VALENTINE LASMANE

A Course in Modern Latvian

Latviešu valodas mācība
angļu valodas pratējiem

3 00 4

Valentine Lasmane

A Course in Modern Latvian

Latviešu valodas mācība
angļu valodas pratējiem

1985
AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBA

Valentine Lasmane

A COURSE IN MODERN LATVIAN
Latviešu valodas mācība angļu valodas pratējiem
Ill. Anika Grīna

Copyright © 1985 by
American Latvian Association
in the United States, Inc.

All rights reserved.

Printed by
Augstums Printing Service, Inc.
1621 South 17th Street
Lincoln, Nebraska 68502-2698

CONTENTS

(a = reading text, b = grammar, c = repetition/review, d = supplementary material)

Preface 10

Introduction. Alphabet. Abbreviations 13

First lesson 15

a. Reading ex. 1: *Istaba*. Reading ex. 2–4. Exercises 1–3
b. §1: Present of *būt* §2: Article §3: Gender §4: Declensions §5: Nominative sg. §6: Adjective §7: Word order §8: Questions §9: Locative sg. Numerals 1–5
c. Exercises A–D. Translation
d. Greetingphrases

Second lesson 22

a. Reading ex. 1: *Mūsu māja*. Reading ex. 2: *Upsala*. Reading ex. 3: *Saruna. Mūsu klase*. Reading ex. 4. Exercises 1–6
b. §10: Nominative pl. §11: Conjugations §12: Present of *dzīvot, runāt* §13: Negation §14: Possessive pronouns §15: Vocative §16: Foreign place names §17: Suffixes *-ija, -iski, -is, -ietis/-iete*. Numerals 6–10
c. Exercises A–E. Translation
d. Standardphrases: *lūdzu* etc.

Third lesson 31

a. Reading ex. 1: *Mūsu ģimene vakarā*. Reading ex. 2–4. Exercises 1–6. Standard phrases: *atvaino* etc.
b. §18: Accusative sg. §19: Present of *ņemt, lasīt, atbildēt* §20: Accusative sg. of pronouns. Numerals 11–20.
c. Exercises A–F. Translation
d. Interior of a Home

Fourth lesson 38

a. Reading ex. 1: *Brokastis*. Reading ex. 2. Reading ex. 3: *Vęcmāmiņa un meitene. Cilvēks*. Exercises 1–7
b. §21: Dative sg. §22: Present of *ēst, dot, augt* §23: Equivalent of "to have"
c. Questions for conversation. Exercises B–F. Translation
d. The Body

Fifth lesson 46

a. Reading ex. 1: *Gunāram ir dzimšanas diena*. Reading ex. 2. Reading ex. 3: *Pēteris un Baiba*. Reading ex. 4. Exercises 1–8
b. §24: Genitive sg. §25: Gen. in negative clauses, §26–27: Present of *liet, nākt, sēdēt, gulēt. Patikt* + Dative. Numerals 20 etc.
c. Questions for conversation. Exercises B–D. Translation
d. Standardphrases and adverbs

Sixth lesson 54

a. Reading ex. 1: *Uz skolu un uz darbu*. Reading ex. 2. Reading ex. 3: *Saruna pa tālruni*. Exercises 1–6
b. §28: Accusative and Dative pl. §29: present of *iet* §30: Instrumental sg./pl. §31: Prepositions with words in pl. §32: Constructions *Mēs ar*... §33: Prep. uz + acc./dat.
c. Reading ex. Exercises A–D. Translation
d. Food

Seventh lesson 61

a. Reading ex. 1: *Ciemiņš no Amerikas*. Reading ex. 2: *Saruna*. Exercises 1–8
b. §34: Genitive pl., §35: Adverbs *ļoti/daudz/maz* §36–37: Present of *kļūt, prast*
c. Reading ex. Exercises A–E. Translation

Eighth lesson 69

a. Reading ex. 1: *Cik tev gadu?* Reading ex. 2: *Vasarnīca laukos*. Reading ex. 3: *Zēni rāda Mērijai Upsalu*. Exercises 1–9
b. §38: Declension of numerals §39: Compound numerals §40: Present and Imperative of *likt* §41: Locative pl.
c. Questions with *cik?* and *cikos?* Anecdotes. Exercises A–D. Translation
d. Months of the year

Ninth lesson 77

a. Reading ex. 1: *Saruna autobusā*. Reading ex. 2: *Māte veikalā*. Reading ex. 3: *Skaisti dziedi lakstīgala*. Exercises 1–7
b. §42: Prep. *dēļ* §43: Ordinal numbers §44: Days of the week §45: Pron. *kurš/-a*
c. Reading ex.: *Par mūsu ģimeni*. Anecdotes. Exercises A–E. Translation
d. Adverbs of place

Tenth lesson 84

a. Reading ex. 1: *Rudens raža*. Reading ex. 2: *Pēteris raksta stāstu par kaķi*. Reading ex. 3: *Ozoliņš un sēnīte*. Exercises 1–9
b. §46: (m) in *-us* and (f) in *-s*, §47: Forming adverbs, §48/49: Present of *rakt, braukt, mācēt*
c. Talking about living. Exercises *A–E. Translation*
d. Intensifying adverbs

Eleventh lesson 91

a. Reading ex. 1: *No rīta*. Reading ex. 2. Reading ex. 3: *Latviešu tautas pasaka*. Reading ex. 4: *Latviešu tautasdziesmas*. Reading ex. 5: *Māsa un brālis*. Exercises 1–6
b. §50: Refl. pron. *sevis* §51: Refl. verbs §52: Endings of diminutives
c. Questions about the home, meals, relatives. Anecdote. Exercises A–E. Translation
d. Adverbs of time

Twelfth lesson 100

a. Reading ex. 1: *Brauciens uz Stokholmu. Cik ir pulkstenis?* Reading ex. 2: *Svētdienas rīts*. Reading ex. 3: *Vēstule no Latvijas*. Reading ex. 4. Exercises 1–6

b. §53: Stating the century §54: Negative pronouns/adverbs §55: Double negation §56: Possessive pronouns
c. Questions about time, clock. Riddles. Exercises A–D. Translation

Thirteenth lesson 108
a. Reading ex. 1: *Mājās no Stokholmas*. Reading ex. 2: *Baiba pie kioska*. Reading ex. 3: *Meita gāja uz avotu* (t.dz) *Meitenes priekšnamā*. Exercises 1–7
b. §57: Imperfect of *būt, iet* §58: Adjectives/Adverbs + Dative §59: Accusative expressing time
c. Talk about yesterday! Exercises A–E. Translation
d. Something about letter-writing

Fourteenth lesson 116
a. Reading ex. 1: *Pēteris ir slims*. 2: Reading ex. 2: *Māte pie Pētera*. Reading ex. 3: *Telefona saruna. Ādas jaka*. Exercises 1–6
b. §60/61: Imperfect of *dot, kļūt, gūt*
c. Questions about illness. Anecdote. *Saruna. Mīkla*. Exercises A–E. Translation
d. If you are ill...

Fifteenth lesson 124
a. Reading ex. 1: *Pēteris mācās latviešu valodu*. Reading ex. 2: *Pūt, vējiņi (t.dz.)* Reading ex. 3: *Vīru saruna*. Reading ex. 4. Exercises 1–7
b. §62: Suffixes *-nieks, -tājs, -nīca* §63: Verb prefixes *at-, aiz-, ie-, iz-*
c. *Pastāsti par sevi!* Exercises A–E. Translation
d. Professions

Sixteenth lesson 135
a. Reading ex. 1: *Pēteris raksta dienasgrāmatu*. Reading ex. 2: *Mārtiņdiena*. Reading ex. 3: *Maskas*. Reading ex. 4: *Nepazīstamais*. Exercises 1–9
b. §64: Imperfect of the 2nd conj. §65: Verb prefixes *no-, pa-, pār-* §66: Perfective and imperfective aspect
c. Personal questions. *Mīklas. Anekdotes*. Exercises A–E. Translation
d. Expressions about time

Seventeenth lesson 145
a. Reading ex. 1: *Saruna ar vingrošanas skolotāju*. Reading ex. 2: *Latvijas himna. Trīs zvaigznes (J. Rainis)*. Reading ex. 3: *Recepte speķu pīrāgiem*. Exercises 1–7
b. §67: Imperfect of the 3rd conj. §68: Verb prefixes *pie-, sa-, uz-* §69: Forming nouns with *-ējs/-ēja, -šana, -ums*
c. Questions about reading text. Proverbs. Exercises A–E. Translation.
d. *Uz zemeslodes, zem saules (M. Čaklais)*

Eighteenth lesson 155
a. Reading ex. 1: *Ziemsvētki*. Reading ex. 2: *Saruna par dāvanām*. Reading ex. 3: *Klusa nakts. Recepte piparkūkām*. Reading ex. 4: *Zvaigžņu zīmes*. Exercises 1–6

b. §70: Imperfect of the 1st conj. §71: Change of consonant in the 2nd person sg. §72: 2nd person sg. with – i §73: Compound tenses
c. Conversation about Christmas. *Tālsaruna no Amerikas. Anekdote*. Exercises A–E. Translation
d. Household utensils

Nineteenth lesson _____ **166**
a. Reading ex. 1: *Brīvlaiks*. Reading ex. 2: *Pēcpusdiena pie Bērziņiem*. Reading ex. 3: *Telefons zvana*. Exercises 1–6
b. §74: 1st conj. the 4th. verb group §75: Main rules of palatalization
c. Conversation about Christmas. *Ej, saulīte, drīz pie Dieva (t.dz.)* Exercises A–G. Translation
d. About nature

Twentieth lesson _____ **176**
a. Reading ex. 1: *Sacensības*. Reading ex. 2: *Kafejnīcā*. Exercises 1–8
b. §76: Future §77/78: 1st conj. 4th and 5th group
c. *Saruna par restorāniem, kafejnīcām un sportu. Anekdotes*. Exercises A–F. Translation
d. Signs

Twenty-first lesson _____ **186**
a. Reading ex. 1: *Saulainās vasaras plāni*. Reading ex. 2: *Labie zviedru laiki Latvijā*. Exercises 1–9
b. §79: Future with an extra -i- §80: Adjective formation §81: Conjunctions
c. About Latvian history. Rūdolfs Blaumanis. Exercises A–G. Translation
d. *Filozofiska saruna (R. Blaumanis)*

Twenty-second lesson _____ **195**
a. Reading ex. 1: *Mīļo māmiņ!* Reading ex. 2: *Telefona zvanītājs*. Reading ex. 3: *Vienīgā zvaigzne (Rainis). Raiņa un Aspazijas piemiņas muzeji Latvijā un* Šveicē. Exercises 1–9
b. §82: Adjectives with definite endings
c. Questions about preceding text. Exercises A–G. Translation
d. Proverbs. *Līgodziesmas*

Twenty-third lesson _____ **205**
a. Reading ex. 1: *Ceļojuma brošūra*. Reading ex. 2: *Ceļojuma birojā*. Reading ex. 3: *Krišjānis Barons – tautasdziesmu krājējs*. Exercises 1–8
b. §83: Debitive mood §84: Comparison of adjectives §85: Comparison of adverbs §86: The date
c. *Saruna par tautasdziesmām. Vasara (K. Skalbe). Kārlis Skalbe*. Proverbs. Exercises A–G. Translation
d. Names of relatives

Twenty-fourth lesson _____ **215**
a. Reading ex. 1: *Pētera sapnis*. Reading ex. 2: *M. Zīverta luga "Zaļā krūze"* (fragment) Exercises 1–5
b. §87: Compound tenses in subordinate clauses §88: Formation of participles
c. *Saruna par sapņiem. Mārtiņš Zīverts*. Exercises A–F. Translation
d. *Šķiršanās no dzimtenes (J. Jaunsudrabiņš)*

Twenty-fifth lesson 224

a. Reading ex. 1: *Mērija Rīgas viesnīcā*. Reading ex. 2: *Rīgas apskate*. Exercises 1–7
b. §89: Passive §90: Relative mood
c. *Saruna par pilsētu apskati. Lielais Kristaps jeb Rīgas Kristaps. Par Rīgu*. Exercises A–F. Translation

Twenty-sixth lesson 232

a. Reading ex. 1: *Pēc tikšanās ar radiem*. Reading ex. 2: *Drusku par dzintaru*. Reading ex. 3: *Mērijas piezīmes*. Exercises 1–7
b. §91: Conditional mood §92/93: Participles
c. *Saruna par ceļojumu ārzemēs. Rīga klusē (V. Belševica)*. Exercises A–F. Translation
d. Dzeguze kūko (t.dz.)

KEY for exercises 240

Index of Grammar 254

Grammar Tables 256

Latvian – English glossary 262

English – Latvian glossary 279

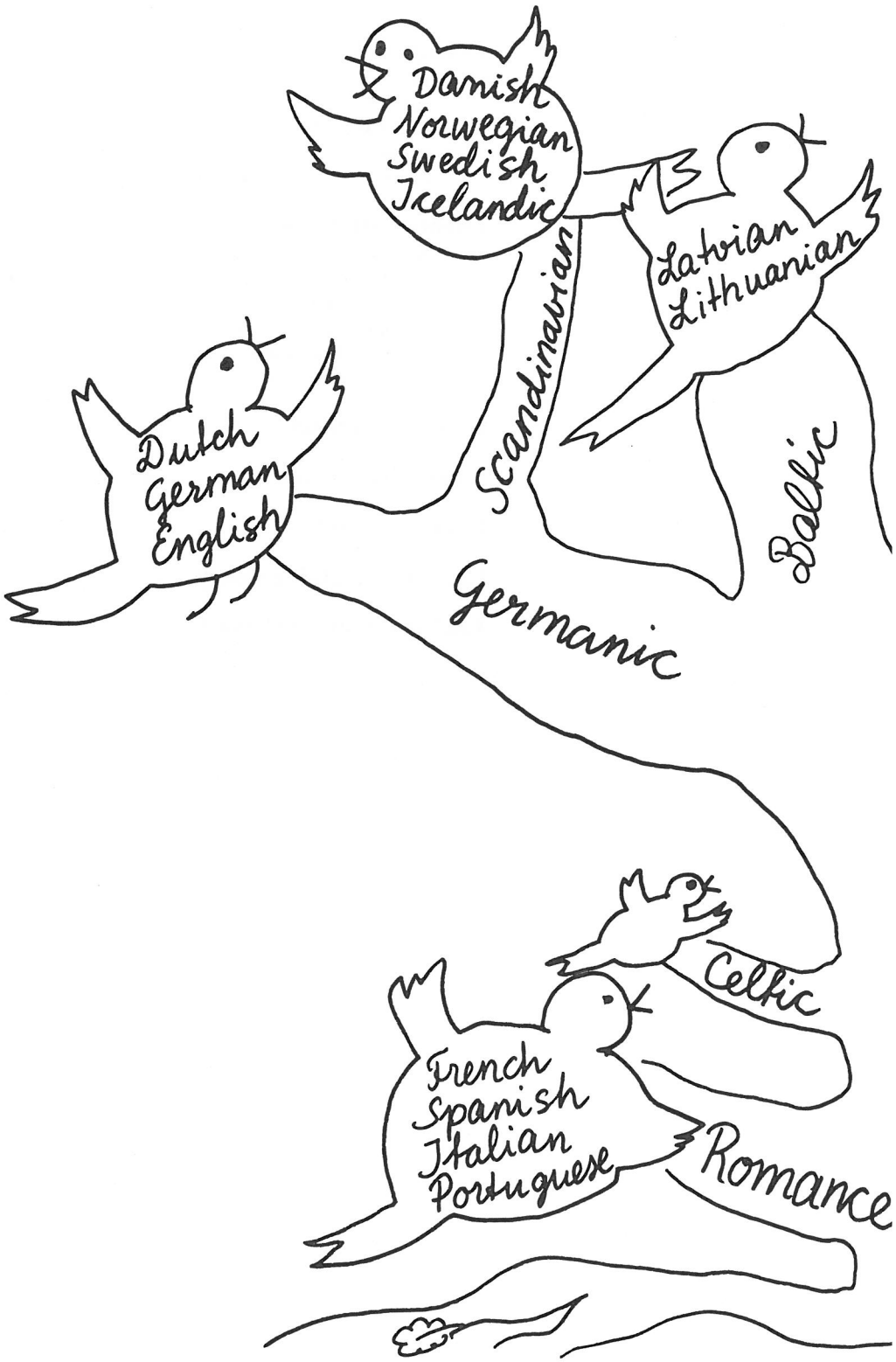

Indo-European

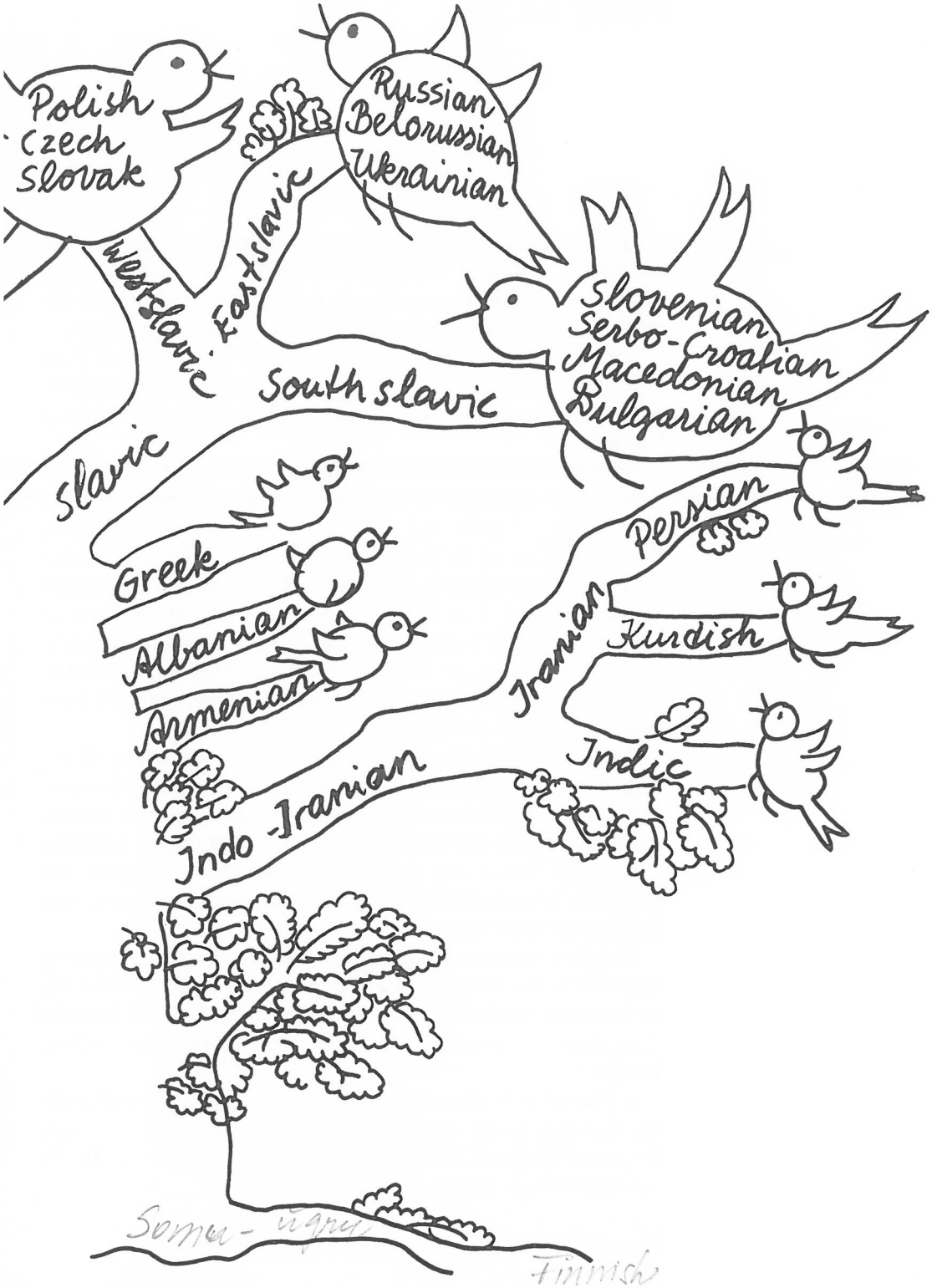

Finnish
Estonian
Hungarian

anguages

PREFACE

This book is an adaptation for English speaking people from the original Swedish version published in 1980. The Latvian texts remain unchanged in order to reduce printing costs and the reader will therefore occasionally encounter Swedish references.

The Council of Education of the World Federation of Free Latvians is indebted to the author Valentine Lasmane for providing a long needed, additional aid for learning and teaching Latvian.

Valentine Lasmane studied the Baltic languages from 1934–41 with Prof. J. Endzelīns in Rīga and became a teacher of Latvian language in a High School. After her arrival in Sweden in 1944, she taught Latvian in Stockholm at the Latvian High School which was established in 1945, and subsequently at the Latvian Saturday School. For fifteen years she also taught Russian to Swedes. From 1973 until 1979 Valentine Lasmane organized the first Latvian language course for non-Latvians in Stockholm. The preliminary work and collection of materials for this book began during this period.

A number of people have helped in the preparation of this edition. Ieva Graufelde and Ingrida Leimane, both in Sweden, translated the book from its original Swedish to English. Gundega Michele from Chicago, U.S.A., provided expert linguistic knowledge. Dulcie and Andrejs Ozoliņš, Dzidra Purmale and Margaret Tweedie in England have offered comments and suggestions for the English text.

The preparation and publication of this book have been jointly financed by the American Latvian Association, the Latvian Association in Australia and New Zealand, the Latvian National Association in Canada and the Latvian National Council in Great Britain.

A Course in Modern Latvian represents a truly joint effort by the Latvians in the Free World. For the exiled Latvians their language is not only a means of communication, but is vital to the survival of their culture and their very identity.

Līga Ruperte
Chairperson
Council of Education of the
World Federation of Free Latvians

A COURSE IN MODERN LATVIAN is intended for use by young people with imperfect Latvian or by English speakers wishing to learn the language. It is not designed for children. Satisfactory results are dependent on systematic work with the book and constant oral practise. Thus while it is possible to learn by individual study, the book is best used in small groups meeting regularly under the guidance of a teacher or a Latvian speaker with linguistic ability.

The book is divided into twenty-six lessons each of which is in two parts: 1/ new material with short texts and relevant grammar with exercises, and 2/review-repetition of previously learned material.

The first ten lessons deal with declensions and simple verbs only in the Present tense. The use of the definite adjectives and ordinals are dealt with in the second half of the book and quite a little space is given to the advanced verb forms, i.e. Participles and Moods.

Little attempt has been made to reproduce pronunciation phonetically as any student of Latvian is likely to be in touch with a Latvian speaker. The description of a sound is no substitute for hearing it. As an aid to pronunciation, the open -e- has been marked with a ''comma'' (ę) in the main texts and word lists only.

Vocabulary is based on common words which appear in a word-list and is systematically built up as new words are incorporated. The second half of the book deals with word-building. Foreign words and geographical names familiar to the English often have not been translated. Similarly, not all reflexive verbs, nouns derived from verbs and compound verbs are translated, once their technique of construction has been explained. The assumption can be made that the key to the exercises may supply synonymous solutions.

Originally the book was written for students in Sweden. Adapting the book for American/English speakers presented considerable difficulties, not only because of differences in vocabulary, spelling and idiom in both languages. An attempt has been made to indicate some of these differences.

I am aware that the finished work contains flaws which could perhaps have been avoided particularly if I or my colleagues had had the opportunity of trying out all the material in practice. A language teaching book ought to develop reciprocally with its users, and I would welcome comments and suggestions from them, which could lead to improvements in a future edition.

Valentine Lasmane
in Uppsala 1983

INTRODUCTION

Abbreviations

acc.	– accusative	neut.	– neuter
adj.	– adjective	nom.	– nominative
adv.	– adverb	obj.	– object
asp.	– aspect	occ.	– occasionally
comp.	– comparative	p.	– page
compl.	– complement	pal.	– palatalization
cond.	– conditional	part.	– particle
conj.	– conjugation	partc.	– participle
conjc.	– conjunction	pass.	– passive
cons.	– consonant	perf.	– perfect
dat.	– dative	pers.	– person, personal
dem.	– demonstrative	pl.	– plural
dipht.	– diphtong	pluperf.	– pluperfect
dim.	– diminutive	poss.	– possessive
f	– feminine	prep.	– preposition
fut.	– future	pres.	– present
gen.	– genitive	pret.	– preterite
idiom.	– idiomatic	pron.	– pronoun
indef.	– indefinite	refl.	– reflexive
imperf.	– imperfect	sg.	– singular
imperat.	– imperative	smn.	– something
inf.	– infinitive	subj.	– subject
instr.	– instrumental	super.	– superlative
intr.	– intransitive	trans.	– transitive
loc.	– locative	voc.	– vocative
m	– masculine	vocl.	– vocal
n.	– noun	v.v.	– 3rd person sg. and pl.

II Alphabet

		Example	Approximate pronunciation
A	a	galds (table)	father, butter, sun
Ā	ā	māte (mother)	car
B	b	balts (white)	butter
C	c	cits (other)	ts in cats
Č	č	četri (four)	church
Ch	ch*)		
D	d	diena (day)	day
Dz	dz	dzert (to drink)	(voiced counterpart of c) adze
Dž	dž	sādža (village)	(voiced counterpart of č) John, ginger
E	e**		
Ē	ē		
F	f	film (cinema, movies)	fun
G	g	galds (table)	give
Ģ	ģ	ģimene (family)	(an intermediary between -g- and palatal -d-)

H	h	himna (hymn)	half
I	i	ilgs (long)	tip
Ī	ī	trīs (three)	three
J	j	jūs (You)	you, yes
K	k	kāja (foot)	king (lacking aspiration)
Ķ	ķ	kaķis (cat)	(voiceless counterpart of ğ)
L	l	labs (good)	look
Ļ	ļ	ļaudis (people)	million
M	m	māja (house)	milk
N	n	nazis (knife)	nut
Ņ	ņ	ņemt (to take)	new
O	o***)		
P	P	putns (bird)	pen (lacking aspiration)
R	r	roka (hand, arm)	(like ''rolled'' used by Scots)
Ŗ	ŗ*)	(for some speakers only)	(no counterpart in English)
S	s	seja (face)	sit
Š	š	šeit (here)	she
T	t	tur (there)	tap (lacking aspiration)
U	u	uguns (fire)	book
Ū	ū	ūdens (water)	fool
V	v	visi (all)	vine
Z	z	zeme (earth)	zoo, lazy
Ž	ž	žēl (pity)	pleasure

Observe the additional sign over and under the letters!

1) , palatalization sign for **ğ ķ ļ ņ**
2) ˇ sign for ch, sh, voiced sh = **č š ž**
3) - sign for lengthening of the vowel **ā ē ī ū**

* **ch** and **ŗ** are no longer used in Latvia.

** **e** *(short)* and **ē** *(long)* has two several pronunciations in Latvian, which however are not marked in writing. In this book we use the signs **ę/ę̄** to mark the open pronunciation of **short and long -e-** in texts and vocabulary — but not in exercises.
e *(short closed)* nest (to carry) like English *get*
ē *(long closed)* ēst (to eat) like English *baby*
ē *(short open)* vęcs (old) like English *bad*
ę̄ *(long open)* tę̄vs (father) like English *bare, bear*

*** **o** represents long and short vowel in loan words: opera [opera], politika, and the gliding diphtong [uo] or [ua]: ola (egg), No counterpart in English.

Diphtongs
ai maize (bread) pronounces like English *fine*
au draugs (friend) pronounces like English *how*
ei meita (daughter) pronounces like English *prey*
etc. **ui** puika (boy) no counterpart in English
More difficult to pronounce is:
ie – a gliding diphtong, with the first element **-i** and the second a short flighty-**a:** iela (street), like English *ear*.
[**ou**] is indicated by -o- (se above).

Stress is usually on the first syllable, as well in compounds: grāmata (book), es nélasu (I am not reading), pēcpusdienā (afternoon).

Pirmā stunda

FIRST LESSON

1

Reading exercise I

stunda lesson, hour
istaba room
galds table
būt (see § 23) to be
krēsls chair
grāmata book
avīze newspaper
vai interrogative particle
tas/tā (m/f dem. pron.) that
šis/šī (m/f dem. pron.) this
jā yes
nē no
arī also, even
skapis cupboard, closet
logs window
tur there
te here
skolnieks pupil, school-boy
skolniece pupil, school-girl
skolotājs teacher (m)
skolotāja teacher (f)

Istaba

Tas ir galds. Tas ir krēsls. Tā ir grāmata. Vai tas ir galds? Jā, tas ir galds. Vai tas ir krēsls? Jā, tas ir krēsls. Vai tā ir grāmata? Nē, tā nav grāmata, tā ir avīze. Kas tas ir? Tas ir galds. Kas šis ir? Šis ir krēsls. Kas tā ir? Tā ir avīze. Vai šī arī ir avīze? Nē, šī nav avīze, šī ir grāmata. Vai tas ir galds? Tas arī nav galds, tas ir logs. Logs ir tur. Galds ir te. Skolnieks ir tur. Skolotājs ir te.

§ 1. The present of **būt** *(to be)* and personal pronouns:

es	**esmu**	I am	**es**	**neesmu**	I am not
tu	**esi***	you are (sg.)	**tu**	**neesi**	you are not
viņš	**ir**	he is	**viņš**	**nav**	he is not
viņa	**ir**	she is	**viņa**	**nav**	she is not
viņi	**ir**	they are (m.)	**viņi**	**nav**	they are not
viņas	**ir**	they are (f.)	**viņas**	**nav**	they are not
mēs	**esam**	we are	**mēs**	**neesam**	we are not
jūs	**esat***	you are (pl.)	**jūs**	**neesat**	you are not

***Tu esi** (singular) is only used when addressing a friend or member of the family, also children and animals. **Jūs esat** (plural) is used when addressing more than one person. It is also used as a polite singular form with strangers or adults who are not close friends.

§ 2. Latvian has neither the definite nor indefinite article. The meaning is conveyed by the context.

That/it is a table. Tas ir galds.

Here is the table. Te ir galds.

Tas/tā (that) refers to something at a distance. **Šis/šī** (this) refers to something within reach.

What is that?	*That is a table.*	*That is a book.*
Kas tas ir?	Tas ir galds.	
Kas tā ir?		Tā ir grāmata.
What is this?	*This is a table*	*This is a book.*
Kas šis ir?	Šis ir galds.	
Kas šī ir?		Šī ir grāmata.

§ 3. In Latvian there are **two genders.** Masculine nouns in the nominative singular case end in **-s/-š** or **-is** and feminine nouns in **-a** or **-e** (sometimes -s, see § 46 for other exceptions).

Masculine		*Feminine*	
-s/-š	galds, ceļš	**-a**	grāmata
-is	Jānis	**-e**	avīze

§ 4. Nouns are divided into **six declensions:** three masculine and three feminine. In the next eight lessons, we shall learn the two most common masculine and feminine declensions. There are six (seven) cases in Latvian.

§ 5. The nominative answers the question *What?/Who?* Note: In Latvian there is no difference between *what* and *who* – **kas** is used for both.

Kas tas ir? Tas ir Jānis. Kas tas ir? Tas ir galds. Kas tā ir? Tā ir Baiba. Kas tā ir? Tā ir grāmata.

Exercise 1

Answer the questions following the example:

What is...?

Who is...?

1. Kas tas ir?	galds	Tas ir galds.
2. Kas tā ir?	avīze	Tā .....
3. Kas tas ir?	krēsls	.....
4. Kas tā ir?	grāmata	.....

5. Kas tu esi?	skolnieks	Es esmu skolnieks.
6. Kas viņa ir?	skolniece	Viņa .....
7. Kas es esmu?	skolotājs/-a	.....
8. Kas ir viņa?	skolotāja	.....

Reading exercise II

liels large, big
mazs small
vecs old
jauns young, new

Galds ir liels. Krēsls ir mazs. Grāmata ir liela. Avīze ir vęca. Galds arī ir vęcs. Krēsls nav vęcs. Krēsls ir jauns. Grāmata arī ir jauna. Vai grāmata ir vęca? Nē, grāmata nav vęca, tā ir jauna. Vai krēsls ir vęcs? Nē, krēsls nav vęcs, tas ir jauns. Vai skolotājs ir vęcs? Nē, skolotājs ir jauns. Arī skolnieks nav vęcs. Viņš ir jauns. Tur ir liels skapis. Tas skapis ir liels. Tur ir mazs logs. Tas logs ir mazs. Te ir maza grāmata. Tā grāmata ir maza.

---

§ 6. The adjective is declined to agree with the noun. It takes the same gender, number and case as the noun (similarly the pronoun). The (indefinite) adjective endings are the same as those for the most common masculine and feminine nouns.

vecs is declined as the noun **galds**
veca is declined as the noun **grāmata**

Note: no adjectives with the endings -e or -is!

§ 7. Word order in Latvian is flexible. In English, word order is grammatically important, but in Latvian, the word order of a sentence can frequently be changed for a difference in emphasis. Skolotājs nav vecs. Vecs viņš nav, bet jauns arī ne. (The teacher is not old. Old he certainly is not, but neither is he young.)

§ 8. Questions usually do not have a reversed word order as in most cases in English. As a rule, questions begin with interrogatives (**Kas** tas ir?) or the interrogative particle **vai** (**Vai** grāmata ir jauna?). Colloquially, statements can be turned into questions by a change of intonation. (Jānis ir tur?).

Latviešu avīzes Latvian newspapers

Exercise 2

Put in the missing endings.

1. Galds ir vecs.
2. Krēsls ir jaun...
3. Grāmata ir jaun...
4. Avīze ir vec...
5. Jānis ir liel...
6. Anna ir maz...
7. Vai t... ir Anna?
8. Vai t...ir Jānis?

Reading exercise III

tēvs father
māte mother
dēls son
meita daughter
un and
bet but
kur? where?

Tas ir tēvs. Tā ir māte. Tēvs un māte ir istabā. Istabā ir arī Imants un Baiba. Imants ir dēls. Baiba ir meita. Tēvs ir te, dēls ir tur. Istabā ir galds, krēsls un skapis. Tēvs, māte, dēls un meita ir istabā. Viņi ir tanī istabā. Viņi ir tur. Te arī ir istaba. Mēs ęsam šinī istabā. Mēs ęsam te, viņi ir tur. Es ęsmu te. Tu arī esi te. Bet jūs neęsat te, jūs ęsat tur. Kur mēs ęsam? Mēs ęsam istabā. Kur ir tēvs? Viņš ir istabā. Kur ir Imants? Viņš arī ir istabā. Vai māte ir istabā? Jā, viņa ir istabā. Arī Baiba ir istabā. Viņas ir istabā.

---

§ 9. The locative case indicates place or time. In exercise 3 give the locative singular of place and answer the question *where?* **(kur?).** Singular locative case endings always have a long vowel.

	Loc. sg		*Nom. sg*	
noun	gald	- **ā**	galds	(m)
	istab	- **ā**	istaba	(f)
	avīz	- **ē**	avīze	(f)
	skap	- **ī**	skapis	(m)
dem.	taj	- **ā**	tas/tā	
pron.	tan	- **ī**	tas/tā	
	tai		tas/tā	
	šaj	- **ā**	šis/šī	
	šin	- **ī**	šis/šī	
	šai		šis/šī	
pers.	man	- **ī**	es	
pron.	tev	- **ī**	tu	

Exercise 3

Answer the questions.

1. Kur ir tēvs? — Tēvs ir istabā.
2. Kur ir māte? — Māte .....
3. Vai Imants arī ir istabā? — Jā, ...
4. Kur ir Baiba? — Baiba .....
5. Kur ir galds un krēsls? — Galds .....
6. Vai skapis arī ir istabā? — Jā, ...
7. Vai Imants ir te? — Jā, ...
8. Kur mēs esam? — Mēs .....
9. Kur tu esi? — Es .....
10. Vai tu esi šinī istabā? — Jā, ...
11. Vai Imants ir tanī istabā? — Jā, ...

Reading exercise IV

Mīkla: Balts tīrums, męlna sēkla. Kas tas ir?

Atbilde: Tā ir grāmata.

mīkla riddle, dough
balts white
męlns black
tīrums field
sēkla seed
atbilde answer
burts letter (of the alphabet)
papīrs paper
brūns brown

Grāmata nav balta, bet tā nav arī męlna. Avīze arī nav balta un nav arī męlna. Burts ir męlns, bet papīrs ir balts. Papīrs ir tīrums un burts ir sēkla. Šis galds ir balts, bet tas nav balts. Tas galds arī nav męlns. Tas ir brūns, bet tas tur ir balts. Šī grāmata ir liela, bet tā grāmata ir maza. Šī avīze ir jauna, bet tā ir vęca. Tas papīrs ir liels, bet šis te ir mazs.

Numerals: 1 = viens 2 = divi 3 = trīs 4 = četri 5 = pieci
Vai divi un viens ir trīs? Jā, viens un divi ir trīs. Vai divi un trīs ir pieci? Jā, pieci. Vai divi un viens ir četri? Nē, nav četri, bet trīs.

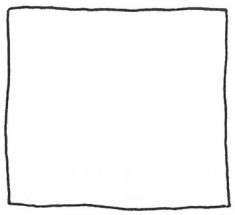

Liels **mazs** **melns** **balts**

Review 1

Exercise A

Answer the questions.

1. Vai es esmu skolnieks? — Nē, tu neesi skolnieks.
2. Vai tu esi Jānis? — Nē, ...
3. Vai tu esi Ausma? — Nē, ...
4. Vai viņš ir skolotājs? — Nē, ...
5. Vai Jānis ir skolotājs? — Nē, ...

Exercise B

Answer the questions.

1. Vai galds ir liels? — Jā, tas ir liels.
2. Vai krēsls arī ir liels? — Nē, ...
3. Vai grāmata ir veca? — Nē, ...
4. Vai avīze ir veca? — Jā, ...
5. Vai šis krēsls ir balts? — Nē, ...
6. Vai tas krēsls ir balts? — Jā, ...
7. Vai šis burts ir melns? — Jā, ...
8. Vai šis galds ir brūns? — Jā, ...
9. Vai šis skapis arī ir brūns? — Nē, ...

Exercise C

Insert the missing endings.

1. Tēvs ir vecs. 2. Dēls ir jaun . . . 3. Māte ir vec . . . 4. Baiba ir jaun . . . 5. Vai viņ . . . ir vecs? 6. Vai viņ . . . ir veca? 7. Vai t . . .

ir grāmata? 8. Vai t . . . ir krēsls? 9. Vai š . . . te ir avīze? 10. Vai š . . . skapis ir istabā? 11. Kur mēs es . . .? 12. Vai mēs es . . . istabā? 13. Jūs nees . . . te, bet tur. 14. Kur viņas . . .?

Exercise D

Ask questions.

1. Tas ir tēvs.	1. Kas tas ir?	Vai tas ir tēvs?
2. Tā ir māte.	2. ?	?
3. Tā ir meita.	3. ?	?
4. Šis te ir skolotājs.	4. ?	?
5. Šis te ir skolnieks.	5. ?	?
6. Tas tur ir galds.	6. ?	?
7. Šis te ir skapis.	7. ?	?
8. Mēs esam te.	8. Kur mēs esam?	Vai mēs esam te?
9. Istabā ir brūns skapis.	9. ?	?
10. Tur ir balts krēsls.	10. ?	?
11. Te ir melns papīrs.	11. ?	?

Translation

1. This is a room. 2. The father and mother are in the room. 3. Father is old. 4. Mother isn't old. 5. The daughter and son are also in the room. 6. There is a table, a chair and a cupboard. 7. The table is big. 8. The chair is not big, but small. 9. That table is white, but this one is brown. 10. This newspaper is old, but that one is new. 11. This riddle is old. 12. A field is black, not white. 13. The answer is here.

Standardphrases

Sveiki!	Hi! Hello! Good-bye! (m.pl.)
Sveiks!	Hi! hello! Cheerio! (m.sg.)
Labdién!	Good day!
Labvákar!	Good evening!
Labrīt!	Good morning!
Ardiévu!	Farewell! Good-bye!
Uz rédzēšanos!	Be seeing you!
Uz rédzi!	So long!
Pasveicini!	Greetings to . . .! (sg.)
Pasveiciniet!	Regards to . . .! (pl.)
Ar labu nakti!	Good night!
Saldu dusu!	Sweet dreams!

Otrā stunda

SECOND LESSON

2

Reading exercise I

mūsu our
māja house
mājās (adv.) at home
stāvs storey, floor
augsts high
zęms low
tikai only
mans mine
gulta bed
paklājs rug
žurnāls magazine
cits another
dažs some
siena wall
otrā (loc. sg.) **istabā** = in the other room
zils blue
grīda floor
griesti (pl.) ceiling
plats wide
gaišs light, bright
ceļš road, route

Mūsu māja

Mūsu māja ir jauna. Tā nav augsta, bet nav arī zęma: tikai divi stāvi. Mana istaba nav liela. Istabā ir galds, skapis, gulta un paklājs. Skapī ir vęci žurnāli un avīzes. Manā istabā ir trīs krēsli. Tur ir divi logi. Mūsu mājā arī ir citas istabas. Šī istaba ir maza, tā ir liela. Dažas istabas ir lielas, dažas mazas. Manā istabā galds ir liels. Šis galds ir liels, bet tas tur galds otrā istabā ir mazs. Tur ir arī citi skapji – lieli un mazi, citas gultas – lielas un mazas, un citi galdi – lieli un mazi. Manā istabā sienas ir zilas, griesti ir balti, bet grīda brūna. Griesti ir augsti, logi ir plati. Mūsu istabas ir gaišas.

---

§ 10. Notice the different **plural endings** of masculine and feminine nouns and the **palatalization** of words that end in **-is.**

Noun

Nom sg (m)	**Nom pl (m)**	Nom sg (f)	**Nom pl (f)**
galds	gald - **i**	istaba	istaba + **s**
ceļš	ceļ - **i**	avīze	avīze + **s**
brālis	brā - **ļ** - **i**		
skapis	ska - **pj** - **i**		

Demonstrative pronouns

tas	**tie**	tā	**tās**
šis	**šie**	šī	**šīs**

The interrogative pronoun **kas** is singular, but **kas** can also refer to plural objects and persons. Note: in English *who, what* or *which* is used.
Kas tur ir? Tur ir Imants un Baiba. Tur ir krēsls un galds.

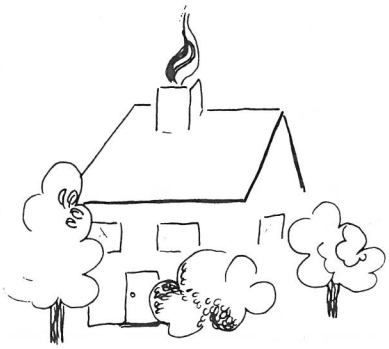

Small town in Latvia

Exercise 1

Insert the plural endings.

1. Logi ir plati. 2. Grāmat . . . ir vec . . . 3. Istabā ir trīs krēsl . . . 4. Mani krēsl . . . ir brūn . . . 5. Citi skapj . . . ir balt . . . 6. Manā istabā ir divi gald . . . 7. Avīz . . . ir skapī. 8. Upsalā māja . . . nav liel . . ., t . . . ir maz . . . . 9. Griest . . . nav augst . . ., t . . . ir zem . . . 10. Istab . . . ir gaiš . . . 11. Paklāj . . . ir brūn . . . 12. Daž . . . māja . . . ir augst . . ., cit . . . ir zem . . . ir zem . . . 13. Gult . . . ir balt . . .

Exercise 2

Answer the questions.

Kāds (meaning: what kind of . . ., what is it like) is declined as an adjective.

1. Kāda ir māja?	Māja ir jauna.
2. Kāda ir istaba?	Istaba .....
3. Kādas ir sienas?	Sienas (tās) .....
4. Kādi ir griesti?	Griesti (tie) .....
5. Vai logi ir mazi?	Nē, tie .....
6. Vai griesti ir zili?	Nē, tie .....
7. Vai sienas ir melnas?	Nē, tās .....
8. Vai krēsli ir veci?	Nē, tie .....
9. Vai žurnāli ir jauni?	Nē, tie .....
10. Vai grāmatas ir vecas?	Nē, tās .....

Exercise 3

Make questions for the following sentences.

1. Māja ir jauna. Kāda ir māja? (What is the house like)
2. Logi ir lieli. ?
3. Istaba ir maza. ?
4. Grāmatas ir vecas. ?
5. Galdi ir brūni. ?
6. Sienas ir zilas. ?
7. Griesti ir balti. ?

Reading exercise II

Upsala town in Sweden
skola school
viss/visi all, everybody
dzīvot (II) to live
māsa sister
brālis brother
pilsēta city
ēka building
dzīvoju I live
zaļš green
tēvocis father's brother
Stokholma city in Sweden, Stockholm
lielpilsēta large city, metropolis
īre rent
īres nams apartment house, block of flats
vairāki (pl. adj.) several, a number of
iela street
dzīvoklis apartment, flat
parks park
viņa (see § 14)
ģimene family
Rīga capital of Latvia
apkārt around
Vesterosa town in Sweden, Västerås
iet (I) to go
dzert (I) to drink
gulēt (III) to sleep
zināt (III) to know

Upsala

Mūsu māja ir Upsalā. Mana skola arī ir Upsalā. Baiba un brālis Pēteris dzīvo Upsalā. Mēs visi dzīvojam te. Upsala nav liela. Tā ir vęca pilsēta. Tur ir lielas un mazas, vęcas un jaunas ēkas. Apkārt ir zaļi tīrumi un lieli ceļi. Mūsu tēvocis (tēvabrālis) Andrejs dzīvo Stokholmā. Viņš dzīvo īres namā. Tur ir vairāki dzīvokļi. Vienā dzīvo viņa ģimene. Stokholma ir liela pilsēta, tā ir lielpilsēta. Tur ir platas ielas un lieli parki. Mūsu otrs tēvocis Jānis dzīvo Rīgā. Rīga arī ir liela pilsēta. Kur tu dzīvo? Es dzīvoju Stokholmā. Vai tu arī dzīvo Stokholmā? Nē, es nedzīvoju Stokholmā, bet Vesterosā.

---

§ 11. Regular verbs are divided into **three conjugations** (marked with Roman numerals). The infinitive ending **-t** is either added directly to the root or there is a long vowel (or diphthong **-o**) before the -t: ie**-t**, dzer**-t**, gul**-ē-t**, zin**-ā-t**, sac**-ī-t**, dzīv**-o-t**. All conjugations have nearly the same person endings, with a few variations in the 2nd and 3rd person. Note: the 3rd person singular and plural always have the same form.

viņš	**dzīvo**	he	
viņa		she	lives
viņi		they	live
viņas			

From now on, the 3rd person singular and plural will be referred to as "**v.v.**"

The Cathedrals in Rīga and Upsala

§ 12. Conjugation II is the most regular one. **The present** tense is shown here. Note: the 2nd person sg. is the same as the 3rd person sg.

es	dzīvo-**j-u**	(I live)	es	runā-**j-u**	(I speak)
tu	dzīvo		tu	runā	
v.v.	dzīvo		v.v.	runā	
mēs	dzīvo-**j-am**		mēs	runā-**j-am**	
jūs	dzīvo-**j-at**		jūs	runā-**j-at**	

§ 13. The negation **ne-** is added before the verb in all conjugations. Emphasis is always on the negation.
Nédzīvo (does not/do not live), **nérunā** (does not/do not speak).

Exercise 4

Answer the questions.

1. Kur Imants dzīvo? — Viņš dzīvo Upsalā.
2. Kur tu dzīvo? — Es .....
3. Vai tu dzīvo Upsalā? — .....
4. Vai Pēteris dzīvo Upsalā? — .....
5. Kur Baiba dzīvo? — .....
6. Vai viņa dzīvo Stokholmā? — .....
7. Kas dzīvo Stokholmā? — .....
8. Vai tēvocis Andrejs dzīvo Stokholmā? — .....
9. Kas dzīvo Rīgā? — .....

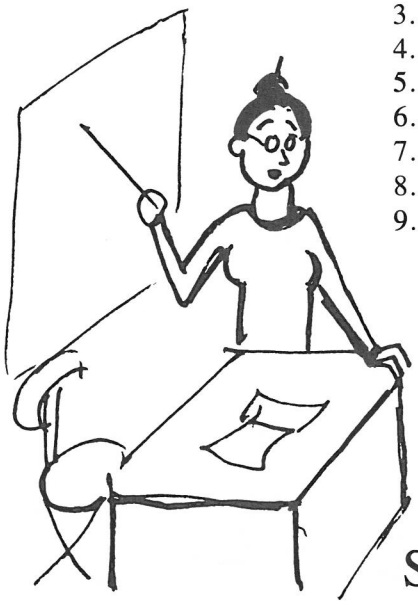

Saruna

A. Labrīt! Vai drīkstu?
B. Lūdzu! Ienāc!
A. Paldies! Vai tā ir tava istaba?
B. Jā, es te dzīvoju. Tā ir mana istaba.
A. Kur dzīvo tava māsa?
B. Viņas istaba ir tur.
A. Vai viņa ir mājās?
B. Nē, viņa tagad ir skolā.
A. Vai tavas grāmatas ir mājās? Manas ir skolā, bet es gribu lasīt kaut ko.
B. Nē, arī manas grāmatas nav mājās, bet skolā.

Reading exercise III

saruna conversation
lūdzu! please!
paldies! thank you!
vai drīkstu? may I?
ienāc! (imperat.) enter!, come in!
viņš nāk he is coming
tagad now
gribu lasīt I want to read
kaut ko (acc.) something

Mana klase

Manā klasē ir augsti griesti un plati logi. Tā ir liela klase. Mūsu skolā ir vairākas klases. Dažas klases nav lielas. Tur ir tikai viena tāfele. Mūsu klasē ir vairākas tāfeles. Manā somā ir jaunas grāmatas. Vai tavas grāmatas arī ir jaunas, Pēteri? Kādas ir viņa grāmatas? Vai viņas grāmatas ir jaunas? Visas grāmatas ir jaunas. Kāds ir tavs skolotājs, Jāni? Vai viņš ir jauns vai vecs? Manā somā ir arī zīmuļi. Tie ir brūni, zili un melni. Vai tavi zīmuļi ir melni vai zili? Manā somā ir vairākas burtnīcas. Dažas ir jaunas, citas ir vecas. Baiba, kur ir tavas burtnīcas? Vai tās ir tavā somā?

klase class, class room
tāfele blackboard
soma handbag, case
zīmulis pencil
burtnīca exercise book
vai or
Pēteri! here vocative of Pēteris
Jāni! vocative of Jānis

§ 14. Possessive pronouns

mans/mana	(my)	declined as an adjective
tavs/tava	(your)	declined as an adjective
viņa	(his)	genitive (sg.) of **viņš**
viņas	(her)	genitive (sg.) of **viņa**
mūsu	(our)	genitive (pl.) of **mēs**
jūsu	(your)	genitive (pl.) of **jūs**
viņu	(their)	genitive (pl.) of **viņi** **viņas**

Exercise 5

Put in the missing possessive pronouns.

1. Vai tā ir **tava** grāmata?	Jā, tā ir **mana** grāmata.
2. Vai tas ir . . . brālis, Baiba?	Jā tas .....
3. Vai tā ir . . . māsa, Pēter?	Jā, tā .....
4. Imant un Pēter, vai tā ir . . . māja?	Jā, tā .....
5. Vai tas ir . . . papīrs, Imant?	Jā, tas .....
6. Jāni, vai tas ir . . . zīmulis?	Jā, tas .....
7. Vai tā ir . . . istaba, Imant un Pēter?	Jā, tā .....

§ 15. The vocative (adressing persons, animate or inanimate things) is often the same as the nominative, or otherwise without ending.
Tēvs! Imant! Pēter! But also – Pēteri! Jāni!

Exercise 6

Construct sentences following the example.

1. Tēvs, dēls, Upsala.	Tēvs un viņa dēls dzīvo Upsalā.
2. Māte, meita, Vesterosa.	Māte un .....
3. Māsa, brālis, Stokholma.	.....
4. Skolotājs, dēls, Rīga.	.....
5. Māte, māsa, Londona.	.....
6. Tēvs, māte, Oslo.	.....

§ 16. Foreign place names ending in a consonant have a Latvian ending added and the spelling becomes phonetic.
Stockholm – **Stokholma,** London – **Londona.**

§ 17. The use of a suffix is very common in word formation. Note: languages and nationalities in Latvian are written with a small letter.

Countries: **-ija**			*Languages*: **-iski**		
Latv	-ija	*(Latvia)*	latv	-iski	*(Latvian)*
Zviedr	-ija	*(Sweden)*	zviedr	-iski	*(Swedish)*
Angl	-ija	*(England)*	angl	-iski	*(English)*
Vāc	-ija	*(Germany)*	vāc	-iski	*(German)*
Kriev	-ija	*(Russia)*	kriev	-iski	*(Russian)*
Dān	-ija	*(Denmark)*	dān	-iski	*(Danish)*
Norvēģ	-ija	*(Norway)*	norvēģ	-iski	*(Norwegian)*

Nationalities: **-s, -is**			*Nationalities*: **-ietis/-iete**		
latv	-is	(Latvian, archaic)	latv	-ietis/-te	(Latvian, m/f)
zviedr	-s	(Swede, male)	zviedr	-iete	(Swede, female)
angl	-is	(Englishman)	angl	-iete	(Englishwoman)
			vāc	-ietis/-te	(German, m/f)
kriev	-s	(Russian, male)	kriev	-iete	(Russian, female)
dān	-is	(Dane, male)	dān	-iete	(Dane, female)
norvēģ	-is	(Norwegian, male)	norvēģ	-iete	(Norwegian, femal

Reading exercise IV

runāt (II) to speak
es runāju I am speaking
kā how, like, than

Skolā mēs runājam angliski. Mājā mēs nerunājam angliski, bet latviski. Imants runā latviski un angliski. Arī Baiba runā latviski un angliski. Vai tu runā latviski? Nē, tu nerunā latviski, bet tikai angliski. Tavs tēvs arī nerunā latviski. Vai tava māte runā latviski? Viņa runā latviski. Klasē mēs runājam latviski un angliski. Jūs runājat angliski. Kas runā angliski skolā? Vai Imants runā angliski skolā? Jā, viņš runā angliski skolā. Kā tu runā mājās? Kā Baiba runā? Kā tēvocis Andrejs runā? Kā tavs skolotājs runā? Tēvocis Jānis dzīvo Rīgā. Vai viņš arī runā angliski? Nē, viņš nerunā angliski.

Numerals:
6 = seši 7 = septiņi 8 = astoņi 9 = deviņi 10 = desmit
Vai tas ir 10? Vai tas ir 9? Vai tas ir 8? Vai tas ir 7? Vai tas ir 6? Vai tas ir 5? Vai tas ir 4? Vai tas ir 3? Vai tas ir 2? Vai tas ir 1?

Review 2

Exercise A

Answer the questions.

1. Kas ir klasē?	Klasē ir galds un tāfele.
2. Kas ir istabā?	Istabā .....
3. Kas ir mājā?	Mājā .....
4. Kas ir skapī?	.....
5. Kur ir tāfele?	.....
6. Kur ir burtnīcas?	.....
7. Kur ir tēvs un māte?	Viņi .....
8. Kur mēs dzīvojam?	Mēs .....
9. Kur dzīvo tēvocis Andrejs?	.....
10. Vai es dzīvoju Stokholmā?	Nē, tu .....
11. Vai Baiba un Pēteris dzīvo Stokholmā?	..... Nē, viņi .....
12. Kādas ir grāmatas?	.....
13. Kāds ir skapis?	.....
14. Kāds ir zīmulis?	.....
15. Vai manas grāmatas ir jaunas?	Jā, tavas .....
16. Vai tavas arī ir jaunas?	Jā, ...
17. Vai mūsu skola ir liela ēka?	Jā, mūsu .....
18. Kā mēs runājam skolā?	.....
19. Kā Imants un viņa brālis runā mājās?	.....
22. Vai Upsala ir jauna vai veca pilsēta?	.....
23. Vai ielas Upsalā ir platas?	Nē, ...
24. Vai Upsala ir lielpilsēta?	Nē, ...

Exercise B

Answer the questions.

1. Vai šī grāmata ir jauna?	Nē, šī grāmata nav jauna, bet tā tur grāmata ir jauna.
2. Vai šis zīmulis ir zils?	.....
3. Vai šī pilsēta ir veca?	.....
4. Vai šī klase ir liela?	.....
5. Vai šī ēka ir augsta?	.....
6. Vai šī istaba ir gaiša?	.....

Exercise C

Answer the questions.

1. Imants ir skolotājs. — Nē, viņš nav skolotājs, viņš ir skolnieks.
2. Baiba ir māte. — Nē, viņa .....
3. Imants un Pēteris ir skolnieki. — Jā, ...
4. Viņi dzīvo Stokholmā. — .....
5. Upsala ir lielpilsēta. — .....
6. Andrejs ir tēvocis. — .....

Exercise D

Write sentences similar to the example.

1. Šī ir mana māja.
   Es dzīvoju šinī mājā.
2. Tā ir tava māja.
   Tu . . . tanī mājā.
3. Šī ir mūsu pilsēta.
   Mēs . . .
4. Tā ir jūsu māja.
   .....
5. Tā ir viņa iela.
   . . . tanī .....
6. Šī ir viņas istaba.
   . . . šinī .....

Exercise E

Construct sentences from the phrases using the adv. **arī.**

1. Imants ir skolnieks. Pēteris ir skolnieks.
   Imants ir skolnieks un Pēteris arī ir skolnieks.
2. Tēvs ir istabā. Māte ir istabā.
3. Imants dzīvo Upsalā. Pēteris dzīvo Upsalā.
4. Veci žurnāli ir skapī. Vecas grāmatas ir skapī.
5. Jānis nav skolotājs. Pēteris nav skolotājs.
6. Šie galdi nav brūni. Šie krēsli nav brūni.
7. Pieci un četri nav desmit. Trīs un seši nav desmit.

Translation:

1. Our school is large. 2. Our classroom is in the school. 3. There is a blackboard, chairs and tables in the classroom. 4. There are also books in the classroom. 5. We speak English and Latvian. 6. Do you speak Latvian at home? 7. No, I don't speak Latvian.

Standardphrases

Lūdzu!	Please! You are welcome!
Lūdzu esi tik labs! / **Lūdzu esi tik mīļš!**	Please, be so kind!
Paldies!	Thank you!
Lielu lielais paldies!	Thanks very much!
Sirsnīgs paldies!	Many thanks!

Trešā stunda

THIRD LESSON

3

Reading exercise I

vakarā in the evening, at night
vakars evening
sacīt (III) to say
saku I say
kāds someone, anyone
atbildēt (III) to answer
kluss quiet
tik so
lasīt (III) to read
varēt (III) to be able (to)
nevaru I can't
dzirdēt (III) to hear
kaut kas something, anything
kaut ko (acc. sg.)
darīt (III) to do
rakstīt (III) to write
laikam (adv.) probably, perhaps
dienasgrāmata diary
diena day
piedod (imperat.) excuse me!
mamm (voc.) mom, mum
gribēt (III) to want
ēst (I) to eat
vakariņas (pl.) evening meal, dinner, supper
virtuve kitchen
atkal again
vēlu late
vēl still
silts warm
viens pats, viena pati alone
pats myself, yourself, oneself
redzēt (III) to see
vēstule letter
pēkšņi suddenly
zvanīt (III) to call, to telephone
telefons telephone
tālrunis telephone
skaļi (adv.) loudly
ņemt (I) to take
klausule receiver (telephone)
ka (conj.) that

Mūsu ģimene vakarā

,,Labvakar! Esmu mājās,'' es saku. ,,Labvakar!'' kāds atbild. Atbilde ir tik klusa. Es nevaru dzirdēt, kas atbild – tēvs vai Pēteris. Tēvs ir istabā un lasa avīzi. Pēteris arī lasa. Viņš lasa žurnālu. Visi kaut ko dara.

Baiba raksta. Viņa raksta laikam dienasgrāmatu.

,,Piedod, mamm, es gribu ēst. Vai vakariņas ir virtuvē?'' ,,Tu atkal esi vēlu mājās, Imant,'' māte saka. ,,Vakariņas ir vēl siltas virtuvē. Tu vari viens pats ēst. Redzi, es rakstu vēstuli.''

Pēkšņi skaļi zvana telefons. Es ņemu klausuli un saku latviski: ,,Te runā Imants Bērziņš.'' Es dzirdu, ka atbild mans draugs Gunārs. Pēc tam mēs runājam zviedriski, jo viņš nerunā latviski.

,,Imant, nerunā ilgi. Vakariņas gaida,'' saka māte.

,,Esmu jau galā!'' es atbildu un saku telefonā: ,,Atvaino mani, es gribu ēst vakariņas. Sveiks!''

draugs friend
pēc tam afterwards, after that
jo because
ilgi for a long time
gaidīt (III) to wait
jau already
gals end
esmu galā = I am ready, I have finished
atvainot (II) to excuse, pardon

§ 18. The direct object is in the **accusative** and answers the question **ko,** *(what/who/whom)*. Note: *what* can not always be translated as **ko** in Latvian. (See the first lesson, exercise 1.)

What do you see?	Ko tu redzi?	(*What* is the direct object in the accusative)
What is this?	Kas tas ir?	(*What* is the complement in the nominative)

The accusative singular has two endings: **-u/-i.**

-u	Nom. sg.	**-s/-š**	galds	(m)	Acc. sg. gald - **u**
			ceļš	(m)	ceļ - **u**
		-a	istaba	(f)	istab - **u**
-i	Nom. sg.	**-is**	skapis	(m)	Acc. sg. skap - **i**
		-e	avīze	(f)	avīz - **i**

Exercise 1

Put in the endings.

1. Brālis lasa grāmat**u.** 2. Tēvs lasa avīz . . . 3. Māte raksta vēstul . . . 4. Pēteris redz Imant . . . 5. Imants redz Baib . . . 6. Mēs redzam gald . . ., krēsl . . . un skap . . . tavā istabā. 7. Vai māsa lasa žurnāl . . .? 8. Vai viņa lasa grāmat . . . 9. Nē, viņa nelasa grāmat . . ., bet avīz . . . .

§ 19. The present tense of the **1st conjugation (I)** and the **3rd conjugation** (III). Note: the 3rd conj. has 2 groups!

	ņem-t (I)		las-īt (III) *(1st group)*	atbild-ēt (III) *(2nd group)*
es	ņem-	**u**	las-**u**	atbild-**u**
tu	ņem-	**i**	las-**i**	atbild-**i**
v.v.	ņem		las-**a**	atbild
mēs	ņem-	**am**	las-**ām**	atbild-**am**
jūs	ņem-	**at**	las-**āt**	atbild-**at**

The personal pronoun can be omitted, as the verb itself indicates the subject clearly enough.

Exercise 2

Answer the questions.

1. Ko dara tēvs?	Viņš lasa.
2. Ko dara māte?	Viņa .....
3. Ko dara māsa?	.....
4. Vai māsa lasa grāmatu?	Nē, ...
5. Vai māte raksta vēstuli?	Jā, ...

6. Vai tēvs runā skaļi? Nē, ...
7. Ko lasa tēvs? .....
8. Ko raksta māte? .....
9. Ko lasa Imants? .....

---

§ 20. The accusative singular of **pronouns.**

Personal pronouns				Demonstrative pronouns			
Nom. sg.	es	Acc. sg.	**mani**	Nom. sg.	tas	(m)	Acc. sg. **to**
	tu		**tevi**		tā	(f)	**to**
	viņš		**viņu**		šis	(m)	**šo**
	viņa		**viņu**		šī	(f)	**šo**

Reading exercise II

Baiba ir istabā. Vai tu redzi viņu? Jā, es rędzu viņu. Pēteris arī ir istabā. Vai tu redzi arī viņu? Jā, es rędzu arī viņu.
Māte lasa. Vai tu redzi viņu? Jā, es rędzu viņu. Vai tu redzi Imantu istabā? Nē, es nerędzu viņu. Bet mani tu redzi? Jā, es rędzu tevi. Vai tu redzi skapi istabā? Jā, es rędzu to. Vai tu redzi manu grāmatu skapī? Nē, es nerędzu to.

Comments:
All questions in English are answered by using the same auxiliary verb as in the question. In Latvian, the main verb is used in the answer.
Is he at home? (Vai viņš ir mājās?) – *Yes, he is.* (Jā, viņš ir mājās.)
Do you see me? (Vai tu redzi mani?) – *Yes, I do.* (Jā, es redzu tevi.)
Do you live in London? (Vai jūs dzīvojat Londonā?) – *No, we do not.* (Nē, mēs nedzīvojam Londonā.)

Exercise 3

Make sentences with the given words.

Kas?	*Verbs*	*Ko?*	*Kur?*	
1. es	lasu	(avīze)	mājās	Es lasu avīzi mājās.
2. brālis	redz	(krēsls)	tur	.....
3. Imants	gaida	(draugs)	Upsalā	.....
4. māsa	lasa	(grāmata)	klasē	.....
5. Baiba	raksta	(vēstule)	istabā	.....

6. mēs	redzam	(zīmulis)	gultā	.....
7. jūs	dzirdat	(es)	virtuvē	.....
8. tēvs	redz	(tu)	skolā	.....
9. draugs	gaida	(viņa)	mājās	.....

Exercise 4

Insert the endings.

1. Mēs lasām jaunu avīzi. 2. Jūs las . . . vecu žurnālu. 3. Vai tu las . . . manu grāmatu? 4. Nē, es las . . . viņas grāmatu. 5. Baiba rakst . . . vēstuli. 6. Vai tu arī rakst . . . vēstuli? 7. Vai tu gaid . . . mani? 8. Vai tu dzird . . . viņu? 9. Vai tu atbild . . . skaļi vai klusi? 10. Skolnieks atbil . . . zviedriski skolā. 11. Ko tu dar . . . mājā? 12. Ko tēvs dar . . .? 13. Ko jūs dar . . .?

Reading exercise III

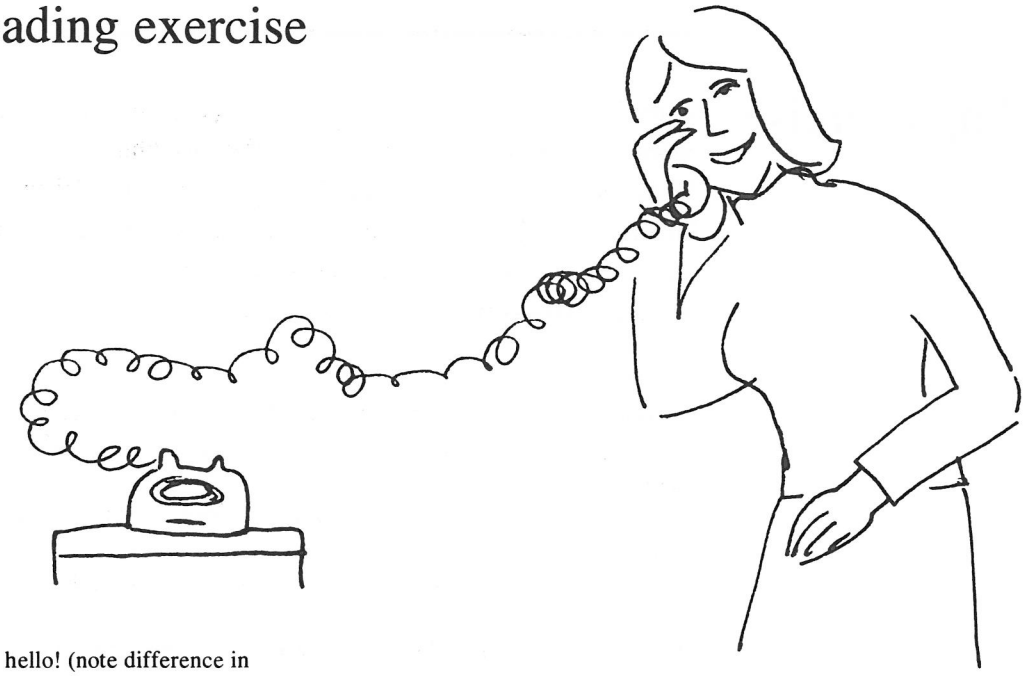

hallo! hello! (note difference in pronounciation)
tāpat vien nothing in particular
vien (emphatic part.) only
sēžu I am sitting, I sit
kāpēc why
izlasīt (III) to read (through)
kino movies, cinema
vienmēr always
iekšā inside in
ęsmu viena I am alone
zināt (III) to know
ņemt līdz to bring, to take (with you)
nu now
pagaidām! for the time being
uz (prep.) (+ acc.) to, (+ gen.) on

Baiba: Hallo! Te Baiba.
Ausma: Sveika! Kas jauns?
Baiba: Viss tāpat vien. Sēžu mājās un kaut ko daru. Un kas jauns jūsu mājās?
Ausma: Arī tāpat vien.
Baiba: Kāpēc tu zvani? Vai tu ko gribi?
Ausma: Nē, es zvanu tāpat vien. Ęsmu viena mājās.
Baiba: Izlasi kino žurnālu. Tur vienmēr ir kaut kas jauns iekšā.
Ausma: Nezinu, vai tas ir mājās. Māsa ņem to līdz uz skolu. Bet nu pagaidām! Uz redzi!

Exercise 5

Complete the sentences.

1. (veca avīze)	Baiba ņem vecu avīzi.
2. (zaļš zīmulis)	Jūs ņemat .....
3. (mans brālis)	Tu redzi .....
4. (skaļš telefons)	Es dzirdu .....
5. (melna tāfele)	Skolotājs ņem .....
6. (maza klase)	Viņš redz .....
7. (vecs tēvocis)	Tu redzi .....
8. (jauna plate)	Mēs ņemam .....

Exercise 6

Answer the following questions.

Vai tu lasi šo grāmatu?	Nē, es nelasu šo, bet to grāmatu.
Vai tu lasi šo avīzi?	Nē, ...
Vai tu lasi šo vēstuli?	Nē, ...
Vai tu lasi šo parunu?	Nē, ...
Vai tu lasi šo mīklu?	Nē, ...
Vai tu lasi šo žurnālu?	Nē, ...

Reading exercise IV

paruna proverb
meklēt (II) to look for, search, seek
atrast (I) to find
atrod (v.v.) finds/find

Paruna: Kas meklē, tas atrod. (He who seeks, finds.)

Tēvs meklē avīzi istabā. Viņš atrod to skapī. Viņš grib to lasīt. Baiba meklē zīmuli un atrod to skapī. Viņa grib rakstīt vēstuli. Pēteris meklē manu burtnīcu. Viņš atrod to somā. Viņa burtnīca ir skolā. Viņš to nemeklē.

,,Vai drīkstu lasīt tavu grāmatu?'' saka Baiba. ,,Lūdzu,'' es atbildu, ,,es tagad negribu to lasīt.''

Numerals: 11 = vienpadsmit 12 = divpadsmit 13 = trīspadsmit 14 = četrpadsmit 15 = piecpadsmit 16 = sešpadsmit 17 = septiņpadsmit 18 = astoņpadsmit 19 = deviņpadsmit 20 = divdesmit.
Desmit un viens ir vienpadsmit. Desmit un divi ir divpadsmit. Desmit un desmit ir divdesmit. Vai tas ir 15? Vai tas ir 16? Vai piecpadsmit un viens ir sešpadsmit? Vai 17 mīnus 1 arī ir 16?

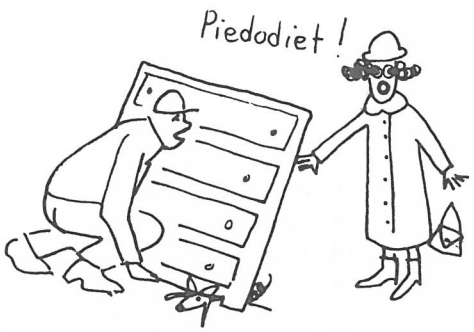

Standardphrases

Atvaino!	Excuse me!
Atvainojiet!	Excuse me! (pl. polite form)
Piedod!	Forgive me!
Piedodiet!	Forgive me! (pl. polite form)
Lūdzu piedodiet!	I beg your pardon! (pl. polite form)
Lūdzu atvainojiet!	I beg your pardon!
Lūdzu mani atvainot!	Please excuse me!

Review 3

Exercise A

Reread Reading exercise I, then answer the questions.

1. Kas nāk mājās vēlu? 2. Ko Imants saka? 3. Kas ir istabā? 4. Ko dara tēvs un Pēteris? 5. Ko raksta Baiba? 6. Kur ir vakariņas? 7. Ko saka māte? 8. Ko viņa dara? 9. Kas pēkšņi zvana? 10. Kas ņem klausuli? 11. Ko saka Imants? 12. Kā runā Imants? 13. Kā runā Gunārs?

Exercise B

Describe what you see in the room.

Es redzu istabā: galdu, krēslu, etc.

Exercise C

Combine the objects you see in the room with suitable adjectives.

Es redzu lielu galdu, zilu krēslu.

Adjectives you can use:

silts, kluss, skaļš, jauns, vecs, mazs, liels, balts, melns, brūns, zils, zaļš, zems, augsts.

Exercise D

Insert the missing endings.

1. Kur ir **tavs** zīmulis. 2. Man . . . zīmulis ir somā. 3. Mūs . . . skola ir tur. 4. Man . . . klase ir tur. 5. Imants raksta. Viņ . . . zīmulis ir vecs. 6. Viņa lasa. Viņ . . . grāmata ir jauna. 7. Tēvs lasa. Viņ . . . avīze arī ir jauna. 8. Vai tā ir jūs . . . skola? 9. Mūs . . . skola ir tur.

Exercise E

Form the plurals.

1. Klase ir liela.
   Klases ir lielas.
2. Tāfele ir melna.
3. Grīda ir brūna.
4. Ēka ir jauna.
5. Galds ir mazs.
6. Grāmata ir brūna.
7. Galds ir vecs.
8. Avīze ir jauna.
9. Kur ir tavs draugs?
10. Kur ir burtnīca?
11. Kur ir krēsls?
12. Kur ir skolotājs?

Exercise F

Answer the questions.

1. Vai tā ir tava soma? Jā, tā ir mana soma.
2. Vai tā ir viņa avīze? Nē, ...
3. Vai tas ir mūsu žurnāls? Jā, ...
4. Vai tie ir mūsu krēsli? Nē, ...
5. Vai tās ir tavas grāmatas? Jā, ...
6. Vai tas ir viņas zīmulis? Nē, ...
7. Vai tas ir mans galds? Jā, ...

Translation:

1. Father is reading a book. 2. My sister is reading the newspaper. 3. Father is writing a letter. 4. What do you see? 5. I see the blackboard and a table. 6. My brother sees a bed in the room.

Mājas iekārta Interior of a Home

dzīvojamā istaba	living room	**putekļu sūcējs**	vacuum cleaner
ēdamistaba	dining room	**gludeklis**	iron
guļamistaba	bedroom	**žāvētājs**	dryer
vannas istaba	bathroom	**aizkars**	drapes, curtain
gaitenis	corridor, hallway	**palodze**	window sill
ateja	WC, toilet	**puķpods**	flower pot
izlietne	sink	**stāvlampa**	floor lamp
krāns	tap, faucet	**spuldze**	lightbulb
pagrabs	cellar, basement	**dīvāns, zvilnis**	sofa, couch
bēniņi, pl.	attic	**atzveltne**	back support
kāpnes, pl.	stairs, staircase	**spilvens**	pillow, cushion
pakāpiens	step	**kumode**	dresser
durvis, f.pl.	door	**atvilktne**	drawer
rokturis	handle	**galdauts**	tablecloth
slieksnis	threshold	**grīdsega**	carpet, rug
dūmenis, skurstenis	chimney	**glezna**	painting
kamīns	fireplace	**svečturis**	candlestick
plīts, f.	stove	**grāmatplaukts**	bookcase
pieliekamais	pantry	**rakstāmgalds**	desk
atkritumi, pl.	trash, garbage, rubbish	**pelnu trauks**	ash-tray
ledus skapis	refrigerator	**rakstāmmašīna**	typewriter
veļas mašīna	washing machine	**ķeblis**	stool
		papīrkurvis	waste paper basket

Ceturtā stunda

FOURTH LESSON

4

Reading exercise I

brokastis (f.pl.) breakfast
jautāt (II) to ask
tēvam (dat. sg.) (see § 21)
ēdam we eat (see § 22)
muļķīgs stupid
jautājums question
vispirms first (of all)
puika (m) boy
dzert (I) to drink (see § 22)
rīts morning
kafija coffee
dot (I) to give (see § 22)
krējums cream
krūze jug, mug, cup
piens milk
tēja tea
šorīt this morning
cukurs sugar
lūgt (I) to ask, beg, pray
sviestmaize sandwich
sviests butter
maize bread
augļu sula fruit juice
auglis (sg.) fruit
siers cheese
dešas sausage
labprāt gladly, with pleasure
lūk! (interj.) look!
prasīt (III) to ask (for)
meitene girl
pieklājīgs polite
zēns boy

Brokastis

,,Ko tu dari?'' es jautāju tēvam.

,,Muļķīgs jautājums! Tu redzi – mēs ēdam brokastis. Bet vispirms, puika, saki labrīt,'' tēvs man atbild.

,,Labrīt!'' es saku.

Tēvs dzer kafiju. Māte dod viņam krējumu. Es ņemu lielu krūzi. Tur ir piens. Es dzeru pienu. Māte jautā Baibai:

,,Vai tu gribi kafiju?''

,,Nē, paldies! Es šorīt gribu dzert tēju.''

,,Vai gribi cukuru? Lūdzu, te ir cukurs.''

Mans brālis Pēteris ēd sviestmaizi un dzer augļu sulu. Viņš lūdz mātei sieru. Māte dod brālim sieru un saka:

,,Vai gribi arī dešu?''

,,Nē, negribu. Imants grib dešu, dod viņam to,'' Pēteris atbild mātei. Imants ešmu es. Es saku:

,,Paldies! Es labprāt ēdu dešu. Bet, lūk, Baiba arī prasa dešu. Dod to viņai vispirms! Viņa ir meitene. Vai nu es neešmu pieklājīgs zēns?''

§ **21. The dative** case answers the question **kam** *(to whom/which)*, and often indicates to whom one is giving or saying something.

1) Without a preposition in English:	I ask father.	Es jautāju tēvam.
	He answers me.	Viņš atbild man.
2) With a preposition in English:	To whom are you writing?	Kam tu raksti?
	I am writing to father.	Es rakstu tēvam.

Dative **endings** vary in Latvian according to the **gender.**

Noun	(m) **-am/-im**	**tēvam/brālim**	(f) **-ai/-ei**	**māsai/mātei**
Adj.		**vecam** –		**vecai** –
Pron.		**viņam** –		**viņai** –
		tam –		**tai** –
		– **šim**		**šai** –

es: **man** mēs: **mums**
tu: **tev** jūs: **jums**

Note: there are some masculine words that end in **-a** (puika). They are declined like feminine words ending in **-a,** except in the dative singular.
Dod **puikam** maizi. (Give the boy bread.)

Exercise 1

Answer the questions.

1. Kam Imants saka labrīt?	Imants saka labrīt tēvam.
2. Kam tēvs atbild?	Tēvs .....
3. Kam tēvs lūdz avīzi?	Tēvs .....
4. Kam māte dod avīzi?	Māte .....
5. Kam Pēteris prasa sviestmaizi?	Pēteris .....
6. Kam māte dod sviestmaizi?	Māte .....
7. Kam tēvs lūdz kafiju?	Tēvs .....

Exercise 2

Answer the question *Kam tu dod grāmatu?*

1. (māsa)	Es dodu grāmatu māsa**i.**
2. (māte)	Es .....
3. (tēvs)	.....
4. (tu)	.....
5. (jūs)	Es .....
6. (Imants)	Es .....
7. (viņa)	.....
8. (dēls)	.....

Exercise 3

Answer the question with a negative verb.

1. Vai tu dod avīzi tēvam? Nē, es nedodu tēvam avīzi.
2. Vai tu dod avīzi (skolotājs) Nē, ...
3. Vai tu dod avīzi (brālis) Nē, ...
4. Vai tu dod avīzi (māsa) Nē, ...
5. Vai tu dod avīzi (tēvocis) Nē, ...
6. Vai tu dod avīzi (zēns) Nē, ...
7. Vai tu dod avīzi (meitene) Nē, ...

---

§ 22. All verbs which have one-syllable infinitives belong to the **first** (I) conjugation (prefixes are not counted).

Infinitive		**ēst** (to eat)	**dot** (to give)	**augt** (to grow)
Present	es	**ēdu**	**dodu**	**augu**
	tu	**ēd**	**dod**	**audz**
	v.v.	**ēd**	**dod**	**aug**
	mēs	**ēdam**	**dodam**	**augam**
	jūs	**ēdat**	**dodat**	**augat**

Imperative: **ēd! dod! audz!**
ēdiet! dodiet! audziet!

Note: the closed pronounciation of **-e-** in the second person singular and the infinitive. The same applies to the verb **ņemt** *(take)* and many other verbs of the first conjugation, that have **-e-** in the root.

§ 23. There is no equivalent to the verb *to have* in Latvian. Instead the verb **būt** *(to be)* is used in the third person **(ir).** The person who possesses something is used in the **dative** and the object (the thing he/she possesses) is in the **nominative** case.

Dative of possessor	+ **third person of** *to be*	+ **nominative of object**
Viņam (to him)	ir (is)	grāmata (a book)
He	has	a book

If the negation **nav** is used, the object is generally in the **genitive.**
Viņam nav *grāmatas*. He has no book.

Compare:	Dēlam ir skolotājs.	The son has a teacher.
	Dēls ir skolotājs.	The son is a teacher.
	Imantam ir tēvocis.	Imants has an uncle.
	Imants ir tēvocis.	Imants is an uncle.
	Mātei ir māsa.	Mother has a sister.
	Māte ir māsa.	Mother is a sister.

I have	– **man**	**ir**	grāmata,	avīze,	zīmulis.
You have (sg.)	**tev**	,, ,,		,,	,,

Exercise 4

Answer the following questions.

1. Vai tev ir grāmata? Jā, man ir grāmata.
2. Vai man ir zīmulis? Jā, ...
3. Vai viņam ir burtnīca? Jā, ...
4. Vai viņai ir soma? Jā, ...
5. Vai mums ir avīze? Jā, ...

Exercise 5

Answer the questions following the pattern.

A. Vai tu gribi manu zīmuli?
B. Paldies, man jau ir tavs zīmulis.

A. Vai tu gribi manu somu? B. Paldies, ...
A. Vai tu gribi manu burtnīcu? B. Paldies, ...
A. Vai tu gribi manu žurnālu? B. Paldies, ...

Exercise 6

Complete the sentence with the words: krējums, piens, augļu sula, siers, krūze, desa.

1. Mātei ir krējums.
2. Tēvocim ir .....
3. Skolotājam ir .....
4. Baibai ir .....
5. Tēvam ir .....
6. Imantam ir .....

Exercise 7

Triple question i.e. A suggests that B asks C, B repeats the question and asks C to answer. See example given.

A: Jautā C, vai viņam ir kafija?
B: Vai tev ir kafija?
C: Jā, man ir.

A: Jautā C, vai viņam/viņai ir ola? B: Vai . . .? C: Jā, . . .
A: ” ” ” ” ” ” maize? B: Vai . . .? C: Jā, . . .
A: ” ” ” ” ” ” brālis? B: Vai . . .? C: Jā, . . .
A: ” ” ” ” ” ” zīmulis? B: Vai . . .? C: Jā, . . .
A: ” ” ” ” ” ” krūze? B: Vai . . .? C: Jā, . . .

Reading exercise II

vecāki (pl.) parents
televīzija TV
katrs each (one), every (one)
gramofons record-player
mopēds moped
auto, automašīna car
piederēt (III + dat.) to belong (to), own
viņam pieder he owns
ola egg
mums ir brokastīs (loc. pl.) for breakfast we have
margarīns margarine

Mēs esam liela ģimene. Man ir vecāki – tēvs un māte, brālis Pēteris un māsa Baiba. Manam tēvam ir divi dēli un viena meita. Mums ir jauna māja. Tēvam un mātei ir viena istaba. Man, Pēterim un Baibai ir katram viena istaba. Mums ir radio, televīzija un grāmatas. Tēvam ir žurnāli un avīzes. Baibai ir gramofons, man ir mopēds. Mums piederēr arī automašīna. Šorīt brokastīs mums ir dēsas, siers, olas, kafija, tēja vai piens. Mums ir arī maize, sviests vai margarīns brokastīs.

Reading exercise III

vęcmāmiņa grandmother
galva head
tikpat just as
kā as
cilvēks person, human
augt (I) to grow
ātrs quick, fast
ātri (adv.) quickly, rapidly
augums, body, growth
ķermenis body
roka hand, arm
kāja foot
mute mouth
acs (f), acis (pl.) eye
daudz much, many
klausies! (2nd pers. sg. imperat. refl.) listen
auss (f), **ausis** (pl.) ear
tāpēc therefore
vairāk more
mazāk less
drošs sure, safe, brave
pasaule world

Vęcmāmiņa un meitene

Meitene: Vęcmāmiņ, tu esi liela, es ęsmu maza. Bet galva tev tikpat liela kā man. Kāpēc?

Vęcmāmiņa: Cilvēks aug, bet galva neaug tik ātri kā augums.

Meitene: Kāpēc rokas un kājas aug ātri? Tev ir lielas rokas un kājas, man – mazas.

Vęcmāmiņa: Visas rokas kaut ko dara, arī kājas kaut ko dara – kājas iet. Tāpēc kājas un rokas aug.

Meitene: Kāpēc mute neaug? Mute arī daudz ko dara. Mute ēd, mute runā. Kāpēc acis neaug? Acis daudz rędz, daudz lasa.

Vęcmāmiņa: Klausies! Mums ir divas ausis un viena mute. Tāpēc vairāk klausies, mazāk runā.

Paruna:

Drošam piedęr pasaule. (The world belongs to the brave.)

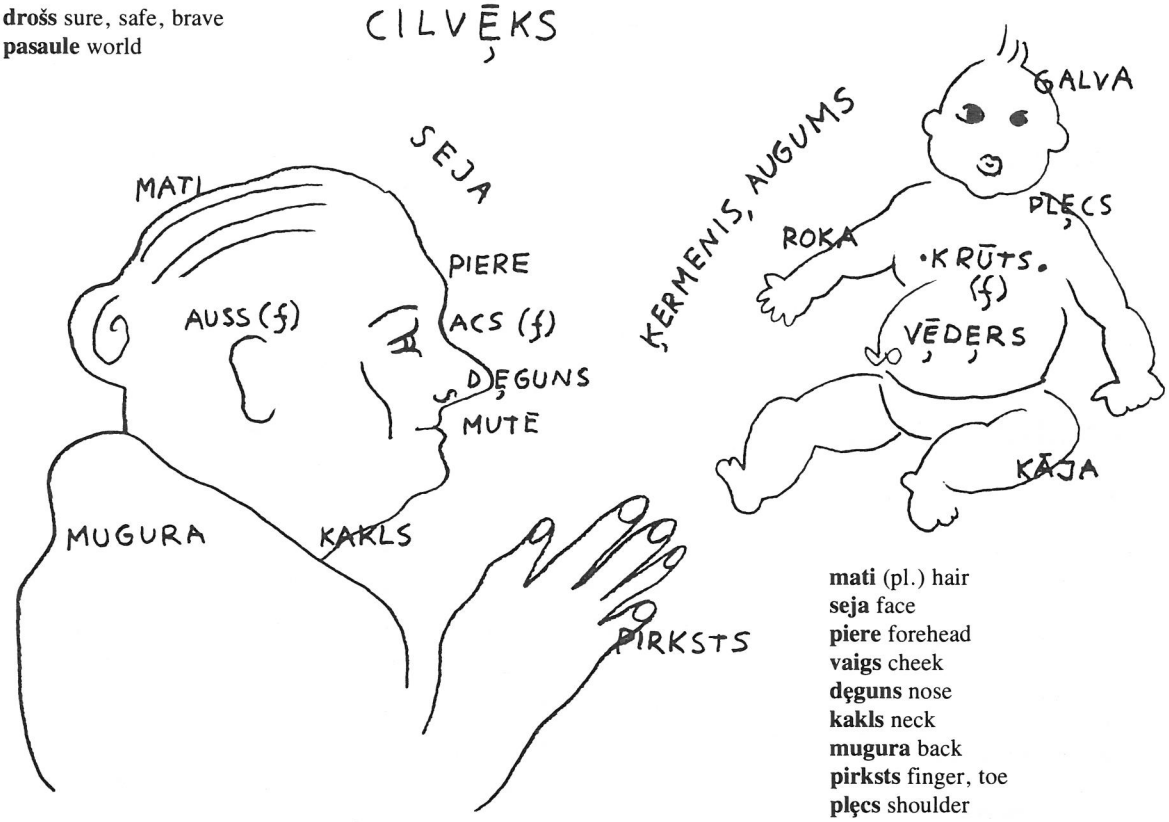

mati (pl.) hair
seja face
piere forehead
vaigs cheek
dęguns nose
kakls neck
mugura back
pirksts finger, toe
plęcs shoulder
krūts (f), **krūtis** (pl.) chest, breast
vēdęrs stomach, abdomen

Review

4

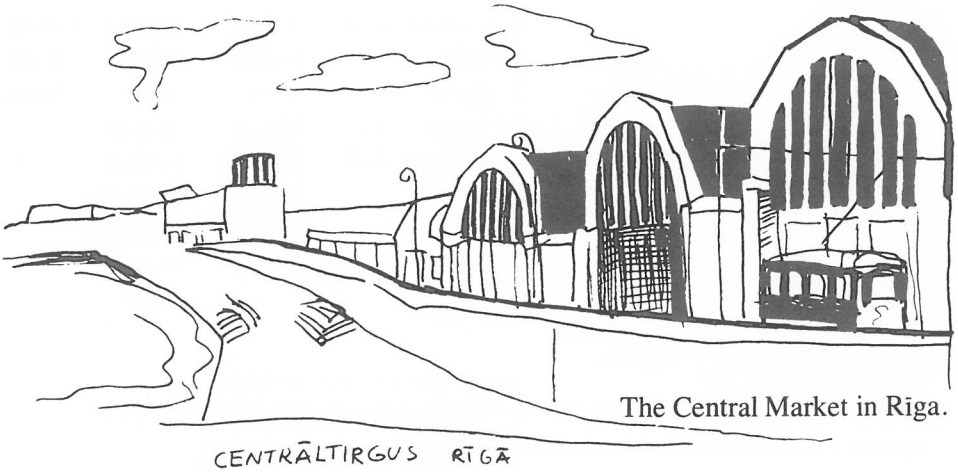

The Central Market in Rīga.

Exercise A

Construct a conversation using these questions.
1. Kur tu dzīvo? 2. Kāda ir tava māja? 3. Kas ir tavā istabā? 4. Vai tev ir radio istabā? 5. Vai tev ir televīzija? 6. Vai tev pieder auto? 7. Kādas ir sienas tavā istabā? 8. Kādi ir griesti un kāda ir grīda? 9. Vai tev ir soma? 10. Vai tev somā ir grāmatas? 11. Kas ir tavā somā? 12. Kādas ir grāmatas, jaunas vai vecas? 13. Kādi ir zīmuļi? 14. Kā tu runā mājās – latviski vai angliski? 15. Kā mēs runājam klasē? 16. Kas runā latviski? 17. Ko tu dari vakarā? 18. Vai tu lasi grāmatu? 19. Vai tu raksti vēstuli? 20. Ko tu ēd brokastīs? 21. Ko tu dzer brokastīs?

Exercise B

Give both positive and negative answers to the questions.
1. Vai šī ir jau Stokholma?
   Jā, šī ir jau Stokholma. Nē, šī vēl nav Stokholma.
2. Vai šī ir jau Upsala? 3. Vai šī ir jau mūsu māja? 4. Vai šī jau skola? 5. Vai šis jau jūsu dzīvoklis? 6. Vai šī jau Čikāga? 7. Vai šī jau Roma? 8. Vai šī jau Ņujorka? 9. Vai šī jau Berlīne? 10. Vai šie jau Andi? 11. Vai šie jau Urāli? 12. Vai šī jau Sidneja? 13. Vai šī jau Misisipi?

Exercise C

Finish the sentences using the words from the parentheses in the accusative singular.

Imants ilgi gaida **mani.** (es)

Imants ilgi gaida . . . (telefons, es, tu, tēvocis, viņš, viņa, meitene, brālis, avīze, draugs, saruna)

Exercise D

Make sentences with the words from the table. Then use them in new combinations.

subj. (nom.)	*pred.*	*obj.* (dat.)	*obj.* (acc.)	
e.g. Imants dod		(brālis)	(maize) =	Imants dod brālim maizi.
1. brāļi		(viņš)	(ola)	Brāļi .....
2. māsas		(tēvs)	(tēja)	Māsas .....
3. vecāki	lūdz	(dēls)	(piens)	.....
4. ģimene	dod	(māsa)	(soma)	.....
5. Baiba		(meita)	(vēstule)	.....
6. Imants		(brālis)	(cukurs)	.....
7. Pēteris		(zēns)	(augļu sula)	.....

Exercise E

Insert the missing endings.

1. Cilvēkam ir galva, kakl . . ., krūt . . ., rok . . . un kāj . . .
2. Katram cilvēkam ir arī sej . . .
3. Sejā ir pier . . ., degun . . ., vaig . . . un mut . . .
4. Man ir arī ac . . . un aus . . .
5. Vai tavas ac . . . ir zilas?

Exercise F

Change the sentences to the plural.

1. Avīze ir veca.	Avīz**es** ir vec**as**.
2. Šī māja ir jauna.	Šīs .....
3. Tas paklājs ir zaļš.	.....
4. Tā saruna ir muļķīga.	.....
5. Šis skapis ir augsts.	.....
6. Dažs zīmulis ir brūns.	.....
7. Cita ēka ir zema.	.....
8. Šis skolnieks ir pieklājīgs.	.....
9. Mans brālis ir drošs.	.....
10. Tavs papīrs ir balts.	.....
11. Šis burts ir mazs.	.....

Standardphrases

Lūdzu pie galda!	Please come and eat!
Labu apetīti!	Bon appétit.
Ēsmu izsalcis/izsalkusi.	I am hungry. (m/f)
Atļauj/-iet piedāvāt . . .	May I offer you (sing./pl.)
Paldies, šoreiz pietiek!	No, thank you, not this time around!
Lūdzu, pasniedziet man . . .	Could you (pl.) please pass . . .
Ar lielāko prieku!	With pleasure!
Kā garšo? – Lieliski.	Are you enjoying it? – It's delicious.
Atļaujiet pateikties . . .	Let me thank you (pl.) . . .

Translation

1. Father drinks coffee for breakfast. 2. I drink milk. 3. My brother eats a sandwich. 4. My sister doesn't eat eggs. 5. Imants wants some sausage. 6. Give him the sausage. 7. I ask mother: "Have you any sugar?" 8. Mother gives me sugar. 9. We speak Latvian at home. 10. I have parents. 11. We have a big house. 12. We own the house. 13. I have a moped.

Ķermenis

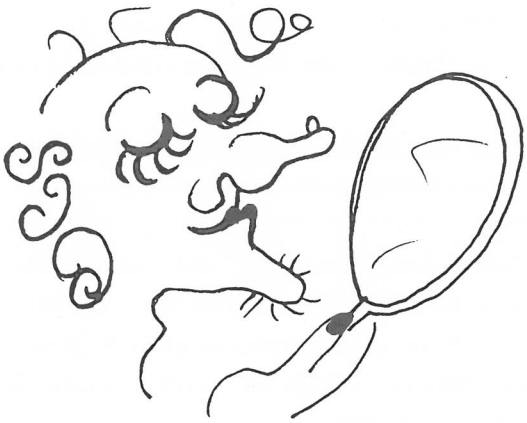

deniņi (pl.)	temple
pakausis	nape of neck
uzacs, uzacis	eyebrow, eyebrows
plakstiņš	eyelid
skropsta, skropstas	eyelash, eyelashes
bārda	beard
ūsas (pl.)	moustache
nāss (f), **nāsis**	nostril, nostrils
zods	chin
mēle	tongue
zobs	tooth
žoklis	jaw
smaganas (pl.)	gums
rīkle	throat
paduse	armpit
ķelkonis	elbow
plauksta	palm
nags	nail
īkšķis	thumb

The Body

mugurkauls	spine
sāns, sāni	side, sides
riba	rib
plauša, plaušas	lung, lungs
aknas (pl.)	liver
niere	kidney
gurns	hip
kuņģis	stomach
zarna	intestine
celis	knee
stilbs	shin and calf
liels, lieli	shin and calf
ciska, augšstilbs	thigh
potīte	ankle
pēda	foot
pēdas apakša	sole
papēdis	heel
kāju pirksti	toes
asins (f), **asinis**	blood
miesa	flesh
āda	skin

muskulis	muscle
kauls	bone
locītava	joint

Piektā stunda

FIFTH LESSON

5

Reading exercise I

viņam ir dzimšanas diena = it is his birthday
dzimšanas diena birthday
šodien today
tuvu near
apsveikt (I) to congratulate
es apsveicu I congratulate
Gunāra gen. sg. (see § 24)
ejam we go
prast (I) to know how (to), to be able (to)
prot (v.v.) knows, is/are able
drusku a little
kājām (adv.) on foot
līdz (+ dat.) until, to
jumts roof
sarkans red
dzeltens yellow
skurstenis chimney
augšā (adv.) up (there)
apakšā (adv.) down below
augšējs (adj.) upper
apakšējs (adj.) lower
ēdamistaba dining room
priekšnams hallway
sveicināti! welcome!
cik jauki! how nice!
daudz laimes many happy returns
nākt (I) to come (see § 26)
nāc! (imperat. sg.) come!
ciemiņš guest
klāt (adv.) here, present
paciņa (dim. of **paka**) package
dāvana gift, present
dāvināt (III) to present, give
laime luck, happiness, fate
viņam paliek 16 gadu = he is 16 (years old)
never vaļā (imperat. sg.) don't open it
vērt (I) **vaļā** to open
vaļā (adv.) open
gads year
skaņu plate record
mūzika music
skaņa sound

Gunāram ir dzimšanas diena

Šodien manam draugam Gunāram ir dzimšanas diena. Viņš dzīvo tuvu, un mēs ejam viņu apsveikt. Gunāra māte ir latviete, bet viņa tēvs zviedrs. Mājās viņi runā zviedriski, bet Gunārs prot drusku latviski. Mēs ejam kājām līdz Gunāra mājai. Gunāra māja ir veca. Mājas jumts ir sarkans, sienas – baltas. Uz jumta ir dzeltens skurstenis. Gunāra istaba ir augšējā stāvā, ēdamistaba – apakšējā.

Gunāra māte gaida mūs priekšnamā un saka: ,,Sveicināti! Cik jauki, ka visi esat te! Gunār, nāc! Ciemiņi ir klāt!''

Mums ir dāvanas Gunāram, jo viņam šodien paliek sešpadsmit gadu. ,,Daudz laimes dzimšanas dienā!'' mēs sakām Gunāram. Man ir paciņa rokā. Es dodu to Gunāram un saku: ,,Never vaļā to tagad, bet vakarā.'' Baiba dāvina viņam skaņu plati, jo viņa zina, ka Gunāram patīk mūzika. Vecāki dod viņam grāmatu. Gunārs smaida un katram saka paldies.

Gunāra māte aicina istabā. Uz galda stāv kafijas tasītes, vīna glāzes un puķes. Tur ir arī kliņģeris un sarkanas sveces. Sveces deg. Gunāra tēvs lej mums vīnu, un mēs dziedam:

,,Lai dzīvo sveiks! Lai dzīvo sveiks! Un vēlreiz sveiks!'' Gunārs nedzied, bet sēž krēslā un laimīgi smaida. Tad viņš saka latviski: ,,Pateicos!'', un mēs visi sākam ēst dzimšanas dienas kliņģeri.

viņam patīk he likes
patikt (I + dat.) to like
uz (+ gen.) on
smaidīt (III) to smile
aicināt (III) to invite
stāvēt III) to stand
tasīte a small cup
vīna glāze wine glass
vīns wine
puķe flower
kliņģeris a saffron yeast dough cake, baked in a special shape
svece candle
degt (I) to burn
liet (I) to pour (see § 26)
sēdēt (III) to sit (see § 27)
lai dzīvo sveiks! happy birthday, congratulations
vēlreiz once more
reize time
dziedāt (III) to sing
laimīgi (adv.) happily
tad then
pateicos (refl.) I thank
sākt (I) to start, begin
pārnākt mājās to come/return home
pārnākt (I) to return
varbūt maybe, perhaps
ne..., ne neither... nor
darbs work
muļķot (III) to make fun of, to fool
laimīgs (adj.) happy

§ 24. **The genitive** case is very common in Latvian, not only when indicating possession (the boy's books, the boys' books), but also in compound words *(vīna glaze-* wine-glass, *dzimšanas diena-* birthday, *skaņu plate-* gramophone record). The genitive also applies when in English the preposition *of* is used *(cukura cena* – the price of sugar).

Gen. sg. (m)	gald - **a**		(f)	mās - **as**
	brāļ - **a**			māt - **es**
Pron. (pers.)	viņ - **a**			viņ - **as**
(dem.)	t - **ā**			t - **ās**
	š - **ī**			š - **īs**

Note: Personal pronouns:
es: **manis** tu: **tevis**

§ 25. Moreover the genitive is often used in **negative** clauses. (See the following exercises).

Exercise 1

Make sentences by using the words in parentheses in the genitive singular case.

1. (Gunārs) māte ir latviete = **Gunāra** māte ir latviete. 2. (Priekšnams) sienas ir zilas. 3. (Kliņģeris) sveces deg. 4. (Tēja) tasītes ir jaunas. 5. (Ēdamistaba) paklājs ir sarkans. 6. (Pilsēta) ēkas ir augstas. 7. (Tēvs) automašīna ir veca. 8. (Klase) tāfele ir melna. 9. (Imants) jautājums ir muļķīgs. 10. (Jānis) skola nav tuvu. 11. Imants ir (Baiba) brālis.

Exercise 2

Reread Reading exercise I, then answer the questions.

1. Kam ir dzimšanas diena? 2. Kur Gunārs dzīvo? 3. Kāda ir Gunāra māja? 4. Kāds ir mājas jumts? 5. Kādas ir sienas? 6. Kur ir Gunāra istaba? 7. Kur ir ēdamistaba? 8. Kur mūs gaida Gunāra māte? 9. Ko mums saka Gunāra māte? 10. Kas man ir rokā? 11. Ko es saku Gunāram? 12. Ko Baiba dāvina Gunāram? 13. Ko mani vecāki dod Gunāram? 14. Kur mēs ejam? 15. Kas ir uz galda? 16. Ko dara Gunāra tēvs? 17. Ko mēs dziedam? 18. Ko dara Gunārs?

Reading exercise II

Note that *the genitive* is used after **nav** and after the prep. **uz** (when it means *on)*.

Es pārnāku mājās. Ēdamistabā uz galda stāv piens, siers un sviests, bet maizes nav. Uz grīdas ir Pētera soma, bet Pētera nav mājās. Arī Baibas nav mājās. Tēva un mātes nav apakšējā stāvā, viņi ir augšējā stāvā. Es klusi veru vaļā skapi, meklēju maizi, bet skapī nav maizes. Kur ir maize? Varbūt virtuvē? Bet arī tur tās nav. Ne uz galda, ne vienā skapī, ne otrā skapī. Nu es rędzu paciņu uz krēsla. Ņemu to, un lūk, tā ir maize! Tagad zinu, tas ir Pētera darbs. Viņam patīk mani muļķot. Pēter, Pēter, vai tu nezini: kas meklē, tas atrod! Un es laimīgs ēdu sviestmaizi un dzeru pienu.

Exercise 3

The genitive in a negative clause. Write, following the pattern.

1. Baibai	nav	(gramofons)	Baibai nav gramofon**a.**
2. Mātei	”	(soma)	Mātei .....
3. Tēvam	”	(automašīna)	.....
4. Draugam	”	(dāvana)	.....
5. Tēvocim	”	(krūze)	.....
6. Brālim	”	(zīmulis)	.....
7. Māsai	”	(vēstule)	.....
8. Krēslam	”	(kāja)	.....
9. Mājai	”	(jumts)	.....
10. Tēvam	”	(dēls)	.....
11. Mātei	”	(meita)	.....
12. Man	”	(draugs)	.....
13. Tev	”	(svece)	.....
14. Jums	”	(tasīte)	.....
15. Viņai	”	(skaņu plate)	.....
16. Viņam	”	(paciņa)	.....

Proverb: Katrs sākums ir grūts.
(Every beginning is difficult.)

Exercise 4

Use the most suitable word in the genitive case and complete each sentence: iela, logs, ceļš, grīda, krēsls, galds.

1. Vairākas sveces deg uz .....
2. Drošs cilvēks stāv ” .....
3. Skolotāja avīze ir ” .....
4. Vīna glāzes stāv ” .....
5. Cits paklājs ir ” .....
6. Pieklājīgs zēns stāv ” .....
7. Veca desa ir ” .....

---

§ 26. The first (I) conjugation

Inf.		**liet** (to pour)	**nākt** (to come)
Present	es	**leju**	**nāku**
	tu	**lej**	**nāc**
	v.v.	**lej**	**nāk**
	mēs	**lejam**	**nākam**
	jūs	**lejat**	**nākat**

Note: the change in the stem **liet/leju** and the consonant change **nāku/nāc.**

Imperat.	sg.	**lej!**	**nāc!**
	pl.	**lejiet!**	**nāciet!**

§ 27. The third conjugation (III)

Inf.		**sēdēt** (to sit)	**gulēt** (to lie, sleep)
Present	es	**sēžu**	**guļu**
	tu	**sēdi**	**guli**
	v.v.	**sēž**	**guļ**
	mēs	**sēžam**	**guļam**
	jūs	**sēžat**	**guļat**

Note: consonant palatalization in the present tense (except 2nd pers. sg.)

Imperat.	sg.	**sēdi!**	**guli!**
	pl.	**sēdiet!**	**guliet!**

Exercise 5

Insert the correct Latvian form of the verb.
1. Māte (is sitting) istabā = Māte sēž istabā. 2. Šodien Gunārs (is coming) kājām mājās. 3. ''(Sit) un ēd pusdienas!'' māte saka viņam. 4. ''Ciemiņi var (come) vakarā.'' 5. ''Lūdzu, (come) tu arī, mamm!'' Gunārs atbild. 6. ''Vai tev (pour) pienu vai augļu sulu?'' jautā māte. 7. ''Lūdzu, (pour) pienu!'' 8. Māte arī (is sitting) ēdamistabā. 8. Augšējā stāvā (is sleeping) tēvs. 10. Pēc tam viņš arī (comes) ēdamistabā. 11. Māte jautā, ''Kāpēc tu (not sleeping)?'' 12. ''Nevaru (sleep), jo istabā ir gaišs.'' 12. ''Tagad gribu kafiju, (pour) to lielā krūzē!'' saka tēvs. 14. Mēs visi trīs (are sitting) un ēdam. 15. ''Cik jauki!'' māte saka, ''(Come) man līdz. Man ir dāvana Gunāram.''

Reading exercise III

līdz (i) (+ dat.) with
mala edge, coast, here: district
mēness (m) moon
sastapt (I) to meet
sastop (v.v.) meets
saule sun
meitiņa (dem. of **meita**) little girl
Aspazija Latvian author (1868–1943)
dzejolis poem, verse
tāds such
domāt (II) to think
uzdāvini man give me (imperat.sg.)
lakats scarf, shawl
labi (adv.) well
ja (conj.) if
zvana pa tālruni telephones, rings
nemaz not at all
gan (part.) indeed
kaut kur somewhere
ieliet (I) to pour
vai pienu liet? = shall I pour in some milk?
glāze glass
šoreiz this time

Pēteris un Baiba

Baiba dzied: ,,Nāc man līdz, es zinu malu laimīgu tur, kur mēness sastop saules meitiņu.''

Pēteris: Baiba, kas tas ir, ko tu dziedi? Nedziedi tik skaļi! Es nevaru rakstīt.

Baiba: Tas ir Aspazijas dzejolis, un to var arī dziedāt. Man tas patīk. Es zinu, ka Stokholmā ir arī tāda skaņu plate. Uzdāvini man to dzimšanas dienā!

Pēteris: Es domāju tev dāvināt lakatu, bet labi. Tagad esi klusa! Es rakstu vēstuli. Ja kāds zvana pa tālruni, saki, ka manis nav mājās.

Baiba: Tevis nav mājās? Tava skaņu plate ir tik skaļa, ka katrs telefonā dzird, ka tu esi istabā.

Pēteris: Manā istabā nemaz nav tās skaņu plates, tā ir Imanta istabā.

Baiba: Bet Imanta nav mājās!

Pēteris: Viņa nav mājās? Viņš ir gan mājās, viņa nav tikai istabā, jo viņš kaut kur ēd sviestmaizi. Baibiņ, lūdzu, lūdzu ielej man kafiju!

Baiba: Vai pienu arī liet?

Pēteris: Nē, es gribu krējumu.

Baiba: Krējuma nav mājās.

Pēteris: Tad es negribu kafiju. Vai sula ir skapī? Ielej man to glāzē.

Baiba: Labi. Šoreiz es leju. Bet vairāk tu neprasi. Nāc pats virtuvē un lej, ko gribi.

Exercise 6

Make sentences. **(dat. + patīk)**

1. (Gunārs)	patīk	dāvanas	Gunā**ram** patīk dāvanas.
2. (Baiba)	”	mūzika	Baibai .....
3. (Māte)	”	grāmata	.....
4. (Skolotājs)	”	saruna	.....
5. (Zēns)	”	mopēds	.....
6. (Meitene)	”	kliņģeris	.....
7. (Tēvocis)	”	brokastis	.....
8. (Skolnieks)	”	mīkla	.....
9. (Cilvēks)	”	pasaule	.....
10. (Ģimene)	”	lielpilsēta	.....
11. (Brālis)	”	atbilde	.....
12. (Māsa)	”	jautājums	.....

Exercise 7

One student asks the question and another student answers.

A asks	B answers
1. Vai tev patīk lielpilsēta?	Jā, (nē) man (ne)patīk.
2. ” ” ” Upsala?	.....
3. ” ” ” skola?	.....
4. ” ” ” teātris?	.....
5. ” ” ” mūzika?	.....
6. ” ” ” parunas?	.....
7. ” ” ” dzejoļi?	.....

Exercise 8

Answer the questions.

1. Vai tas ir teātris, muzejs vai pasts?
   Tas nav ne teātris, ne muzejs, bet tas ir pasts.
2. Vai tā ir Upsala, Vesterosa vai Stokholma?
3. Vai tas ir Andrejs, Gunārs vai Jānis?
4. Vai tā ir kafija, tēja vai piens?
5. Vai tā ir automašīna, motocikls vai mopēds?
6. Vai tas ir gramofons, radio vai televīzija?
7. Vai tā ir desa, ola vai siers?
8. Vai tā ir avīze, žurnāls vai grāmata?

Reading exercise IV

Proverb: (paruna): Mazāk runā, vairāk dari.

Mums ir divas ausis un viena mute. Mums ir divas rokas un divas kājas. Katrai rokai ir pieci pirksti un katrai kājai arī ir pieci pirksti. Mums ir tikai viena galva. Kas tev ir uz galvas? Kas tev ir sejā?

Count:	divi	reiz (times)	divi	=	.....
	trīs	”	trīs	=	.....
	četri	”	četri	=	.....
	pieci	”	pieci	=	divdesmit pieci
	pieci	”	seši	=	trīsdesmit

Review 5

Exercise A

Construct a conversation with the help of these questions.

Kas tevi apsveic dzimšanas dienā? Kā tevi apsveic? Vai tev ir arī kliņģeris dzimšanas dienā? Vai tanī dienā nāk ciemiņi tavā mājā? Vai viņi tev kaut ko dāvina? Ko tev dāvina? Kad nāk ciemiņi? Ko jūs darāt tanī vakarā? Ko jūs dzerat – kafiju, tēju vai vīnu? Vai jūs dziedat, runājat? Ko tu apsveic dzimšanas dienā? Kā tu to dari? Vai tu zvani pa tālruni? Vai tu dāvini kaut ko? Kam tu dāvini? Ko tu dāvini? Vai tev patīk dāvināt? Vai tev patīk dzejoļi? Kas tev patīk vairāk – dzejoļi vai mūzika? Vai tu zini kādu dzejoli latviski? Vai tev patīk dziedāt? Ko tu labprāt dziedi? Vai tu vari dziedāt latviski? Kādas tev ir acis? Kādas acis ir tavam draugam?

Exercise B

Change the sentences as in the example.

1. Tur ir šis zēns un viņa māsa. **Šim zēnam ir māsa.**
2. Tur ir šī meitene un viņas brālis. .....
3. Tur ir mans draugs un viņa mopēds. .....
4. Tur ir mana māte un viņas grāmatas. .....
5. Tur ir tava māsa un viņas dienasgrāmata. .....
6. Tur ir tas skolotājs un viņa zīmulis. .....
7. Tur ir tavs draugs un viņa ģimene. .....
8. Tur ir tā skolniece un viņas soma. .....

Standardphrases

Atļaujiet, ar ko man gods runāt?	With whom do I have the honour of speaking?
Lūdzu, kāds jūsu vārds?	Excuse me, what is your name?
Piedod/-iet, ka nāku par vēlu!	Sorry, (that) I'm late!
Jūties kā mājās!	Make yourself (sg.) at home!
Ēsmu ļoti labā/sliktā omā.	I'm in a very good/bad mood.
Kas jauns? Kā tev/jums liekas?	What's new? What do you sg./pl.) think?
Kā tu/jūs domā/domājat?	What do you (sg./pl.) mean?
Tiešām? Tik tiešām?	Really? Oh, really?
Protams. Labprāt.	Of course. With pleasure.
Iespējams. Jāceŗ.	Possibly. Let's hope so.
Man vienalga.	I don't care.

Adverbs

ātri	fast	**skaisti**	beautifully
grūti	difficult	**taisni**	straight
jauki	pleasantly	**viegli**	lightly, easily
klusu	quietly	**pamazām**	gradually
klusām	quietly	**tā**	so, there
labi	well	**tāpat**	similarly
lēni	slowly	**žēl**	a pity
pareizi	correctly	**vienkārši**	simply

Exercise C

Make sentences by using the words from columns 2 and 3 in the accusative sg.

	I	II (adj.)	III (noun)	
1.	Es ņemu	(zaļš)	(glāze)	Es ņemu zaļu glāzi.
2.	” ”	(zils)	(zīmulis)	.....
3.	” ”	(brūns)	(tasīte)	.....
4.	” ”	(jauns)	(plate)	.....
5.	” ”	(balts)	(svece)	.....
6.	” ”	(liels)	(kliņģeris)	.....
7.	” ”	(silts)	(maize)	.....
8.	” ”	(melns)	(klausule)	.....
9.	” ”	(cits)	(krūze)	.....

Exercise D

Construct sentences in the plural.

Singular	*Plural*
1. Māja ir zema.	Māj**as** ir zem**as**.
2. Siena ir zila.	Sienas .....
3. Jumts ir sarkans.	.....
4. Priekšnams ir mazs.	.....
5. Virtuve ir silta.	.....
6. Grīda ir brūna.	.....
7. Ēdamistaba ir gaiša.	.....
8. Dzīvoklis ir liels.	.....

Translation

1. Gunārs is my friend. 2. His birthday is today. 3. We want to congratulate him. 4. I'm giving him a record. 5. We are standing in the corridor. 6. My mother shakes hands and says: "Hello". 7. We eat in the dining room. 8. The birthday cake is large. 9. Candles are burning on the table. 10. We sing: "Happy birthday!'' 11. Gunārs thanks everyone. 12. He is happy. 13. It is a pleasant evening.

Sęstā stunda

SIXTH LESSON

6

Reading exercise I

uz (+ acc.) to, toward on (see § 33)
brokastis ir galā = breakfast is finished
ejam kājām we go (on foot) (see § 30)
strādnieks worker
mētelis coat (see § 28)
cępure hat, cap
pa labi to the right
pa kreisi to the left
te here; suddenly
saukt (I) to call
es saucu I call
pagaidi! (imperat.sg.) wait!
kopā together
ejam kopā (imperat.) = let's go together!
mēs ar Gunāru (see § 32) Gunars and I
mūs (acc.pl. see § 28) us
kurp? where to?
kurp tad jūs? = where are you going?
jautājiet! (imperat.pl.) ask!
tiešām! really, indeed!
sveicam we greet you
daiļš beautiful, fair
daiļava beauty
šinī skaistajā rītā = on this beautiful morning
skaists beautiful
abi, abas both
kails bare
zābaks boot
tīrs clean
notīrīt (III) to clean
taisnība truth
viņām ir taisnība = they (f) are right
vairs nav no longer are, is
pęlęks grey
poga button
mūsu mēteļiem ir visas pogas vaļā = our coats are unbottoned

Uz skolu un uz darbu

Brokastis ir galā. Mēs sakām mātei: ,,Paldies!'' Tad ejam uz skolu. Mēs ejam kājām. Tęvs iet uz darbu. Viņš ir strādnieks. Es ęsmu skolnieks. Mana māsa Baiba arī ir skolniece. Mēs ņemam mēteļus, cępures, somas un ejam. Es eju pa labi, tęvs ar Baibu – pa kreisi. Ceļā uz skolu es rędzu arī citus skolniekus un citas skolnieces. Viņi arī iet uz skolu. Skolotājs ir arī tur. Es saku viņiem: ,,Sveiki!'' Te es rędzu Gunāru. Viņš ir mans draugs. Es saucu viņam: ,,Gunār, pagaidi! Ejam kopā!'' Uz skolu iet arī meitenes. Viņas rędz mūs. Mēs ar Gunāru jautājam viņām: ,,Kurp tad jūs? Vai uz skolu?'' Viņas saka: ,,Mēs šodien neatbildam zęniem. Jautājiet citām meitenēm! Lūk, tur iet Ausma un Laima. Jautājiet tām!'' Tiešām! Tur viņas nāk. Mēs rędzam tās. Mēs saucam: ,,Sveicam jūs, daiļavas, šinī skaistajā rītā! Ejam kopā!'' Bet viņas atbild: ,,Nē, mēs jūs negribam redzēt. Jūs abi šodien neęsat jauki. Jums abiem ir kailas galvas, mēteļi vaļā un zābaki netīri. Vispirms notīriet tos!'' Viņām ir taisnība. Mani zābaki vairs nav brūni, bet pęlęki. Mūsu mēteļiem ir visas pogas vaļā.

§ 28. The accusative plural and dative plural

Acc. pl.	(m) **-us**	(f)**-as/-es**	*Dat. pl.* (m)**-iem**	(f)**-ām/-ēm**
noun	skolniekus	skolnieces	skolniekiem	skolniecēm
	brāļus	somas	brāļiem	somām
adj.	lielus	lielas	lieliem	lielām
poss. pron.	manus	manas	maniem	manām
dem. pron.	**tos**	**tās**	**tiem**	**tām**
pers. pron.	**mūs jūs**		**mums jums**	
	viņus	**viņas**	**viņiem**	**viņām**

Exercise 1

Change the given noun to the **direct object** (= accusative plural), then replace with the demonstrative pronoun.

1. Mēs ņemam mēteļus. Mēs ņemam tos.
2. ” ” (cepure) Mēs ņemam .....
3. ” ” (zīmulis) .....
4. ” ” (ola) .....
5. ” ” (vēstule) .....
6. ” ” (krēsls) .....

Exercise 2

Make sentences as shown (**dat. pl.** and then personal pron.)

1. Māte dod meitenēm maizi. Viņa dod viņām maizi.
2. ” ” (skolniece) pienu. .....
3. ” ” (strādnieks) sulu. .....
4. ” ” (skolotāja) avīzi. .....
5. ” ” (meita) kafiju. .....
6. ” ” (draugs) lakatu. .....

§ 29. Present tense of the verb **iet** (to go)

es	**eju**
tu	**ej**
v.v.	**iet**
mēs	**ejam**
jūs	**ejat**

Reading exercise II

strādāt (II) to work
bibliotēka library
sieviete woman
pasts post (office)
rādīt (III) to show
turp there
veikals shop, store
vīrietis man
pārdevējs salesman
pārtika food, provisions
nauda (sg.) money
pirkt (I) to buy
pērk he/she/it/they buys/buy
gaļa (sg.) meat
saknes (pl.) root vegetables
pusdienas (pl.) dinner
autobuss bus
ar (+ instr.) with
vēls late
braukt (I) to drive, travel
brauc he/she/it/they goes/go
brauc ar autobusu = takes the bus

Mūsu māte strādā bibliotēkā. Viņa iet uz darbu kājām. Kāda sieviete jautā viņai ceļu uz pastu. Māte viņai to rāda. Sieviete grib iet arī uz veikalu. Viņa nezina, kur ir veikals. Sieviete nedzīvo Upsalā. Māte arī grib iet uz veikalu. Viņas abas iet turp. Veikalā stāv un gaida vairāki vīrieši. Pārdevējs dod viņiem pārtiku. Viņi dod viņam naudu. Veikalā māte pērk gaļu un saknes pusdienām. Tagad ir jau vēls. Māte brauc ar autobusu uz darbu.

---

§ 30. The instrumental case has no specific ending. In the singular it coincides with the accusative and in the plural with the dative. It is usually used with the preposition **ar** (with, by).
(sg.) ar autobusu (by bus) (pl.) ar autobusiem

§ 31. All prepositions take the **dative/instr.** in the **plural.**

(sg)	uz	jumta	(gen.)	(pl)	uz	jumtiem	(dat/instr)
	uz	logu	(acc.)		uz	logiem	(dat/instr)
	ar	draugu	(instr.)		ar	draugiem	(dat/instr)
	līdz	veikalam	(dat.)		līdz	veikaliem	(dat/instr)

§ 32. Constructions such as **mēs ar Gunāru** (Gunārs and I), in which the plural of a personal pronoun (**mēs**) is used together with a noun in the instrumental (**ar Gunāru**), are very common. Translated literally, i.e. *we including Gunārs*. In the same way, **mēs ar tēvu** – *my father and I*. Only the personal pronoun is declined:

(dat.) Māte dod **mums** ar Gunāru grāmatu.
(Mother gives Gunārs and me a book.)

(acc.) Māte redz **mūs** ar Gunāru.
(Mother sees me and Gunārs.)

Exercise 3

Make one sentence, following the example. (See § 32.)

1. Es eju pa labi. Mans tēvs iet pa labi.
   Mēs ar manu tēvu ejam pa labi.
2. Es braucu uz pilsētu. Baiba brauc uz pilsētu.
3. Man patīk Aspazijas dzejolis. Pēterim arī tas patīk.
4. Es dzeru kafiju ar krējumu. Māte arī tā dzer.
5. Man ir jauna skaņu plate. Imantam arī ir tāda.
6. Es neesmu mājās. Pētera arī nav mājās.

Exercise 4

Construct sentences using the given words, following the example.

nom.pl.	*verb*	*acc.pl. (direct obj.)*	*loc.sg.*	
1. Viņas	pērk	(desa)	veikalā =	Viņas pērk desas veikalā.
2. Strādnieki	atrod	(mētelis)	klasē	Strādnieki .....
3. Draugi	meklē	(ceļš)	pasaulē	.....
4. Zēni	redz	(meitene)	tīrumā	.....
5. Meitenes	ēd	(ola)	gultā	.....
6. Vecāki	notīra	(zābaks)	priekšnamā	.....
7. Meitas	ņem	(krēsls)	istabā	.....
8. Skolnieces	redz	(brālis)	tur	.....
9. Vīrieši	atrod	(es)	virtuvē	.....
10. Sievietes	meklē	(tu)	skolā	.....
11. Pārdevēji	redz	(viņa)	veikalā	.....

Exercise 5

Repeat the names of the colors: melns, balts, sarkans, zaļš, zils, dzeltens, brūns, pelēks, and construct sentences following the example.

subj.	*pred.*	*color*	*acc. direct obj.*	
1. Strādnieki	ņem	(sarkans)	(vīns)	
Strādnieki ņem sarkanu vīnu.				
2. Daiļavas	pērk	?	(zābaki)	Daiļavas .....
3. Pārdevēji	ņem	?	(mēteļi)	.....
4. Meitenes	atrod	?	(tasītes)	.....
5. Sievietes	meklē	?	(sula)	.....
6. Meitas	dod	?	(cepures)	.....
7. Ciemiņi	dāvina	?	(augļi)	.....
8. Skolnieces	rāda	?	(somas)	.....
9. Dēli	prasa	?	(krūzes)	.....
10. Draugi	redz	?	(krējums)	.....

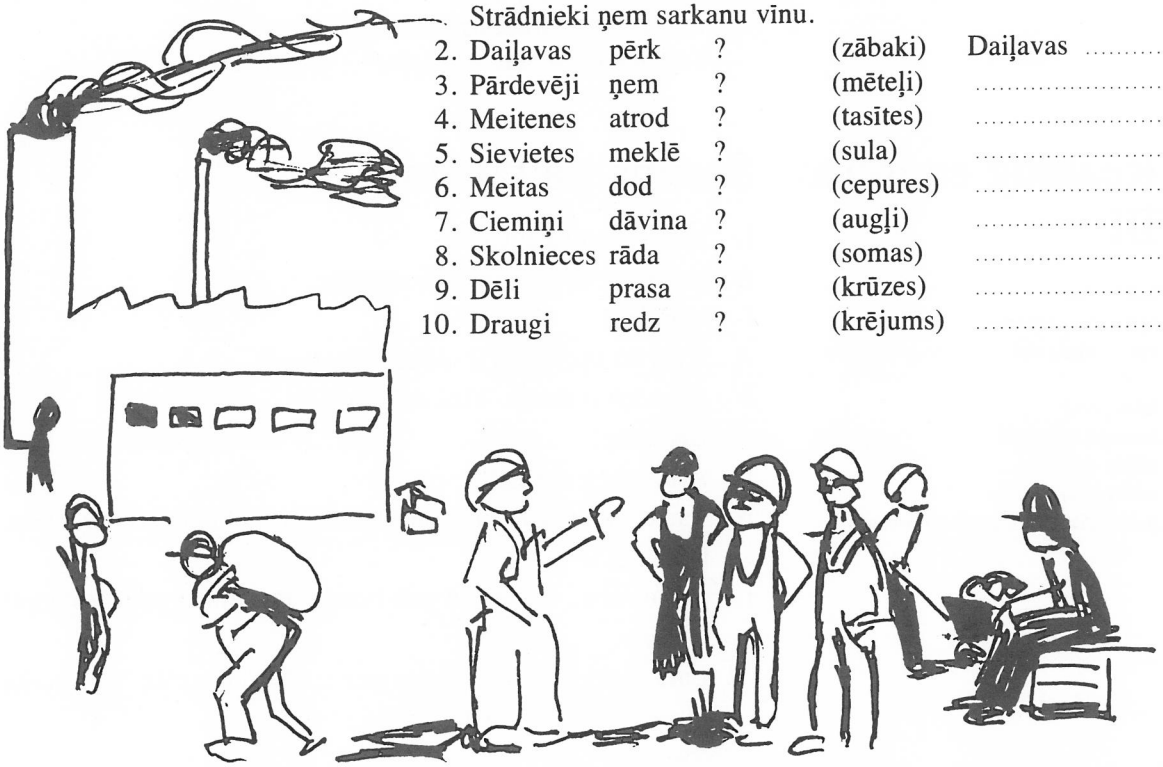

§ 33. The use of the preposition **uz** with verbs of motion and verbs of state.

1. The preposition **uz** *(to)* with accusative sg. nouns and verbs of motion indicates direction. The preposition **uz** with an acc. sg. noun answers the question **kurp?** *(where [to]?)* and is translated as *to* in English:
   Es skrienu uz skolu. (I run to school.–Run *where?*)
   Es eju uz koncertu. (I am going to the concert.–Going *where?*)

2. The preposition **uz** with a genitive noun answers the question **kur ir?** *(where is?)* and is translated as **on:**
   Bļoda ir uz galda. (The bowl is on the table.–*Where is* the bowl?)

Exercise 6

Answer the question following the example.

A. Vai Baiba iet uz veikalu?	B. Nē, viņa ir jau veikalā.
Vai tēvs iet uz darbu?	Nē, ...
Vai māte iet uz pastu?	.....
Vai skolotājs brauc uz Stokholmu?	.....
Vai Gunārs skrien uz pilsētu?	.....

Reading exercise III

kurš who
ręti (adv.) seldom
vai tu zini, vai . . . = do you know, if . . .
labs good
koncęrts concert
biļete ticket
mīlēt (III) to love
pasveicini! (imperative) regards to . . .!

Saruna pa tālruni

I. Hallo, te runā Imants.
A. Labdien! Te tavs tęvocis Andrejs.
I. Labdien!
A. Kurš no vęcākiem ir mājās? Vai tęvs?
I. Nē, viņš ir darbā. Viņš ręti ir mājās.
A. Bet māte?
I. Arī māte ir darbā.
A. Vai tu zini, vai vęcāki domā braukt uz Stokholmu? Tur ir labs koncęrts.
I. Nē, nezinu, vai vęcāki grib braukt. Bet Baiba grib. Viņa mīl mūziku.
A. Labi. Saki viņai, ka biļetes man ir. Es viņu gaidu. Pasveicini visus! Nu tad sveiki!
I. Sveiki!

Review 6

Reading exercise

Es esmu Imants. Es esmu skolnieks. Mana māsa ir Baiba. Viņa arī ir skolniece. Mans tēvs ir strādnieks. Mana māte strādā bibliotēkā. Pēteris ir mans brālis. Viņš arī iet skolā. Gunārs ir mans draugs. Viņš iet manā klasē. Mēs visi dzīvojam Upsalā. Mūsu skola ir tuvu. Mēs ejam kājām uz skolu. Mēs ar Pēteri ejam pa labi, Baiba – pa kreisi. Viņa iet citā skolā. Vecāki arī iet kājām uz darbu. Šorīt tēvs brauc ar auto uz darbu – ir jau vēls. Mēs visi ēdam brokastis mājās. Tēvs ar māti dzer kafiju, es dzeru pienu, bet Baiba dzer tēju. Pēteris ēd sviestmaizi ar sieru. Ceļā uz skolu mēs redzam citus skolniekus un skolnieces. Gunārs arī nāk. Mēs ejam kopā ar Gunāru. Ceļā redzam arī dažus skolotājus. Meitenes ir nejaukas. Viņas negrib runāt ar mums. Viņas saka, ka mums mēteļi vaļā, zābaki netīri un galvas kailas. Mani zābaki tiešām ir netīri: tie nav brūni, bet pelēki. Cepures man nav galvā, jo ir skaists rīts.

Exercise A

Repeat the text above by answering the questions.

1. Kas ir Imants? 2. Kas ir viņa māsa Baiba? 3. Kas ir viņa tēvs? 4. Kur strādā viņa māte? 5. Ko dara viņa brālis Pēteris? 6. Kas ir viņa draugs? 7. Kur viņi dzīvo? 8. Kur ir viņa skola? 9. Kā Imants iet uz skolu? 10. Kāpēc tēvs brauc ar auto? 11. Kur viņi ēd brokastis? 12. Kurš dzer pienu un kurš dzer kafiju un tēju? 13. Kāpēc Baiba iet pa kreisi? 14. Ko Imants redz ceļā uz skolu? 15. Kur ir Gunārs? 16. Kādas ir meitenes? 17. Ko saka meitenes? 18. Kādi Imantam ir zābaki? 19. Kāpēc Imantam nav cepures galvā?

Exercise B

Turn the following sentences into questions.

1. Viņas ir meitenes.	Kas ir viņas?
2. Viņi ir zēni.	Kas .....
3. Jā, māte strādā bibliotēkā.	.....
4. Nē, tēvs nav skolnieks.	.....
5. Jā, Pēteris ir mans brālis.	.....
6. Sievietes iet uz veikalu.	.....
7. Baiba mīl mūziku.	.....
8. Māte rāda ceļu uz pastu.	.....

Exercise C

Make sentences according to the example.

1. Laima un Juris ir manas māsas bērni.
   Manai māsai ir divi bērni: dēls un meita.
2. Nils un Birgita ir mūsu skolotāja bērni.
3. Anna ir mana brāļa meita.
4. Jānis un Daina ir Jēkaba Liepiņa bērni.
5. Juhans un Pērs ir Svena Juhansona bērni.
6. Džons ir tēvoča Džima dēls.

Exercise D

Construct sentences by putting the words in brackets in the genitive singular.

1. (Imants)	cepure ir zaļa.	Imanta cepure ir zaļa.
2. (Strādnieks)	galva ir kaila.	.....
3. (Pēteris)	māsa ir skaista.	.....
4. (Māja)	logi ir vaļā.	.....
5. (Pilsēta)	ielas ir platas.	.....
6. (Gunārs)	dāvanas ir jaukas.	.....
7. (Istaba)	griesti ir augsti.	.....
8. (Telefons)	saruna ir skaļa.	.....

Translation

1. We go to school. 2. At school there are pupils and teachers. 3. The parents go to work. 4. Mother takes the bus. 5. Father walks. 6. I also walk. 7. On the way I see Gunārs. 8. We are friends. 9. We take the bags. 10. The coats and the hats are in the classroom. 11. I ask Gunārs: ''Do you see that girl?''

Pārtika Food

auzu pārslas (pl.)	oats (oatmeal)	**pudiņš**	pudding
grūbas, putraimi	grain, pearl barley	**ievārījums**	jam
biezputra	porridge	**putu krējums**	whipped cream
cepetis	a roast	**garšvielas**	spices
mērce	sauce, gravy	**sāls** (sg.)	salt
malta gaļa	ground (minced) beef	**pipari** (pl.)	pepper
šķiņķis	ham	**etiķis**	vinegar
olu kultenis	scrambled eggs	**sinepes** (pl.)	mustard
biezpiens	cottage cheese	**dilles** (pl.)	dill
ķīselis	compote (stewed fruits)	**loki** (pl.)	scallions, chives

Septītā stunda

SEVENTH LESSON

7

Reading exercise I

Amerika = America (usually), USA
no (+ gen.) from
pulkstenis clock, watch
šķīvis plate
karote spoon
dakšiņa (dim.) fork
bļoda bowl, dish
sakņu gen. pl. (see § 34) vegetable
vira (zupa) soup
svaigs fresh
sāls (f) salt
garšot (II + dat.) to taste, to like (to eat)
garšīgs tasty
ļoti (see § 35) very
saldais ēdiens dessert
salds sweet
ēdiens food, meal
kūciņa pastry
skrien (v.v.) run
pirmais/-ā first
drīz soon
atpakaļ back, return
svešs strange, unfamiliar
ārā outside
pazīt (I) to know, recognize
pazīstu I know
dāma lady
iepazīstināt (III) to introduce
vārds name, word
radiniece (f) relative
saprast (I) to understand
saprotu I understand
prast (I) (see § 37)
neprotu I can not (= I don't know how to)
kā jums iet? = how are you?
kā jums klājas? = how are you?
brālēns (m) cousin
māsīca (f) cousin
valoda language
par (+ acc.) about
dzīve life
stāstīt (III) to tell, narrate
tuvums nearness, proximity
maz little, few (see § 35)
daudz much, many (see § 35)
gulēt (III) to sleep

Ciemiņš no Amerikas

Mēs ēdam vakariņas. Pulkstenis ir pieci. Mēs visi esam mājās. Uz galda stāv šķīvji, karotes, naži un dakšiņas. Ir arī bļoda ar sakņu viru (zupu), svaiga maize un sāls. Man ļoti garšo šī vira, un es ēdu daudz. Bet Pēterim tā negaršo. Viņam ļoti garšo saldais ēdiens un kūciņas. Arī Baiba ēd maz, un mātei tas nepatīk.

Pēkšņi zvana. Pēteris skrien pirmais uz priekšnamu. Drīz viņš nāk atpakaļ un saka: ,,Tur ir kāda sveša dāma.'' Tēvs iet ārā. Mēs dzirdam, ka tēvs ar dāmu runā angliski. Pēc tam viņi nāk ēdamistabā, un tēvs iepazīstina mūs ar dāmu. Viņas vārds ir Mērija. Viņa ir mūsu radiniece un dzīvo Amerikā. Mērija saka: ,,Piedodiet, es saprotu latviski, bet es neprotu runāt. Mans tēvs ir anglis, un mēs runājam angliski mājās.''

Māte jautā viņai latviski: ,,Kā jums iet Amerikā? Te ir tavi brālēni, Imants un Pēteris, un tava māsīca Baiba.'' Mēs dodam rokas, smaidām.

Mērija stāsta angļu valodā, ka viņas māte nav laimīga. Viņiem tuvumā nav latviešu. Mātei maz draugu. Daudz amerikāņu nesaprot latviešus. Tā mēs ilgi runājam par mūsu dzīvi un ejam ļoti vēlu gulēt.

§ 34. The genitive plural case has the ending **-u** in all declensions. Difficulties may arise because consonant *palatalization* occurs in nouns ending in **-is/-š**, and also in feminine nouns ending in **-e (-s)**.

	Nom.sg.	*Gen.pl.*	*Nom.pl.*
-is/-š	brālis	brā - **ļ** - **u**	brāļi
	nazis	na - **ž** - **u**	naži
	šķīvis	šķīv - **j** - **u**	šķīvji
	ceļš	ce - **ļ** - **u**	ceļi
-e	karote	karo - **š** - **u**	karotes
	sakne	sak - **ņ** - **u**	saknes
	vēstule	vēstu - **ļ** - **u**	vēstules
Compare with:			
-s	galds	gald-**u**	galdi
-a	māsa	mās-**u**	māsas
Pronoun			
(dem.)	tas	**to**	tie
	tā	**to**	tās
	šis	**šo**	šie
	šī	**šo**	šīs
(pers.)	es	**mūsu**	mēs
	tu	**jūsu**	jūs
	viņš	**viņu**	viņi
	viņa	**viņu**	viņas

Exercise 1

Repeat Reading exercise I by answering the questions.

1. Ko mēs ēdam vakarā? 2. Kas stāv uz galda? 3. Kur ir viras bļoda? 4. Kuram garšo sakņu vira? 5. Kuram tā negaršo? 6. Kas garšo Pēterim? 7. Kurš skrien uz priekšnamu? 8. Kā runā tēvs ar dāmu? 9. Kas ir šī dāma? 10. Kur viņa dzīvo? 11. Kāds ir viņas vārds? 12. Kas ir Mērijas tēvs? 13. Kā viņi runā mājās? 14. Vai Mērija prot runāt latviski? 15. Vai viņa saprot latviski? 16. Vai viņa saprot zviedriski? 17. Vai Mērijas māte ir laimīga? 18. Kāpēc Mērijas māte nav laimīga? 19. Kad mēs ejam gulēt?

Exercise 2

Make sentences by forming the genitive plural of the given words.

1. Skolotājs iepazīstina skolniekus ar (meitene) vārdiem.
   Skolotājs iepazīstina skolniekus ar **meiteņu** vārdiem.
2. Mūsu klasē pa kreisi ir (skolniece) krēsli.
3. Zēns pērk biļeti uz Stokholmu pie (biļete) kases.

4. Tagad ir maz (sievietes), kas nestrādā.
5. Skolas ēkā nav (svece).
6. Mums mājās nav vairs kafijas (tasīte).
7. Veikalā nav skaņu (plate).

---

§ 35. Ļoti/daudz (very/very much/many) and maz (little, few)

A. 1) As a *qualifier of adjectives* or *adverbs* **ļoti** is used:
ļoti skaists/skaista/skaisti (very beautiful, very beautifully)
ļoti mazs/maza/maz (very small, just a little)

2) As *qualifiers of verbs* **ļoti** and **daudz** are used:

a) if very much is to mean to a *great degree*, **ļoti** is used:

ļoti gribēt	to	want very much
ļoti gaidīt		expect very much
ļoti mīlēt		love very much

b) but if *very much/little* is to mean a *quantity*, **daudz/maz** is used:

daudz/maz zināt	to	know very much/little
daudz/maz rakstīt		write very much/little
daudz/maz lasīt		read very much/little

B. **Daudz** (much or many) and **maz** (little or few) are *followed by the noun* in *genitive* (singular or plural).

daudz darba	much work
maz darba	little work
daudz maizes	much bread
maz maizes	little bread

If a number of objects or persons are *countables*–the noun is in the genitive *plural:*

daudz meiteņu	many girls
maz skolotāju	few teachers
daudz draugu	many friends
maz zēnu	few boys

Exercise 3

Fill in **ļoti** or **daudz.**

1. Man **ļoti** garšo sakņu vira. 2. Pēterim garšo saldais ēdiens un viņš to ... ēd. 3. Svešai dāmai ir ... skaists mētelis. 4. Šis bērns neprot ... runāt. 5. Es nezinu ... par Ameriku, bet man ... patīk lasīt par to. 6. Māte runā ... ilgi ar radinieci par dzīvi Amerikā. 7. Šī radiniece ir ... pieklājīga. 8. Viņa ... sagaida (expects) no dzīves Zviedrijā. 9. Tēvs sēž ... kluss krēslā un ... nerunā. 10. Mēs ejam ... vēlu gulēt.

Exercise 4

Answer the following questions by using the given words in the genitive plural.

1.	Vai tev ir daudz/maz	(brālis)?	Jā, man ir daudz **brāļu.**
2.	” ” ” ”	(šķīvis)?	Jā, ...
3.	” ” ” ”	(pulkstenis)?	.....
4.	” ” ” ”	(mētelis)?	.....
5.	” ” ” ”	(svece)?	.....
6.	” ” ” ”	(grāmata)?	.....
7.	” ” ” ”	(biļete)?	.....
8.	” ” ” ”	(radiniece)?	.....
9.	” ” ” ”	(avīze)?	.....
10.	” ” ” ”	(skapis)?	.....
11.	” ” ” ”	(zīmulis)?	.....
12.	” ” ” ”	(meitene)?	.....

Exercise 5

Fill in the missing endings.

1. Pēteris skrien ar avīz . . no istab . . = Pēteris skrien ar avīz**i** no istab**as**.
2. Baiba ņem šķīvj . . ., karot . . .,
   dakšiņ . . . un naž . . . no gald . . .
3. Es ņemu kād . . . augl . . . no bļod . . .
4. Māte iet ar sakņu vir . . . no ēdamistab . . . ārā.
5. Mēs ēdam svaig . . . maiz . . .
6. Tēvs iepazīstina mūs ar Mērij . . . no Amerik . . .
7. Pa labi no tēv . . . stāv Pēteris.
8. Pēteris ņem tasīt . . . no skapj . . . ārā.
9. No Mērij . . . mēs dzirdam daudz lab . . . vārd . . . par Ameriku.

---

§ 36. The verb **kļūt** *(to become, to get)* is representative of verbs in the first conjugation which add **-st** before the ending in the present.

mirt	(to die)	pres.	mir-**st**-u
dzimt	(to be born)		dzim-**st**-u
salt	(to freeze, intr.)		sal-**st**-u

The verb **kļūt** can be used with a predicative adjective. It is often used in impersonal expressions.

Tu kļūsti vecs!	You are getting old!
Tēvs kļūst vecs.	Father is becoming old.
Kļūst tumšs.	It is becoming dark.

Reading exercise II

pie mums with us
bērns child
jocīgs funny, strange
tumšs dark
jauks fine, nice, pleasant
protams of course, certainly
nepūt pilītes! (idiom.) don't talk nonsense!
pūlēties (III) to take pains, to exert oneself, to make an effort
mēģināt (III) to try
uzlabot (II) to improve
savs one's own
sadęram kopā = we have something in common
kļūt (I) to become (see § 36)
salt (I) to freeze (see § 36)
man salst I am freezing
es salstu I am freezing
dzimt (I) to be born
mirt (I) to die
krustmāte (tante) godmother (aunt)
iepazīties (refl.) to be introduced, to get acquainted with

Saruna

Imants: Pie mums mājās ir māsīca no Amerikas.
Gunārs: Vai viņa vęca vai jauna? Vai tikai bērns?
Imants: Jauna. Viņas vārds ir Mērija.
Gunārs: Kāda viņa ir? Kādas viņai acis? Kādi viņai mati?
Imants: Tu gan esi jocīgs. Es nemaz nezinu, kādas viņai acis un mati. Laikam gaišas acis un tumši mati. Bet viņa ir jauka.
Gunārs: Vai viņa runā zviedriski?
Imants: Muļķīgs jautājums. Kā viņa var runāt zviedriski, ja viņa dzīvo Amerikā. Viņa runā amerikāniski un latviski.
Gunārs: Latviski?
Imants: Protams. Viņai māte ir latviete, tāpat kā tev. Viņa prot runāt latviski, bet tu neproti.
Gunārs: Es arī drusku protu. Tu vienmēr runā ar mani zviedriski, tāpēc es neprotu.
Imants: Nepūt pīlītes! Tu vienmēr atbildi zviedriski, ja es tev jautāju latviski. Tu negribi daudz pūlēties.
Gunārs: Nu labi. Es varu atkal mēģināt.
Imants: Mērija arī labi nerunā latviski. Viņa grib uzlabot savu latviešu valodu pie mums.
Gunārs: Tad mēs saderam kopā! Nāc, kļūst tumšs! Man salst.
Imants: Tev salst? Tu kļūsti vęcs!

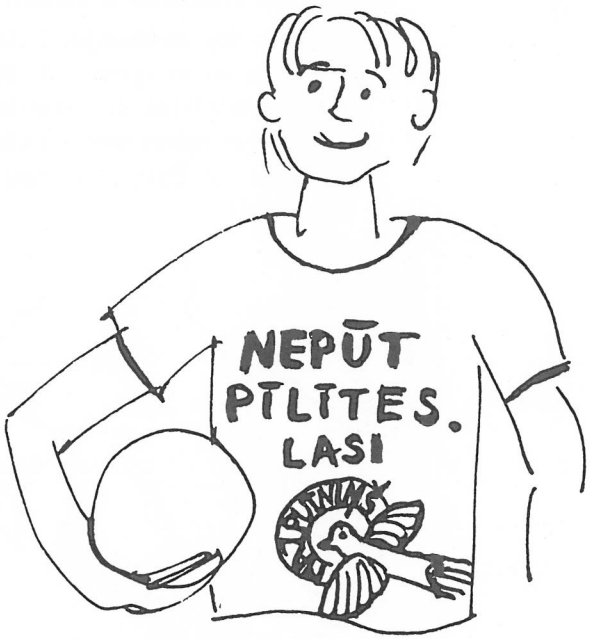

§ 37. The present of the verb **prast** *(to be able to, know how)*. Note the change in the stem!

es	**protu**
tu	**proti**
v.v.	**prot**
mēs	**protam**
jūs	**protat**

Exercise 6

Answer the questions.

Vai tu proti runāt latviski (angliski, vāciski, zviedriski)?
Vai tu saproti ,, ,, ,, ,,
Vai tu runā ,, ,, ,, ,,
Kur dzimst vairāk bērnu (Zviedrijā, Āfrikā, Austrālijā)?
Kur mirst mazāk bērnu (Zviedrijā, Āfrikā, Austrālijā)?

Exercise 7

Give the name of the language in the *genitive plural*. Example: (anglis) = angļu valoda.

1. Es neprotu (anglis) valodu, bet es drusku runāju angliski. 2. Mērija runā latviski, bet viņa neprot lasīt (latvietis) valodā. 3. Gunārs saprot dāniski, jo viņa draugs prot (dānis) valodu. 4. Baiba neprot (itālietis) valodu, bet viņa prot dziedāt itāliski. 5. Māte prot rakstīt dažus vārdus spāniski, bet viņa neprot (spānis) valodu. 6. Daudz zviedru var viegli saprast norvēģiski, bet viņi nevar runāt (norvēģis) valodā. 7. Ne visi, kas zina daudz par (krievs) valodu, prot runāt krieviski.

Exercise 8

Form the *accusative* or *genitive* of the given nouns.

1. Svece deg uz **skapja.** 2. Māsīca iet uz (teātris). 3. Meitene meklē cepuri uz (grīda). 4. Brālēns redz nazi uz (gramofons). 5. Radiniece brauc uz (Amerika). 6. Mātes māsa sēž uz (gulta). 7. Skolotājs raksta latviešu vārdus uz (tāfele). 8. Skolnieki rāda uz (tāfele). 9. Tēva pulkstenis ir uz (krēsls). 10. Sieviete skrien uz (veikals).

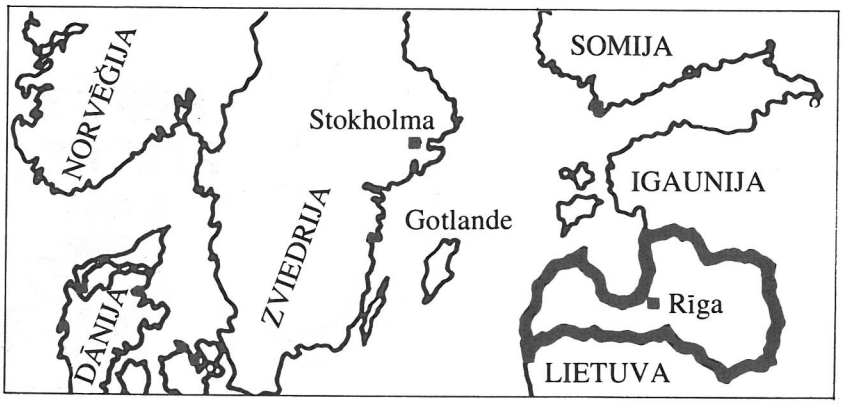

Review

7

Reading exercise

Mērija ir mūsu māsīca. Viņa ir krustmātes Olgas meita. Krustmāte Olga ir manas mātes māsa. Mērijas tēvs ir anglis, bet viņi dzīvo tagad Amerikā. Viņi dzīvo nelielā pilsētā, kur ir maz latviešu. Tāpēc Mērija neprot labi runāt latviski. Mērijai nav ne brāļu, ne māsu. Viņu mājas valoda ir angļu valoda. Bet Mērijas māte mēģina runāt latviski ar Mēriju, tāpēc Mērija arī saprot latviski. Mērijai ļoti patīk valodas. Viņa grib iepazīties arī ar zviedru valodu, jo viņa studē tagad Upsalas universitātē.

Exercise A

Make up a story about Mary with the help of the following words. Māsīca. Mātes māsa. Olga. Anglis. Maz latviešu. Nav brāļu. Mājas valoda. Mēģina runāt. Saprot. Patīk. Iepazīties. Studē.

Anekdotes

1. A. Vai tu zini, ko nevar ēst brokastīs?
   B. Jā, pusdienas un vakariņas.
2. A. Lūdzu, atnesiet (bring) šķīvi ar viru.
   B. Te ir garšīga sakņu vira.
   A. Bet es nevaru to ēst.
   B. Kāpēc? Tā tiešām ir garšīga vira. Mēģiniet!
   A. Bet man jau nav karotes!

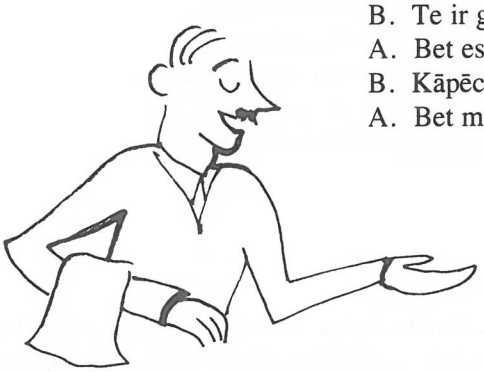

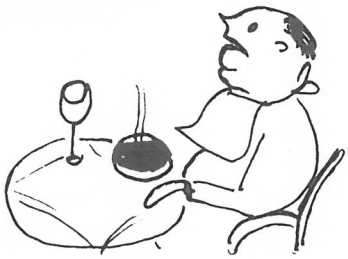

Exercise B

Write the verb in the *imperative*, first in the singular and then in the plural.

1. (dot)	grāmatu!	Dod grāmatu!	Dodiet grāmatu!
2. (iet)	pa labi!	.....	.....
3. (skriet)	pa kreisi!	.....	.....
4. (runāt)	tikai taisnību!	.....	.....
5. (ņemt)	vēl maizi!	.....	.....
6. (ēst)	vairāk!	.....	.....
7. (sēdēt)	vien klusi!	.....	.....
8. (pagaidīt)	mani!	.....	.....
9. (rādīt)	kur ir pārtika!	.....	.....
10. (notīrīt)	zābakus!	.....	.....
11. (mēģināt)	lasīt latviski!	.....	.....

Exercise C

Answer the questions.

1. Te smaida laimīgas meitenes.
   Vai tu redzi viņas? Jā, es redzu laimīgas meitenes.
2. Te nāk skaļi zēni.
   Vai tu redzi viņus? Jā, ...
3. Tur strādā daži strādnieki.
   Vai tu redzi viņus? .....
4. Te sēž abas radinieces.
   Vai tu redzi viņas? .....
5. Tur dzīvo pieklājīgi cilvēki.
   Vai tu redzi viņus? .....
6. Te dzied manas māsīcas.
   Vai tu redzi viņas? .....
7. Tur brauc jauki ciemiņi.
   Vai tu redzi viņus? .....

Exercise D

Complete the sentences.

1. Imants meklē krēslu, jo šinī istabā nav krēsla.
2. Imants meklē tālruni, jo šinī skolā nav . . .
3. Baiba meklē somu, jo šinī klasē nav . . .
4. Tēvs meklē avīzi, jo uz šī galda nav . . .
5. Pēteris meklē maizi, jo šinī virtuvē nav . . .
6. Gunārs meklē mopēdu, jo uz šīs ielas nav . . .
7. Māte meklē glāzi, jo šinī ēdamistabā nav . . .

Exercise E

Fill in the missing endings.

1. Mans draugs Gunārs brauc ar motocik**lu.** 2. Viņš brauc uz skol . . . 3. Uz veikal . . . viņš iet kājām. 4. Es nebraucu ar motocikl . . . uz skolu. 5. Mēs ejam uz skolu kopā ar tēv . . . 6. Māte iet kājām uz bibliotēk . . . 7. Māte iet ar Baib . . . 8. Viņas iet uz past . . . 9. Pēteris nebrauc uz pilsēt . . . 10. Baiba grib braukt uz Stokholm . . . 11. Baiba iet uz koncert . . . 12. Zēni runā ar svešu meiten . . . 13. Meitenes runā ar kādu zēn . . . 14. Mēs runājam ar kādu cilvēk . . . 15. Es eju ar cit . . . meiten . . . uz kino.

Translation

1. How are you? 2. I am well, thank you. 3. I am from America. 4. We don't speak Latvian at home. 5. But I understand Latvian. 6. He tells us in English about life in America. 7. They have few friends. 8. They like fresh bread. 9. Imants likes his cousin. 10. She is very nice.

Astotā stunda

EIGHTH LESSON

8

Reading exercise I

cik (+ gen.) how much, how many
cik gadu? = how old
māt! (voc.) mother!
cik vęcs? = how old
vajag (+ dat.) need
veidlapa questionnaire, form
uzvārds surname, second name
un tā tālāk (u.t.t.) and so on, etc.
tālruņa numurs telephone number
(sa) skaitīt (III) to count (up), add
divreiz twice
matemātiķis mathematician
nekā than
rēķināt (III) to calculate
vęcums age
rēķins bill
likt (I) to put, to order
(See § 40)
gatavs ready, prepared, ripe
plaukts shelf
ienest (I) to carry (in)
kurvis basket
(sa) lasīt (III) to gather (up) . . ., pick
bumbieris pear
zeme ground, earth, land
debesīs (loc.pl.) in heaven
debess (f) sky, heaven
mākoņains cloudy
mākonis cloud
līt (I) to rain
līst = it is raining
pavēle command, order
lūgums request
lūgšana prayer
ne tikai, bet arī not only, but also

Cik tev gadu?

Pēteris: Māt, cik tęvam gadu?

Māte: Cik tęvam gadu? Vai tu nezini? Tęvam ir piecdesmit gadu.

Pēteris: Un cik vęca esi tu?

Māte: Vai tiešām tu nezini? Kāpēc tu jautā?

Pēteris: Man vajag atbildēt uz jautājumiem veidlapā. Tu zini – vārds, uzvārds, tālruņa numurs, cik vęcs un tā tālāk. Vai tev ir četrdesmit četri vai pieci gadi?

Māte: Nē, man ir tikai četrdesmit divi gadi.

Pēteris: Imantam ir sešpadsmit, Baibai ir astoņpadsmit, man ir divpadsmit. Cik tas kopā?

Māte: Saskaiti!

Pēteris: Es jau skaitu: trim bērniem kopā ir četrdesmit seši gadi, vęcākiem – deviņdesmit divi gadi. Vęcākiem ir divreiz vairāk gadu nekā visiem trim bērniem kopā.

Māte: Es rędzu, tu esi labs matemātiķis!

Pēteris: Jā, man patīk rēķināt. Kad tev vajag saskaitīt veikala rēķinus, liec man to darīt.

Māte: Labi. Vai tava veidlapa ir gatava? Labi, liec to somā, ņem kurvi no plaukta. Ejam salasīt bumbierus no zemes. Debesis ir mākoņainas, var sākt līt.

Pēteris: Vai tā ir pavēle?

Māte: Ne tikai pavēle, bet arī lūgums un lūgšana – kā tu pats gribi.

§ 38. The declension of numerals

viens/viena are declined as nouns ending in **-s/-a**
divi/divas " " " " " **-s/-a**
trīs, gen: **triju**, dat/instr: **trim**, acc: **trīs**, loc: **trijos/-ās**
četri/-as (also 5–9) – as nouns ending in **-s/-a**
desmit, vienpadsmit etc. are *indeclinable*
divdesmit, trīsdesmit etc. are *indeclinable*

§ 39. In **compound numerals** the declension is determined by the **last** word: divdesmit **viens gads**
divdesmit **divi gadi**

After indeclinable numerals, nouns are usually in the *genitive plural:*

desmit **gadu**
vienpadsmit **māju**
divdesmit **meiteņu**

Exercise 1

Triple question, i.e. A suggests that B asks C, B repeats the question and asks C to answer.
(The **individual** is in the **dat.** when **the age** is given.)

A:	B:	C:
Jautā C, cik viņam/viņai gadu?	Cik tev gadu?	Man ir .....
Cik gadu viņa/-as mātei?	Cik	Manai .....
Cik gadu viņa/-as tēvam?	.....	Manam .....
Cik gadu viņa/-as skolotājam?	.....	Manam .....
Cik vecs ir viņa/-as auto?	.....	Mans .....
Cik veca ir viņa/-as māja?	.....	Mana .....

Exercise 2

Form questions and answers similar to the example.

1. Tavs draugs Gunārs (17).
   A. Vai tavam draugam Gunāram ir septiņpadsmit gadu?
   B. Nē, viņam ir sešpadsmit gadu.
2. Tavs dēls (5).
3. Tava māsīca (21).
4. Mūsu radiniece (30).
5. Mana māsa Olga (38).
6. Jūsu skolotāja (44).
7. Mans ciemiņš Āboliņš (47).

§ 40. The conjugation of the verb **likt** *(to put)*

Present	es	**lieku**	Imperative	**liec!**
	tu	**liec**		**lieciet!**
	v.v.	**liek**		
	mēs	**liekam**		
	jūs	**liekat**	(Note the stem consonant change: **k: c**)	

Exercise 3

Conjugate the verb **likt** following the example.

1. Es **lieku** grāmatu uz galda. 2. Imants lie . . . veidlapu somā. 3. Māte lie . . . Imantam salasīt bumbierus. 4. Māte sauc Imantam: ,,Lie . . . augļus uz plaukta!'' 5. Imants jautā: ,,Vai man vajag visus bumbierus li . . . uz plaukta?'' 6. Māte atbild: ,,Nē, kādus bumbierus lie . . . virtuves skapī.''

---

§ 41. The **locative plural** always has a *long vowel* or *diphthong* + **-s.** (Note: *palatalization of cons.* in words with -is/ -š.)

	Nom.pl.	*Loc.pl.*		*Nom.pl.*	*Loc.pl.*
(f)	ielas	iel - **ās**	(m)	parki	park - **os**
	avīzes	avīz - **ēs**		ceļi	ceļ - **os**
Dem.pron.	tās	**tajās**		tie	**tajos**
		tanīs, tais			**tanīs, tais**
	šīs	**šajās**		šie	**šajos**
		šinīs, šais			**šinīs, šais**

Comments: The numeral **viens** and even indeclinable numerals (desmit, vienpadsmit etc.) are used with a **m.pl.** ending when expressing **the time.**

Viņš nāk **vienos.** (He comes at one o'clock)
Ap **desmitiem.** (About ten o'clock)

Note well: Pulkstenis rāda vienu (acc.sg) (It is one o'clock.)
Pulkstenis ir desmit vakarā. (It is ten o'clock in the evening.)

Reading exercise II

vasarnīca summer house
lauks field
laukos in the country (see § 41)
uz laukiem in the country
cikos? at what time?
ap (+ acc.) around, about
bieži often
rudens autumn
koks tree
kokos loc. pl. (see § 41) in the trees
mežs forest, wood
lapa leaf, sheet of paper
sēne mushroom
oga berry
caur (+ acc.) through
staigāt (II) to walk
upe river

Vasarnīca laukos

Šorīt pulkstenis zvana septiņos. ,,Cikos jūs gribat braukt uz laukiem?'' es saucu. ,,Mēs domājam ap deviņiem,'' tēvs atbild. Mums ir neliela vasarnīca Upsalas tuvumā. Mēs bieži braucam turp. Es braucu ar mopēdu. Vecākiem ir auto, un viņi brauc ar auto. Man ļoti patīk uz laukiem. Tagad ir rudens, kokos ir daudz dzeltenu lapu. Mežos vēl ir sēnes, bet ogu vairs nav. Caur mežu iet ceļš, un es mīlu tur staigāt. Pa labi no mūsu mājas ir arī upe.

Exercise 4

Make dialogues using the given words.

A. Cikos tu ēd pusdienas?
B. Divpadsmitos.
A. Tik vēlu! Tev vajag ēst vienpadsmitos.
B. Kāpēc?
A. Es gribu ēst kopā ar tevi.

1. Braukt uz Stokholmu. Septiņi.
2. Iet uz kino. Deviņi.
3. Iet uz skolu. Astoņi.
4. Braukt uz māju. Četri.

Exercise 5

Put the given words in the locative plural.

1. **Rītos** mēs visi braucam uz skolu vai uz darbu.
2. (Darbdienas) vecāki strādā.
3. Es eju vēlu gulēt (vakari).
4. (Vienpadsmit) es jau guļu.
5. Es dzeru kafiju ar pienu (brokastis).
6. Mēs ēdam gaļu ar saknēm (pusdienas).
7. (Mūsu vakariņas) ir tēja un sviestmaizes ar desu vai sieru.

Reading exercise III

Zēni rāda Mērijai Upsalu

priecājos I am pleased, glad
priecāties (II refl.) to be pleased, glad
taisīt (III) to make, prepare
kļūda mistake, error
vienāds one of a kind, identical
izruna pronunciation
amerikānisks American
cik jauki! = lovely!
priekšpilsēta suburb
apgaismojums lighting
centrs city center, down town
migla fog
pie (+ gen.) at, near
piestātne stop
rinda row, line, queue
kad when
pienākt (I) to arrive
pilns full
kāpt (I) to climb

Imants: Tas ir mans draugs Gunārs. Vai tu viņu pazīsti?
Mērija: Nē, ļoti priecājos iepazīties.
Gunārs: Es arī runāju latviski, tikai taisu daudz kļūdu.
Mērija: Tad mēs ęsam vienādi. Mana izruna ir amerikāniska, bet tev tā ir zviedriska.
Imants: Mēs ar Gunāru gribam tev rādīt Upsalu. Nāc mums līdz!
Mērija: Cik jauki! Bet vai ielās nav tumšs?
Imants: Tumšs ir tikai ap mūsu māju, jo mēs ęsam priekšpilsētā. Te parkos ir maz apgaismojuma.
Gunārs: Mums vajag braukt ar autobusu. Cikos iet autobuss uz centru?
Imants: Sešos. Ejam!

Ārā ir migla. Pie autobusa piestātnes ir daudz cilvēku rindā. Kad pienāk autobuss, tas ir pilns. Bet visi kāpj viens pēc otra iekšā. Mērija brīnās, ka visi cilvēki ir tik uzmanīgi.

brīnās (v.v.) is amazed
pēc (+ gen.) after
brīnīties (III refl.) to be amazed
viens pēc otra one after the other
uzmanīgs careful
nav ko brīnīties = there is no need to be surprised
kārtība order
paraugs example, pattern
tilts bridge
aiz (+ gen.) behind
stacija station
universitāte university
zinātne science
cietums prison, gaol, jail
gudrs clever, wise
lieta thing
vainīgs guilty
turēt (III) to hold, to keep
turēt mēli aiz zobiem = hold one's tongue

Gunārs: Nav ko brīnīties! Zviedrija ir kārtības paraugs.

Imants: Kāpjam ārā pie tilta aiz stacijas. Tas nav tālu no zinātnes cietuma – universitātes.

Gunārs: Nejoko, Imant, par gudrām lietām!

Imants: Ēsmu vainīgs, piedod! Man bieži vajag turēt mēli aiz zobiem!

Gunārs: Klau, Imant, cik tavam brālim Pēterim ir gadu?

Imants: Pēterim ir desmit gadu, divpadsmit mēnešu, piecdesmit divas nedēļas un divdesmit piecas darbdienas.

zobs tooth
klau! listen!
nedēļa week

mēnesis month
(Note: **mēness** – moon)
darbdiena a working-day

Exercise 6

Form the **locative plural** of the given words.

1. **Tajos šķīvjos** ir sakņu vira.
2. Māte lej tēju (tās glāzes).
3. Saldais ēdiens ir (šīs bļodas).
4. (Šīs rindas) vairs nav cilvēku.
5. (Klusas priekšpilsētas) ir jauki dzīvot.
6. Brālēns raksta latviešu vārdus (mazas burtnīcas).
7. Māsīca meklē kļūdas (jaunas veidlapas).
8. (Lielas stacijas) nav kārtības.
9. (Labi veikali) var pirkt maizi, olas, cukuru, kā arī mēteļus, cepures un pogas.

Exercise 7

Complete the sentences with an appropriate preposition.

Choose: **aiz** (behind), **ap** (around), **ar** (with), **no** (from), **pēc** (after), **pie** (next to), **uz** (to).

Example: Zēni brauc . . . autobusu = Zēni brauc **ar** autobusu.

1. Mērija iznāk . . . mājas . . . kurvi rokā. 2. Imants gaida viņu . . . piestātnes. 3. . . . koku rindas var redzēt Gunāru. 4. Viņi visi kopā grib braukt . . . pilsētas centru. 5. Tagad ir tumšs ielās jau . . . četriem. 6. Autobusā viņi stāv viens . . . otra. 7. Imants liek Mērijai roku . . . pleciem. 8. Gunārs stāv viņam . . . muguras un smaida. 9. Drīz ir pilsētas centrs klāt, un viņi kāpj . . . autobusa ārā. 10. Viņiem vajag būt . . . Upsalas mājās . . . vakariņām.

Exercise 8

Ask the question **(kāds/-a, kas** and **kur)** for each sentence. (prep. **pie** – *at, near, with*)

1. Liela gulta stāv pie loga. Answer: Liela. Gulta. Pie loga.
2. Pie tilta ir veca skola.
3. Mēs redzam pie piestātnes nepieklājīgus cilvēkus.
4. Pie cietuma ir slikts apgaismojums.
5. Pie koka stāv dzeltens mopēds.
6. Pie brālēna dzīvo jauka meitene.
7. Gudrs cilvēks nemeklē kļūdas pie draugiem.
8. Mana nauda ir pie tēva.
9. Teātra biļetes ir pie tēvoča.

Exercise 9

Form sentences following the example.

1. Zābaki ir aiz skapja (galds). Zābaki ir **ne tikai** aiz skapja, **bet arī** aiz galda.
2. Naži ir aiz šķīvja (glāze).
3. Dakšiņas ir aiz bļodas (krūze).
4. Sāls ir aiz tasītes (pulkstenis).
5. Vīrieši ir aiz veikala (cietums).
6. Mēness ir aiz jumta (nams).
7. Veidlapas ir aiz klausules (gramofons).
8. Lakati ir aiz cepures (mētelis).

Review 8

Make up **a dialogue or story** by answering the following questions.

Cikos tu ej uz skolu (uz darbu)? Cikos tu nāc mājā? Cikos jūs ēdat pusdienas? Ko tu ēd pusdienās? Cikos tu ej gulēt? Vai tu labi guli?

Saki, cik tev ir roku? Kāju? Pirkstu? Ausu? Acu? Vaigu? Skaiti, cik istabā ir krēslu? Galdu? Logu? Sienu? Paklāju? Skapju? Cilvēku?

Cik tev gadu? Cik vecs tavs tēvs? Cik veca tava māte? Cik gadu tavam skolotājam/-jai?

Vai tu pazīsti pilsētu, kur tu dzīvo? Vai tu dzīvo centrā vai priekšpilsētā? Vai jums ir apgaismojums ielās? Vai pie autobusa piestātnēm ir garas rindas? Vai autobusi brauc bieži? Vai tie ir pilni?

Exercise A

Insert the correct Latvian word for those given in English.

1. Es vienmēr (be) priecīgs = Es vienmēr **esmu** priecīgs. 2. Šodien debesīs daudz (clouds). 3. Varbūt (it will rain). 4. Tagad ātri ielās (become) tumšs. 5. Vakarā nevar labi (see), jo ir liela (fog). 6. Ap deviņiem vakarā es jau (freezing). 7. Protams, es (try) jokot un (not show), ka man salst. 8. Šovakar es eju un (sing). 9. Es (can) dziedāt: ,,Mēs saderam kopā''. 10. (I like that.)

Exercise B

Insert the appropriate word.

1. Es eju uz skolu. Es nāku no **skolas.**
2. Imants brauc uz Stokholmu. Imants brauc no (. . .).
3. Pēteris skrien uz skolu. Pēteris skrien no (. . .).
4. Bērziņa kungs iet uz teātri. Bērziņa kungs nāk no (. . .).
5. Māte iet uz darbu. Māte nāk no (. . .).
6. Es lieku bļodu uz galda. Es ņemu bļodu no (. . .).
7. Es lieku nažus uz plaukta. Es ņemu nažus no (. . .).
8. Mēs liekam avīzes uz skapja. Mēs ņemam avīzes no (. . .).

Exercise C

Use the given words in the **dative** case. (prep **līdz** + dat.).

1. Gunārs nāk **līdz skolai** kopā ar mani. 2. Es gaidu tevi līdz (vakars). 3. Tēvocis brauc ar autobusu līdz (pilsēta). 4. Šis ceļš iet līdz (mana iela). 5. Mēs esam Gunāra mājā līdz (pusdienas). 6. Kaimiņš nāk līdz mūsu (māja) un aiziet atpakaļ.

Anekdotes

1. A. Cik tev gadu, meitiņ? – B. Kad eju ar tēvu, tad man ir vienpadsmit gadu. Kad staigāju ar māti, tad tikai deviņi.

2. A. Cik cilvēku ir jūsu ģimenē? – B. Tik daudz, cik šķīvju uz galda.
   A. Un cik šķīvju ir uz galda? – B. Katram cilvēkam ir viens šķīvis.

Exercise D

Use the given words in the **genitive** and **accusative** cases, resp.
Te nav (krēsls). Ienes (tas) no virtuves. = Te nav **krēsla.** Ienes **to** no virtuves.

1. Pie griestiem nav (lampa). Kurš var (tā) nopirkt?
2. Kurvī nav (saldi bumbieri). Vai salasīt (tie)?
3. Mērijai nav šodien (vēstule). Viņa gaida (tā) no vecākiem.
4. Pie piestātnes nav (tu). Kur lai es (tu) meklēju?
5. (es) vēl nav pie jums! Pagaidiet taču (es)!
6. Zēniem istabā nav (paklājs). Māte domā viņiem (tas) dāvināt.
7. Uz galda nav (neviena karote). Lūdzu, uzliec (tās)!

Translation

1. How old are you? 2. I am sixteen years old. 3. My brother is only eleven. 4. What is your telephone number? 5. 2536478. 6. What are fourteen and twenty-nine? 7. I often make mistakes. 8. I don't understand this word. 9. Your pronunciation is good. 10. The streets are dark. 11. At the store you can buy bread, milk and eggs. 12. There are many people standing at the bus stop.

Mēneši:	Kad?
janvāris	**janvārī** (during the month of January,
februāris	**februārī** in January)
marts	**martā**
aprīlis	**aprīlī**
maijs	**maijā**
jūnijs	**jūnijā**
jūlijs	**jūlijā**
augusts	**augustā**
septembris	**septembrī**
oktobris	**oktobrī**
novembris	**novembrī**
decembris	**decembrī**

Devītā stunda

NINTH LESSON

9

Reading exercise I

kungs Mr.
mani sauc my name is, I am called
pazīstams to be acqainted
kā tad of course
atmināt (II) to remember
toreiz at that time
Dziesmu svētki Song Festival
dziesma song
svētki (pl) festival
taču indeed
krāt (I) to save, collect
marka, pastmarka postage stamp
šeit here
dēļ (+ gen) for the sake of, because of (see § 42)
darba dēļ because of work
kā jums|tev klājas? how are you?
paldies, iztiekam = thank you, we get by
vajadzēt (III) (+ dat) must, to need
man vajag I must
lekcija lecture
izkāpt (I) to disembark, get off
apciemot (II) to visit
pēcpusdiena afternoon
reportāža reporting
žēl a pity
kundze Mrs.

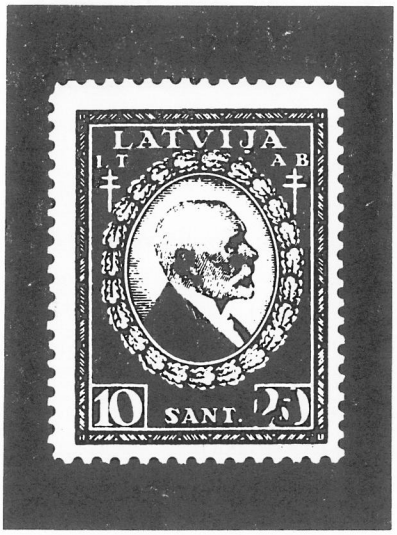

Saruna autobusā

Āboliņš: Piedodiet, mans vārds Āboliņš. Vai jūs neesat Bērziņa kungs?

Bērziņš: Jā, mani sauc Bērziņš. Vai mēs esam pazīstami?

Āboliņš: Kā tad. Reiz, toreiz . . .

Bērziņš: Protams. Nu atminu – toreiz Dziesmu svētkos! Jūs taču krājat markas! Vai jūs tagad dzīvojat Upsalā?

Āboliņš: Nē, esmu te tikai darba dēļ. Dzīvoju, kā zināt, Londonā. Kā jums klājas Zviedrijā?

Bērziņš: Paldies, iztiekam. Kurp jūs tagad braucat?

Āboliņš: Uz universitāti. Man vajag sastapt kādu profesoru. Vai universitāte tālu?

Bērziņš: Nē, jums drīz vajag izkāpt. Viņš tur lasa lekcijas. Vai negribat mūs apciemot kādu pēcpusdienu?

Āboliņš: Paldies, labprāt! Bet šovakar jau braucu atpakaļ uz Londonu. Man vajag rakstīt reportāžu.

Bērziņš: Žēl. Varbūt citu reizi? Bet, lūk, jau universitāte!

Āboliņš: Jā, uz redzēšanos! Pasveiciniet kundzi!

Exercise 1

Triple question, i.e. A suggests that B ask C, B repeats the question and asks C to answer.

A: Jautā C, kāds ir viņa/viņas vārds?
B: Kāds ir tavs vārds?
C: Mani sauc (mans vārds) .....

	B:	C:
A: Jautā C, kāds ir viņas tēva vārds?	.....	.....
,, ,, ,, ,, ,,,, ,, mātes ,,	.....	.....
,, ,, ,, ,, ,,,, ,, brāļa ,,	.....	.....
,, ,, ,, ,, ,,,, ,, māsas ,,	.....	.....
,, ,, ,, ,, ,,,, ,, skolotāja vārds	.....	.....

Exercise 2

Write or read following the example.

e.g. Ausma Kalniņa (skolotāja). Šo skolotāju sauc Ausma Kalniņa.

1. Laima Liepiņa (skolniece). Šo skolnieci .....
2. Alberts Bērziņš (tēvs). .....
3. Baiba Bērziņa (meita). .....
4. Jānis Eglītis (strādnieks). .....
5. Pēteris Balodis (skolotājs). .....
6. Lija Briede (māsīca). .....
7. Dzintars Līdums (brālēns). .....
8. Ivars Jaunzems (cilvēks). .....

---

§ 42. The preposition **dēļ** is used with the genitive both in the singular and plural. It is one of the rare prepositions that follows the word to which it refers.

Tēva dēļ es neeju uz kino. (Because of father I am not going to the cinema.)

Exercise 3

Answer the questions using the preposition **dēļ.**

1. Kāpēc tu dzīvo Upsalā? (vecāki) =
   Es dzīvoju Upsalā **vecāku dēļ.**
2. Kāpēc tu nāc uz svētkiem? (draugi) .....
3. Kāpēc tu nebrauc ar automašīnu? (bērni) .....
4. Kāpēc tu sēdi tik klusu? (mūzika) .....
5. Kāpēc tu liec cepuri galvā? (saule) .....
6. Ja tev negaršo šis ēdiens, kāpēc tu to ēd? (māte) .....
7. Ja tev nepatīk kino, kāpēc tu turp ej? (māsa) .....
8. Ja tev nepatīk rakstīt vēstules, kāpēc tu raksti? (vecmāmiņa) .....

Exercise 4

Form sentences with the given words:

	Dat.		*Inf.*	*Acc.*	*Loc.*
	Man	vajag	pirkt	gaļu	veikalā.
1.	(kundze)	,,	apciemot	(draugs)	(Dānija)
2.	(radiniece)	,,	dziedāt	(dziesma)	(vakars)
3.	(māsīca)	,,	lasīt	(žurnāls)	(pēcpusdiena)
4.	(cilvēks)	,,	runāt	(taisnība)	(pasaule)
5.	(zēns)	,,	rakstīt	(vēstule)	(istaba)
6.	(meitene)	,,	dzert	(piens)	(ēdamistaba)
7.	(mēs)	,,	ņemt	(mēteļi)	(priekšnams)
8.	(jūs)	,,	ēst	(vakariņas)	(māja)

Reading exercise II

pirmdiena Monday
pirmais (see § 43) first
pie tam besides
vest (I) to carry in a vehicle
man ir vajadzīgs kaut kas I need something
cępumi biscuits, cookies
tomēr however
nosvērt (I) to weigh
puskilograms half a kilogram
ak tā! oh! (I see!)
gatavs ready
maksāt (II) to pay, to cost
cik maksā? what is the cost of?
šāds such, of this kind
tā pati (f) the same
tās pašas (pl) the same
cęna price
dolārs dollar
cents cent
pareiza nauda = exact change
pareizs correct, exact, right
mainīt (III) to change, exchange
pircējs buyer
svētdiena Sunday
trūkt (I) to be lacking
man trūkst (+ gen.) I don't have
sīknauda change

Māte veikalā

Māte: Labdien! Vai jums šorīt ir svaiga maize?

Pārdevēja: Nē, vēl nav. Šodien ir pirmdiena un pie tam pirmais oktobris. Tad vęd maizi tikai vienpadsmitos.

Māte: Žēl. Man tomēr vajadzīgs kaut kas kafijai darbā.

Pārdevēja: Mums ir ļoti labi cępumi.

Māte: Man garšo svaiga maize, bet ja tās nav, dodiet, lūdzu, cępumus. Vai tie ir saldi?

Pārdevēja: Nē, tiem ļoti maz cukura.

Māte: Labi. Vęcam cilvēkam cukurs nav vajadzīgs. Nosveriet man puskilogramu. Ak tā, es rędzu, jums jau ir gatavas paciņas. Cik maksā šāda paciņa?

Pārdevēja: Vēl ir tās pašas cęnas: viens dolārs un divdesmit centu.

Māte: Lūdzu, te ir pareiza nauda.

Pārdevēja: Paldies! Jauki, ka nevajag mainīt naudu. Šodien, kā jau pēc svētdienas, ir mazāk pircēju veikalā, un man trūkst sīknaudas. Paldies un pienāciet atkal!

Exercise 5

Change the sentences as in the example.

1. Viņai vajag rakstīt jaunus vārdus. (Kur ir burtnīca?)
   Viņai ir **vajadzīga** burtnīca.
2. Viņam vajag pirkt pārtiku. (Kur ir nauda?)
3. Viņai vajag iet uz veikalu. (Kur ir soma?)
4. Tev vajag lasīt reportāžu. (Kur ir avīze?)
5. Viņiem vajag braukt uz pilsētu. (Kur ir autobuss?)
6. Man vajag skriet uz koncertu. (Kur ir biļete?)
7. Jums vajag dzert kafiju. (Kur ir tasītes?)
8. Mums vajag ņemt sviestmaizes līdz. (Kur ir siers?)

---

§ 43. Ordinal numerals have appeared in the headings of each lesson. They are declined as adjectives with definite endings. In this lesson they are listed in the nominative case.

pirmais (m)	sęstais	pirmā (f)	sęstā
otrais	septītais	otrā	septītā
trešais	astotais	trešā	astotā
cęturtais	devītais	cęturtā	devītā
piektais	desmitais	piektā	desmitā

The remaining ordinal numerals are formed as follows:

vienpadsmit	+ ais (m)	vienpadsmit	+ ā (f)
divdesmit	+ ais etc.	divdesmit	+ ā etc.

§ 44. Ordinal numerals are used for the days of the week.

pirm	(ā)	- diena	= pirmdiena
otr	(ā)	- ”	= otrdiena
treš	(ā)	- ”	= trešdiena
cęturt	(ā)	- ”	= cęturtdiena
piekt	(ā)	- ”	= piektdiena
sęst	(ā)	- ”	= sestdiena
svēt	(ā)	- ”	= svētdiena

svēts holy

§ 45. The interrogative pronouns for ordinal numerals are **kurš** and **kura.**

Kurš no jums diviem iet pirmais uz māju? (Which of you two goes home first?)

Exercise 6

Fill in the omitted ordinal numbers.

1. Pirmdiena, pirmā nedēļas diena.
2. Maijs, ... mēnesis gadā.
3. Oktobris. ..... ” ”
4. Jūnijs, ... ” ”
5. Decembris, ... ” ”
6. Otrdiena, ... nedēļas diena.
7. Piektdiena, ... ” ”
8. Svētdiena, ... ” ”

Exercise 7

Construct other dialogues following the example and using the given words!

A: Vai zini ko? Ausmai ir dzimšanas diena!
B: Tiešām! Kad?
A: Pirmdienā.
1. Pēteris. Vārdadiena. Ceturtdiena.
2. Baiba. Ciemiņi. Šovakar.
3. Koris. Koncerts. Trešdiena.
4. Mēs. Teātris. Otrdiena.

A: Cik ilgi tu esi Upsalā?
B: Es esmu Upsalā jau divas nedēļas.
A: Vai tu esi šeit jau no sestdienas?
B: Nē, no piektdienas.
1. Skolā. Divas dienas. Trešdiena.
2. Mājā. Trīs dienas. Ceturtdiena.
3. Darbā. Četras dienas. Otrdiena.
4. Zviedrijā. Divas nedēļas. Svētdiena.

Reading exercise III

SKAISTI DZIEDI LAKSTĪGALA

tautasdziesma (folk-song)

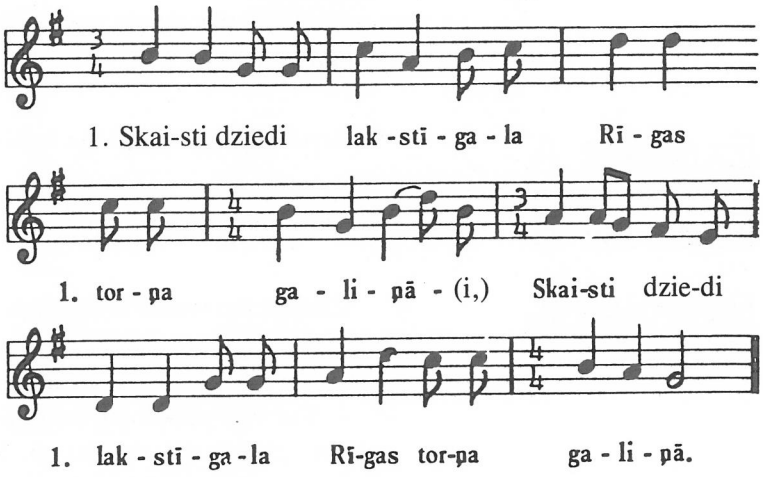

Es tev lūdzu, lakstīgala,
Nāc man līdzi uz Vidzemi!

Nāc man līdzi uz Vidzemi
Dziedāt rožu dārziņā!

lakstīgala nightingale
tornis tower, steeple
gals end; in the song: top
galiņš (dim. of **gals**)
Vidzeme region in Latvia
dārzs garden
rožu dārziņš rose garden
atpūta rest
tik, tikai only
prāts mind, intellect
man ir prātā = I have in mind

Uzmini mīklu!

Mīkla ir tāda:
Septiņas māsas,
Piecas strādā,
Divām māsām tik atpūta prātā.
Mīkla ir tāda. Bet atbilde – kāda?
(Nedēļa)

Review 9

Reading exercise

Par mūsu ģimeni

meitas vārds maiden name

Manu tēvu sauc Kārlis Bērziņš un māti – Anna Bērziņa. Mātei meitas vārds ir Jaunzeme. Baiba ir viņu pirmais bērns, es – otrais un Imants – trešais. Viens tēva brālis, Andrejs, dzīvo Stokholmā, bet otrs tēva brālis – Jānis – dzīvo Rīgā. Tēva tēvs – arī vārdā Jānis – arī dzīvo Latvijā, bet ne Rīgā. Manu vecmāmiņu, tēva māti, sauc Ilze. Mans tēvs ir pirmais bērns viņu ģimenē, tēvocis Andrejs – trešais dēls. Viņiem ir arī ceturtais bērns ģimenē – māsa Ilga. Tēvocim Andrejam Stokholmā ir divas meitas – Daina un Māra, bet Jānim Rīgā ir divi dēli.

Manai mātei tagad nav tik lielas ģimenes. Latvijā dzīvo viņas māte Liene, bet Amerikā viņas māsa Oga. Olgas meita Mērija nu dzīvo mūsu mājā. Mātei ir māsīca Austrālijā un daži brālēni, kas dzīvo Vācijā un Anglijā. Māte mīl bieži rakstīt vēstules, un tāpēc mums pienāk daudz pasta. Pēteris ņem markas no vēstulēm un dod draugiem.

Exercise A

Repeat the names of the family members we read about.

Exercise B

Tell us about your family, what is your father's name, etc.

Exercise C

Change the words in brackets to the genitive.

1. Āboliņa kungs brauc no **Londonas** uz Upsalu. 2. Viņš izkāpj no (autobuss). 3. No (universitāte) viņš iet atpakaļ uz staciju. 4. Tur viņš pērk biļeti no (Upsala) uz Stokholmu. 5. Baiba ņem vīna glāzes no (skapis). 6. Imants ņem burtnīcas no (soma). 7. No (rīts) viņi ēd brokastis.

Anekdotes

A: Vai jūs ejat uz profesora Bērza lekciju?
B: Jā. Eju gan.
A: Neejiet! Runā, ka viņš ļoti slikti lasa lekcijas.
B: Man tomēr vajag iet. Es pats esmu profesors Bērzs.

A: Kā tevi sauc?
B: Tāpat kā manu tēvu.
A: Kā tavu tēvu sauc?
B: Tāpat kā manu vectēvu.

Exercise D

Using the verb **jautāt,** construct sentences (in the **dative plural case**).

1. Skolotājs. Visas skolnieces.
   Skolotājs jautā **visām skolniecēm.**
2. Es. Svešas meitenes.
3. Angliete. Dažas kundzes.
4. Mēs. Veci cilvēki.
5. Jūs. Skaistas sievietes.
6. Zviedrs. Kādi kungi.
7. Anglis. Labi draugi.
8. Skolnieks. Gudras skolotājas.

Exercise E

Fill in the missing personal and possessive pronouns.

1. Tas ir mans brālis. Vai tu pazīsti **viņu** ? Jā, es pazīstu **tavu** brāli.
2. Tas ir mans tēvs. Vai tu pazīsti ..... ? .....
3. Tā ir mana māte. ..... ? .....
4. Tā ir mana māsa. ..... ? .....
5. Tas ir mans draugs. ..... ? .....
6. Tie ir mani vecāki. ..... ? .....
7. Tās ir manas māsīcas. ..... ? .....
8. Tās ir manas radinieces. ..... ? .....
9. Tie ir mani brālēni. ..... ? .....

Translation

1. My name is Mary. 2. What is your name? 3. My cousin's name is Annika. 4. My cousin's name is Gunārs. 5. We are acquainted. 6. I remember you. 7. Monday is the first day of the week. 8. On Wednesday I go to the theater. 9. Friday is a workday. 10. The shops are open on Saturday. 11. On Tuesday my friend goes to Italy. 12. We don't work on Sundays. 13. We go to bed very late.

Adverbs of place

apkārt	around	**priekšā**	in front of
ārā	outside	**projām**	away
atpakaļ	back	**šeit**	here
augstu	high up	**šurp**	here
augšā	high up (above)	**tālu**	far
iekšā	inside	**te**	here
kur	where	**tur**	there
kurp	where to	**turp**	in that direction
pāri	over	**tuvu**	near
pretī	against	**visur**	everywhere
	towards	**zemu**	low

Desmitā stunda

TENTH LESSON

10

Reading exercise I

raža harvest
pāri (+ dat) over
lędus ice
ķert (I) to catch, seize
zivs (f) fish
noņemt (I) to take off, take away
sakņu dārzs vegetable garden
kartupelis potato
burkāns carrot
kālis turnip
kāposts cabbage
palīdzēt (III) to help
rakt (I) to dig (see § 48)
roku I dig
mācēt (III) to know how to
māku I can (see § 49)
smags heavy, difficult
slapjš wet
lietus rain
ņemt (I) to lift, raise
akmens stone
gatavot (II) to prepare
dobe flower-bed, vegetable plot

Rudens raža

Šodien ir sestdiena, un mēs braucam uz laukiem. Kad braucam pāri tiltam, rędzam, ka uz ūdens vēl nav lędus. Varbūt vēl var ķert zivis? Bet tēvs ar māti grib noņemt rudens ražu. Sakņu dārzā mums ir kartupeļi, burkāni, kāļi un kāposti. Mums, bērniem, vajag vęcākiem palīdzēt. Mēs rokam kartupeļus. To mēs mākam. Tas ir smags darbs, jo zeme ir slapja no lietus. Tēvs ceļ akmeņus no zemes ārā. Viņš domā gatavot jaunas dobes. Māte griež kāpostu galvas. Tās vēl zaļas un nemaz nav cietas. Baiba šoreiz gatavo pusdienas. Viņa ieliek malku plītī un šad tad uzpūš ugunij. Kad pēcpusdienā mēs sēžam ap galdu un runājam par vęciem laikiem, uz galda stāv mędus. Tēvs stāsta par Latviju, māte – par Rīgu. Kļūst jau tumšs. ,,Paņemiet katrs vēl vienu sviestmaizi.'' saka māte, ,,nu ir laiks braukt uz pilsētu atpakaļ.''

griezt (I, v.v. griež) to cut
ciets hard
šad tad now and then
malka firewood
plīts (f) stove for cooking
uzpūst (I) to blow
uguns (f) fire
ir laiks = it's time
laiks time, weather
mędus honey

Exercise 1

Retell the story with the help of the following words: braukt, tilts, ūdens, ledus, zivis. Dārzs, rakt kartupeļus, celt akmeņus, griezt kāpostgalvas, gatavot dobes. Sēdēt ap galdu, runāt par veciem laikiem, ņemt sviestmaizi. Kļūst tumšs, laiks braukt.

§ 46. The two remaining noun declensions are masculine nouns ending in **-us** and feminine nouns ending in **-s:**

	singular		*plural*	
nom.	led-us (m)	ziv-s (f)	led-i	ziv-is
gen.	led-us	ziv-s	led-u	ziv-ju
dat.	led-um	ziv-ij	led-iem	ziv-īm
acc.	led-u	ziv-i	led-us	ziv-is
loc.	led-ū	ziv-ī	led-os	ziv-īs

We also come across a few masculine nouns (**rudens, akmens, ūdens**) that cannot be fitted into the declension pattern. Their gen. sg. = nom. sg.

Šeit vēl nav akmens, ūdens. (There is no stone, water here yet.)

Otherwise they are declined as masculine words ending in **-is:**
Es redzu akmeni, ūdeni. (I see the stone, the water.)
Daudz akmeņu, daudz ūdeņu. (Many stones, much water.)

Reading exercise II

stāsts story
kaķis cat
ne – ne neither – nor
slinks lazy
mazgāt (II) to wash
viegls light, easy
vieglu sirdi = without a worry
peldēt (III) to swim
sirds (f) heart
mēms mute, dumb
auksts cold
kā zivs ūdenī = like a fish in water
uz manu pusi = in my direction
manā pusē = on my side
nabaga kaķis = poor cat
nabags poor
ziema winter
dusmīgs angry
skaļš loud
balss (f) voice
veselīgs healthy
zivtiņa (dim. of **zivs**)
valsts (f) state, nation
sega blanket
zem (+ acc.) under
pils (f) castle
krāsns (f) heating stove

Pēteris raksta stāstu par kaķi

Slinks kaķis sēž pie ūdens un grib ķert zivis. Kaķis domā: cik zivīm labi! Ne zivij kājas ir slapjas, ne ausis ir slapjas. Ne viņai vajag skriet, ne iet, ne savu galvu mazgāt. Vieglu sirdi zivs peld pa ūdeni, mēma un auksta. Ak, es arī gribu pazust kā zivs ūdenī! Bet te nu es sēžu uz cieta akmens un gaidu zivis. Sirds man kļūst smaga kā akmens, jo viņas nemaz nenāk uz manu pusi. Es, nabaga kaķis, nevaru sēdēt te līdz ziemai. – Kaķis kļūst dusmīgs un saka skaļā balsī: ,,Dzīvojiet veselas, zivtiņas, savā valstī zem ūdens segas! Es eju uz savu pili – uz virtuvi pie siltas krāsns.''

Exercise 2

Fill in the endings.

1. Es nedzīvoju savā valstī. 2. Manam kaķim negaršo katra ziv..... 3. Viņam garšo svaigas ziv..... 4. Katru dienu es dodu viņam pa svaigai ziv.....5. Viņš ēd katru ziv.....no galvas. 6. Uz laukiem mums ir virtuvē plīt..... un istabās ir divas krāsn..... 7. Kaķis mīl sēdēt pie siltas krāsn..... vai pie plīt..... 8. Ar kaķi nevajag runāt skaļā bals.....9. Kaķi vajag mīlēt no visas sird..... 10. ,,Mana māja ir mana pil.....,'' saka angļi, bet vecas pil..... Anglijā stāv tumšas.

---

§ 47. Forming adverbs.

Adverbs can be formed ending in **-i** (sometimes **-u**) from nearly all adjectives:

adj.	*adv.*
skaista dziesma	skaisti dziedāt
lēns autobuss	lēni braukt
dusmīgs vīrietis	dusmīgi runāt
klusa balss	klusi stāstīt, klusu stāstīt
vēla pēcpusdiena	– vēlu pārnākt

Exercise 3

Insert a subject in each sentence and add the locative singular endings.

				loc. sg.
e.g.	Jānis	strādā	labi	**savā valstī.**
1.	.....	runā	bieži	skaļ..... bals.....
2.	.....	peld	ilgi	aukst..... ūden.....
3.	.....	pazūd	pēkšņi	liel..... ugun.....
4.	.....	neaug	ātri	vēl..... ruden.....
5.	.....	deg	gaiši	jaun..... krāsn.....
6.	.....	dzīvo	jauki	vecā..... pil.....

---

§ 48. The present tense of the verb **rakt** (to dig) and **braukt** (to go, to drive, to travel) (I conj.).

es	**roku**	**braucu**	
tu	**roc**	**brauc**	Note the difference be-
v.v.	**rok**	**brauc**	tween the inf. and 2nd
mēs	**rokam**	**braucam**	pers. sg.
jūs	**rokat**	**braucat**	(consonant change).

Exercise 4

Form the **gen. sg.** from the words in parentheses.

1. Mežā ir (rudens) sēnes. = Mežā ir **rudens** sēnes. 2. Bieži (rudens) dienas ir ļoti skaistas. 3. Es mīlu staigāt pa mežu (lietus) laikā. 4. Man nav labas (balss), bet es atkal skaļi dziedu. 5. Es eju no viena (akmens) uz otru. 6. Drīz zābaki ir slapji no (ūdens). 7. Ir jauki atkal būt pie siltas (krāsns). 8. Es sēžu virtuvē pie siltas (plīts) uz aukstas (akmens) grīdas. 9. Man ir rokās (medus) krūze.

Reading exercise III

ozols oak
ozoliņš (dim.)
sēnīte (dim.) mushroom
pasaka fairy tale
nakts (f) night
meža mala = edge of the forest
uzaugt (I) to grow up
draudzene girl friend
lielāka (comp. of **liels**) larger
uzsaukt (I) to call to
vieta place
rīt (adv.) tomorrow
raudāt (III) to cry
laipni (adv.) friendly
laipns (adj.)
sakrist (I) to fall to pieces
sakrīt (v.v.)
zaļot (II) flourish

Ozoliņš un sēnīte (pasaka)

Meža malā aug mazs ozoliņš. Naktī uzaug arī maza sēnīte ar brūnu cepurīti galvā. Ozoliņš domā: ,,Lūk, draudzene!'' Sēne aug lielāka un lielāka. Kad trešā diena klāt, sēne uzsauc ozoliņam: ,,Ej projām no šīs vietas! Man nav kur augt!'' Ozoliņš klusā balsī atbild: ,,Labi. Rīt.''

Pienāk rīts, ceturtā diena. Sēne raud: ,,Ai, ai, mana sirds! Ai, ai, mana galva!''

Ozoliņš laipni saka: ,,Kāpēc tu raudi? Tev vēl ir vieta, daudz vietas!'' Bet sēne neatbild.

Pienāk piektā diena, sēne sakrīt, un pēc dažām dienām sēnes vairs nav. Bet ozols aug un zaļo vēl šodien.

Exercise 5

Insert an appropriate verb in each sentence.

1. Vecāki grib **noņemt** rudens ražu. 2. Mēs ..... uz laukiem. 3. Es varu ..... ar mopēdu. 4. Man ļoti ..... uz laukiem. 5. Upē vairs nevar ..... zivis. 6. Mēs ..... strādāt sakņu dārzā. 7. ,,Pēter, ... kartupeļus!'' saka tēvs. 8. Es arī ..... kartupeļus. 9. Baiba arī grib ..... kartupeļus. 10. Tēvs ..... akmeņus no zemes ārā. 11. Ir grūti ..... akmeņus. 12. Māte ..... kāpostu galvas. 13. Pēteris palīdz mātei ..... kāpostus. 14. Baiba sāk ..... pusdienas. 15. Mēs ..... tēju ar medu. 16. Māte ..... katram pa sviestmaizei. 17. Ir vēls, kad mēs ..... atpakaļ.

Exercise 6

Tell a story with the help of the given words.

Mežā. Naktī. Draudzene. Lielāka. Trešā diena klāt. Klusā balsī. Pienāk rīts. Raud. Laipni. Audz. Sakrīt. Zaļo.

---

§ 49. The *present* of the verb **mācēt** (to know how to)

es	**māku**	
tu	**māki**	Note the difference between inf.
v.v.	**māk**	stem and pres. stem.
mēs	**mākam**	(consonant change).
jūs	**mākat**	

Exercise 7

Make up sentences with an appropriate subject and the verb **mācēt:**

1. Skolotājs **māk** pareizi runāt latviski.
2. .... skaisti runāt par taisnību.
3. .... jauki smaidīt.
4. .... ātri gatavot labas pusdienas.
5. .... droši braukt ar automašīnu.
6. .... labi rakstīt garas vēstules.
7. .... skaļi dziedāt grūtas dziesmas.

Exercise 8

Form the words in parentheses.

1. Baiba ar māti meklē (sēne). 2. Abi zēni ķer (zivs). 3. Pēc tam tēvs ar Imantu rok (akmens). 4. Māte lūdz dēliem atnest (ūdens). 5. Baiba mazgā un griež (kartupelis). 6. Pēteris liek plītī (malka). 7. Sāk līt (lietus). 8. Visi nāk iekšā pie siltas (krāsns). 9. Tēvs saka: ,,Es gribu nogaršot (zivtiņa)''. 10. Zēni atbild: ,,Lai tās dzīvo savā (valsts) zem ūdens (sega). 11. Viņu vietā tu vari nogaršot (medus).'' 12. Bet nu ir laiks braukt atpakaļ uz pilsētas (puse).

Exercise 9

Form sentences following the example. (Runāt **ar ko** un **par ko).**

1. Tēvs. Māte. Skola. — Tēvs ar **māti** runā par **skolu.**
2. Brālēns. Māsīca. Laiks. — .....
3. Zviedrs. Anglis. Zeme. — .....
4. Latvietis. Krievs. Valoda. — .....
5. Radiniece. Vācietis. Uzvārds. — .....
6. Dāma. Kungs. Teātris. — .....
7. Imants. Draugs. Rudens. — .....

Review 10

Answer the questions and then repeat the answers in story form.

Kur tu gribi dzīvot – pilsētā vai uz laukiem? Kāpēc? Vai tu labi pazīsti lauku dzīvi? Vai tu proti lauku darbus? Kad tev patīk būt uz laukiem? Ko tu dari uz laukiem? Vai tev ir sakņu dārzs? Kādas saknes tur aug? Vai tev patīk lasīt ogas mežā? Vai tu proti ķert zivis? Vai tu pazīsti sēnes? Vai tev garšo sēnes? Kādus kokus tu pazīsti mežā? Vai tev patīk staigāt mežā?

Exercise A

Form appropriate questions for the answers.

1. **Kā tevi sauc?** Mani sauc Baiba.
2. ..... Man ir draugs.
3. ..... Viņš ir strādnieks.
4. ..... Viņš ir ļoti jauks.
5. ..... Viņam ir divdesmit gadu.
6. ..... Viņš raksta veidlapas.
7. ..... Viņš strādā ļoti ātri.
8. ..... Viņš brauc uz priekšpilsētu.
9. ..... Viņam ir skaists dārzs.

Exercise B

Answer the following as in the example.

Lūk, Alberts. Te stāv viņa bērni.
Ar ko Alberts iet šodien uz mežu?
Alberts iet šodien uz mežu ar bērniem.

1. Te ir Mērija. Lūk, nāk studente.
   Ar ko Mērija strādā universitātē?
2. Te ir Andrejs.
   Pēkšņi skrien viņa brāļa meita Baiba.
   Ar ko Andrejs grib iet uz koncertu?
3. Lūk, stāv Gunārs. Imants nāk no veikala.
   Ar ko Gunārs iet uz pilsētu?

Exercise C

Form a question for each sentence.

1. Šī ir mana meita, viņu sauc Anna. **Kā sauc tavu meitu?** 2. Šis ir mūsu skolotājs, viņu sauc Jānis. 3. Šī ir mūsu māte, viņu sauc Ieva. 4. Šis ir mans tēvocis, viņu sauc Pēteris. 5. Tā ir mana māsa, viņu sauc Baiba. 6. Tur ir mana dēla skolotāja, viņu sauc Kalniņa. 7. Tur ir manas meitas draugs, viņu sauc Ozoliņš. 8. Tur ir mūsu māsīcas draudzene, viņu sauc Liepiņa. 9. Te ir mūsu brālēna ciemiņš, viņu sauc Lejiņš.

Exercise D

Replace the emphasized words.

1. **Baiba** pērk **skaņu plati Imantam.** Viņa samaksā par to **30 dolāru.**
2. Kalniņa kungs. Kažoks. Kundze. 1000.
3. Tēvocis Andrejs. Automašīna. Ģimene. 20000.
4. Krustmāte. Svaigas zivis. Ciemiņi. 20.
5. Māte. Burkāni un kāļi. Pusdienas. 7.
6. Imants. Bumbieri. Draugi. 9.

Exercise E

Construct new dialogues with the help of the suggested words following the example.

A: Vai tu redzi **cilvēku** otrā pusē **ielai**?
B: Tu domā to pie **tilta**?
A: Jā, tieši to (that one).

1. Pārdevējs. Ceļš. Veikals.
2. Kaķis. Piestātne. Kino.
3. Lakstīgala. Upe. Koks.
4. Sēnes. Akmens. Ozols.
5. Torņi. Dārzs. Cietums.
6. Augļi. Kurvis. Krāsns.
7. Citrons. Galds. Medusbļoda.

Translation

1. I go to school at eight o'clock. 2. I walk. 3. To the left of the house is a forest. 4. Grandmother comes out of the forest with mushrooms and berries. 5. She likes to take walks there. 6. The oak in the garden is yellow. 7. You don't see ice on the river. 8. It isn't winter yet. 9. The cat sits by the stove waiting for a fish. 10. Mother starts cooking dinner and the daughter wants to help her. 11. ,,There isn't any room here! Go in the other room and read a story,"mother says to her.

Intensifying adverbs

ārkārtīgi	extraordinarily	**ļoti**	very
daudzmaz	more or less, somewhat	**mazliet**	a little
diezgan	rather, enough	**papilnam**	more than enough
drusku	a little	**pavisam**	quite, entirely
galīgi	entirely	**pilnīgi**	completely
gandrīz	almost, nearly	**puslīdz**	tolerably, fairly
gluži	completely, quite	**vietām**	in places

Vienpadsmitā stunda 11

ELEVENTH LESSON

Reading exercise I

agrs early
celties (I, refl.) to rise, get up (see § 51)
vannas istaba bathroom
liekas (I) it seems
likties (refl.) to seem
brīvs free
cik auksts! how cold!
ziepes (pl.) soap
skatities (III refl.) look
nākamais/-ā next, coming
ūdens (gen. sg. -ns) water
mazgāties (II refl.) to wash oneself
pa to laiku during, while
tīrīt (III) to clean
kārtīgi (adv.) properly, thoroughly
dvielis towel
lejies ar = you're splashing about
karsts hot
mana kārta my turn
ļaut (I) to allow
apnikt (I + dat.) to become tedious
man apnīk = I am tired of
strīdēties (III refl.) to quarrel
garš long
ķemme comb
sukāt (II) to brush, comb

No rīta

Ir agrs rīts. Pulkstenis rāda septiņi. Māte jau ir virtuvē un gatavo brokastis.

Māte: Bērni, vai jūs ceļaties?
Baiba: Jā, mamm, mēs ceļamies.
Māte: Vai tu arī celies, Pēter?
Pēteris: Jā, jā, es ceļos. Imants arī ceļas.
Māte: Vannas istaba, liekas, ir brīva. Baiba, ej tu nākamā.
Baiba: Ai, cik auksts ūdens! Kur ir ziepes?
Māte: Skaties augšā, uz plaukta!
Baiba: Ēsmu gatava. Lūdzu, Imant, nāc!
Imants: Mēs ar Pēteri ejam kopā. Pēteris mazgā rokas un seju. Es pa to laiku tīru zobus.
Māte: Zēni, vai jūs kārtīgi mazgājaties? Vai jums ir dvieļi?
Pēteris: Jā, māmiņ, protams es mazgājos kārtīgi!
Imants: Nepūt pīlītes, Pēter! Tu tikai lejies ar karstu ūdeni. Pagaidi, tagad mana kārta! Ļauj tagad man!
Māte: Puikas, man apnīk ar jums strīdēties! Ārā no vannas istabas!
Imants: Kur ir mana suka? Man gari mati – es gribu tos kārtīgi izsukāt.

suka brush
izsukāt (II) to comb out
ģērbties (I refl.) to get dressed
svārki (pl.) skirt (also jacket, coat)
bikses (pl.) trousers, slacks
pagulte the place under the bed
muļķības (pl.) stupidity, folly
aut (I) **kājas** to put on (footwear)
aunu (1st pers. sg.)
sev (refl. pron., dat.) here: myself (see § 50)
mācīt (III) to teach
mācities (III refl.) to learn, study
ticēt (III) to believe
vai ne? = isn't that so?

Māte: Baibiņ, vai vari man palīdzēt?
Baiba: Vēl nē, es ģērbjos. Mani svārki ir augšā skapī!
Māte: Imant, ko tu meklē?
Imants: Nezinu, kur ir manas bikses.
Pēteris: Es zinu, kur tās ir. Pagultē!
Māte: Ko tu runā muļķības!
Pēteris: Es nerunāju muļķības. Es aunu sev kājas. Māmiņ, mēs jau mācāmies skolā. Tur nemāca muļķības. Tu taču tici tam, vai ne?

---

§ 50. The **reflexive pronoun** (has no nom.) is used for all persons, where it refers to the subject of the clause.

nom.	–
gen.	**sevis**
dat.	**sev**
acc.	**sevi**
loc.	**sevī**

Es ņemu **sev** krūzi tējas.	I pour myself a cup of tea.
Viņš redz **sevi** ūdenī.	He sees himself in the water.

Reading exercise II

Baiba saka: ,,Es lieku sev mędu pie tējas. Ņem, Pēter, arī tu sev mędu!'' Mēs gatavojam sev pusdienas. ,,Imant, atnes sev šķīvi!'' saka māte. Imants iet gar upi un rędz sevi ūdenī. ,,Vai tu arī redzi sevi?'' viņš jautā brālim. ,,Nē, es neręzdzu sevi, bet tevi gan,'' atbild Pēteris. Pēteris vienmēr atrod atbildi. Pēteris ir mazs, bet viņš prot sevi rādīt un sev palīdzēt.

---

§ 51. The infinitive of *reflexive verbs* is formed by adding the ending **-ies** to the active infinitive: **mazgāt** (to wash); **mazgāt-ies** (to wash oneself).

They are conjugated as follows: (Note the three endings!)

-os	for	**es:**	mazgāj - **os**	I am washing myself
-ies	for	**tu:**	mazgāj - **ies**	You are washing yourself
		mēs:	mazgājam - **ies**	We are washing ourselves
		jūs:	mazgājat - **ies**	You are washing yourselves
		inf:	mazgāt - **ies**	To wash oneself
-as/-ās	for	**v.v.:**	mazgāj - **as**	He/she is washing . . .
			skat - **ās**	(if inf. **-īties:** skatīties (to look at)

Exercise 1

Use the correct form of the words in parentheses.

1. Māte (celties) **ceļas** pirmā. 2. Tēvs (mazgāties) ļoti ilgi. 3. Drīz arī mēs (celties). 4. Zēni (strīdēties) augšējā stāvā. 5. Imants (mazgāties) ātri. 6. Pēteris (ģērbties) priekšnamā. 7. Es (ģērbties) vannas istabā. 8. Es (skatīties) pa logu. 9. Māte (skatīties) uz plīti. 10. Jūs (skatīties) pulkstenī. 11. Baiba (skatīties) uz Pēteri. 12. Mēs (skatīties) dārzā. 13. Tēvs neļauj man (skatīties) televīziju. 14. Imants (mācīties) labi skolā. 15. Mēs (mācīties) visu dzīvi.

Exercise 2

Form sentences from the words that fit together.

Kas?	*Verbs*	*Kad?*	
zēni	mazgājos	pēc tam	Ex.: **Zēni mācās tagad.**
meitene	ģērbjas	rītos	**Meitene skatās pēkšņi.**
mēs	skatās	vakarā	.....
es	ceļamies	pēkšņi	.....
tu	strīdās	šad tad	.....
jūs	skaties	tagad	.....
tēvocis	mazgājaties	drīz	.....
skolnieks	mācās	vienmēr	.....

Exercise 3

Answer the questions using the words in brackets.

1. Vai tu zini, kur Pēteris mācās? (skola) = **Viņš mācās skolā.**
2. Kādā skolā mācās Baiba? (ģimnāzija)
3. Vai Mērija arī mācās skolā? (universitāte)
4. Kur Mērija mācās? (Upsala)
5. Kur tu mācies? (mājas)
6. Kur var mācīties par skolotāju? (universitāte)
7. Ko var mācīties koledžā? (mūzika)
8. Ko Mērija mācās pie radiem Upsalā? (latviešu valoda)

---

§ 52. Latvian has many diminutives – both in poetry and colloquial language.
The most common endings:

nom.	**-s/-a:**	**-iņš/-iņa**	**nom.**	**-is/-e:**	**-ītis/-īte**
māsa		mās**iņa**	saule		saul**īte**
meita		meit**iņa**	Pēteris		Pēter**ītis**
Imants		Imant**iņš**	brālis		brāl**ītis**

There are also other endings, e.g. Anna – Annele, Kārlis – Kārlēns. Note: zivs – zivtiņa, sirds – sirsniņa, māte (māma) – māmiņa, māmuliņa, tēvs – tētiņš, tētis.

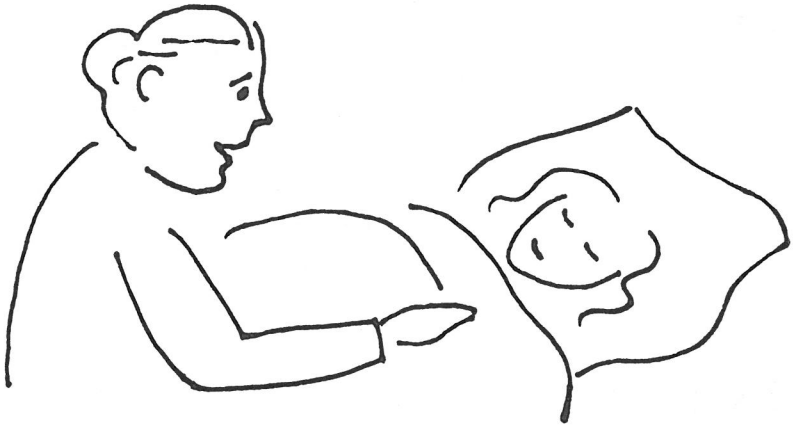

Reading exercise III

tauta folk, nation
gailis rooster, cock
lai gailis dzied = let the rooster/cock crow
izgulēties (III) to have enough sleep
gaisma light
gaisma aust = light is dawning
apgaismot (II) to light (up), illuminate
daudzi (pl.,m) many, much
daudzas (pl.,f) many, much
lēkt (I) to jump
saule ļec = the sun rises
putra porridge
tālu iet = a long way to go

Latviešu tautas pasaka

Māte ceļ no rīta meitiņu un saka:
,,Celies, meitiņ, celies! Jau gailītis dzied!''
,,Lai dzied, māmiņ, gailītis. Gailītim maza galviņa, ātri var izgulēties!''
,,Celies nu, meitiņ, celies augšā, jau gaismiņa aust!''
,,Lai aust, māmiņ, gaismiņa – viņai vajag daudzus apgaismot!''
,,Celies nu, meitiņ, celies augšā, jau saulīte ļec!''
,,Lai ļec saulīte – saulītei vajag tālu iet!''
,,Celies, meitiņ, celies, jau putra gatava, tev vajag ēst brokastis!''
Nu meitiņa ļec no gultas augšā un sauc:
,,Mamm, kur mana karote?''

Exercise 4

Read the story as a dialogue.

Reading exercise IV

Dievs God
gaišumiņš meaning: light
valodiņa meaning: words
padoms = **prāts** wisdom, advice

Latviešu tautasdziesmas

Mīlu, mīlu siltu sauli,
Mīlu savu māmuliņu.
No saulītes silti rīti,
No māmiņas mīļi vārdi.

Aust gaismiņa, lec saulīte –
Tas pirmais gaišumiņš.
Labrītiņ! Dievs, palīdz!
Tā pirmā valodiņa.

Maziņš mans augumiņš,
Liela mana valodiņa.
Valodiņa palīdzēja
Mazajam augumam.

Ai dzīvīte, ai dzīvīte!
Pie dzīvītes daudz vajag:
Vieglu roku, vieglu kāju,
Laba, gudra padomiņa.

Tautasdziesma par gailīti.

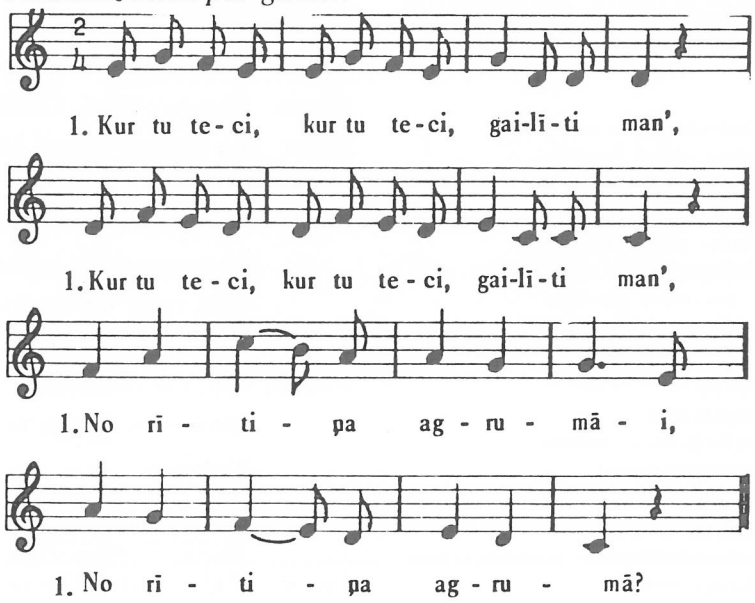

tecēt (II) to run along gently (to flow)
man' = manu
agrs early
rīta agrumā(i) = in the small hours of the day
līgava bride
nodziedāju (past) I sang
nodziedāja (") he sang

2. Ciemā tęku, ciemā tęku meitas celt.
   Trīs reizītes nodziedāju.

3. Celies mana, celies mana līgaviņa,
   Jau gailītis nodziedāja.

Exercise 5

Answer the questions.
1. Kad dzied gailis? 2. Kur gailis skrien (tek) no rīta? 3. Ko viņš dara ciemā? 4. Cik reižu gailis dzied? 5. Ko dara līgaviņa? 6. Vai līgaviņa ceļas?

Exercise 6

Compare the preposition **uz** (+ acc.sg.) with **pa** (+ acc.sg., expresses movement within a given area).

1. Es eju uz mežu.	I am going to the forest.
Es eju staigāt pa mežu.	I go walking in the forest.
2. Es eju uz istabu.	I am going to the room.
Es staigāju pa istabu.	I walk around the room.
3. Automašīnu izbrauc ārā uz ielas.	The car is driven out on to the street.
Mēs braucam ar auto pa ielu.	We drive the car along the street.
4. Imants iet uz skolu.	Imants is going to school.
Imants staigā pa skolu.	Imants wanders around the school.

Reading exercise V

gludināt (III) to iron, press
veļa washing, laundry
kauns shame
kā tev nav kauna! = shame on you!
skolas darbi homework
sludināt (III) to advertise, to announce, proclaim
pati (f) myself, yourself, herself, itself, oneself
durvis (pl.,f) door
krekls shirt
nejauks mean, unkind
igaunis Estonian
kaut gan although
kaimiņš neighbour
dzīvot kaimiņos = to live next door
dumjš stupid
indoeiropiešu valodas = Indo-European languages
piederēt (III, + pie) to belong to
radinieks, rads relative
grupa group
soms Finn
laps Lapp
taču ne! = of course not!
slāvi Slavs
sastāv no = consists of, constitutes
polis Pole
ukraiņu valoda Ukrainian (language)
ģermāņu valodas Germanic languages
baltu valodas Baltic languages
lietuvietis Lithuanian
saudzēt (II) to save, protect
izsludināt par saudzējamām = to place under the protection of law
rets rare
dzīvnieks animal

Māsa un brālis

Baiba: Imant, palīdzi man gludināt veļu!

Imants: Man nav laika. Gludini pati!

Baiba: Kā tev nav kauna! Man pašai arī nav laika. Šodien tik daudz skolas darbu.

Imants: Man pašam arī ir skolas darbi. Tu vienmēr sludini: pats esi kungs, pats laimei durvis ver! Tāpēc es gribu pats darīt savus darbus, bet tu gludini pati savu veļu.

Baiba: Ak tā tu saki! Nu tad gludini arī pats savus krekļus!

Imants: Vai, cik nejauka tu vari būt! Bet klau, pastāsti, kāpēc latvieši un igauņi nesaprot viens otru, kaut gan dzīvo kaimiņos.

Baiba: Igauņu valoda nepiederēr pie indoeiropiešu valodām. Igauņi ir radinieki somiem un lapiem.

Imants: Tad jau latvieši ir radinieki krieviem?

Baiba: Taču nē! Tu gan vari būt dumjš! Indoeiropiešu valodas sastāv no daudzām valodu grupām. Krievu valoda piederēr pie slāvu grupas. Tanī grupā ieiet arī poļu, ukraiņu un citas slāvu valodas. Zviedru valoda, tāpat kā dāņu, angļu un citas, piederēr pie ģermāņu valodu grupas. Pie baltu valodu grupas tagad piederēr tikai latviešu un lietuviešu valoda.

Imants: Tikai divas valodas vien! Un ja tās pazūd . . . Baltu valodas vajag izsludināt par saudzējamām valodām! Tās vajag saudzēt tāpat kā rętas puķes un rętus dzīvniekus.

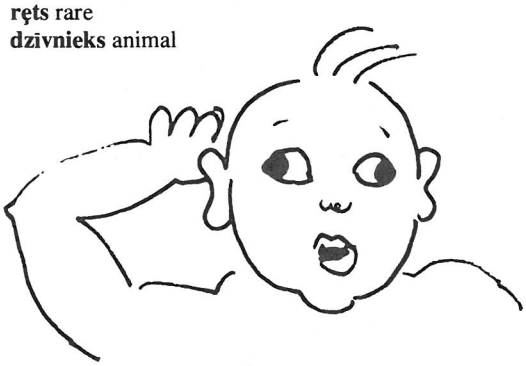

Ko cilvēks pie sevis neredz? (ausis)

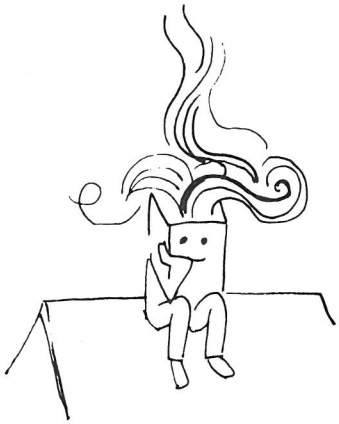

Kas sēž visu laiku uz jumta? (skurstenis)

Review 11

Answer the questions in full sentences.

Par māju:
Kur tā ir? Vai tur ir daudz istabu? Vai tev ir sava istaba? Kādas ir istabas sienas? Kāda ir grīda? Vai griesti ir balti? Ko tu redzi pa logu? Kur stāv galds? Vai tev ir grāmatu plaukts? Vai mājās ir latviešu grāmatas? Vai kāds lasa latviešu avīzes?

Par brokastīm:
Kur jūs ēdat brokastis – virtuvē vai ēdamistabā? Kas ēd brokastis? Cikos tu ēd? Vai tēvs ēd kopā ar bērniem? Cikos tu celies? Vai tevi kāds ceļ? Ko jūs ēdat brokastīs? Vai jums ir putra brokastīs? Ko tu dzer?

Par darbu un skolu:
Vai tu ņem līdz sviestmaizes uz darbu (skolu)? Vai tu ej kājām uz darbu (skolu)? Vai tas ir tālu no mājām? Cikos tev vajag būt skolā (darbā)? Cikos jūs ēdat skolā (darbā)? Kādā klasē tu ej? Cik klasē meiteņu? Cik zēnu? Vai tev ir kāds draugs klasē? Ko tu dari pēc skolas (darba)?

Par pusdienām:
Cikos ēd mājās pusdienas? Vai visa ģimene ir mājās pusdienās? Vai uz galda pusdienās deg sveces? Kas gatavo pusdienas? Vai jūs dzerat kafiju pēc pusdienām? Kas palīdz mātei virtuvē? Kā sauc kaimiņus? Vai tie ir latvieši? Vai tavs draugs dzīvo tuvumā? Vai tu skaties vakarā televīziju? Vai vecāki to dara?

Par laukiem:
Vai jums ir mājiņa uz laukiem? Vai jūsu draugiem ir mājiņa? Vai taviem radiem ir māja? Vai sestdienās jūs braucat turp? Vai tas ir tālu? Vai tur ir mežs un upe? Vai tev patīk staigāt pa mežu? Vai mežos ir ogas un sēnes? Kas aug sakņu dārzā? Vai tuvumā ir kāds ozols?

Par radiem:
Vai tev ir vectēvs? Vecmāmiņa? Krustmāte? Kā viņus sauc? Cik veci ir viņi? Kur viņi dzīvo? Vai viņi tev raksta? Vai tu raksti viņiem? Vai tu brauc pie viņiem?

Exercise A

Give the opposite.

e.g. **vecs**	**jauns**	6. apakšā	.....
1. liels	.....	7. grūts	.....
2. vēls	.....	8. auksts	.....
3. skaļi	.....	9. īss	.....
4. te	.....	10. zems	.....
5. pa labi	.....	11. tumšs	.....

Exercise B

Answer the questions using the words in parentheses.
e.g. Par ko jūs runājat (mans draugs)? = Mēs runājam par **manu draugu.**

1.	Par ko	jūs	runājat	(tava balss)?	.....
2.	,,	,,	,,	(skaista pils)?	.....
3.	,,	,,	,,	(droša sirds)?	.....
4.	,,	,,	,,	(brīva valsts)?	.....
5.	,,	,,	,,	(salds medus)?	.....
6.	,,	,,	,,	(ciets ledus)?	.....

Exercise C

Construct dialogues using the given words.
A: Cikos **Pēterim** vajag būt **mājās?**
B: Protams, **deviņos.**

1. Baiba. Teātris. Desmit.
2. Skolotājs. Klase. Astoņi.
3. Skolnieki. Parks. Divi.
4. Zēni. Dārzs. Trīs.
5. Meitenes. Šeit. Pieci.
6. Mikus. Tur. Četri.

Exercise D

Form sentences using the given words.
(**pie** + gen. sg.)

	Istabā	pie	**galda**	stāv krēsli.
1.	Pilsētā	,,	(skola)	staigā daudz bērnu.
2.	Tuvumā	,,	(māja)	tek neliela upe.
3.	Mežā	,,	(ceļš)	vajag meklēt rudens sēnes.
4.	Tīrumā	,,	(koks)	tēvs ceļ akmeņus no zemes ārā.
5.	Uz galda	,,	(šķīvis)	ir dakšiņas, karotes un naži.
6.	Vakariņās	,,	(tēja)	mēs gribam labprāt medu klāt.
7.	Brokastīs	,,	(kafija)	tēvs liek daudz cukura.
8.	Pusdienās	,,	(gaļa)	mēs ēdam kartupeļus un saknes.
9.	Virtuvē	,,	(plīts)	Baiba palīdz mātei gatavot ēdienu.

Anekdote

Pēc skolas

Tēvs: Pēterīt, kā tev patīk tavs matemātikas skolotājs?
Pēteris: Diezgan labi. Tikai viņam nevar ticēt.
Tēvs: Nevar ticēt skolotājam? Nesaprotu. Tu tagad runā muļķības!
Pēteris: Nerunāju gan! Vienu reizi skolotājs saka, ka 6 un 4 ir 10, bet otru reizi, ka 7 un 3 ir 10. Kā lai viņam tic?

Exercise E

Construct dialogues using the given words

Pārdevējs: Ko jūs, lūdzu, meklējat?
B: Es meklēju **burkānus.**
Pārdevējs: Lūdzu, te tie ir!
B: Cik **tie** maksā?
Pārdevējs: Divus dolārus (un) piecdesmit.

1. Kāļi. 3.50
2. Kāposti. 4.75
3. Zivis. 8.80
4. Bikses. 41.00
5. Svārki. 88.00
6. Sega. 90.00

Translation

1. I get up very early. 2. I like to get up early. 3. Do you also get up early? 4. My brother gets up late. 5. He washes himself properly in the evening. 6. In the morning he just brushes his teeth. 7. But I like to wash myself in the morning. 8. We dress ourselves properly in the winter. 9. Do you also dress properly? 10. Father is reading the newspaper. 11. We watch television.

Adverbs of time

patlaban	right now	**pēcpusdienā**	in the afternoon
tagad	now	**vakarā**	in the evening
šodien	today	**naktī**	during the night
rīt	tomorrow	**rīt no rīta**	tomorrow morning
vakar	yesterday	**pēc nedēļas**	in a week
aizvakar	the day before yesterday	**pēc gada**	in a year
parīt	the day after tomorrow	**ik dienas**	daily
šorīt	this morning	**ik nedēļu**	weekly
šobrīd	this minute	**ik gadu**	yearly
šovakar	this evening	**vasarā**	in the summer
šonedēļ	this week	**rudenī**	in the autumn
šogad	this year	**ziemā**	in the winter
šonakt	tonight	**pavasarī**	in the spring
šoreiz	this time	**agri**	early
pagātnē	in the past	**vēlu**	late
tagadnē	in the present	**ļoti agri**	very early
nākotnē	in the future	**ļoti vēlu**	very late
no rīta	in the morning	**ilgi**	for a long time
dienā	during the day	**vakar vakarā**	yesterday evening, last night
priekšpusdienā	in the morning, before noon		

Divpadsmitā stunda

TWELFTH LESSON

12

Reading exercise I

brauciens journey, trip
cik pulkstenis? = what time is it
pirms/priekš (+ gen.) before
nepareizi wrong, incorrect
cęturksnis a quarter (hour)
bez (+ gen.) without
par ātru = too fast
vilciens train
steigties (I) to make haste, to hurry
steidzieties (refl., imperat.)
atiet (I) to depart
pusseptiņos = at half past six
puse half
no galvas = by heart
aiziet (I) to go away
pa nepilnu stundu = in just under an hour
pulksten (adv. indeclinable) o'clock
kleita dress
zeķe sock, stocking
kurpe shoe
drēbes (pl.) clothes
ģērbt drēbes mugurā = to get dressed
neviens nobody (see § 54)
sports sport
parasti usually
paziņa (f. and m.) an acquaintance
izskatīties (III) to look, appear, seem
bez tam = furthermore, besides
nēsāt (II) to carry, to wear

Brauciens uz Stokholmu

Šovakar Baiba ar Mēriju grib braukt uz Stokholmu.

Baiba: Cik pulkstenis?

Imants: Mans pulkstenis rāda astoņas minūtes pirms sešiem (5:52 pm).

Baiba: Tik daudz! Tavs pulkstenis iet nepareizi. Mans ir tikai bez cęturkšņa seši (5:45 pm).

Imants: Varbūt mans pulkstenis iet par ātru. Bet jums abām vēl ir laika diezgan.

Mērija: Cikos iet vilciens? Vai mums vajag steigties?

Imants: Nedomāju. Vilciens atiet pusséptiņos (6:30 pm). Zinu to no galvas.

Mērija: Bet stacija ir tālu. Vilciens var aiziet.

Imants: Nav tik tālu. Tikai desmit minūšu brauciens, ja brauc ar auto. Kājām es aizeju pa nepilnu stundu. Jums vajag būt gatavām pulksten sešos.

Baiba: Es vēl ģērbjos. Es gribu ģērbt mugurā citu kleitu. Arī zeķes es gribu citas. Un jaunas kurpes.

Imants: Man liekas, tu pūlies par daudz. Citas drēbes mugurā? Kāpēc?

Baiba: Protams, tu mani nesaproti. Mājās nevíens neręds, kāda es ęsmu. Nevíens no klases zēniem arī neskatās uz mums, meitenēm. Viņi domā tikai par sportu. Bet otrdienas koncęrtos parasti ir daudz paziņu, un tad es

moderns fashionable
iet ciemos = to go for a visit
iedomāties (II) to imagine
kāda mana daļa = not my concern
gadsimts, gadusimtenis century (see § 53)
nokavēt (II) to miss, to be late for
kavēt (II) to delay; to waste time

Note the accent for compounds with **pus-:** pusséptiņos, pusástoņi

gribu izskatīties labi. Bez tam man patīk nēsāt modernas drēbes, kad eju ciemos.

Imants: Tu gan iedomājies par daudz! Kāda man daļa! Ģērb vien garus svārkus mugurā un izskaties pēc astoņpadsmitā gadsimta daiļavas! Bet tagad steidzieties! Pulkstenis jau rāda desmit pēc sešiem (6.10 pm).

Mērija: Baiba, nāc! Mēs varam nokavēt vilcienu. Tēvs jau ir ārā pie auto. Uz ielas tumšs kā naktī.

Cik ir pulkstenis?

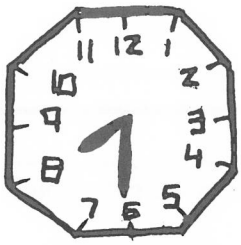

Pusástoņi

Cęturksnis **pēc** trim
Cęturksnis **pāri** trim

Bez cęturkšņa septiņi
Cęturksnis **pirms** septiņiem
Cęturksnis **priekš** septiņiem

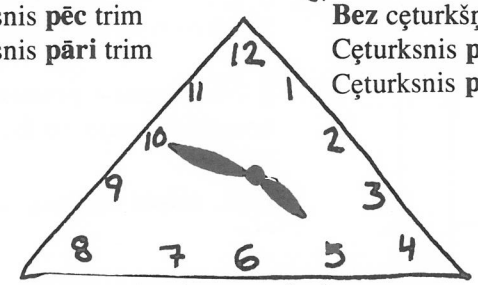

Bez desmit minūtēm pieci
Desmit minūtes **pirms/priekš** pieciem

Desmit minūtes **pēc/pāri** deviņiem

Četri

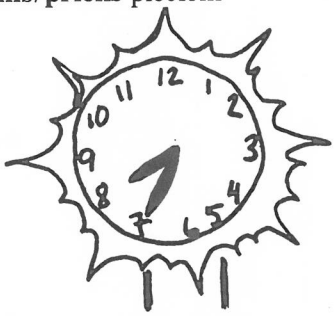

Piecas minūtes **pēc/pāri** pusástoņiem

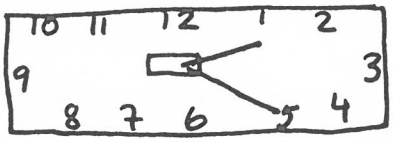

Bez divdesmit piecām minūtem astoņi
Divdesmit piecas minūtes **pirms/priekš** astoņiem

Divdesmit piecas minūtes **pēc/pāri** vieniem
Bez piecām minūtēm pusdivi
Piecas minūtes **pirms/priekš** pusdiviem

Exercise 1

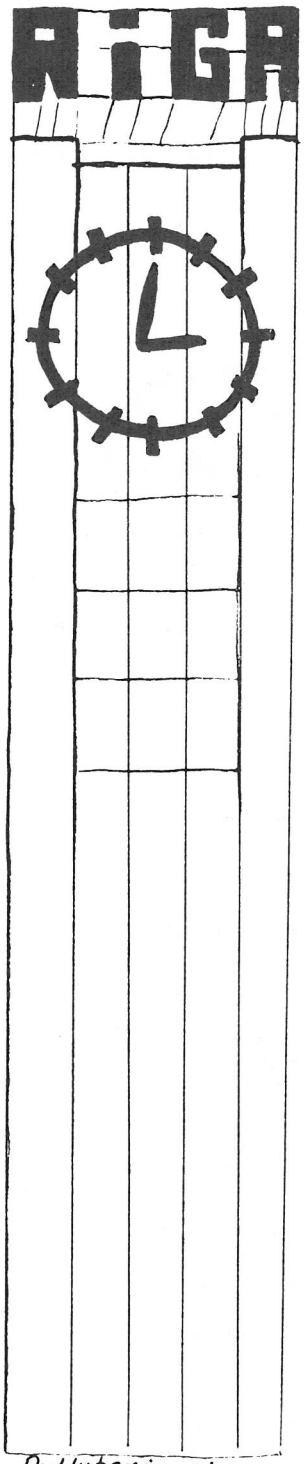

Pulkstenis pie Rīgas stacijas.

Translate the given time in each sentence.

1. Cikos atiet vilciens? (5.45)
   a) Vilciens atiet (pulksten) piecos un četrdesmit piecās minūtēs.
   b) Vilciens atiet ceturksni pirms/priekš sešiem.
   c) Vilciens atiet bez ceturkšņa sešos/ceturksni pirms sešiem.
2. Cikos atiet autobuss? (5.30)
   a) Autobuss atiet piecos un trīsdesmit minūtēs.
   b) Autobuss atiet pusséšos/pusē sešos.
3. Cikos pienāk vilciens? (5.15)
   a) Vilciens pienāk piecos un piecpadsmit minūtēs.
   b) Vilciens pienāk ceturksni pēc pieciem.
   c) Vilciens pienāk piecpadsmit minūtes pēc pieciem.
4. Cikos pienāk autobuss? (5.00)
   Autobuss pienāk piecos / tieši piecos.

---

§ 53. When stating the century, note that the year nineteen hundred is in the twentieth century – divdesmitā gadusimtenī.

§ 54. Negative pronouns and **adverbs** (with the prefix **ne-**): the accent is always on the main word, i.e. the first syllable is unstressed.

Pron.	**nekás** (nothing, anything):	Es nekā nezinu. (see § 55) (I know nothing.) (I do not know anything.)
	nevíens, nevíena (nobody, no-one, anyone, anybody)	Neviena nav mājās. (No-one is at home.)
	nekā́ds, nekā́da (no, any)	Man nav nekādu jautājumu. (I have no questions.) (I do not have any questions.)
Adv.	**nekád** (never)	Viņš nekad nerunā. (He never speaks.)
	nekúr (nowhere, anywhere)	Pētera nav nekur. (Peter is nowhere.) (Peter is not anywhere.)

§ 55. Double negation. If a negative pronoun or adverb is used in a sentence, the **verb** must also be **negated** in the same sentence. As double negatives are incorrect in English: a single one must be used in translation!

If **kāds** (someone, anyone) is used in a question, **nevíens** (no-one) is used in a negative answer.

Vai tu redzi kādu zēnu? – Nē, es neredzu nevienu zēnu/ neviena zēna. (Do you see a boy? – No, I do not see any boy.)

Reading exercise II

Svētdienas rīts

Ir svētdienas rīts. Imants skatās pa logu un domā: pulkstenis nezvana. Neviens neceļ Pēteri augšā. Neviens neiet ne uz skolu, ne uz darbu. Uz ielas nav neviena cilvēka. Neredz nevienas automašīnas. Nav nevienas skaņas ne tuvu, ne tālu. Debesīs arī nekā nav: neredz ne saules, ne mēness. Un miglas dēļ neredz arī neviena koka. Viss it kā vēl guļ, nekas nekur nedzīvo... Jā, Upsalā nav nekā jauka agrā svētdienas rītā!

Exercise 2

Answer the questions. Use the adjectives and adverbs in the negative.

e.g. Kas mazgājas vannas istabā? Neviens nemazgājas vannas istabā.

1. Kas nāk istabā? .....
2. Kas gaida Baibu uz ielas? .....
3. Kas zvana Pēterim pa tālruni? .....
4. Kas ir šodien pusdienās? .....
5. Ko tu zini par šo pilsētu? .....
6. Ko tu gribi darīt šovakar? .....
7. Vai tu bieži lasi par sportu? Nē, ...
8. Vai jūs ilgi skatāties televīziju? Nē, ...
9. Kur tu ej? .....

Exercise 3

Form sentences.

Viņa nēsā **garas bikses.** (She wears trousers.)
Viņa staigā **garās biksēs.** (She walks about in trousers.)

1. Imantiņš nēsā (sarkana cepure) : Imantiņš staigā .....
2. Brālītis ..... (zils krekls) : Brālītis .....
3. Vecmāmiņa... (brūnas kurpes) : Vecmāmiņa .....
4. Vectētiņš ..... (jocīgi zābaki) : Vectētiņš .....
5. Māmuliņa .... (pelēks mētelis) : Māmuliņa .....
6. Līgaviņa ..... (zaļš lakats) : Līgaviņa .....
7. Annele ..... (dzelteni svārki) : Annele .....

Exercise 4

Answer the questions and use the negative adjective.

e.g. Vai tu lasi kādu grāmatu?
Nē, es nelasu **nevienas** grāmatas (**nevienu** grāmatu).

1. Vai tu gribi redzēt kādu filmu?
2. Vai jūs dziedat kādu tautasdziesmu?
3. Vai mēs gaidām kādu ciemiņu?
4. Vai viņa mazgā kādu kleitu?
5. Vai tavs paziņa māk kādu pasaku?
6. Vai tēvs rok kādu dobi?

Reading exercise III

bēdas (pl.) grief, sorrow
bēdīgs sad
man ir bēdīgs prāts = I am sad
ļsmu viens = I am alone
skanēt (III) to sound
savs one's own (see § 56)
rakstu darbs = examination, test
audzināt (III) to raise, to educate, to motivate
arvien vēl still
no kurienes? where from?
drīkstēt (III) to be allowed
tūlīt immediately
vęctēvs grandfather
skaidri (adv.) clearly, distinctly
lappuse page
sieva wife
tik mīļi = so dearly, in such a loving way
nolikt (I) to put down
vai lai rakstu? = shall I write?
ko lai es daru? = what shall I do?

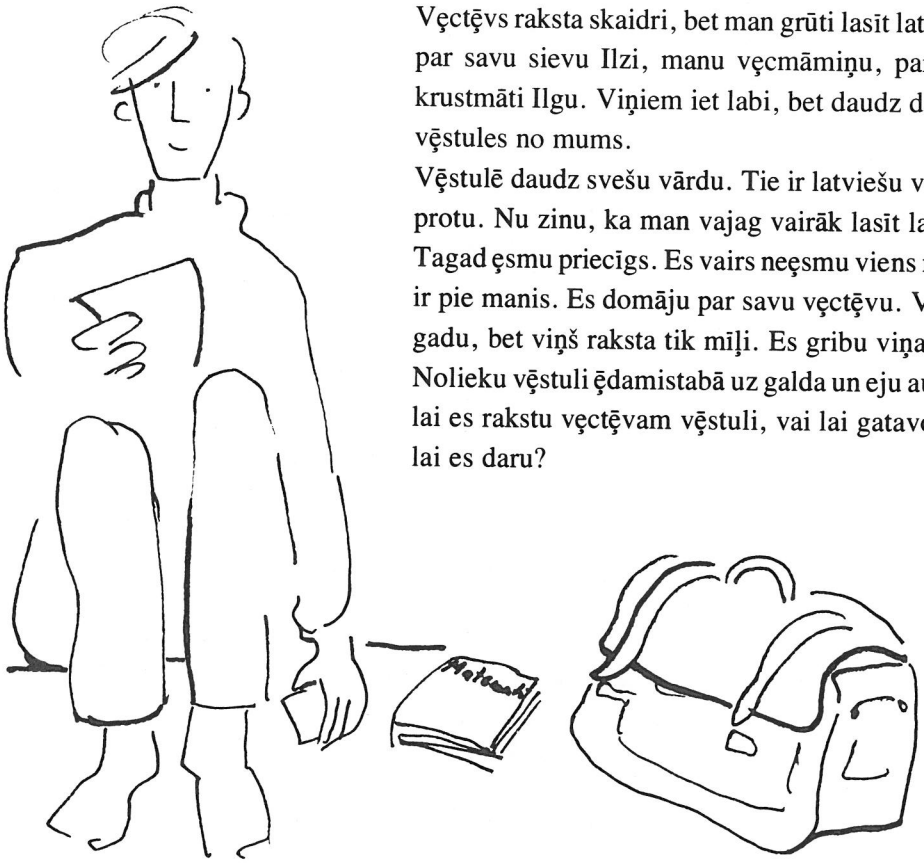

Vēstule no Latvijas

Ir novembris – rudens mēnesis. Kokos vairs nav dzęltęnu lapu. Debesis nav zilas, bet pęlēkas. Saules vairs neręds. Pulksten trijos jau tumšs.

Man ir bēdīgs prāts. Pētera vēl nav mājās. Baiba ar Mēriju dzīvo pa Stokholmu. Vęcāki – darbā. Ļsmu viens savā istabā. Viss ir klusu. Baibas istabā neskan mūzika. Man vajag gatavot savus skolas darbus, jo rīt man ir rakstu darbs matemātikā. Mēs, otrās klases zēni, negribam to rakstīt. Es nezinu, vai tas ir pareizi. Skolotājs ir labs, bet mēs tomēr nemākam nekā. Varbūt viņš nemāk mūs audzināt.

Es sēžu pie galda, skatos grāmatā, bet nevaru mācīties. Es arvien vēl ęsmu bēdīgs. Ņęmu savu cępuri un eju pēc mopēda. Varbūt tas var palīdzēt.

Priekšnamā pie durvīm rędzu vēstuli. No kurienes tā? No Latvijas, Bērziņu ģimenei. Es arī piedęru pie ģimenes – drīkstu to tūlīt lasīt.

Vēstuli raksta vęctēvs. Sēžu uz grīda un lasu vēstules lappuses. Vęctēvs raksta skaidri, bet man grūti lasīt latviski. Vęctēvs stāsta par savu sievu Ilzi, manu vęcmāmiņu, par savu meitu, manu krustmāti Ilgu. Viņiem iet labi, bet daudz darba. Viņi ļoti gaida vēstules no mums.

Vēstulē daudz svešu vārdu. Tie ir latviešu vārdi, bet es tos nesaprotu. Nu zinu, ka man vajag vairāk lasīt latviešu grāmatas.

Tagad ęsmu priecīgs. Es vairs neęsmu viens mājās. Vęctēvs Jānis ir pie manis. Es domāju par savu vęctēvu. Viņam ir astoņdesmit gadu, bet viņš raksta tik mīļi. Es gribu viņam tūlīt atbildēt.

Nolieku vēstuli ēdamistabā uz galda un eju augšā savā istabā. Vai lai es rakstu vęctēvam vēstuli, vai lai gatavoju matemātiku? Ko lai es daru?

§ 56. The possessive pronouns savs/sava, mans/mana and **tavs/tava** are declined as adjectives. There is no exact equivalent for **savs** in English. It is used to refer to the subject.

Es lasu **savu** grāmatu. (I am reading my [own] book.)
Tu lasi **savu** grāmatu. (You are reading your [own] book.)
Viņš lasa **savu** grāmatu. (He is reading his [own] book.)
Note: Tu lasi manu grāmatu. (You are reading my book.)
(The book belongs to me, not you.)

Reading exercise IV

1. Tas ir mans brālis Pēteris. Es runāju par Pēteri. Es runāju par savu brāli Pēteri.
2. Tas ir tavs brālis Andrejs. Tu runā par Andreju. Tu runā par savu brāli Andreju.
3. Viņas brālis ir Imants. Viņa runā par Imantu. Viņa runā par savu brāli Imantu.
4. Viņa brālis ir Kārlis. Viņš runā par Kārli. Viņš runā par savu brāli Kārli.

Exercise 5

Complete the sentences by using **savs** in the right case.

1. Tā ir viņa māsa. Viņš stāsta par ..... māsu.
2. Tā ir viņu māja. Viņi runā par ..... māju.
3. Tas ir viņas darbs. Viņa runā par ..... darbu.
4. Tas ir jūsu draugs. Jūs stāstāt par ..... draugu.
5. Tā ir mūsu klase. Mēs gatavojam stundas ..... klasē.
6. Tā ir mana burtnīca. Es rakstu ..... burtnīcā.
7. Tā ir tava krustmāte. Tu raksti vēstuli ..... krustmātei.
8. Tā ir mūsu fotogrāfija. Mēs skatāmies ..... fotogrāfijā.
9. Tas ir mūsu vectēvs. Mēs mīlam ..... vectēvu.

Exercise 6

Repeat Reading exercise III by answering the questions.

1. Kādas ir debesis rudenī? 2. Kādi ir koki rudenī? 3. Vai rudenī redz sauli pie debesīm? 4. Cikos ir tumšs? 5. Kur ir Baiba? 6. Kur ir vecāki? 7. Ko Imantam vajag darīt? 8. Kāpēc? 9. Kādā klasē iet Imants? 10. Ko negrib darīt klases zēni? 11. Kāds ir matemātikas skolotājs? 12. Ko dara Imants? 13. Kāds ir Imants? 14. Kāpēc viņš iet pēc mopēda? 15. Ko viņš redz priekšnamā? 16. No kurienes ir vēstule? 17. Kas raksta vēstuli? 18. Kur Imants lasa vēstuli? 19. Kāda ir vēstule? 20. Par ko stāsta vectēvs? 21. Kā sauc vecmāmiņu? 22. Kā sauc vectēvu? 23. Kā sauc krustmāti? 24. Cik gadu vectēvam? 25. Ko viņi visi gaida? 26. Vai Imants saprot visus vārdus vēstulē? 27. Kur Imants noliek vēstuli? 28. Ko Imants dara pēc tam?

Review

12

Answer the questions, give the answers in full sentences.

Cikos tu celies no rīta? Vai tu ilgi mazgājies? Vai tu rītos mazgā arī kājas? Kur tu ģērbies – vannas istabā vai pats savā istabā? Cikos tu ēd brokastis? Cikos iet tavs autobuss uz darbu/skolu? Cikos tu ēd darbā/skolā? Vai tev patīk iet kājām uz darbu/skolu? Vai tev vajag braukt ar autobusu? Vai tu vari braukt arī ar auto? Cikos tu ej uz māju pēcpusdienā? Cikos ir latviešu valodas stundas? Vai tu pēcpusdienā ej staigāt? Vai tu staigā pa mežu, pa parku vai pa ielām? Pie kā tu vakaros ej ciemos? Vai tu vakaros skaties televīziju? Cikos tu ej gulēt?

Kas šodien par dienu? Kāda diena nāk pēc otrdienas? Kāda – pēc trešdienas? Kāda – pēc sestdienas? Kāda diena ir pirms sestdienas? Kāda diena ir pirms otrdienas? Cik gadā mēnešu? Cik gadā nedēļu? Kādās dienās mēs strādājam? Kādās dienās mēs nestrādājam?

Cik tagad ir pareizs laiks? Vai tavs pulkstenis iet pareizi? Vai tavs pulkstenis iet par ātru? Vai tas iet par lēnu?

Mīklas:

Kas lec un iet bez kājām?	(saule)
Dienu, nakti iet, Nekur neaiziet?	(pulkstenis)
Kam zobi ir, bet mutes nav?	(ugunij)
Kurai galvai nav ausu?	(kāpostgalvai)
Sieva stāv uz vienas kājas, simts lakatu galvā.	(kāpostgalva)

Exercise A

Use the personal pronouns with the correct case endings.

e.g. Es redzu (tu) pie stacijas. = Es redzu **tevi** pie stacijas.

1. Tu gaidi (es) pie vilciena. 2. Imantam liekas, ka viņš var redzēt (es) pa logu. 3. Lūdzu, apciemojiet (mēs). 4. Tēvocis meklē (es) teātrī. 5. Draugi sveicina (mēs) uz ielas. 6. Mēs gaidām (jūs) jau no trešdienas. 7. Ja kāds zvana, saki, ka (es) nav mājās. 8. Teātrī nav (tu). 9. Es neesmu priecīgs, ja (tu) nav skolā. 10. Tu bez (es) nevari nekur iet. 11. Es tevi negaidu, es eju bez (tu). 12. Es eju vēlu gulēt – pēc (tu), un ceļos agri – pirms (tu). 13. Vispirms jautājiet jūs, pēc (jūs) lai jautā citi. 14. Parasti pēc (mēs) neviens cits nejautā. 15. Bez (mēs) neviens cits nerunā. 16. Es steidzos tikt mājā pirms (jūs). 17. Lūdzu, ejiet jūs pirmā – es pēc (jūs)!

Exercise B

Give the opposites of the adjectives, combine them with the nouns. Choose from: gailis, kaimiņš, kungs, laiks, rudens, rīts.

e.g. agrs **vēls** = agrs vai vēls rīts.

1. auksts .....
2. garš .....
3. jauns .....
4. pazīstams .....
5. bēdīgs .....

Exercise C

Form sentences using the verb **dod** (gives).

e.g. Brālēns **dod māsīcai** maizi.

1. Vectēvs. Meita. Veļa.
2. Krustmāte. Meitene. Kālis.
3. Tēvocis. Brālēns. Nazis.
4. Vecmāmiņa. Dēls. Sega.
5. Pārdevējs. Sieva. Pārtika.
6. Zēns. Draugs. Kurpes.
7. Igaunis. Lietuvietis. Nauda.

Exercise D

Construct dialogues using the preposition **bez.**

e.g. A. Pēteris nenāk.
B. Tad ejam bez **Pētera.**

1. Tēvocis nebrauc.
2. Krustmāte nesteidzas.
3. Imants neskatās televīziju.
4. Pēteris neēd putru.
5. Baiba nepērk drēbes.

Translation

1. What time is it? 2. A quarter past seven. 3. We always get up at seven o'clock. 4. I get dressed quickly and I also eat breakfast quickly. 5. What time does the bus go? 6. I don't want to miss it. 7. I am in second grade at school. 8. We hurry home from school. 9. We have much to do there. 10. We don't have much time. 11. In the evening we are going to the Tuesday evening concert. 12. On Sunday we are going to the country. 13. Our neighbour's name is Olsson. 14. My friend's name is Gunārs. 15. Gunārs and I take walks in the forest.

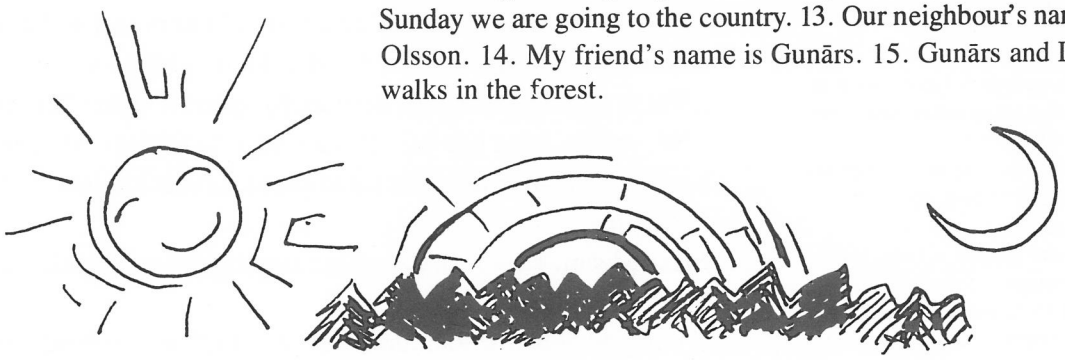

Trīspadsmitā stunda

THIRTEENTH LESSON

13

Reading exercise I

cik ilgi? how long (see § 59)
bija (past tense of **būt,** see § 57) was
satiksme traffic
straujš hasty, rash
strauja satiksme = fast traffic
pazemis (= **pazemes vilciens)** tube, subway, underground (train)
tikt (I) uz priekšu = to get ahead (forward)
kas tur par bagātībām! = what riches!
zvērudārzs zoo
zvērs animal, beast
putekļi (pl.) dust
manta article, thing, object
dārgs expensive
samērā (adv.) quite, fairly
lēts cheap, inexpensive
pārtraukt (I) to interrupt
pārtrauc (v.v.)
sākties, sākt (I) to start
beigties, beigt (I) to finish, end
spēlēt (II) to play, to act
izrāde performance
iesaukties (I) to call out, shout
līdzīgs (+ dat.) similar to (see § 58)
koris choir
dejot (II) to dance
deja dance
gāja (past tense of **iet,** see § 57) went
avots spring
mēģinājums rehearsal
man ir bail = I'm afraid (see § 58)
man negribas = I don't want to
atšķirties (I) to differ, stand out
lietot (II) to use
būt drošam = to be courageous
nobeigt (I) to end, conclude
zīme sign
no visām pusēm = from every direction
palikt (I) to remain, to stay
tukšs empty

Mājās no Stokholmas

Šovakar mums ir svētki. Baiba ar Mēriju atkal mājās. Cik ilgi viņas bija Stokholmā? Liekas, vairākas dienas. Mājās tad bija klusu, jo Baibas istabā vienmēr skan mūzika. Bet vakar tur vēl nebija mūzikas skaņu.

,,Mēs bijām daudz vietās,'' stāsta Mērija. ,,Stokholma tiešām ir skaista pilsēta. Ielās satiksme ir strauja, bet, ja brauc ar pazemi, tad var ātri tikt uz priekšu. Mēs bijām Stokholmas zvērudārzā un vairākos muzejos. Kas tur bija par bagātībām! Stokholma ir diezgan tīra, tur nav tik daudz putekļu kā Čikāgā. Tagad es drusku vairāk pazīstu Zviedrijas zemi un tautu. Bijām arī veikalos. Tur daudz mantu, bet cenas ir ļoti augstas. Zviedrijā jau viss ir tik dārgs''.

,,Koncerti ir samērā lēti,'' Baiba pārtrauc Mēriju. ,,Daži sākas agri pēcpusdienās un agri beidzas. Mēs bijām vairākos koncertos. Operā gan nebijām, jo nebija vairāk biļešu.''

,,Vai jūs bijāt arī teātrī?'' jautā Pēteris, jo viņam patīk spēlēt teātri.

,,Nē, tur mēs nebijām. Mērija taču nemāk zviedriski. Stokholmā nav izrāžu angļu valodā. Vienu vakaru mēs bijām pie tēvoča Andreja.''

,,Tur bija jauki!'' iesaucas Mērija. ,,Tēvocis Andrejs ir līdzīgs manai mātei. Viņš jau ir viņas brālis. Manas māsīcas, Daina un Māra, arī mīl mūziku. Viņas dzied latviešu korī un dejo latviešu tautas dejas. Es tagad māku dziedāt 'Meita gāja uz avotu'.''

,,Vai tu gāji viņām līdz uz kora mēģinājumu?'' jautā Pēteris.

,,Nē, negāju. Man bija bail. Es taču neprotu latviski. Man negribas atšķirties no citiem. Bet tagad es pūlos runāt latviski,'' Mērija smaida.

Mēs rędzam, ka viņa pūlas. Viņa tagad var lietot daudz vairāk latviešu vārdu, kad runā.

,,Vajag tikai būt drošam un runāt latviski,'' tēvs nobeidz mūsu

sarunu un iet uz savu istabu. Tā ir zīme, ka arī mums vajag iet katram uz savu istabu.

,,Ar labu nakti! Saldu dusu!'' skan no visām pusēm, un ēdamistaba drīz kļūst tukša un tumša.

---

§ 57. The **imperfect** (the simple past tense or past tense)

Note: 1) The imperfect is formed from a different root than the present.

2) The endings of the imperfect are: **-u** / **-ām** (Note-**ā-**)
-i / **-āt**
-a

In this lesson we have used: past tense of

Inf. **būt** (to be)	es	bij **-u**	Inf. **iet** (to go)	gāj **-u**
	tu	bij **-i**		gāj **-i**
	v.v.	bij **-a**		gāj **-a**
	mēs	bij **-ām**		gāj **-ām**
	jūs	bij **-āt**		gāj **-āt**

Exercise 1

Construct questions. (Note: **pirmdien,** etc. adv.!)

e.g. Pirmdien mums bija svētki. = Kas jums **bija** pirmdien?

1. Otrdien es biju parkā. Kur .....
2. Trešdien nebija izrādes operā. Kā .....
3. Ceturtdien viņi bija mēģinājumā. Kur .....
4. Piektdien jūs bijāt zvērudārzā. Kur .....
5. Sestdien mums nebija naudas. Kā .....
6. Svētdien mēs bijām laimīgi. Kad .....

Exercise 2

Rewrite the sentences using the imperfect (the past tense).

e.g. Bērni tagad ir skolā. = **Vakar** viņi arī **bija** skolā.

1. Vecmāmiņa šodien ir mājās. Vakar viņa .....
2. Vecāki tagad ir teātrī. .....
3. Baibas nav priekšnamā. .....
4. Šorīt mēs esam priecīgi. .....
5. Šovakar man ir aukstas kājas. .....
6. Vai jums tagad ir avīze? .....

Exercise 3

Answer the questions (with **vakar** and the **past tense.**)

e.g. Cikos māte iet uz veikalu? (plkst. 10) =
Vakar viņa gāja uz veikalu pulksten desmitos.

1. Cikos vectēvs iet gulēt? (plkst. 9) Vakar viņš ..
2. '' jūs ejat uz staciju? ('' 12.30) '' mēs ..
3. '' Mērija iet uz vilcienu? ('' 7) '' viņa ..

4. Cikos	mēs ejam uz māju?	(plkst.	2)	”	mēs ..
5. ”	tu ej vakariņās?	(”	6)	”	es .....
6. ”	mēs ejam uz pazemi?	(”	12)	”	mēs ..
7. ”	viņas iet uz mēģinājumu?	(”	5)	”	viņas

Exercise 4

Rewrite the following passage in the *imperfect (past tense)*.

Imanta vēstule vectēvam

Esmu ļoti priecīgs par Tavu vēstuli. Esmu viens pats mājās un man ir bēdīgs prāts, tāpēc ka neviena nav mājās. Eju ārā pēc mopēda. Pēkšņi – Tava vēstule! Nu esmu laimīgs. Neesmu vairs viens, Tu esi pie manis. Redzi, Baiba ar māsīcu Mēriju no Amerikas ir Stokholmā. Zini, Mērija – mūsu māsīca no Amerikas. Vai zini, kā mums iet?

Svētdienās visi esam vasarnīcā uz laukiem. Tur rudeņos ir tāpat kā pie jums. Mežos vairs nav sēņu un ogu, dārzos nav augļu un sakņu. Mēs tomēr ejam staigāt pa mežu. Bet tā tas ir svētdienās. Darbdienās man ir daudz skolas darbu: viens rakstu darbs pēc otra.

Lūdzu sveicini visus un raksti labi drīz! Ir jauki saņemt vēstules! Sveiki!

Tavs mazdēls Imants

---

§ 58. Nouns in the **dative case** can be used together with **adjectives** and **adverbs,** particularly in impersonal expressions, that describe a physical or mental state.

e.g. a) dat. + līdzīgs: mātei līdzīgs (like his mother)
b) dat. + adv.: viņam/viņai auksti, karsti, grūti. (he/she is cold/hot, is having a hard time.)

Exercise 5

Form sentences using the given words.

e.g. Dēls. Tēvs. = Dēls ir **līdzīgs tēvam.**

1. Krustmāte. Vecmāmiņa. .....
2. Es. Radiniece. .....
3. Brālis. Māsa. .....
4. Es. Tu. .....
5. Viņi. Mēs. .....
6. Māsa. Es. .....
7. Māsas. Brāļi. .....

Exercise 6

Use the given nouns in the **dative case.**

e.g. (Mērija) bail runāt latviski. = **Mērijai** bail runāt latviski.

1. Vai (tu) arī ir bail? 2. (Vectēvs) bail braukt uz Zviedriju. 3. (Andrejs) bail braukt uz Latviju. 4. (Imants) bail rakstīt rakstu darbu. 5. (Bērns) bail ēst zivis. 6. (Cilvēki) bija karsti zvērudārzā. 7. (Tie), kas dejo, ir silti. 8. (Vecmāmiņa) bieži ir auksti. 9. (Es) nav grūti pārtraukt mēģinājumu.

Reading exercise II

kiosks kiosk, news-stand
vēlēties (III) to wish, desire
vēlos here: I would like
vietējs/-a local
izmainīt (III) to exchange
dabūt (II) to get
savienojums connection
saņemt (I) to receive
vēsture history

Baiba pie kioska

Baiba: Es vēlos zvanīt pa tālruni. Vai drīkstu?

Pārdevēja: Lūdzu. Vietējas sarunas maksā divdesmit centu.

Baiba: Te ir desmit kronu. Vai varat izmainīt? Man nav sīknaudas.

Pārdevēja: Lūdzu saņemiet naudu. Vai varat dabūt savienojumu?

Baiba: Nē, neviens neatbild.

Pārdevēja: Vai numurs bija pareizs?

Baiba: Domāju gan. Zinu no galvas: 352-0711

Pārdevēja: Liekas, nav neviena mājās.

Baiba: Jā, tā laikam ir. Žēl, tālruņa dēļ kavēju vēstures stundu.

---

§ 59. The **accusative** case is often used to express time. To the question **Cik ilgi?** (How long?) duration of time is given in the accusative case.

Cik ilgi tu biji uz laukiem?	(How long were you in the country?)
Es biju tur visu dienu.	(I was there the whole day)

Exercise 7

Answer the questions.

e.g. Cik ilgi tu lasi grāmatu? (2 stundas)
Es lasu grāmatu **jau divas stundas.**

1. Cik ilgi tu mācies latviešu valodu?	(1 gads)
2. Cik ilgi tu mazgājies vakarā?	(½ stunda)
3. Cik ilgi vecāki skatās televīziju?	(viss vakars)
4. Cik ilgi tu paliec skolā?	(½ diena)
5. Cik ilgi tu ģērbies?	(viens ceturksnis)
6. Cik ilgi tu pūlies ar matemātiku?	(visa pēcpusdiena)
7. Cik ilgi tu dziedi korī?	(viens mēnesis)

Reading exercise III

pretī nākt = to come to meet
nāca (past tense of **nākt**)
puisis fellow, lad
sasist (I) to break, to smash
pēc (+ gen.) meaning: for
solīt (I) to promise
vęlns devil
sasper, vęlns, to zaļu krūzi! = let the devil take the green jug!
turēties (III) to hold on (to)
turēšos (fut.) I shall hold on
gabals piece
zęlts gold

Meita gāja uz avotu
T. dz.

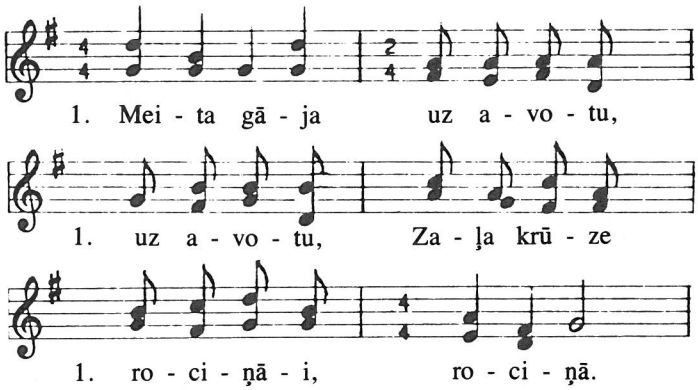

2. Pretī nāca jauni puiši, jauni puiši,
   Sasit meitai zaļu krūzi, zaļu krūz'.
3. Meita raud pēc zaļas krūzes, zaļas krūzes:
   ,,Krūzīt, manu zaļu krūzi, zaļu krūz'!''
4. Puiši meitai naudu sola, naudu sola,
   Meitai naudas nevajag(a), nevajag.
5. Meita raud pēc zaļas krūzes, zaļas krūzes:
   ,,Krūzīt, manu zaļu krūzi, zaļu krūz'!''
6. Puiši meitai muižu sola, muižu sola,
   Meitai muižas nevajag(a), nevajag.
7. Meita raud pēc zaļas krūzes, zaļas krūzes:
   ,,Krūzīt, manu zaļu krūzi, zaļu krūz'!''
8. Puiši meitai puisi sola, puisi sola,
   Meitai puiša gan vajag(a), gan vajag.
9. ,,Sasper, vęlns, to zaļu krūzi, zaļu krūzi,
   Es pie puiša turēšos(i), turēšos.
10. Es pie puiša turēšos(i), turēšos,
    Kā pie zęlta gabaliņa, gabaliņ'!''

Meitenes priekšnamā

Baiba: Skaties, kāda es tagad izskatos?
Mērija: Kāda tu izskaties? Kā tu domā...
Baiba: Kā tev liekas, vai es izskatos labi šinīs drēbēs?
Mērija: Man liekas, var iztikt! OK!
Baiba: Varbūt, ģērbt kaut ko citu?
Mērija: Nepūlies tik daudz! Ģērbies ātri un nāc! Es steidzos.

Review 13

Stāsti, kur tu biji vakar!
Vai tu biji darbā? Veikalā? Pastā? Teātrī?
Ar ko tu tur biji? Vai tu biji viens pats/-i? Kas bija kopā ar tevi? Vai jūs gājāt kājām? Kāda bija satiksme ielās? Vai tu gāji ārā pēc vakariņām? Cik ilgi tu biji ārā? Kāds bija laiks? Cikos tu gāji gulēt?
Stāsti, ko tu vēlies darīt šovakar? Vai tu vēlies skatīties televīziju? Klausīties mūziku? Ēst garšīgas vakariņas? Iet dejot? Lasīt vēstures grāmatu gultā? Runāties pa tālruni? Lasīt bērniem pasakas? Iet ātri gulēt? Varbūt tu gribi gludināt veļu? Varbūt tu vēlies, lai es beidzu jautāt?

Parunas:
Kur nauda runā, tur taisnība klusē.
Visa manta mugurā, bagātība (wealth) vēderā.

Exercise A

Use the given words with correct case endings.

e.g. Māte gludina veļu līdz (vakars). = Māte gludina veļu **līdz vakaram.**

a) *prep. + dat.*
1. Liekas, dejas nevar beigties līdz (viens). 2. Māsīcām gribas dejot līdz (vēla nakts). 3. Pēc tam viņām bija karsti līdz (rīts). 4. Līdz (pusdiena) viņas guļ gultās un negrib celties. 5. No rīta viņas vēlas saņemt pa (kafijas krūze). 6. Pa (viena) vien viņas nāk ārā no savām istabām.

b) *prep. + gen.* (note: aiz = behind, because of)
1. Aiz (mežs) sākas lieli lauki. 2. Ceļš uz mežu gāja tūlīt aiz (avots). 3. Meitai aiz (mugura) nāca puiši. 4. Puiši sasit meitai krūzi aiz (garš laiks). 5. Meita aiz (bēdas) pārtrauc dziesmu. 6. Meita raud pēc (zaļa krūze). 7. Puiši sauc pēc (nauda), ne pēc (meita).

Exercise B

Use the words in parentheses in the genitive case.

e.g. Esmu priecīgs (tu) dēļ. = Esmu priecīgs **tevis** dēļ.

1. Nestrīdies (sīknauda) dēļ. 2. Paldies tev, ka tu (es) dēļ tā pūlies! 3. (Jaunas dziesmas) dēļ meitenes steidzas uz kora mēģinājumu. 4. (Skaļa mūzika) dēļ krustmāte nevar izgulēties. 5. (Gaisma) dēļ es rītos ceļos agri. 6. Mēs negājām ārā (lietus) dēļ. 7. Vectēvs nevar strādāt (vecums) dēļ. 8. Mums (tumsa) dēļ bija bail iet mežā. 9. Pārdevēja strādāja kioskā (nauda) dēļ.

Exercise C

Form sentences using the given words and times.

e.g. Darbs (8.30) (16.45) =
Darbs **sākas** pulksten pusdeviņos un **beidzas** bez ceturkšņa piecos/ceturksni pirms pieciem.

1. Izrāde	(7.30)	(21.15)
2. Lekcija	(14.15)	(16.00)
3. Mēģinājums	(17.45)	(21.30)
4. Valodas stunda	(18.15)	(20.00)
5. Filma	(18.30)	(19.15)
6. Dejas	(ap 22.00)	(ap 1.00)

Exercise D

Complete the sentences using the words in parentheses.
(Nauda, akmens, ledus, medus, bērns, svētdiena, tēvs, avota ūdens).

e.g. Neviens nav tik labs kā **tēvs.**

1. Nekas nav tik salds kā .....
2. Nekas nav tik auksts kā .....
3. Neviena diena nav tik jauka kā .....
4. Nekas nav tik skaidrs kā .....
5. Neviens nav tik mīļš kā .....
6. Nekas nav tik ciets kā .....
7. Nekas nav tik nedrošs kā .....

Exercise E

Write the given addresses of persons in Latvia following the example. Note: Names are in the **dative** case.

e.g. Jānis Bērziņš, Liepājas 20–5, Rīga = Jānim Bērziņam, Liepājas ielā nr 20, dzīvoklis 5, Rīgā

1. Anna Liepa, Juglas 5–20, Rīga
2. Juris Silenieks, Vidzemes 25–3, Rīga
3. Ārija Dumpe, Burtnieku 11–9, Valmiera
4. Ojārs Dziļums, Cēsu 3–7, Daugavpils

Translation

1. Yesterday we had a party at school. 2. We wore new clothes. 3. I wore brown shoes and my trousers were also brown. 4. I didn't have a motorcycle. 5. I walked to school. 6. We had fun. 7. It was difficult to get up in the morning. 8. Peter was in the bathroom but I still lay in bed. 9. Would you please give me some change? 10. I haven't any change just now. 11. What a pity, I wanted to make a call. 12. What is your telephone number? 13. I don't know it by heart.

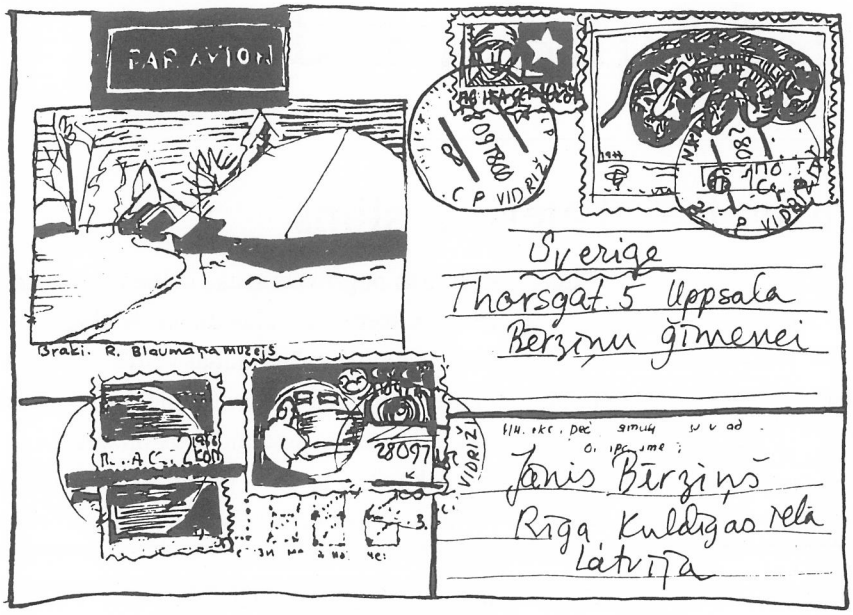

Kaut kas par vēstulēm

Sāc vēstuli:	**Mīļais/-ā Imant/Baiba**	Dear . . .
	Dārgais draugs!	Dear friend!
	Sveiks!	Hi! Hello!
	Godātais Bērziņa kungs,	Dear Mr. Bērziņš,
	Cienījamā Bērziņa kundze,	Dear Mrs. Bērziņš,
Beidz vēstuli:	**Ar sveicieniem . . .**	Sincerely . . .
		With best regards . . .
	Ar mīļiem/sirsnīgiem sveicieniem . . .	With loving/sincere greetings
	Visu labu	Best wishes,
	Uz redzēšanos!	Hoping to see you soon,
	Dziļā cieņā . . .	Cordially, respectfully
	Ar patiesu cieņu	Yours faithfully
	aploksne	envelope
	atklātne, pastkarte	postcard
	pastmarka	stamp
	saņēmējs	receiver
	mājas numurs	house number
	dzīvokļa numurs	apartment number
	nosūtītājs	sender
	ierakstīta vēstule	registered letter
	gaisa pasts	air mail
	pāradresēta vēstule	forwarded letter

Četrpadsmitā stunda

FOURTEENTH LESSON

14

Reading exercise I

slims sick
gribēties (+ dat)
man gribas = I want
pieskatīt (III) see (to it) that, look after, take care of, baby-sit
sapulce meeting, conference
ārpus (+ gen.) outside
tad nekā = well, then! too bad!
guldināt (III) to put to bed
aijā žūžū = lullaby refrain
lācis bear
spilvęns pillow, cushion
aizmigt (I) to fall asleep
aizmieg (v.v.)
vai dieniņ! = good heavens!
skriet (I) to run
laiks skrien = time flies
ziedēt (III) to bloom
roze rose
klępus (m) cough
iesnas (pl.) head cold
gar (+ acc.) along
ęzęrs lake
devu (past tense of **dot**, see § 60)
zāles (pl.) medicine
pret (+ acc.) against, toward
slimība illness, disease
cīnīties (III) to struggle
sāpēt (III) to hurt, to be painful
sāp (+ dat.) have pain
izmērīt (III) to measure, here: take
temperatūra temperature
virs (+ gen.) above
spogulis mirror
pietikt (I) to be enough
man pietiek I have enough
slimnieks patient
dusmoties (II) to be angry
saaukstēties (II) to catch a cold
just (I) feel
es jūtu I feel
justies (intrans.) to feel
notikt (I) to happen
sacensības (pl.) contest
starp (+ acc.) between

Pēteris ir slims

Māte: Šorīt man negribas nemaz celties. Laikam kļūstu vęca. Bet man šodien ir veļas diena. Baiba, vai vari man palīdzēt pēcpusdienā gludināt veļu?

Baiba: Māmiņ, pēcpusdienā gribu pieskatīt Kārinu. Viņas vęcāki iet uz kādu sapulci ārpus pilsētas.

Māte: Tad nekā. Vai tu proti mazu bērnu guldināt?

Baiba: Vai zini, ko es daru? Es dziedu viņai ,,Aijā žūžū, lāča bērni!''

Māte: Bet viņa taču neprot latviski!

Baiba: Kad kļūst tumšs, es ielieku viņai lācīti gultiņā uz spilvęna zem sęgas un dziedu. Viņai laikam patīk melodija, jo viņa ātri aizmieg.

Māte: Vai dieniņ, laiks skrien, bet zēni vēl neceļas. Puikas!

Imants: Es jau nāku, mamm! Bet Pēteris vēl miegā. Man liekas, viņš ir slims. Viņam vaigi zied kā rozes.

Māte: Vakar viņam bija klępus un iesnas, bet viņš tomēr gāja skriet gar ęzęru. Vakarā devu viņam tēju ar mędu. Tās ir labas zāles. Bet pret slimību jau grūti cīnīties.

Imants: Man arī sāp galva. Vakar klasē bija tikai puse skolnieku.

Māte: Izmēri temperatūru. Termometrs ir uz plauktiņa virs spoguļa. Man pietiek ar vienu slimnieku!

Imants: Nedusmojies! Saaukstēties tagad viegli. Bet man nav temperatūras. Es to jūtu. Šodien man vajag būt skolā, jo mums notiek sporta sacensības starp klasēm. Mēs gribam iegūt balvu.

iegūt (I) to obtain, acquire
balva gift, prize
pęka paw
pękains paw-like
bite bee
bišu kāpt = climb for honey
pods pot
vācelīte = little box

Aijā, žūžū, lāča bērni
T. dz.

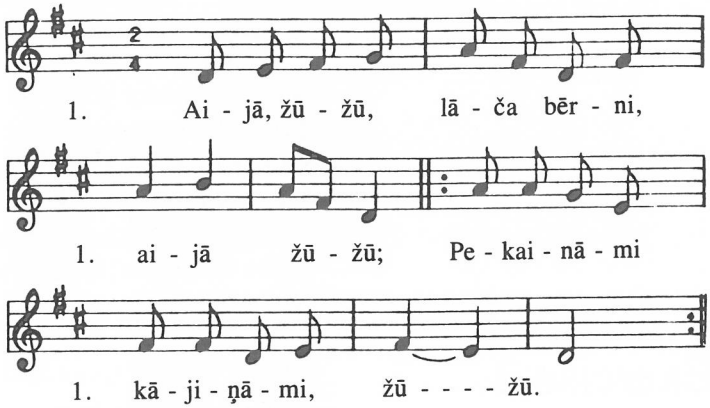

Aijā žūžū, lāča bērni, aijā žūžū,
Pękainām(i) kājiņām(i), žūžū.
Tęvs aizgāja bišu kāpt(i)
Māte ogu palasīt(i).
Tęvs atnesa mędus podu,
Māte ogu vācelīti.
Tev tas mędus, tev tās ogas
Par mierīgu gulēšanu.

Aijā žūžū, baby bears, aijā žūžū,
Furry footed baby bears, žūžū.
Father has gone honey gathering, aijā žūžū,
Mother is collecting berries, žūžū.
Father has brought pots of honey, aijā žūžū,
Mother's brought full berry baskets, žūžū.
All for you, sweet honey and berries, aijā žūžū
Just for sleeping peacefully, žūžū.
(Translated by Velta Sniķere)

---

§ 60. The **imperfect**/past tense of **dot** (to give).

es	de **-v -u**	
tu	de **-v -i**	
v.v.	de **-v -a**	(Note: **-v-** in the root.)
mēs	de **-v -ām**	
jūs	de **-v -āt**	

§ 61. A few first conjugation verbs, which have **-st-** in the present root and **-u-** in the infinitive, also have **-v-** in the past tense.

e.g.	Inf.	Present	Past
	kļūt (become, get)	es kļū-st-u	kļu-v-u
	gūt (receive, obtain)	es gū-st-u	gu-v-u

Exercise 1

Write or read the following sentences in the past tense.

e.g. Tēvs dod Pēterim zāles. = Tēvs **deva** Pēterim zāles.

1. Māte dod Baibai veļu. 2. Pārdevējs dod skolniekiem sīknaudu. 3. Ciemiņš dod dāvanas. 4. Saule dod gaismu. 5. Mēs dodam bērniem pasaku grāmatas. 6. Es kļūstu veca. 7. Satiksme kļūst dārga. 8. Rudeņos vakari ātri kļūst tumši. 9. Mazi bērni kļūst lieli. 10. Mēs kļūstam priecīgi kora koncertā. 11. Sveši cilvēki kļūst draugi. 12. Skolā mēs iegūstam draugus visai dzīvei. 13. Imanta klase iegūst daudz balvu sporta sacensībās. 14. Baiba iegūst naudu par labu darbu. 15. Ar laiku mēs katrs iegūstam savu darbu.

Exercise 2

Repeat the text (page 116) by answering the questions.

1. Ko māte lūdz Baibai? 2. Kāpēc Baiba nevar mātei palīdzēt? 3. Ko dara Kārinas vecāki vakarā? 4. Kā Baiba guldina Kārinu? 5. Kāpēc Kārina ātri aizmieg? 6. Kāpēc Pēteris neceļas? 7. Vai vakar Pēteris bija vesels? 8. Ko māte deva Pēterim vakarā? 9. Kāpēc rudenī viegli saaukstēties? 10. Kas sāp Imantam? 11. Kāpēc viņš nepaliek mājās?

Exercise 3

Use the correct case endings for the words in parentheses.

e.g. Baiba gāja staigāt ārpus (pilsēta). = Baiba gāja staigāt ārpus **pilsētas.**

a) prep. + gen.

1. Pēterim liekas, ka viņš dzīvo ārpus (laiks). 2. Viņš guļ zem (silta sega). 3. Viņa kurpes stāv zem (gulta). 4. Māte noliek zāles uz (galdiņš) zem (spogulis). 5. Pētera istaba ir virs (virtuve). 6. Tagad ir tikai divi grādi virs (nulle).

b) prep. + acc.

1. Rozes vairs nezied gar (ceļš) uz (avots). 2. Šovakar neviens neskrien gar (ezers). 3. Pēteris ir slims un cīnās pret (miegs). 4. Viņam negaršo zāles pret (klepus). 5. Viņš apliek lakatu ap (kakls), jo vēlas kļūt vesels sestdienā. 6. Svētdien notiek sacensības starp (Pētera klase) un (ģimnāzija).

Reading exercise II

kāpnes, trepes (pl.) stairs
kumelītes (pl.) camomile
kas sāp? = where does it hurt?
ēstgriba appetite
cerams hopefully
sēdus (adv.) sitting up
guļus (adv.) lying down
bīstams dangerous
agrāk earlier
ārsts (m) doctor
ārste (f)
par laimi = luckily
aplipināt (III) to infect

Māte pie Pētera

Māte ņem karstu tēju, dažas sviestmaizes un kāpj pa kāpnēm pie Pētera.

Māte: Kā tu jūties? Kas tev sāp? Te tev kumelīšu tēja un maizītes.

Pēteris: Man negribas. Nav ēstgribas. Man sāp kakls un aiz ausīm. Man gribas tikai gulēt.

Māte: Cerams, nekā bīstama nav. Bet dzer tēju, tās labas zāles. Agrāk no kumelītēm slimnieki kļuva veselī arī bez ārsta. Celies nu sēdus! Guļus jau nevar nekā iedzert.

Pēteris: Paldies, mamm! Bet man tiešām nekā negribas. Nekā nevēlos.

Māte: Nu labi, labi. Guli vien, puisīt! Neaplipini tikai citus ar iesnām. Sauc, ja kaut ko vēlies. Par laimi, esmu šodien mājās.

Exercise 4

Form sentences using the verb **sāpēt.**

a) Pēteris. Kakls. — Pēter**im sāp** kakls.

1. Tēvocis. Ausis. .....
2. Gunārs. Mugura. .....
3. Kungs. Pirksts. .....
4. Skolotājs. Acis. .....
5. Vectēvs. Krūtis. .....
6. Krustmāte. Pleci. .....
7. Bērns. Vēders. .....

b) Baiba nevar gludināt veļu, jo **viņai** (Baibai) **sāp** rokas.

8. Māte nevar pieskatīt bērnu, jo .... acis.
9. Pēterim ir grūti gulēt, jo .... viss augums.
10. Mērija nevar aizmigt, jo .... zobi.
11. Es varu aplipināt citus, jo .... kakls.
12. Imantam vajag mērīt temperatūru, jo .... galva.

Exercise 5

Complete the sentences by choosing one of the given words and using it with the prep. **dēļ.**
(augsta cena, pilns mēness, slikts laiks, strauja satiksme, slims skolotājs, liels slinkums, smaga slimība)

e.g. Tēvs šorīt neiet uz darbu **smagas slimības** dēļ.

1. Mēs nebraucam uz laukiem .... dēļ.
2. Baiba šogad nepērk mēteli .... dēļ.
3. Tēvs nebrauc ar automašīnu pa centru .... dēļ.
4. Bērns šovakar nevar aizmigt gultiņā .... dēļ.
5. Mums negribas nekā darīt .... dēļ.

Reading exercise III

vis (reinforcing particle)
slimot (II) to be ill
prātīgs sensible
nejauks laiks = bad weather
apsolīt (III) to promise
piezvanīt (III) to call (telephone) to phone

āda skin, leather
jaka jacket
biezs thick
ģērbtuve dressing room, cloak room
vęcmodīgs old fashioned
piestāvēt (+ dat, III) to fit, suit
kurš katrs each and every one
ritenis, divritenis bicycle
praktisks practical
vilkt (I) to put on
vęlku = I get dressed
vējš pūš = wind blows
gimnāzija high school
manis pēc = for my sake, all right!
kažoks fur coat
(naudas) maks wallet, purse
še (= ņem!) take it!

Telefona saruna

Gunārs: Sveiks!
Pēteris: Nekā. Neęsmu vis sveiks. Ęsmu slims.
Gunārs: Vai tu jau ilgi slimo?
Pēteris: Vakar biju vęsęls, šorīt jūtos slims.
Gunārs: Kas tev sāp?
Pēteris: Viss. Man gribas aizmigt un necelties.
Gunārs: Necelies arī. Nav nekā prātīga ko darīt. Ārā nejauks laiks. Bet man tomēr tevis žēl. Es tev apsolu vēlreiz piezvanīt. Sveiks!

Ādas jaka

Baiba: Mamm, lūdzu iedod man simt kronu!
Māte: Ko tad tu atkal gribi pirkt?
Baiba: Tādu biezu ādas jaku.
Māte: Ādas jaku? Skapī ir vairākas jakas.
Baiba: Bet tās ir vęcmodīgas, nemodęrnas, un neviena man nepiestāv. Man pašai jau ir divi simt kronu.
Māte: Trīssimt kronu par vienu jaku? Kurš katrs mētelis maksā tikpat daudz.
Baiba: Kā tu nesaproti! Es taču nevaru braukt ar riteni mētelī! Šāda ādas jaka ir ļoti praktiska. To var vilkt, kad vējš pūš un lietus līst. Ģimnāzijā daudzas meitenes nęsā tādas.
Māte: Manis pēc – pērc arī to ādas jaku! Bet tad ziemā neprasi jaunu kažoku. Kur mans naudas maks? Še tev nauda.
Baiba: Paldies! Tu gan esi mīļa!

Exercise 6

Answer the questions.

1. Ko Baiba grib pirkt? 2. Kam viņa lūdz naudu? 3. Cik naudas ir Baibai pašai? 4. Cik maksā ādas jaka? 5. Kāpēc māte negrib dot naudu? 6. Vai Baibai ir vēl citas jakas? 7. Kāpēc Baiba pērk jaunu jaku? 8. Vai Baiba brauc ar riteni? 9. Kāpēc ādas jakas ir praktiskas? 10. Vai Baiba dabū naudu no mātes? 11. Kā Baiba pateicas mātei?

Review 14

Answer the questions in full sentences, or practise the questions and answers as a dialogue.

Vai tu bieži slimo? Vai tu slimo vairāk ziemā, rudenī vai vasarā? Vai tu tagad esi vesels? Vai tev nekas nesāp? Vai tev bieži sāp galva? Kad tev sāp galva – rītos, vakaros vai darba laikā? Vai tev ir zāles pret galvas sāpēm? Vai tev patīk tavs ārsts? Vai tavs ārsts ir labs? Kad tu ej gulēt – agri vai vēlu? Vai tu vari ātri aizmigt? Ko tu dari, ja tev nenāk miegs?

Anekdote:
Pēteris slims. Māte sauc ārstu.
Ārsts: Puisīt, rādi nu man mēli!
Pēteris: Nē, negribu.
Ārsts: Kāpēc?
Pēteris: Kad rādu mēli krusttēvam, viņš kļūst dusmīgs.

Saruna
Imants: Gunār, es tagad eju uz pilsētu.
Gunārs: Un es palieku mājās.
Imants: Nāc līdz!
Gunārs: Nē, šodien tev vajag iet bez *man*.
Imants: Bet, Gunār, – nepareizi! Vajag teikt: *bez manis*.
Gunārs: Kāpēc?
Imants: Tāpēc ka *bez* lieto ar ģenitīvu. Nu, nāc taču līdz!
Gunārs: Labi, pēc piecām minūtēm!

Exercise A

Affirm or negate the statements.
e.g. Mātei negribas celties no rīta. **Jā, viņai negribas.**

1. Baiba var palīdzēt mātei gludināt veļu.
2. Baibai vajag pieskatīt Pēteri, jo viņš ir slims.
3. Baiba prot dziedāt ,,Aijā žūžū, lāča bērni''.
4. Kārinai nepatīk melodija un viņa nevar ātri aizmigt.
5. Imantam bija vakar klepus un iesnas, bet šorīt viņam nesāp galva.
6. Māte dusmojas, bet tomēr nes kumelīšu tēju Pēterim.
7. Slimniekam garšo tēja un viņam ir liela ēstgriba.
8. Šoreiz nevajag zvanīt pa telefonu pēc ārsta.
9. Liekas, ka Pēterim nekā bīstama nav.
10. Imants paliek šodien mājās, jo pēcpusdienā sākas sacensības ārpus skolas.

Exercise B

Form sentences using the verb **likt** (to put) + the preposition **uz.**

e.g. Cilvēks. Avīze. Galds. Cilvēks **liek** avīzi **uz** gal**da.**

1. Vecmāmiņa. Zeķes. Krēsls.
2. Vectēvs. Bikses. Gulta.
3. Sieva. Bļoda. Plīts.
4. Krustmāte. Cepure. Skapis.
5. Radinieces. Siers. Plaukts.

Exercise C

Form one sentence from the two given.

e.g. Es strādāju par skolotāju. Mans draugs arī.
Mēs ar (manu) drau**gu** strādā**jam** par skolotājiem.

1. Es mācos latviešu valodu. Mans paziņa arī.
2. Es ēdu saldus cepumus. Mani ciemiņi arī.
3. Es ceļos agri no rīta. Mans gailis arī.
4. Es gāju ķert zivis. Mans kaķis arī.
5. Es staigāju pa mežu. Mans kaimiņš arī.
6. Es kavēju sev laiku ar dziesmām. Mans draugs arī.

Exercise D

Use the opposite of the given adjective and construct sentences in the imperfect (past tense).

e.g. Tēvs ir **slims.**
Vakar viņš vēl **bija vesels.**

1. Ūdens ir auksts.
2. Zeķes ir netīras.
3. Maize ir cieta.
4. Bumbieri ir veci.
5. Šis zēns man ir pazīstams.
6. Krustmāte ir bēdīga.
7. Kurvis ir pilns.
8. Kārinas rītdiena ir gaiša.

Exercise E

Form questions.

e.g. Meitenes brauc ar vilcienu pusseptiņos.
Cikos meitenes brauc ar vilcienu?

1. Tagad pulkstenis rāda ceturksni pirms sešiem. **Cik** ..... ?
2. Baiba ģērbjas ļoti ilgi. **Cik ilgi** ..... ?
3. Pulkstenis vēl nebija vienpadsmit, kad viņa gāja gulēt. ..... ?
4. Viņa nevar aizmigt veselu stundu. ..... ?
5. No rīta viņai vajag celties desmit minūtes pēc sešiem. ..... ?
6. Pēc nepilna ceturkšņa Baiba jau mazgājas vannas istabā. ..... ?

Mīkla:
Vecam tēvam divpadsmit dēlu, katram dēlam 30 meitu,
pa pusei melnas, pa pusei baltas.
(gads, mēneši, dienas)

Translation

1. Today is mother's washing day. 2. Baiba cannot help her. 3. Baiba has to take care of Karin. 4. Karin's parents went to a meeting out of the city. 5. Baiba gave the child a book to look at. 6. The child likes the story about the little bear. 7. Peter is sleeping late this morning because he is ill. 8. He has a head cold, a cough and it hurts behind his ears. 9. Mother gives Peter medicine for his cough. 10. He doesn't have a high fever, but he must stay under the covers. 11. There are many sick students in Imant's class. 12. Imants has a headache but does not want to stay home. 13. He has a contest at school. 14. Luckily his mother is at home to look after Peter.

Kad esi slims...

Kas tev kaiš?	What is the matter with you?
Man sāp galva/ir galvassāpes.	I have a headache.
Man ir vēdera graizes.	My stomach hurts.
Man ir zobu sāpes.	I have toothache.
Kas tev sāp?	What is hurting? What hurts?
Vai tev sāp?	Does it hurt?
Man reibst (galva).	I am dizzy. I feel dizzy.
Man ir nelabi (slikti).	I don't feel well.
Man ir slikta dūša.	I am nauseous. I feel sick.
Man trūkst ģelpas.	I can't catch my breath.
Man ir caureja.	I have diarrhoea.
Man ir ciets vēders.	I'm constipated.
Man ir bezmiegs.	I can't sleep.
Man ir vāja sirds.	I have a bad heart.
Atsauc ārstu!	Call the doctor!
Rūpējies par savu veselību!	Take care of yourself!
Izbeidz smēķēt!	Stop smoking!
Nepārpūlies!	Don't overdo it!
Veseļojies!	Get well!
Tikai mieru!	Take it easy!
Neuztraucies par to!	Don't worry about it!

Piecpadsmitā stunda 15

FIFTEENTH LESSON

Reading exercise I

viņam nekā negribas = he doesn't want anything
patīkami pleasant
solis step
ienākt (I) to come in, enter (see § 63)
garlaicīgi boring
cūka pig
spēlēt uz cūkām = card game
pastāstīt (III) to relate, tell (see § 65)
parunāties (II) to talk, converse, chat
gluži labi = pretty good, quite good
lai notiek! = let it happen!
vienkāršs simple
zīmēt (II) to draw
pirmatnējs original, primary
atvasināts derived
atvase shoot, sprout
atvasināt (III) to derive
sakne root
pielikt (I) to add, to affix (see § 68)
galotne here: ending
zilbe syllable
pagarināt (III) to extend, lengthen
māksla art
lielā (adj. definite form) large
priedēklis = prefix
piedēklis = suffix
pasaulīte (dim. of **pasaule**)
vārdnīca dictionary
izdomāt (II) to think / work out (see § 63)
vingrinājums exercise
atkārtojums review, repetition
izlabot (II) to correct (see § 63)
pārsteigts surprised
dūšīgs plucky, clever, (brave, courageous)
ievērot (II) to notice, observe (see § 63)
nozīme meaning
nozīmēt (II) to mean
izņēmums exception
noguris (m) tired, partc.
nogurusi (f) tired, partc.
atpūsties (I) to rest

Pēteris mācās latviešu valodu

Pēteris negrib ne ēst, ne dzert. Viņam nekā negribas. Slimot nav patīkami. Te viņš dzird soļus, un māte ienāk ar grāmatu.

Māte: Kā tu jūties?

Pēteris: Garlaicīgi. Spēlēju uz cūkām. Pastāsti man kaut ko!

Māte: Labi. Varu ar tevi parunāties. Tu latviski runā gluži labi, bet tu maz zini par latviešu valodu. Vai negribi pamācīties?

Pēteris: Lai notiek! Bet stāsti kaut ko vienkāršu.

Māte ņem papīru un zīmuli, stāsta un zīmē:

Latviešu valodā ir pirmatnēji un atvasināti vārdi. Pirmatnējie ir tādi, kam tūlīt pie vārda saknes pieliek galotni. Paskaties! Tā nav nekāda lielā māksla!

sakne:		*galotne*:
tēv	+	s
māt	+	e
do	+	t
ilg	+	i

Jaunus vārdus dabū, ja šīs vienzilbes saknes pagarina. Redzi: te ir vārds *saule*. Tam priekšā pieliek priedēkli *pa-*, iznāk: *pasaule*. Bet ja pirms galotnes vēl pieliek piedēkli *-īt*, iznāk: *pasaulīte*. Visus šos vārdus tu vari atrast vārdnīcās. Lūk, skaties!

priedēklis	+	*sakne*	+	*piedēklis*	+	*galotne*
pa	+	saul	+	īt	+	e
sa	+	aukst	+	ē	+	ties
		brāl	+	īt	+	is
		brāl	+	ēn	+	s

Izdomā nu pats kādus desmit vārdus! Uzraksti arī vingrinājumu. Tu jau zini, ka atkārtojumi palīdz mācīties. Pēc tam es varu visu izlabot.

Pēc pusstundas māte pārsteigta lasa:

pirmatnēji:	*atvasināti:*
skola	skolo**tājs**, skol**nieks**/-**ce**
slims	slim**nieks**, slim**nīca** (patient, hospital)
likt	**sa**likt, **pie**likt, **at**likt (to put together to add something, to put back)
nākt	**pa**nākt, **at**nākt, **iz**nākt (to catch up, arrive, come out, result)
bērns	bērniņš, bērnī**ba** (baby, childhood)
veselais	veselī**ba**, veselī**gs** (health, healthy)
ņemt	**saņ**emt, **izņ**emt, **paņ**emt (to receive, take out, take with one)
iet	**iei**et, **aiz**iet, **pai**et (to go in, to pass, go some distance)

Māte: Tu gan esi dūšīgs! Tu redzi, ka atvasinātiem vārdiem ir cita nozīme. Protams, ir arī izņēmumi. Bet nu tu esi noguris. Atpūties!

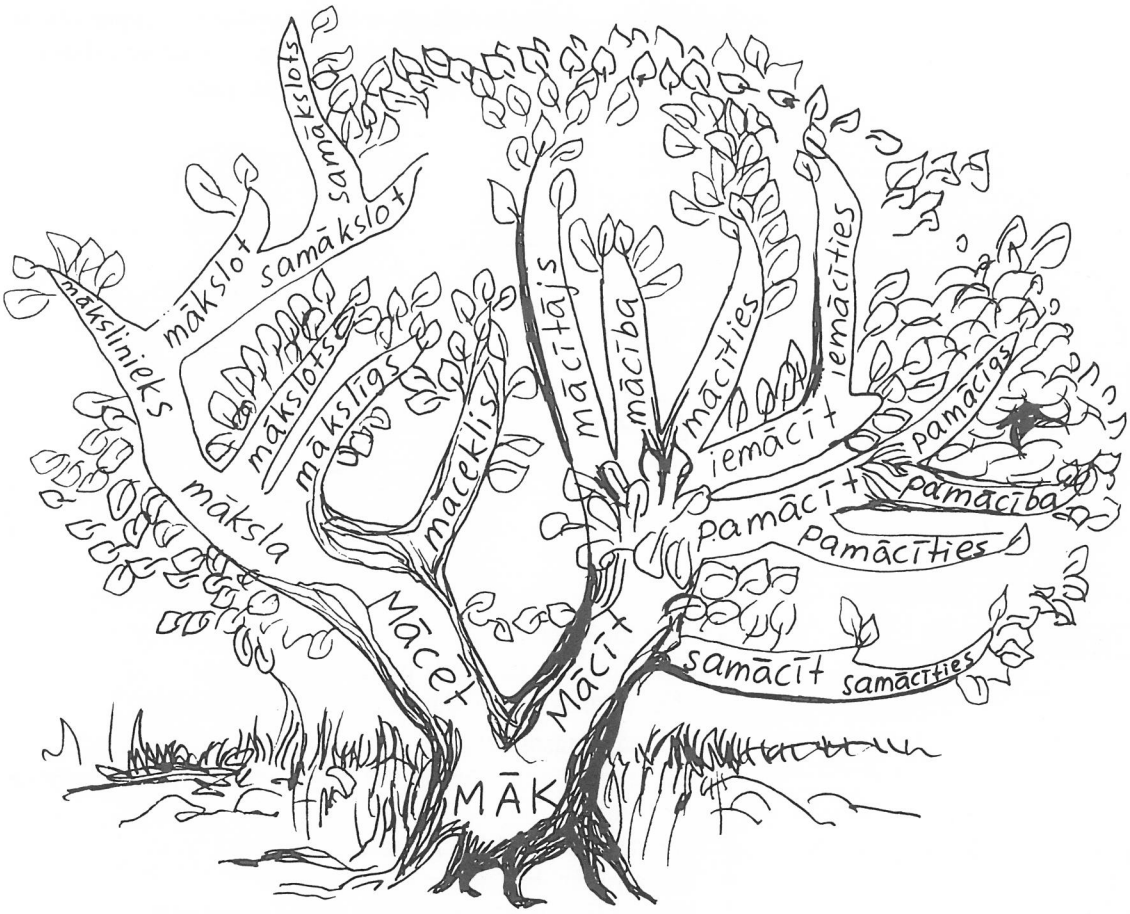

Exercise 1

Repeat Reading exercise I.

1. Kāpēc Pēterim negribas ne ēst, ne dzert? 2. Kas ienāk pie viņa istabā? 3. Kā Pēteris jūtas? 4. Par ko māte stāsta Pēterim? 5. Ko māte liek Pēterim darīt? 6. Cik ilgi Pēteris raksta vārdus? 7. Vai citās valodās arī ir pirmatnēji un atvasināti vārdi? 8. Kādu vārdu valodā ir vairāk: pirmatnēju vai atvasinātu?

---

§ 62. The suffixes **-nieks/-niece** and **-tājs/-tāja** are used to make nouns which denote people. Nouns with **-nīca** imply a place or location.

Exercise 2

Insert the missing suffixes.

e.g. Skolā mācās skoln... i un skoln... es.
Skolā mācās skol**nieki** un skol**nieces.**

1. Viņus māca skolot.....i un skolot.....as.
2. Viņi nevar atbildēt uz visiem jautāj.....iem.
3. Vārdn.....a ir tāda grāmata, kur meklē jaunus vārdus.
4. Kurpn.....s gatavo kurpes, galdn.....s gatavo galdus.
5. Māksli.....s daudz zina par mākslu, vēsturn.....s par vēsturi.
6. Laucin.....s dzīvo uz laukiem, pilsētn.....s dzīvo pilsētā.
7. Daudzi cilvēki dzīvo vasarn.....ās visu gadu.

Exercise 3

Answer the questions.

e.g. Vai Pēteris zina daudz par latviešu valodu?
Nē, Pēteris nezina daudz par latviešu valodu.

1. Vai māte stāsta Pēterim, kā atvasina latviešu vārdus?
2. Vai atvasinātiem vārdiem ir cita nozīme nekā pirmatnējiem vārdiem?
3. Vai vārdi ar -iņš/-iņa nozīmē profesiju?
4. Vai vārdi ar -tājs nozīmē profesiju?
5. Vai vārdi ar -nieks rāda vietu, kur kas notiek?

Reading exercise II

dzīt (I) to drive (push)
dzęnu I am driving (pushing)
Kurzeme province of Latvia
malt (I) to grind
malējiņa = she who grinds, female miller
dzērājiņš (sub.dim) = someone who drinks too much, drunkard
kumeļš foal, horse
precēt (III) to marry
(ne) zinot (partc. of **zināt**)
tēvam, mātei nezinot = without father's and mother's knowledge
solīt sola = (v.v.) promises

Pūt, vējiņi

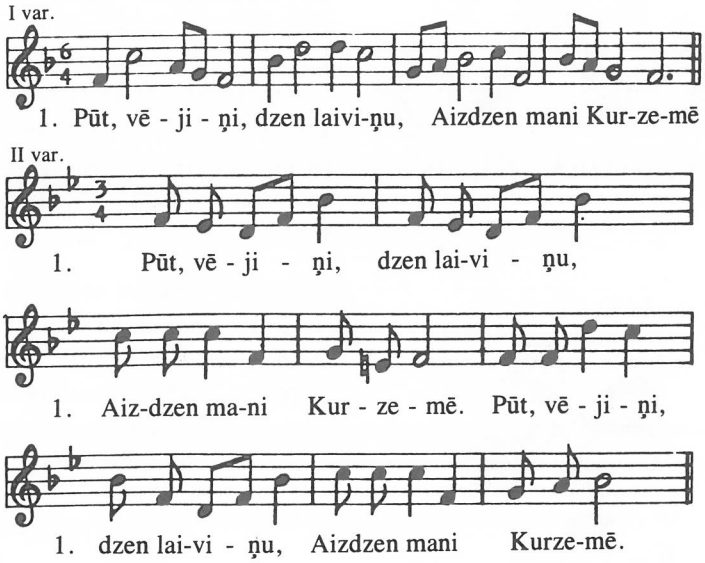

Pūt, vējiņi, dzen laiviņu,
Aizdzen mani Kurzemē.

Kurzemniece man solīja,
Sav' meitiņu, malējiņu.

Solīt sola, bet nedeva,
Teic man lielu dzērājiņu.

Pats par savu naudu dzēru,
Pats skrēj' savu kumeliņ'.

Pats precēju līgaviņu,
Tēvam, mātei nezinot.

Exercise 4

Tell the story in your own words.
e.g. Puisis sēž laivā un vēlas, lai vējš pūš laivu uz Kurzemi. Kāpēc? Stāsti!

§ 63. Derived verbs are formed from primary verbs using one of **eleven** prefixes. Usually more than one derived verb can be formed from the same primary verb.
Latvian prefixes, as a rule, change the verb to a **perfective** one, i.e. indicating a completed action, whether in the present, past or future. Moreover, tehse prefixes very often modify the meaning of the simple verb and give additional meanings. Adverbs and other prepositions can reinforce and complement this new meaning.

Only four prefixes are dealt with in this lesson.

Prefix	*Meaning*	*Example*
1. **at-**	a) *approaching a goal*	Atnāc šovakar pie manis! (Come to my place tonight!)
	b) *returning to previous state, repetition*	Māte atmaksā naudu un atstāsta sarunu. (Mother pays back the money and retells the conversation.) Pēteris atnāk mājās noguris katru vakaru. (Every evening P. comes home tired.)
	c) *separation*	Tēvs atver durvis un logus vaļā. (Father is opening the door and the windows.)
	d) *away from, departure*	Vilciens atiet sešos. (The train leaves at six.) Vīrs atņem man nazi. (The man is taking my knife from me.)
2. **aiz-**	a) *behind*	Zēns aizskrien aiz mājas. (The boy runs away behind the house.)
	b) *away*	Es skatos, kā Baiba aiziet uz skolu. (I am watching how Baiba goes to school.)
	c) *up to a certain point*	Imants aizskrien līdz mājai. (Imants runs as far as the house.)
3. **ie-**	a) *into+loc.*	Ienāc istabā! (Come into the room!) Māte iegāja virtuvē. (Mother went into the kitchen.)
	b) *a quick change in state*	Baiba iesaucas! (Baiba cries out/ exclaims!)

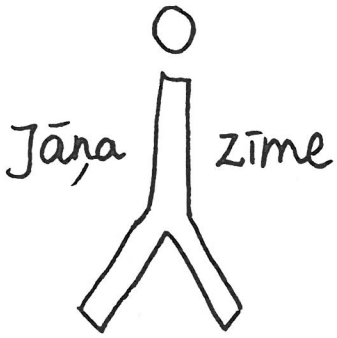

4. **iz-**	**a)** *out, out of* **b)** *completed action*	Tēvs iznāk no virtuves. (Father is coming out of the kitchen.) Izdari skolas darbus! (Do your homework!) Tēvs izlasa avīzi un iet ārā. (Father finishes reading the paper and goes out.)

Exercise 5

Compare and translate the sentences.

1. Māte ieiet virtuvē.	Māte iziet uz ielas.
2. Baiba ieiet istabā.	Baiba iziet sētā.
3. Tēvs ienāk ēdamistabā.	Tēvs iznāk no ēdamistabas.
4. Imants ienāk priekšnamā.	Imants iznāk no vannas istabas.
5. Baiba izņem no skapja jaku.	Baiba ieliek jaku skapī.
6. Māte izņem no skapja vienkāršu segu.	Māte ieliek gultā vienkāršu segu.
7. Es izņemu sīknaudu no naudas maciņa.	Es ielieku sīknaudu naudas maciņā.

Reading exercise III

viss kārtībā = everything is in order
nomirt (I) to die
nomiris (past partc.)
nomira (v.v.) simple past tense
aizvakar the day before yesterday
man laiks iet = it's time for me to go
bēres (pl.) funeral
lēnām slowly

Vīru saruna

Jānis: Sveiks, Jēkab! Kā klājas?
Jēkabs: Paldies. Labi, viss kārtībā. Un kā pie jums?
Jānis: Paldies. Arī viss kārtībā.
Jēkabs: Vai visi veselī?
Jānis: Jā, paldies Dievam, veselī.
Jēkabs: Un kā iet tēvocim Ansim?
Jānis: Tēvocis Ansis miris.
Jēkabs: Miris? Vai cik žēl! Kad?
Jānis: Vakar. Bet kā krustmātei Annai ar veselību?
Jēkabs: Krustmāte Anna nomira.
Jānis: Nomira? Kad?
Jēkabs: Aizvakar.
Jānis: Ak tā. Nu jā. Tad nu pagaidām. Man laiks iet. Vajag lēnām iet uz bērēm.
Jēkabs: Kā tad! Man arī!
Jānis: Visu labu!

Exercise 6

Construct new dialogues with the help of the text below.

1. Maija iet uz slimnīcu un satiek Annu. Maijas tēvam sāp zobi, Annas mātei – galva.
2. Gunārs ceļā uz skolu runā ar Imantu par Mēriju. Vakar Mērija ar māsīcām bija kora mēģinājumā. Mērija māk dziedāt ,,Pūt, vējiņi''.

3. Liepiņa kungs autobusā redz Bērziņa kundzi. Liepiņa kundze ir slima, neiet darbā. Bērziņa kungs ir Parīzē darba dēļ.
4. Māte zvana ārstam Šmita kungam. Pēterim vēl ir ļoti augsta temperatūra. Vajag dot jaunas zāles.

Reading exercise IV

zemnieks farmer
celtnieks construction worker
celt (I) to build, to lift
krāsotājs painter
krāsa color, paint
krāsot (II) to paint (house, etc.)
ierēdnis/-e employee, office worker
virsū (adv.) on top
nost (adv.) off, away
miesnieks butcher
cūkas kājiņas = pig's feet (pork trotters)

Divi vīri sēž ceļa malā un runā par dzīvi.

A. Kā tu domā, cik bieži tas tur zemnieks vęlk tīras drēbes mugurā?
B. Es domāju – kādas divas reizes nedēļā.
A. Un tie celtnieki un krāsotāji?
B. Trīs reizes nedēļā.
A. Un bankas ierēdnis?
B. Katru dienu.
A. Un miljonārs?
B. Miljonārs vęlk tīras drēbes virsū un nost, virsū un nost no rīta līdz vakaram.
A. To gan es nesaucu par labu dzīvi!

Anekdote

Māte saka savam dēliņam:
,,Aizej, Jānīt, paskaties, vai miesniekam ir vēl cūkas kājiņas.''
Pēc kāda laiciņa Jānītis atnāk atpakaļ un saka:
,,Mamm, es nevarēju redzēt, miesniekam bija zābaki kājās.''

Exercise 7

Give the profession of each person.

e.g. Ivars ceļ māju. Ivars ir **celtnieks.**

1. Jānis palīdz krāsot skolas ēku.
2. Viklanda kungs labo zviedru valodas burtnīcas.
3. Krūmiņa kungs kopā ar Celmiņa kungu taisa kurpes un zābakus.
4. Irēne bankā skaita naudu un raksta.
5. Inga ar vīru strādā uz laukiem. Šogad viņiem laba raža.
6. Svensona kungs pārdod savā veikalā tikai gaļu.
7. Šmita kungs izraksta zāles slimniekiem.

Review 15

Pastāsti par sevi!
Vai tu esi vesels? Ko tu dari, kad esi slims? Vai tu ej pie ārsta? Vai tev patīk lasīt grāmatas gultā? Vai tu raksti vēstules, kad tu slimo? Vai tu kārtīgi dzer zāles? Kur tu mācies? Ko tu mācies? Vai tev patīk mācīties? Vai tu māci kaut ko citiem? Kā tu mācies latviešu valodu – no grāmatām, no vārdnīcām, no sarunām? Kad tev patīk mācīties – vakarā vai no rīta? Vai tev patīk mācīties vai mācīt? Vai tev patīk lasīt dzejoļus? Vai tev patīk dziedāt? Vai tu proti dziedāt ,,Aijā žūžū, lāča bērni''?

Exercise A

Form new words from the given verbs by adding the suffix **- tājs** and translate each word. (Note: inf. endings)

e.g. apgaismot, **apgaismotājs** (lighting expert).

1. darīt .....
2. dāvināt .....
3. dejot .....
4. domāt .....
5. dzīvot .....
6. gulēt .....
7. lasīt .....
8. meklēt .....
9. mīlēt .....
10. gaidīt .....
11. jautāt .....
12. rādīt .....
13. runāt .....
14. redzēt .....
15. sacīt .....
16. skaitīt .....
17. skatīt .....
18. spēlēt .....
19. strādāt .....
20. tīrīt .....

Exercise B

Give the names of the countries.

e.g. krievs **Krievija**

1. anglis .....
2. zviedrs .....
3. igaunis .....
4. dānis .....
5. norvēģis .....
6. bulgārs .....
7. spānis .....
8. grieķis .....

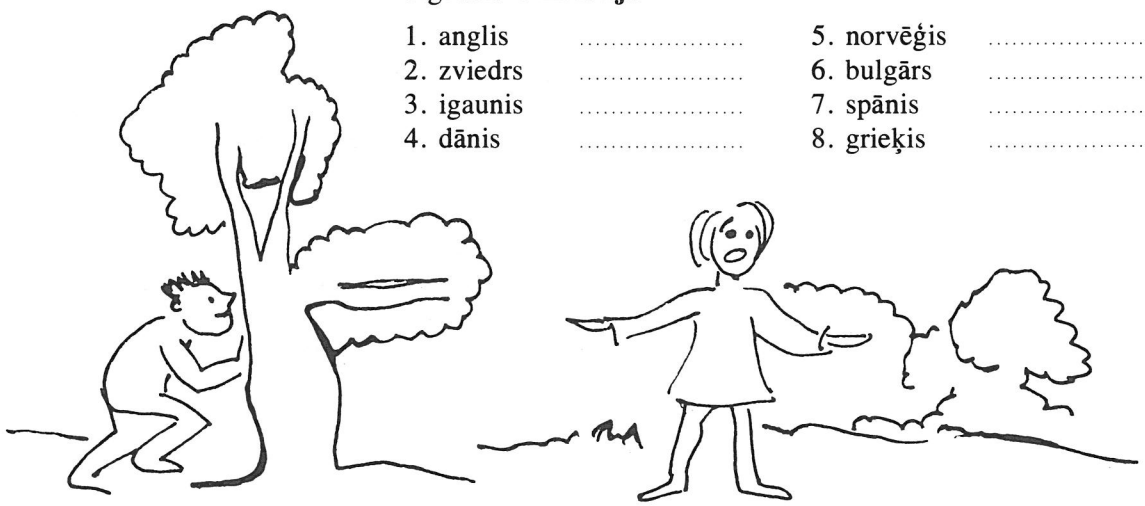

Exercise C

Construct new dialogues.

I A. Kā tev patīk mans mētelis?

B. Ļoti.(Or choose another expression, e.g. **nemaz nepatīk** – not at all, **nekas, var iztikt** – it will do, **nevisai** – not especially.)

A. Tas maksā **piecsimt dolāru.**

1. Baibas ādas jaka. 300 dolāru.
2. Āboliņa kundzes kažoks. 1000.
3. Ierēdņa zelta pulkstenis. 900.
4. Krustmātes kurpes. 90.
5. Imanta krekls. 35.

II B. Te runā Baiba Bērziņa. Diemžēl, es nevaru **piektdien** būt pie **zobārsta** (dentist).

A. Kad jūs varat nākt? Vai varat nākt nākamā **piektdienā pulksten četros?**

B. Jā, varu. Paldies! Uz redzēšanos!

6. Acu ārsts. Otrdienā pulksten 4.30.
7. Ausu ārsts. Trešdienā pulksten 10.15.
8. Bērnu ārsts. Ceturtdienā pulksten 9.45.
9. Sieviešu ārsts. Pirmdienā pulksten 2.30.
10. Dziedāšanas skolotāja. Sestdienā pulksten 11.

Exercise D

Use the correct prepositions.

e.g. Māte spēlē ... Imantu uz cūkām. = Māte spēlē **ar** Imantu uz cūkām.

1. Māte runā ..... ārstu ..... slimnieku. 2. Ārsts var nākt ..... slimnieka pulksten četros pēcpusdienā. 3. Mājās ..... galda ir pusdienas, bet ..... mātes neviens neēd. 4. Tēvs nāk ..... darba ..... Rožu ielu. 5. Viņš nezina, ka ..... viņa nāk arī Mērija. 6. Mērija jautā Pēterim ..... viņa veselību. 7. Ceturksni ..... sešiem nāk arī māte ..... slimnīcas. 8. Viņa noliek mēteli un cepuri priekšnamā ..... spoguļa. 9. Baibas ritenis stāv sētā ..... koka 10. Baiba nāk ..... virtuves un dod katram ..... šķīvim sakņu viras.

Exercise E

Turn the statements given into questions.

e.g. Paldies, man klājas labi. **Kā tev klājas?**

1. Man sāp galva un kakls. .....
2. Man ir zāles pret klepu un iesnām. .....
3. Es saaukstējos ļoti reti. .....

4. Nē, man nesalst, man ir silti. .....
5. Paldies, man negribas ēst. Man nav ēstgribas. .....
6. Jā, māte man vakar vakarā iedeva siltu tēju. .....
7. Nē, vakar es biju vesels, es kļuvu slims (saslimu) tikai šorīt. .....

Translation

1. How are you? 2. Well, thank you. 3. I no longer have a headache. 4. I am only tired. 5. Please, chat with me. 6. I like to draw people. 7. I don't like to go to the doctor. 8. In the store mother goes behind father. 9. It's boring without father. 10. Peter is working out Latvian words. 11. I know a little song.

Profesijas

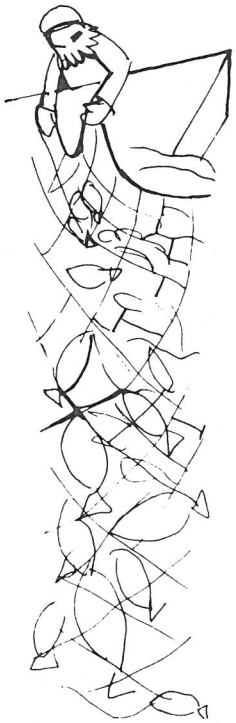

agronoms	agronomist, agriculturist
amatnieks	tradesman
atslēdznieks	locksmith
audzinātājs	educator, teacher
bibliotekārs	librarian
celtnieks	construction worker
dārznieks	gardener
drēbnieks	tailor
glęznotājs	painter (artist)
grāmatvedis	book-keeper, accountant
grafiķis	graphic artist
ierēdnis	office worker, clerk
inženieris	engineer
krāsotājs	painter
ķīmiķis	chemist
lidotājs	pilot
mācītājs	pastor, minister
miesnieks	butcher
mūziķis	musician
namdaris	building contractor
pavārs	cook, chef
pētnieks	researcher, research worker
rakstnieks	writer
skolotājs	teacher
strādnieks	worker
šoferis	driver, chauffeur
šuvēja	dressmaker, seamstress
valsts darbinieks	civil servant, employed in government service
virpotājs	lathe operator
zīmētājs	draftsman
zinātnieks	scientist
zvejnieks	fisherman

Sešpadsmitā stunda 16

SIXTEENTH LESSON

Reading exercise I

Pēteris raksta dienasgrāmatu

Es atkal biju slims. Man bija diezgan augsta temperatūra. Bet šoreiz es nebiju viens pats mājās. Māte mazgāja veļu. Es meklēju latviešu vārdiem priedēkļus un piedēkļus. Māte domāja, ka es biju dūšīgs. Viņa gatavoja ļoti garšīgu ēdienu, bet man nekas negaršoja. Vakaros neviena nebija mājās, jo Imants gāja dejot un tēvs strādāja kā parasti līdz vēlai naktij. Gunārs runāja ar mani pa tālruni, bet mēs neesam vairs lieli draugi.

§ 64. The **imperfect (past tense)** of the 2nd conjugation (II).

es	runā-**j-u**	
tu	runā-**j-i**	
v.v.	runā-**j-a**	Note: 1st pers. in the pres. and
mēs	runā-**jām**	imperf. are alike!
jūs	runā-**j-āt**	Do not forget the long **-ā-** in the pl.!

Exercise 1

The following verbs are from previous lessons. They all belong to the 2nd conj. Select and conjugate several words. Compare the present tense with the imperfect (past tense).

Inf.	**-āt**	**-ēt**	**-ot**	**-ūt**
	domāt	kavēt	apgaismot	dabūt
	jautāt	klusēt	dejot	
	mazgāt	meklēt	dzīvot	
	runāt	zīmēt	garšot	
	staigāt		gatavot	
	strādāt		lietot	
	sukāt		slimot	

Exercise 2

Rewrite Reading exercise I in the present tense.

Reading exercise II

pāris a pair
paņemt (I) (see § 65) to take
sevišķs special
ticējums belief
atjāt (I) to come riding, arrive on horseback (see § 63)
zirgs horse
atvest (I) to bring (see § 63)
sniegs snow
daudzi(m), **daudzas** (f) many
atzīmēt (II) to make note of here: celebrate
skābs sour
skābi kāposti = sauerkraut
cępts (partc.) baked, fried
cept (I) to bake, fry, roast
zoss (f) goose
trauks dish
trauki (pl.) china, crockery
zirnis, zirņi (pl.) pea/-s
mēdz = generally, usually
iemīļots (partc.) favourite
vīrs man, husband
nāve death
miza peel, skin, here: parings
pakavēties (II) to spend some time (see § 65)
nolikt (I) (see § 65) to put down
visāds of all kinds
nav par vēlu = not too late
gudrot (II) ponder, wonder
piemērs example
saim(i)niece mistress of the household
pīle duck
kukulis loaf
sarunāties (II) to converse
runāties (II) to speak with

Mārtiņdiena

Pēteris vēl neiet skolā. Bet viņš vairs nav tik ļoti slims. Pie viņa gultas uz galdiņa ir pāris latviešu grāmatu. Viņš paņem vienu no tām un sāk lasīt par Mārtiņdienu.

Mārtiņi ir desmitā novembrī. Tā ir sevišķa diena, jo pēc vęciem ticējumiem tad sākas ziema. Ticēja, ka Mārtiņš atjāj zirgā un atvęd sniegu. Daudzi latvieši arī tagad atzīmē Mārtiņdienu. Tad ēd svętku ēdienu – skābus kāpostus, cęptu zosi vai gaili. Galdā liek traukus ar zirņiem, burkāniem un krāsnī cęptiem kartupeļiem ar mizu.

Šinī dienā mēdz iet ciemos maskās. Šādus ciemiņus sauc par ķękatām vai mārtiņbērniem. ,,Ķękatās iet'' parasti vakaros un naktīs, vairāk jauni puiši un meitas, mazāk bērni un vęci cilvēki. Dažas maskas ir sevišķi iemīļotas: ,,lācis'', ,,garā sieva'', ,,nāve'' vai ,,vīriņš''. Ķękatas pakavējas neilgu laiciņu vienā vietā un tad iet uz citām mājām.

Pēteris noliek grāmatu un sāk domāt par visādām maskām. Vēl nav par vēlu. Viņš gudro, kādu masku sev gatavot. Baiba varbūt prot ķękatu dziesmu melodijas. Pēteris meklē kādā citā grāmatā ķękatu dziesmas un atrod dažas, piemēram:

Vai nezini, saiminiece,
Ko vajag(a) ķękatām?
Cęptu pīli, cęptu zosi,
Baltas maizes kukulīti.

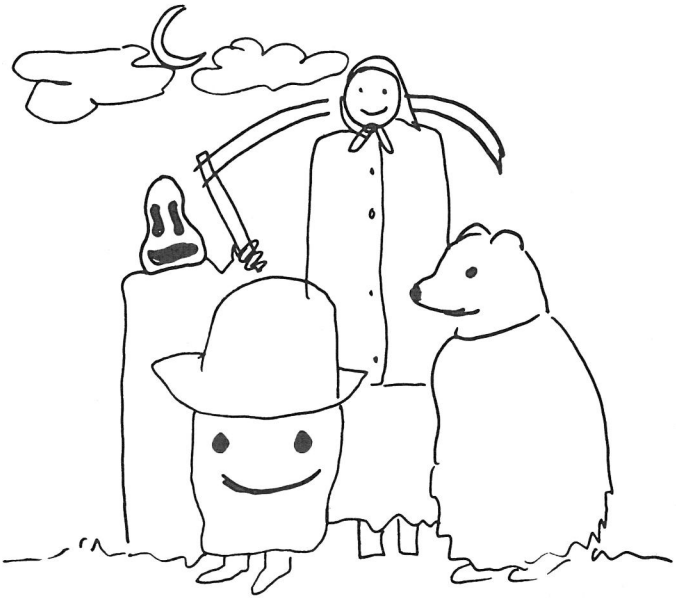

Exercise 3

Repeat the text.

1. Kāpēc Pētera nav skolā? 2. Kādu grāmatu viņš paņem? 3. Par ko viņš lasa? 4. Kad ir Mārtiņdiena? 5. Ko ticēja vecos laikos? 6. Vai citas tautas arī atzīmē Mārtiņdienu? 7. Ko ēd latvieši Mārtiņdienā? 8. Vai tev garšo skābi kāposti? 9. Ko vēl ēd Mārtiņdienā? 10. Ko sauc par ķekatām? 11. Kādas ir iemīļotas ķekatu maskas? 12. Ko Pēteris gudro? 13. Kādu dziesmu Pēteris atrod?

Exercise 4

Construct sentences using the following words: A. In the present, B. In the imperfect (past tense).

e.g. zemnieks (meklēt) (lācis) =
A. Zemnieks meklē lāci. B. Zemnieks meklēja lāci.

1. puiši	(mazgāt)	(trauki)
2. saimniece	(gatavot)	(zoss)
3. vīrs	(meklēt)	(pīle)
4. sieva	(sukāt)	(mati)
5. puika	(garšot)	(ēdiens)
6. meitas	(dabūt)	(zirņi)
7. mēs	(zīmēt)	(zirgs)
8. tu	(apgaismot)	(krāsns)
9. es	(runāt)	(muļķības)
10. mēs	(nokavēt)	(svētki)

Exercise 5

Give the words in parentheses: A. In the present. B. In the imperf. (past tense).
e.g. Man (būt) garlaicīgi, jo neviens man (nekavē) laiku (= spend time with me)
A. Man **ir** garlaicīgi, jo neviens man **nekavē** laiku.
B. Man **bija** garlaicīgi, jo neviens man **nekavēja** laiku.

1. Es (domāt) par tevi rītos un vakaros.
2. Runātāji (runāt), klusētāji (klusēt).
3. Mēs (dejot) ziemas vakaros.
4. Strādnieki (strādāt) līdz vēlai naktij.
5. Galdnieki un kurpnieki (dzīvot) pilsētas tuvumā.
6. Jūs (staigāt) pa parku līdz vēlai tumsai.
7. Es (jautāt) pēc svaigām zivīm daudzos veikalos.
8. Vai tu (slimot) ziemā?

Exercise 6

Change the sentences to the imperfect (past tense).
e.g. Šodien meitas sarunājas ar puišiem.
Vakar viņas **arī sarunājās** ar puišiem.

1. Šodien neviens nemazgājas upē.
2. Šodien vectēvs kavējas pie zirgiem.
3. Šodien mēs gatavojamies cept maizi.
4. Šodien Baiba mazgājas un sukājas vannas istabā.
5. Šodien tu runājies ar saimnieci.

Reading exercise III

slikti badly, poorly
padomāt (II) (see § 65)
pagājušais/-šā previous, preceding
pagājušajā gadā = last year
pārģērbties (I) to change one's clothes (see § 65)
pārāk too
nopietns serious
suns (gen. **suņa;** dat. **sunim)** dog
putns bird
spārns wing
vista hen
lakstīgala nightingale
nav vis! = not at all!
kopš kura laika = since when
daba nature, landscape
īsts real
pilsētniece (f) townsperson. city girl

Maskas

Baiba: Kā tu jūties, Pēter?

Pēteris: Slikti. Nekā nav ko darīt. Garlaicīgi.

Baiba: Tu vari padomāt par Mārtiņdienu un ķekatām. Tev jau tagad laika pietiek.

Pēteris: Par ko tu gribi pārģērbties šoreiz?

Baiba: Šoreiz es gribu būt garā sieva. Pagājušajā gadā es biju nāve, bet tas nebija jauki. Nāve ir pārāk nopietna lieta.

Pēteris: Zini, es gudroju par suņa vai kāda putna masku. Es protu gatavot spārnus. Tas nav grūti un neprasa daudz laika.

Baiba: Nav tik slikti! Gailis, vista vai varbūt lakstīgala? Man liekas, ka visi putni ir līdzīgi viens otram.

Pēteris: Nav vis! Kopš kura laika? Tu gan nekā nezini par dabu! Īsta pilsētniece!

---

§ 65. **Derived** verbs: notice the changed meaning.

Prefix	*Meaning*	*Example*
1. **no-**	a) *arrive, come to*	Suns nonāk pie upes. (The dog comes to the river.)
	b) *off/away*	Vējš nolauza koka zaru. (The wind broke a branch off the tree.)
	c) *down from/ down*	Es nokāpju no krēsla. (I am getting down from the chair.)
	d) *completed action*	Es nokavēju stundu. (I (have) missed the lesson.)
2. **pa-**	a) *at once/ once*	Padod zīmuli! (Give me the pencil!)
	b) *a little*	Pagaidi! Pasmaidi! (Wait a moment! Smile a little!)
	c) *completed action*	Padari darbu un tad ej! (Finish your work and then go!)
3. **pār-**	a) *over, across*	Vīrs pāriet uz otru pusi. (The man is going over to the other side.)
	b) *repetition*	Māte pārskaita naudu. (Mother is recounting the money.)
	c) *in two/ through*	Es pārlaužu zaru uz pusēm. (I am breaking the twig in two.)
	d) *do smth. to excess*	Imants šovakar pārēdās. (Imants ate too much tonight.)

Exercise 7

Repeat the above text by answering the following questions.

1. Kā jūtas Pēteris? 2. Par ko Baiba grib pārģērbties? 3. Kāda maska bija Baibai pagājušajā gadā? 4. Kādu masku grib gatavot Pēteris? 5. Ko Baiba domā par putniem? 6. Vai Pēteris arī domā tāpat? 7. Ko Pēteris saka par Baibu?

---

§ 66. The **perfective** and **imperfective aspect** of verbs. In English there is no exact equivalent. The imperfective aspect is generally used to indicate that an action is going on for a certain time, whereas the perfective aspect is generally used to emphasize the **completion** or **result** of an action.

Imperfective aspect	*Perfective aspect*
1. Imants **lasa** grāmatu. (Imants is reading a book.)	Bibliotēkas grāmatu Imants **izlasa** tūlīt. (I. finishes reading the library book immediately.)
2. Pēteris **raksta** vectēvam vēstuli. (P. is writing his grandfather a letter.)	Šad tad Pēteris **uzraksta** kādu vēstuli vectēvam. (Now and then P. writes a letter to his grandfather.)
3. Baiba **mazgā** dažas krūzes. (B. is washing some cups.)	Viņa **nomazgā** visas krūzes un iet ārā. (She washes up all the cups and goes out.)
4. Imants **sukā** matus. (I. is combing his hair.)	Viņš **izsukā** matus kārtīgi un tad iet brokastīs. (He combs his hair properly and then goes to breakfast.)
5. Māte šodien **mazgā** veļu. (Today mother is washing clothes.)	Vispirms viņa **izmazgā** palagus, tad mazgā kreklus un blūzes. (First of all, she washes the sheets, then the shirts and blouses.)
6. Mērija **runāja** pa telefonu ar savu māti Amerikā. (Mērija talked on the phone with her mother in America.)	Viņa **norunāja** tikai trīs minūtes, tad telefona sarunu pārtrauca. (She had only spoken for three minutes, when the line was cut off.)
7. Tēvs **lej** vīnu glāzē. (Father pours wine into the glass.)	Viņš **pielej** glāzi pilnu ar vīnu. (He pours a full glass of wine.)
8. Viņi ilgi **meklēja** papīru. (They searched for paper for a long time.)	Beidzot viņi to **sameklēja.** (At last they found it.)

Viena meita Rīgā dzied,
Otra dzied Kurzemē.
Abas dzied vienu dziesmu.
Vai tās vienas mātes meitas?

Divas rokas, divas kājas
Lielu darbu nevarēja.
Daudz rociņu, daudz kājiņu
Lielus darbus padarīja.

Tīrumā balta gāju,
Mežā klusu es runāju.
Tīrumā tālu redz,
Mežā tuvu klausījās.

Vai Dieviņ, galva sāp,
Vai Dieviņ, vēderītis.
Galva sāp: gulēt gribu,
Vēders sāp: ēst gribēju.

Exercise 8

Answer the questions using the appropriate verb.

e.g. Ko tu darīji bibliotēkā? (lasīt/izlasīt žurnālus)
Es **lasīju žurnālus.**

1. Kur tu biji? Mēs tevi gaidījām. (mazgāt/nomazgāt traukus)
2. Es biju pie tevis vakar vakarā, bet tevis nebija mājā. (staigāt/pastaigāties dārzā)
3. Vai tu biji šorīt grāmatu veikalā? (meklēt/pameklēt jaunas grāmatas)
4. Vai tu tiešām biji slims visu nedēļu? (slimot/noslimot)
5. Kāpēc tu nokavēji pusdienas? (runāt/pārrunāt pa telefonu ar draugu)

Exercise 9

Choose an appropriate verb for each sentence from the right hand column. (Note the nuances in definitions.)

e.g. Šis skolnieks nekad ..... stundas. Bet šorīt viņš ..... latviešu valodas stundu.
Šis skolnieks nekad **nekavē** stundas. Bet šorīt viņš **nokavēja** latviešu valodas stundu.

kavēt
no-kavēt
no-kavēties

1. Tēvs parasti ceļas agri, jo negrib ..... darbu. Vakar viņš tomēr ....., jo ielās bija ļoti liela satiksme.
2. Mērija gatavojas uz koncertu. Viņa negrib to .....
3. Pēteris parasti maz ....., bet šoreiz viņš ..... visu nedēļu.
4. Rudenī vajag kārtīgi ģērbties, jo ..... nav patīkami.
5. Kad Baiba bija maza, viņa daudz ..... Viņa bērnībā ..... visas bērnu slimības.
6. Kas ..... vairāk – bērns vai vecs cilvēks? Ja bērnībā ..... visādas bērnu slimības, vai vecumā nevajag arī ..... vecuma slimības?
7. Es bieži ..... Dažreiz es ..... vairākas nedēļas.

slimot
no-slimot
iz-slimot

Reading exercise IV

nepazīstamais = the stranger, unknown
vai tas nav vienalga? = what difference does it make?
brītiņš (dim. of **brīdis**) moment
acumirklis moment
atļauja permit
aizliegt (I) to forbid
uz sadzirdēšanos! = you'll be hearing from me!

Nepazīstamais

Baiba: Klausos.
A: Es gribu runāt ar jums.
Baiba: Ar mani? Piedodiet, kas jūs esat?
A: Jūs mani nepazīstat.
Baiba: Es jūs nepazīstu? Bet jūs mani?
A: Arī nepazīstu. Es redzēju jūs uz ielas. Bet tas par maz. Tāpēc zvanu. Es gribu ar jums iepazīties.
Baiba: Kā jūs sauc?
A: Vai tas nav vienalga?
Baiba: Nav. Jūs zināt, kā mani sauc, bet negribat teikt savu vārdu.
A: Nu, sauciet mani par – Svenu, par Pēru, par Pēr-Svenu.
Baiba: Kādas muļķības! Vai nu sakiet savu vārdu, vai liekam abi klausules nost.
A: Tik ātri! Man gribas ar jums vēl parunāties! Jums ir skaista balss!
Baiba: Ardievu!
A: Pagaidiet! Nelieciet klausuli nost.
Baiba: Jā, gaidu.
A: Vai jums ir brītiņš laika? Tikai vienu acumirkli!
Baiba: Kāpēc?
A: Es gribu jums vēl pateikt... Jums ir skaista balss.
Baiba: Ko? Jūs jau to teicāt. Paldies. Tagad beidzam sarunu.
A: Vai drīkstu jums vēl piezvanīt?
Baiba: Kā tā? Vispirms jūs piezvanāt, tad prasāt atļauju.
A: Tieši tā. Vai drīkstu vēl piezvanīt?
Baiba: Kā gribat. Nevienam nevaru aizliegt. Bet nu – ardievu!
A: Uz redzēšanos! Nē, uz sadzirdēšanos!

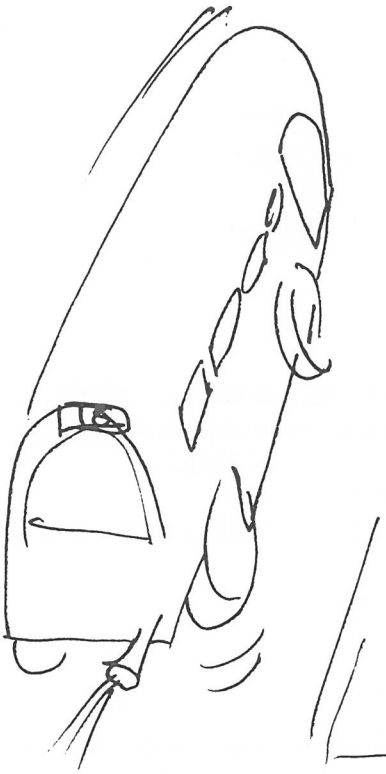

Review

16

Construct **a conversation** or **a story** with the help of the following questions. Use the past tense of verbs from the 2nd conjugation. If necessary change the questions to the present.

Kur tu dzīvoji vasarā? Vai tu daudz staigāji pa mežu? Vai tu meklēji jaunu darbu (jaunu skolu) šoruden? Vai tu bieži kavēji darbu/skolu? Vai tu šoruden slimoji kādu reizi? Vai jūs runājāt par rudens svētkiem darbā? Vai tu dejoji svētkos? Vai tev garšoja svētku ēdiens? Kas gatavoja svētku ēdienu? Vai tu ilgi gatavojies uz svētkiem? Vai tu bieži runā pa telefonu? Ar ko tu runā – ar draugiem, paziņām vai ar vecākiem?

Mīklas:

Balts kā sniegs, nav sniegs;
Slapjš kā ūdens, nav ūdens. (piens)

Ne mutes, ne zobu, bet visu apēd. (uguns)

No zemes ārā, cepure galvā,
bet trīs dienās jau ir miris. (sēne)

Anekdotes

1. Jānītis dzird, ka viņa tēvs darba dēļ grib braukt uz pilsētu. Kad tēvs aizbrauc, Jānītis pieiet pie telefona un piezvana uz skolu.
   Jānītis: Hallo! Vai varu runāt ar skolotāju?
   Skolotājs: Jā, tas esmu es pats.
   Jānītis: Skolotāja kungs, Jānītis ir slims un nevar iet uz skolu.
   Skolotājs: Bet kas pie telefona?
   Jānītis: Mans tēvs.

* * *

2. Māte: Jāniti, vakar vakarā trauciņā bija divi šokolādes gabaliņi, bet šorīt tur ir tikai viens. Ko tu vari par to pastāstīt?
   Jānītis: Vakar vakarā istabā bija tik tumšs, ka es to otru gabaliņu neredzēju.

Exercise A

Write out the numerals using correct case endings.

e.g. Viņš dzīvo pilsētā jau (2 gadi).
Viņš dzīvo pilsētā jau **divus gadus.**

1. Es esmu šeit jau (1 nedēļa).
2. Viņi gaidīja jūs pie tilta (1 stunda).
3. Vilciens stāv pie stacijas (2 minūtes).
4. Šī filma gāja (3 stundas).
5. Līgava klusēja jau (1 ceturksnis).
6. Viņš kavēja mani strādāt gandrīz (vesela diena).

Exercise B

Answer the questions using the following phrases:
Nē, nevaru. Liekas, nevaru vis. Varbūt, varu gan. Varu pamēģināt. Protams, ka varu.

1. Vai tu vari to padarīt līdz svētdienai?
2. Vai tu vari izlasīt šo vārdu?
3. Vai tu vari atbildēt uz šo jautājumu?
4. Vai tu vari pajautāt viņam to angliski?
5. Vai tu vari aizbraukt ar autobusu uz pilsētu?
6. Vai tu vari aiziet uz pilsētu kājām?
7. Vai tu vari nopirkt ceptu vistu?
8. Vai tu vari atnest skābus kāpostus?

Exercise C

Complete the sentences using the prep. **bez.**

Man nav biļetes, un es nevaru iet uz teātri .....
Man nav biļetes, un es nevaru iet uz teātri **bez biļetes.**

1. Ņem mēteli, ārā līst. Nevar iet ārā .....
2. Uz vēstules nav markas. Vēstuli nedrīkst sūtīt .....
3. Es ļoti mīlu mūziku un nevaru dzīvot .....
4. Tev nav naudas? Kā tu atbrauci šurp .....

Exercise D

Change the personal pronouns to possesive pronouns.
(Note: some sentences require the poss. pron. **savs.**)

Pasaki man (tu) telefonu. = Pasaki man **savu** telefonu.

1. Es nepazīstu (tu) kaimiņu.
2. Lūk, te ir (es) adrese!
3. Mēs ne reizes nerunājām ar (viņš) meitu.
4. Vasarā mēs ar (jūs) sievu bijām Londonā.
5. (Jūs) ēdiens ir ļoti garšīgs.
6. Iepazīstini (es) ar (tu) vīru.
7. Nāciet pie mums ciemos ar (jūs) draugiem!
8. Aizvakar Jānis bija pie (viņš) saimnieces pusdienās.

Exercise E

Construct other dialogues as in the example.

Kungs: Mans **uzvalks** ir netīrs.
Veikalniece: Kad jūs gribat to saņemt atpakaļ?
Kungs: **Piektdien.**
Veikalniece: Tas ir parīt, tas par ātru. Pienāciet, lūdzu, **piektdienā** pēc nedēļas.

1. Krekls. Sestdien.
2. Kleita. Ceturtdien.
3. Svārki. Trešdien.
4. Paklājs. Otrdien.

Translation:

1. I looked for my shoes in my room. 2. They weren't there. 3. Mother was washing herself in the bathroom and my sister was combing her hair. 4. I asked them. 5. They thought my shoes were in the hall. 6. But workers were working in the hall. 7. I did not want to hinder them. 8. I went around the house in my (socks) stocking feet. 9. That was nice. 10. My family remained quiet about that because they were on their way to work.

Par laiku

Vai tev ir laiks šodien?	Do you have time today?
Man maz laika.	I don't have much time.
Man nemáz nav laika.	I don't have any time.
Tas prasa daudz laika.	It takes a long time.
Visam ir savs laiks.	Everything in its own time.
Pirms kāda laika.	Not too long ago.
Pirms (priekš) kādām dienām.	A few days ago.
Pēc brīža.	In a short while.
Pēc mirkļa.	In a moment.
Acumirkli!	Just a minute!
Gadu no gada.	From year to year.
Visu (cauru) dienu/nakti.	All day/night long.
Kopš kura laika?	Since when?
Vecos labos laikos.	In the good old days.
Ir vēl agrs.	It is still early.
Vēl nav par vēlu.	It is not too late.

Septiņpadsmitā stunda 17

SEVENTEENTH LESSON

Reading exercise I

vingrošana gymnastics, physical education
vingrot (II) to exercise
futbols football, soccer
sacīkstes (pl.) contest, match
Latvijas valsts svētki = Latvian independence day
svinēt (III) to celebrate
proklamēšana proclamation
gandrīz almost
vispārīgs general, public
satikt (I) to meet
kopīgs mutual, combined
konfesija confession, creed
dievkalpojums service (church)
Dievs God
baznīca church
mācītājs minister, pastor
karogs flag
nesējs bearer
gājiens here: procession
svinīgi in a solemn and festive manner
beigas (pl.) end
Latvijas himna = Latvian national anthem
vareni magnificent, grand
stāv kājās = stand up
ērģeles (pl.) organ
spēcīgi powerfully, forcefully
zvans bell
piedalīties (III) to participate
apsveikums congratulations
jauniete young woman
jaunieši (pl.) youth
Padomju Savienība Soviet Union
kopsaimniecība collective farm
skats view, scene
Daugava Daugava, river in Latvia
Gauja river in Latvia
dziedāšana singing
dejošana dancing
speķis bacon
pīrāgs bacon roll
interesēt (II, ack) to interest, to be of interest
iet trenēties = to go to a training lesson

Saruna ar vingrošanas skolotāju

Skolotājs: Imant, tu vakar nebiji futbola sacīkstēs.

Imants: Nebiju. Mūsu ģimene bija Stokholmā uz svētkiem.

Skolotājs: Uz kādiem svētkiem? Jums bija ģimenes svētki?

Imants: Nē, tie bija Latvijas valsts svētki. Katru gadu astoņpadsmitā novembrī latvieši svin Latvijas valsts proklamēšanu 1918. gadā.

Skolotājs: Vai latvieši brauc uz Stokholmu no visas Zviedrijas? Cik latviešu ir Zviedrijā?

Imants: Nezinu, gandrīz četri tūkstoši. Šos svētkus svin katrā pilsētā. Tā ir tāda vispārīga ''latviešu diena''. Mēs šogad bijām Stokholmā, jo gribējām satikt radus un paziņas.

Skolotājs: Kā svin šos svētkus?

Imants: Vispirms ir kopīgs dievkalpojums kādā baznīcā. Man ļoti patīk, kad visu konfesiju mācītāji un Latvijas karoga nesēji ienāk kopīgā gājienā baznīcā. Tas ir ļoti svinīgi. Agrāk es arī stāvēju pie karoga, šoreiz stāvēja Pēteris, mans brālis. Dievkalpojuma beigās dzied Latvijas himnu. Tas skan vareni, jo visi stāv kājās un skaļi dzied, un ērģeles spēcīgi spēlē, baznīcas zvani zvana.

Skolotājs: Ko tu darīji pēc tam? Tu varēji braukt atpakaļ uz Upsalu un piedalīties sacīkstēs.

Imants: Pēc apsveikumiem latviešu jaunieši rādīja filmu par Latviju, un es gribēju to redzēt.

Skolotājs: Vai filmā rādīja šodienas dzīvi Latvijā? Vai tā bija no Padomju Savienības?

Imants: Jā, tā bija Rīgas studijas filma par dzīvi kopsaimniecībā. Bet varēja redzēt arī Latvijas dabu, Daugavas un Gaujas skatus. Tas bija jauki. Pēc tam bija dziedāšana un dejošana, un mēs dabūjām speķa pīrāgus.

Skolotājs: Mani ļoti interesē tas, ko tu stāsti. Bet nu mums vajag iet trenēties.

§ 67. The **imperfect** or **past tense** of the 3rd conj. (III)

Note: 1) It is formed from the root of the infinitive (inf. **lasī-t, zinā-t, gribē-t).**

2) It has one syllable more than the present (pres. es **lasu:** imperf. es **lasīju).**

es	lasī - **j** -**u**
tu	lasī - **j** - **i**
v.v.	lasī - **j** - **a**
mēs	lasī - **j** - **ām**
jūs	lasī - **j** - **āt**

Exercise 1

The following verbs are from previous lessons. They belong to the 3rd conj. Select and conjugate several words. Compare the present with the imperfect (past tense).

1. aicināt
2. atminēt
3. audzināt
4. cīnīties
5. dāvināt
6. dzirdēt
7. gaidīt
8. gludināt
9. gribēt
10. gulēt
11. izmainīt
12. izmērīt
13. izskatīties
14. klausīties
15. lasīt
16. mācīt
17. mīlēt
18. palīdzēt
19. peldēt
20. piederēt
21. pieskatīt
22. prasīt
23. precēt
24. pūlēties
25. rādīt
26. rakstīt
27. raudāt
28. redzēt
29. rēķināt
30. sacīt
31. sāpēt
32. sēdēt
33. skaitīt
34. skanēt
35. skatīties
36. sludināt
37. smaidīt
38. solīt
39. stāvēt
40. stāstīt
41. strīdēties
42. ticēt
43. tīrīt
44. turēt
45. turpināt
46. vajadzēt
47. varēt
48. vēlēties
49. ziedēt
50. zināt

Exercise 2

Construct sentences in the past tense using the given words.

e.g. jaunietis (sēdēt) (vecs) (baznīca)
= Jaunietis **sēdēja vecā baznīcā.**

1. vectēvs	(klausīties)	(kopīgs)	(saruna)
2. radinieks	(sēdēt)	(vecmodīgs)	(krēsls)
3. vīrs	(gaidīt)	(vietējs)	(kopsaimniecība)
4. mācītājs	(lasīt)	(kluss)	(istaba)
5. skolotājs	(mācīt)	(pilns)	(klase)
6. puisis	(stāvēt)	(pazīstams)	(veikals)
7. sieviete	(gulēt)	(drošs)	(vieta)

Note: all the verbs are from the 3rd conj.

Reading exercise II

svētīt (III) to bless
tēvija fatherland, native country
dārgo (from **dārgs** acc.sg., definite form)
jel (imperative part., adding emphasis)!
latvis (archaic) Lett
laid (imperat of **laist**) allow, let
diet (I) to dance
mirdzēt (III) to glitter sparkle
zvaigzne star
atviz (= atmirdz) glitter
Kurzeme, Vidzeme, Latgale = provinces of Latvia
zvaigznājs constellation

Latvijas himna

Baumaņu Kārlis (1835–1905)

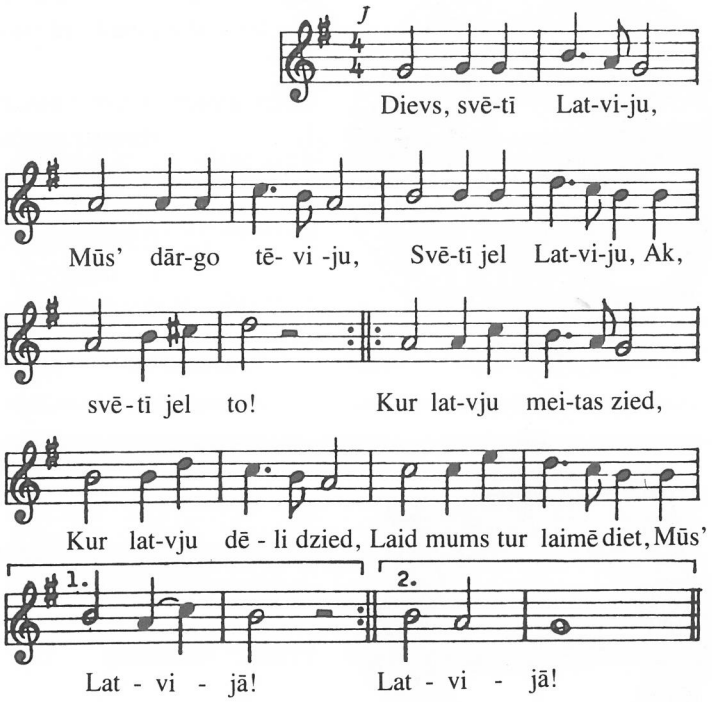

Dievs, svētī Latviju,
Mūs' dārgo tēviju,
Svētī jel Latviju,
Ak, svētī jel to!

Kur latvju meitas zied,
Kur latvju dęļi dzied,
Laid mums tur laimē diet –
Mūs' Latvijā!

Jānis Rainis

Trīs zvaigznes

Jānis Rainis (1865–1929)

Vienā tumšā vakarā
Sarkanbalta debess mirdz,
Sarkanbaltās debesīs
Atviz trijas zęlta zvaigznes.

Viena zvaigzne Kurzemīte,
Otra zvaigzne Vidzemīte,
Trešā zvaigzne zvaigznājā –
Tā bij' mīļā Latgalīte.

Exercise 3

In the left hand column construct sentences in the present. In the right hand column construct sentences in the imperfect.

Present	*Imperfect (past tense)*
e.g. Es šodien (lasīt) grāmatu.	Agrāk es arī .....
Es šodien **lasu** grāmatu.	Agrāk es arī **lasīju** grāmatu.
1. Es šodien (stāstīt) pasaku.	Agrāk es arī .....
2. ,, ,, (prasīt) naudu.	,, ,, ,, ...
3. ,, ,, (gaidīt) zvanu.	,, ,, ,, ...
4. ,, ,, (dziedāt) himnu.	,, ,, ,, ...
5. ,, ,, (rādīt) fotogrāfiju.	,, ,, ,, ...
6. ,, ,, (turpināt) vingrošanu.	,, ,, ,, ...
7. ,, ,, (sveicināt) mācītāju.	,, ,, ,, ...

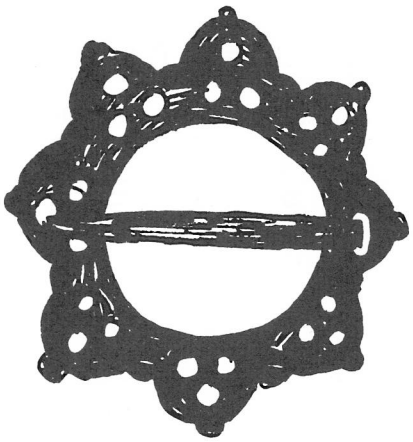

§ **68** Continuation of **derived verbs:** note how the prefix changes the meaning of the verb.

Prefix	**Meaning**	**Example**
1. **pie-**	a) *come to to approch*	Imants pienāk pie galda. (Imants comes to the table.)
	b) *full, to be filled*	Pēteris pieēdās ar speķa pīrāgiem. (P. ate bacon rolls till he was full.)
2. **sa-**	a) *suddenly*	Pēteris salecas. (Pēteris jumps (is startled).)
	b) *together*	Viņš sasit rokas kopā. (He claps his hands.)
	c) *completed action*	Māte kārtīgi saģērbj bērnu. (Mother dresses the child properly.)
3. **uz-**	a) *on to, above*	Koks uzgāžas mājai. (The tree falls on to the house.) Viņš uzkāpj uz jumta. (He climbs up on to the roof.)
	b) *completed action*	Imants uztaisīja putna masku. (Imants made a bird mask.)

Saktas
(folk brooches.)

Exercise 4

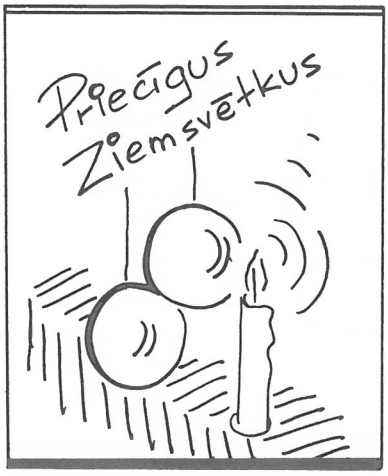

Choose the appropriate verb for each sentence from the right hand column.

e.g. Ko tu dari? – **Rakstu** vēstuli. Bet vai vingrinājumus jau **uzrakstīji?** – Jā, **uzrakstīju.**

1. Es ..... šorīt trīs vēstules.	rakstīt/uzrakstīt
2. Ko lai es vēl ..... vectēvam? Par skolu jau ....., par slimību arī ....., varbūt var ..... par svētkiem.	rakstīt/uzrakstīt
3. Katru mēnesi tēvs ..... naudu vectēvam. Vakar viņš arī ..... naudu.	sūtīt/nosūtīt
4. Uz svētkiem mēdz ..... daudz apsveikuma kartīšu. Šogad es biju slinks un ..... tās tikai dažiem paziņām.	gaidīt/sagaidīt
5. Mērija ..... visu vakaru telefona zvanu. Beidzot viņa to	
6. Māte ..... tēvu mājās visu pēcpusdienu, bet ..... viņu tikai vēlu vakarā.	
7. Kas meklē, tas atrod; kas ....., tas	

Exercise 5

Use the verb in parentheses in the imperfect/past tense (III conj. verb.)

Stāsts bija interesants.	Vai tu to **izlasīji** (izlasīt)?
1. Koncerts bija svinīgs.	Vai tu to ..... (dzirdēt)?
2. Filma bija slikta.	,, ,, ,, ... (redzēt)?
3. Anekdote bija muļķīga.	,, ,, ,, ... (stāstīt)?
4. Upē ūdens bija silts.	,, ,, tur ..... (peldēt)?
5. Jautājums bija grūts.	,, ,, uz to ..... (atbildēt)?
6. Dziesma bija skaista.	,, ,, to ..... (dziedāt)?
7. Māte bija bēdīga.	,, ,, ,, ... (zināt)?

Exercise 6

Complete the sentences using the correct verb: **turpināt** or **turpināties.**

e.g. Pusdienas **turpinās.** Mēs **turpinām** pusdienas.

1. Pēc pusdienām angļu valodas stundas atkal .....
2. Mēs ..... stāstīt pasakas angliski.
3. Ārā sāk līt, bet mēs ..... mācīties.
4. Lasīšana un rakstīšana ..... jau divi stundas.
5. Visi ir noguruši, bet ..... strādāt.
6. Skolotājs ..... staigāt pa klasi, kamēr atskan zvans.
7. Zvans ..... skanēt, bet mēs jau esam ārā.

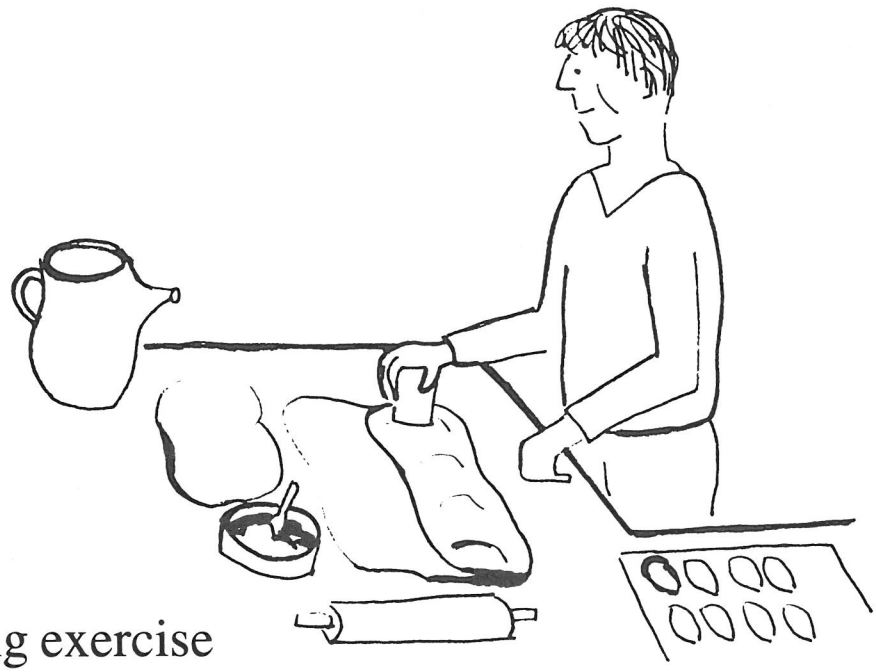

Reading exercise III

recepte recipe
tējkarote teaspoon
mīkla dough
rūgušpiens sour (curdled) milk, ''buttermilk''
raugs yeast
ēdamā (cępamā) eļļa cooking oil
pildījums = filling
žāvēts speķis smoked bacon
vidēja lieluma = medium sized
sīpols onion
pipari (pl.) pepper
milti (pl.) flour
samaisīt (III) to mix (see § 68)
mīcīt (III) to knead
gluds smooth, (pliable)
atstāt (I) to leave
rūgt (I) to ferment, rise (for dough)
dubultoties (II) = to double in size
kamēr (conj.) until, while
smalki fine
rupjš coarse
rupjāk more coarsely
garšviela (s) spice (s)
panna cookie sheet, baking sheet
izveltnēt (II) to toll out (dough)
saspiest (I) to press together (see § 68)
apziest (I) smear; here: brush
taukains greased, fatty
apmēram approximately
grāds degree

Recepte speķa pīrāgiem

Mīklai vajadzīgs:
3 decilitri rūgušpiena
2 decilitri piena
50 gramu rauga
100 gramu margarīna
1 decilitrs ēdamās (cępamās) eļļas
½ decilitra cukura
1 tējkarote sāls
1 ola
1½ litra miltu

Pildījumam vajadzīgs:
500 gramu žāvēta speķa
1 vidēja lieluma sīpols
pipari

Visu samaisa un mīca, kamēr mīkla ir gluda. Atstāj bļodā rūgt, kamēr dubultojas.
Sagatavo pildījumu: sagriež ļoti smalki sīpolu, rupjāk speķi un sacęp kopā ar garšvielām. Noliek aukstā vietā. Kad mīkla gatava, to izveltnē, izgriež ar glāzi vai nazi gabaliņus, uzliek uz katra gabaliņa pildījumu un kārtīgi saspiež malas kopā.
Atstāj pīrāgus uz taukainas pannas siltā vietā rūgt. Pēc tam apziež ar olu un liek 400°F grādu karstā krāsnī. Cęp apmēram 10 minūtes.

§ 69. **Making nouns** from verbs.

a) The suffixes **-ējs/-ēja** are added to imperf./past stem of the 1st conjugation.
They refer to **people:**

Imperf./past v.v.	gāj-a:	gājēj/-a (pedestrian)
	dev-a	devējs/-a (giver)
	pirk-a	pircējs/-a (buyer)

b) The suffix **-šana** can be added to nearly all infinitives.
The nouns formed refer to **process** or **condition.** They are often translated into English by using the gerund.
(verb: travel, gerund: travelling)

infinitive: kāp-t: kāp-šana	Visi gatavojas kalnā kāpšanai. *(Everyone is getting ready for mountaineering.)*
runā-t: runā-šana	Runāšana drīz apklusa. *(The talking soon ceased.)*
jautā-t: jautā-šana	Jautāšana turpinās. *(The questioning is going on.)*
uzves-ties: uzve-šanās.	Skolnieku uzvešanās ir laba. *(The pupils' behaviour is good.)*

c) The suffix **-ums** is used with the imperf./past stem to indicate the **result** of an action:

imperf./past v.v.	jautāj-a	jautāj-ums (question)
	gadīj-ās:	gadīj-ums (happening)
	lik-a:	lik-ums (law)
	cep-a:	cep-ums (cookie, biscuit)
	maisīj-a	maisīj-ums (mixture)

Exercise 7

Form nouns from the verbs in parentheses:
e.g. Es gaidu uz dievkalpojuma (sākt) = Es gaidu uz dievkalpojuma **sākumu.**

1. Jaunieši arī piedalās pīrāgu (cept). 2. Daži (iesākt) nāk ar vienu (jautāt) pēc otra. 3. Viņi nezina, kā gatavot (pildīt) pīrāgiem. 4. Nezina arī, kā notiek mīklas (rūgt). 5. Mīklas (mīcīt) gan nevienam nav grūta. 6. Manu (lūgt), lai saspiež pīrāgu maliņas kopā, neviens nedzird. 7. Kad pīrāgi no krāsns ārā, visiem liels (pārsteigt), ka pīrāgiem maliņas ir atvērušās vaļā (have opened). 8. Tomēr katrs pīrāgu (cept) saņem paldies no (ēst).

Review 17

Atbildi uz jautājumiem vai mēģini pats/pati stāstīt!

a) Jautājumi par tekstu.

Kāpēc Imants nebija futbola sacīkstēs? Kādi svētki bija Stokholmā? Kad tos svin? Kas tos svin? Kas Imantam patīk baznīcā? Kāpēc Imants paliek pēc dievkalpojuma Stokholmā? Kas Imantam patīk filmā?

b) Vispārīgi jautājumi.

Vai tu zini, cik latviešu ir Amerikā? Cik latviešu ir visā pasaulē? Cik latviešu ir Latvijā? Cik viņu ir Zviedrijā? Cik Vācijā un Anglijā? Cik latviešu ir Austrālijā un no kura laika viņi tur dzīvo? Vai bija daudz angļu un amerikāņu agrāk Latvijā? Cik viņu ir tagad tur? Kur viņi dzīvo? Cik latviešu ir tavā pilsētā? Vai tu satiec viņus? Cik bieži?

Parunas:

No miega maizi necep.
Kāda sēkla, tādi augļi – kāds darbs, tāda maize.
Kur vārdi kā upe skrien, tur darbu nevar atrast.

Exercise A

Use the words in parentheses with correct case endings.

Singular:

Ar (kaķis) var arī iet pastaigāties.
Ar **kaķi** var arī iet pastaigāties.

1. Bez (nauda) grūti uzdzīvot (to celebrate.)
2. No (grāmata) izkrīt lapas.
3. Pa (iela) aizskrien sunītis.
4. Par (muļķība) visi smejas.
5. Pēc (dienasgaisma) rudeņos ātri uznāk nakts.
6. Pie (logs) deg svece.
7. Uz (Rīga) aizbraukt grūti.

Plural:

Ar (draugi) ir ļoti jauki pastaigāties.
Ar **draugiem** ir ļoti jauki pastaigāties.

8. Bez (bēdas) nevar neviens nodzīvot.
9. No (koki) nokrīt lapas.
10. Pa (ielas) vairs nebrauc ar zirgiem.
11. Par (muļķi) vairs nedrīkst smieties.
12. Pēc (labas dienas) atnāk nedienas (= nelaime).
13. Pie (debesis) atmirdz zvaigznes.
14. Uz (Helsinki) aizbraukt ir ļoti viegli.

Exercise B

Repeat verbs from the 2nd conjugation with the prefix **pa-** (meaning: just a little).

1. Mēs nemaz nevarējām parunāties, jo kafejnīcā mūzika bija ļoti skaļa.
2. Mēs pakavējāmies tur īsu laiciņu, jo es redzēju Gunāru ar suni uz ielas.
3. Gunārs drusku pasukāja suni, tad iedeva tam kaut ko ēst.
4. Suns pagaršoja to, bet negribēja ēst.
5. Man gribējās parunāties ar Gunāru, un es izgāju pie viņa.
6. Mēs runājām par šo un to, tad viņš pajautāja man par Baibu.
7. Es paklusēju kādu brītiņu un atbildēju, ka Baibas nav mājās.

Exercise C

Answer the questions using the word **nekā.**

e.g. A. Ko skolotājs teica par tavu darbu?
B. Viņš **nekā ne**teica.

1. A. Vai vectēvs ar vecmāmiņu tev raksta? Kā viņiem klājas?
   B. Es nezinu, viņi .....
2. A. Vai tu pateici viņam par mūsu svētkiem?
   B. Nē, es vēl .....
3. A. Kāpēc tu nāc atpakaļ? Vai tu ko gribi?
   B. Nē, es .....
4. A. Kāpēc tu tur stāvi? Vai tu ko gaidi?
   B. Nē, es .....
5. A. Ko tu tur dari? Vai tu lasi kaut ko?
   B. Nē, es .....

Exercise D

Answer the questions in the imperative.

A. Es eju uz veikalu. Ko tev nopirkt?
B. **Nopērc** man tikai maizi!

1. A. Es eju uz bibliotēku. Ko tev paņemt?
   B. .....Nobeļa laureāta grāmatu!
2. A. Es domāju satikt Mēriju. Ko viņai pasacīt?
   B. ....., ka pie mums viss kārtībā!
3. A. Pēc nedēļas mēs esam jau Rīgā. Ko tev atvest?
   B. .....Latgales keramikas krūzi vai podu.
4. A. Varu daudz ko stāstīt par ceļojumu. Es nezinu, ko tev pastāstīt?
   B. ....., kādus pazīstamus cilvēkus tu redzēji!

Exercise E

Construct new dialogues.

A. Cik maksā tā **vārdnīca** pa labi?
B. **Simt dolāru.**
A. Tik dārgi!
B. Bet tā ir bieza.
A. Cik lappušu?
B. **Piecsimt lappušu.**
1. Stāstu grāmata. Gandrīz 30:–. 350 lpp.
2. Dzeju grāmata. Ap 20:–. 280 lpp.
3. Fotoalbums. Laikam 25:–. 150 lpp.
4. Sporta žurnāls. Varbūt 15:–. 120 lpp.

Translation

1. A film about Latvia was shown by the young people. 2. I wanted to see the Latvian landscape. 3. In Latvian school we wrote about the Daugava and the Gauja. 4. The minister spoke in church. 6. We sang the Latvian national anthem. 7. Latvians celebrated their independence day. 8. Everyone participated in the church service.

Uz zemeslodes, zem saules

Māris Čaklais (dzimis 1940.g., dzīvo Rīgā)

Uz zemeslodes, zem saules
mūs četrarpus miljardu. Tajos
latviešu pusotra miljona tikai. Tas ir kā
pusotra piliena jūrā.
Kāda var būt pusotra piliena dziesma par
sauli? Un tomēr –
Uz zemeslodes, zem saules
ir tāda zeme – Latvija,
Uz zemeslodes, zem saules
ir tāda tauta – latvieši,
Uz zemeslodes, zem saules
ir tautai dziesma par sauli:
Lec, saulīte, rītā agri,
Noej laiku vakarā,
No rītiņa sildīdama,
Vakarā žēlodama.

On this earth, under the sun

(Translated by Indra Avena)

On this earth, under the sun
we are three and a half billion. Of those
only a million and a half Latvians. That is
like a drop and a half in the sea.
What song can a drop and a half sing
to the sun? And yet –
On this earth, under the sun
there is such a land – Latvia,
On this earth, under the sun
there is such a nation – the Latvians,
On this earth, under the sun
this nation sings to the sun:
Rise early, dearest sun,
And set when it is time,
Warming as you rise,
Mercying, you set.

Astoņpadsmitā stunda 18

EIGHTEENTH LESSON

Reading exercise I

Ziemsvētki Christmas
vidus middle
tirgus market
laukums square
tirgus laukums = market square
bedre hole, pit
egle fir tree
elektriskas sveces = electrical lights
izkārt (I,v.v. **kar, kāra**) to hang out
skuja(s) fir needles
vītne garland
vainags wreath
balkons balcony
beidzot at last, finally
rota ornament, jewellery
svētku rota = decorations
tumsa darkness
tapt (I, v.v. **top, tapa**) to become
skraidīt (III) to run about
dažāds various
spēt (I,v.v. **spēj, spēja**) to be able, to manage
klupt (I,v.v. **klūp, klupa**) to stumble
drūzma crowd (throng)
piparkūka ginger snaps, ginger biscuits
apaļš round
stūrains angular
sirsniņa (dim. of **sirds**)
rūķis gnome, dwarf
mandele almond
nozagt (I,v.v. **nozog, nozaga**) to steal
paklusām (adv.) quietly
bārties (I,v.v. **baras, bārās**) to quarrel, grumble
taisies, ka pazūdi = get lost!
sist (I,v.v. **sit, sita**) to slam, strike, hit
mīksts soft
nekā darīt! = there's nothing you can do about it! Never mind!

Ziemsvētki

Decembra vidū visi sāk gatavoties Ziemsvētkiem. Tirgus laukumā izrok bedri un tur iedzen lielu egli. Eglē deg elektriskas sveces. Ielās izkar skuju vītnes un vainagus. Māju logos un balkonos arī mirdz svecītes. Beidzot visa pilsēta ir svētku rotā. Liekas, decembra tumsa top par gaismu. Pircēji sāk skraidīt no viena veikala uz otru. Viņi pērk dažādas dāvanas. Katrs ņem, ko spēj. Cilvēki klūp un krīt lielā drūzmā. Pirms svētkiem nav jauki strādāt veikalā par pārdevēju!

Baibai patīk cept piparkūkas. Apaļas un stūrainas. Viņa veido sirsniņas un zvaigznītes, rūķīšus un sieviņas. Pēteris uzliek katrai piparkūkai virsū mandeli. Imants paklusām nozog kādu un apēd. Baiba kļūst dusmīga un baras:

,,Kāpēc tu nāc virtuvē, kad tevi neviens nesauc! Taisies, ka pazūdi! Tikai nesit durvis!''

Nekā darīt! Imants paņem vēl vienu mīkstu piparkūku un lēni iet uz savu istabu. Bet Pēteris pa to laiku apēd vēl pāris piparkūku.

§ 70. The **imperfect/past tense** of the **1st** conjugation. All monosyllabic infinitives and their compounds belong to this conjugation. Usually they are divided into 5 groups, based on vowel and consonant changes in the stem. These changes can occur in all stems: infinitive, present and imperfect/past:

infinitive	rak-t (dig)	*pres.v.v.*	rok	*imperf.v.v.*	rak-a
	kos-t (bite)		kož		kod-a

Try to learn the verbs in groups with the help of the exercises.

§ 71. A **change of consonant** occurs also in the **2nd pers. sg.** of the present tense:

1) in all groups where the infinitive stem ends with **-k/-g:**

infinitive	rak-t (dig)	*pres.*	es rok-u, *tu roc*
	aug-t (grow)		es aug-u, *tu audz*

2) in the **4th group** where there is usually palatalization, 2nd pers. sg. has *no palatalization*:

infinitive	cel-t (lift)	*pres.*	es ceļ-u, *tu cel*
	kāp-t (climb)		es kāpj-u, *tu kāp*

§ 72. 2nd person sg. in the present adds the ending **-i:**

1) all verbs in the 5th group:

infinitive	sal-t (freeze)	*pres.*	es salst-u, *tu salst-i*
	mir-t (die)		es mirst-u, *tu mirst-i*

2) verbs in the 3rd group with stem endings in **-p/-t/-d** and vowel changes:

infinitive	tap-t (become)	*pres.*	es top-u, *tu top-i*
	jus-t (feel)		es jūt-u, *tu jūt-i*
	atras-t (find)		es atrod-u, *tu atrod-i*

Exercise 1

Answer the questions for Reading exercise I (conj. I, 1st verb group)

inf.	*pres. v.v.*	*imperf. v.v.*	
			A) Verbs with -e/-ē variation in the stem.
degt	**dęg**	**dega**	1. Kas dega eglītēs?
cept	**cęp**	**cepa**	2. Kas cepa piparkūkas?
ņemt	**ņęm**	**ņēma**	3. Kas ņēma paklusām piparkūkas?
ēst	**ęd**	**ēda**	4. Kas vēl ēda piparkūkas virtuvē?
			B) Verbs where the stem vowel does not change.
sākt	**sāk**	**sāka**	5. Kad sāka visi skraidīt pa veikaliem?
nākt	**nāk**	**nāca**	6. Kas ienāca virtuvē?
sist	**sit**	**sita**	7. Kurš parasti sita durvis?

Exercise 2

Rewrite the sentences – in the past tense. (2nd verb group with -e-/-ie- in the present)
inf. **likt** *pres v.v.* **liek** imperf. *v.v.* **lika** (to put)

e.g. Baiba šodien liek bērnu gulēt. Vakar viņa **lika** bērnu gulēt.

1. Pēteris liek tējas tasītes uz galda. Vakar .....
2. Mācītājs liek cepuri galvā. ,, ...
3. Mēs liekam sieru uz maizes. ,, ...
4. Baiba liek ādas jaku skapī. ,, ...

notikt, notiek, notika (to happen) is conjugated in the same way.
vilkt, vęlk, vilka (to put on clothes, to drag)

5. Parasti māte velk mēteli priekšnamā. ,, ...
6. Katru rītu tēvs uzvelk tīru kreklu. ,, ...
7. Kad Baiba brauc ar riteni, viņa uzvelk ādas jaku. ,, ...
8. Bērni svētkos velk mugurā jaunas drēbes. ,, ...

pirkt, pērk, pirka (to buy)

9. Pirms Ziemsvētkiem tēvs pērk eglīti. ,, ...
10. Mērija pērk pogas savai kleitai. ,, ...
11. Zinātnieks pērk daudz grāmatu. ,, ...

Reading exercise II

Saruna par dāvanām

Pēteris: Es vakar pirku svētku dāvanas. Vai tu, Imant, pērc tās šodien?

Imants: Es sāku pirkt jau vakar. Bet nav tik viegli. Ko tu domā pirkt Mērijai?

Pēteris: Grāmatu latviešu valodā. Es domāju braukt uz Stokholmu.

Imants: Zini, nopērc man arī kādu grāmatu, ko uzdāvināt Mērijai. Grāmatu veikalā var vienmēr kaut ko atrast.

Pēteris: Meklē pats, ja gribi! Grāmatu veikalā tagad ir liela drūzma, nekā nevar atrast.

Imants: Bet kad tu pērc sev, tu vari arī man nopirkt. Es varu citā veikalā tev nopirkt kaut ko citu dāvanām.

Pēteris: Labi! Lai notiek!

Exercise 3

Construct dialogues (using 3rd verb group with **-i-/-o-** in the present tense).

krist, krīt, krita (to fall)

I A) Uzmanies, **Imant,** tu vari krist!

B) Es nupat nokritu **no trepēm.**

1. Pēterītis. No. Krēsls.
2. Vecmāmiņa. Uz. Iela.
3. Gunārs. No. Akmens.

patikt, patīk, patika (to please) conjugated in the same way.

prast/prot/prata (to know how to)

II A) Vai zini, ka **Mērija** arī prot **cept piparkūkas?**

B) Viņa to prata jau pirms **divām nedēļām.**

4. Jānis. Taisīt vītnes. 3 gadi.
5. Ausma. Veidot rotas. 5 mēneši.
6. Jēkabs. Liet sveces. Pusgads.

The following verbs are conjugated in the same way:

rakt, rok, raka	(to dig)
atrast, atrod, atrada	(to find)
tapt, top, tapa	(to become)
zagt, zog, zaga	(to steal)

Exercise 4

Conjugate the verbs **pirkt, nākt** and **sākt** in the present and in the imperfect (past tense) (Note: 2nd pers. sg. present).

1) A. Jautā, vai viņš/-a pērk svētku dāvanas?	2)	pirka	svētku	dāvanas?
B. Vai tu pērc svētku dāvanas?	.....	pirki	svētku	dāvanas?
C. Jā, es pērku svētku dāvanas.	.....	pirku	svētku	dāvanas.

A.	B.	C.
1. Jautā, cikos viņš/-a nāk mājās pēc darba?	Cikos	Es .....
2. Jautā, vai viņš/-a pērk Ziemsvētku eglīti?	Vai	Jā, ...
3. Jautā, kad viņš/-a sāk rakstīt svētku apsveikumus?	Kad	Es .....
4. Jautā, vai viņš/-a pērk svecītes eglītei?	Vai	Jā, ...
5. Jautā, kad viņš/-a sāk gatavoties svētkiem?	Kad	Es .....

Reading exercise III

dusēt (III) to sleep, rest
nomodā = to be awake
kūts (f) byre, cattle barn
silīte (dim. of **sile**) manger
gans shepherd
novēlēt (III) to wish
slavēt (II) to praise
skandināt (III) to sing, sound
glābējs = saviour
Kristus Christ

sīrups syrup
kvieši (pl.) wheat
cępampulveris baking powder
žāvēts fried
apelsīns orange
nagliņas (pl.) cloves
kardamons cardamom
ingvers ginger
muskatrieksts nutmeg
kanēlis cinnamon
vārīt (III) to cook, boil
sabrūnināts cukurs = browned sugar, caramelised sugar
forma shape, form
veidot (II) to form, shape

Klusa nakts

Klusa nakts, svēta nakts!
Visi dus, nomodā
vēl ir Jāzeps un Marija
kūtī, Dāvida pilsētā.
Jēzus silītē dus.
Jēzus silītē dus.

Klusa nakts, svēta nakts!
Ganiem Dievs novēl pats
dzirdēt eņģeļus skandinām,
tuvu, tālu slavējam:
Kristus glābējs ir klāt!
Kristus glābējs ir klāt!

Recepte piparkūkām

Mīklai vajadzīgs
100 gramu sviesta
50 gramu mędus
50 gramu sīrupa
viena vai divas olas
400 gramu kviešu miltu
cępampulveris
300 gramu cukura

Garšvielas:
žāvētas apelsīna mizas
pipari, nagliņas (drusku)
kardamons (drusku)
ingvers (drusku)
koriandrs (drusku)
muskatrieksts (drusku)
kanēlis (2 ēdamkarotes)

Uzvāra sīrupu, mędu, sviestu un pusi cukura. Pieliek miltus un garšvielas, samaisa. Pieliek olas, sabrūninātu otru pusi cukura, cępampulveri. Samīca. Noliek mīklu aukstā vietā. Pēc tam izveltnē un ar formiņām veido piparkūkas.

§ 73. The **three compound tenses** in Latvian are formed by using **būt** (to be) and the active past participle with the endings **-is/-usi** (sg.) and **-uši/-ušas** (pl.)
Perfect: Kur tu esi bijis/bijusi? (Where have you been?)

The **active past participle** is formed from the stem of the imperfect/past tense:

v.v.	bij-a	active past partc.	**bijis/-usi**
	dev-a		**devis/-usi**
	staigāj-a		**staigājis/ usi**

The participle agrees with the main noun even if 1st and 2nd person pronouns are used:
Tēvs ir gājis, māte ir gājusi. Es esmu gājusi (speaker is f)
Tēvi ir gājuši, mātes ir gājušas. Tu esi redzējis (speaker is m)
Note: a) the **pronunciation of -e-** in the participles of those verbs that have -e- in the stem:
Nominative singular (m) has the **closed -e-:**
inf. mest (throw) partc. (m) *metis*
Nominative singular **(f)** and all other forms have the **open -ę-:**
nom. sg. (f) *mętusi* nom. pl (m) *mętuši* (f) *mętušas*
Note: b) **consonant change** when forming participles from verbs of the 1st conj. (stem endings -k/-g):
Nominative singular (m) has **-c/-dz:**
inf. brauk-t (go, travel): Tēvs ir *braucis*.
aug-t (grow): Koks ir *audzis*.
Nominative singular **(f)** and all other forms keep **-k/-g:**
Māte ir brauk-usi. Zēni ir *brauk-uši*.
Meitene ir augusi. Meitenes ir *augušas*.

Exercise 5

Form new dialogues. (Note: the perfective aspect is often used in the past tense.)

A. Vai tava **māsa** mājās?
B. Kāpēc tu jautā?
C. Es esmu viņai **atnesis (atnesusi)** grāmatu.

1. Māte. Puķes. **At**nest.
2. Bērni. Bumbieri. **No**pirkt.
3. Krustmāte. Garšvielas. **Ie**dot.
4. Tēvs. Naudas maks. **At**rast.
5. Kārina. Jauna spēlīte. **Iz**gudrot.

Exercise 6

Rewrite the sentences in the imperfect/past tense.

e.g. Mēs pērkam dāvanas. – Mēs **pirkām** dāvanas.

1. Cilvēki sāk gatavoties Ziemsvētkiem jau novembrī. 2. Vīrieši izrok tirgus laukumā bedres, kur stāv svētku egles. 3. Daudzi cilvēki dāvina katram paziņam kaut ko, tāpēc nav viegli atrast

vajadzīgās lietas veikalos. 4. Kas atrod, ko grib, tas tūlīt to nopērk. 5. Visi nāk pilnām rokām pa ielām. 6. Pircējiem patīk iet no vienas vietas uz otru. 7. Viņi novēl viens otram: ,,Priecīgus svētkus!'' 8. Vakariņas ēd vēlu, jo visi nāk vēlu mājās. 9. Mēs velkam mugurā siltas drēbes, jo ārā jau ir ļoti auksts. 10. Labi, ka skolas nesākas tūlīt pēc Ziemsvētkiem.

Reading exercise IV

zvaigžņu zīme = sign of the zodiac
mierīgs calm
mierīga daba = calm nature
lauva (m) lion
svari (pl.) scales
izgudrotājs inventor
nākotne future
godīgs honest
patīkams pleasant
pētīt (III) to explore, investigate
iesācējs beginner
man ir vienalga = I don't care
svarīgi important

Zvaigžņu zīmes

Imants: Kādā zvaigžņu zīmē tu esi dzimis? Man ir Zivs zīme – man ir mierīga un lēna daba, vai ne?

Gunārs: To nu gan es nevaru teikt par tevi. Es ęsmu dzimis Lauvas zīmē. Saka, ka cilvēki, kas dzimuši Lauvas zīmē, ir izgudrotāji. Es vēl nekā neęsmu izgudrojis.

Imants: Pagaidi vien! Es ticu nākotnei un zīmju valodai. Redz, Mērija ir dzimusi Svaru zīmē, un viņa ir godīga un patīkama.

Gunārs: Vai tu nopietni pētī zvaigžņu zīmju nozīmi?

Imants: Ęsmu tikai tāds iesācējs.

Gunārs: Man gan ir vienalga, kādās zīmēs ir dzimušas tās meitenes, kas man patīk. Svarīgi, ka es viņām arī patīku.

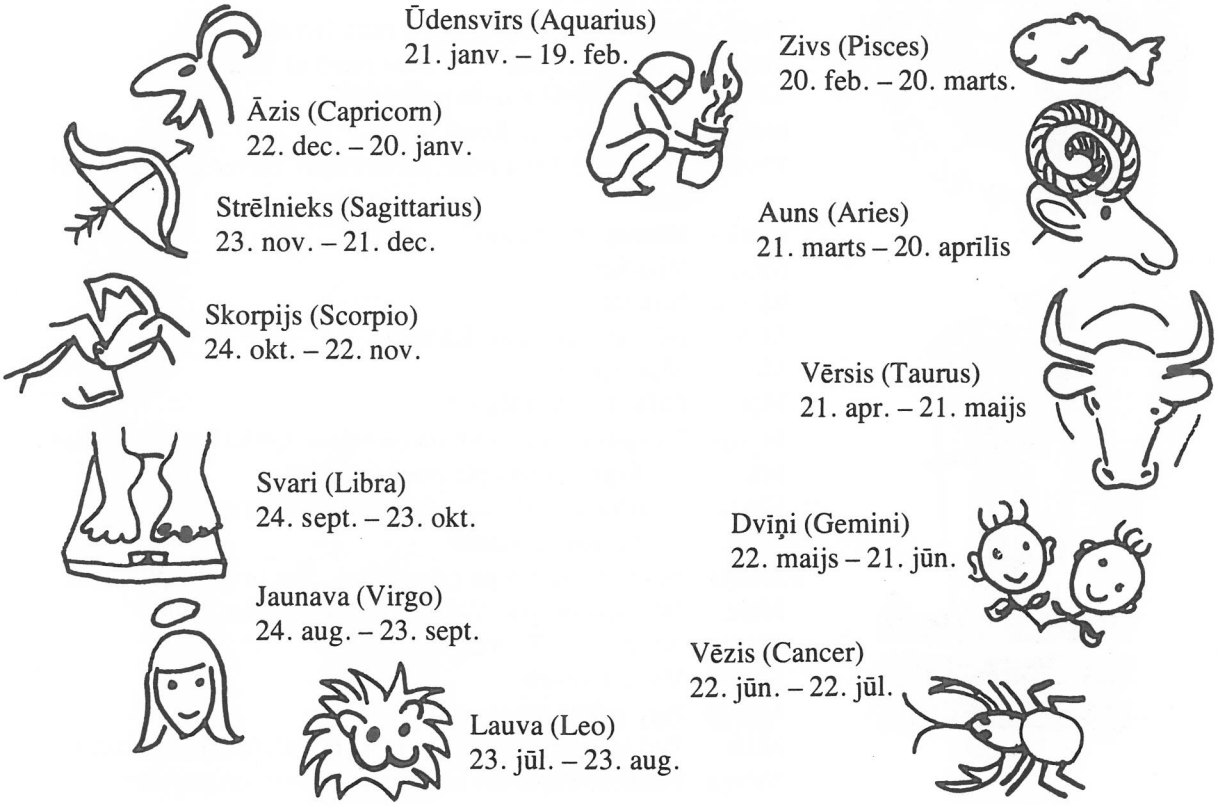

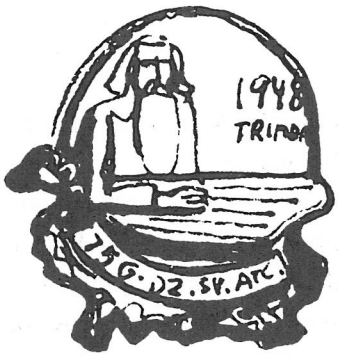

Atbildi uz jautājumiem vai izveido no tiem sarunu!

Vai tu cep piparkūkas mājās? Vai tu pērc tās veikalā? Vai tu pats/pati gatavo piparkūku mīklu? Pēc kādas receptes tu gatavo mīklu? Kas tev palīdz veidot piparkūkas? Kādas formas tev patīk veidot – sirsniņas, rūķīšus vai zvaigznītes? Kādas piparkūkas tev garšo – mīkstas vai cietas? Vai tu liec mandeles uz piparkūkām? Vai tu veido piparkūku mājiņu? Vai tu Ziemsvētkos daudzus apdāvini? Vai tu pērc dāvanas veikalos vai gatavo pats/pati? Kam tu dod dāvanas? Kad tu dod dāvanas – Ziemsvētku vakarā vai citā laikā? Vai jūs dziedat Ziemsvētku dziesmas pie eglītes? Vai jūs Ziemsvētkos ejat baznīcā?

Tālsaruna no Amerikas

Tēvs: Klausos. Klausos. Jā, te runā Bērziņš.
Mērijas māte: Labvakar! Vai varu runāt ar Mēriju?
Tēvs: Tūlīt. Mērij! Kur tu esi? Nāc!
Mērija: Jā, jā. Kas par lietu?
Tēvs: Steidzies! Tava māte pie tālruņa! Tālsaruna no Amerikas.
Mērija: Māmiņ! Kā klājas?
Māte: Viss labi.
Mērija: Nav labi?
Māte: Nē, nē, viss labi. Kā tev?
Mērija: Man arī labi.
Māte: Gribi braukt mājās?
Mērija: Es vairs nezinu, kur manas mājas. Gribu braukt uz Rīgu.
Māte: Uz Rīgu? Nevis pie mums mājās?
Mērija: Vispirms uz Rīgu, tad atpakaļ pie jums.
Māte: Ak tā. Ko jūs darāt?
Mērija: Baiba no rīta cepa piparkūkas. Vai tu arī cepi?
Māte: Nē, necepu vis. Vai tev nevajag nosūtīt naudu?
Mērija: Atsūti gan. Te nauda ātri iziet.
Māte: Vai esi vesela?
Mērija: Nav laika slimot.
Māte: Tad jau labi. Sveicini visus. Priecīgus Ziemsvētkus!
Mērija: Paldies! Tāpat tev arī. Sveiciens tev un papam!

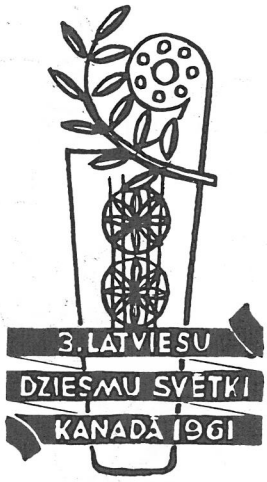

Exercise A

Insert the possessive pronouns **savs/sava** or **viņa/viņas.**

e.g. Man ir pašam ..... birojs. Man ir pašam **savs** birojs.

1. Viņa bija teātrī kopā ar ..... draudzeni.
2. ..... draudzene strādāja par ierēdni.
3. Viņa darīja ..... darbu ļoti kārtīgi.
4. Es nezināju, kur ir ..... darba vieta.
5. Draudzenes vīram bija ..... automašīna.
6. ..... automašīna stāvēja pretī baznīcai.
7. Lūdzu, iepazīstini mani ar ..... vīru!

Exercise B

Make new dialogues with the help of the given words.

A. Kur Jānis bija **vakar?**
B. **Teātrī.**
A. Bet kad viņš pārnāca mājās?
B. **Desmitos.**

1. Sestdiena. Uz laukiem. 6.30.
2. Svētdiena. Uz upes. 3.15.
3. Aizvakar. Vēstures stunda. 5.
4. Šorīt. Sapulce. 11.
5. Pēcpusdiena. Kora mēģinājums. 8.30.
6. Vakar. Bēres. 2.30.

Exercise C

Insert the prepositions **no** and **līdz.**

e.g. Es gāju ļoti ātri kājām (māja, baznīca).
Es gāju ļoti ātri kājām **no** māj**as līdz** baznīc**ai.**

1. Pircēji skraidīja drūzmā (veikals, tirgus).
2. Mēs braucām ar automašīnu (kino studija, filmu māja).
3. Filma par dzīvi kopsaimniecībā gāja (viens, trīs).
4. Tūristi nedrīkst braukt ar riteņiem (Daugava, Gauja).
5. Vingrošanas stundā mēs skrienam pa parku (ozols, egle).
6. Svētku gājiens pa pilsētu bija (12, 2).

Exercise D

Rewrite the sentences first in the present and then in the imperfect/past tense.

Mēs **sākam** brokastis skolā pulksten desmitos.
Brokastis **sākas** pulksten desmitos.

Mēs **sākām** brokastis skolā pulksten desmitos.
Brokastis **sākās** pulksten desmitos.

1. Tēvs sāk darbu pulksten deviņos. Tēva .....
   Tēvs sāka darbu pulksten deviņos. ,, ...
2. Mēs sākam mēģinājumu pulksten astoņos. .....
   Mēs sākām mēģinājumu pulksten astoņos. .....
3. Skolnieki sāk vingrot pulksten divos. .....
   Skolnieki sāka vingrot pulksten divos. .....
4. Mēs beidzam stundas pulksten trijos. .....
   Mēs beidzām stundas pulksten trijos. .....
5. Skolotāji beidz sapulci pulksten četros. .....
   Skolotāji beidza sapulci pulksten četros. .....
6. Mācītājs beidz dievkalpojumu pulksten 12. .....
   Mācītājs beidza dievkalpojumu pulksten 12. .....

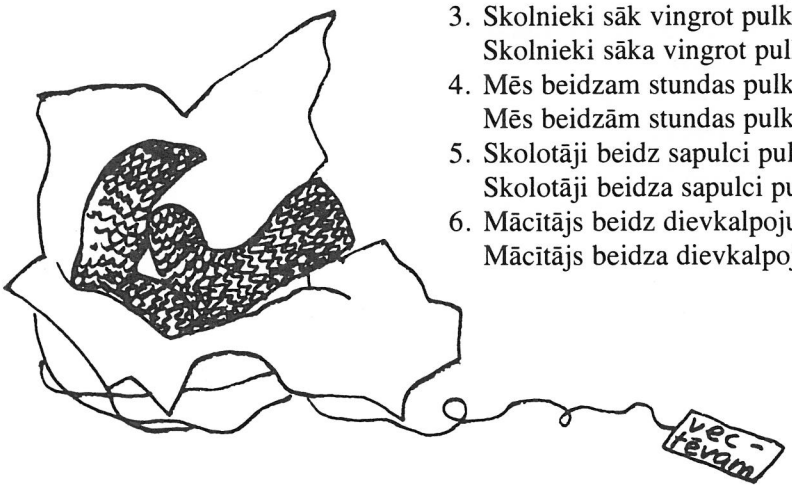

Exercise E

For each sentence select the appropriate verb from the right hand column.

e.g. Lūdzu, **ņem** arī gaļu! – Paldies, es jau **paņēmu.**

1. Cilvēki ..... visu, ko varēja dabūt. Dažreiz viņi ..... arī to, ko nevajadzēja.
2. Pagaidi, ... mani līdz!
   Pagaidi, vai tu ..... arī naudu līdz?
3. Māte ..... gaļu un saknes pēc darba. Bet vakar viņa ..... to visu pirms darba.
4. Parasti mēs ..... vectēvam siltas zeķes.
   Šoreiz es ..... kaut ko citu.
5. Gunārs skraidīja pa veikaliem un ..... dāvanas. Beidzot viņš ..... arī rūķa masku.
6. Puikas tikai ..... un ..... un beigās ..... lielu bedri.
7. Pasaka stāsta, ka zvēri ilgi ..... Daugavu, kamēr arī ..... to.
8. Tēvs saka: ,,Viena diena ..... pēc otras, beidzot ..... visas.''

ņemt/paņemt

pirkt/nopirkt

rakt/izrakt

zust/pazust

Anekdote

Tēvs: Pēter, vai tu zini, kāda izskatās pasaule?
Pēteris: Nē, nezinu.
Tēvs: Padomā. Atminies, kāds izskatās mans tabakas maks?
Pēteris: Kāds tavs tabakas maks? Tas ir četrstūrains.
Tēvs: Nē, ne tas. Tas otrs, kas man ir svētkos.
Pēteris: Tas ir apaļš.
Tēvs: Redzi nu, tagad tu zini, kāda izskatās pasaule.
Pēteris: Jā, darbdienās – stūraina, bet svētkos – apaļa.

Translation

1. We did not buy many presents this year. 2. Imants found an inexpensive necklace for his mother. 3. He put it in a beautiful little package. 4. Peter dug a hole in the snow by the house. 5. Imants came home from school very late. 6. Baiba called out to him, ''Come and help me!'' 7. Peter was very tired and ate all the sandwiches. 8. Imants didn't help Baiba to bake bread. 9. He put on his coat and went out for a walk.

Trauki un virtuves rīki Household utensils

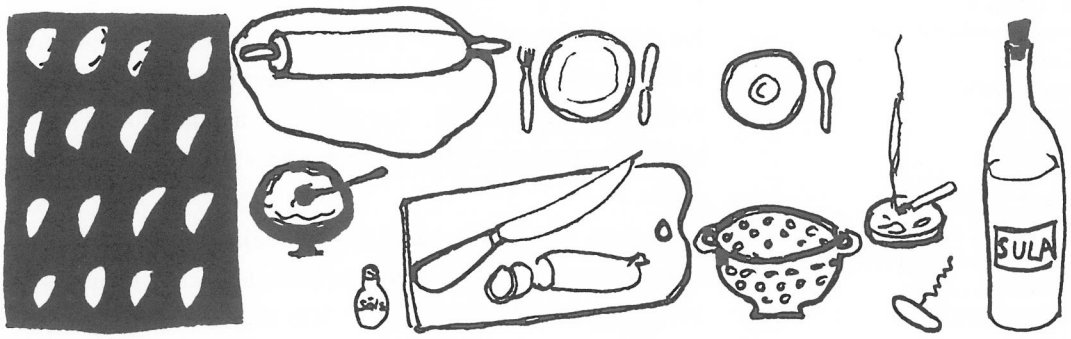

sķeklais šķīvis	plate	**cepamā plāts**	baking sheet
dziļais šķīvis	soup dish	**pudele**	bottle
cukurtrauks	sugar bowl	**korķis**	cork
sālstrauks, sālnīca	salt shaker, -cellar	**korķu viļķis**	corkscrew
piparnīca	pepper shaker, pot	**pelnu trauks**	ashtray
lielā karote, pavārnīca	ladle	**slota**	broom
dūcis	carver	**spainis**	bucket
kapājamais dēlītis	cutting board	**lāpstiņa**	dust pan
kāstuve	strainer, sieve	**ledus skapis**	refrigerator
mēriņš	measure	**saldējamā kaste**	deep freeze
putotājs	beater, whisk	**gludeklis**	iron
maisītājs (elektriskais)	electric mixer	**saldētājs**	freezer
mīklas veltnis	rolling pin	**lupata**	rag

Deviņpadsmitā stunda 19

NINETEENTH LESSON

Reading exercise I

brīvlaiks vacation
iepriekš before, former
izpildīt (III) to fulfil, carry out
censties (I) to endeavour, strive
daudz kas = much
snigt (I) **snieg, sniga** to snow
nolemt (I) to decide
paslēpt (I) to hide
slēpēt, slēpot (II) to ski
slēpe ski
slidot (II) to ice skate
slida ice skate
ragavas (pl.) sleigh, sledge
bāzt (I) to shove, stick out
ass sharp
svilpot (II) to whistle
kaukt (I) to howl
gāzties (I) to collapse, fall
sals frost
spēcīgs powerful
omulīgi cosy
stūris corner
kanna kettle
kaķis maļ = the cat purrs
garęns oblong, elongated
iesēsties (I) to sit down (in) something
atzveltne back support
atzveltnes krēsls = easy chair
joks joke
šķirstīt (III) to turn over the pages
dzeja poetry
piekost = to chew in, munch
ko darīt mums? = what shall we do?
tālāk further
bargs severe, harsh
vētra storm
trakot (II) to go berserk, rage, rave
glābt (I) to save
aizmirst (I) to forget
smiekli (pl.) laughter
pasmieties (I) to laugh (a little)
piestumt (I) to push
nākamajā = next, up-coming
priekšpusdiena forenoon
biedrs (m), **biedre, biedrene** (f) comrade, companion, mate

Brīvlaiks

Mēs visi gaidījām brīvlaiku. Iepriekš ilgi taisījām plānus. Bet kad brīvlaiks pienāca, nebija tik viegli plānus izpildīt. Mēs centāmies gan, bet daudzko nepaspējām.

Vakar visu dienu sniga un sala. Imants nolēma iet slēpēt, bet Pēteris paslēpa viņa slēpju zābakus. Pēteris pats nevarēja iet slidot, jo viņam vispirms vajadzēja notīrīt sniegu no ledus. Ar ragaviņām neviens negribēja braukt. Nevienam nepatika bāzt dęgunu ārā, kad ass vējš svilpa un kauca aiz durvīm. Likās, ka koki gāzās. Sals arī bija spēcīgs.

Bet mājās bija silti un omulīgi. Istabas stūrī mala maziņš kaķītis. Tęvs ielēja sev kafiju no garęnas kannas, iesēdās atzveltnes krēslā un lasīja žurnālu. Māte šķirstīja dzejas grāmatiņu un piekoda pa piparkūkai.

Ko darīt mums, zęniem? Vai kāpt pa kāpnēm augšējā stāvā? Un tālāk? Nevar taču raudāt, tāpēc ka trako barga vętra. Saka, ka no nelaimes glābj smiekli. Kur grāmata ar anekdotēm? Aizmirst będas un pasmieties! Zęni piestūma krēslus pie galda un sāka lasīt jokus.

Nākamajā rītā laiks mainījās – spīdēja saule. Priekšpusdienā zvanīja tālrunis. Pēteris dzirdēja, ka māte teica: ,,Brauciet ciemā! Mēs ęsam mājās visu dienu.'' ,,Kas tie par ciemiņiem? Vai man kāds biedrs?'' viņš jautāja mātei. ,,Pēter, tu gan esi ziņkārīgs un bērnišķīgs reizē! Tā ir ģimene, ko tu nepazīsti. Viņiem ir mazi, trokšņaini bērni. Vai tu nezini, ko Baiba dara pēcpusdienā? Viņa prot spēlēties ar bērniem,'' māte teica.

,,Es neatminos. Pajautā viņai pašai. Viņa vairs neguļ!''

Pēteris iebāza rokas kabatās un neapmierināts atgriezās savā istabā.

spīdēt (III) shine
braukt ciemā = **iet ciemā** to pay a visit
teikt (I) to say, tell
ziņkārīgs curious
bērnišķīgs childish
troksnis noise, sound
trokšņains noisy
spēlēties (II) to play
kabata pocket
apmierināts satisfied
atgriezties (I) to return

§ 74. In this lesson we meet the 4th verb group of the 1st conjugation, which has the addition of **-j-** in the present. This **-j-** causes the palatalization of the preceding consonant in all persons except the 2nd pers.sg. (see § 71:2)

§ 75. The main rules for palatalization:

	inf.		**pres.v.v.**	**imperf.v.v.**
l + j > ļ	cel-t	(lift)	ceļ	cēl-a
s + j > š	plēs-t	(tear)	plēš	plēs-a
t + j > š	cies-t (st<tt)	(suffer)	cieš	ciet-a
z + j > ž	bāz-t	(shove)	bāž	bāz-a
z + j > ž	kos-t (st<dt)	(bite)	kož	kod-a
k + j > c	brauk-t	(travel)	brauc	brauc-a
g + j > dz	beig-t	(end)	beidz	beidz-a

Exercise I

Repeat the text with the help of the questions and practise the new verb forms. (Note: the vowel remains the same in the stem.)

Inf.	*Pres.v.v.*	*Imperf.v.v*	
slēpt	slēpj	slēpa	1. Kas paslēpa Imanta slēpju zābakus?
svilpt	svilpj	svilpa	2. Kas svilpa ārā aiz logiem?
kāpt	kāpj	kāpa	3. Kas kāpa pa kāpnēm?
glābt	glābj	glāba	4. Vai smiekli glābj no bēdām?

Exercise 2

Rewrite the sentences in the imperfect. (Note the vowel in the imperfect becomes long if the stem ends with -r, -m, -l.)

Inf. **dzert** Pres.v.v. **dzer** Imperf.v.v. **dzēra**
Ex. Tēvs dzer kaut ko pie pusdienām.
Vakar viņš arī **dzēra** kaut ko pie pusdienām.

1. No rīta mēs ātri izdzeram kafiju.
   lemt, lemj, lēma
2. Pēteris nolemj spēlēt teātri.
3. Mērija nolemj braukt uz Rīgu.
4. Mēs nolemjam skatīties sacensības.
   celt, ceļ, cēla
5. Baiba paceļ Pēteri pusstundu priekš brokastīm.
6. Māte izceļ biezu dzejas grāmatu no plaukta.

Conjugated in the same way:

stumt, stumj, stūma (to push)
bārties, baras, bārās (to quarrel, grumble)
kārt, kar, kāra (to hang)

Exercise 3

Rewrite the sentences in the imperfect. (Note the consonant change because of palatalization.)

stj>š **censties, cenšas, centās** (to endeavour, strive)
Ex. Mērija cenšas runāt latviski.
Mērija **centās** runāt latviski.

1. Mēs cenšamies visu padarīt laikā.
2. Es cenšos būt dūšīga.

dj>ž **kost, kož, koda** (to bite)

3. Mūsu kaķis ir mīļš – viņš nekož.
4. Bērns tur pirkstu mutē, bet nekož tanī.

sēsties, sēžas, sēdās (to sit down)

5. Tēvs omulīgi iesēžas atzveltnes krēslā.
6. Imants apsēžas blakus Pēterim.

zj>ž **bāzt, bāž, bāza** (to shove, stick out)

7. Es bāžu slidas somā.
8. Pēteris bāž Imanta zābakus pagultē.

gāzt, gāž, gāza, also **gāzties** (to collapse, fall)

9. Cilvēks iet pa ielu, un pēkšņi akmens uzgāžas viņam virsū.
10. Kaķis nogāž pulksteni no galda zemē.
11. Mēs gāžamies uz ledus.

Reading exercise II

saldumi (pl.) sweets
paredzēt (III) to foresee
iedegt (I) to light up
biju paredzējis (pluperfect) I had foreseen
biju iededzis (pluperfect) I had lit
pēc tradīcijām = following tradition
deklamēt (II) to recite
mīlīgs lovable
viņai bija bailes = she was frightened
noglāstīt (III) to caress
pieaugušie adults
lelle doll
vidus (m) middle
kur here: where
padoms = **prāts** wisdom, advise
pliks bare, naked
pārmest (pārmęt, pārmeta, I) to reproach
lępns proud, arrogant
milzīgs enormous, gigantic
ābols apple

Pēcpusdiena pie Bērziņiem

Pēc pusdienām ciemiņi iegāja citā istabā. Māte ienesa kafiju, piparkūkas un saldumus. Es jau to biju paredzējis un biju iededzis svecītes eglītē. Tagad notika viss pēc tradīcijām. Ciemiņu meitenei vajadzēja deklamēt dzejoli. Meitene bija mīlīga, gaišiem matiņiem, likās, viņai bija četri pieci gadiņi. Es redzēju, ka viņai bija bailes, un man gribējās viņu noglāstīt. Pieaugušie palika savos krēslos pie kafijas galdiņa, bet meitene paņēma lelli un gāja uz istabas vidu pie eglītes, kur sāka deklamēt:

Lācīti, lācīti, tavu gudru padomu!
Kad nāca vasara ar siltu saulīti,
Tu vilki mugurā biezu kažoku.
Kad nāca ziema ar salu, sniegu,
Tu gāji ārā plikām kājām.

Mēs visi bijām pārsteigti. Šoreiz nevarēja pārmest vęcākiem: tieši otrādi – viņi varēja būt lępni, jo meitenes latviešu valoda skanēja skaidri un pareizi. Mūsu tētis piecēlās un sameklēja milzīgu rūķi un pāris ābolu. Nu meitene ar rūķi un lelli rokās smaidīja kā eņģelītis.

Exercise 4

Repeat Reading exercises I and II by answering the questions.

1. Kāds bija tanī dienā laiks? 2. Ko Imants nolēma darīt? 3. Kas paslēpa viņa slēpju zābakus? 4. Ko Pēteris gribēja darīt? 5. Kāpēc viņš neslidoja? 6. Kas brauca ar ragaviņām? 7. Kāpēc? 8. Kā bija mājās? 9. Kāds mājas dzīvnieks ir viņiem? 10. Ko darīja tēvs? 11. Vai māte gatavoja ēdienu? 12. Ko viņa darīja? 13. Kāds laiks bija nākamajā dienā? 14. Kad zvanīja telefons? 15. Kas runāja pa telefonu? 16. Kas dzirdēja sarunu? 17. Vai Pēterim patīk mazi bērni? 18. Kas prot spēlēties ar bērniem? 19. Cik gadu bija meitenei? 20. Kāda viņa izskatījās? 21. Ko meitene deklamēja? 22. Par ko bija dzejolis? 23. Ko meitene dabūja par to no tēva?

Exercise 5

Construct sentences following the example.

I. Jānis. 2 gadi Anglijā.
   A. **Jānis** labi runā **angliski.**
   B. Protams, jo viņš **divus gadus** ir bijis Anglijā.
1. Mācītājs. 2 gadi Spānijā.
2. Ārste. 3 gadi Itālijā.
3. Tavs paziņa. Pusgads Dānijā.
4. Rakstnieks Jaunsudrabiņš. Daudzi gadi Vācijā.

II. Rakstīt Kārlim vēstuli.
   A. Tu taču gribēji **uzrakstīt Kārlim vēstuli,** vai ne?
   B. Tiešām – es to biju aizmirsis.
5. Pirkt biļetes rītdienas izrādei.
6. Notīrīt sniegu durvju priekšā.
7. Neļaut bērniem trokšņot.
8. Iedegt svecītes eglītē.

III. Dzimt tanī pašā pilsētā.
   A. Vai jūs ar māsu **esat dzimuši** tanī pašā pilsētā?
   B. Nē, mēs **esam dzimuši dažādās** pilsētās.
9. Uzaugt tanī pašā vietā.
10. Mācīties tanī pašā skolā.
11. Strādāt tanī pašā kantorī.
12. Slidot uz tā paša ezera.

Reading exercise III

Telefons zvana

Baiba: Jā, klausos!

A: Tas ęsmu es. Labdien!

Baiba: Piedodiet, es nesaprotu. Ar ko jūs gribat runāt?

A: Ar jums.

Baiba: Ar mani? Vai pareizi savienots? Es jūs nepazīstu.

A: Pazīstat gan. Mēs runājāmies jau pirms pāris dienām.

Baiba: Ak, jūs tas ęsat! Jā, atminos. Cilvēks bez vārda.

A: Tagad jums ir iespēja izvēlēties man vārdu. Tādu, kas jums patīk.

Baiba: Dot vārdu tam, ko nepazīst – tas ir bezjēdzīgi.

A: Katras kristības tad ir bezjēdzīgas. Vęcāki savus bērnus nepazīst, kad dod viņiem vārdus.

Baiba: Kad vęcāki izvēlas bērniem vārdus, vęcākiem ir ilgas un cerības, ka bērni piepildīs vārdu saturu.

klausīties (III) to listen
savienots connected
iespēja possibility
izvēlēties (III) to choose
bezjēdzīgs meaningless
kristības (pl.) christening
cerības (pl.) hope
saturs contents
ilgas (pl.) longing, desire
ilgoties (II) to long, yearn
ręsns fat
tievs thin
gaišmatis light-haired
tumšmatis dark-haired

brilles (pl.), **acenes** glasses, spectacles
ūsas (pl.) moustache
tiesības (pl.) rights
slępęns secret
pēc iespējas vairāk = as much as possible
uzskats opinion
ęsmu citos uzskatos = I have a different opinion
paturēt (III) to keep, retain

A: Kādu jūs ilgojaties mani redzēt? Tievu? Ręsnu? Gaišmati? Tumšmati? Ar brillēm? Ar ūsām?

Baiba: Jūs smejaties par mani. Kādas jums tiesības zināt manas slępęnās ilgas?

A: Cilvēka tiesības. Katram cilvēkam ir tiesības zināt par otru pēc iespējas vairāk.

Baiba: Ęsmu citos uzskatos. Katram cilvēkam ir tiesības paturēt savu dzīvi tikai sev vien. Bet nu man nav vairs laika. Liekam klausules nost!

A: Uz sadzirdēšanos, kā parasti!

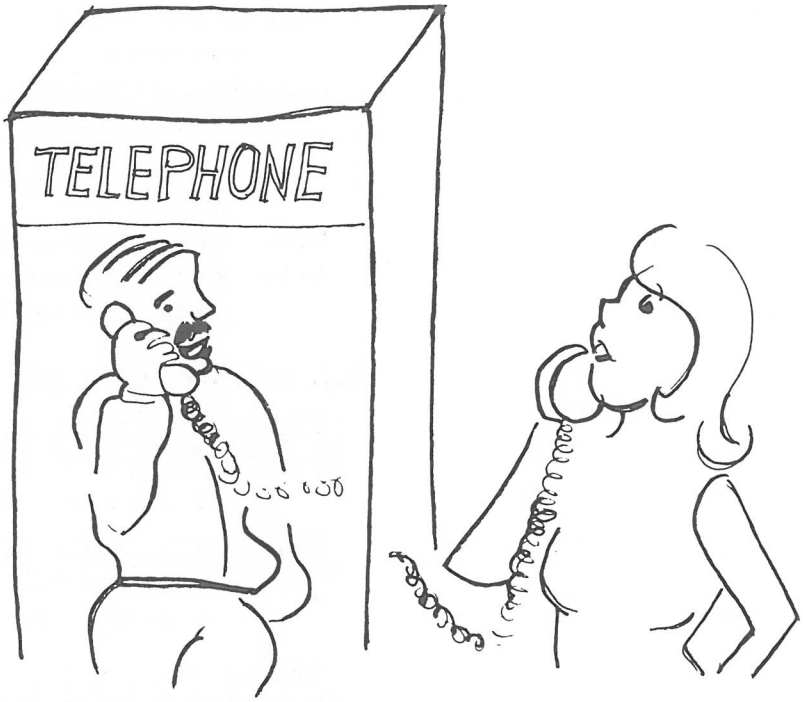

Exercise 6

Complete the sentences by selecting an appropriate verb from the right hand column.

e.g. Parasti Imants pats **lemj,** ko darīt pēcpusdienā. Šodien viņš **nolēma** lasīt jokus. — lemt/nolemt

1. Skolotāji ..... par darbu skolā. Viņi ..... arī, kad vajag rakstīt klases darbus. — glābties/izglābties
2. Kur lai ..... ? Mājā tāds troksnis. Šoreiz es ..... bibliotēkā – tur bija kluss.
3. ..... ir veselīgi. Pēteris ..... vakar par Imanta slēpju zābakiem. — smieties/izsmieties

Review

19

Practise speaking Latvian by conversing with someone about your Christmas holidays (vacation).

Ko tu dari Ziemsvētku brīvlaikā? Vai tu daudz sporto? Vai lasi grāmatas? Vai tu ej ciemos? Vai tu lūdz pie sevis ciemiņus? Vai tu plāno brīvlaiku? Vai tu brauc pie radiem? Vai tu lūdz radus ciemā? Kas tev patīk brīvlaikā? Vai brīvlaika dienas ir līdzīgas darbdienām vai atšķiras no tām? Kā? Vai tu atpūties brīvlaikā? Kā tu to dari? Vai tu esi priecīgs, kad atpūta ir galā? Kāpēc?

Anekdotes

1. Māte: Es zinu, ko tu šorīt esi dzēris brokastīs! Kakao! Tev mute melna.
   Zēns brīnās, bet tad iesaucas:
   Nav taisnība! Kakao es dzēru ne šo, bet vakarrīt!

2. Jānītis: Mamm, mūsu skolotājs nekad nav redzējis automašīnu.
   Māte: To gan es neticu. Kāpēc tu tā domā?
   Jānītis: Redzi, kad es uzzīmēju automašīnu, viņš nepazina un jautāja: ,,Kas tas tāds?''

Ej, saulīte, drīz pie Dieva

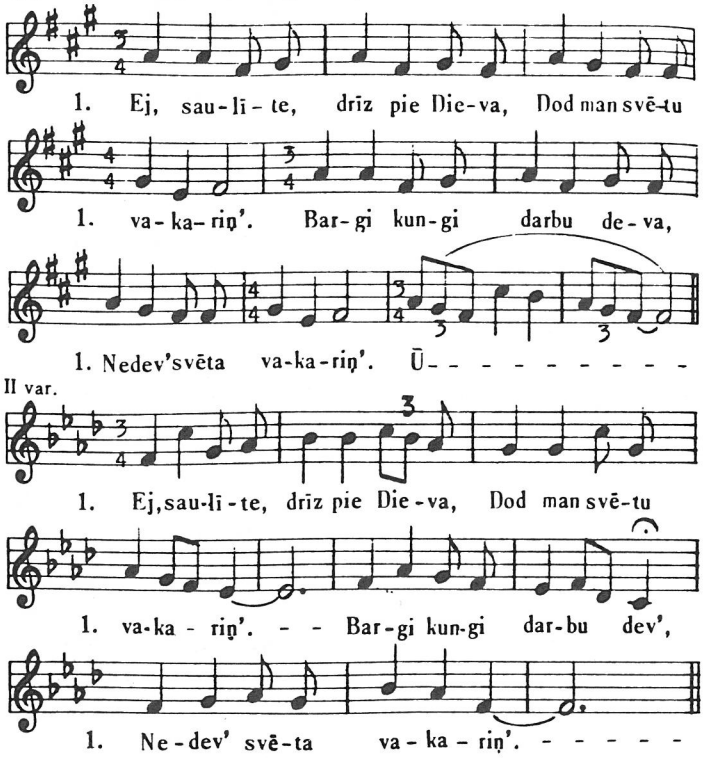

Exercise A

Give a positive or a negative answer to the questions.

e.g. Vai vakar sniga visu dienu? Jā, sniga.

1. Vai Imants nolēma iet ārā slēpot? .....
2. Vai Pēteris paslēpa Imanta slēpes? .....
3. Vai Pēteris stūma ragaviņas ārā no priekšnama? .....
4. Vai tēvs apsēdās dīvānā? .....
5. Vai nākamajā rītā vējš vēl arvien kauca? .....
6. Vai Baiba prata spēlēties ar maziem bērniem? .....
7. Vai pēcpusdienā visi nolēma dzert kafiju pie eglītes? .....

Exercise B

Answer the questions using the perfect tense.

e.g. Bēdīgs. – Aizmirst naudu.
A. Kāpēc tu esi **bēdīgs/-a?**
B. Esmu **aizmirsis/-usi** naudu.

1. Priecīgs. – Dabūt saldumus.
2. Noguris/-usi. – Piedalīties sacensībās.
3. Smaidīgs. – Kārtīgi izgulēties.
4. Dusmīgs. – Bārties ar krustmāti.
5. Nejauks. – Sastrīdēties ar tēvu.
6. Lepns. – Iemācīties dzejoli.

Exercise C

Insert the correct prefix. (Review prefixes.)

e.g. Mans draugs .....brauca pie mums ciemos.
Mans draugs **at**brauca pie mums ciemos.

1. Viņš .....lika visu brīvlaiku pie mums.
2. Viņš labi slidoja, tāpēc viņš .....skrēja mani.
3. Mēs .....skrējām ar slidām līdz pašam mežam.
4. Bet mežā iekšā mēs nevarējām .....skriet.
5. Es biju ļoti nogurusi un nevarēju nemaz .....skriet.
6. Mēs .....braucām pāri upei un .....kāpām kalnā augšā.
7. No kalna lejā bija viegli .....braukt.
8. Mēs .....braucām arī mežā iekšā.

Exercise D

Rewrite the sentences in the imperfect tense.

e.g. Mana darba biedrene parasti nāk par vēlu uz darbu.
Vakar viņa arī **atnāca** par vēlu.

1. Katru dienu Pēteris nāk kājām no skolas.
2. Mērija vienmēr klusi nāk pa durvīm.
3. Jūs parasti nākat pie mums ar ciema kukuļiem.
4. Kaimiņi mēdz pienākt pie mums gandrīz katru dienu.

Exercise E

Make dialogues from the questions.

Māte gāja uz slimnīcu pie ārsta.
– Kur tu biji?
Māte: **Slimnīcā.**
– Pie kā tu biji?
Māte: Pie ārsta.

1. Mērija brauca uz Stokholmu pie savām māsīcām.
2. Gunārs bija ciemos pie Bērziņiem.
3. Imants gāja uz sporta laukumu pie trenera.
4. Tēvs aizbrauca uz laukiem pie sava kaimiņa.
5. Baiba gāja uz vārda dienu pie savas draudzenes.

Exercise F

Give the opposites.

e.g. slikts	**labs**	9. jautāt	.....
1. slims	.....	10. celties	.....
2. smags	.....	11. sākt	.....
3. priecīgs	.....	12. meklēt	.....
4. silti	.....	13. raudāt	.....
5. tuvu	.....	14. ņemt	.....
6. iekšā	.....	15. dzīve	.....
7. apakšā	.....	16. gaisma	.....
8. vienmēr	.....	17. bērnība	.....

Exercise G

Write the words in parentheses in the imperfect tense.
e.g. Meitene (pirkt) dāvanas. = Meitene **pirka** dāvanas.

1. Kāds zēns (pirkt) saldumus. 2. Viņš (iet) no viena veikala uz otru un (meklēt). 3. Beidzot viņš (atrast) šokolādi, ko (gribēt). 4. Ārā lija lietus, tāpēc viņš (ielikt) šokolādi kabatā. 5. Pa ceļam viņš (izvilkt) to no kabatas un (nokost) gabaliņu. 6. Bet šokolāde (kļūt) tūlīt slapja, un viņš (iebāzt) to somā. 7. Zēns (iet) mājās, jo lietus vēl arvien (gāzt). 8. Kad viņš (pārnākt) mājās, viņš (sacīt): ,,Vai jūs (paēst) pusdienas? Vai tēvs jau (padzert) kafiju?'' 9. ,,Pēc pusdienām es varu ēst savu šokolādi, vai ne,'' un viņš (izvilkt) to no somas. 10. Bet viņš (izcelt) ārā tikai slapju, netīru papīru.

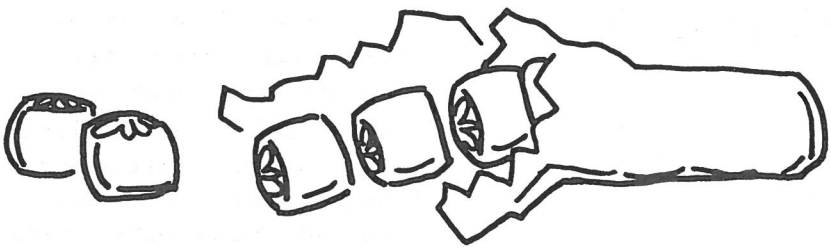

Translation

1. Peter decided to go skiing on his vacation. 2. Imants wanted to go ice skating. 3. A storm was raging outside. 4. The boys could not go outdoors. 5. They went upstairs to their rooms. 6. Baiba liked to bake big ginger biscuits. 7. She hid the ginger biscuits in the kitchen. 8. But Peter found them. 9. In the afternoon they sang Christmas songs about shepherds who saw angels. 10. The little girl stood by the Christmas tree and recited a poem about a teddy bear.

Daba Nature

Koki	*Trees*
alksnis	alder
apse	aspen
bērzs	birch
egle	fir tree
kļava	maple
liepa	linden
osis	ash
ozols	oak
priede	pine
vīksna	elm

Augļu koki	*Fruit trees*
ābele	apple tree
bumbiere	pear tree
ķirsis	cherry tree
plūme	plum tree

Zvēri	*Animals*
alnis	moose
ziemeļbriedis	reindeer
lācis	bear
lapsa	fox
stirna	roe, deer
zaķis	rabbit

Mājlopi	*Domestic animals*
aita, auns	sheep, ram
jērs	lamb
cūka, kuilis	pig, boar
sivēns	suckling pig, piglet
govs	cow
vērsis, bullis	ox, bull
teļš	calf
kaza	goat
āzis	billy-goat
kazlēns	kid
zirgs	horse
ķēve, ērzelis	mare, stallion
kumeļš	colt
ēzelis	donkey

Putni	*Birds*
balodis, dūja	dove
dzērve	crane
ērglis	eagle
gulbis	swan
lakstīgala	nightingale
pūce	owl
vanags	hawk
vārna	crow
zvirbulis	sparrow

Mājputni	*Poultry*
vista	hen
gailis	cockwell, rooster
cālis	chicken
pīle	duck
pīļtēviņš	drake
pīlēns	duckling
zoss	goose
zostēviņš	gander
zoslēns	gosling

Divdesmitā stunda

TWENTHIETH LESSON

20

Reading exercise I

skolas biedrs schoolmate
būs (see § 76)
volejs, volejbols volleyball
baskets, basketbols basketball
pārraidīt (III) to broadcast
ļedus hokejs ice hockey
vai lai eju? = should I go?
vienība, komanda team
spēle game
pretinieks opponent
cīņa struggle, battle
ko lai daru? = what shall I do?
turpināt (III) to continue
darīšu (fut. of **darīt**)
voleja laukums = volleyball court
cik ātri vien iespējams = as fast as possible
droši (adv.) certainly
norise the course of action
cerēt (III) to hope
izcīnīt (III) to conquer, master
izcīnīt uzvaru = to win
uzvara victory
zaudēt (II) to lose
neizšķirts unresolved, undecided
neizšķirta spēle = a drawn game
mest (męt, meta. I) to throw
uzvarēt (II) to win
saderēt (III, prep. **uz**+ acc.) to make a bet
lielisks marvellous, great
turnīrs tournament

Sacensības

Pēteris runā ar savu skolas biedru pa telefonu un stāsta:

,,Rīt būs varęna diena. Imanta vienībai būs sacensības volejbolā un basketbolā. Tanī pašā laikā televīzijā pārraidīs ļedus hokeju, kur somi spēlēs pret zviedriem. Es nezinu, vai lai es eju uz sporta namu vai sēžu pie televīzijas? Man gribas redzēt kā Imanta vienības spēli, tā arī abu pretinieku cīņu ļedus hokejā. Ko lai es daru?''

Pēteris klausās, ko viņa draugs stāsta, un pēc tam turpina:

,,Labi. Darīšu, kā tu saki. Iešu uz voleja laukumu, cik ātri vien iespējams. Droši vien, tur būs kāds transistora aparāts, un mēs dzirdēsim arī ledus hokeja norisi. Imants cęr volejbolā izcīnīt uzvaru, bet es domāju, ka viņa vienība zaudēs. Bet basketa vienība ir spēcīga. Viņi labi męt bumbu. Tur varbūt būs neizšķirta spēle šinī turnīrā. Kā ies hokejā? Somu un zviedru spēlētāji ir samērā līdzīgi. Tu redzēsi, ka zviedru komanda uzvarēs. Vai saderēsim? Uz ko? Uz šokolādi? Labi. Es zinu, ka tu zaudēsi. Es dabūšu visu šokolādes gabalu viens pats. Jā, rīt būs lieliska diena!''

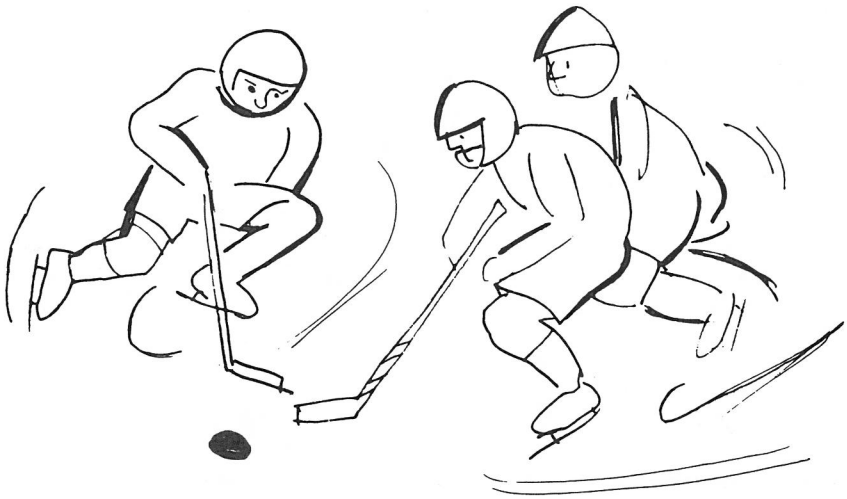

§ 76. The Future

All three conjugations and irregular verbs form the future in the same way:

Infinitive stem + -s or -š + future ending

Inf.	**būt**	**celt** (I)	**darīt** (III)
es	bū -š-**u**	cel -š-**u**	darī -š-**u**
tu	bū -s-**i**	cel -s-**i**	darī -s-**ı**
v.v.	bū -s	cel -s	darī-s
mēs	bū-s-**im**	cel -s-**im**	darī -s-**im**
jūs	bū--s-**iet/it**	cel-s-**iet/-it**	darī -s-**iet/-it**

Exception: Verbs of the 1st conj. which have **-s** or **-z** (in front of the ending **-t**) in the infinitive. (Dealt with in the next lesson).

Reflexive verbs are formed by adding reflexive endings to the future stems.

es	cel-š **-os**	
tu	cel-s **-ies**	
v.v.	cel-s **-ies**	
mēs	cel-s **-im-ies**	
jūs	cel-s **-it -ies**	(cel-s-**iet-ies**)

Note: the pronunciation of **-e-** in the future! Always **e** not **ę**!

In English the future can be expressed by saying: *going to +infinitive*.
There is no Latvian equivalent.
Compare:
I am going to visit my mother. Es apciemošu savu māti.
She will be pleased. Viņa būs priecīga (priecāsies).

Exercise 1

Repeat the text by answering the questions.

1. Ar ko Pēteris runā? 2. Kam rīt būs sacensības? 3. Ko rīt pārraidīs televīzijā? 4. Ko Pēteris grib darīt? 5. Kam Pēteris prasa padomu? 6. Kāpēc Pēteris ies uz voleja laukumu? 7. Ko Pēteris domā par voleja sacensībām? 8. Kādi ir somu un zviedru spēlētāji ledus hokejā? 9. Vai Pēteris domā, ka somi uzvarēs hokejā? 10. Uz ko Pēteris sader ar draugu?

Exercise 2

Rewrite the sentences in the future tense.

e.g. Es esmu volejbolists. = Es **būšu** volejbolists.

1. Tu esi mans pretinieks. .....
2. Viņš ir mans biedrs. .....
3. Mēs esam sporta laukumā. .....
4. Jūs esat sporta namā. .....
5. Man ir transistora aparāts. .....
6. Tev ir liela iespēja uzvarēt. .....
7. Mums ir lieliski spēlētāji. .....
8. Jums ir varena vienība. .....

Exercise 3

Conjugate the verb **iet** in the future.

e.g. Mēs ar brāli (iet) uz sporta laukumu. = Mēs ar brāli **iesim uz** sporta laukumu.

1. Tēvs (neiet) kopā ar draugiem. 2. Es ..... vēlāk uz mājām. 3. Vai jūs ..... līdz ceļa galam? 4. Tu, Imant, taču (neiet) atkal uz vingrošanu? 5. Kur tu .....? 6. Vai jūs ar Gunāru ..... trenēties? 7. Mēs ..... iedzert augļu sulu. 8. Palieciet jūs šeit, mēs ..... jūsu vietā.

Exercise 4

Construct sentences following the example.

e.g. Iet uz skolu.

A: Jautā viņam/-ai, vai viņš/-a ies uz skolu?

B: Vai tu iesi uz skolu?

C: Nē, es neiešu uz skolu.

1. Iet uz sacensībām.
2. ” ” sapulci.
3. ” ” mēģinājumu.
4. ” ” pazemes vilcienu.
5. ” ” ģērbtuvi.
6. ” ” baznīcu.
7. ” ” dzīvokli.

Exercise 5

Conjugate the verb *dot* in the future. Construct sentences with the given words.

	dat.object	*acc.object*
e.g. Svētkos es	(meitenīte)	(lellīte)
= Svētkos es **došu** meitenītei lellīti.		
1. Šad tad draugs	(draudzene)	(padoms)
2. Ne vienmēr vecāki	(bērni)	(nauda)
3. Vai jūs	(vecāki cilvēki)	(vietas)
4. Vasarā bites	(mēs)	(medus)
5. Sacensībās treniņš	(sportisti)	(uzvara)
6. Kad tu	(es)	(darbs)
7. Protams, mēs	(jūs)	(piemērs)
8. Varbūt vakars	(sirds)	(miers) *(peace)*

Reading exercise II

Kafejnīcā

ęsmu izsalkusi (f) I am hungry
ęsmu izsalcis (m) I am hungry
ieteikt (ieteic, ieteica, I) to recommend
viesmīle waitress
tautisks national
tērps dress, attire
pasniegt (sniedz, sniedza, I) to hand (to), to present
mędalus mead
priekšlikums proposal, suggestion
brīnišķīgs wonderful
bagāts rich
milzis giant
milzīgi (adv) enormously
pie tam = besides
tad lai paliek! = let it be!
papļāpāt (II) to gossip, chat
dīvains strange
nupat just now
rudzu maize = rye bread
izmaksāt (II) to cost, treat
vai drīkstu izmaksāt= may I treat you
justies kā mājās = to feel at home
pasūtināt = **pasūtīt** (III) to order
tase tējas = a cup of tea
tējas tase= tea cup (Note the difference)
pašapkalpošanās (f) self-service
aizņemiet vietas = take a seats
pa to laiku = meanwhile
vai drīkstu apgrūtināt = could I trouble you
citrons (m) lemon
kūka (f) cake

Mērija: Iesim kaut ko ieēst. Ęsmu ļoti izsalkusi. Vai varat ieteikt kafejnīcu, kur var dabūt zviedru ēdienus?

Students: Nē, tādas kafejnīcas šeit ir ręta. Brauksim uz ,,Gamla Uppsala'' – uz ,,Vęco Upsalu''. Tā ir sevišķa vietiņa. Tur viesmīles tautiskos tērpos pasniedz mędalu.

Mērija: Tavs priekšlikums ir brīnišķīgs. Bet es ęsmu jau reiz tur bijusi. Tas ir restorāns bagātiem tūristiem. Tur viss tik milzīgi dārgs. Pie tam tagad līst!

Students: Tad lai paliek! Aiz stūra ir maziņa kafejnīca. Steigsimies!

Mērija: Jā, iedzersim tēju un papļāpāsim par nākotni.

Baiba: Tu esi dīvaina! Nupat tu teici, ka esi izsalkusi, un tagad tev pietiek ar tēju vien.

Mērija: Ēst dabūšu, kad pārnākšu mājās. Arī rudzu maizi!

Students: Vai drīkstu jums izmaksāt? Es šinī kafejnīcā jūtos kā mājās. Pasūtiniet, ko vęlaties!

Baiba: Pateicamies! Te ir pašapkalpošanās. Es dzeršu kafiju.

Mērija: Es gan dzeršu tasi tējas.

Students: Es arī. Tēju ar citronu. Kur ir brīvas vietas? Aizņemiet! Es pa to laiku samaksāšu.

Baiba: Mērij, vai drīkstu tevi apgrūtināt? Paņem man tādu pašu kūku kā sev.

garša taste (food)
pagātne past
jūrmala seaside, beach
Rīgas Jūrmala the Rīgas Seaside
jūra sea
peldēties (III) to swim, bathe
ir ieguvušas = have acquired
iegūt (iegūst, ieguva, I) to obtain, acquire
mūžīgs eternal
karš war
kādēļ why

Mērija: O! Vai mums vienādas garšas?

Baiba: Tu to nezināji? – Kurš no mums tagad stāstīs par savu pagātni un nākotni?

Mērija: Mana nākotne ir Rīgā.

Students: Vai tu brauksi uz Rīgu? Es arī reiz došos turp. Bērnībā vęctęvs stāstīja man par Rīgas Jūrmalu. Viņš gandrīz katru vasaru brauca turp peldēties. Man liekas, to vietu sauca par Kapteiņiem.

Baiba: Nē, nepareizi. Jūrmalā ir gan Majori, bet ,,Kapteiņu'' tur nav.

Students: Tad būs Majori. Es atminos, ka toreiz domāju, ja pilsętas ir ieguvušas tādus vārdus, tad otrā pusē jūrai vajag būt mūžīgiem kariem.

Exercise 6

Repeat Reading exerc. II by answering the questions, with the help of **,,tāpēc ka''**, following the example.

e.g. Mērija gribēja kaut ko iekost. Kāpēc?/Kādēļ?
Tāpēc/tādēļ ka viņa bija izsalkusi.

1. Kafejnīcā nevar dabūt zviedru ēdienus. Kāpēc?
2. Viņi nebrauca uz restorānu ,,Vecā Upsala''. Kāpēc?
3. Mērija kafejnīcā dzers tikai tēju. Kāpēc?
4. Students maksāja rēķinu viens pats par visiem. Kādēļ?
5. Baiba gribēja tādu pašu kūku kā Mērija. Kāpēc?
6. Students arī grib braukt uz Rīgu. Kādēļ?

Exercise 7

Give a positive or a negative answer to the statements below.

e.g. Upsalā ir daudz kafejnīcu, kur pasniedz zviedru ēdienus.
Nē, Upsalā nav daudz tādu kafejnīcu.

1. Restorāna ,,Vecā Upsala'' viesmīles staigā tautiskos tērpos.
2. Studentam bija priekšlikums braukt uz Stokholmu.
3. Viņi iegāja mazā kafejnīcā uz ielas stūra.
4. Kafejnīcā bija pašapkalpošanās.
5. Mērija izmaksāja visiem.
6. Students kafejnīcā jutās kā mājās.
7. Viņi visi dzēra tēju ar citronu.
8. Mērija un Baiba ēda tādas pašas kūkas.
9. Vectēvs bija stāstījis studentam par Rīgas Jūrmalu.
10. Students brauca katru vasaru peldēties uz Rīgas Jūrmalu.
11. Vectēvs dzīvoja Majoros.

§ 77. First conjugation continued. The 4th group includes verbs with **-k/-g** in the stem which (after the addition of **-j-** in the present) change to **-c/-ds.** (See § 74 + 71:1) inf *teik-t* (say) pres.v.v. *teic* imperf.v.v. *teic-a*

Exercise 8

Rewrite the sentences in the imperfect.

saukt, sauc, sauca (to call out)

Ex. Imants sauc Gunāram, lai viņu pagaida.
Imants **sauca** Gunāram, lai viņu pagaida.

1. Treneris izsauc vienību uz laukuma.
2. Māte uzsauc Pēterim: ,,Neesi tik bērnišķīgs!''

beigt, beidz, beidza (to end)

3. Imanta vienība beidz spēli ar uzvaru.
4. Sacensības beidzas neizšķirti.
5. Mēs šodien beidzam strādāt savus rokdarbus.

steigties, steidzas, steidzās (to hurry)

6. Vai tu steidzies uz svētkiem?
7. Mēs steidzamies aizņemt vietas vilcienā.
8. Jūs steidzaties tik ātri, ka es netieku jums līdzi.
9. Viesmīle steidzas pasniegt ēdienu.

Conjugated in the same way:

plūkt, plūc, plūca (to pluck)
lūgt, lūdz, lūdza (to ask for, beg)
braukt, brauc, brauca (to travel)
lēkt, ļec, leca (to hop)
pa-sniegt, -sniedz, -sniedza (to hand/to)
pateikties, pateicas, pateicās (to thank)
teikt, teic, teica (to say, tell)

Note: instead of *teikt,* **sacīt** is used in the present of *to say.*

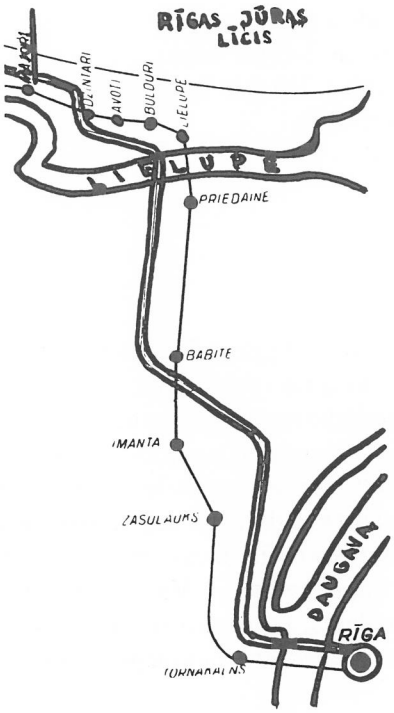

§ 78. The 5th group includes verbs of the 1st conjugation with -st- in the present (see also § 72:1)

dzimt, dzimst, dzima (to be born)
mirt, mirst, mira (to die)
salt, salst, sala (to be cold)

Vasarā dzimst daudz bērnu.
Rudeņos mirst daudz cilvēku.
Ne tikai cilvēkiem,
bet arī visiem dzīvniekiem
ziemā salst.

Review

20

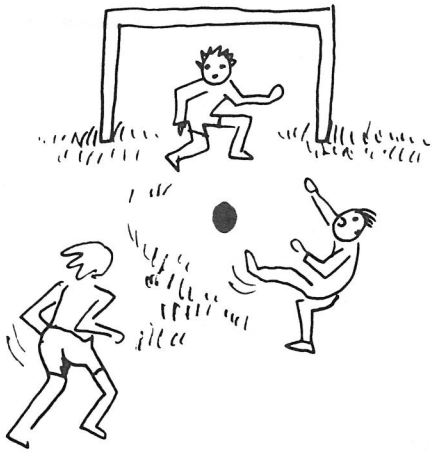

Saruna par restorāniem un kafejnīcām

Vai tu bieži ej uz restorānu? Kāpēc? Kad tu mēdz iet? Svētkos? Vai tev patīk ķīniešu, turku, krievu, itāliešu restorāni? Kādēļ? Vai tev neliekas, ka restorāni ir kļuvuši dārgi? Vai agrāk tie nebija tik dārgi? Vai tu zini, kādās zemēs ir lēti restorāni un kafejnīcas? Vai tev ir kāda iemīļota kafejnīca? Vai tu mēdz iet viens/-a pats/pati vai ar draugiem uz kafejnīcu? Ja ejat kopā, kā jūs mēdzat maksāt rēķinu?

Sports

Ar kādu sporta veidu tu nodarbojies?
In what kind of sport do you participate?
What sport do you play?

Es nodarbojos ar visādiem veidiem.
I participate in all kinds of sports.

Kādas komandas/vienības piedalās sacīkstē?
Which teams are taking part in the match?

Vārtsargs izglāba grūtu sitienu.
The goalkeeper made a great save.

Spēle/sacīkste beidzās ar 2–0 par labu...
The game ended with a 2–0 win to...

Viņš uzstādīja jaunu rekordu.
He set a new record.

Saruna par sportu

Ar kādiem sporta veidiem tu nodarbojies? Par kādiem sporta veidiem tu interesējies? Ar ko tu agrāk nodarbojies sportā? Kāds sports tev patīk? Vai tu pats nodarbojies ar šo sportu? Vai tu ej uz sacīkstēm? Vai tu lasi par sporta sacensībām avīzēs? Vai tu klausies sporta pārraides pa radio? Vai tu skaties sporta pārraides televīzijā? Kā tu domā, kāds sporta veids ir labs televīzijas pārraidēm? Ja televīzija pārraida interesantu filmu vai sporta sacensību – ko tu skaties? Vai tev ir draugi sportisti? Vai tu viņus bieži satiec? Ja svētdien būs skaists laiks, vai tu iesi slidot, slēpot vai pastaigāties? Ko tu spēlēsi nākamajā nedēļā – voleju, basketu vai futbolu?

treneris coach
tiesnesis referee
aizsargs defender, guard
uzbrucējs attacker, forward
vārtsargs goalkeeper
bumba ball
svilpe whistle
soda sitiens penalty shot
piespēlēt bumbu to pass the ball
iesist vārtus to score a goal
stāvēt vārtos to keep a goal

Exercise A

Answer the questions in the future tense.

e.g. Cikos tu celsies rīt? = Rīt es **celšos** septiņos.

1. Vai tevi kāds pacels jeb (or) tu pats uzcelsies?
2. Vai tu rīt gatavosi brokastis?
3. Ko tu dzersi rīt brokastīs?
4. Cikos tu iesi uz skolu vai uz darbu rīt no rīta?
5. Vai tu iesi kājām vai brauksi?
6. Ko tu vilksi mugurā?
7. Cik ilgi tu būsi darbā (skolā)?
8. Vai tu dosies tūlīt mājās pēc darba (pēc skolas)?

Exercise B

Rewrite the sentences in the imperfect.

e.g. Pieaugušie nesaprot **(I)** jaunatni.
Pieaugušie **nesaprata** jaunatni.

1. Ārsts izglābj (I) viņu no nāves.
2. Viņš pakrīt (I) stadionā.
3. Vienas skolas futbola vienība spēlē (II) neizšķirti ar otras skolas vienību.
4. Mēs ceram (III), ka pretinieki zaudēs.
5. Mans biedrs sader (III) ar mani uz ābolu.
6. Viņš aicina (III) mani ciemos, jo pa radio pārraida spēles norisi.

Exercise C

Form new dialogues by changing the emphasized words.

Šoferis: Kurp brauksim?
A: Uz **staciju.**
Šoferis: Lūdzu, sēstieties!
A: Brauciet, lūdzu, cik ātri iespējams – es ļoti steidzos.
Šoferis: Cikos jums vajag būt stacijā?
A: Tieši **astoņos.**
Šoferis: Tagad ir **bez ceturkšņa astoņi.** Nekas. Mēs būsim laikā.

1. Sacīkstes. 3. 2.50.
2. Stadions. 2.30 2.15.
3. Hipodroms. 5. 4.30.
4. Baznīca. 10. 9.40.
5. Teātra izrāde. 8. 7.20.

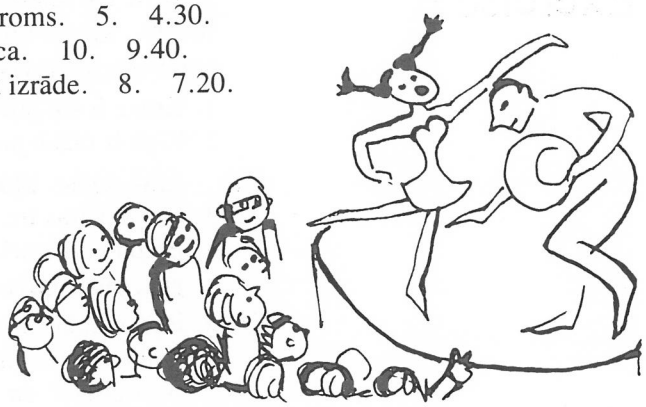

Exercise D

Translate the sentences into English.

1. Kad Baiba laboja kļūdas Pētera piemēros, viņš mazgāja traukus.
   Kad Baiba izlaboja piemērus, viņa iedeva tos Pēterim izlasīt.
2. Kad tēvs skaitīja rēķinus, māte klausījās radio.
   Kad tēvs tos saskaitīja, māte jau lēja tēju krūzēs.
3. Kad Mērija rakstīja vingrinājumus, viņu nedrīkstēja pārtraukt.
   Kad viņa tos uzrakstīja, viņa klusu kaut ko uzdziedāja.
   Viņa izdziedāja visas dziesmas, ko zināja.
4. Kad es klausījos sporta pārraidi pa radio, Pēteris skatījās filmu televīzijā. Es noklausījos pārraidi un gāju gulēt, bet Pēteris vēl turpināja skatīties.

Exercise E

Construct sentences with the prefixes for **skriet** and **braukt.** Insert appropriate prepositions and translate them into English.
e.g. (aiz) skriet. Suns. Māja = **Suns aizskrien aiz** mājas.
(The dog rans behind the house.)

1. (ap) skriet. Suns. Māja.
2. (ie) ” ” ”
3. (iz) ” ” ”
4. (pie) ” ” ”
5. (aiz) braukt. Saimnieks. Mežs.
6. (ap) ” ” ”
7. (ie) ” ” ”
8. (iz) ” ” ”
9. (pie) ” ” ”

Exercise F

Rewrite the sentences in the imperfect. (5th verb group.)
līt, līst, lija (to rain)
e.g. Šodien līst visu dienu. Šodien **lija** visu dienu.

1. Krūze ir tik pilna, ka tēja līst pāri malām.
2. Rīgā ir mākoņains un līst.

kļūt, kļūst, kļuva (to become)

3. Pēc uzvaras Imants kļūst pavisam laimīgs.
4. Baiba kļūst sarkana kā uguns no smiekliem.

gūt, gūst, guva (to obtain, acquire)

5. Basketbola sacensībās somi iegūst uzvaru.
6. Šodien spēlētāji iegūst vairākus vārtus.
7. Andrejs šodien iegūst šofera tiesības.

Anekdotes

1. Tēvs ar māti gatavojas iet ciemos. Dēlēns arī grib iet līdz. Bet vecāki saka: ,,Tu esi par mazu. Tev vajag palikt mājās.'' Dēlēns kļūst dusmīgs: ,,Pagaidiet vien! Kad es izaugšu liels, sataisīšu lielus svētkus un nevienu cilvēku nelūgšu ciemos!''

* * *

2. Vecmāmiņa saka mazdēlam, kas iet pāri ielai un skatās debesīs:
   ,,Klausies, ja tu neskatīsies turp, kur tu ej, tad tu drīz nokļūsi turp, kur tu skaties!''

Translation

1. Where can you get some Swedish food? 2. Let us go there! 3. May I treat you? 4. All the seats are taken. 5. Excuse me, is this seat taken? 6. Please take these seats. 7. Let us order dinner and coffee. 8. It is self-service here. 9. Order what you wish! 10. We will pay the bill between us. (We'll split the bill.) 11. I'll have coffee, will you have tea? 12. Choose a cake (piece of) you like. 13. I'll take the same as you. 14. Thank you, that will do for me. 15. Let's talk about our plans for the summer.

Uzraksti	Signs
Ieeja	Entrance
Izeja	Exit
Pāreja	Crossing
Lifts	Lift, elevator
Sievietēm (tualete)	Ladies (toilet), (rest room)
Vīriešiem (tualete)	Gentlemen (toilet), (rest room)
Uzgaidāmā tęlpa/istaba	Waiting room
Smēķētājiem	Smoker
Nesmēķētājiem	Non-Smoker
Atpūtas tęlpa/istaba	Rest room
Guļamvagons	Sleeper, sleeping car
Ātrvilciens	Express (train)
Ieeja aizliegta	No entrance
Ziņu birojs	Information
Nesējs	Porter
Autoosta	Bus terminal
Taksometru stāvvieta	Taxi stand
Pietura/piestātne	Stop
Atrasto mantu	Lost property office;
glabātuve/galds	Lost and found
Ēdnīca	Dining room, dinner
Pusdienas pārtraukums	Dinner break, lunchbreak

Divdesmit pirmā stunda 21

TWENTY-FIRST LESSON

Reading exercise I

Saulainās vasaras plāni

Kādu vakaru māte aicināja mūs vakariņās. Kad mēs ieradāmies, tēvs teica: Lieldienu vai pavasara brīvlaiks drīz būs galā. Pārspriedīsim, ko darīsim saulainā vasarā.

Imants: Es mēģināšu dabūt darbu kādā kārtīgā rūpnīcā vai uzņēmumā. Jūs, pieaugušie, domājat, ka mūsu paaudze ir slinka un vieglprātīga. Es pierādīšu, ka jaunatne ir strādīga.

Pēteris: Es arī strādāšu. Bet ne trokšņainā pilsētā. Te ir slikts un putekļains gaiss. Es sameklēšu kādu saimniecību, kur ir lauksaimniecības mašīnas, zirgi un govis. Tas ir īsts darbs – svaigā gaisā, zaļā zālē, vējā un saulē!

Tēvs: Pareizi, dēli. Strādāt vajag. Bet jums nebūs viegli ne rūpnīcā, ne saimniecībā. Uz laukiem daudz kas ir pārmainījies, bet visur ir smags darbs. Īpaši tev, Pēter, jo tu šoziem esi daudz slimojis. No tevis nav vairāk nekā pāri kā kauli un āda.

Pēteris: Tēti, es taču daudz sportoju. Esmu spēcīgs garīgi un fiziski. Es pratīšu piemēroties.

Tēvs: Labi, labi – redzēsim. Nāks laiks, nāks padoms. Bet ko mūsu sievietes darīs vasarā?

Mērija: Es došos uz pasakaino Rīgu.

Baiba: Un es gaidīšu tevi atkal atpakaļ. Ja tu atvedīsi labas ziņas, es arī braukšu pāri pelēcīgajai Baltijas jūrai.

saulains sunny
saulainās (gen.sg. definite form)
vasara summer
ierasties (I, ierodas, ieradās) to arrive
Lieldienas (pl.) Easter
pavasaris spring
pārspriest (I, -spriež, -sprieda) to think about (see § 79)
rūpnīca factory
uzņēmums firm, company
vieglprātīgs scatter-brained
paaudze generation
pierādīt (III) to prove
strādīgs industrious
jaunatne youth
gaiss air
putekļains dusty
saimniecība household
govs (f.) cow
lauksaimniecības mašīnas = farming implements
zāle (f) grass
lauksaimniecība farm
pārmainīties (III) to change
īpaši (adv.) particularly, especially
kauls bone
šoziem this winter
garīgs spirtual
piemēroties (II dat.) to adjust, adapt
doties (I, dodas, devās) to set out, depart, proceed
ziņa news
pasakains fantastic
pasakaino (acc. sg. definite form)
Baltijas jūra Baltic Sea
pelēcīgs greyish
pelēcīgajai (dat. sg. definite form)

§ 79. The Future with an **extra -i-:**
Verbs of the 1st conj. that have **-s/ -z** in front of the infinitive ending -t, have an extra suffix -i- in the future. Many verbs ending **-st in the inf.** have this because their real stem **-t/-d** has been assimilated. To get the correct stem consonant when making the future, one should **use the imperfect stem.**

Inf.	*Imperf. v.v.*	*Fut v.v.*
nest	**nes** -a	**nes** -ī -s
lauzt	**lauz** -a	**lauz** -ī -s
ēst	**ēd** -a	**ēd** -ī -s
just	**jut** -a	**jut** -ī -s

Exercise 1

Construct questions following the example.

e.g. Imants (a) meklēs (b) darbu (c) rūpnīcā (d).

a) Kas meklēs darbu rūpnīcā?	**Imants** meklēs darbu .....
b) Ko darīs Imants?	Imants **meklēs** darbu .....
c) Ko Imants meklēs rūpnīcā?	Imants meklēs **darbu** .....
d) Kur Imants meklēs darbu?	**Rūpnīcā.**
e) Vai Imants meklēs darbu rūpnīcā?	Jā, viņš meklēs.

1. Pēteris strādās uz laukiem.
2. Mērija vasarā brauks uz Rīgu.
3. Baiba grib apmeklēt radiniekus Latvijā.
4. Upsalieši gaidīs Mēriju atpakaļ Zviedrijā.

Exercise 2

Rewrite the sentences in the future tense (with an extra -i-).

e.g. (aust.) Gaisma aust pulksten pusčetros. = Rīt gaisma **ausīs** pulksten pusčetros.

1. (ēst) Strādnieki ēd pusdienas, kad viņi pārnāk mājās.
2. (just) Viņi jūtas noguruši no darba.
   Es jūtu jums līdz jūsu bēdās.
3. (lauzt) Ne visas bēdas salauž mūs.
4. (mest) Mēs metam visu pie malas, kad esam priecīgi.
   Puiši met rokasbumbu, bet meitas met viņiem ābolus.
5. (nest) Pavasaros saule atnes kokiem lapas, rudeņos vējš tās aiznes pa gaisu.
6. (pūst) Kas uzpūš uguni krāsnī, tas iededz gaismu mājās.
7. (sist) Ja tevi sit, kad tu bēdz, tad tevi ātri sasit.
8. (kost) Arī suns kož, kad viņu sit.
9. (vest) Kas atved saules meitu zeltītiem matiņiem?
   Kas aizved mēnestiņu pār pelēku tīrumiņu?

Exercise 3

Change the sentences from the future to the present.

e.g. Mēs strādāsim vasarā uz laukiem. = Mēs **strādājam** vasarā uz laukiem.

1. Kad bērni ieradīsies mājās, viņi ēdīs rūgušpienu ar svaigiem pīrādziņiem.
2. Tu redzēsi, ka vecāki ar laiku piemērosies jaunatnei.
3. Ar interesantiem stāstiem un jaukām dziesmām vecā paaudze aizvedīs jauniešus pasakainā pagātnē.
4. Kas pratīs teikt taisnību, nekad nepazudīs pats sev.
5. Kad meža zosis dosies uz dienvidiem, es došos pasaulē laimi meklēt.
6. Es pierādīšu, ka esmu sava laika bērns.
7. Es pieņemšu visu, ko dzīve man atnesīs.
8. Es ieradīšos pie jums, cik ātri vien iespējams.
9. Mēs atradīsim arī tev kādu saulainu vietiņu.

§ 80. The commonest suffixes for adjective formation. Adjectives with the suffix **-īgs** are derived from all classes of words; with the suffix **-isks** from nouns and adjectives (e.g. *latvisks, lielisks)* and with **-ains** only from nouns. Note the consonant change *(prieks: priecīgs)* and the pronunciation of -e- *(vęsęls: veselīgs)*.

Exercise 4

Make the given nouns into adjectives by using the endings **-isks/-iska** and combine them with an appropriate word following the pattern.

Appropriate words: apgaismojums, jaunatne, lelle, padoms, rota, rūpnīca, saimniecība, saturs, tiesības, uzņēmums.

Pattern: zviedrs: zviedrisks izskats, zviedriska izruna.

1. latvis – .....
2. sabiedrība – .....
3. tauta – .....
4. cilvēks – .....
5. vēsture – .....
6. elektrība – .....
7. daba – .....

Exercise 5

Construct adjectives using the suffix **-ains.**

e.g. Šodien ir (saule) diena. = Šodien ir **saulaina** diena.

1. Mērijas latviešu valoda vēl ir (kļūda). 2. Pēteris bieži ir (iesnas). 3. Es slikti gulēju pagājušajā naktī un šorīt esmu (miegs). 4. Ēd vairāk, tu kļūsi (kauls) un (stūris)! 5. Tavas rokas ir (ziepes). 6. Cik tev auksti un (ledus) vaigi! 7. Rudenī mēdz būt (lietus), (vējš) un (mākonis) dienas. 8. Ziemā vajadzīga (ausis) cepure. 9. Tavs priekšlikums par koncertu ir (pasaka)! 10. Pēc koncerta bija (vētra) aplausi. 11. Nevienam nepatīk būt (putekļi) ielās, bet visi labprāt grib dzīvot (mežs), (ezers) vietās. 12. Vasarā būs modē (puķe) un (punkts) tērpi.

Exercise 6

Coin dating from the period of the Swedish Rule

Read aloud the following words. Make note of the e-pronunciation!

Adj. with -īgs:

vęcs	vecīgs	(aged)
zęms	pazemīgs	(humble)
spēks	spēcīgs	(powerful)
bēdas (pl)	bēdīgs	(sad)
vęsęls	veselīgs	(healthy)
dzęltęns	dzeltenīgs	(yellowish)
pęlēks	pelēcīgs	(greyish)

Reading exercise II

zviedru laiki = period of Swedish rule
kurši Couronians
cilts (f.) tribe, family, lineage
laiva boat
nopostīt (III) to destroy
iekarot (II) to conquer
nākt palīgā = to come to help, to assist
strīds quarrel, disagreement
ciest (I, cieš, cieta) to suffer
izmantot (II) to exploit, utilize
muižnieks nobleman
kā . . tā arī both . . . as well as
karavīrs, kareivis soldier
izmirt (I, izmirst, izmira) to die out
panīkt (I, panīkst, panīka) to deteriorate, degenerate
labajiem (dat. pl. definite form)
noslēgt mieru = make peace
miers peace
likums law
beztiesīgs without rights
beztiesīgie (nom. pl. definite form)
it kā as if
sūdzēties (III) to complain
netaisnība injustice
karalis king
valdīt (III) to rule
šausmas (pl.) horrors
atmiņa memory
pārvaldīt (III) to rule over

Labie zviedru laiki Latvijā (1621–1710)

Kādu vakaru mēs sākām runāt par zviedru laikiem Latvijā. Pēteris zināja, ka kurši (viena no latviešu ciltīm) brauca laivās pa Melara ęzęru garām vietai, kur tagad ir Stokholma, līdz Sigtunai un to nopostīja. ,,Liekas, kurši bija toreiz līdzīgi vikingiem,'' viņš teica.

Imants tagad mācījās skolā par karu starp Poliju un Zviedriju. Bet viņam nebija skaidrs, kāpēc zviedri neiekaroja visu Baltiju. Te nāca palīgā tēvs:

,,Neviena lielvalsts negrib karot savā zemē, tāpēc toreiz strīdu starp Poliju un Zviedriju izkaroja uz citas zemes. Mūsu vēsturnieki* šos karus sauc par Latvijas kariem, jo latviešu tauta cieta visvairāk. Latviešus izmantoja kā poļu un vācu muižnieki, tā arī Zviedrija. Latviešiem vajadzēja dot pārtiku visādiem karavīriem, bet latviešus pašus padzina un viņu mājas izpostīja. Cilvēki izmira, un zeme panīka.''

,,Bet kāpēc runā par labajiem zviedru laikiem?'' kāds jautāja.

,,Kad zviedri noslēdza mieru, tad viņi mēģināja ievest zviedru likumus pie mums,'' tēvs turpināja: ,,beztiesīgie zemnieki ieguva it kā cilvēku tiesības. Viņi varēja sūdzēties par muižnieku netaisnībām. Latviešu zemnieki tiešām arī brauca sūdzēties pie Zviedrijas karaļa. Bērni varēja iet skolās, dzīve bija kļuvusi normāla. Pirms šī laika bija valdījis karš gandrīz vęsęlu gadsimtu, un pēc īsa miera laika nāca atkal jaunas kara šausmas. Tāpēc šis periods starp diviem kariem ir palicis tautas atmiņā kā laimīgs laiks. Un tad zemi pārvaldīja Zviedrija.''

* See: Edgars Dunsdorfs: ''Latvijas vēsture, 1600–1710'' (Daugava), 1962.

Exercise 7

Give a positive or negative response to the following statements.

e.g. Kurši nav latviešu cilts. Nē, kurši ir latviešu cilts.

1. Kurši izpostīja Stokholmu.
2. Zviedri iekaroja Vidzemi, Latgali un Kurzemi.
3. Karš starp Zviedriju un Poliju notika uz Latvijas zemes.
4. Latvieši necieta šinī karā.
5. Poļu muižnieki deva pārtiku zviedru karavīriem.
6. Kad noslēdza mieru, sāka ievest zviedru likumus.
7. Latvieši sūdzējās par netaisnībām pie Zviedrijas karaļa.
8. Zviedri Vidzemē lika celt jaunas skolas.
9. Latvieši atceras šo laiku kā labu laiku.

---

§ 81. The commonest words that link subordinate and main clauses are: *ka* (that), *jo* (for), *tāpēc ka* (because, therefore), *kāpēc* (why), *tur* (there), *kur* (where) and the particle *vai* (whether).

Exercise 8

Revise Reading exerc. II by completing the following sentences.

e.g. Pēteris zināja, ka .....
Pēteris zināja, ka kurši brauca pa Melara ezeru.

1. Kurši brauca garām vietai, kur .....
2. Imants nezināja, kāpēc zviedri .....
3. Lielvalstis negrib karot savā valstī, jo .....
4. Karš bija izpostījis Latvijas zemi tā, ka tauta .....
5. Karā visvairāk cieta latvieši, tāpēc ka .....
6. Kad noslēdza mieru, tad .....
7. Jaunieši sāka iet skolās, jo .....
8. Latvieši brauca pie karaļa, tāpēc ka .....
9. Pēc miera perioda atkal nāca karš, tāpēc šo laiku .....

Exercise 9

Join the two sentences with the conjunctions **tāpēc ka** or **jo.**

e.g. Mēs nevaram pastaigāties. Ārā līst.
Mēs nevaram pastaigāties, **jo** ārā līst.

1. Mērija izgāja uz ielas. Viņa gribēja pastā nopirkt pastmarkas.
2. Tu nesaņem vēstules. Tu neraksti nevienam.
3. Māte sūtīs Mērijai naudu. Mērija brauks uz Rīgu.
4. Mērija nekad nenokavē lekcijas. Viņa iziet agri no mājas.
5. Mērija domā lasīt par zviedru laikiem Latvijā. Viņai interesē vēsture.

Review

21

Saruna par zviedru un latviešu kopīgo vēsturi

Ko tu esi mācījies par latviešu un zviedru kopīgo vēsturi? Ko tu atminies no tā? Vai tu ko zināji par zviedru kaimiņu cilti – kuršiem? Vai tu zināji par vikingu un kuršu tirgiem? Par viņu draudzību un strīdiem? Vai skolās mācīja par Gotlandes un Kurzemes cilšu draudzību? Ka gotlandieši brauca laivās uz Kurzemi un kurzemnieki uz Gotlandi? Vai tu atminies, kāpēc izcēlās strīds starp Poliju un Zviedriju? Vai tu ievēroji, ka šo strīdu izkaroja uz svešas teritorijas – uz Latvijas zemes? Šis karš izpostīja Latvijas zemi un tautu. Kādus citus karus tu vari minēt, kas izpostīja latviešu dzīvi? Ko tu vēl vari pastāstīt par latviešu vēsturi?

pienene dandelion
pakalne hill, slope

Latviešu rakstnieka *Rūdolfa Blaumaņa* (1863–1908) darbi rāda, kāda bija latviešu zemnieku dzīve deviņpadsmitā gadsimta beigās. Viņa stāstus un dzejoļus lasa kā latviešu klasikas paraugus skolas grāmatās. Katru gadu kā Latvijā, tā arī emigrācijā var skatīt teātra izrādēs kādu no viņa darbiem. Šo dzejolīti prot gandrīz visi latviešu bērni:

Pienenītes, pienenītes
Sēž uz zaļas pakalnītes.
Iet garām mīļā saule,
Dod visām labu rītu.

Exercise A

Write the verb **ēst** in the future.

e.g. Šodien mēs (paēst) mājā. Šodien **paēdīsim** mājā.

1. Ko mēs (ēst)? (ēst) desu ar kartupeļiem.
2. Es rīt (neēst) mājā, bet (ēst) pie tēvoča.
3. Vai tu (ēst) kopā ar mani?
4. ,,Šodien jūs (ēst) garšīgu gaļas ēdienu,'' saka māte.
5. Pēter un Imant, jūs (ēst) vieni paši, ja nokavēsiet pusdienas.
6. Nākotnē vēl vairāk cilvēku (ēst) restorānos.
7. Ar laiku mēs (ēst) vairāk zivju.
8. Avīzēs raksta: ,,(ēst) vairāk sakņu un augļu!''
9. Māte baras: ,,Ja tu (neēst) kārtīgi, kļūsi slims!''

Exercise B

Construct new dialogues following the pattern. Repeat the reflexive verbs in the future.

e.g. A. Vai tu spēlē **tenisu?**
B. Nē, nespēlēju.
A. Tu vari to iemācīties.
B. Nē, tenisu spēlēt es nekad neiemācīšos.
A. Protams, tu to iemācīsies!

1. Vai tu spēlē rokasbumbu?
2. Vai tu spēlē kārtis?
3. Vai tu spēlē hokeju?
4. Vai tu spēlē futbolu?

Exercise C

Give the opposites of the given adjectives. Combine them with an appropriate noun. Choose from: *avots, dzīvoklis, ēka, pavasaris, prāts, priekšlikums, muižnieks, slēpes, viesmīlis, uzvara, zāles.*

e.g. svešs – pazīstams = Svešs cilvēks, pazīstams cilvēks.

1. agrs – ....
2. augsts – ....
3. auksts – ....
4. apakšējs – ....
5. bagāts – ....
6. bēdīgs – ....
7. dārgs – ....
8. garš – ....
9. labs – ....
10. slims – ....
11. viegls – ....

Exercise D

Find the adjective stem of the given abstract nouns.

e.g. slepenība (secrecy) – slepens (secret)

1. augstība (height; highness)
2. bagātība (wealth)
3. brīvība (freedom)
4. dārdzība (costliness)
5. ērtība (comfort)
6. drošība (safety)
7. grūtība (difficulty)
8. jaunība (youth)
9. pilnība (abundance)
10. skaidrība (clarity)
11. bērnišķība (childishness)
12. kopība (togetherness)
13. līdzība (similarity)
14. muļķība (stupidity)
15. pieklājība (politeness)
16. mūžība (eternity)
17. slimība (illness)
18. veselība (health)
19. vajadzība (necessity)
20. ziņkārība (curiosity)

Exercise E

Put the verb *atvest/aizvest* in the correct form.

e.g. Bērni ir uz laukiem, es drīz ..... viņus mājās.
Bērni ir uz laukiem, es drīz atvedīšu viņus mājās.

Māte raksta māsai:

„. . . Esmu jau sagatavojusi tev dāvanu. 1. Kad Mērija brauks pie jums, viņa tev ..... to. 2. Tā ir grāmata, ko mans vīrs ..... no Stokholmas. 3. Es biju viņu lūgusi, lai viņš .....kādu retu grāmatu no antikvariāta. 4. Viņš arī .....šo te. 5. Kad Mērija tev .....to, tu redzēsi, par kādām dīvainām lietām tur stāsta. 6. Pēc dažām dienām Mērija dosies uz Rīgu, viņa varēs .....arī kādas grāmatas radiem. 7. Kā tu domā, vai rīdziniekiem .....arī saldumus? 8. Ko lai Mērija .....tev no Latvijas? 9. Es ceru, ka viņa .....man kādu kukuli īstas rudzu maizes.“

Exercise F

Respond to the imperative statements using the future tense.

e.g. A. Nodod sveicienu Mērijai! B. Paldies! **Nodošu!**

1. A. Atraksti mums no Rīgas! B. .....
2. A. Atnāc, mēs tevi gaidīsim! B. .....
3. A. Paskaties, kad atiet vilciens! B. .....
4. A. Pajautā, cikos sākas izrāde! B. .....
5. A. Pasteidzies, mēs nokavēsim! B. .....
6. A. Uzvelc mēteli un skrien! B. .....
7. A. Nopērc biļeti! B. .....

Exercise G

Construct sentences following the pattern by placing the verbs *atrast, atrod, atrada* (to find) in the imperfect.

e.g. Meitene. Nauda. Kāda dāma.
Meitene vakar pazaudēja **naudu.** Kāda **dāma** to **atrada.**

1. Bērns. Lelle. Pārdevējs.
2. Ārsts. Pulkstenis. Slimnieks.
3. Mācītājs. Cepure. Jaunietis.
4. Saimniece. Nazis. Puisis.
5. Imants. Ritenis. Gunārs.

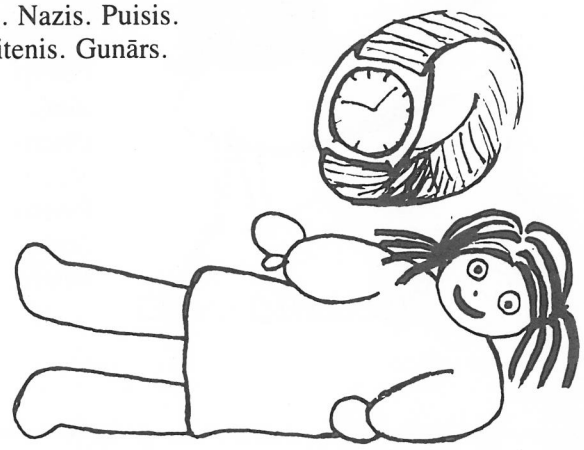

Translation:

1. Imants is going to try and listen to the volleyball game on the radio. 2. The young people are going to work in the country. 3. Baiba is going to cross the Baltic Sea. 4. You are going to think about summer jobs. 5. My team is going to win the basketball game. 6. I shall do what you say. 7. I am going to be at school at eight o'clock. 8. Baiba is going to be at home tonight. 9. The Couronians are a Latvian tribe. 10. During the Viking age the Couronians often visited Sweden. 11. Traffic across the Baltic Sea was very brisk. 12. The Swedes did not conquer all of Latvia's territory, only part of it. 13. During the years of peace the Swedes tried to enforce their own laws in Latvia. 14. Life became normal again in Latvia. 15. New schools were founded and farmers were given certain rights. 16. This period lasted about half a century. 17. Afterwards new wars started.

Filozofiska saruna (pēc *R. Blaumaņa)*

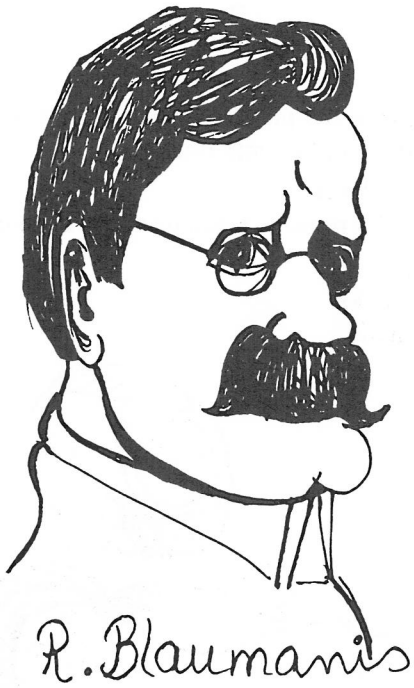

Jānis: Nu, Pēter, kur tad tu biji? Tik skaisti uzģērbies!
Pēteris: Bērēs.
Jānis: Kas tad ir nomiris?
Pēteris: Vecais Krastiņš.
Jānis: Jā, jā. Dažreiz man tā iekrīt prātā: arī man drīz vajadzēs mirt.
Pēteris: Jā, tad tevi apraks.
Jānis: Jā, un kas tad?
Pēteris: Tad tu paliksi par zemi.
Jānis: Jā, un kas tad?
Pēteris: Tad no tevis izaugs zāle.
Jānis: Jā, un kas tad?
Pēteris: Tad tevi apēdīs govs.
Jānis: Jā, un kas tad?
Pēteris: Tad viņa tevi atkal izmetīs.
Jānis: Tā?
Pēteris: Un kad es tevi tad atkal satikšu, tad sacīšu: Jāni, Jāni, kā tu esi pārmainījies!

Divdesmit otrā stunda 22

TWENTY-SECOND LESSON

Reading exercise I

mīļo (see § 82)
noteikts definite
Jāņi midsummer
līgot (II) here: to sing midsummer songs, celebrate midsummer
līgodziesmas midsummer songs
taisīties (III) to get ready
rakstnieks author
piemineklis monument
pēdējais the last one
izstāde exhibition
atklāt (I, atklāj, atklāja) to open (exhibition, etc.)
glęzna painting
tornis tower
šūpoties (II) to swing
plašs spacious, wide, vast
vilnis wave
sapnis dream
piepildīt (III) to fill (up), fulfil

Mīļo māmiņ!

Šī būs mana pirmā vęstule latviešu valodā. – Kā jums klājas? Vai visi ęsat vęsęli? Man iet labi, bet es tomēr bieži domāju par mūsu skaisto māju. Kad atminos savu gaiši zilo istabiņu augšējā stāvā, liekas, ka varu dzirdēt tęva noteiktos soļus apakšējā stāvā. Bet tagad stāstīšu, ko gribu darīt.

Kā zini, gribēju braukt uz Rīgu ap Jāņiem. Bet šovasar latviešiem būs Dziesmu dienas Gotlandē, un es arī dziedu korī. Visbija gaida latviešus no visas pasaules. Jāņu vakarā mēs līgosim šinī pusē Baltijas jūrai tā, ka vējš aiznesīs mūsu dziesmas līdz pašai Rīgai. Vai jūs ar tęvu arī atlidosiet? Mēs gaidīsim jūs ar Jāņu vainagiem.

Taisos uz Rīgu jau tagad. Redzēšu tur Tavus mīļos radus (es jau vēl nepazīstu viņus visus), nolikšu puķes pie lielā rakstnieka Raiņa pieminekļa. Izbraukšu jau pēdējā aprīlī, jo maija pirmajā pusē Rīgā atklās lielo mākslas izstādi, kur gribu apskatīt glęznas. Rīgas augstie torņi mirdzēs saulē, kad es šūpošos Daugavas pla-

sapnis piepildīsies = the dream will come true
apmeklēt (II) to visit, attend
sirsnīgi sincerely

šajos viļņos, vai ne, māmiņ! Cęru, ka šis lielais sapnis piepildīsies. Raksti drīz, ko man vajag ņemt līdz. Atsūti paziņu adreses Rīgā. Varbūt varēšu kādus apmeklēt.

Sirsnīgi sveicinu tęvu un Tevi tāpat, māmiņ!

Tava latviskā meita Mērija

---

§82. In Latvian adjectives have different endings: the indefinite (*liels dārzs*: a big garden, *liela māja*: a big house) and the definite (*lielais dārzs*: the big garden, *lielā māja*: the big house). Note the following about the definite adjectival endings:

1. -i- becomes **-ie-**	nom.pl.	lieli	lie**lie**
-u- becomes **-o-**	acc.sg.	lielu	lie**lo**
	acc.pl.	lielus	lie**los**
-a- becomes **ā**	nom. sg.	liela	lie**lā**
	nom./acc.pl.	lielas	lie**lās**

2. In all other cases **-aj- is added before the indefinite ending:**

nom.sg.	liel-s	liel-**ai-s**	(-j-changes to -i- in front
dat.sg.	liel-am	liel-**aj-am**	of a consonant)
dat.pl.	liel-iem	liel-**aj-iem**	etc.

The definite ending is used when speaking about something definite, something that is known or has been mentioned previously. It is also used after demonstrative or poss. pronouns, nouns in the genitive and for proper nouns.

Exercise 1

Decline the following words in the singular and plural:
skaistā māja, mīļā māte, labais tēvs, augstais tornis.

Exercise 2

Supply the definite endings of the adjectives following the pattern.

e.g. Dārzā aug liels koks. (Liels) koku nolauza vējš.
= **Lielo** koku nolauza vējš.

1. Jūrmalā skraidīja kāds mazs bērns. Liekas, tā bija māte, kas sauca (mazs) bērnu mājās.
2. Tuvu pie laivu piestātnes es ieraudzīju priecīgu cilvēku. (Priecīgs) cilvēks man uzsmaidīja.
3. ,,Dzimtenē ir jaukas dienas,'' viņš teica. ,,Bet (jauks) dienas drīz pazudīs.''

4. Mēs abi skatījāmies, kā laukumā cīnījās jauna sporta vienība. Protams, (jauns) sporta vienība zaudēja pretiniekam.
5. Svešinieks stāstīja par jaunieti, kas mīlējis lielisku meiteni. (Lielisks) meiteni biedrs viņam atņēmis.
6. Šis jaunietis aiz bēdām meties smagā darbā. (Smags) darbs viņu pavisam sabeidzis.
7. Pēc tam es jautāju, vai viņš ir ievērojis, cik skaisti ir meži visapkārt. Un (skaists) mežos aug daudz vecu koku.
8. Mēs sākām meklēt kādu milzīgu ozolu, zem kura pasēdēt. Bet (milzīgs) ozolu nevarēja tik viegli atrast.
9. Es ieteicu apsēsties pie garas egles. (Garš) egli mēs drīz vien atradām.

Supply the correct definite endings in exercises 3–6.

Exercise 3

Adjectives after possessive pronouns.

e.g. Mērija domā par savu (skaists) māju.
Mērija domā par savu **skaisto** māju.

1. Viņa atceras savu (zils) istabiņu.
2. Es redzēšu tavu (mīļš) draugu, ja viņš ieradīsies mani sastapt.
3. Es apskatīšu mūsu (vecs) Rīgu, par ko tu man esi tik daudz stāstījis.

Exercise 4

Adjectives after demonstrative pronouns, also **pats** and **viss.**

e.g. Šis (liels) sapnis piepildīsies.
Šis **lielais** sapnis piepildīsies.

1. Es ceru, ka tie (augsts) torņi Rīgā tiešām mirdzēs saulē, kad es tur iebraukšu.
2. Es apskatīšu arī to (skaists) pieminekli, ko esmu jau agrāk redzējusi daudzās ilustrācijās.
3. Mērija grib dabūt visas (interesants) grāmatas par Rīgu.
4. Viņa nopirka pašu (jaunāks = newest), ko atrada veikalā.
5. Vai tu vilksi mugurā to (vienkāršs) kleitu?
6. Nē, es vilkšu šo (melns).

Exercise 5

Adjective after the pronoun **abi/abas.**

e.g. Abi (smags) krēsli stāv pie sienas.
Abi **smagie** krēsli stāv pie sienas.

1. Abiem (mazs) bērniem patika šūpoties zaļajā pakalnē.
2. Abas (jauns) gleznu izstādes paredz atklāt noteiktā dienā.
3. Abi (pazīstams) ceļojumu biroji bija vaļā, kad viņi devās saņemt biļetes.
4. Abu (laimīgs) ceļotāju sapnis, cerams, piepildīsies.

Exercise 6

Adjectives preceded by genitive construction or proper nouns.

e.g. Rīgas (augsts) torņi sveicināja Mēriju.
Rīgas **augstie** torņi sveicināja Mēriju.

1. Savos sapņos es jau šūpojos Daugavas (plašs) ūdeņos.
2. Bet man vēl vajag sapirkt daudz dāvanu mātes (mīļš) radiem.
3. Imants vēlējās peldēt (Kluss) okeāna viļņos.
4. Pēteris taisījās meklēt uz kartes (Melns) jūru.
5. Baiba līgos tā, ka dziesmu (varens) skaņas dzirdēs arī otrā pusē Baltijas jūrai.
6. Latvieši plašajā pasaulē vēl arvien izjūt Jāņu svinēšanas (tautisks) nozīmi.

Exercise 7

Answer the questions. (Review Reading exerc. I.)

1. Pastāsti, kāda izskatās Mērijas māja Amerikā! 2. Kad Mērija gribēja braukt uz Rīgu? 3. Ko tu zini par latviešu Jāņiem? 4. Vai tu proti kādu līgodziesmas melodiju? 5. Kurā gadā bija latviešu Dziesmu dienas Gotlandē? 6. Vai tu arī tur biji? 7. Ja tu piedalījies, kā tev patika Jāņu vakars Baltijas jūras krastā? 8. Vai bija sabraukuši daudzi latvieši? 9. Vai tu satiki paziņas?

Reading exercise II

Telefona zvanītājs

A: Sveika! Tā esi tu, Baiba?

Baiba: Jūs mani pazīstat pēc balss? Sveiki, cilvēks bez vārda! Tas bija diezgan sen, kad runājāmies.

A: Es zvanīju pirms pāris dienām, bet tad tevis nebija mājās.

Baiba: Es jau nesēžu un negaidu, kad tev iegribēsies man piezvanīt. Starp citu, arī tagad man nav laika. Gatavojos iet uz koncertu.

A: Tev patīk mūzika? Bet es mīlu dzeju. Mūzika un dzeja ir kā māsas, vai ne?

Baiba: Mana māsīca arī tā saka. Man gan ir citi uzskati. Vai tu labi pazīsti daiļliteratūru?

A: Diezgan labi.

Baiba: Vai pazīsti Raini?

A: Raini? Nē, kas tas tāds?

Baiba: Viņš ir liels un tautā iemīļots latviešu rakstnieks, bet tu, protams, nekā nezini par viņu.

A: Vai Raiņa darbi ir tulkoti zviedriski?

sen a long time ago
kad tev iegribēsies = when you feel like it
starp citu = besides that
daiļliteratūra fiction
iemīļots = favourite
tulkot (II) to translate
šis tas this and that
ir tulkots = is translated
ir tulkoti = are translated
izdot (I, izdod, izdeva) to publish (book), give out
luga play
aizņemties (I, aizņemas, aizņēmās) to borrow
vispār generally
laikraksts newspaper
kā lai uzzinām = how should we know

Baiba: Šis tas ir tulkots, bet nav izdots.

A: Kā lai mēs uzzinām par šo lielo rakstnieku, ja jūs, latvieši, netulkojat viņa darbus? Vispār jūs par sevi maz informējat laikrakstos.

Baiba: Angliski ir tulkota un uzvęsta viņa filozofiskā luga „Jāzeps un viņa brāļi". Tās idejas ir ļoti aktuālas arī šodien.

A: Vai tev ir šī luga? Vai es varu no tevis aizņemties?

Baiba: Jā, mums vajag būt. Bet laikam mana māsīca Mērija to lasa. Klau, bet nu man vairāk nav laika. Sveiks!

A: Žęl! Es zvanīšu atkal. Uz sadzirdēšanos!

Exercise 8

Put the adjectives within the parentheses in the definite form.

e.g. Baiba sarunājas ar savu (nepazīstams) draugu.
Baiba sarunājas ar savu **nepazīstamo** draugu.

1. Viņš pazīst Baibu pēc viņas (skaists) balss.
2. Baiba nezina viņa vārdu, bet viņai patīk šīs (neparasts) telefona sarunas.
3. Šoreiz viņi runā par literatūru, ko abi (jauns) cilvēki labi pazīst.
4. Baibas (dīvains) draugs uzzina šo to par latviešu (liels) rakstnieku Raini.
5. Baiba nevar aizdot šim (ziņkārīgs) jauneklim tieši to (tulkots) Raiņa grāmatu, ko viņš grib, jo to lasa viņas (nopietns) māsīca.
6. Viņu (interesants) saruna izbeidzas ātri, jo Baibai vajag iet uz koncertu.
7. (Jauns) cilvēks solās zvanīt atkal.

Reading exercise III

vienīgais the only one
žęlums mercy
iedegties (I) to light up
kas viņas ugunīs iededzies = who has been roused by its fire
bojā iet = to be destroyed
vęrot (II) to observe, watch
ziedot (II) to contribute
visdārgākais (super. of **dārgs**)
sānis (adv.) sideways
pelt (I, peļ, pēla) to criticize
vizošs (partc.) glittering

Vienīgā zvaigzne

(J. Rainis)

...Un zini: augstākā ideja,
Tā nepazīst cilvęka žęluma;
Kas viņas ugunīs iededzies,
Tas neprasa, vai viņš bojā ies;
Ne sevis, ne cita tas nevęro,
Tas ziedo tai savu visdārgāko;
Tas neskatās sānis, bet iet un iet,
Tu vari to teikt vai pelt, vai smiet;
Tam visu visapkārt tumsa sędz,
Tik vienu vizošu zvaigzni viņš rędz.

piemiņas muzejs = memorial museum
piemiņa memory, souvenir
atrasties (I, atrodas, atradās) to be situated
vēlāk later
blakus (adv.) next to
tęlpa space
sarīkojums event, function
trimda exile
atbalsts support
paraksts signature
viesu grāmata guest book
liecināt (III) testify, bear witness

Raiņa un Aspazijas piemiņas muzeji Latvijā un Šveicē

Latvijā šāds muzejs atrodas Raiņa un Aspazijas pēdējā dzīves vietā viņu vasarnīcā Majoros, Rīgas Jūrmalā. Vēlāk pārveidoja arī vasarnīcu blakus, kur iekārtoja kino un plašas izstāžu tęlpas. Muzeju apmeklē daudz tūristu, un tur notiek arī kultūras sarīkojumi. Sevišķi plaši tie ir katru gadu Raiņa dienās – 11. un 12. septembrī, kad atzīmē Raiņa nāves dienu.

Šveicē, Raiņa un Aspazijas trimdas vietā Kastaņolā, pie Lugānas ęzęra, arī atrodas Raiņa un Aspazijas muzejs. To izveidoja trimdas latvieši ar Lugānas pilsętas atbalstu. 1976. gadā tur atklāja pieminekli Rainim.

Paraksti abu muzeju viesu grāmatās liecina par Raiņa un Aspazijas popularitāti un lielo nozīmi latviešu tautā.

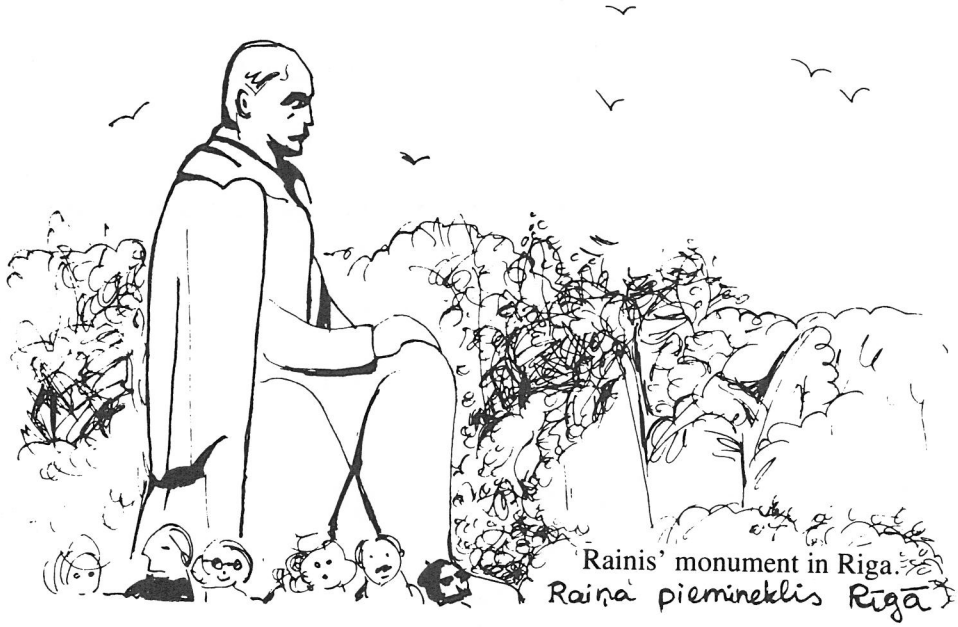

Rainis' monument in Riga.

Exercise 9

Tell what you know about Rainis.

1. Kurā laikā Rainis ir dzīvojis? 2. Kā sauc Raiņa dzīves biedreni? 3. Vai Rainis ar Aspaziju dzīvoja visu mūžu Latvijā? 4. Ko Rainis vairāk rakstījis – stāstus, romānus, dzeju vai lugas? 5. Vai Raiņa darbi ir tulkoti citās valodās? 6. Kur Rainim ir uzcelti pieminekļi? 7. Kur atrodas Raiņa un Aspazijas piemiņas muzeji? 8. Kas un kad izveidoja Raiņa muzeju Šveicē? 9. Vai tu esi bijis (-usi) kādā no šiem muzejiem? 10. Kad Latvijā svin Raiņa dienas? 11. Kāpēc? 12. Kā tev liekas, vai tu gribi iepazīties ar Raiņa darbiem?

Review 22

Saruna

Vai tev patīk rakstīt vēstules? Vai tev patīk saņemt vēstules? Kam tu mēdz rakstīt? Kāpēc? Vai tu mēdz sarakstīties ar kādu? Vai tu vari pateikt, ar cik cilvēkiem tu saraksties? Vai tu mēdz vēstulēs aprakstīt dabu, laiku un darbu? Vai tu mēdz rakstīt par problēmām? Kad tu atbildi uz vēstulēm? Tūlīt? Pēc ilga laika? Kad tu gatavojies ceļojumam, vai tu lasi brošūras un grāmatas par ceļojuma vietu? Vai tu pērc grāmatas vai aizņemies no draugiem un bibliotēkām? Par ko tu lasi – par dabu, par vēsturi, par pilsētām vai par kultūras vēsturi? Vai tu izraksti to, ko tu gribi redzēt? Vai tu ņem fotoaparātu līdz? Vai tu ņem daudz drēbju līdz? Vai tu esi bijis (-usi) Rīgā? Kad tu domā braukt turp? Kādēļ?

Exercise A

Construct adjectives from the given nouns.

e.g. siltums (warmth) = silts

1. augstums (height)
2. aukstums (cold)
3. biezums (thickness)
4. dziļums (depth)
5. garums (length)
6. grūtums (difficulty)
7. jaunums (newness)
8. kailums (nakedness)
9. klusums (quietness)
10. lępnums (pride)
11. mīkstums (softness)
12. niknums (anger)
13. ręsnums (stoutness)
14. garšīgums (tastiness)
15. saldumi (sweets)
16. slinkums (laziness)

Exercise B

Make new dialogues following the pattern.

e.g. Tagad pulkstenis ir četri. Vilciens pienāks. 4.10.

A. **Kad** pienāks vilciens?

B. **Pēc** desmit minūtēm.

1. Šodien trešdiena. Mērija brauks piektdienā.
2. Pagāja pāris gadu, kamēr viņi atkal redzēja viens otru.
3. Baibai skola beidzas tikai jūlijā. Vienu mēnesi viņa nestrādās.
4. Pēteris jau jūnijā strādās lauksaimniecībā un atgriezīsies mājās tikai septembrī.
5. Gunārs zvanīja Imantam divos. Viņi norunāja satikties piecos.
6. Svētki paies, un es sākšu mācīties.

Exercise C

Replace each dot with a letter, e.g. **bēd . . .** = *bēdīgs*

a) Kādas var būt cilvēka fiziskās īpašības (characteristics)?

1. gar .
2. tiev .
3. blon . .
4. spēc . . .
5. stipr .
6. kaulai . .
7. apaļ .
8. skais . .
9. stūr . . . .
10. resn .
11. vesel . . .
12. strau . .

b) Kādas var būt cilvēka garīgās īpašības?

1. god . . .
2. dro . .
3. dusm . . .
4. patīk . . .
5. mīļ .
6. slink .
7. klus .
8. lepn.
9. bērnišķ . . .
10. nopiet . .
11. ziņkār . . .
12. dūšī . .
13. vienkārš .
14. gud . .
15. vieglprāt . . .
16. priec . . .

Exercise D

Change the sentences to the future tense.

Ex. Mērija grib braukt uz Rīgu. Mērija **brauks** uz Rīgu.

1. Viņas draugs arī taisās doties turp.
2. Baiba gatavojas likt eksāmenus pavasarī.
3. Imants cer uzvarēt nākamajās sacensībās.
4. Gunārs arī vēlas lidot uz Dziesmu dienām Visbijā.
5. Vecāki domā aizņemties naudu.
6. Rakstnieks gudro izdot grāmatu.

Exercise E

Put **nest, atnest** or **aiznest** in the correct form.

Gunārs: Vai tu ..... Raiņa lugu ,,Pūt, vējiņi''?
Baiba: Jā, ... Es apsolīju to .....vēlāk uz skolu.
Gunārs: Kad tu .....to uz skolu?
Baiba: Es .....to rīt, jo mums ir brīva stunda. Varēšu pastāstīt šo to par Raini.
Gunārs: Pēc skolas tu .....to atkal mājās, vai ne? Es arī gribu iepazīties ar Raini.
Baiba: Es ..... Bet grāmata ir latviešu valodā. Tu neproti tik labi lasīt latviski.
Gunārs: Tas nekas. Kad tu .....grāmatu, pasaukšu Imantu. Viņš man palasīs.
Baiba: Apsoli, ka jūs .....grāmatu atkal atpakaļ uz bibliotēku.
Gunārs: Protams, ka .....

Exercise F

Put the verb in the imperfect.

e.g. Parasti Pēteris prot skolas uzdevumus, bet šoreiz viņš **neprata.**

1. Parasti tētis atnes saldumus, bet šoreiz viņš ne.....
2. Parasti māte mums ļauj izgulēties, bet šorīt viņa ne.....
3. Parasti mūsu kaķis nevienu nekož, bet šodien viņš kļuva dusmīgs un ie.....Mērijai rokā.
4. Parasti mēs ar Pēteri cenšamies atgriezties mājās laikā, bet todien mēs ne.....
5. Parasti tēvs nesmejas, kad lasa avīzi, bet torīt viņš .....
6. Parasti es spēju lasīt līdz pulksten vienpadsmitiem, bet šovakar es ne.....
7. Parasti tēvocis nesteidzas uz vilcienu, bet toreiz viņš .....

Exercise G

Use the verb within the parentheses in the perfect.

e.g. Es (lasīt) dažus Raiņa darbus = Es **esmu lasījis/-usi** dažus Raiņa darbus.

1. Vai jūs (iepazīties) ar latviešu daiļliteratūru?
2. Mēs (šķirstīt) Raiņa dzeju grāmatu ,,Gals un sākums''.
3. Aspazija, tāpat kā viņas vīrs, (rakstīt) kā dzeju, tā arī lugas.
4. Trimdas latvieši (maksāt) par Raiņa pieminekli Kastaņolā.
5. Maz latviešu rakstnieku darbu (tulkot) citās valodās.
6. Vai tu (aizņemties) grāmatu no māsas?
7. Nē, es (saaukstēties) un nevaru iet ārā.

Translation

1. Rīga is situated on the shores of Daugava. 2. Many tourists travel to Rīga at the beginning of May. 3. I am going to take flowers to the monument and visit my mother's relatives. 4. Latvians around the world love midsummer festival. 5. Young and old can celebrate midsummer. 6. Rainis is one of Latvia's most famous authors. 7. It's pity that Rainis' poems and plays have not been translated into English.

Parunas:

Divās nāvēs nemirsi, vienai neizbēgsi.
Ar uguni nespēlējies, ar ūdeni nedraudzējies un netici vējam!

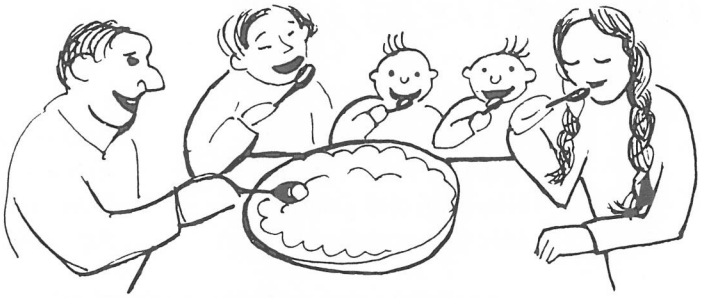

Pie pilnas bļodas draugu daudz.

Līgodziesmas

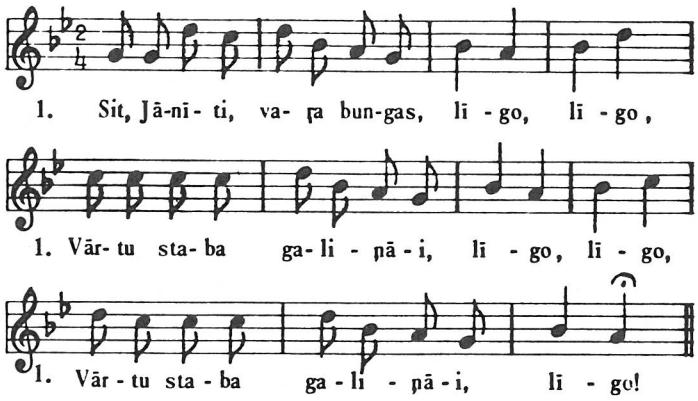

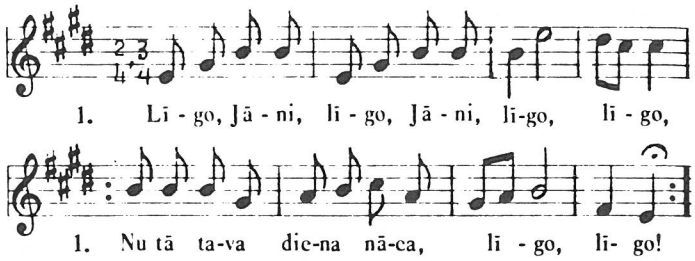

Labvakar, Jāņu māte!
Vai gaidīji jāņubērnus?
Jāņubērni nosaluši,
Jāņu zāles lasīdami.

Lai ceļas Jāņu māte,
Lai saņem jāņubērnus!
Sieru, sieru, Jāņu māte,
Alu, alu, Jāņu tēvs!

Es uzliku Jānītim
Ozoliņa vainadziņu.
Lai aug viņa kumeliņi
Lieli, resni kā ozoli.

Visu gadu Jānīt's* jāja,
Nu atjāja šovakar:
Celiet vārtus, taisiet durvis,
Laidiet Jāni istabā.

Kas līgoja Jāņu nakti,
Līgos visu vasariņu.
Kas gulēja Jāņu nakti,
Visu gadu nogulēs.

Ej ar Dievu, Jāņu diena,
Mēs tev' skaisti pavadām.
Nāc atkal citu gadu,
Mēs tev' skaisti saņemsim.

Šauras, šauras man actiņas,
Es meitiņu cauri redzu:
Divi krekli mugurā,
Abi melni, nemazgāti.

* Jānis (Jānītis) is also a mythical being associated with fertility beliefs. He arrives once each year at midsummer and disappears at sunrise.

Divdesmit trešā stunda 23

TWENTY-THIRD LESSON

Reading exercise I

ceļojums trip, journey
man jāzina (see § 83)
atsūtīt (III) to send
skarbs harsh, abrupt
krāšņs colorful, magnificent
pludmale beach, shore
smiltis (pl.) sand
vilināt (III) to tempt
peldētājs swimmer
dzimtene fatherland
sirms grey/gray (haired)
viesmīlīgs hospitable
Sigulda (name of place)
krasts coast
ieva berry alder, bird cherry
slavęns famous
ārzemes (pl.) foreign countries, abroad
VEF = **Valsts Elektrotehniskā Fabrika** State Electrical Factory
savādi, ka = how strange that

Ceļojumu brošūra

Mērija: Domāju, ka man jāzina vairāk par Rīgu, tāpēc lūdzu ceļojumu birojam atsūtīt kādu brošūru.

Imants: Tu gan esi dīvaina! Ja gribi zināt par Rīgu, tev jāklausās, ko mamma stāsta.

Mērija: Protams, tas man bija jādara jau Amerikā. Arī mana māte man daudz stāstīja, bet toreiz tas gāja pa vienu ausi iekšā, pa otru ārā. Te ir brošūra!

Visa Bērziņu ģimene ziņkārīgi lasīja:

,,Latvijas jūrmala ir pazīstama ar savu skarbo, bet krāšņo dabu. Pludmales baltās smiltis vilina pęldętājus no plašās pasaules. Sirmie Rīgas torņi aicina apskatīt bagātos muzejus, kas viesmīlīgi ver durvis tūristiem. Skaista ir Sigulda pavasarī, kad straujās Gaujas krastos zied baltās ievas un dzied lakstīgalas.

Rīgā atrodas arī slavęnās VEF un Vagonu rūpnīcas, kas pazīstamas arī ārzemēs.''

Pēteris: Savādi, ka var tik daudz vārdos tik maz pateikt.

---

§ 83. The Debitive (mood of necessity or obligation). So far, the debitive in Latvian has been expressed by using **vajag** and the **infinitive.**

e.g. *Man vajag lasīt grāmatu.* I must/I have to read a book.
In Latvian, the real debitive mood is formed with the prefix **jā-** and the **3rd. pers.** verb in the **present:**

e.g. *Man jālasa grāmata.* I have to/I must read a book.
Man jāklausās dziesma. I have to/I must listen to the song.
In both versions the subject is in the dative, but the object of the ,,jā- debitive'' is in the nominative.
Note: the debitive of **būt** (to be): *jābūt.*

Exercise 1

Place the verbs in the parentheses into the present debitive and then into the imperfect debitive.

e.g Mērija (lasa) grāmatu par vēsturi. Mērijai (ir) **jālasa grāmata** par vēsturi. Mērijai **bija jālasa grāmata** par vēsturi.

1. Ceļojumu birojs (sūta) brošūru Bērziņu ģimenei. 2. Baiba (palīdz) atrast vajadzīgās ziņas. 3. Imants (meklē) Rīgas plānu. 4. Pēteris (raksta) vēstuli vectēvam par Mērijas ceļojumu. 5. Māte (pērk) dāvanas radiem un paziņām Rīgā. 6. Tēvs (stāsta) Mērijai, kur pirkt biļetes. 7. Mērija (izmaina) naudu bankā un (pagarina) pasi. 8. Viņa (apgrūtina) daudzus ierēdņus. 9. Beidzot viss ir kārtībā, un viņa (dodas) uz staciju. 10. Pirms tam viņa (uzklausa) vēl daudzus padomus.

Exercise 2

Read the text in the left-hand column, then put the verb in the debitive and future in the right-hand column.

e.g. Es dabūju vēstuli no Anglijas. Es neprotu labi angļu valodu. Mans draugs prot angliski.	Man **jāiet** pie drauga. Draugs **palīdzēs** man izlasīt vēstuli.

1. Skolotājs iedeva man matemātikas grāmatu. Es nesaprotu dažus uzdevumus. Mans kaimiņš ir matemātiķis.
2. Baiba sūtīs paciņu uz Rīgu. Veidlapa ir krievu valodā. Viņa neprot krieviski. ,,Mans paziņa studē slāvu valodas. Palūgšu viņam to uzrakstīt,'' domā Baiba.
3. Pēteris grib mācīties cept maizi. Mājās nav rauga. Veikali vēl vaļā. ,,Pēter, aizskrien uz veikalu!'' māte uzsauc viņam.

Reading exercise II

Ceļojumu birojā

darbinieks employee
Ar ko varu pakalpot? = What can I do for you?
pakalpot (II) to do a service
ērts comfortable
izdevīgs favourable, advantageous
izkārtot (II) to arrange
diemžēl unfortunately
viesnīca hotel
izpildīt (III) to fill in
sūtniecība embassy
kuģis boat, ship
lidmašīna airplane/aeroplane

Mērija: Labdien!

Biroja darbinieks: Labdien! Ar ko varu pakalpot?

Mērija: Gribu braukt uz Latviju. Lūdzu, pastāstiet, kas man jādara.

Biroja darbinieks: Jūs varat piedalīties grupas braucienā. Tas ir ērtākais un vislētākais brauciens. Braucieni būs 20. martā, 15. aprīlī un .....

Mērija: Grupu braucieni ir noteiktos datumos, vai ne? Man tas nav izdevīgi. Izdevīgāk braukt vienai pašai, jo vēlos būt Rīgā maija pirmajā nedēļā.

pusotra one and a half
diennakts (f) day and night
lidojums flight
apstāties (I, apstājas, apstājās) to stop
aplēse calculation, estimate
nosūtīt (III) to send on, to dispatch

Biroja darbinieks: Diemžēl, tai nedēļā nav grupas brauciena. Bet mēs varam jums izkārtot ceļojumu. Piezvanīsim uz Rīgas viesnīcu par istabu. Cik dienu jūs būsiet Rīgā?

Mērija: Man vajadzīga istaba vienai nedēļai.

Biroja darbinieks: Lūdzu, izpildiet šo veidlapu: uzvārds, vārds, dzimšanas gads un tā tālāk. Mums vajadzīgas arī trīs fotogrāfijas, jo birojs var dabūt jums vīzu no sūtniecības.

Mērija: Kādas ir braukšanas iespējas?

Biroja darbinieks: Ir divas iespējas: ar kuģi vai ar lidmašīnu. Jūs varat braukt ar kuģi no Stokholmas līdz Helsinkiem Somijā. Tālāk iet cits kuģis līdz Tallinai Igaunijā. No Tallinas var braukt uz Rīgu ar naktsvilcienu vai ar autobusu.

Mērija: Tik garš ceļš!

Biroja darbinieks: Pusotras diennaktis.

Mērija: Divarpus dienas! Tik ilgi!

Biroja darbinieks: Nē, viena pilna diennakts un vēl puse no dienas. Protams, ātrāks par kuģa braucienu ir lidojums, tikai tas ir dārgāks.

Mērija: Helsinki ir skaista pilsēta. Varbūt es varu izmantot šo gadījumu un apstāties tur dažas dienas.

Biroja darbinieks: To mēs varam izkārtot. Tikai tas maksās vairāk.

Mērija: Vai drīkstu jūs palūgt uzrakstīt man braucienu aplēsi? Man būs vieglāk izlemt, kāds ceļš man izdevīgāks. Es neesmu tik bagāta.

Biroja darbinieks: Lūdzu, piesēdieties un pagaidiet – es aprēķināšu. Varbūt varu nosūtīt aplēsi jums pa pastu?

Mērija: Tiešām, tā būs labāk, man tagad nav laika. Šeit mana adrese. Paldies un uz redzēšanos!

Biroja darbinieks: Uz redzēšanos!

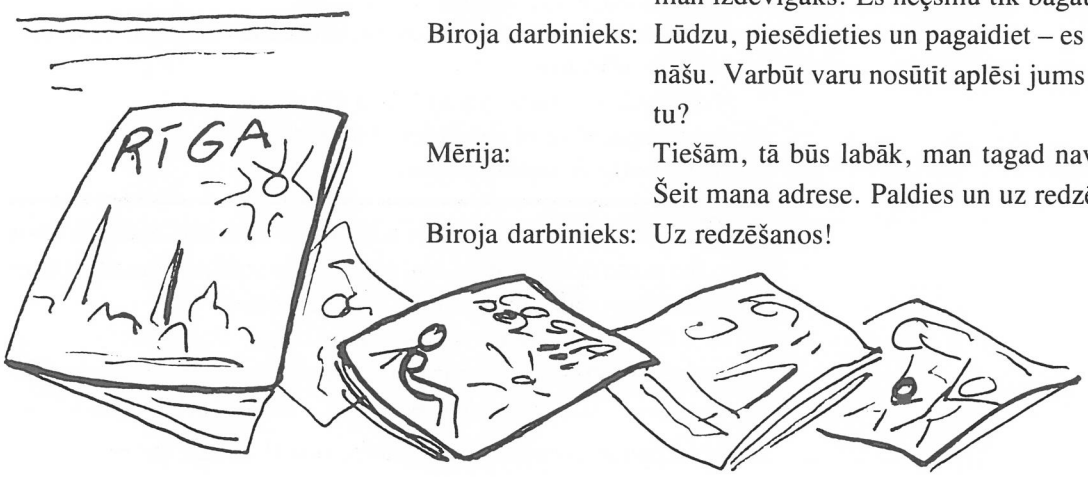

Exercise 3

Review Reading exerc. II by answering the questions.
1. Kurp Mērija grib braukt? 2. Uz kurieni viņa dodas pēc biļetes? 3. Kāda ir ērtākā un lētākā ceļojuma iespēja? 4. Kāpēc Mērija nepiedalās grupu braucienā? 5. Cik ilgi Mērija grib palikt Rīgā? 6. Kas Mērijai jāizpilda? 7. Kādas ir braukšanas iespējas? 8. Kāds ir ātrākais ceļš? 9. Kāds ir lētākais brauciens? 10. Kāpēc Mērija neizlemj jau birojā par ceļojuma veidu? 11. Ko Mērija lūdz biroja darbiniekam? 12. Kā Mērija dabūs aplēsi?

---

§ 84. Comparison of adjectives.

The **comparative** is formed by the suffix **-āks/-āka** and is inflected like the indefinite/definite adjectives:
labs (good) *lab-āk-s/lab-āk-ais* (better)
laba lab-āk-a/lab-āk-ā
Sometimes it is expressed with the adverb **vairāk** (more):
vairāk mācīts/-a more educated.
Note: there are no irregular adjectives!
The comparative is used with:
A. the preposition **par** + acc. sg./dat. pl. (even when the verb is negative):
Brālis ir vecāks par māsu. The brother is older than the sister.
Brālis nav vecāks par māsu. The brother isn't older than the sister.
B. the conjunction **nekā** + nom. (only in positive clauses):
Brālis ir vecāks nekā māsa. The brother is older than the sister.
C. the conjunction **kā** + nom. (in negative clauses):
Brālis nav vecāks kā māsa. The brother isn't older than the sister.
The **Superlative** is formed by:
A. the prefix **vis-** added to the comparative of the definite adj:
Mans brālis ir visliélākais klasē. Note: the stress is on the main word!
My brother is the biggest in the class.
B. the pronouns **pats/pati** or **tas/tā** before the comparative of the definite adjective:
Mans brālis ir pats/tas lielākais klasē.
C. the comparative of the definite adjective:
Mans brālis ir lielākais klasē.

---

§ 85. Adverbs formed from adjectives with the endings **-i/-u** have the same comparative and superlative suffix as the adjectives:
comparative: -āk labi: *lab-āk* good: better
vēlu: *vēl-āk* late: later
superlative: vis- + comparative, the stress on the main word!
vis-lábāk best *vis-vêlāk* latest

Note: irregular comparatives *daudz*: *vairāk* much: more

Exercise 4

Form comparatives from the adjectives following the pattern.

e.g. Mana istaba ir liela.
Tava istaba ir **lielāka.**
Māsas istaba ir **vislielākā.**

1. Kuģis uz Tallinu ir ērts.
   ,, ,, Helsinkiem ir .....
   ,, ,, Ņujorku ir .....
2. Ceļojums ar vilcienu ir lēts.
   ,, ,, autobusu ir .....
   ,, ,, kuģi ir .....
3. Pirmais datums man izdevīgs.
   Otrais ,, ,, ...
   Trešais ,, ,, ...
4. Viesnīca Anglijā ir dārga.
   ,, Zviedrijā ir .....
   ,, Rīgā ir .....
5. Zviedrijas sūtniecība ir bagāta.
   Vācijas sūtniecība ir .....
   Amerikas sūtniecība ir .....

Exercise 5

Form comparatives from the adjectives:

A) With the conjunction **nekā** + nominative

e.g. Es esmu vecāks **nekā tu.**

1. Rīgas jūrmalā smiltis ir (balts) nekā Zviedrijā.
2. Stokholmas nami ir (augsts) nekā Rīgā.
3. Visas lidmašīnas ir (ātrs) nekā kuģi.
4. Pēdējais uzdevums ir (grūts) nekā pirmais.

B) With the preposition **par** + accusative

e.g. Es esmu vecāks **par tevi.**

5. Imants ir (gudrs) par savu jaunāko brāli Pēteri.
6. Baiba ir (jauna) par savu māsīcu Mēriju.
7. Upsalas Doma baznīca ir (plašs) par Rīgas Doma baznīcu.
8. Biļete no Stokholmas uz Rīgu ir (dārgs) par biļeti uz Ļeņingradu.
9. Zviedri ir (laipns) par krieviem.

Reading exercise III

Krišjānis Barons – tautasdziesmu krājējs

krājējs collector
17. g. s. = 17 century
ir dzimis = is born
veltīt (III) dedicate, donate
uzmanība attention
daina = **tautasdziesma** folk-song
dzīves laikā = during ones lifetime
sakrāts (partc.) collected
sējums volume
uzcēldams (partc.)
uzcelt to raise, build
dzejnieks poet
izvadīt (III) to lead, guide
caur sniegiem = through snow
bēglis refugee

Par latviešu tautasdziesmām sāka interesēties jau 17. gadu simtenī. Bet Krišjānis Barons, kas dzimis 1835. gada 31. oktobrī, veltīja visu savu mūžu un uzmanību tautasdziesmām vai – kā viņš tās sauca – dainām. Viņa dzīves laikā izdeva astoņus sējumus ar vairāk nekā 35 000 sakrātām dziesmām. No šiem sējumiem ir izauguši visi nākamie. Barontēvs – tā latvieši viņu sauca – mira, kad viņam bija 88 gadi, uzcēldams ar dainām pats sev piemineklī.

Bērēs dzejnieks Kārlis Skalbe teica: ,,Tautasdziesmas ir izvadījušas latviešu karavīrus un bēgļus cauri Sibīrijas sniegiem un pārvēdušas tos pāri jūrām atpakaļ dzimtenē.''

Tautasdziesmu nozīme arī tagad nav kļuvusi mazāka.

Exercise 6

Change the sentences to the debitive in the correct tense.

e.g. Kas Baibai jādara: gludināt veļu. = Baibai **jāgludina** veļa.

A. Kas jādara Pēterim mājās:
   1. Nomazgāt traukus.
   2. Iztīrīt savu istabu.
   3. Pirkt maizi un pienu.
   4. Apliet puķes.
   5. Gatavot skolas darbus.

B. Kas bija jādara Imantam pilsētā:
   6. Iemest vēstules pastā.
   7. Nodot svārkus tīrītavā.
   8. Paņemt kurpes pie kurpnieka.
   9. Uzzināt vilciena atiešanas laiku.

C. Kas būs jādara Mērijai Rīgā:
   10. Apmeklēt radiniekus.
   11. Iepazīties ar rīdzinieku dzīvi.
   12. Apskatīt gleznu izstādes.
   13. Piezvanīt mātes draudzenēm.

---

§ 86. When saying the **date,** the word *gads,* in the genitive, follows the year which is given as an ordinal number. The name of the month comes last. Numbers followed by a full stop are read as ordinals. 1978-01-01 = *1978. gada 1. janvāris* = tūkstoš deviņi simti septiņdesmit astotā gada pirmais janvāris.

Exercise 7

Read the following dates.

e.g. 1925-04-02 = Tūkstoš deviņi simti (deviņsimt) divdesmit piektā gada otrais aprīlis.

1. 1789-06-06
2. 1918-11-18
3. 1917-11-07

Exercise 8

Answer the questions. The day and month are in the locative case when the interrogative word **kad** is used.

e.g. Kad beidzās otrais pasaules karš? (1945-05-08)
Otrais pasaules karš beidzās 1945. gada **astotajā maijā.**

1. Kad ir Ziemsvētki? (25/12)
2. Kad mēdz svētīt Jāņu vakaru? (23/6)
3. Kad tev ir dzimšanas diena? (?)
4. Kad būs nākamā olimpiāde? (?)

Saruna par tautasdziesmām
Vai tu zini kādu latviešu tautasdziesmu? Kādu zviedru vai citas tautas tautasdziesmu? Vai zviedru jaunieši šajos laikos mīl savas tautasdziesmas? Vai Zviedrijā skolās veltī uzmanību tautasdziesmām? Kas un kā krāj tautasdziesmas Zviedrijā? Kas bija lielākais latviešu tautasdziesmu krājējs? Vai tu esi redzējis grāmatas ar sakrātām latviešu tautasdziesmām? Vai tu proti dziedāt kādu latviešu tautasdziesmu? Vai tev bija jādzied tā kaut kur? Vai tev ir kāda vismīļākā dziesma? Vai tu esi bijis kādos latviešu dziesmu svētkos?

Woodcut by Jānis Plēpis
Rīga, 1943

Vasara

K. Skalbe

Vasara ir klātu,
Zied jau ceriņi.
Ziedu sveces gaišas
Paceļ kastaņi.

Rokas tā uz augšu
Gribas man ar' celt,
Vēlēt latvju zemei
Ziedēt, augt un zelt.

Liekas, pats es esmu
Vecs un priecīgs koks.
Lauks ir mana māja,
Debesis – mans logs.

Kārlis Skalbe (1879–1945)
No daudzajiem latviešu dzejniekiem K. Skalbe varbūt visdziļāk ir izpratis Latvijas dabu un latviešu tautas dvēseli.* Viņa dzeja reizē ir smalka un vienkārša. Sevišķi iemīļotas tautā ir viņa pasakas, un dažas no tām ir tulkotas kā angliski, tā arī zviedriski, krieviski un ungāriski. Otrā pasaules kara beigās Kārlis Skalbe kā bēglis pārbrauca mazā laiviņā pāri Baltijas jūrai un mira Stokholmā 1945. gada pavasarī. Viņa dzīves biedre Lizete Skalbe ir līdz šim lielākā skandināvu daiļliteratūras tulkotāja latviešu valodā.

* According to J. Andrups and V. Kalve, ,,Latvian Literature'', 1954, p. 132.

Exercise A

Choose the correct word for the given descriptions.

Daugava, Gauja, ieva, lakstīgala, muzejs, māte, vēstule, telefons, rakstnieks

e.g. Strauja upe pie Siguldas, Latvijā. **Gauja.**

1. Upe, kuras krastos atrodas Rīga.
2. Cilvēks, kas raksta daiļliteratūru.
3. Ēka, kur izstāda mākslas un vēstures lietas.
4. Raksts, ko sūta pa pastu.
5. Aparāts, kas palīdz sarunāties cilvēkiem, kas neatrodas vienā vietā.
6. Krūms, kas zied pavasarī baltiem ziediem.
7. Mazs pelēks putns, kas skaisti dzied maijā.
8. Sieviete, kurai ir bērns.

Exercise B

Answer the questions with a negative subject and **nebūs.**

e.g. A. Vai mazais Pēteris ir skolā?
B. Nē, **mazā Pētera nebūs** skolā, jo viņš ir slims.

1. A. Vai jaunais bēglis no Igaunijas ir klāt?
   B. Nē, ..., jo viņam bija jādodas atpakaļ.
2. A. Vai vakarējie peldētāji ir atnākuši?
   B. Nē, ... šodien pludmalē, jo viņi aizbrauca uz Siguldu.
3. A. Vai vecākais ierēdnis atrodas šeit?
   B. Nē, ..., jo viņam bija jāiet uz sūtniecību.
4. A. Vai skaistais viesmīlis drīz ieradīsies?
   B. Nē, ..., jo viņam ir cits uzdevums.
5. A. Vai nepazīstamā istabas biedrene ir atbraukusi?
   B. Nē, ..., jo viņas lidmašīna ir nokavējusies.

Exercise C

Triple exercise for dates of birth.

e.g. A. Jautā C., kad viņš/-a ir dzimis/-usi.
B. Kad tu esi dzimis/-usi?
C. Es esmu dzimis/-usi 1966.g. 6. jūlijā.

1. ..... kad ir dzimusi viņa/-as māte?
2. ..... kad ir dzimis " " tēvs?
3. ..... kad ir dzimusi " " vecmāmiņa?
4. ..... kad ir dzimuši " " draugi un draudzenes?

Exercise D

Make new dialogues following the pattern (debitive, given time).

e.g. A. Kāpēc tu tā steidzies?
B. Man jābūt **futbola laukumā 14.45,** bet tagad jau **14.30.**
A. Nesteidzies, tev laika diezgan – tu paspēsi.

1. Stacija. 3.30–3.15.
2. Koncerts. 8.00–7.30.

3. Rūpnīca 12.05–11.15.
4. Viesnīca. 9.15–8.55.
5. Kuģis. 2.00–1.20.

Exercise E

Insert the correct verb. Note the difference in the verb pairs.
klausīties (to listen): **dzirdēt** (to hear)
skatīties (to look): **redzēt** (to see)

e.g. Ko tu saki? Es tevi slikti ..... = Es tevi slikti **dzirdu.**

1. Vakar mēs ..... televīzijā sporta pārraidi. 2. Es to jau ..... skolā. 3. Vai tu ....., ka Mērija brauks uz Rīgu? 4. Es ....., kad viņa stāstīja par to Gunāram. 5. Jā, es to jau ..... no viņas aizvakar. 6. Mēs ..... filmu par lauksaimniecību Padomju Savienībā. 7. Es jau to ..... pagājušajā gadā. 8. Kad es runāju ar viņu pa telefonu, viņš ļoti slikti ..... mani. 9. Uzliec brilles! Vai tu tagad ..... mani? 10. Paņem klausuli un ....., vai tu ..... kaut ko? 11. Es ....., ko viņš saka – viņš runā klusu.

Exercise F

Conjugate the verb in parentheses in the pluperfect tense.

e.g. Kad birojs (atsūtīt) brošūru, visi to lasīja.
Kad birojs **bija atsūtījis** brošūru, visi to lasīja.

1. Kad Krišjānis Barons (sakrāt) tautasdziesmas, tās sāka izdot grāmatu sējumos.
2. Kad jaunieši (saprast) tautasdziesmu nozīmi, viņi tās lasīja un mācījās no galvas.
3. Nesen es izlasīju Skalbes pasaku, ko es nekad agrāk (nelasīt).
4. Mēs (iemīļot) Skalbes pasaku „Milzis" un gribējām to tulkot.
5. Daudzi latviešu karavīri (krist) karā cīņā par brīvību.
6. Kad cīņas (beigties), iedzīvotāji atkal uzcēla jaunas ēkas.
7. Bēgļu bērni, kas (uzaugt) svešās vietās, pārnāca atkal dzimtenē.

Exercise G

Insert the correct perfect tense (with prefix **iz-**).

e.g. Mērija lasa Raiņa lugu.
Baiba jau to **ir izlasījusi.**

1. Imanta māte cep vārda dienas kliņģeri.
   Gunāra māte jau ..... speķa pīrāgus, bet viņa ir pielikusi par daudz sīpolu.
2. Skolotājs sauc skolnieku vārdus klasē.
   Imanta vārdu viņš ....., jo viņa uzvārds sākas ar „b" burtu.
3. Imants vēl arvien atrodas skolas ēdamzālē un dzer savu tēju.
   Pēteris ..... un jau atgriezies sētā pie zēniem.
4. Baiba domā par savu dīvaino draugu, kas mēdz viņai zvanīt.
   Viņa ..... vairākus jocīgus jautājumus nākamajai reizei.

5. Imants gudro, vai doties uz ārzemēm.
   Pēteris ....., ka viņš nebrauks uz svešām zemēm, bet paliks mājās.
6. Krusttēvs Andrejs kāpj no automašīnas ārā.
   Viņa meitas .....
7. Skolotājs labo skolnieku burtnīcas.
   Angļu valodas burtnīcas viņš .....

Sakāmvārdi
Katrs pats sev dārgākais, paša krekls vistuvākais.
Katrs kļūst vecāks, bet ne katrs gudrāks.

Translation

1. It is cheaper to travel by boat than by plane. 2. It is quicker to fly. 3. The travel agency arranges visas from the embassy. 4. Mary wants to stay in Helsinki for a few days. 5. Mary is going to be in Rīga during the first week in May. 6. It is quicker to travel to Moscow than to Rīga. 7. Mary has written a letter to her mother. 8. Soon she will see Rīga. 9. She needs to know more about Rīga and Latvian culture. 10. Afterwards she is going to Finland.

Dzimta

radi, radinieki	relatives
vīratēvs	father-in-law
vīramāte	mother-in-law
sievastēvs	father-in-law
sievasmāte	mother-in-law
svainis	brother-in-law
svaine	sister-in-law
vędķla	daughter-in-law
znots	son-in-law
māsīca	cousin (female)
brālēns	cousin (male)
ģimene	family
sieva	wife
vīrs	husband
vęcmāmiņa	grandmother
vęctēvs	grandfather

Relatives

tēvocis, tēvabrālis	uncle
mātesbrālis	uncle
krustmāte	godmother, aunt
tante	aunt
krustdēls	godson
krustmeita	goddaughter
pameita	step-daughter
padēls	stepson
pamāte	stepmother
patēvs	stepfather
šķirtenis/-ne	divorcee
atraitnis/-ne	widower, widow
dēls	son
meita	daughter
mazdēls	grandson
mazmeita	granddaughter

Divdesmit cęturtā stunda 24

TWENTY-FOURTH LESSON

Reading exercise I

sapņot (II) to dream
dzęguze cuckoo
kūkot (II) to call (to cuckoo)
ziedošs (partc. of **ziedēt**) flowering
smarža odour, scent
kutināt (III) to tickle
svilpodami (partc. of **svilpot**) whistling
smiedami (partc. of **smiet**) laughing
zviedzam (part. of **zviegt**) neighing
„mazā sirmā kumeliņā...“ quote from a children's poem by Aspazija
apgriezties (I) to turn around
nebiju apgriezies = I hadn't turned around
viegli ap sirdi = light hearted
briedis deer
savādi ap sirdi = a strange feeling
būšu apmaldījies = I must be lost
apmaldīties (III) to go astray, get lost
nieks trivial matter
runāt niekus = talk nonsense
patiesība truth
nudien! really!
sudrabs silver
rags antler, horn
sajūta feeling
lidodams (partc. of **lidot**) flying
krūms bush
pamosties (I, pamostas, pamodās) to wake up
manis dēļ tu vari pats stāstīt = as far as I'm concerned you can tell
pārējais the rest

Pētera sapnis

Pēteris: Ja gribi, pastāstīšu, ko šonakt sapņoju.

Imants: Stāsti! Tev vienmēr tādi dīvaini sapņi.

Pēteris: Tas tiešām bija savāds sapnis. Mēs ar tēvu bijām mežā. Bija it kā pavasaris. Dzęguze kūkoja. Ziedošo ievu smarža vēl tagad kutina man dęgunu. Gājām svilpodami un smiedami gar mūsu upīti. Pēkšņi dzirdu it kā zirgus zviedzam.

Imants: „Mazā sirmā kumeliņā jāj pa ceļu pasaciņa“, vai ne?

Pēteris: Nepārtrauc! Es nebiju vēl apgriezies, rędzu – tēva nav. Tēvs pazudis. Ęsmu palicis viens pats.

Imants: Un puisītim kļuva bail!

Pēteris: Izbeidz! Bail man nebija, bet savādi ap sirdi. Bija kļuvis tumšāks, es biju iegājis dziļāk mežā. Es būšu apmaldījies, domāju. Meklēšu ceļu atpakaļ. Te rędzu kalnā stāv liels briedis. Uz brieža – Imants.

Imants: Nu gan tu runā niekus!

Pēteris: Nudien! Tīrā patiesība! Bet nepārtrauc mūžīgi! Tev bija zęlta drēbes mugurā, kājās sudraba zābaki. Bet tad briedis bija pienācis pie manis, noliecis galvu un pacēlis mani ragos. Briedis skrēja caur krūmiem, gandrīz lidodams. Kas tā bija par brīnišķīgu sajūtu!

Imants: Un tad tu pamodies, jo biji izkritis no gultas, vai ne?

Pēteris: Tagad pietiek! Manis dēļ tu vari pats stāstīt tālāk visu pārējo!

Exercise 1

Underline the compound verbs in the Reading exerc. I and translate them.

§ 87. When compound tenses are used in subordinate clauses in Latvian, the perfective aspect must be considered. Often the completed action expressed by the verb is emphasised further by the perfective aspect (verbs with a prefix).
Examples:

a) Vispirms es lasu, tad rakstu uzdevumus.
Kad es esmu izlasījis, tad rakstu uzdevumus. (perfect)

b) Vakar es vispirms lasīju, tad rakstīju uzdevumus.
Kad es vakar biju izlasījis, tad rakstīju uzdevumus. (pluperfect)

c) Rīt es vispirms lasīšu, tad rakstīšu uzdevumus.
Kad es rīt būšu izlasījis, tad rakstīšu uzdevumus. (futurum II)

Exercise 2

Complete the sentences, using compound tenses according to the example.

e.g. Parasti es vispirms maksāju, tad eju laukā no kafejnīcas.
Kad es **esmu samaksājis/-usi,** tad eju laukā no kafejnīcas.
Vakar es vispirms maksāju, tad gāju laukā no kafejnīcas.
Kad es vakar **biju samaksājis/-usi,** tad gāju laukā no kafejnīcas.
Rīt es vispirms maksāšu, tad iešu laukā no kafejnīcas.
Kad es rīt **būšu samaksājis/-usi,** tad iešu laukā no kafejnīcas.

1. Parasti Baiba naktī sapņo kaut ko, pēc tam viņa stāsta mums sapni.
   Kad Baiba ir izsapņojusi, ...
   Vakar Baiba naktī sapņoja, pēc tam viņa mums stāstīja sapni.
   Kad vakar Baiba bija .....
   Ja rīt Baiba naktī sapņos, tad viņa stāstīs mums sapni.
   Ja rīt Baiba būs .....
2. Dzejnieks vispirms raksta dzejoli, tad nosūta laikrakstam.
   Kad dzejnieks ir uzrakstījis .....
   Vakar dzejnieks rakstīja .....
   Kad dzejnieks vakar bija .....
   Rīt dzejnieks rakstīs .....
   Kad rīt dzejnieks būs .....
3. Imants lasa grāmatu līdz galam, tad nes to uz bibliotēku.
   Kad Imants ir izlasījis .....
   Vakar Imants izlasīja .....
   Kad vakar Imants bija izlasījis .....
   Rīt Imants lasīs .....
   Kad Imants rīt būs izlasījis .....

§ 88. FORMATION of participles

Participles are formed from all three verb stems, together with certain endings:

verb stems	declined participles				partly declined partc.	indeclinable partc.
	active		passive			
	pres.	past	pres.	past		
present stem	-ošs, -oša		-ams, -ama, -āms, -āma			-ot, -oties, -am, -amies, -ām, -āmies
imperfect stem		-is, -usi, -ies, -usies				
infinitive stem				-ts, -ta	-dams, -dama, -damies, -damās	

Exercise 3

Give the masc./feminine singular of all participles listed in § 88 of the following verbs: *iet, kāpt, krist, lēkt, liet, nākt, saukt, smiet, aicināt, domāt, lidot, runāt, sēdēt, staigāt, strādāt, slimot, stāstīt, uzvarēt* and *vērot*.

Example: braukt

Pres.partc.: braucošs/braucoša, braucams/braucama, braucot, braucam

Past partc.: braucis/braukusi, braukts/braukta

Partly decl. partc.: braukdams/braukdama

Exercise 4

Translate the sentences into English.

1. Kad Gunārs spēlēja ģitāru, Imants labprāt klausījās.
2. Kad tēvs atvēra durvis, viņš ieraudzīja abus draugus.
3. Kad tēvs ātri kaut ko stāstīja, neviens viņu nesaprata.
4. Kad meitenes paēda, viņas gāja uz kino.
5. Kad Mērija izlasīja grāmatu par Krišjāni Baronu, viņa aiznesa grāmatu uz bibliotēku.
6. Kamēr viņa lasīja šo grāmatu, neviens nedrīkstēja viņu traucēt.

Reading exercise II

Mārtiņa Zīverta luga ,,Zaļā krūze''

(izvilkums)

izvilkums fragment
pie vęlna = dammit! What the hell!
kā tā te gadījās?=How did this get here?
to jums vajadzēja zināt = you should know
Vurma kungs, ko jūs... = Mr. Vurms, what do you mean
tikai šodien tā gadījās = it happened only today
man jau sen likās = for a long time I have thought
aizdomīgs suspicious
izmētāt (II) to throw around
pārgulēt (III) to sleep over
gultas vieta sleeping accommodation
baidīties (III) to be frightened
laist (I, laiž, laida) **prom** = to let go
nakts maiņa = night shift
municijas fabrika=ammunition factory
aiz labas sirds = meaning well

Notiek Vācijā 1945. gadā.

Š = Šeples kundze, V = Vurma kungs

Š: Ko jūs meklējat pagultē?
V: Savas rīta kurpes. *(Viņš grib ievilkt kāju rīta kurpē.)* Pie vęlna! Kas tā par kurpi?
Š: Dāmas kurpe . . .
V: Kā tā te gadījās?
Š: Es to tur aizmirsu.
V: Manā pagultē?
Š: Piedodiet!
V: Un zeķe arī?
V: Dāmas zeķe . . .
V: Šeples kundze, vai jūs guļat šeit?
Š: Vurma kungs, ko jūs . . .! Man gulta ir istabiņā pie durvīm, pa labi.
V: Tad manā gultā gulēja kāds cits. Vai jums ir ciemiņi?
Š: Ciemiņi pie manis nekad nepaliek pa nakti. To jums vajadzēja zināt. Es ęsmu godīga sieviete!
V: Bet kā šī kurpe te gadījās?
Š: Es jau teicu, ka to tur aizmirsu. Tā ir mana.
V: Jūsu rīta kurpes jums kājās, kundze!
Š: Man ir otras.
V: Tad uzvelciet šo te kājā, lūdzu!
Š: Neiet. Tā ir par mazu.
V: Vai jūs vēl teiksiet, ka šī kurpe ir jūsu?
Š: Nē, tā nav mana, un arī zeķe nav mana.
V: Tātad manā gultā tomēr gulēja kāds cits?
Š: Jā . . .
V: Kas tas tāds?
Š: Kāda dāma . . .
V: Sieviete! Manā gultā! Es cęru, ka tas tikai šodien tā gadījās.
Š: Tas nav tikai šodien.
V: Tātad – jau ilgi?
Š: Ilgi . . .
V: Man jau sen likās, ka mana gulta ir aizdomīgi silta, kad rītos eju gulēt. – Kas viņa tāda ir?

Š: Tā ir ļoti godīga un kārtīga sieviete.
V: Kas savas zeķes izmētā pa svešām pagultēm. Cik ilgi viņa jau te pārguļ?
Š: Viņa te nepārguļ.
V: Ko tad viņa te dara?
Š: Viņa te dzīvo.
V: Manā istabā?
Š: Jā, šinī istabā . . .
V: Un guļ manā gultā.
Š: Nevis viņa guļ jūsu gultā, bet jūs guļat viņas gultā.
V: Bet es maksāju!
Š: Arī viņa maksā.
V: Es maksāju pieklājīgu īri par istabu, nevis par gultas vietu.
Š: Es baidos, ka viņa var teikt to pašu.
V: Viņai te nekā nav ko teikt. Es te dzīvoju divus mēnešus.
Š: Viņa te dzīvo divus mēnešus un divas dienas.
V: Manā istabā!
Š: Savā istabā!
V: Es te vairs nesaprotu nekā.
Š: Jā, kad jūs priekš diviem mēnešiem te atnācāt un jautājāt, vai man ir istaba, tad istaba bija jau izīrēta.
V: Viņai? Un jūs man to neteicāt.
Š: Jūs man tik ļoti patikāt – piedodiet! . . . ka es negribēju jūs laist prom. Un kad jūs pateicāt, ka strādājat municijas fabrikā un nakts maiņā, tad man ienāca lieliska doma prātā.
V: Ka istabu, kas jau bija izīrēta dāmai –
Š: Viņa strādā tikai dienu.
V: Varētu izīrēt arī man?
Š: Jā. Laiki ir grūti, istabu ir maz. Kāpēc istabu dienā atstāt tukšu?
V: Ja to var izīrēt arī naktī un saņemt otru īri?
Š: Es to darīju aiz labas sirds.

Exercise 5

Review Reading exerc. II by answering the questions.

1. Kā sauc lugu, kuras izvilkumu tu lasīji? 2. Kur notiek lugas darbība? 3. Kad? 4. Vai Vācijā karš jau beidzies? 5. Kāpēc tu domā, ka lugas darbība notiek pirms 1945. gada 8. maija? 6. Vai tev liekas, ka šī luga ir traģēdija vai komēdija? 7. Kāpēc? 8. Izdomā lugas turpinājumu un uzraksti to.

Review

24

Saruna par sapņiem
Vai tu bieži sapņo? Vai tu atminies savus sapņus? Kādus sapņus tu redzi? Vai tavi sapņi atkārtojas? Vai tu vari pastāstīt kādu savu sapni? Ja tu neatminies, tad izdomā tagad! Vai tu esi kādreiz sapņos ļoti priecājies/-usies, dziedājis, dejojis, jokojies? Vai esi bāries, sities, raudājis? Vai tu meklē pēc sapņu nozīmes? Vai tu tici sapņiem? Vai tu zini kādu, kas prot tulkot sapņus? Kā tu domā – kad cilvēks sapņo biežāk: bērnībā vai vecumā?

Mārtiņš Zīverts
ir dzimis 1903. gadā un kopš 1944. gada dzīvo Stokholmā. Viņš ir viens no labākajiem lugu rakstniekiem latviešu literatūrā. No viņa piecdesmit lugām trīsdesmit ir izdotas Sidnejā, Austrālijā. Dažas ir tulkotas angliski, vāciski un zviedriski, un kādas no tām ir spēlētas kā raidāmlugas radiofonā. Viņš raksta gan liela stila lugas, reālas un vēsturiskas, gan arī īsas komēdijas. Teātra publika mīl viņa lugas, un tās izrāda kā trimdā, tā Latvijā un arī Igaunijā.

Exercise A

Construct sentences following the pattern (adj. following genitive takes the definite ending).

e.g. Mātei ir gaiša istaba. Man patīk **mātes gaišā** istaba.

1. Pludmalē ir baltas smiltis. Man patīk .....
2. Jūrmalā ir krāšņa daba. .....
3. Rīgā ir augsti torņi. .....
4. Pilsētā atrodas brīnišķīgi pieminekļi. .....
5. Gaujas krastos zied baltas ievas. .....
6. Muzejā ir skaistas gleznas. .....

Exercise B

Form adjectives from the nouns by adding the ending *-īgs*, and translate (note: change in consonants).

e.g. *draugs – draudzīgs* (friendly)

1. darbs – .....
2. miers – .....
3. šausmas – .....
4. likums – .....
5. strīds – .....
6. palīgs – .....
7. māja – .....
8. cilvēks – .....
9. muļķis – .....
10. garša – .....
11. laime – .....
12. bēdas – .....
13. daba – .....
14. dāma – .....
15. kauns – .....
16. meitene – .....

Exercise C

Make dialogues using the appropriate tenses (following the pattern.)

e.g. A. Ko tu dari?
B. Es **rakstu** vingrinājumus.
A. Vai tu kādu esi **uzrakstījis?**
B. Jā, es esmu **uzrakstījis** jau divus.
A. Kad tu **uzrakstīsi** pārējos?
B. Es drīz **uzrakstīšu.**

1. Rēķinu rītdienas uzdevumus.
2. Aproku ogu krūmus pakalnē.
3. Meklēju grūtos vārdus jaunajā vārdnīcā.
4. Tulkoju stāstiņus no laikraksta ,,Laiks''.
5. Laboju kļūdas tavos tulkojumos.

Exercise D

Place the sentences into the imperfect.

e.g. **ļaut, ļauj, ļāva** (to allow)
Vecāki neļauj bērniem darīt visu, ko bērni grib.
Vecāki **neļāva** bērniem darīt visu, ko bērni gribēja.

1. Es neļauju nevienam svilpot savā istabā.
2. Mēs ļaujam citiem dzīvot, kā viņi grib, ja mēs paši varam dzīvot, kā mēs gribam.

smieties, smejas, smējās (to laugh)

3. Baiba lasa pasakas par rūķiem un velniem un paklusām smejas.
4. Es reti smejos par avīžu jokiem.
5. Mēs skatāmies televīzijā kādu komēdiju un nemaz nesmejamies.

liet, lej, lēja (to pour, to water)

6. Baiba kārtīgi aplej puķes, un tās zied un smaržo visiem par prieku.
7. Svētkos tēvs labprāt ielej sev un citiem vīnu.
8. Es esmu nogurusi un izleju kafiju uz galda.

Exercise E

Construct new dialogues following the pattern.

A. No kurienes tu nāc?
B. No **kino.**
A. Tavā ielā nav neviena **kino.**
B. To atvēra nesen netālu no manas mājas.
A. Kad?
B. Trešdien, **divdesmit ceturtajā martā.**

1. Kafejnīca. 21/9.
2. Bērnu dārzs. 1/10.
3. Pārtikas veikals. 6/2.
4. Padomju sūtniecība. 1/5.

Exercise F

Place the verb in parentheses into the future II.

Ex. To, ko es gribu jums stāstīt, jūs jau (dzirdēt) = ... **būsiet** jau **dzirdējuši.**

1. Drīz jau (paiet) pus gadsimta, kamēr beidzies otrais pasaules karš. 2. Lugu par toreizējo laiku varēs redzēt, kad rakstnieks to (nobeigt). 3. Kad nepazīstamā dāma (aiziet) uz darbu, nakts maiņas strādnieks pārnāks mājās. 4. Kad saimniece (izstāstīt) par svešo dāmu īrniekam, viņš būs neapmierināts. 5. Abi īrnieki sapratīsies, pēc tam kad viņi (satikties). 6. Skatītāji sauks pēc autora, kad viņi (noskatīties) lugu.

Translation

1. Peter fell out of bed but he was not awaken. 2. We all laughed when he finished telling his dream. 3. One should see M. Zīverts' plays at the theatre, but one can also read them. 4. Fragment from the play ,,Zaļā krūze'' is as follows: 5. Mr. Vurms rents a room from Mrs. Šeple. 6. Because Mr. Vurms works the night shift at an ammunition factory and sleeps during the day, Mrs. Šeple rents out the same room to a lady. 7. This lady works during the day and sleeps there during the night. 8. Mr. Vurms knows nothing about this. 9. Mrs. Šeple must explain everything when Mr. Vurms finds women's shoes and stockings under the bed.

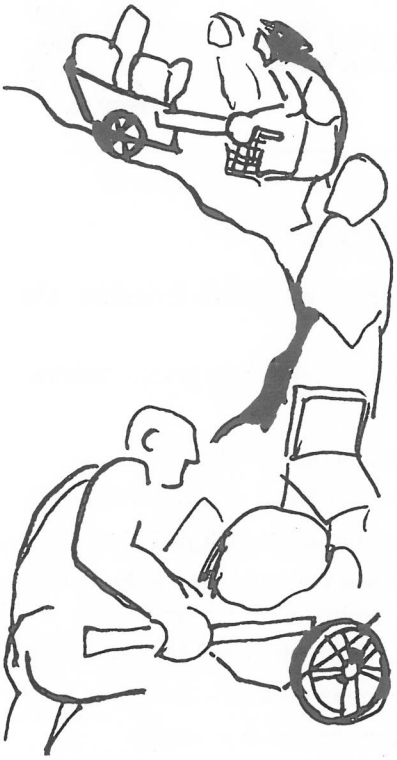

Šķiršanās no dzimtenes

Pēc Jāņa Jaunsudrabiņa (dz. 1877.g. Latvijā, miris 1962. gadā Vācijā)

Bija otrs pasaules karš, un mums vajadzēja atstāt vietu, kur gadiem bijām dzīvojuši, stundas laikā. Kareivji, ar kuriem arī mūsu māja jau vairākas dienas bija pārpildīta no augšas līdz apakšai, izteica mums dziļu līdzjūtību (sympathy), vismaz ar muti. Daži palīdzēja smagākās pakas nest un kārtīgi nolikt ratos (cart), jo tie nebija daudz lielāki par kādu atzveltnes krēslu. Kad rati bija sakārtoti, es vēl iegāju savā bijušajā darba istabā un teicu vadītājam:

,,Palieciet nu vęsęli! Sargājiet māju kā savu. Bet ja nāk pavēle un jums jāiet tālāk, lieciet mājai uguni klāt. Vispirms gan paskatieties, vai starp manām divi tūkstoš grāmatām nav kāda, kas kādam no jums patīk. Jā gan! Dažas tur ir arī vācu valodā. Tad glęznas pie sienām. Te ir Rozentāls un tur Purvītis. Tie ir lieli vārdi. Ņemiet, ja vēlaties. Un te šis vīrs ar bārdu ęsmu es. Tas lai mierīgi sadęg, kā daudz kas manā dzīvē ir sadedzis. Lietojiet radio! Tāpat mans divritenis tur priekšnamā. Ņemiet, kas kam patīk!''

Visiem aptrūka vārdu, bet es zināju, ka šī manta viņiem deva tikpat maz prieka, cik man bija to dāvinot. Ko viņi varēja savā nelielajā muguras somā ielikt? Pasta pakas uz dzimteni vairs nepieņēma.

Karavīri palīdzēja mums tikt līdz ceļam un aizgāja atpakaļ. Vēl es pacēlu cępuri. Tu pavicināji (waved) lakatiņu. Tad ņēmām katrs pie savas ilkss (shaft) un iebraucām ceļa labajā pusē, lai nemaisītos citiem bēgļiem pa kājām.

,,Saki, kā tev visvairāk žēl?'' un tu bez domāšanas atbildēji: ,,Mana kaķīša. Un tev?''

,,Daudz kā. Vispirms man žēl Gaujas. Vēl žēl meža un vakara mākoņu virs tā, bet – tā kā es tos nevaru iebāzt nevienā somā, tad lai paliek vien viss!''

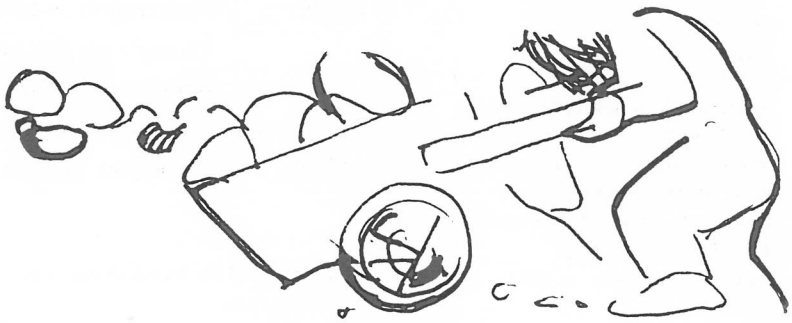

Divdesmit piektā stunda 25

TWENTY-FIFTH LESSON

Reading exercise I

Mērija Rīgas viesnīcā

Mērija: Es vēlos pieteikt sarunu ar Upsalu Zviedrijā. Cik ilgi man jāgaida?

Telefoniste: Tagad mēs to nevaram pateikt. Mēs jums zvanīsim.

Pēc laba laika atskan zvans.

Telefoniste: Lūdzu, te ir pieteiktā ārzemju saruna.

Mērija: Hallo, Baiba! Ļsmu jau Rīgā. Mums jārunā ātri – sarunas periods ir trīs minūtes. Kā jums iet?

Baiba: Labi. Bet kā tev? Stāsti par sevi! Kā izgāja muitā?

Mērija: Muitā izgāja labi. Hallo, hallo! (Saruna tiek pārtraukta.) Hallo! Vai tu dzirdi mani? Mūs pārtrauca. Jā, man bija mazas nepatikšanas – es biju kaut kur aizmirsusi ceļa somu, bet nu tā ir atrasta.

Baiba: Labi. Kāda ir tava istaba? Vai Rīga jau apskatīta? Vai tu esi apmierināta? Kādi tavi pirmie iespaidi?

Mērija: Istaba ir ciešama, trešajā stāvā. Es rędzu Operas apstādījumus. Šovakar skatīšos Alfrēda Kalniņa operu ,,Baņuta''. Rīgas apskate vēl būšot. Tā ilgšot četras stundas. Pa ceļam es jau ievēroju Brīvības pieminekli un Zinību namu.

Baiba: Zinību nams? Vai tas iekārtots bijušajā Krievu katedrālē?

Mērija: Laikam. Par to neviens nekā neteica. Bet nams izskatījās kā katedrāle. Ļsmu arī jau izskrējusi pa Vęcpilsētas šaurajām ieliņām. Tur gan ir daudz ko redzēt.

Baiba: Neaizmirsti nofotografēt Zviedru vārtus. Tie ęsot vienīgie no piecpadsmit Rīgas vārtiem, kas saglabājušies līdz mūsu dienām.

Telefoniste: Vai jūs vēl runāsiet? Sarunas periods ir pagājis.

Mērija: Es beigšu. Sveika, pasveicini pārējos!

pieteikt sarunu = order/book a call
pieteiktā (past partc. pass.)
muita customs
mūs pārtrauca = we were cut off
nepatikšanas (pl.) trouble
ir atrasta = is found
apmierināt (III) to satisfy
iespaids impression
istaba ir ciešama = the room is acceptable
apstādījumi (pl.) (ornamental) gardens
Alfrēds Kalniņš Latvian composer (1879–1951)
apskate tour
būšot (see § 90)
ilgt (I, ilgst, ilgs) to last
Brīvības piemineklis Monument to Freedom
Zinību nams House of Science
izskriet (I) to run through
ęsmu izskrējusi = I have rushed through
iekārtot (II) to arrange
bijušais (past partc. of **būt**)
šaurs narrow

Zviedru vārti the Swedish gateway
vārti (pl.) gate
saglabāt (II) to preserve
ir saglabājušies = have survived

Exercise 1

Answer the questions.

1. Vai Mērijai bija ilgi jāgaida tālsaruna? 2. Cik gara bija saruna? 3. Ko Baiba gribēja zināt? 4. Par kādām nepatikšanām Mērija pastāstīja Baibai? 5. Kāda bija Mērijas istaba? 6. Ko viņa varēja redzēt pa logu? 7. Ko Mērija jau bija ievērojusi Rīgā? 8. Cik ilga būšot Rīgas apskate? 9. Ko Baiba liek nofotografēt? 10. Kur atrodas Zinību nams? 11. Kāpēc jāapskata Zviedru vārti Rīgā?

---

§ 89. The **Passive** is formed by using *būt* or *tikt/tapt/kļūt* + past passive participle ending in *-ts/-ta*.
Saruna ir/tiek/top pieteikta. (The call is booked.) The passive, however, is seldom used in Latvian. Usually it is converted to the active, particularly if there is an agent. e.g. The baby is dressed by its mother. In Latvian it is wrong to say: Bērns tika/tapa ģērbts no mātes. One should say: *Māte ģērba bērnu/Bērns mātes ģērbts*. (agent in the genitive).
In the text we have the following passive:
Saruna tiek pārtraukta. (The call is interrupted.) *Ceļa soma ir atrasta*. (The suitcase is found.) *Vai Rīga apskatīta?* (Has Rīga been seen?) *Nams ir iekārtots*. (The house is furnished.)

Exercise 2

Place the verb in parentheses first into the present passive and then the imperfect passive.
e.g. Ceļa soma (atrast).
Ceļa soma **ir atrasta**. Ceļa soma **bija atrasta**.

1. Muitas kontrole (pabeigt).
2. Viesnīcas istaba (iekārtot).
3. Mērijas telefona saruna (pārtraukt).
4. Tūristi (aizņemt) ar pilsētas apskati.
5. Zviedru vārti (nofotografēt).

Exercise 3

Change the passive clauses into the active. Note the tense!
e.g. Ceļa soma **bija** jau **atrasta**. Ceļa somu jau **atrada**.

1. Nauda tiek labi glabāta.
2. Nauda tika labi noglabāta.
3. Rīgas apskate ir nobeigta četrās stundās.
4. Saruna ar ārzemēm tiks pieteikta vienam periodam.
5. Vecpilsēta tiks apskatīta rītdien.

§ 90. The Relative mood does not occur in many languages, among them English. In Latvian it is used for indirect speech or when the truthfulness of a happening cannot be ascertained by the speaker. It has the present and future as well as simple and compound forms. All persons have the same ending **-ot.**

The present (from pres.stem): ęs-ot, pę̄rk-ot, meklēj-ot, zin-ot (note: pronunciation of **-e!**)

The future (from fut.stem): *būš-ot, pirkš-ot, meklēš-ot, zināš-ot.*

To achieve something similar in English, phrases like ,,supposed to be'', ,,is said to be'' etc. are used, also clauses with verbs such as: say, report, claim etc.

e.g. *Režisors laikam esot slims. Izrādes nebūšot.* = The director is believed to be ill. It is said that the performance is going to be cancelled.

In the text we have the following forms:

(pres.) *Tie esot vienīgie vārti.* (It is, apparently, the only gate.)

(fut.) *Rīgas apskate būšot...* (The tour of Rīga (probably) will be...

Apskate ilgšot... (The tour will probably last...)

Exercise 4

Change the sentences to the relative mood. Use the adv. *laikam, varbūt.*

e.g. Viņš patlaban meklē ceļa somu.
Viņš patlaban **laikam meklējot** ceļa somu.

1. Muitā viss izgājis labi.
2. Brīvības piemineklis uzcelts 1934. gadā.
3. Sarunas ar radiem būs pēcpusdienā.
4. No istabas loga var redzēt apstādījumus.
5. Vecrīgas apskate ilgs veselu stundu.

Exercise 5

Change the sentences following the pattern.

e.g. Viņš teica: ,,Es mīlu viņu.''
Viņš teica, **ka viņš mīlot** viņu.

1. Mērija teica Baibai: ,,Istaba ir ciešama.''
2. Mērija saka telefonistei: ,,Es gribu pieteikt sarunu ar Upsalu.''
3. Mērija jautāja Baibai: ,,Vai tu dzirdi mani?''
4. Baiba atbildēja: ,,Es dzirdu ļoti slikti.''
5. Telefoniste jautāja man: ,,Vai jūs vēl runāsiet?''
6. Mērija atbildēja: ,,Es tūlīt beigšu.''

Reading exercise II

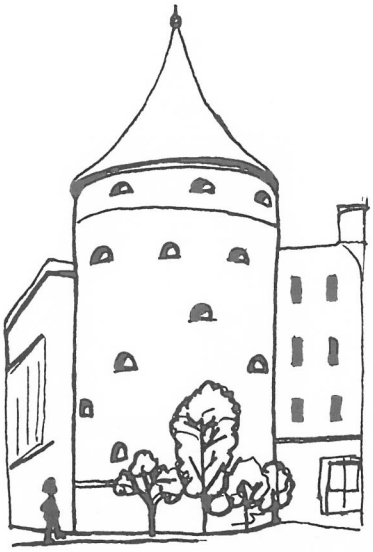

Rīgas apskate

Gids: Lūk, Pulvertornis. Šis tornis kādreiz bija pilsētas cietokšņa daļa. Tagad šeit atrodas Revolūcijas muzejs.

Mērija: Vēcrīgā ęsot daudz vēsturisku vietu. Vai taisnība?

Gids: Jā. Doma baznīca ir no trīspadsmitā gadsimta. Rīgas pilij pamati tika likti tūkstoš trīssimt trīsdesmitajā gadā. To tagad sauc par Pionieru pili. Doma baznīcā no vęciem laikiem ir lieliskas ērģeles un tagad tur ir koncęrtzāle. Jūs varat pasūtīt biļetes uz šīvakara koncęrtu pakalpojumu birojā.

Kāds tūrists: Kas tā par baznīcu ar zęlta gaili tornī?

Gids: Tā ir viena no ievērojamākām baznīcām – Pētera baznīca. Tā ir minēta vēstures avotos jau 1209. gadā. Vēlāk daudzreiz pārveidota. Pēdējā kara laikā nodega tās tornis, kas tagad atkal uzcęlts. Tur, apmēram 120 metru augstumā, ir platforma, no kurienes var pārskatīt Rīgu.

Tūrists: Rīgā daudz lapu koku un puķu.

Gids: Pa labi jūs rędzat rīdzinieku pastaigas vietu Basteja kalniņu pie kanāla. To iekārtoja, kad Vęcpilsētu savienoja ar jauno pilsētas daļu.

Tūrists: Ęsmu daudz dzirdējis par Brāļu kapiem.

Gids: Mēs brauksim turp pēcpusdienā. Brāļu kapi iekārtoti kritušo karavīru piemiņai, un tur dęg mūžīgā uguns. Tos ir cēlis tēlnieks Kārlis Zāle.

Mērija: Kad mēs varēsim apskatīt Brīvdabas muzeju?

Gids: Diemžēl, izbraukuma uz turieni nebūs. Muzejs jāapskata vasarā.

Mērija: Esiet tik laipni, sakiet, ar kādu trolejbusu var nokļūt uz Brīvdabas muzeju?

Gids: Labāk braukt ar taksometru. Taksometru stāvvieta ir pretī viesnīcai. Neaizmirstiet samainīt naudu rubļos.

Mērija: Pateicos par jūsu laipnību!

Pulvertornis Gun powder or Sand Tower
cietoksnis fortress
vēsturisks historical
pamats foundation
zāle hall
pakalpojumu birojs service bureau
ievērojams here: noteworthy
minēt (III) to mention
augstums height
pārskatīt to see over, view over
lapu koks leaf/deciduous tree
rīdzinieks resident of Rīga
pastaiga walk, stroll
savienot (II) to unite, join
kritušais here: the killed (fallen)
tēlnieks sculptor
Kārlis Zāle (1888–1942) Latvian sculptor
Brīvdabas muzejs Ethnographic open-air museum
izbraukums excursion
trolejbuss trolley bus
taksometrs taxi
esiet tik laipni = Would you be so kind

nokļūt (I, nokļūst, nokļuva) to get (somewhere)

taksometru stāvvieta taxi stand
laipnība kindness

Exercise 6

Choose the correct definitions.

Basteja kalniņš	Pētera baznīca
Brāļu kapi	Pulvera tornis
Brīvdabas muzejs	Rīgas pils
Brīvības piemineklis	Zinību nams
Doma baznīca	Zviedru vārti

e.g. Pastaigas vieta pie pilsētas kanāla. **Basteja kalniņš.**

1. Baznīca ar simtdivdesmit metru augstu torni.
2. Nams, kur iekārtots Revolūcijas muzejs.
3. Baznīca ar koncertzāli.
4. Kapi kritušajiem karavīriem.
5. Muzejs Rīgas priekšpilsētā, kur var redzēt, kā dzīvoja senie latvieši.
6. Pēdējie Rīgas cietokšņa vārti.
7. Tēlnieka Kārļa Zāles celtais piemineklis Rīgas centrā.
8. Pils, ko tagad pārvalda pionieri.
9. Ēka, no kurienes var apskatīt zvaigznes.

Exercise 7

Change the verb in parentheses to the future of the relative mood following the pattern.

e.g. Mērija cer, ka rīt viņa (satikt) radus.
Mērija cer, ka rīt viņa **satikšot** radus.

1. Mērija domā, ka trešdien viņa (nokļūt) Brīvdabas muzejā.
2. Muitas ierēdnis saka, ka rīt protams ceļa somu (atrast) stacijā.
3. Avīzes raksta, ka nākotnē strādnieki (dabūt) vēl vairāk saimniecības produktus.
4. Gids ziņo, ka parīt (braukt) uz Rīgas Jūrmalu.
5. Pakalpojumu birojā cer, ka rīt (varēt) dabūt pasūtītās biļetes.

Saruna par pilsētu apskati

Vai ceļojumos tev patīk iepazīties ar pilsētām? Vai tu piedalies izbraukumos pa pilsētu? Vai tu apskati pilsētu viens/-a pats/pati? Vai tu sagatavo sev maršrutu? Vai tu pērc pilsētas plānu? Vai tu pastaigājies pa ielām bez iepriekšēja plāna? Vai tu iepazīsties ar pilsētas vēsturi un apskati vēsturiskas vietas? Vai tevi interesē pilsētas dzīve tagadnē? Vai tu sarunājies ar pilsētas iedzīvotājiem? Ar kādiem cilvēkiem tu sāc sarunas – ar bērniem, studentiem vai ar veciem? Kad? Ko tu mēdz viņiem jautāt? Vai tu ej uz teātriem, koncertiem, kino svešā pilsētā? Vai tu mēdz ēst pusdienas, vakariņas viesnīcā vai citur? Vai tu pieraksti savus iespaidus? Vai tu apraksti tos vēstulēs saviem paziņām un draugiem? Vai tu pērc piemiņas lietiņas?

Lielais Kristaps jeb Rīgas Kristaps

Kristaps esot bijis liels un ļoti stiprs vīrs, kas cēlis ļaudis pāri Daugavai. Viņš dzīvojis mazā mājiņā Daugavas krastā.

Vienreiz naktī viņš dzirdējis, ka kāds bērns raudot. ,,Ko tev, mazais, vajag?'' viņš jautājis. ,,Jātiek pāri uz otru pusi,'' bērns atbildējis. Ārā bijis tumšs, kā jau naktī, pūtis stiprs vējš, un cēlusies vētra. Kristaps nemaz neesot gribējis braukt ar laivu, bet bērns (esot) ļoti raudājis. Tā Kristaps paņēmis bērnu un nesis. Bet kas par savādu lietu! Bērns (esot) kļuvis smagāks un smagāks, un beidzot Kristaps neesot varējis viņu panest. Viņš ienesis bērnu savā mājiņā un ielicis gultā. Kad otrā rītā uzcēlies, atradis bērna vietā daudz naudas. Bērna vairs neesot bijis. Par naudu Lielais Kristaps nopircis pusi no Rīgas, jo tanī laikā Rīga neesot bijusi sevišķi liela. Tāpēc šo Kristapu mēdz saukt arī par Rīgas Kristapu.

Drusku par Rīgu

Rīgas vārds cēlies no Rīgas upītes, kas esot bijusi tur, kur tagad atrodas Vecrīga. Pie upītes jau devītajā gadsimtā esot bijusi tirdzniecības vieta vietējiem iedzīvotājiem – zemgaļiem un lībiešiem. 13. gadsimtenī te esot sākuši dzīvot arī iebraucēji vācieši.

Tautasdziesmas par Rīgu

Rīga dimd, Rīga dimd,
Kas to Rīgu dimdināja?
Vidzemnieki, kurzemnieki,
Tie to Rīgu dimdināja.

Kas tu dzied? Nabags dzied, –
Visi Rīgas nami skan.
Kas tur raud? Bagāts raud, –
Nauda māca dvēselīti!

Exercise A

Construct dialogues with the help of the given words. Follow the pattern.

e.g. Jānis. Beigt. Pamatskola. 1971.g. – Viens gads. Arodskola.
A: Stāsta, ka **Jānis esot beidzis pamatskolu 1971. gadā.**
B: Bet **pēc gada** viņš beigšot arodskolu.
A: Kādā gadā viņš beigs arodskolu?
B: 1972. gadā.

1. Tēvs. Aizbraukt/braukt. Rīga. 1978.g. – 2 gadi. Tallina.
2. Krusttēvs. Aizlidot/lidot. Vašingtona. 1975.g. – 3 gadi. Čikāga.
3. Brālis. Beigt. Ģimnāzija. 1973.g. – 4 gadi. Universitāte.
4. Vecmāmiņa. Aizbraukt/braukt. Stokholma. 1978.g. – 2 gadi. Londona.
5. Baiba. Aizlidot/lidot. Ņujorka. 1977.g. – 5 gadi. Rīga.
6. Draudzene. Beigt. Teātra skola. 1976.g. – 3 gadi. Mūzikas augstskola.

Exercise B

Finish the sentences and place the verb in the correct form (perfective or imperfective aspect).

e.g. Tu lasīsi avīzi.
Vai tu to drīz **būsi izlasījis?/izlasīsi?**

1. Imants šodien rēķinās uzdevumus.
   Vai viņš tos ātri .....?
2. Mērija lasīs grāmatu par latviešu mākslu.
   Viņa pavisam ātri to .....
3. Ārzemnieki mācīsies latviski.
   Daži no viņiem drīz vien .....
4. Muitas ierēdņi meklēs aizmirsto somu.
   Vecākais no viņiem drīz to .....
5. Tūristi brauks nākošajā dienā uz Siguldu.
   Vai viņi ātri turp .....

Exercise C

Make dialogues with the help of the given words.

e.g. Tu. Izlasīt. Grāmata. – 2 dienas.
A: Vai tu **esi izlasījis** grāmatu par Vecrīgu?
B: Jā, es to **izlasīju** jau **pirms/priekš divām dienām.**

1. Tu. Redzēt. Brīvdabas muzejs. – 3 stundas.
2. Tavs vectēvs. Aizbraukt. Lauki. – 2 gadi.
3. Tava draudzene. Sastapt. Radiniece. – Pāris dienas.
4. Tavi vecāki. Dzīvot. Rīga. – 30 gadi.
5. Istabas biedrs. Pieteikt. Saruna. Zviedrija. – Ceturksnis.
6. Tava māsīca. Samainīt. Nauda. – Dažas minūtes.

Exercise D

Review the two versions of the comparative adverbs by completing the sentences.

e.g. Taksometrs brauc ātrāk a) **nekā** autobuss.
b) **par** autobusu.

1. Bērni priecājas par dāvanām vairāk ..... (pieaugušie)
2. Jaunā paaudze dzied skaļāk ..... (veci cilvēki)
3. Biroja darbinieki strādā savādāk ..... (rūpnīcu strādnieki)
4. Rupjmaize rūgst lēnāk ..... (baltmaize)

Exercise E

Change the sentences from the future to the debitive.

e.g. Mēs iesim rīt uz teātri. = Mums **jāiet** rīt uz teātri.

1. Pakalpojumu birojā izkārtos izbraukumu uz Siguldu.
2. Gids rādīs Rakstnieku un dzejnieku pili Siguldas parkā.
3. Vecākie cilvēki atminēsies savu jaunību.
4. Mērija apmeklēs kapus uz augstā Gaujas krasta.
5. Tūristi apstāsies pie restorāna ,,Sēnīte'' ēst pusdienas.
6. Pēc izbraukuma Mērija atgriezīsies viesnīcā.

Exercise F

Construct complex sentences using the conjunction **ka** with the verb in the dependent clause in the future.

e.g. Filma sākas pulksten septiņos.
Es domāju, **ka** filma **sāksies** pulksten septiņos.

1. Vilciens atiet pulksten četros. Es domāju, ka .....
2. Tēvocis nopērk dažas puķes. Man liekas, ka mēs arī .....
3. Voleja vienība spēlē neizšķirti. Imants saka, ka .....
4. Strādnieki sūdzas par dārgu dzīvi. Tēvs domā, ka .....
5. Lielvalstis slēdz mieru. Tauta gaida, ka .....
6. Karš padzen cilvēkus no viņu mājām. Visi zina, ka .....

Translation

1. Would you be so kind and tell me how I can get to the Ethnographic open-air museum! 2. Take a taxi. The taxi stand is to the right of the hotel. 3. It is said that the Ethnographic open-air museum in Rīga is one of the largest in the Soviet Union. Is that true? 4. That is true. Perhaps one of the largest in Europe. 5. When is the Rainis and Aspazija memorial museum open? 6. Daily, except Mondays. 7. What is the nearest road to the Jūrmala station? 8. Go straight ahead for 20 metres, turn left and go along that street all the way to the station. 9. See that you don't go beyond Rīga's city limits. 10. Where can you order cinema tickets? 11. At the cinema box office by the entrance.

Divdesmit sęstā stunda 26

TWENTY-SIXTH LESSON

Reading exercise I

istabas biedrene roommate
tikšanās, satikšanās meeting, rendezvous
būtu pateikusi = would have told (see § 91)
pierast (I, pierod, pierada) to become accustomed (to)
sirsnība affection, friendliness
skūpstīt (III) to kiss
glāstīt (III) to caress
uztraukties (I, uztraucas, uztraucās) upset, feel (disturbed)
smēķēt (II) to smoke
smēķējams (partc., see § 92) smoking
kustēties (III) to move, stir
ūdenszāle seaweed, water-plant
zāle grass
męlot (II) to lie
kliegt (I, kliedz, kliedza) to shout
siltums warmth
džemperis pullover
baumas (pl.) rumour
mājsaimniecība household
priekšmęts object, thing
klāts galds = a table set for a meal
liktenis destiny
labvēlīgs favourable
varonis hero
krist varoņa nāvē = die a hero's death
slava fame
sabiedrība company, society
atkārtot (II) to repeat
pārliecināt (III) to convince
akls blind
kurls deaf
tā gluži nav = that's not quite so
mierīgi calmly
vērtēt (II) to appraise
sękot (II) to follow
sękodama (partc.) = following
dzintars amber
kārs (pēc) craving for, eager
norunāt (II) to agree
sauss dry
apmainīties adresēm = exchange addresses

Pēc tikšanās ar radiem

Istabas biedrene: Tevi meklēja vairāki cilvēki. Kāpēc nepateici, ka pārnāksi tik vēlu?

Mērija: Ja es to būtu zinājusi, tad būtu pateikusi. Es vēl vienmēr nevaru pierast pie radu sirsnības! Vęcmāmiņa skūpstīja un glāstīja. Vęctęvs sēdēja tik uztraucies, it kā viņam būtu jānodod slępęnas pavēles. Tęvocis Jānis smēķējams staigāja un kustējās kā ūdenszāle. Nudien, es nemęloju, bet es varętu kliegt aiz prieka par to siltumu, ko te saņęmu.

Ist. b.: Ko viņi teica par tavām dāvanām?

Mērija: Protams, priecājās. Īpaši māsīcas par modernajiem džemperiem. Amerikā gāja baumas, ka te trūkstot daudz mājsaimniecības priekšmętu. Man tā nelikās tęvoča mājā, kad sēdēju mīkstos spilvęnos pie bagātīgi klāta galda.

Ist. b.: Tev liktenis labvēlīgs: tev tik daudz radu un draugu. Mans tęvs krita varoņa nāvē, bet viņa slavu ręta is vairs atminas. Man nav neviena tuvāka cilvēka Rīgā.

Mērija: Kāpēc tu man to neteici? Tev jānāk man līdz, lai tu iepazītos ar latviešu dzīvi.

Ist. b.: Nē, tavu radu sabiedrībā es nejutīšos labi.

Mērija: Kāpēc tu tā domā? Es atkārtoju – tev jānāk līdz! Kaut es varętu tevi pārliecināt, cik svarīgi būt kopā ar īstiem cilvēkiem! Citādi tu staigā te kā akla un kurla.

Ist. b.: Tā gluži nav. Es mierīgi varu novērot un vērtēt, sękodama gidam.

Mērija: Kā gribi. Bet rīt mana māsīca būs klāt, un mēs iesim meklēt dzintara rotas.

Ist. b.: To es arī gribętu! Mana māsa ir kāra pēc dzintara.

Mērija: Norunāts! Tu nāksi līdz. Kaut nu būtu jauks laiks un nelītu, jo man kurpes vēl arvien nav sausas.

Apmainījušās adresēm un pateikušas viena otrai labu nakti, abas meitenes aizmiga.

§ 91. The **Conditional** is formed by the infinitive stem + ending **-tu** (refl. **-tos).**
meklēt: *meklē* + *tu* = mękļętu
Note: always open -ę!
Often the conjunctions *kaut* (denoting wish), *lai* (in order that) and *ja* (if) appear in the conditional clause.
An ,,if'' clause and dependent main clause, both require conditional verbs: *Ja es to būtu zinājusi, tad būtu to pateikusi.* (If I had known that, I would have told you.)
The conditional is possible in the debitive mood:
Man būtu jārunā: a) I would have to speak.
b) I ought to speak.
In the text we have the following examples:
Es varētu kliegt aiz prieka... I could scream for joy...
Lai tu iepazītos ar latviešu dzīvi. In order that you might acquaint yourself with the Latvian way of life.
Kaut es varētu tevi pārliecinat. I wish I could persuade you.
To es arī gribētu! I would like that too!

Exercise 1

Change the verb in parentheses to the conditional form.
e.g. Kaut tu (teikt) kādu vārdu.
Kaut tu **teiktu** kādu vārdu.

1. Kaut Mērija (pārnākt) ātrāk viesnīcā!
2. Viņas māsīca (gribēt) viņai parādīt dzintara rotu.
3. Kaut es (neuztraukties), kad satikšu savu vectēvu.
4. Es (vēlēties) iepazīties ar dienas varoni.
5. Ko jūs (ieteikt) mums darīt viņa sabiedrībā?
6. Man (gribēties) viņu drusku novērot, lai mierīgi (novērtēt).
7. Ja es viņu (pārliecināt), viņš noteikti man (sekot).
8. Ja liktenis mums (būt) labvēlīgs, mēs (nedzīvot) šķirti.
9. Ja tu (atminēties) atkārtot uzdevumus, tu (iemācīties) daudz labāk.

Exercise 2

Change the sentences following the pattern.
e.g. Mērija teica draudzenei: ,,Nāc man līdz!''
Mērija **gribēja, lai** draudzene **nāktu viņai** līdz.

1. Vectēvs teica Mērijai: ,,Paņem rupjmaizes kukuli savai mātei!''
2. Vecmāmiņa sacīja mazmeitai: ,,Noskūpsti no manis savu māmiņu!''
3. Brālēns stāstīja māsīcai par cīņām un pieteica: ,,Neaizmirsti pastāstīt arī citiem par mūsu varoņiem.''
4. Māsīca lūdza tēvocim: ,,Nesmēķē tik daudz!''
5. Gids teica tūristiem: ,,Lūdzu, sekojiet man!''

6. Tūrists atbildēja gidam: ,,Lūdzu, atkārtojiet vēl, jo es jūs nesapratu.''
7. Krusttēvs teica puikam: ,,Nekliedz tik stipri uz ielas!''
8. Puika uzsauca sunim: ,,Kusties ātrāk!''

---

§ 92. The **present participle** with the ending **-dams/-dama** (refl. **-damies/-damās**) is formed from the infinitive stem and declined only in the nominative singular and plural. It corresponds to the English participle ending with -ing. Note: -ę-! In the text we have the following:
Tēvocis smēķēdams staigāja. Uncle walked about smoking.

Exercise 3

Change the participial clauses to subordinate clauses.

e.g. Savienodami veco pilsētas daļu ar jauno, celtnieki radīja Basteja kalniņu.
Kad veco pilsētas daļu savienoja ar jauno, (tad) celtnieki radīja Basteja kalniņu.

1. Meklēdama radus, Mērija pazaudēja lakatu.
2. Aizmirsdama nepatikšanas muitā, Mērija priecājās par Rīgu.
3. Mazmeitu glāstīdama, vecmāmiņa stāstīja par radiem.
4. Iedami pa Vecpilsētu, tūristi daudz fotografēja.
5. Braukdami ar taksometru, tūristi gandrīz nokavēja izrādi.
6. Nesdams bērnu pāri Daugavai, Lielais Kristaps apstājās un pārdomāja savu dzīvi.

Exercise 4

Construct participial constructions with the past participle.

e.g. Kad māsīca bija saņēmusi džemperi, viņa sirsnīgi pateicās.
Saņēmusi džemperi, māsīca sirsnīgi pateicās.

1. Kad vectēvs bija saticis mazmeitu, viņš kļuva mierīgs.
2. Kad Mērija bija pārliecinājusi savu istabas biedreni, viņa gāja gulēt.
3. Kad meitenes bija nopirkušas dzintara rotas, viņas sekoja gidam.
4. Kad gids bija atkārtojis maršrutu, viņš lūdza tūristus uz sapulci.
5. Kad tūristi bija pieraduši pie grupas kārtības, viņi vairs neuztraucās.

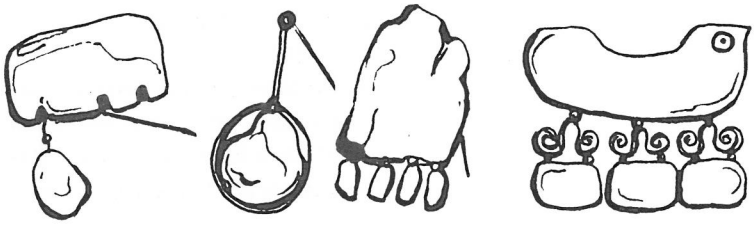

Reading exercise II

piekraste shore
miljons million
klimatam mainoties =
kad klimats mainījās
when the climate changed
priede pine
sveķi (pl.) resin
jūrmalnieks beach / seaside resident
sēkls shallow
līdzeklis means
apstrādāt (II) to work
(a material)
apstrādāšana processing, refinement
mirdzošs (partc. see § 93) glittering
grędzęns ring

Drusku par dzintaru

Pirms gadu miljoniem, kad klimats bija daudz siltāks, Baltijas jūras dienvidu piekrastē auga lieli priežu meži. Šo priežu sula, sveķi, ar laiku kļuva cieti. Klimatam mainoties, šie neręzdzamie sveķi gulēja miljoniem gadu zemē un zem jūras. Kad ceļas stipra vętra, šos sveķus kā dzintara gabalus viļņi izmęt krastā.
Pajautā jūrmalniekiem, vai viņi nav atraduši kādus dzintara gabalus! Daži no atrastajiem dzintariem ir tik lieli kā cilvēka galva, bet parasti sęklā ūdenī vai smiltīs atrod tikai maziņus. Pie Baltijas jūras atrasts visvairāk dzintara, kaut gan dzintaru var dabūt arī Rumānijā, Sicīlijā, Jaunzēlandē un pat Amerikā.
Jau vęcos laikos ļaudis ievēroja dzintara daiļumu un no tā veidoja sev rotas. Ļaudis ticēja, ka dzintaram ir kāds brīnuma spēks, kas pasarga no slimībām un nelaimēm. Vēlāk tirgotāji lietoja dzintaru kā maiņas līdzekli. Dzintars kļuva līdzīgs mūsdienu naudai. Tā Baltijas jūras dzintars aizceļoja uz daudzām vietām: uz Męlno jūru, uz Grieķiju un Romu. Grieķi nosauca dzintaru par elektronu, un no šī vārda cēlies vārds ,,elektrība''! Latvijā dzintara apstrādāšanas tradīcijas ir ļoti vęcas. Arī tagad gandrīz katrai latvietei ir kāda dzintara rota vai grędzęns ar mirdzošu dzintaru.

Mīkla: Rīgā dzimis, Rīgā audzis,
Še atnāk karāties. (sienas pulkstenis)

---

§ 93. The **Present participle** with the ending **-ošs/-oša** is formed from the present stem. (English: -ing, e.g. blossoming)

ziedēt (to blossom)	v.v.	zied	pres. partc.	zied-ošs
Exceptions: būt	v.v.	ir		ęsošs/ęsoša
sēdēt		sēž		sēdošs/sēdoša

Note: always open -ę!
The participle is used mostly as an adjective and like an adjective has definite endings.

Exercise 5

Give the verb from which the following present participles originate.
e.g. Mirdzošs dzintars. Inf – **mirdzēt,** pres – v.v. **mirdz**

1. Degoša priede.
2. Krītoši zari.
3. Uzlecošs mēness.
4. Ejošs vilciens.
5. Stāvošs ūdens.
6. Smaržojoša ieva.
7. Zviedzošs zirgs.
8. Trakojoša vētra.
9. Lidojošie šķīvji.
10. Ienākošas vēstules.

Exercise 6

Replace the descriptions with a present participle.

e.g. Dzintars, kas mirdz = **mirdzošs** dzintars

1. Meitene, kas dejo.
2. Bērni, kas aug.
3. Vecmāmiņa, kas sēž.
4. Jūrmalnieks, kas smaida.
5. Tauta, kas izmirst.
6. Kuģi, kas peld.
7. Zelts, kas skan.
8. Ievas, kas zied.
9. Upe, kas tek.
10. Slimība, kas ilgst.

Exercise 7

Construct passive participles following the pattern.

e.g. Maize, ko var ēst = **ēdama** maize

1. Džemperis, ko var mazgāt.
2. Sabiedrība, ko pazīstam.
3. Priekšmeti, ko var pirkt.
4. Baumas, ko var dzirdēt.
5. Diena, ko nevar aizmirst.

Reading exercise III

uzņelpot (II) to breathe again
atslēga key
robeža boundary, border,frontier
nomierināt (III) to calm down
sirdsapziņa conscience
atsacīties (III) to give up, relinquish
kārdinājums temptation
taupīt (III) save
pienākums duty
laimēties (II) to succeed
tuvinieks relative
apklusināt (III) to silence
apstāklis circumstance
nāk prātā = come to mind
atvadīties (III) to bid farewell (to)
asins blood
piederīgie (pl.) next-of-kin
aiziet bojā = perish

Mērijas piezīmes

Tagad varu uzņelpot: ņsmu aiz Padomju Savienības robežām Helsinkos. Viesnīcas istabas atslēgas ir nodotas un, gaidot laiku kāpt kuģī uz Stokholmu, uzrakstīšu pāris rindu:

Apciemodama vecāku dzimteni, ņsmu nomierinājusi savu sirdsapziņu. Man bija jāatsakās no daudziem kārdinājumiem, lai sataupītu naudu šim pienākumam. Bet tagad liekas, ka neņsmu pienākumu vien izpildījusi, bet sev arī kaut ko ieguvusi. Tādu sirsnību, kādu saņēmu pie radiem, nekad nebiju gaidījusi. Taču arī šī radu sirsnība nespēj apklusināt sajūtu, ka kaut kas nav kārtībā tai pusē. Viņi zina tik ļoti maz par mums. Liekas, ka mēs zinām daudz vairāk par viņu apstākļiem, un tomēr tik daudz kas paliek neskaidrs.

Viens gan man pašai ir skaidrs, ka es piedēru ar visu sirdi pie latviešu tautas. Nāk prātā tēvoča Jāņa vārdi atvadoties, ka asins balss skanēšot manī, arī Amerikā dzīvojot. Jūtu, ka dzīvošu tā, lai ļaudis vairāk zinātu par mums, mazās tautas piederīgajiem. Man būs jāstrādā tā, lai pasaule neļautu aiziet bojā ne manai, ne arī citām mazajām tautām. Ne tikai ikvienam cilvēkam ir tiesības uz cilvēcīgu dzīvi, bet arī katrai tautai, mazai vai lielai, ir tiesības dzīvot pašai savu dzīvi.

Review

26

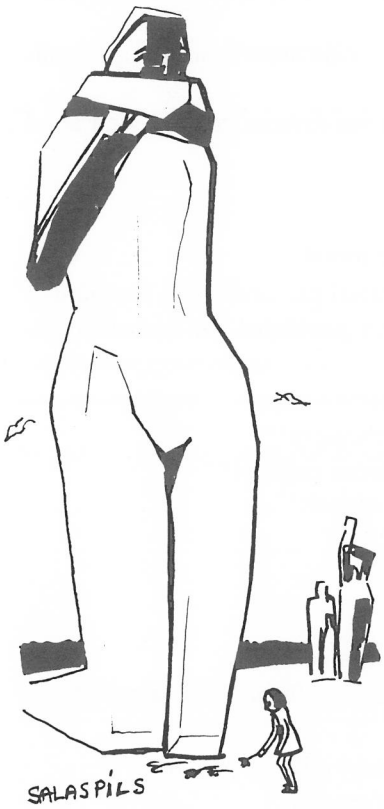

Saruna pēc ceļojuma ārzemēs
Vai tu ilgojies atgriezties mājās? Par ko tu domā ceļā uz mājām? Par bijušo ceļojumu? Par nākamajiem darbiem un pienākumiem mājās? Vai tu pieraksti redzēto un dzirdēto? Vai tu atminies tikšanās ar svešiniekiem? Vai tu solies neaizmirst viņus? Vai tu vēlies atgriezties vēlreiz svešajā vietā? Vai tu jau plāno nākamo ceļojumu? Vai tu iepazīsties ar ceļojuma biedriem un apmainies adresēm? Vai tu mēdz nākotnē satikties ar viņiem? Vai tu priecājies par tuviniekiem stacijā? Vai tu pats/pati mēdz sagaidīt atbraucējus no ceļojumiem mājās? Kā tu to dari? Vai tu gribētu ceļot pa Latviju?

Rīga klusē

V. Belševica (dz. 1931.g., dzīvo Rīgā)

Vēji trako. Vēji kauc. Rīga klusē.
Klusē akmens sievas kailās.
Klusē heraldiskie zvēri.
Klusē torņi. Torņu galos
Gaiļi klusē.

Exercise A

Make new dialogues using the words from the table.

e.g. A. Cikos tūristi izbrauca no **Rīgas?**
B. Viņi izbrauca pulksten **desmitos.**
A. Kā viņi brauca uz **Tallinu?**
B. **Viņi brauca ar vilcienu.**

	cikos	*no kurienes*	*kā*	*uz kurieni*
1.	4	viesnīca	autobuss	muita
2.	15	kafejnīca	trolejbuss	Brīvdabas muzejs
3.	11	Operas apstādījumi	kājām	Zviedru vārti
4.	13	Rīgas pils	taksometrs	Salaspils piemineklļi
5.	17	Tallina	kuģis	Helsinki
6.	9	Rīga	lidmašīna	Stokholma

Exercise B

Insert the conjunctions **ka, lai** and use the relative mood.

e.g. Mērija sacīja brālēnam, **lai** viņš **nopērkot** spilvenu mātei.

1. Gids teica tūristiem, ... viņi neiet ārpus Rīgas robežām.
2. Mērija rakstīja mātei, ... visi radi apmeklēti.
3. Tēvocis teica Mērijai, ... viņa nebrauc kā akla un kurla pa Latviju.
4. Kāda dāma stāstīja Mērijai, ... viņa nopirkusi džemperi māsīcai.
5. Mērija domāja, ... pēc viena vai diviem gadiem viņa atkal būs šeit.

Exercise C

Put the sentences into the relative mood.

e.g. **Tēvocis teica Mērijai:** ,,Pastāsti par braucienu paziņām!'' Tēvocis teica Mērijai, lai viņa **pastāstot** par braucienu paziņām.

1. ,,Taupi sevi un savus līdzekļus!''
2. ,,Saglabā savu veselību un sirdsmieru!''
3. ,,Nepārtrauc pētīt savas dzimtenes pagātni!''
4. ,,Neaizmirsti rakstīt mums vēstules!''
5. ,,Pasveicini visus tuviniekus!''

Exercise D

Construct the sentences into the passive mode.

e.g. Mēriju **sagaidīja** ar puķēm. = Mērija **tika sagaidīta** ar puķēm.

1. Jauno viesnīcu uzcēla tikai priekš dažiem gadiem.
2. Tur dara daudz, lai tūristus informētu.
3. Gida runu uzņēma ar interesi.
4. Izbraukumus izkārto gandrīz katru dienu.
5. Lugas izrāda gan latviešu, gan krievu valodā.
6. No vairākiem Blaumaņa darbiem izveidoja populāras filmas.

Exercise E

Answer the questions following the pattern.

e.g. Tūrists: Vai rīt izbraukumā mēs **ēdīsim** restorānā ,,Sēnīte''?
Gids: Cerams, jo parasti izbraukumos **mēdz** tur **ēst.**

1. Tūrists: Vai rīt mūs vedīs apskatīt Salaspils pieminekļus?
   Gids: ?
2. Tūrists: Vai rīt mums atnesīs biļetes?
   Gids: ?
3. Tūrists: Vai es atradīšu Raiņa un Aspazijas muzeju?
   Gids: ?
4. Tūrists: Vai mani kāds sapratīs, jo es runāju tikai angliski?
   Gids: ?

Exercise F

Place the verb in the debitive and make the necessary changes following the example.

e.g. Kur vajag celt jauno viesnīcu? = Kur **jāceļ jaunā viesnīca?**

1. Šinī pilsētas daļā vajag veidot krāšņus apstādījumus.
2. Vecpilsētā vajag iekārtot vairākus pašapkalpošanās veikalus.
3. Nevajag traucēt Mēriju, kamēr viņa raksta.
4. Neaizmirsti, ka tev vajag satikt mātes vecos draugus!
5. Kad jūs būsiet Brāļu kapos, jums vajag labi ievērot kapu uzrakstus.
6. Siguldā vajag apskatīt plašo Rakstnieku pili.
7. Kad jūs brauksiet mājās, jums vajag nopirkt laikrakstu ,,Rīgas Balss''.

Translation

1. If you only knew how wonderful is the beach at Rīga! 2. The girls hoped that they would have beautiful weather the next day. 3. If they could be sure about it they would go to bed early. 4. If it should rain tomorrow, what would you recommend us to do? 5. I would recommend that you visit Salaspils. 6. If only I do not delay the meeting! 7. So that you don't worry about that, you should take a taxi. 8. In order that we can bid farewell to all our relatives, we must leave the hotel earlier. 9. We could all sing together: ,,Dzeguze kūko, dzied lakstīgala''.

Dzeguze kūko

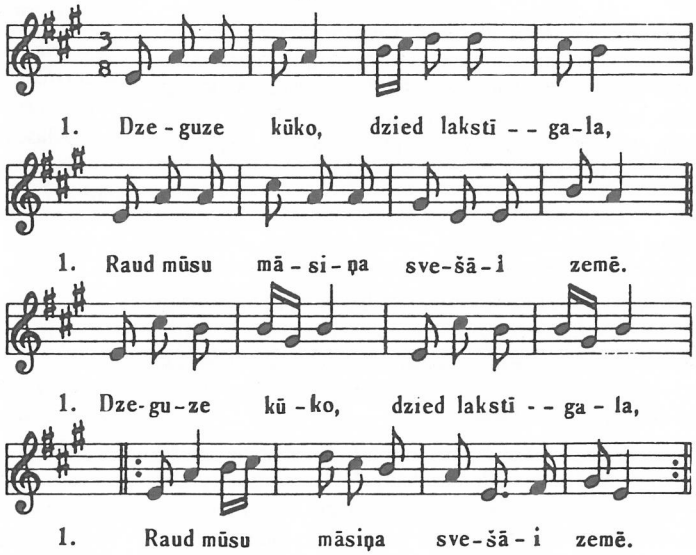

2. Neraudi, māsiņ, nežēlojiesi,
   Par pāri dieniņu ir es tur būšu.
3. Taisīšu tiltu pār plašu jūru,
   Ka var ik vakaru pie māsas kļūti.
4. Dzeguze kūko, dzied lakstīgala,
   Raud mūsu māsiņa svešāi zemē.

Atslēga · KEY

Lesson 1

Exercise 1. 2. Tā ir avīze. 3. Tas ir krēsls. 4. Tā ir grāmata. 6. Viņa ir skolniece. 7. Es esmu skolotājs /-a. 8. Viņa ir skolotāja.

Exercise 2. 2. jauns. 3. jauna. 4. veca. 5. liels. 6. maza. 7. tā. 8. tas.

Exercise 3. 2. Māte ir istabā. 3. Jā, Imants arī ir istabā. 4. Baiba ir istabā. 5. Galds un krēsls ir istabā. 6. Jā, skapis arī ir istabā. 7. Jā, Imants ir te. 8. Mēs esam te. 9. Es esmu te. 10. Jā, es esmu šinī istabā. 11. Jā, Imants ir tanī istabā.

Exercise A. 2. Nē. es neesmu Jānis. 3. Nē, es neesmu Ausma. 4. Nē, viņš nav skolotājs. 5. Nē, Jānis nav skolotājs.

Exercise B. 2. Nē, krēsls (tas) nav liels. 3. Nē, grāmata (tā) nav veca. 4. Jā, avīze (tā) ir veca. 5. Nē, šis krēsls nav balts. 6. Jā, tas krēsls ir balts. 7. Jā, šis burts ir melns. 8. Jā, šis galds ir brūns. 9. Nē, šis skapis nav brūns.

Exercise D. 2. Kas tā ir? Vai tā ir māte? 3. Kas tā ir? Vai tā ir meita? 4. Kas šis (te) ir? Vai šis (te) ir skolotājs? 5. Kas šis (te) ir? Vai šis (te) ir skolnieks? 6. Kas ir tas tur? Vai tas tur ir galds? 7. Kas šis (te) ir? Vai šis (te) ir skapis? 9. Kur ir brūns skapis? Vai istabā ir brūns skapis? 10. Kur ir balts krēsls? Vai tur ir balts krēsls? 11. Kur ir melns papīrs? Vai te ir melns papīrs?

Translation. 1. Šī ir istaba. 2. Istabā ir tēvs un māte. 3. Tēvs ir vecs. 4. Māte nav veca. 5. Istabā ir arī meita un dēls. 6. Tur ir galds, krēsls un skapis. 7. Galds ir liels. 8. Krēsls nav liels, bet mazs. 9. Tas galds ir balts, bet šis ir brūns. 10. Šī avīze ir veca, bet tā (tur) jauna. 11. Šī mīkla ir veca. 12. Tīrums ir melns, ne balts. 13. Atbilde ir te.

Lesson 2

Exercise 1. 2. Grāmatas ir vecas. 3. krēsli. 4. Mani krēsli ir brūni. 5. Citi skapji ir balti. 6. divi galdi. 7. Avīzes. 8. mājas nav lielas, tās. 9. Griesti nav augsti, tie ir zemi. 10. Istabas ir gaišas. 11. Paklāji ir brūni. 12. Dažas mājas ir augstas, citas ir zemas. 13. Gultas ir baltas.

Exercise 2. 2. jauna. 3. baltas. 4. augsti. 5. Nē, tie nav mazi, tie ir lieli. 6. Nē, tie nav zili, tie ir balti. 7. Nē, tās nav melnas, tās ir baltas. 8. Nē, tie nav veci, tie ir jauni. 9. Nē, tie nav jauni, tie ir veci. 10. Nē, tās nav vecas, tās ir jaunas.

Exercise 3. 2. Kādi ir logi? 3. Kāda ir istaba? 4. Kādas ir grāmatas? 5. Kādi ir galdi? 6. Kādas ir sienas? 7. Kādi ir griesti?

Exercise 4. 2. dzīvoju Stokholmā. 3. Nē, es nedzīvoju Upsalā. 4. Jā, viņš dzīvo Upsalā. 5. Baiba arī dzīvo Upsalā. 6. Nē, viņa nedzīvo Stokholmā. 7. Tēvocis Andrejs dzīvo Stokholmā. 8. Jā, viņš dzīvo tur (Stokholmā). 9. Tēvocis Jānis dzīvo Rīgā.

Exercise 5. 2. tavs brālis? – mans. 3. tava māsa? – mana. 4. jūsu māja? – mūsu. 5. tavs papīrs? – mans. 6. tavs zīmulis? – mans. 7. jūsu istaba? – mūsu.

Exercise 6. 2. Viņas meita ... Vesterosā. 3. viņas ... Stokholmā. 4. viņa ... Rīgā. 5. viņas ... Londonā. 6. viņa... Oslo.

Exercise A. 2. Istabā ir krēsli, galds un skapis. 3. Mājā ir istabas. 4. Skapī ir grāmatas. 5. Tāfele ir klasē. 6. Burtnīcas ir somā. 7. ir mājās. 8. dzīvojam Upsalā. 9. Viņš dzīvo Stokholmā. 10. nedzīvo Stokholmā. 11. nedzīvo Stokholmā. 12. Grāmatas ir jaunas. 13. Skapis ir brūns. 14. Zīmulis ir zils. 15. grāmatas ir jaunas. 16. manas grāmatas arī ir jaunas. 17. skola ir liela ēka. 18. Mēs runājam skolā zviedriski. 19. Viņi runā latviski. 20. nerunāju latviski. 22. Tā ir veca. 23. ielas Upsalā nav platas. 24. tā nav lielpilsēta.

Exercise B. 2. Nē, šis zīmulis nav zils, bet tas tur ir zils. 3. Nē, šī pilsēta nav veca, bet tā tur ir veca. 4. Nē, šī klase nav liela, bet tā tur ir liela. 5. Nē, šī ēka nav augsta, bet tā tur ir augsta. 6. Nē, šī istaba nav gaiša, bet tā tur ir gaiša.

Exercise C. 2. nav māte, viņa ir meita. 3. viņi ir skonieki. 4. Nē, viņi nedzīvo Stokholmā, viņi dzīvo Upsalā. 5. Nē, Upsala nav lielpilsēta. 6. Jā, viņš ir tēvocis.

Exercise D. 2. dzīvo. 3. dzīvojam šinī pilsētā. 4. Jūs dzīvojat tanī mājā. 5. Vinš dzīvo tanī ielā. 6. Viņa dzīvo šinī istabā.

Translation 1. Mūsu skola ir liela. 2. Skolā ir mūsu klase. 3. Klasē ir tāfele, krēsli un galds. 4. Klasē ir arī grāmatas. 5. Mēs runājam angliski un latviski. 6. Vai tu runā latviski mājās? 7. Nē, es nerunāju latviski.

Lesson 3

Exercise 1. 2. avīzi. 3. vēstuli. 4. Imantu. 5. Baibu. 6. galdu, krēslu un skapi. 7. žurnālu. 8. grāmatu. 9. grāmatu, bet avīzi.

Exercise 2. 2. Viņa raksta. 3. Viņa raksta. 4. viņa raksta dienasgrāmatu. 5. viņa raksta vēstuli. 6. viņš nerunā skaļi. 7. Tēvs lasa avīzi. 8. Māte raksta vēstuli. 9. Viņš lasa žurnālu.

Exercise 3. 2. krēslu. 3. draugu. 4. grāmatu. 5. vēstuli. 6. zīmuli. 7. mani. 8. tevi. 9. viņu.

Exercise 4. 2. lasāt. 3. lasi. 4. lasu. 5. raksta. 6. raksti. 7. gaidi. 8. dzirdi. 9. atbildi. 10. atbild. 11. dari. 12. dara. 13. darāt.

Exercise 5. 2. zaļu zīmuli. 3. manu brāli. 4. skaļu telefonu. 5. melnu tāfeli. 6. mazu klasi. 7. vecu tēvoci. 8. jaunu plati.

Exercise A. 1. Imants nāk vēlu mājās. 2. Viņš saka: ,,Labvakar!" 3. Istabā ir tēvs, māte, Pēteris un Baiba. 4. Viņi lasa. 5. Viņa raksta dienasgrāmatu. 6. Vakariņas ir virtuvē. 7. Māte saka: ,,Tu vari viens pats ēst." 8. Māte raksta vēstuli. 9. Pēkšņi zvana telefons. 10. Imants ņem klausuli. 11. Viņš saka: ,,Te runā Imants Bērziņš". 12. Viņš runā zviedriski. 13. Gunārs arī runā zviedriski.

Exercise D. 2. Mans. 3. Mūsu. 4. Mana. 5. Viņa. 6. Viņas. 7. Viņa. 8. Jūsu. 9. Mūsu.

Exercise E. 2. Tāfeles ir melnas. 3. Grīdas ir brūnas. 4. Ēkas ir jaunas. 5. Galdi ir mazi. 6. Grāmatas ir brūnas. 7. Galdi ir veci. 8. Avīzes ir jaunas. 9. Kur ir tavi draugi? 10. Kur ir burtnīcas? 11. Kur ir krēsli? 12. Kur ir skolotāji?

Exercise F. 2. tā nav viņa avīze. 3. tas ir mūsu žurnāls. 4. tie nav mūsu krēsli. 5. tās ir manas grāmatas. 6. tas nav viņas zīmulis. 7. tas ir tavs galds.

Translation 1. Tēvs lasa grāmatu. 2. Mana māsa lasa avīzi. 3. Tēvs raksta vēstuli. 4. Ko tu redzi? 5. Es redzu tāfeli un galdu. 6. Brālis redz gultu istabā.

Lesson 4

Exercise 1. 2. atbild Imantam. 3. lūdz mātei avīzi. 4. dod tēvam avīzi. 5. prasa mātei sviestmaizi. 6. dod Pēterim sviestmaizi. 7. lūdz mātei kafiju.

Exercise 2. 2. mātei. 3. tēvam. 4. tev. 5. jums. 6. Imantam. 7. viņai. 8. dēlam.

Exercise 3. 2. skolotājam. 3. brālim. 4. māsai. 5. tēvocim. 6. zēnam. 7. meitenei.

Exercise C. (telefonu, mani, tevi, tēvoci, viņu, meiteni, brāli, avīzi, draugu, sarunu).

Exercise D. 1. viņam olu. 2. tēvam tēju. 3. dēlam pienu. 4. māsai somu. 5. meitai vēstuli. 6. brālim cukuru. 7. zēnam augļu sulu.

Exercise E. 1. kakls, krūtis, rokas, kājas. 2. seja. 3. piere, deguns, vaigi, mute. 4. acis un ausis. 5. acis.

Exercise F. 2. Šis mājas ir jaunas. 3. Tie paklāji ir zaļi. 4. Tās sarunas ir muļķīgas. 5. Šie skapji ir augsti. 6. Daži zīmuļi ir brūni. 7. Citas ēkas ir zemas. 8. Šie skolnieki ir pieklājīgi. 9. Mani brāļi ir droši. 10. Tavi papīri ir balti. 11. Šie burti ir mazi.

Translation. 1. Tēvs dzer kafiju brokastīs. 2. Es dzeru pienu. 3. Mans brālis ēd sviestmaizi. 4. Mana māsa neēd olu. 5. Imants grib kādu desu. 6. Dod viņam desu. 7. Es jautāju mātei: ,,Vai tev ir cukurs?" 8. Māte dod man cukuru. 9. Mēs runājam latviski mājās. 10. Man ir vecāki. 11. Mums ir liela māja. 12. Mums pieder māja. 13. Man ir mopēds.

Lesson 5

Exercise 1. 2. Priekšnama. 3. Kliņģera. 4. Tējas. 5. Ēdamistabas. 6. Pilsētas. 7. Tēva. 8. Klases. 9. Imanta. 10. Jāņa. 11. Baibas.

Exercise 2. 1. Gunāram ir dzimšanas diena. 2. Viņš dzīvo tuvu. 3. Gunāra māja ir veca. 4. Mājas jumts ir sarkans. 5. Sienas ir baltas. 6. Gunāra istaba ir augšējā stāvā. 7. Ēdamistaba ir apakšējā stāvā. 8. Gunāra māte gaida mūs priekšnamā. 9. Viņa saka mums: ,,Sveicināti!" 10. Man ir paciņa rokā. 11. Es saku Gunāram: ,,Never vaļā to tagad, bet vakarā." 12. Viņa dāvina viņam skaņu plati. 13. Viņi dod Gunāram grāmatu. 14. Mēs ejam istabā. 15. Uz galda ir kafijas tasītes, vīna glāzes, puķes, kliņģeris un sveces. 16. Viņš lej mums vīnu. 17. Mēs dziedam: ,,Lai dzīvo sveiks!" 18. Viņš saka mums latviski: ,,Pateicos!"

Exercise 3. 2. somas. 3. automašīnas. 4. dāvanas. 5. krūzes. 6. zīmuļa. 7. vēstules. 8. kājas. 9. jumta. 10. dēla. 11. meitas. 12. drauga. 13. sveces. 14. tasītes. 15. skaņu plates. 16. paciņas.

Exercise 5. 2. nāk. 3. sēdi. 4. nākt. 5. nāc. 6. liet. 7. ielej. 8. sēž. 9. guļ. 10. nāk. 11. neguli. 12. gulēt. 13. ielej. 14. sēžam. 15. nāciet.

Exercise 6. 3. mātei. 4. skolotājai. 5. zēnam. 6. meitenei. 7. tēvocim. 8. skolniekam. 9. cilvēkam. 10. ģimenei. 11. brālim. 12. māsai.

Exercise 8. 2. Tā nav ne Upsala, ne Vesterosa, bet tā ir Stokholma. 3. Tas nav ne Andrejs, ne Gunārs, bet tas ir Jānis. 4. Tā nav ne kafija, ne tēja, bet tas ir piens. 5. Tā nav ne automašīna, ne motocikls, bet tas ir mopēds. 6. Tas nav ne gramofons, ne radio, bet tā ir televīzija. 7. Tā nav ne desa, ne ola, bet tas ir siers. 8. Tā nav ne avīze, ne žurnāls, bet tā ir grāmata.

Exercise B. 2. Šai meitenei ir brālis. 3. Manam draugam ir mopēds. 4. Manai mātei ir grāmatas. 5. Tavai māsai ir dienasgrāmata. 6. Tam skolotājam ir zīmulis. 7. Tavam draugam ir ģimene. 8. Tai skolniecei ir soma.

Exercise C. 2. zilu zīmuli. 3. brūnu tasīti. 4. jaunu plati. 5. baltu sveci. 6. lielu kliņģeri. 7. siltu maizi. 8. melnu klausuli. 9. citu krūzi.

Exercise D. 2. Sienas ir zilas. 3. Jumti ir sarkani. 4. Priekšnami ir mazi. 5. Virtuves ir siltas. 6. Grīdas ir brūnas. 7. Ēdamistabas ir gaišas. 8. Dzīvokļi ir lieli.

Translation. 1. Gunārs ir mans draugs. 2. Viņam ir dzimšanas diena šodien. 3. Mēs gribam viņu apsveikt. 4. Es dāvinu (dodu) viņam skaņu plati. 5. Mēs stāvam priekšnamā. 6. Mana māte dod viņam roku un saka: ,,Sveiks!" 7. Mēs ēdam ēdamistabā. 8. Dzimšanas dienas kliņģeris ir liels. 9. Uz galda deg sveces. 10. Mēs dziedam: ,,Lai dzīvo sveiks!". 11. Gunārs saka paldies katram. 12. Viņš ir laimīgs. 13. Vakars ir jauks.

Lesson 6

Exercise 1. 2. cepures, tās. 3. zīmuļus, tos. 4. olas, tās. 5. vēstules, tās. 6. krēslus, tos.

Exercise 2. 2. skolniecēm, viņām. 3. strādniekiem, viņiem. 4. skolotājām, viņām. 5. meitām, viņām. 6. draugiem, viņiem.

Exercise 3. 2. Mēs ar Baibu braucam . . . 3. Mums ar Pēteri patīk dzejolis. 4. Mēs ar māti dzeram kafiju ar krējumu. 5. Mums ar Imantu ir jauna skaņu plate. 6. Mēs ar Pēteri neesam mājās.

Exercise 4. 2. mēteļus. 3. ceļus. 4. meitenes. 5. olas. 6. zābakus. 7. krēslus. 8. brāļus. 9. mūs. 10. jūs. 11. viņas.

Exercise 5. 2. zābakus. 3. mēteļus. 4. tasītes. 5. sulu. 6. cepures. 7. augļus. 8. somas. 9. krūzes. 10. krējumu.

Exercise A. 1. Imants ir skolnieks. 2. Viņa arī ir skolniece. 3. Viņa tēvs ir strādnieks. 4. Viņa māte strādā bibliotēkā. 5. Viņa brālis Pēteris iet skolā. 6. Viņa draugs ir Gunārs. 7. Viņi dzīvo Upsalā. 8. Viņa skola ir tuvu. 9. Imants iet kājām uz skolu. 10. Ir jau vēls. 11. Viņi ēd brokastis mājās. 12. Imants dzer pienu, tēvs ar māti dzer kafiju un Baiba dzer tēju. 13. Baiba iet citā skolā. 14. Ceļā uz skolu Imants redz citus skolniekus un skolnieces. 15. Gunārs arī ir tur. 16. Meitenes ir nejaukas. 17. Viņas saka, ka zēniem mēteļi ir vaļā, un zābaki ir netīri. 18. Imantam zābaki ir pelēki. 19. Ir skaists rīts.

Exercise B. 2. ir viņi? 3. Vai māte strādā bibliotēkā? 4. Vai tēvs ir skolnieks? 5. Vai Pēteris ir tavs brālis? 6. Kas iet uz veikalu? Ko dara sievietes? Kurp iet sievietes? 7. Kas mīl mūziku? Ko Baiba mīl? 8. Kas rāda ceļu uz pastu? Ko rāda māte? Uz kurieni māte rāda ceļu? Ko dara māte?

Exercise C. 2. Mūsu skolotājam. 3. Manam brālim ir meita Anna. 4. Jēkabam Liepiņam . . . 5. Svenam Juhansonam . . . 6. Tēvocim Džimam ir dēls Džons.

Exercise D. 2. Strādnieka. 3. Pētera. 4. Mājas. 5. Pilsētas. 6. Gunāra. 7. Istabas. 8. Telefona.

Translation. 1. Mēs ejam uz skolu. 2. Skolā ir skolnieki un skolotāji. 3. Vecāki iet uz darbu. 4. Māte brauc ar autobusu. 5. Tēvs iet kājām. 6. Es arī eju kājām. 7. Ceļā es redzu Gunāru. 8. Mēs esam draugi. 9. Mēs ņemam somas. 10. Mēteļi un cepures ir klasē. 11. Es jautāju Gunāram: ,,Vai tu redzi meiteni?''

Lesson 7

Exercise 1. 1. Mēs ēdam vakariņas. 2. Uz galda stāv šķīvji, karotes, naži un dakšiņas. 3. Viras bļoda ir uz galda. 4. Man (Imantam) garšo sakņu vira. 5. Pēterim tā negaršo. 6. Pēterim garšo saldais ēdiens un kūciņas. 7. Pēteris skrien uz priekšnamu. 8. Tēvs ar dāmu runā angliski. 9. Viņa ir mūsu radiniece. 10. Viņa dzīvo Amerikā. 11. Viņas vārds ir Mērija. 12. Mērijas tēvs ir englis. 13. Viņi runā angliski mājās. 14. Mērija neprot runāt latviski. 15. Jā, viņa saprot latviski. 16. Nē, viņa nesaprot zviedriski. 17. Nē, viņa nav laimīga. 18. Tāpēc ka mātei maz draugu. 19. Mēs ejam gulēt ļoti vēlu.

Exercise 2. 2. skolnieču. 3. biļešu. 4. sieviešu. 5. sveču. 6. tasīšu. 7. plašu.

Exercise 3. 2. daudz. 3. ļoti. 4. daudz. 5. daudz, ļoti. 6. ļoti. 7. ļoti. 8. daudz. 9. ļoti, daudz. 10. ļoti.

Exercise 4. 2. šķīvju. 3. pulksteņu. 4. mēteļu. 5. sveču. 6. grāmatu. 7. biļešu. 8. radinieču. 9. avīžu. 10. skapju. 11. zīmuļu. 12. meiteņu.

Exercise 5. 2. šķīvjus, karotes, dakšiņas un nažus no galda. 3. kādu(s) augļu(s) no bļodas. 4. viru no ēdamistabas. 5. svaigu maizi. 6. Mēriju no Amerikas. 7. tēva. 8. tasītes no skapja. 9. Mērijas . . . labu vārdu.

Exercise 7. 1. angļu. 2. latviešu. 3. dāņu. 4. itāliešu. 5. spāņu. 6. norvēģu. 7. krievu.

Exercise 8. 2. teātri. 3. grīdas. 4. gramofona. 5. Ameriku. 6. gultas. 7. tāfeles. 8. tāfeli. 9. krēsla. 10. veikalu.

Exercise B. 2. Ej. ejiet! 3. Skrien, skrieniet! (skrej, skrejiet!) 4. Runā, runājiet! 5. Ņem, ņemiet! 6. Ēd, ēdiet! 7. Sēdi, sēdiet! 8. Pagaidi, pagaidiet! 9. Rādi, rādiet! 10. Notīri, notīriet! 11. Mēģini, mēģiniet!

Exercise C. 2. skaļus zēnus. 3. dažus strādniekus. 4. abas radinieces. 5. pieklājīgus cilvēkus. 6. tavas māsīcas. 7. jaukus ciemiņus.

Exercise D. 2. tālruņa. 3. somas. 4. avīzes. 5. maizes. 6. mopēda. 7. glāzes.

Exercise E. 2. skolu. 3. veikalu. 4. motociklu. 5. tēvu. 6. bibliotēku. 7. Baibu. 8. pastu. 9. pilsētu. 10. Stokholmu. 11. koncertu. 12. meiteni. 13. zēnu. 14. cilvēku. 15. citu meiteni.

Translation. 1. Kā tev klājas? 2. Paldies, labi. 3. Es esmu no Amerikas. 4. Mēs nerunājam latviski mājās. 5. Bet es saprotu latviski. 6. Viņš stāsta angliski par dzīvi Amerikā. 7. Viņiem (viņām) ir maz draugu. 8. Viņiem (viņām) ļoti garšo svaiga maize. 9. Imantam ļoti patīk viņa māsīca no Amerikas. 10. Viņa ir ļoti jauka.

Lesson 8

Exercise 2. 2. A. Vai tavam dēlam ir pieci gadi? – B. Nē, viņam ir četri gadi. 3. A. Vai tavai māsīcai ir divdesmit viens gads? – B. Nē, viņai ir divdesmit gadu. 4. A. Vai mūsu radiniecei ir trīsdesmit gadu? – B. Nē, viņai ir divdesmit deviņi gadi. 5. A. Vai manai māsai Olgai ir trīsdesmit astoņi gadi? – B. Nē, viņai ir trīsdesmit septiņi gadi. 6. A. Vai jūsu skolotājai ir četrdesmit četri gadi? – B. Nē, viņai ir četrdesmit trīs gadi. 7. A. Vai tavam (manam) ciemiņam Āboliņam ir četrdesmit septiņi gadi? – B. Nē, viņam ir četrdesmit seši gadi.

Exercise 3. 2. liek. 3. liek. 4. liec. 5. likt. 6. liec.

Exercise 4. 1. A. Cikos tu brauc uz Stokholmu? B. Septiņos. A. Tev vajag braukt sešos. B. Kāpēc? A. Es gribu braukt kopā ar tevi. 2. A. Cikos tu ej uz kino? B. Deviņos. A. Tev vajag iet astoņos. Es gribu iet kopā ar tevi. 3. A. Cikos tu ej uz skolu? B. Astoņos. A. Tev vajag iet septiņos. Es gribu iet kopā ar tevi. 4. A. Cikos tu brauc uz māju? B. Četros. A. Tev vajag braukt trijos. Es gribu braukt kopā ar tevi.

Exercise 5. 2. Darbienās. 3. vakaros. 4. Vienpadsmitos. 5. brokastīs. 6. pusdienās. 7. Mūsu vakariņās.

Exercise 6. 2. tanīs (tajās, tais) glāzēs. 3. šinīs (šajās, šais) bļodās. 4. Šinīs (šajās, šais) rindās. 5. Klusās priekšpilsētās. 6. mazās burtnīcās. 7. jaunās veidlapās. 8. Lielās stacijās. 9. Labos veikalos.

Exercise 7. 1. no . . . ar. 2. pie. 3. Aiz. 4. uz. 5. pēc. 6. pie. 7. ap. 8. aiz. 9. no. 10. no . . . pēc.

Exercise 8. 2. Veca. Skola. Pie tilta. 3. Nepieklājīgus. Mēs. Pie piestātnes. 4. Slikts. Apgaismojums. Pie cietuma. 5. Dzeltens. Mopēds. Pie koka. 6. Jauka. Meitene. Pie brālēna. 7. Gudrs. Cilvēks. Pie draugiem. 8. Mana. Nauda. Pie tēva. 9. Teātra. Biļetes. Pie tēvoča.

Exercise 9. 2. glāzes. 3. krūzes. 4. pulksteņa. 5. cietuma. 6. nama. 7. gramofona. 8. mēteļa.

Exercise A. 2. mākoņu. 3. list. 4. kļūst. 5. redzēt, migla. 6. salstu. 7. mēģinu, nerādu. 8. dziedu. 9. protu. 10. Man tas patīk.

Exercise B. 2. Stokholmas. 3. skolas. 4. teātra. 5. darba. 6. galda. 7. plaukta. 8. skapja.

Exercise C. 2. vakaram. 3. pilsētai. 4. manai ielai. 5. pusdienām. 6. mājai.

Exercise D. 1. lampas . . . to. 2. saldu bumbieru . . . tos. 3. vēstules . . . to. 4. tevis . . . tevi. 5. Manis . . . mani. 6. paklāja . . . to. 7. nevienas karotes . . . tās.

Translation. 1. Cik tev ir gadu? (Cik tu esi vecs/-veca?) 2. Man ir sešpadsmit gadu. 3. Manam brālim ir tikai vienpadsmit gadu. 4. Kāds ir tavs telefona numurs? (Kāds tev ir telefona numurs?) 5. Divsimt piecdesmit trīs sešdesmit četri septiņdesmit astoņi. 6. Cik ir četrpadsmit un divdesmit deviņi? 7. Es bieži taisu kļūdas. 8. Es nesaprotu šo vārdu. 9. Tava izruna ir laba. (Tev ir laba izruna). 10. Ielās ir tumšs. 11. Veikalā pērk maizi, pienu un olas. 12. Pie autobusa piestātnes (piestātnēm) stāv daudz cilvēku.

Lesson 9

Exercise 2. 2. Šo tēvu. 3. Šo meitu. 4. Šo strādnieku. 5. Šo skolotāju. 6. Šo māsīcu. 7. Šo brālēnu. 8. Šo cilvēku.

Exercise 3. 2. Es nāku . . . draugu dēļ. 3. Es nebraucu . . . bērnu dēļ. 4. Es sēžu . . . mūzikas dēļ. 5. Es lieku . . . saules dēļ. 6. Es ēdu to mātes dēļ. 7. Es eju turp māsas dēļ. 8. Es rakstu to vecmāmiņas dēļ.

Exercise 4. 1. Kundzei . . . draugu Dānijā. 2. Radiniecei . . . dziesmu vakarā. 3. Māsīcai . . . žurnālu pēcpusdienā. 4. Cilvēkam . . . taisnību pasaulē. 5. Zēnam . . . vēstuli istabā. 6. Meitenei . . . pienu ēdamistabā. 7. Mums . . . mēteļus priekšnamā. 8. Jums . . . vakariņas mājā.

Exercise 5. 2. Viņam (ir) vajadzīga nauda. 3. . . . (ir) vajadzīga soma. 4. . . . (ir) vajadzīga avīze. 5. . . . (ir) vajadzīgs autobuss. 6. . . . (ir) vajadzīga biļete. 7. . . . (ir) vajadzīgas tasītes. 8. . . . (ir) vajadzīgs siers.

Exercise 6. 2. piektais. 3. desmitais. 4. sestais. 5. divpadsmitais. 6. otrā. 7. piektā. 8. septītā.

Exercise 7. 1. A Pēterim ir vārdadiena. B. Tiešām! Kad? A. Ceturtdienā. 2. Baibai ir ciemiņi šovakar. 3. Korim ir koncerts trešdienā. 4. Mums ir teātris otrdienā. – 1. A. Cik ilgi tu esi skolā? B. Es esmu skolā jau divas dienas. A. Tu esi šeit jau no trešdienas? B. Nē, no otrdienas. 2. A. Cik ilgi tu esi jau mājās? B. . . .trīs dienas. A. . . . no ceturtdienas. 3. A. Cik ilgi tu esi jau darbā? B. . . . četras dienas. A. . . . no otrdienas? B. . . . no pirmdienas. 4. A. Cik ilgi tu esi jau Zviedrijā? B. . . . divas nedēļas. A. . . . no svētdienas? B. . . . no sestdienas.

Exercise C. 2. autobusa. 3. universitātes. 4. Upsalas. 5. skapja. 6. somas. 7. rīta.

Exercise D. 2. Es jautāju svešām meitenēm. 3. jautā dažām kundzēm. 4. jautājam veciem cilvēkiem. 5. jautājat skaistām sievietēm. 6. jautā kādiem kungiem. 7. jautā labiem draugiem. 8. jautā gudrām skolotājām.

Exercise E. 2. viņu? – . . . pazīstu tavu tēvu. 3. viņu? – . . . tavu māti. 4. viņu? – . . . tavu māsu. 5. viņu? – . . . tavu draugu. 6. viņus? – . . . tavus vecākus. 7. viņas? – . . . tavas māsīcas. 8. viņas? – . . . tavas radinieces. 9. viņus? – . . . tavus brālēnus.

Translation. 1. Mani sauc Mērija. 2. Kā jūs sauc? 3. Manu māsīcu sauc Anika. 4. Manu brālēnu sauc Gunārs. 5. Mēs esam pazīstami. 6. Es atminu jūs. 7. Pirmdiena ir pirmā nedēļas diena. 8. Es eju uz teātri trešdienā. 9. Piektdiena ir darbdiena. 10. Veikali ir vaļā sestdienā. 11. Ceturtdienā mans draugs brauc uz Itāliju. 12. Svētdienās mēs nestrādājam. 13. Mēs ejam gulēt ļoti vēlu.

Lesson 10

Exercise 2. 2. zivs. 3. zivis. 4. zivij. 5. zivi. 6. plīts . . krāsnis. 7. krāsns . . . plīts. 8. balsī. 9. sirds. 10. pils . . . pilis.

Exercise 3. 1. skaļā balsī. 2. aukstā ūdeni. 3. lielā ugunī. 4. vēlā rudenī. 5. jaunā krāsnī. 6. vecā pilī.

Exercise 4. 2. rudens. 3. lietus. 4. balss. 5. akmens. 6. ūdens. 7. krāsns. 8. plīts . . . akmens. 9. medus.

Exercise 5. 2 braucam. 3. braukt. 4. patīk. 5. ķert. 6. gribam. 7. roc. 8. roku. 9. rakt. 10. ceļ. 11. celt. 12. griež. 13. griezt. 14. gatavot. 15. dzeram. 16. dod. 17. braucam.

Exercise 8. 1. sēnes. 2. zivis. 3. akmeņus. 4. ūdeni. 5. kartupeļus. 6. malku. 7. lietus. 8. krāsns. 9. zivtiņas. 10. valstī, segas. 11. medu. 12. pusi.

Exercise 9. 2. Brālēns ar māsīcu runā par laiku. 3. ar angli . . . zemi. 4. ar krievu . . . valodu. 5. ar. vācieti . . . uzvārdu. 6. ar kungu . . . teātri. 7. ar draugu . . . rudeni.

Exercise A. 2. Kas tev ir? 3. Kas viņš ir? 4. Kāds viņš ir? 5. Cik viņš vecs? Cik viņam gadu? 6. Ko viņš dara? Ko viņš raksta? 7. Kā viņš strādā? 8. Kurp viņš brauc? Uz kurieni viņš brauc? 9. Kas viņam ir? Kāds viņam ir dārzs?

Exercise B. 2. ar studenti. 2. ar Baibu. 3. ar Imantu.

Exercise C. 2. Kā sauc mūsu skolotāju? 3. Kā sauc mūsu māti? 4. manu tēvoci? 5. manu māsu? 6. mana dēla skolotāju? 7. manas meitas draugu? 8. mūsu māsīcas draudzeni? 9. mūsu brālēna ciemiņu?

Exercise D. . kažoku kundzei . . . tūkstoš dolāru. 3. automašīnu ģimenei . . . divdesmit tūkstoš dolāru. 4. svaigas zivis ciemiņiem . . . divdesmit dolāru. 5. burkānus un kāļus pusdienām . . . septiņi dolāri. 6. bumbierus draugiem . . . deviņi dolāri.

Exercise E. 1. A. pārdevēju otrā pusē ceļam? B. pie veikala? 2. A. kaķi . . . piestātnei? B. pie kino? 3. A. lakstīgalu . . . upei? B. pie koka? 4. A. sēnes . . . akmenim? B. pie ozola? 5. A. torņus . . . dārzam? B. pie cietuma? 6. A. augļus . . . kurvim? B. pie krāsns? 7. A. citronu . . . galdam? B. pie medusbļodas?

Translation.Es eju uz skolu pulksten astoņos. 2. Es eju kājām. 3. Pa kreisi no mājas ir mežs. 4. Vecmāmiņa nāk ar rudens sēnēm un ogām no meža. 5. Viņai patīk tur staigāt. 6. Ozols dārzā ir dzeltens. 7. Uz upes neredz ledu. 8. Vēl nav ziemas. 9. Kaķis sēž pie krāsns un gaida zivi. 10. Māte sāk gatavot pusdienas, un meita grib viņai palīdzēt. 11. ,,Te nav vietas! Ej istabā un lasi kādu stāstu,'' māte saka viņai.

Lesson 11

Exercise 1. 2. mazgājas. 3. ceļamies. 4. strīdas. 5. mazgājas. 6. ģērbjas. 7. ģērbjos. 8. skatos. 9. skatās. 10. skatāties. 11. skatās. 12. skatāmies. 13. skatīties. 14. mācās. 15. mācāmies.

Exercise 3. Baiba mācās ģimnāzijā. 3. Nē, viņa mācās universitātē. 4. Viņa mācās Upsalā. 5. Es mācos mājās. 6. Par skolotāju var mācīties universitātē. 7. Koledžā var mācīties mūziku. 8. Mērija pie radiem mācās latviešu valodu.

Exercise 5. 1. Gailis dzied agri no rīta. 2. Gailis skrien uz ciemu. 3. Viņš ceļ meitas. 4. Gailis dzied trīs reizes. 5. Līgaiņa vēl guļ. 6. Varbūt (Laikam).

Exercise A. 1. mazs. 2. agrs. 3. klusi. 4. tur. 5. pa kreisi. 6. augšā. 7. viegls. 8. karsts. 9. garš. 10. augsts. 11. gaišs.

Exercise B. 1. tavu balsi. 2. skaistu pili. 3. drošu sirdi. 4. brīvu valsti. 5. saldu medu. 6. cietu ledu.

Exercise C. 1.A. Cikos Baibai vajag būt teātrī? B. Protams desmitos. 2.A. skolotājam vajag būt klasē. B. astoņos. 3.A. skolniekiem . . . parkā? B. divos. 4.A. zēniem . . . dārzā? B. trijos. 5.A. meitenēm . . . šeit? B. piecos. 6.A. Mikum . . . tur? B. četros.

Exercise E. B. kāļus. Pārdevējs: trīs dolārus piecdesmit. 2. B. kāpostus. P.: četrus dolārus septiņdesmit pieci. 3. B. zivis. P.: astoņus dolārus astoņdesmit. 4.B. bikses. P.: četrdesmit vienu dolāru. 5.B. svārkus. P.: astoņdesmit astoņus dolārus. 6. B. segu. P.: deviņdesmit dolāru.

Translation 1. Es ceļos ļoti agri. 2. Man patīk celties agri. 3. Vai tu arī celies agri? 4. Mans brālis ceļas vēlu. 5. Viņš mazgājas kārtīgi vakarā. 6. No rīta viņš tikai tīra zobus. 7. Bet man patīk mazgāties no rīta. 8. Mēs kārtīgi ģērbjamies rudenī. 9. Vai jūs arī kārtīgi ģērbjaties? 10. Tēvs lasa avīzi. 11. Mēs skatāmies televīziju.

Lesson 12

Exercise 2. 1. Neviens nenāk istabā. 2. Neviens negaida Baibu. 3. Neviens nezvana Pēterim. 4. Nekas nav šodien pusdienās. (Nekā nav šodien pusdienās). 5. Es neko (nekā) nezinu par šo pilsētu. 6. Es neko (nekā) negribu darīt. 7. Nē, es nekad nelasu par sportu. 8. Nē, mēs nekad neskatāmies televīziju. 9. Es nekur neeju.

Exercise 3. 1. sarkanu cepuri . . . sarkanā cepurē. 2. zilu kreklu . . . zilā kreklā. 3. brūnas kurpes . . . brūnās kurpēs. 4. jocīgus zābakus . . . jocīgos zābakos. 5. pelēku mēteli . . . pelēkā mētelī. 6. zaļu lakatu . . . zaļā lakatā. 7. dzeltenus svārkus . . . dzeltenos svārkos.

Exercise 4. 1. Nē, es negribu redzēt nevienu filmu. (nevienas filmas). 2. Nē, mēs nedziedam nevienu tautasdziesmu. (nevienas tautasdziesmas). 3. Nē, mēs negaidām nevienu ciemiņu (neviena ciemiņa). 4. Nē, viņa nemazgā nevienu kleitu. (nevienas kleitas). 5. Nē, mans paziņa nemāk nevienu pasaku. (nevienas pasakas). 6. Nē, tēvs nerok nevienu dobi. (nevienas dobes).

Exercise 5. 1. Savu. 2. savu. 3. savu. 4. savu. 5. savā. 6. savā. 7. savai. 8. savā. 9. savu.

Exercise 6. 1. Rudenī debesis ir pelēkas. 2. Koki ir dzelteni. 3. Rudenī redz maz saules pie debesīm. 4. Ļoti agri ir tumšs, dažreiz jau trijos. 5. Baiba ir Stokholmā. 6. Vecāki ir darbā. 7. Imantam vajag mācīties. 8. Rīt viņam klases darbs matemātikā. 9. Imants iet otrā klasē. 10. Zēni negrib rakstīt klases darbu matemātikā. 11. Skolotājs ir labs, bet viņš ne-

prot iemācīt skolniekiem mācīties. 12. Imants sēž pie galda, skatās grāmatā, bet nevar mācīties. 13. Imants ir bēdīgs. 14. Viņš domā, ka brauciens ar mopēdu var palīdzēt mācīties. 15. Priekšnamā viņš redz vēstuli. 16. Vēstule ir no Latvijas. 17. Vectēvs raksta vēstuli. 18. Imants lasa vēstuli uz grīdas. 19. Vēstule ir gara. 20. Vectēvs stāsta par savu ģimeni. 21. Vecmāmiņu sauc Ilze. 22. Vectēvu sauc Jānis. 23. Krustmāti sauc Ilga. 24. Vectēvam ir astoņdesmit gadu. 25. Viņi visi gaida vēstules no radiniekiem. 26. Imants nesaprot visus vārdus vēstulē. 27. Viņš liek vēstuli ēdamistabā uz galda. 28. Imants nezina, ko darīt – atbildēt vectēvam vai mācīties matemātiku.

Exercise A. 1. mani. 2. mani. 3. mūs. 4. mani. 5. mūs. 6. jūs. 7. manis. 8. tevis. 9. tevis. 10. manis. 11. tevis. 12. tevis, tevis. 13. jums. 14. mums. 15. mums. 16. jums. 17. jums.

Exercise B. 1. silts. 2. īss. 3. vecs. 4. nepazīstams. 5. priecīgs.

Exercise C. 1. meitai veļu. 2. meitenei kāli. 3. brālēnam nazi. 4. dēlam segu. 5. sievai pārtiku. 6. draugam kurpes. 7. lietuvietim naudu.

Exercise D. 1. braucam bez tēvoča. 2. steidzamies bez krustmātes. 3. skatāmies bez Imanta. 4. ēdam putru bez Pētera. 5. pērkam drēbes bez Baibas.

Translation. 1. Cik ir pulkstenis? 2. Bez ceturkšņa septiņi. 3. Mēs ceļamies vienmēr pulksten septiņos. 4. Es ātri ģērbjos un ātri ēdu arī brokastis. 5. Cikos iet autobuss? 6. Es negribu to nokavēt. 7. Es mācos skolā otrā klasē. 8. Mēs steidzamies no skolas mājās. 9. Tur mums ir daudz darba. 10. Mums ir maz laika. 11. Vakarā mums vajag iet uz otrdienas koncertu. 12. Svētdienās tēvs brauc uz laukiem. 13. Mūsu kaimiņu sauc Ulsons (Olsson). 14. Manu draugu sauc Gunārs. 15. Mēs ar Gunāru pastaigājamies mežā.

Lesson 13

Exercise 1. 1. Kur tu biji otrdien? 2. Kā nebija trešdienā? 3. Kur viņi bija ceturtdien? 4. Kur jūs bijāt piektdien? 5. Kā jums nebija?. 6. Kad jūs bijāt laimīgi?

Exercise 2. arī bija mājās. 2. arī bija teātrī. 3. arī nebija priekšnamā. 4. arī bija priecīgi. 5. arī bija aukstas kājas. 6. Vai jums vakar arī bija avīze?

Exercise 3. 1. Gāja gulēt pulksten deviņos. 2. gājām uz staciju pulksten pusvienos. 3. gāja uz vilcienu pulksten septiņos. 4. gājām uz māju pulksten divos. 5. gāju vakariņās ... 6. gājām uz pazemi pulksten divpadsmitos. 7. gāja uz mēģinājumu pulksten piecos.

Exercise 4. Biju ... Biju viens pats mājās un man bija bēdīgs prāts, tāpēc ka neviena nebija mājās Gāju ārā pēc mopēda ... Nu biju laimīgs. Nebiju vairs viens, tu biji pie manis ... Baiba ar māsīcu ... bija ... Vai zini, kā mums gāja? Svētdienās visi bijām ... Tur rudeņos bija ... Mežos vairs nebija ... dārzos nebija ... Mēs tomēr gājām ... Bet ... bija ... Darbdienās man bija ... Bija jauki saņemt vēstuli!

Exercise 5. 1. Krustmāte (ir) līdzīga vecmāmiņai. 2. esmu līdzīga radiniecei. 3. māsai. 4. tev. 5. mums. 6. man. 7. brāļiem.

Exercise 6. 1. tev. 2. vectēvam. 3. Andrejam. 4. Imantam. 5. Bērnam. 6. Cilvēkiem. 7. Tiem. 8. Vecmāmiņai. 9. Man.

Exercise 7. 1. vienu gadu. 2. pusstundu. 3. visu vakaru. 4. pusdienu. 5. vienu ceturksni. 6. visu pēcpusdienu. 7. vienu mēnesi.

Exercise A. a) 1. vieniem. 2. vēlai naktij. 3. rītam. 4. pusdienai. 5. kafijas krūzei. 6. vienai. b) 1. meža. 2. avota. 3. muguras. 4. gara laika. 5. bēdām. 6. zaļas krūzes. 7. naudas ... meitas.

Exercise B. 1. sīknaudas. 2. manis. 3. jaunu dziesmu. 4. skaļas mūzikas. 5. gaismas. 6. lietus. 7. vecuma. 8. tumsas. 9. naudas.

Exercise C. 1. pusastoņos ... ceturksni pēc deviņiem. 2. ceturksni pēc diviem ... četros. 3. bez ceturkšņa seši/ceturksni pirms (priekš) sešiem ... pusdesmitos. 4. ceturksni pēc sešiem ... astoņos. 5. pusseptiņos ... ceturksni pēc septiņiem. 6. ap desmitiem ... ap vieniem.

Exercise D. 1. medus. 2. ledus. 3. svētdiena. 4. avota ūdens. 5. bērns. 6. akmens. 7. nauda.

Exercise E. 1. Annai Liepai. 2. Jurim Sileniekam. 3. Ārijai Dumpei. 4. Ojāram Dziļumam.

Translation. 1. Vakar mums bija svētki skolā. 2. Mums bija jaunas drēbes mugurā. 3. Kājās man bija brūnas kurpes, arī bikses man bija brūnas. 4. Man nebija motocikla. 5. Es gāju kājām līdz skolai. 6. Tur mums bija jauki. 7. No rīta man bija grūti uzcelties. 8. Pēteris bija vannas istabā, bet es vēl arvien gulēju gultā. 9. Esi tik laipns/-a (lūdzu), izmaini naudu! 10. Patlaban man nav sīknaudas. 11. Žēl, es tagad vēlos zvanīt pa telefonu. 12. Kāds ir jūsu telefona numurs? 13. Es nezinu to no galvas.

Lesson 14

Exercise 1. 1. deva. 2. deva. 3. deva. 4. deva. 5. devām. 6. kļuvu. 7. kļuva. 8. kļuva. 9. kļuva. 10. kļuvām. 11. kļuva. 12. ieguvām. 13. ieguva. 14. ieguva. 15. ieguvām.

Exercise 2. 1. Māte lūdz Baibai palīdzēt gludināt veļu. 2. Baibai vajag pieskatīt Kārinu. 3. Kārinas vecāki iet uz sapulci. 4. Baiba ieliek lācīti Kārinas gultiņā zem segas. 5. Baiba

dzied viņai ,,Aijā žūžū, lāča bērni'', un Kārinai laikam patīk melodija. 6. Pēteris laikam ir slims. 7. Jā, vakar Pēteris bija vesels. 8. Māte deva viņam tēju ar medu. 9. Tāpēc ka rudenī ir auksts un slapjš. 10. Imantam sāp galva. 11. Viņam ir sporta sacensības starp klasēm, un viņa klase grib iegūt balvu.

Exercise 3. a) 1. laika. 2. siltas segas. 3. gultas. 4. galdiņa ... spoguļa. 5. virtuves. 6. nulles. b) 1. ceļu ... avotu. 2. ezeru. 3. miegu. 4. klepu. 5. kaklu. 6. Pētera klasi ... ģimnāziju.

Exercise 4. 1. Tēvocim. 2. Gunāram. 3. Kungam. 4. Skolotājam. 5. Vectēvam. 6. Krustmātei. 7. Bērnam. 8. viņai sāp. 9. viņam sāp. 10. viņai sāp. 11. man sāp. 12. viņam sāp.

Exercise 5. 1. slikta laika. 2. augstas cenas. 3. straujas satiksmes. 4. pilna mēness. 5. slima skolotāja.

Exercise 6. 1. Baiba grib pirkt ādas jaku. 2. Viņa lūdz mātei naudu. 3. Baibai pašai ir divsimt kronu. 4. Ādas jaka maksā trīssimt kronu. 5. Māte domā, ka jaka maksā par daudz. 6. Jā, Baibai ir vēl citas jakas. 7. Citas jakas ir nemodernas, vecmodīgas un nepiestāv Baibai. 8. Jā, Baiba brauc ar riteni. 9. Ādas jakā var iet lietū un vējā. (Ādas jaku var vilkt lietū ...). 10. Jā, viņa dabū naudu. 11. Viņa saka: ,,Tu esi mīļa!''

Exercise A. 1. Nē, viņa nevar. 2. Nē, viņai nevajag. 3. Jā, viņ[illegible] 4. Nē, Kārinai patīk melodija un viņa ātri aizmieg. 5. Nē, viņam šorīt sāp galva. 6. Jā, viņa nes Pēterim tēju. 7. Nē, slimniekam negaršo tēja un viņam nav ēstgribas. 8. Jā, vēl nevajag. 9. Jā, liekas, nekā bīstama vēl nav. 10. Nē, Imants iet uz skolu.

Exercise B. 1. Vecmāmiņa liek zeķes uz krēsla. 2. Vectēvs liek bikses uz gultas. 3. Sieva liek bļodu uz plīts. 4. Krustmāte liek cepuri uz skapja. 5. Radinieces liek sieru uz plaukta.

Exercise C. 1. Mēs ar (manu) paziņu mācāmies latviešu valodu. 2. Mēs ar ciemiņiem ēdam saldus cepumus. 3. Mēs ar gaili ceļamies agri no rīta. 4. Mēs ar kaķi gājām ķert zivis. 5. Mēs ar kaimiņu staigājam pa mežu. 6. Mēs ar draugu kavējam sev laiku ar dziesmām.

Exercise D. 1. Vakar tas vēl bija silts (karsts). 2. tīras. 3. mīksta. 4. svaigi (jauni). 5. svešs. 6. priecīga. 7. tukšs. 8. tumša.

Exercise E. 1. Cik tagad rāda pulkstenis? 2. Cik ilgi Baiba ģērbjas? 3. Cikos viņa gāja gulēt? 4. Cik ilgi viņa nevar aizmigt? 5. Cikos viņai vajag celties no rīta? 6. Pēc cik ilga laika Baiba jau mazgājas? (Kad ... ?)

Translation. 1. Mātei ir veļas diena šodien. 2. Baiba nevar viņai palīdzēt. 3. Baibai vajag pieskatīt Kārinu. 4. Kārinas vecāki gāja uz sapulci ārpus pilsētas. 5. Baiba iedeva bērnam grāmatu paskatīties. 6. Bērnam patīk stāsts par lācīti. 7. Pēteris guļ ilgi šorīt, jo viņš ir slims. 8. Viņam ir iesnas un klepus un sāp aiz ausīm. 9. Māte dod Pēterim zāles pret klepu. 10. Viņam nav augstas temperatūras, bet viņam vajag gulēt zem segas. 11. Imanta klasē daudz skolnieku ir slimi. 12. Imantam ir galvassāpes (Imantam sāp galva), bet viņš negrib palikt mājās. 13. Viņam ir sacensības skolā. 14. Par laimi māte ir mājās un pieskata Pēteri.

Lesson 15

Exercise 1. Tāpēc ka Pēteris vēl ir slims. 2. Pie viņa ienāk māte. 3. Pēterim ir garlaicīgi. 4. Māte stāsta Pēterim par latviešu valodu. 5. Māte liek Pēterim atvasināt latviešu (valodas) vārdus. 6. Pēteris raksta vārdus pusstundu. 7. Jā, arī ir pirmatnēji un atvasināti vārdi. 8. Domā, ka atvasinātu vārdu ir vairāk.

Exercise 2. 1. skolotāji un skolotājas. 2. jautājumiem. 3. vārdnīca. 4. kurpnieks, galdnieks. 5. mākslinieks, vēsturnieks. 6. laucinieks, pilsētnieks. 7. vasarnīcās.

Exercise 3. 1. Jā, māte stāsta Pēterim par to. 2. Jā, tiem ir cita nozīme. 3. Nē, šie vārdi nenozīmē profesiju, bet tiem ir pamazināmā nozīme. 4. Jā, tie bieži nozīmē profesiju. 5. Nē, parasti tie nerāda vietu, bet gan nozīmē profesiju.

Exercise 6. e.g.1.
Maija: Labdien (sveiki), Anna! Kā jums iet mājās?
Anna: Nekas, var iztikt. Tikai tēvam sāp zobi. Un kā jums?
Maija: Nekas, viss kārtībā. Mātei atkal sāp galva.
Anna: Vai viņai bieži sāp galva?
Maija: Jā, diezgan bieži. Bet nu man nav laika. Man vajag iet uz slimnīcu.
Anna: Man arī vajag iet turp. Tad iesim kopā!

Exercise 7. 1. Krāsotājs. 2. Zviedru valodas skolotājs. 3. Viņi abi ir kurpnieki. 4. Ierēdne. 5. Zemnieki. 6. Miesnieks. 7. Ārsts.

Exercise A. 1. darītājs=doer. 2. dāvinātājs=giver. 3. dejotājs=dancer. 4. domātājs=thinker. 5. iedzīvotājs=inhabitant. 6. gulētājs=sleeper. 7. lasītājs=reader. 8. meklētājs=/seeker. 9. mīlētājs=lover. 10. gaidītājs=smn. who waits. 11. jautātājs=questioner. 12. rādītājs=pointer. 13. runātājs=speaker. 14. redzētājs=smn. who sees. 15. sacītājs=speaker. 16. skaitītājs=smn. who counts. 17. skatītājs=onlooker. 18. spēlētājs=player. 19. strādātājs=worker. 20. tīrītājs=cleaner.

Exercise B. 1. Anglija. 2. Zviedrija. 3. Igaunija. 4. Dānija. 5. Norvēģija. 6. Bulgārija. 7. Spānija. 8. Grieķija.

Exercise C. e.g. 1: A. Kā tev patīk Baibas ādas. jaka B. (?). A. Tā maksā trīssimt. e.g. II: B. Diemžēl, es nevaru būt otrdien pie acu ārsta. A. Kad jūs varat nākt? Vai varat nākt nākamā otrdienā pulksten puspiecos?

Exercise D. 1. ar ārstu par slimnieku. 2. pie. 3. uz ... bez. 4. no ... pa. 5. aiz. 6. par. 7. pēc ... no 8. pie spoguļa (uz spoguļa) 9. pie. 10. no ... pa.

Exercise E. 1. Kas tev sāp? 2. Kādas zāles tev ir? 3. Vai tu bieži saaukstējies? 4. Vai tev salst? 5. Vai tu gribi ēst? Vai tu gribi kaut ko ieēst? 6. Vai tu dabūji kaut ko siltu iedzert vakar vakarā? 7. Vai tu vakar arī biji slims?

Translation. 1. Kā tev klājas? 2. Paldies. labi. 3. Man nav vairs galvassāpju. (Man nesāp vairs galva). 4. Es esmu tikai noguris (nogurusi). 5. Lūdzu pastāsti man kaut ko! 6. Man

patīk zīmēt cilvēkus. 7. Man nepatīk apmeklēt ārstu (iet pie ārsta). 8. Māte iet aiz tēva uz veikalu. 9. Bez tēva ir garlaicīgi. 10. Pēteris izdomā latviešu vārdus. 11. Es māku (protu) mazu dziesmiņu.

Lesson 16

Exercise 2. Es atkal esmu slims. Man ir ... Bet šoreiz es neesmu ... Māte mazgā ... Es meklēju ... Māte domā, ka es esmu ... Viņa gatavo ... , negaršo. Vakaros neviena nav ... jo. I. iet dejot ... strādā ... G. runā ... bet mēs neesam ...

Exercise 3. 1. Pēteris vēl nav vesels (Viņš ir vēl slims). 2. Viņš paņem kādu latviešu grāmatu no sava galdiņa pie gultas. 3. Viņš lasa par Mārtiņdienu. 4. Mārtiņdiena ir desmitā novembrī. 5. Vecos laikos ticēja, ka pēc Mārtiņdienas sākas ziema. 6. Nē, tagad citas tautas neatzīmē vairs to. 7. Latvieši mēdz ēst svētku ēdienu: ceptu zosi vai gaili ar skābiem kāpostiem. 8. ? 9. Ēd arī zirņus, burkānus un krāsnī ceptus kartupeļus. 10. Par ķekatām sauc tos ciemiņus, kas Mārtiņdienā nāk maskās. 11. Iemīļotas maskas ir: lācis, garā sieva un vīriņš. 12. Pēteris gudro, kādu masku sev gatavot. 13. Pēteris atrod ķekatu dziesmu.

Exercise 4. A. 1. mazgā traukus. 2. gatavo zosi. 3. meklē pili. 4. sukā matus. 5. garšo ēdienu. 6. dabū zirņus. 7. zīmējam zirgus. 8. apgaismo krāsni. 9. runāju muļķības. 10. nokavējam svētkus. B. 1. mazgāja ... 2. gatavoja ... 3. meklēja ... 4. sukāja ... 5. garšoja ... 6. dabūja ... 7. zīmējām ... 8. apgaismoji ... 9. runāju ... 10. nokavējām ...

Exercise 5. A. 1. domāju. 2. runā ... klusē. 3. dejojam. 4. strādā. 5. dzīvo. 6. staigājat. 7. jautāju. 8. slimo. B. 1. domāju. 2. runāja ... klusēja. 3. dejojām. 4. strādāja. 5. dzīvoja. 6. staigājāt. 7. jautāju. 8. slimoji.

Exercise 6. 1. nemazgājās. 2. kavējās. 3. gatavojāmies. 4. mazgājās ... sukājās. 5. runājies.

Exercise 7. 1. Pēteris jūtas slikti. 2. Baiba grib pārģērbties par garo sievu. 3. Pagājušajā gadā Baibai bija nāves maska. 4. Pēteris grib gatavot kāda putna masku. 5. Baiba domā, ka visi putni ir līdzīgi viens otram. 6. Nē, Pēteris tā nedomā. 7. Pēteris saka, ka Baiba nekā nezina par dabu un ir īsta pilsētniece.

Exercise 8. 1. Es mazgāju traukus. 2. Es pastaigājos dārzā. 3. Jā, es meklēju jaunas grāmatas. 4. Jā, es noslimoju visu nedēļu. 5. Es runāju pa telefonu ar draugu.

Exercise 9. 1. kavēt ... Vakar tomēr nokavējās. 2. nokavēt. 3. slimo ... noslimoja. 4. slimot. 5. slimoja ... izslimoja. 6. slimo ... izslimo ... arī izslimot. 7. slimoju ... noslimoju.

Exercise A. 1. vienu nedēļu. 2. vienu stundu. 3. divas minūtes. 4. trīs stundas. 5. vienu ceturksni. 6. veselu dienu.

Exercise C. 1. bez mēteļa. 2. bez markas. 3. bez mūzikas. 4. bez naudas.

Exercise D. 1. tavu. 2. mana. 3. viņa. 4. jūsu. 5. Jūsu. 6. mani ar savu. 7. saviem. 8. viņa.

Exercise E. 1. sestdien ... sestdienā. 2. ceturtdien ... ceturtdienā. 3. trešdien ... trešdienā. 4. otrdien ... otrdienā.

Translation. 1. Es meklēju kurpes savā istabā. 2. To tur nebija. 3. Vannas istabā māte mazgājās, un māsa sukāja sev matus. 4. Es jautāju viņām. 5. Viņas domāja, ka manas kurpes bija priekšnamā. 6. Bet priekšnamā strādāja strādnieki. 7. Es negribēju kavēt viņus darbā. 8. Es staigāju pa māju tikai zeķēs. 9. Tas bija ļoti jauki. 10. Mana ģimene klusēja par to, jo viņi bija ceļā uz darbu.

Lesson 17

Exercise 2. 1. klausījās kopīgā sarunā. 2. sēdēja vecmodīgā krēslā. 3. gaidīja vietējā kopsaimniecībā. 4. lasīja klusā istabā. 5. mācīja pilnā klasē. 6. stāvēja pazīstamā veikalā. 7. gulēja drošā vietā.

Exercise 3. 1. stāstu – stāstīju. 2 prasu – prasīju. 3. Gaidu – gaidīju. 4. dziedu – dziedāju. 5. rādu – rādīju. 6. Turpinu-turpināju. 7. Sveicinu – sveicināju.

Exercise 4. 1. uzrakstīju. 2. rakstu. uzrakstīju, uzrakstīju, rakstīt. 3. sūta. nosūtīja. 4. sūtīt. nosūtīju. 5. gaidīja. sagaidīja. 6. gaidīja. sagaidīja. 7. gaida, sagaida.

Exercise 5. 1. dzirdēji. 2. redzēji. 3. stāstīji. 4. peldēji. 5. atbildēji. 6. dziedāji. 7. zināji.

Exercise 6. 1. turpinās. 2. turpinām. 3. turpinām. 4. turpinās. 5. turpina. 6. turpina. 7. turpina.

Exercise 7. 1. cepšana. 2. iesākumā ...jautājumu. 3. pildījumu. 4. rūgšana. 5. mīcīšana. 6. lūgumu. 7. pārsteigums. 8. cepējs. ... ēdāja.

Exercise A. 1. naudas. 2. grāmatas. 3. ielu. 4. muļķību. 5. dienasgaismas. 6. loga. 7. Rīgu. 8. bēdām. 9. kokiem. 10. ielām. 11. muļķiem. 12. labām dienām. 13. debesīm. 14. Helsinkiem.

Exercise C. B. 1. viņi nekā neraksta. 2. vēl nekā nepateicu. 3. es nekā negribu. 4. es nekā negaidu. 5. es nekā nelasu.

Exercise D. 1. Paņem man. 2. Pasaki viņai. 3. Atved man. 4. Pastāsti man.

Exercise E. 1. A. Cik maksā tā stāstu grāmata pa labi?
B. Gandrīz trīsdesmit dolāru
A. Tik dārgi!
B. Bet tā ir bieza.
A. Cik lappušu?
B. Trīssimt piecdesmit lappušu.
2. Ap divdesmit dolāru – Divsimt astoņdesmit lappušu.
3. Laikam divdesmit pieci dolāri. – Simtpiecdesmit lappušu.
4. Varbūt piecpadsmit dolāru. – Simtdivdesmit lappušu.

Translation. 1. Jaunieši rādīja filmu par Latviju. 2. Es gribēju redzēt Latvijas dabu (dabu Latvijā). 3. Mēs rakstījām

par Daugavu un Gauju latviešu skolā. 4. Mācītājs runāja baznīcā. 5. Kāds mans paziņa stāvēja sētā. 6. Mēs dziedājām Latvijas himnu. 7. Latvieši atzīmēja savus Latvijas valsts svētkus. 8. Visi piedalījās dievkalpojumā.

Lesson 18

Exercise 1. 1. Eglītēs dega svecītes. 2. Baiba cepa piparkūkas. 3. Imants ņēma paklusām piparkūkas. 4. Arī Pēteris ēda piparkūkas virtuvē. 5. Tūlīt pēc Lūcijas dienas visi sāka skraidīt pa veikaliem. 6. Imants ienāca virtuvē. 7. Laikam Imants parasti sita durvis.

Exercise 2. 1. lika. 2. lika. 3. likām. 4. lika. 5. vilka. 6. uzvilka. 7. uzvilka. 8. vilka. 9. pirka. 10. pirka. 11. pirka.

Exercise 3. 1. Pēterīt, B. no krēsla. 2. Vecmāmiņ, B. uz ielas. 3. Gunār, B. no akmens. 4. Jānis prot taisīt vītnes. B. Viņš jau to prata pirms trim gadiem. 5. Ausma prot veidot rotas. B. Viņa jau to prata pirms pieciem mēnešiem. 6. Jēkabs prot liet sveces. B. Viņš jau to prata pirms pusgada.

Exercise 5. 1. C. Es esmu atnesis viņai puķes. 2. C. Es esmu nopircis viņiem bumbierus. 3. C. Es esmu iedevis viņai garšvielas. 4. C. Es esmu atradis viņam naudas maku. 5. C. Es esmu izgudrojis viņai jaunu spēlīti.

Exercise 6. 1. sāka. 2. izraka . . . stāvēja. 3. dāvināja . . . nebija. 4. Kas atrada, ko gribēja, tas tūlīt to nopirka. 5. nāca. 6. patika. 7. novēlēja. 8. ēda . . . nāca. 9. vilkām . . . bija. 10. nesākās.

Exercise A. 1. savu. 2. Viņas. 3. savu. 4. viņas. 5. sava. 6. Viņa. 7. savu.

Exercise B. 1. Sestdienā – Uz laukiem – Pusseptiņos. 2. Svētdienā – Uz upes – Ceturksni pēc trim. 3. Aizvakar – Vēstures stundā – Piecos. 4. Šorīt – Sapulcē – Vienpadsmitos. 5. Pēcpusdienā – Kora mēģinājumā – Pusdeviņos. 6. Vakar – Bērēs – Pustrijos.

Exercise C. 1. no veikala līdz tirgum. 2. no kino studijas līdz filmu mājai. 3. no vieniem līdz trim. 4. no Daugavas līdz Gaujai. 5. no ozola līdz eglei. 6. no divpadsmitiem līdz diviem.

Exercise D. 1. Tēva darbs sākas . . . sākās. 2. Mūsu mēģinājums sākas . . . sākās. 3. Skolnieku vingrošana sākas . . . sākās. 4. Mūsu stunda beidzas . . . beidzās. 5. Skolotāju sapulce beidzas . . . beidzās. 6. Dievkalpojums beidzas . . . beidzās.

Exercise E. 1. ņēma. paņēma. 2. ņem. paņēmi. 3. pirka. nopirka. 4. pērkam. nopirku. 5. pirka. nopirka. 6. rok un rok un . . . izrok. 7. raka, izraka. 8. zūd, pazūd.

Translation. 1. Šogad mēs nepirkām daudz dāvanu. 2. Imants atrada lētu kakla rotu savai mātei. 3. Viņš ielika to skaistā paciņā. 4. Pēteris izraka sniega bedri pie mājas. 5. Imants pārnāca no skolas mājās ļoti vēlu. 6. Baiba sauca viņam: ,,Nāc, palīdzi man!'' 7. Pēteris bija noguris un apēda visas sviestmaizes. 8. Imants nepalīdzēja Baibai cept maizi. 9. Viņš uzvilka mēteli un gāja pastaigāties.

Lesson 19

Exercise 1. 1. Pēteris paslēpa Imanta slēpju zābakus. 2. Bargs vējš svilpa ārā aiz logiem. 3. Zēni kāpa pa kāpnēm. 4. Ne vienmēr.

Exercise 2. 1. Vakar mēs arī ātri izdzērām kafiju. 2. nolēma. 3. nolēma. 4. nolēmām. 5. pacēla. 6. izcēla.

Exercise 3. 1. centāmies. 2. centos. 3. nekoda. 5. turēja . . . nekoda. 5. iesēdās. 6. apsēdās. 7. bāzu. 8. bāza. 9. gāja . . . uzgāzās. 10. nogāza. 11. (no)gāzāmies.

Exercise 4. 1. Tanī dienā bija slikts laiks – sniga un sala. 2. Viņš nolēma iet slēpot. 3. Pēteris paslēpa viņa slēpju zābakus. 4. Pēteris gribēja iet slidot. 5. Viņam vajadzēja notīrīt sniegu no ledus. 6. Neviens nebrauca ar ragaviņām. 7. Ārā bija liels (bargs) vējš un spēcīgs sals. 8. Mājās bija omulīgi un silti. 9. Viņiem ir kaķītis. 10. Tēvs ielēja sev kafiju glāzē, iesēdās atzveltnes krēslā un lasīja. 11. Nē, māte negatavoja ēdienu. 12. Viņa lasīja (šķirstīja) dzejas grāmatiņu. 13. Laiks pārmainījās – bija jauks laiks. 14. Telefons zvanīja priekšpusdienā. 15. Māte. 16. Pēteris. 17. Mēs nezinām, vai Pēterim patīk mazi bērni. 18. Baiba prot spēlēties ar bērniem. 19. Meitenei bija četri vai pieci gadi. 20. Viņa bija mīlīga un izskatījās kā sudraba eņģelītis. 21. Dzejoli. 22. Dzejolis bija par lācīti. 23. Viņa dabūja lielu rūķi un pāris ābolu.

Exercise 5. 1. Spāniski. Divus gadus ir bijis Spānijā. 2. Itāliski. Trīs gadus ir bijusi Itālijā. 3. Dāniski. Pusgadu ir bijis Dānijā. 4. Vāciski. Daudzus gadus ir bijis Vācijā. 5. nopirkt biļetes. 6. notīrīt sniegu. 7. neļaut. 8. iedegt. 9. esat uzauguši . . . esam uzauguši. 10. esat mācījušies . . . esam mācījušies. 11. esat strādājuši . . . esam strādājuši. 12. esat slidojuši . . . esam slidojuši.

Exercise 6. 1. lemj . . . nolemj. 2. glābjas . . . izglābjos/izglābos. 3. smieties . . . izsmējās.

Exercise A. 1. Jā, nolēma. 2. Jā, paslēpa. 3. Nē, nestūma. 4. Nē, viņš apsēdās atzveltnes krēslā. 5. Nē, vējš nekauca, tas bija apstājies. 6. Jā, viņa prata. 7. Jā, visi nolēma dzert kafiju.

Exercise B. 1. Esmu dabūjis/-usi saldumus. 2. Esmu piedalījies/-usies sacensībās. 3. Esmu kārtīgi izgulējies/-usies. 4. Esmu bāries/-usies. 5. Esmu sastrīdējies/-usies. 6. Esmu iemācījies/-usies.

Exercise C. 1. palika. 2. apskrēja. 3. aizskrējām. 4. ieskriet. 5. paskriet. 6. pārbraucām . . . uzkāpām. 7. nobraukt. 8. iebraucām.

Exercise D. 1. nāca. 2. nāca. 3. atnācāt. 4. pienāca.

Exercise E. 1. Stokholmā. 2. Ciemos. 3. Sporta laukumā. 4. Uz laukiem (laukos). 5. Vārda dienā.

Exercise F. 1. vesels. 2. viegls. 3. bēdīgs. 4. auksti. 5. tālu. 6. ārā. 7. augšā. 8. nekad. 9. atbildēt. 10. gulties. 11. beigt. 12. atrast. 13. smieties. 14. dot. 15. nāve. 16. tumsa. 17. vecums.

Exercise G. 1. pirka. 2. gāja . . . meklēja. 3. atrada . . . gribēja. 4. . . . ielika. 5. izvilka . . . nokoda. 6. palika . . .

iebāza. 7. gāja . . . gāza. 8. pārnāca . . . sacīja: ,,Vai jūs paēdāt . . . jau padzēra''. 9. izvilka. 10. izcēla.

Translation. 1. Pēteris nolēma brīvlaikā iet slidot. 2. Imants gribēja slēpot/-ēt. 3. Ārā trakoja vētra. 4. Zēni nevarēja būt ārā. 5. Viņi kāpa augšā pa trepēm savās istabās. 6. Baibai patika cept lielas piparkūkas. 7. Viņa paslēpa piparkūkas virtuvē. 8. Bet Pēteris atrada tās. 9. Pēcpusdienā viņi dziedāja Ziemsvētku dziesmu par ganiem, kas redzēja eņģeļus. 10. Pie eglītes stāvēja mazā meitiņa un deklamēja dzejoli par lācīti.

Lesson 20

Exercise 1. 1. Pēteris runā ar savu skolas biedru. 2. Imanta vienībai būs sacensības. 3. Televīzijā pārraidīs ledus hokeju. 4. Pēteris nezina ko darīt. 5. Viņš prasa savam skolas biedram padomu. 6. Viņš cer, ka tur būs kāds transistora aparāts un viņš varēs dzirdēt arī ledus hokeja norisi. 7. Pēteris domā, ka Imanta vienība zaudēs volejā. 8. Somu un zviedru spēlētāji ledus hokejā ir samērā vienādi. 9. Nē, Pēteris domā, ka zviedru komanda uzvarēs un ka somi zaudēs. 10. Pēteris sader uz šokolādi.

Exercise 2. 1. būsi. 2. būs. 3. būsim. 4. būsiet. 5. būs. 6. būs. 7. būs. 8. būs.

Exercise 3. 1. neies. 2. iešu. 3. iesiet. 4. neiesi. 5. iesi. 6. iesiet. 7. iesim. 8. iesim.

Exercise 5. 1. dos draudzenei padomu. 2 dos bērniem naudu. 3. dosiet vecākiem cilvēkiem vietas. 4. dos mums medu. 5. dos sportistiem uzvaru. 6. dosi man darbu. 7. došu tev piemēru. 8. dos sirdij mieru.

Exercise 6. 1. Tāpēc ka Zviedrijā ir maz tādu kafejnīcu, kur var dabūt zviedru ēdienus. 2. Tas ir restorāns bagātiem tūristiem, un tur viss ir ļoti dārgs. 3. Mērija dabūs paēst, kad pārnāks mājā. 4. Students izmaksāja visiem, jo viņš jutās kā mājās šinī kafejnīcā. 5. Tāpēc ka viņām bija vienādas garšas. 6. Studenta vectēvs ir daudz stāstījis viņam par Rīgas jūrmalu.

Exercise 7. 1. Jā, viņas staigā tautiskos tērpos. 3. Nē, studenta priekšlikums bija braukt uz restorānu ,,Vecā Upsala''. 3. Jā, viņi iegāja tur. 4. Jā, tur bija pašapkalpošanās. 5. Nē, nevis Mērija, bet students izmaksāja. 6. Jā, tā viņš teica. 7. Nē, Baiba dzēra kafiju. 8. Jā, Baiba lūdza, lai Mērija paņem viņai tādu pašu kūku kā sev. 9. Jā, students bērnībā bija dzirdējis no vectēva par Rīgas jūrmalu. 10. Nē, nevis students, bet gan viņa vectēvs tur brauca peldēties. 11. Jā, laikam (varbūt) viņš dzīvoja Majoros.

Exercise 8. 1. izsauca. 2. uzsauca. 3. beidza. 4. beidzās. 5. beidzām. 6. steidzies. 7. steidzāmies. 8. steidzāties. 9. steidzās.

Exercise A. 1. pacels/uzcelšos. 2. gatavošu. 3. dzeršu. 4. iešu. 5. iešu/braukšu. 6. vilkšu. 7. būšu. 8. došos.

Exercise B. 1. izglāba. 2. pakrita. 3. spēlēja. 4. cerējām. 5. saderēja. 6. aicināja . . . pārraidīja.

Exercise C. 1. Uz sacīkstēm. Trijos. Tagad ir bez desmit minūtēm trīs (desmit minūtes pirms trim). 2. Uz stadionu. Pustrijos. Tagad ir ceturksnis pēc (pāri) diviem. 3. Uz hipodromu. Tieši piecos. Tagad ir puspieci. 4. Uz baznīcu. Tieši desmitos. Tagad ir divdesmit minūtes pirms desmitiem. 5. Uz teātra izrādi. Astoņos. Tagad ir divdesmit minūtes pāri septiņiem.

Exercise D. 1. When B. was correcting the mistakes in P's examples, he was washing the dishes. When B. had corrected the examples, she gave them to P. 2. When father was counting the bills, mother was listening to the radio. When father had counted them, mother was already pouring tea into the cups. 3. When M. was writing the exercises, she was not to be disturbed. When she had written them, she quietly sang something. She sang through every song she knew. 4. When I was listening to the sports broadcast on the radio, P. was watching the film on television. I listened to the broadcast and went to bed, but P. still continued watching.

Exercise E. 1. Suns apskrien mājai apkārt. (The dog runs round the house.) 2. Suns ieskrien mājā iekšā. (. . . into the house.) 3. Suns izskrien no mājas laukā/ārā. (. . . out of the house.) 4. Suns pieskrien pie mājas klāt. (. . . up to the house.) 5. Saimnieks aizbrauc aiz meža. (The farmer drives beyond the forest.) 6. Saimnieks apbrauc mežam apkārt. (. . . round the forest.) 7. Saimnieks iebrauc mežā iekšā. (. . . into the forest.) 8. Saimnieks izbrauc no meža ārā/laukā. (. . . out of the forest.) 9. Saimnieks piebrauc pie meža klāt. (. . . up to the forest.)

Exercise F. 1. lija. 2. Rīgā bija mākoņains un lija. 3. kļuva. 4. kļuva. 5. ieguva. 6. ieguva. 7. ieguva.

Translation. 1. Kur var dabūt ēst zviedru ēdienus? 2. Iesim turp (uz turieni). 3. Vai drīkstu jums izmaksāt? 4. Visas vietas ir aizņemtas. 5. Piedodiet, vai šī vieta ir brīva? 6. Lūdzu, aizņem šīs vietas. 7. Pasūtīsim (pasūtināsim) pusdienas un kafiju. 8. Šinī vietā ir pašapkalpošanās. 9. Pasūtiet (pasūtiniet), ko jūs vēlaties! 10. Maksāsim rēķinu kopīgi. 11. Es ņemšu kafiju, vai tu gribi tēju? 12. Paņem kūku pēc savas garšas. 13. Es ņemšu to pašu, ko tu. 14. Paldies, man pietiek. 15. Parunāsim (parunāsimies) par mūsu vasaras plāniem!

Lesson 21

Exercise 1. a. Kas strādās uz laukiem? b. Ko darīs P.? c. Kur strādās P.? 2. a. Kas brauks uz Rīgu? b. Kad? c. Ko M. darīs? d. Uz kurieni M. brauks? 3. a. Kas grib apmeklēt radiniekus? b. Ko grib darīt B.? c. Ko grib apmeklēt B.? d. Kur B. grib apmeklēt radiniekus? 4. a. Kas gaidīs M.? b. Ko darīs upsalieši? c. Ko gaidīs upsalieši atpakaļ? d. Kur upsalieši gaidīs M. atpakaļ?

Exercise 2. 1. ēdis . . . pārnāks. 2. jutīsies . . . jutīšu. 3. salauzīs. 4. metīsim . . . būsim, metīs . . . metīs. 5. atnesīs . . . aiznesīs. 6. uzpūtīs . . . iedegs. 7. sitīs . . . bēgsi, sasitīs. 8. kodīs . . . sitīs. 9. atvedīs. aizvedīs.

Exercise 3. 1. ierodas . . . ēd. 2. redzi . . . piemērojas. 3. aizved. 4. prot . . .nepazūd. 5. dodas . . .dodos. 6. pierādu. 7. pieņemu. atnes 8. ierodos. 9. atrodam.

Exercise 4. 1. latvisks – jaunatne, lelle, padoms, rota, saturs. 2. sabiedrisks – jaunatne, padoms, rūpnīca, uzņēmums. 3. tautisks – jaunatne, lelle, padoms, rota. 4. cilvēcisks – padoms, tiesības. 5. vēsturisks – apgaismojums, rota, saturs, tiesības. 6. elektrisks – apgaismojums, lelle, rūpnīca, uzņēmums. 7. dabisks – apgaismojums, jaunatne, tiesības.

Exercise 5. 1. kļūdaina. 2. iesnains. 3. miegains/miegaina. 4. kaulains/-a un stūrains/-a. 5. ziepainas. 6. ledaini. 7. lietainas, vējainas, mākoņainas. 8. ausaina. 9. pasakains. 10. vētraini. 11. putekļainās . . .mežainās un ezerainās. 12. puķaini un punktaini.

Exercise 7. 1. Nē, kurši neizpostīja Stokholmu. 2. Nē, zviedri neiekaroja visu to. 3. Jā, tas karš notika uz Latvijas zemes. 4. Nē, šinī karā latvieši ļoti cieta. 5. Nē, liekas, tas tā nebija. 6. Jā. 7. Jā, bija tādi gadījumi. 8. Jā, zviedri lika celt jaunas skolas. 9. Jā, tā mēdz teikt.

Exercise 8. 1. kur tagad ir Stokholma. 2. kāpēc zviedri neiekaroja visu Latvijas zemi. 3. jo negrib izpostīt savu zemi. 4. ka tauta izmira. 5. tāpēc ka latviešus izmantoja vācieši, poļi un zviedri. 6. tad zviedri mēģināja ievest zviedru likumus. 7. jo dzīve bija kļuvusi normāla. 8. tāpēc ka viņiem bija tiesības sūdzēties. 9. tāpēc šo laiku sauc par laimīgu laiku.

Exercise 9. 1. Mērija izgāja uz ielas, tāpēc ka (jo) . . . 2. Tu nesaņem . . . tāpēc ka (jo). 3. Māte . . ., tāpēc ka (jo) . . . 4. Mērija . . ., tāpēc ka (jo) . . . 5. Mērija . . ., tāpēc ka (jo) . . .

Exercise A. 1. ēdīsim. 2. neēdīšu . . . ēdīšu. 3. ēdīsi. 4. ēdīsiet. 5. ēdīsiet. 6. ēdīs. 7. ēdīsim. 8. ēdīsim. 9. neēdīsi.

Exercise C. 1. vēls pavasaris. 2. zema ēka. 3. karsts avots. 4. augšējs dzīvoklis. 5. nabadzīgs muižnieks. 6. priecīgs prāts. 7. lētas zāles. 8. īsas slēpes. 9. slikts priekšlikums. 10. vesels viesmīlis.

Exercise D. 1. augsts. 2. bagāts. 3. brīvs. 4. dārgs. 5. ērts. 6. drošs. 7. grūts. 8. jauns. 9. pilns. 10. skaidrs. 11. bērnišķīgs. 12. kopīgs. 13. līdzīgs. 14. muļķīgs. 15. pieklājīgs. 16. mūžīgs. 17. slimīgs. 18. veselīgs. 19. vajadzīgs. 20. ziņkārīgs.

Exercise E. 1. aizvedīs. 2. atveda. 3. atved. 4. atveda. 5. aizvedīs. 6. aizvest. 7. aizvest. 8. atved. 9. atvedīs.

Exercise F. 1. atrakstīšu. 2. atnākšu. 3. paskatīšos. 4. pajautāšu. 5. pasteigšos. 6. uzvilkšu un skriešu. 7. nopirkšu.

Exercise G. 1. Bērns vakar pazaudēja lelli. Kāds pārdevējs to atrada. 2. Ārsts vakar pazaudēja pulksteni. Kāds slimnieks to atrada. 3. Mācītājs vakar pazaudēja cepuri. Kāds jaunietis to atrada. 4. Saimniece vakar pazaudēja nazi. Kāds puisis to atrada. 5. Imants vakar pazaudēja riteni. Gunārs to atrada.

Translation. 1. I. mēģinās klausīties voleja maču pa radio. 2. Jaunatne (jaunieši) strādās uz laukiem. 3. Baiba brauks pāri Baltijas jūrai. 4. Jūs domāsiet par vasaras darbiem. 5. Mana vienība mēģinās uzvarēt basketā. 6. Es darīšu, kā tu saki. 7. Es būšu skolā pulksten astoņos. 8. Baiba būs mājās šovakar. 9. Kurši ir kāda latviešu cilts. 10. Vikingu laikā kurši bieži apmeklēja Zviedriju. 11. Tanī laikā bija dzīva satiksme pāri Baltijas jūrai. 12. Zviedri neiekaroja visu Latvijas teritoriju, bet tikai daļu no tās. (kādu tās daļu). 13. Miera laikā zviedri mēģināja ievest savus likumus Latvijā. 14. Dzīve Latvijā kļuva atkal normāla. 15. Dibināja jaunas skolas, un zemnieki ieguva savas tiesības. 16. Šis periods (laiks) ilga apmēram pusgadsimtu. 17. Pēc tam sākās jauni kari.

Lesson 22

Exercise 2. 1. mazo. 2. priecīgo. 3. jaukās. 4. jaunā. 5. lielisko. 6. smagais. 7. skaistajos. 8. milzīgo. 9. garo.

Exercise 3. 1. zilo. 2. mīļo. 3. veco.

Exercise 4. 1. augstie. 2. skaisto. 3. interesantās. 4. jaunāko. 5. vienkāršo. 6. melno.

Exercise 5. 1. mazajiem. 2. jaunās. 3. pazīstamie. 4. laimīgo.

Exercise 7. 1. Mājai ir divi stāvi. Mērijas istabiņa ir otrajā stāvā gaiši zilā krāsā. 2. Viņa gribēja braukt ap Jāņiem. 3. Tie ir svētki ar vecām tradīcijām, ko latvieši svin kā Latvijā, tā citur pasaulē. 4. ? 5. 1979.gadā. 6. ? 7. ? 8. ? 9. ?

Exercise 8. 1. skaistās. 2. neparastās. 3. jaunie. 4. dīvainais . . . lielo. 5. ziņkārīgajam . . . tulkoto . . . nopietnā. 6. interesantā. 7. Jaunais.

Exercise 9. 1. Rainis dzimis – 1865. gadā un miris – 1929. gadā.2. Viņas pseidonims ir Aspazija. 3. Viņi dzīvoja ilgus gadus trimdā Šveicē. 4. Rainis visvairāk rakstījis lugas un dzeju. 5. Diezgan daudz ir tulkots krieviski, daži darbi ir tulkoti vācu, angļu un vēl citās valodās. 6. Latvijā ir uzcelti vairāki pieminekļi. Arī Raiņa trimdas vietā Šveicē ir atklāts piemineklis. 7. Muzeji atrodas Rīgas jūrmalā un Kastaņolā. 8. Luganas pilsētas iedzīvotāji kopā ar trimdas latviešiem izveidoja Raiņa un Aspazijas muzeju septiņdesmitajos gados. 9. ? 10. Raiņa dienas svin 11. un 12. septembrī. 11. Tad piemin Raiņa nāves dienu. 12. ?

Exercise A. 1. augsts. 2. auksts. 3. biezs. 4. dziļš. 5. garš. 6. grūts. 7. jauns. 8. kails. 9. kluss. 10. lepns. 11. mīksts. 12. nikns. 13. resns. 14. garšīgs. 15. salds. 16. slinks.

Exercise B. 1. Kad Mērija brauks? – Viņa brauks pēc divām dienām. 2. Kad viņi redzēja viens otru? – Pēc pāris gadiem. 3. Kad Baiba strādās? – Pēc viena mēneša. 4. Kad Pēteris atgriezīsies mājās? – Pēc diviem mēnešiem. 5. Kad viņi satiksies? – Pēc trim stundām. 6. Kad tu sāksi mācīties? – Pēc svētkiem.

Exercise C. a. 1. garš. 2. tievs. 3. blonds. 4. spēcīgs. 5. stiprs. 6. kaulains. 7. apaļš. 8. skaists. 9. stūrains. 10. resns. 11. veselīgs. 12. straujš.
b. 1. godīgs. 2. drošs. 3. dusmīgs. 4. patīkams. 5. mīļš. 6. slinks. 7. kluss. 8. lepns. 9. bērnišķīgs. 10. nopietns. 11. ziņkārīgs. 12. dūšīgs. 13. vienkāršs. 14. gudrs. 15. vieglprātīgs. 16. priecīgs.

Exercise D. 1. Viņas draugs arī dosies turp. 2. Baiba liks. 3. Imants uzvarēs. 4. Gunārs lidos. 5. Vecāki aizņemsies naudu. 6. Rakstnieks izdos grāmatu.

Exercise E. Gunārs: atnesi. Baiba: atnesu. Es apsolīju to aiznest. Gunārs: nesīsi. Baiba: Es nesīšu. Gunārs: atnes. Baiba: Es atnesīšu. Gunārs: atnesīsi. Baiba: jūs aiznesīsiet. Gunārs: aiznesīsim.

Exercise F. 1. neatnesa. 2. neļāva. 3. iekoda. 4. necentāmies. 5. smējās. 6. nespēja. 7. steidzās.

Exercise G. 1. esat iepazinušies. 2. esam šķirstījuši. 3. ir rakstījusi. 4. ir maksājuši. 5. ir tulkoti. 6. esi aizņēmies/aizņēmusies. 7. esmu saaukstējies/saaukstējusies.

Translation. 1. Rīga atrodas uz Daugavas krastiem. 2. Maija sākumā daudz tūristu brauc uz Latviju. 3. Es iešu ar puķēm pie pieminekļa un apmeklēšu mātes mīļos radus. 4. Visā pasaulē latvieši mīl Jāņus. 5. Lieli un mazi prot/māk līgot. 6. Rainis ir viens no Latvijas lielākajiem rakstniekiem. 7. Žēl, ka Raiņa dzejas un lugas nav tulkotas zviedriski.

Lesson 23

Exercise 1. 1. birojam (ir) jāsūta/bija jāsūta brošūra . . . 2. Baibai (ir) jāpalīdz/bija jāpalīdz atrast . . . 3. Imantam (ir) jāmeklē/bija jāmeklē Rīgas plāns. 4. Pēterim (ir) jāraksta/bija jāraksta vēstule . . . 5. Mātei (ir) jāpērk/bija jāpērk dāvanas . . . 6. Tēvam (ir) jāstāsta/bija jāstāsta . . . 7. Mērijai (ir) jāmaina/bija jāmaina nauda . . . jāpagarina pase . . . 8. Viņai (ir) jāapgrūtina/bija jāapgrūtina daudzi ierēdņi. 9. viņai (ir) jādodas/bija jādodas . . . 10. viņai (ir) jāuzklausa/bija jāuzklausa . . . daudzi padomi.

Exercise 2. 1. Man jāiet pie kaimiņa. Viņš man palīdzēs saprast uzdevumus. 2. Baibai jāiet pie viņas paziņas. Tas palīdzēs viņai uzrakstīt veidlapu. 3. Pēterim jāskrien uz veikalu. Viņš palīdzēs mātei cept maizi.

Exercise 3. 1. Viņa grib braukt uz Latviju. 2. Viņa dodas uz ceļojumu biroju. 3. Ērtākā un lētākā ceļojuma iespēja ir piedalīties grupu braucienā. 4. Viņai tas nav izdevīgi. 5. Viņa grib palikt Rīgā vienu nedēļu. 6. Viņai jāizpilda veidlapa. 7. Ir divas braukšanas iespējas: ar kuģi vai ar lidmašīnu. 8. Ātrākais ceļš ir braukt ar lidmašīnu. 9. Lētākais brauciens ir ar kuģi. 10. Viņa grib padomāt, kāds ceļojuma veids viņai ir izdevīgāks. 11. Viņa lūdz aplēsi. 12. Viņa dabūs aplēsi pa pastu.

Exercise 4. 1. ērtāks, visērtākais. 2. lētāks, vislētākais. 3. izdevīgāks, visizdevīgākais. 4. dārgāka, visdārgākā. 5. bagātāka, visbagātākā.

Exercise 5. 1. baltākas. 2. augstāki. 3. ātrākas. 4. grūtāks. 5. gudrāks. 6. jaunāka. 7. plašāka. 8. dārgāka. 9. laipnāki.

Exercise 6. A. 1. jānomazgā trauki. 2. jāiztīra sava istaba. 3. jāpērk maize un piens. 4. jāaplej puķes. 5. jāgatavo skolas darbi. B. 6. bija jāiemet vēstules . . . 7. bija jānodod svārki . . . 8. bija jāpaņem kurpes . . . 9. bija jāuzzina vilciena atiešanas laiks. C. 10. būs jāapmeklē radinieki. 11. būs jāiepazīstas ar rīdzinieku dzīvi. 12. būs jāapskata gleznu izstādes. 13. būs jāpiezvana mātes draudzenēm.

Exercise 7. 1. Tūkstoš septiņsimt astoņdesmit devītā gada sestais jūnijs. 2. Tūkstoš deviņsimt astoņpadsmitā gada astoņpadsmitais novembris. 3. Tūkstoš deviņsimt septiņpadsmitā gada septītais novembris.

Exercise 8. 1. Divdesmitpiektajā decembrī. 2. Divdesmittrešajā jūnijā. 3. ? 4. ?

Exercise A. 1. Daugava. 2. rakstnieks. 3. muzejs. 4. vēstule. 5. telefons. 6. ieva. 7. lakstīgala. 8. māte.

Exercise B. 1. jaunā bēgļa no Igaunijas nebūs. 2. vakarējo peldētāju nebūs. 3. vecākā ierēdņa nebūs. 4. skaistā viesmīļa nebūs. 5. nepazīstamās istabas biedrenes nebūs.

Exercise D. 1. Man jābūt stacijā pusčetros . . . ceturksnis pāri trim. 2. Man jābūt koncertā tieši astoņos . . . pusastoņi. 3. . . .rūpnīcā piecas minūtes pēc divpadsmitiem . . . ceturksnis pēc vienpadsmitiem. 4. . . . viesnīcā ceturksnis pēc deviņiem . . . bez piecām minūtēm astoņi. 5. . . . kuģī tieši divos . . . divdesmit minūtes pēc vieniem.

Exercise E. 1. skatījāmies. 2. biju redzējis/-usi. 3. dzirdēji. 4. dzirdēju. 5. biju dzirdējis/-usi. 6. redzējām. 7. biju redzējis/-usi. 8. dzirdēja. 9. redzi. 10. paklausies . . . dzirdi kaut ko? 11. nedzirdu.

Exercise F. 1. ir izcepusi. 2. jau ir izsaucis. 3. jau ir izdzēris. 4. jau ir izdomājusi. 5. jau ir izgudrojis. 6. jau ir izkāpušas. 7. jau ir izlabojis.

Exercise G. 1. bija sakrājis. 2. bija sapratuši. 3. nebiju lasījis/lasījusi. 4. bijām iemīļojuši. 5. bija krituši. 6. bija beigušās. 7. bija uzauguši.

Translation. 1. Ar kuģi braukt ir lētāk nekā ar lidmašīnu. 2. Lidot ir ātrāk. 3. Birojs izkārto vīzas no sūtniecības. 4. Mērija grib apstāties dažas dienas Helsinkos. 5. Mērija būs Rīgā maija pirmajā nedēļā. 6. Uz Maskavu var aizbraukt ātrāk nekā uz Rīgu. 7. Mērija ir uzrakstījusi vēstuli mātei. 8. Viņa drīz redzēs Rīgu. 9. Viņai jāzina vairāk par Rīgu un par latviešu kultūru. 10. Pēc tam viņa brauks uz Somiju.

Lesson 24

Exercise 1. Es nebiju apgriezies = I had not turned round. 2. Tēvs (ir) pazudis = Father has disappeared. 3. Esmu palicis viens = I have been left on my own. 4. Bija kļuvis tumšāks = It had become darker. 5. Es biju iegājis = I had come/gone in. 6. Es būšu apmaldījies = I have lost my way. 7. Briedis bija pienācis = The deer had come closer. 8. Briedis (bija) noliecis galvu un pacēlis mani = The deer had lowered its head and lifted me. 9. Biji izkritis = You had fallen out.

Exercise 2. 1. ir izsapņojusi kaut ko, . . . stāsta . . . Kad vakar . . . bija izsapņojusi . . . stāstīja. Ja rīt . . . būs izsapņojusi . . . stāstīs. 2. tad viņš nosūta. Vakar . . . nosūtīja. Kad vakar . . . bija uzrakstījis . . . nosūtīja. Kad rīt . . . būs uzrakstījis . . . nosūtīs. 3. . . . viņš to aiznesa. Vakar . . . aiznesa. Kad. I. vakar bija . . . aiznesa . . . Rīt . . . nesīs. Kad I. rīt . . . aiznesīs.

Exercise 3. ejošs/-ša, ejams/-ama, ejot, ejam, gājis/-jusi, iets/-ta, iedams/-dama; kāpjošs/-ša, kāpjams/-ama, kāpjot, kāpjam, kāpis/-usi, kāpts/-ta, kāpdams/-dama; krītošs/-ša, krītams/-ama, krītot, krītam, kritis/-usi, –, krizdams/-dama; etc.

Exercise 4. 1. When G. played the guitar, I listened willingly. 2. When father opened the door, he saw both the friends. 3. When the girls had eaten, they went to the cinema. 5. When M. had read the book about Kr. B., she took the book to the library. 6. While she was reading this book, nobody was allowed to disturb her.

Exercise 5. 1. Lugu sauc ,,Zaļā krūze''. 2. Lugas darbība notiek Vācijā. 3. Tūkstoš deviņsimt četrdesmitpiektajā gadā. 4. Nē, karš nav beidzies. 5. Vurma kungs strādā municijas fabrikā nakts maiņā. 6. Liekas, ka tā ir komēdija. 7. Lugas izvilkums rāda diezgan jocīgu gadījumu. 8. ?

Exercise A. 1. pludmales baltās smiltis. 2. jūrmalas krāšņā daba. 3. Rīgas augstie torņi. 4. pilsētas brīnišķīgie pieminekļi. 5. Gaujas baltās ievas. 6. muzeja skaistās gleznas.

Exercise B. 1. darbīgs = hard working. 2. mierīgs = calm. 3. šausmīgs = terrible. 4. likumīgs = legal. 5. strīdīgs = argumentative. 6. palīdzīgs = helpful. 7. mājīgs = homely. 8. cilvēcīgs = humane. 9. muļķīgs = stupid. 10. garšīgs = tasty. 11. laimīgs = happy. 12. bēdīgs = sad. 13. dabīgs = natural. 14. dāmīgs = feminine. 15. kaunīgs = shy. 16. meitenīgs = girlish.

Exercise C. 1. A. . . . esi izrēķinājis? – Kad tu izrēķināsi pārējos? B. Es drīz izrēķināšu. 2. A. . . .esi apracis/-kusi. Kad tu apraksi pārējos? B. aprakšu . . . 3. A. . . .esi sameklējis/-usi . . . sameklēsi? . . . B. sameklēšu. 4. A. esi iztulkojis/-usi . . . iztulkosi? . . . B. iztulkošu . . . 5. B. . . .esi izlabojis/-usi . . . izlabosi? A. . . .izlabošu.

Exercise D. 1. ļāvu. 2. ļāvām . . . gribēja, varējām . . . gribējām. 3. lasīja . . . smējās. 4. smējos. 5. skatījāmies . . . nesmējāmies. 6. aplēja . . . ziedēja . . . smaržoja. 7. ielēja. 8. biju . . . izlēju . . .

Exercise E. 1. B. No kafejnīcas. A. . . . nevienas kafejnīcas. B. divdesmit pirmajā septembrī. 2. B. No bērnu dārza. A. . . .neviena bērnu dārza. B. . . .pirmajā oktobrī. 3. B. No pārtikas veikala. A. . . . neviena pārtikas veikala. B. . . . sestajā februārī. 4. B. No Padomju sūtniecības. A. . . .nav Padomju sūtniecības. B. . . . pirmajā maijā.

Exercise F. 1. būs pagājis. 2. būs nobeidzis. 3. būs aizgājusi. 4. būs izstāstījusi. 5. būs satikušies. 6. būs noskatījušies.

Translation. 1. P. bija izkritis no gultas, bet viņš nebija pamodies. 2. Kad viņš bija izstāstījis sapni, tad visi smējās. 3. M. Zīverta lugas ir jāredz teātrī, bet tās var arī lasīt. 4. Lugas ,,Zaļā krūze'' norise (izvilkumā) ir šāda: 5. Vurma kungs īrē istabu no Šeples kundzes. 6. Tā kā Vurma kungs strādā municijas fabrikā pa nakti un guļ pa dienu, tad Šeples kundze ir izīrējusi to pašu istabu vēl kādai dāmai. 7. Šī dāma strādā pa dienu un pārguļ tur pa nakti. 8. Vurma kungs par to nekā nezina. 9. Bet kad Vurma kungs kādu rītu atrod zem gultas dāmu kurpes un zeķes, tad Šeples kundzei viss jāizskaidro.

Lesson 25

Exercise 1. 1. Jā, tālsarunu dabūja pēc laba laika. 2. Trīs minūtes. 3. Baiba gribēja zināt, kā izgājis muitā. 4. Mērija pastāstīja, ka viņa bija aizmirsusi ceļa somu, bet ka tā esot jau atrasta. 5. Mērijas istaba bija trešajā stāvā, gluži ciešama. 6. Viņa varēja redzēt pa logu Operas apstādījumus. 7. Mērija jau bija ievērojusi Brīvības pieminekli un Zinību namu Rīgā. 8. Rīgas apskate būšot četras stundas. 9. Baiba liek nofotografēt Zviedru vārtus. 10. Zinību nams atrodas bijušajā krievu katedrālē. 11. Zviedru vārti esot pēdējie Rīgas vārti, kas saglabājušies.

Exercise 2. 1. ir (bija) pabeigta. 2. ir (bija) iekārtota. 3. ir (bija) pārtraukta. 4. ir (bija) aizņemti. 5. ir (bija) nofotografēti.

Exercise 3. 1. Naudu labi glabā. 2. Naudu labi noglabāja. 3. Rīgas apskati nobeidz . . . 4. Sarunu . . . pieteiks. 5. Vecpilsētu apskatīs.

Exercise 4. 1. esot izgājis. 2. esot uzcelts. 3. būšot. 4. varot redzēt. 5. ilgšot.

Exercise 5. 1. ka istaba esot ciešama. 2. ka viņa gribot pieteikt. 3. vai Baiba dzirdot viņu? 4. ka viņa dzirdot. 5. vai es vēl runāšot? 6. ka viņa tūlīt beigšot.

Exercise 6. 1. Pētera baznīca. 2. Pulvera tornis. 3. Doma baznīca. 4. Brāļu kapi. 5. Brīvdabas muzejs. 6. Zviedru vārti. 7. Brīvības pieminekliis. 8. Rīgas pils. 9. Zinību nams.

Exercise 7. 1. nokļūšot. 2. atradīšot. 3. dabūšot. 4. braukšot. 5. varēšot.

Exercise A. 1. A. Stāsta, ka tēvs esot aizbraucis uz Rīgu tūkstoš deviņsimt septiņdesmitastotajā gadā. B. Bet pēc diviem gadiem viņš braukšot uz Tallinu. A. Kādā gadā viņš brauks turp? B. Tūkstoš deviņsimt astoņdesmitajā gadā. 2. A. Stāsta, ka krusttēvs esot aizlidojis uz Vašingtonu tūkstoš deviņsimt septiņdesmitpiektajā gadā. B. Bet pēc trim gadiem viņs lidošot uz Čikāgu. A. Kādā gadā viņš lidos turp? B. Tūkstoš deviņsimt septiņdesmitastotajā gadā. 3. A. esot beidzis . . . tūkstoš deviņsimt septiņdesmittrešajā. B. pēc četriem gadiem beigšot . . . A. beigs. B. Tūkstoš deviņsimt septiņdesmitseptītajā gadā. 4. A. esot aizbraukusi. B. pēc diviem gadiem braukšot. A. brauks. B. Tūkstoš deviņsimt astoņdesmitajā gadā. 5. A. esot aizlidojusi. B. pēc pieciem gadiem lidošot. A. lidos. B. Tūkstoš . . . otrajā gadā. 6. A. esot beigusi teātra skolu. B. beigšot. A. beigs. B. Tūkstoš . . . devītajā gadā.

Exercise B. 1. izrēķinās? (būs izrēķinājis)? 2. izlasīs. (būs izlasījusi). 3. iemācīsies (būs iemācījušies). 4. sameklēs/atradīs. (būs sameklējis/būs atradis) 5. aizbrauks.

Exercise C. 1. A. esi redzējis/-usi. – B. redzēju jau pirms (priekš) trim stundām. 2. A. Vai tavs vectēvs ir aizbraucis uz laukiem? – B. Jā, viņš aizbrauca jau pirms (priekš) diviem (divi) gadiem. 3. A. ir sastapusi savu radinieci? – B. Jā, viņa sastapa to jau pirms (priekš) pāris dienām. 4. A. ir dzīvojuši B. Jā, viņi dzīvojuši Rīgā jau pirms trīsdesmit gadiem. 5. a. ir pieteicis. B. pieteica ... pirms (priekš) ceturkšņa. 6. A. ir samainījusi. B. samainīja pirms (priekš) dažām minūtēm.

Exercise D. 1. a) nekā pieaugušie, b) par pieaugušajiem. 2. a) nekā veci ļaudis, b) par veciem ļaudīm. 3. a) nekā rūpnīcu strādnieki, b) par rūpnīcu strādniekiem. 4. a) nekā baltmaize, b) par baltmaizi.

Exercise E. 1. Pakalpojumu birojam jāizkārto izbraukums. 2. Gidam jārāda Rakstnieku un dzejnieku pils. 3. Vecākiem cilvēkiem jāatminas sava jaunība. 4. Mērijai jāapmeklē kapi. 5. Tūristiem jāapstājas. 6. Mērijai jāatgriežas.

Exercise F. 1. vilciens aties. 2. nopirksim. 3. spēlēs. 4. sūdzēsies. 5. slēgs. 6. padzīs.

Translation. 1. Lūdzu, pasakiet, kā var nonākt (nokļūt) Brīvdabas muzejā. 2. Brauciet ar taksometru. Taksometru stāvvieta atrodas pa labi no viesnīcas. 3. Saka, ka Brīvdabas muzejs Rīgā (Rīgas Brīvdabas muzejs) esot viens no lielākajiem Padomju Savienībā. Vai tas taisnība? 4. Taisnība. Varbūt, (ka) viens no lielākajiem Eiropā. 5. Kad ir atvērts Raiņa un Aspazijas piemiņas muzejs? 6. Katru dienu, izņemot pirmdienas. 7. Kāds ir tuvākais ceļš uz Jūrmalas staciju? 8. Ejiet uz priekšu un apmēram pēc divdesmit metriem nogriežaties (nogriezieties) pa kreisi un turpiniet ceļu līdz stacijai. 9. Ievērojiet, ka nedrīkst braukt ārpus Rīgas pilsētas robežām. 10. Kur var pasūtīt (pasūtināt) kino biļetes? 11. Pie kinoteātra ieejas.

Lesson 26

Exercise 1. 1. pārnāktu. 2. gribētu. 3. neuztrauktos. 4. vēlētos. 5. ieteiktu. 6. gribētos ... novērtētu. 7. pārliecinātu ... sekotu. 8. būtu ... nedzīvotu. 9. atminētos ... iemācītos.

Exercise 2. 1. Vectēvs gribēja, lai Mērija paņemtu ... 2. Vecmāmiņa gribēja, lai mazmeita noskūpstītu no viņas ... 3. Brālēns gribēja, lai māsīca stāstītu par viņu ... 4. Māsīca gribēja, lai tēvocis nesmēķētu ... 5. Gids gribēja, lai tūristi sekotu viņam. 6. Tūrists gribēja, lai gids atkārtotu ... 7. Krusttēvs gribēja, lai puika nekliegtu ... 8. Puika gribēja, lai suns kustētos ātrāk.

Exercise 3. 1. Kad Mērija meklēja radus, viņa ... 2. Kad Mērija bija aizmirsusi nepatikšanas muitā, viņa ... 3. Kad vecmāmiņa glāstīja mazmeitu, viņa stāstīja ... 4. Kad tūristi gāja pa Vecpilsētu, viņi ... 5. Kad tūristi brauca ar taksometru, viņi ... 6. Kad Lielais Kristaps nesa bērnu pāri Daugavai, viņš ...

Exercise 4. 1. Saticis mazmeitu, vectēvs ... 2. Pārliecinājusi savu istabas biedreni, Mērija ... 3. Nopirkušas dzintara rotas, meitenes ... 4. Atkārtojis maršrutu, gids ... 5. Pieraduši pie grupas kārtības, tūristi ...

Exercise 5. 1. Inf degt, v.v.deg. 2. Inf krist, v.v.krīt. 3. Inf uzlēkt, v.v. uzlec. 4. Inf. iet, v.v. iet. 5. Inf. stāvēt, v.v. stāv. 6. Inf smaržot, v.v. smaržo. 7. Inf zviegt, v.v. zviedz. 8. Inf. trakot, v.v. trako. 9. Inf lidot, v.v. lido. 10. Inf ienākt, v.v ienāk.

Exercise 6. 1. Dejojoša meitene. 2. Augoši bērni. 3. Sēdoša vecmāmiņa. 4. Smaidošs jūrmalnieks. 5. Izmirstoša tauta. 6. Peldoši kuģi. 7. Skanošs zelts. 8. Ziedošas ievas. 9. Tekoša upe. 10. Ilgstoša slimība.

Exercise 7. 1. Mazgājams džemperis. 2. Pazīstama sabiedrība. 3. Pērkami priekšmeti. 4. Dzirdamas baumas. 5. Neaizmirstama diena.

Exercise A. 1. A. no viesnīcas. B. pulksten četros. A. uz muitu. B. ar autobusu.
2. A. no kafejnīcas. B. pulksten trijos. A. uz Brīvdabas muzeju. B. ar trolejbusu.
3. A. no Operas apstādījumiem. B. vienpadsmitos. A. uz Zviedru vārtiem. B. kājām.
4. A. no Rīgas pils. B. vienos. A. uz Salaspils pieminekļiem. B. ar taksometru.
5. A. no Tallinas. B. piecos. A. uz Helsinkiem. B. ar kuģi.
6. A. no Rīgas. B. deviņos. A. uz Stokholmu. B. ar lidmašīnu.

Exercise B. 1. lai ... neejot. 2. ka ... esot apmeklēti. 3. lai ... nebraucot. 4. ka ... esot nopirkusi. 5. ka ... būšot.

Exercise C. 1. lai viņa taupot sevi. 2. lai viņa saglabājot. 3. lai viņa nepārtraucot. 4. lai viņa neaizmirstot. 5. lai viņa pasveicinot.

Exercise D. 1. Jaunā viesnīca tika uzcelta ... 2. Tur tiek darīts daudz, lai ... 3. Gida runa tika uzņemta ar ... 4. Izbraukumi tiek izkārtoti gandrīz ... 5. Lugas tiek izrādītas gan ... 6. ... tika izveidotas populāras filmas.

Exercise E. 1. Cerams, jo parasti izbraukumos mēdz tur ... vest. 2. ... mēdz tās atnest. 3. ... mēdz to atrast. 4. ... mēdz kāds saprast.

Exercise F. 1. jāveido krāšņi apstādījumi. 2. jāiekārto vairāki ... veikali. 3. nav jātraucē Mērija. 4. jāsatiek mātes vecie draugi. 5. jāievēro kapu uzraksti. 6. jāapskata plašā Rakstnieku pils. 7. jānopērk laikraksts ,,Rīgas Balss''.

Translation. 1. Ja tu zinātu, cik lieliska ir Rīgas jūrmala! 2. Meitenes vēlējās, kaut nākamajā dienā būtu labs laiks! 3. Ja viņas būtu par to pārliecinātas, viņas ietu šovakar agri gulēt. 4. Ja rītdien līst lietus, ko jūs ieteiktu mums darīt? 5. Es gribētu jums ieteikt apmeklēt Salaspili. 6. Kaut es nenokavētu satikšanos! 7. Lai tu neuztrauktos par to, tu varētu braukt ar taksometru. 8. Lai atvadītos no visiem radiem, mums jāatstāj ātrāk viesnīca. 9. Mēs varētu visi kopā nodziedāt ,,Dzeguze kūko, dzied lakstīgala.''

Index of grammar

(Numbers refer to Lessons)

Adjectives (see also Tables)
agreement with nouns *1 § 6*
definite decl. *22 § 82*
comparison *23 § 84*
suffixes -īgs, -isks, -ains *21 § 80*
līdzīgs + dat. *13 § 58*
vienāds + dat. 8

Adverbs
formation *10 § 47*
comparison *23 § 85*
ļoti/daudz/maz *7 § 35*
negative adverbs *12 § 54*
adverbs + dat. *13 § 58*
adverbs of place, time, intensification, 5, 9, 10, 11

Article
1 § 2

Conjunctions/*linking words*
bet *1*, it kā *21*, ja *5*, jeb *20*, jo *20*, ka *3*, kā *3*, kā . . . tā *21*, kādēļ *20*, kamēr *17*, kāpēc *3*, kaut *26*, kaut gaf *11*, lai *26*, līdz *5*, ne . . . ne *5*, nekā *8*, ne tikai . . . bet *8*, tādēļ *20*, tāpēc ka *4*, tomēr *9*, un *1*, vai *1,2*

Declension (see also Tables)
Nouns/adjectives/dem.pronouns
gender *1 § 3*
cases *1 § 4*
nom.sg. *1 § 5* *pl. 2 §* 10

gen.sg. *5 § 24* *pl. 7 §* 34
dat.sg. *4 § 21* *pl. 6 §* 28
acc.sg. *3 § 18* *pl. 2 §* 28
instr. *6 § 30* *pl. 6 §* 30
loc.sg. *1 § 9* *pl. 8 §* 41
voc. *2 § 15*

–s decl. + –u decl. *10 § 46*
foreign place names *2 § 16*
akmens, rudens, ūdens *10 § 46*
suns *16*

Case usage
genitive *5 § 24*
negative clauses *5 § 25*
trūkt + gen. *9*
dative
constructions using "to have" *4 § 23*
expressing age *8*
dat. + adverbs *13 § 58*
apnikt 11, garšot *7*, interesēt *17*, līdzīgs *13*, patikt *5*, piemēroties *21*, piestāvēt *14*, pietikt *14*, sāpēt *14*, trūkt *9*, vajadzēt *9*, vienāds *8*
accusative
expressing time *13 § 59*

Exclamations
ak tā! *6*, klau! *8*, kā tad! *9*, lūk! *4*, nudien! *24*, tiešām! *6*

Numerals
viens-pieci *1*, seši-desmit *2*, vienpadsmit-divdesmit *3*, divdesmit – *5*
declensions *8 § 38* (cardinals)
ordinals *9 § 43*
indeclinable/compound *8 § 39*
days of week *9 § 44*
clock/time *12*, *8 § 41*
age *8*
date *23 § 86*

Particles
gan *5*, jā *1*, jel *17*, lai *5*, nē *1*, taču *9*, tik *3*, vien *3*, vis *14*

Phonetics
Accent/stress
introduction + *2 § 13*
negative adverbs/pronouns *12 § 54*
comparison of adjectives/adverbs *23 § 84*, *§ 85*
compounds with pus- *12*
Pronunciation of -e-
infinitive/2nd pers. sg. *4 § 22*
future *20 § 76*
relative/conditional *25 § 90*, *§ 91*
participles ending -is/-usi *18 § 73*, -dams *26 § 92*, -ošs *26 § 93*
adjectives *21 § 80*
Consonant change/palatalization
k, g > c, dz: *8 § 40*, *10 § 48*, *§ 49*, *18 § 71*, *§ 73*, *20 § 77*, *21 § 80*
palatalization rules *19 § 75*, + *5*, + *7 § 34*, + *8 § 41*, + *19 § 74*
no palat. in 2nd pers.sg.present *18 § 71*

Pronouns (see also Tables)

Personal *1 § 1, 5 § 24, 4 § 21, 3 § 20, 6 § 28*
Possessive *2 § 14, 12 § 56*
Reflexive *11 § 50*
Negative *12 § 54*
Interrogative: kāds *2*, kas *2*, kurš *9 § 45*
Pron. pats/pati *11* (see Tables)

Prepositions (see also Tables)

aiz *8*, ap *8*, ar *6 § 30*, ārpus *14*, bez *12 + 16*, caur *8*, dēļ *9 § 42*, gar *14*, *līdz 5 + 8 + 18*, *no 7 + 18 + 23*, pa (+dat) *10*, (+acc.) *11*, par *7 + 10*, pāri *10*, pēc *8 + 16*, pie *8 + 19*, pirms *12*, pret *14*, starp *14*, uz (+gen.) *5*, (+acc.) *6 § 33*, virs *14*, zem *10*

Verbs (see also Tables)

dividing in conjugations *2 § 11*
infinitive/v.v. form *2 § 11*
2nd pers. sg. *18 § 71*
negative verbs *2 § 13*
constructions using "to have" *4 § 23*
reflexive *11 § 51*
double negation *12 § 55*

Present
irregular: būt *1 § 1*, dot *4 § 22*, iet *6 § 29*
I conj.: augt *4 § 22*, braukt *10 § 48*, *ēst 4 § 22*, kļūt *7 § 36*, liet *5 § 26*, likt 8 *§ 40*, nākt *5 § 26*, ņemt *3 § 19*, prast *7 § 37*, rakt *10 § 48*
II conj.: dzīvot *2 § 12*, runāt *2 § 12*
III conj.: atbildēt *3 § 19*, gulēt *5 § 27*, lasīt *3 § 19*, mācēt *10 § 49*, sēdēt *5 § 27*

Imperfect
irregular: *15 § 57, 14 § 60*
I conj.: (1, 2, 3 gr.) *18 § 70*
(4 gr. -j-) *19 § 74*
(4 gr. -k/-g) *20 § 77*
(5 gr.) *14 § 61, 20 § 78*
II conj.: *16 § 64*
III conj.: *17 § 67*

Future
20 § 76 + 21 § 79

Compound tenses
18 § 73 + 24 § 87

Participles
formation *24 § 88*
present active: -ošs *26 § 93*, -dams *26 § 92*
past active: -is/-usi *18 § 73*
past passive: -ts/-ta *25 § 89*

Moods
imperative: I conj.: *4 § 22, 5 § 26, 8 § 40*
III conj.: *5 § 26*
debitive: *23 § 83*
conditional: *26 § 91*
relative: *25 § 90*

Passive
25 § 89

Aspect of verbs
16 § 66 + 24 § 87

Derived verbs see Word Formation

Word Formation

Nouns: -īja, -is/ietis *2 § 17*, -iņš, -ītis *11 § 52*, -nieks, -tājs, -nīca *15 § 62* -ējs, -ums, -šana *17 § 69*
Adjectives: *21 § 77*
Adverbs: *10 § 47 + 2 § 17*
Verbs with prefix: at-, aiz-, ie-, iz-- *15 § 63*, *no-, pa, pār- 16 § 65*
pie-, sa-, uz- *17 § 68*

Word order

1 § 7 + § 8

DECLENSION of NOUNS

MASCULINE: galds (table) ceļš (road) brālis (brother) ledus (is)

	I		II	III
singularis				
nom. kas?	galds	ceļš	brālis	ledus
gen. kā?	galda	ceļa	brāļa	ledus
dat. kam?	galdam	ceļam	brālim	ledum
acc. ko?	galdu	ceļu	brāli	ledu
inst. ar ko?	(ar) galdu	ceļu	brāli	ledu
loc. kur?	galdā	ceļā	brālī	ledū
pluralis				
nom. kas?	galdi	ceļi	brāļi	ledi
gen. kā?	galdu	ceļu	brāļu	ledu
dat. kam?	galdiem	ceļiem	brāļiem	lediem
acc. ko?	galdus	ceļus	brāļus	ledus
inst. ar ko?	(ar) galdiem	ceļiem	brāļiem	lediem
loc. kur?	galdos	ceļos	brāļos	ledos

FEMININE: māsa (sister) avīze (newspaper) zivs (fish)

	IV	V	VI
singularis			
nom. kas?	māsa	avīze	zivs
gen. kā?	māsas	avīzes	zivs
dat. kam?	māsai	avīzei	zivij
acc. ko?	māsu	avīzi	zivi
inst. ar ko?	(ar) māsu	avīzi	zivi
loc. kur?	māsā	avīzē	zivī
pluralis			
nom. kas?	māsas	avīzes	zivis
gen. kā?	māsu	avīžu	zivju
dat. kam?	māsām	avīzēm	zivīm
acc. ko?	māsas	avīzes	zivis
inst. ar ko?	(ar) māsām	avīzēm	zivīm
loc. kur?	māsās	avīzēs	zivīs

THE INDEFINITE DECLENSION of ADJECTIVES

The indefinite declension of adjectives is the same as for masculine nouns of the 1st declension (galds/ceļš) and feminine nouns of the 4th decl. (māsa)
Example: vecs (old) dziļš (deep)
Note: the vocative is not used!

	SINGULARIS				PLURALIS			
	masculine		*feminine*		*masculine*		*feminine*	
nom.	vecs	dziļš	veca	dziļa	veci	dziļi	vecas	dziļas
gen.	veca	dziļa	vecas	dziļas	vecu	dziļu	vecu	dziļu
dat.	vecam	dziļam	vecai	dziļai	veciem	dziļiem	vecām	dziļām
acc.	vecu	dziļu	vecu	dziļu	vecus	dziļus	vecas	dziļas
instr. (ar)	vecu	dziļu	vecu	dziļu	veciem	dziļiem	vecām	dziļām
loc.	vecā	dziļā	vecā	dziļā	vecos	dziļos	vecās	dziļās
voc.	–	–	–	–	–	–	–	–

Example: vecais/vecā (the old one) dziļais/dziļā (the deep one)

THE DEFINITE DECLENSION

SINGULARIS				
	masculine		*feminine*	
nom.	vec-ais	dziļ-ais	vec-ā	dziļ-ā
gen.	vec-ā	dziļ-ā	vec-ās	dziļ-ās
dat.	vec-ajam	dziļ-ajam	vec-ajai	dziļ-ajai
acc.	vec-o	dziļ-o	vec-o	dziļ-o
instr. (ar)	vec-o	dziļ-o	vec-o	dziļ-o
loc.	vec-ajā	dziļ-ajā	vec-ajā	dziļ-ajā
voc.	vec-ais!	dziļ-ais!	vec-ā!	dziļ-ā!
	vec-o!	dziļ-o!	vec-o!	dziļ-o!
PLURALIS				
	masculine		*feminine*	
nom.	vec-ie	dziļ-ie	vec-ās	dziļās
gen.	vec-o	dziļ-o	vec-o	dziļ-o
dat.	vec-ajiem	dziļ-ajiem	vec-ajām	dziļ-ajām
acc.	vec-os	dziļ-os	vec-ās	dziļ-ās
instr. (ar)	vec-ajiem	dziļ-ajiem	vec-ajām	dziļ-ajām
loc.	vec-ajos	dziļ-ajos	vec-ajās	dziļ-ajās
voc.	vec-ie!	dziļ-ie!	vec-ās!	dziļ-ās!

PERSONAL PRONOUNS:

es	tu	viņš	viņa	–	mēs	jūs	viņi	viņas
I	you (sg.)	he	she	it	we	you (pl.)	they (m)	they (f)

Declension of: es, tu, mēs, jūs

	singularis		*pluralis*	
nom.	es	tu	mēs	jūs
gen.	manis	tevis	mūsu	jūsu
dat.	man	tev	mums	jums
acc.	mani	tevi	mūs	jūs
instr.	ar mani	ar tevi	ar mums	ar jums
loc.	manī	tevī	mūsos	jūsos

POSSESSIVE PRONOUNS are declined according to the 1st and 4th decl.

	masculine			*feminine*		
	SINGULARIS					
nom.	mans	tavs	savs	mana	tava	sava
gen.	mana	tava	sava	manas	tavas	savas
dat.	manam	tavam	savam	manai	tavai	savai
acc.	manu	tavu	savu	manu	tavu	savu
instr. (ar)	manu	tavu	savu	manu	tavu	savu
loc.	manā	tavā	savā	manā	tavā	savā
	PLURALIS					
nom.	mani	tavi	savi	manas	tavas	savas
gen.	manu	tavu	savu	manu	tavu	savu
dat.	maniem	taviem	saviem	manām	tavām	savām
acc.	manus	tavus	savus	manas	tavas	savas
instr. (ar)	maniem	taviem	saviem	manām	tavām	savām
loc.	manos	tavos	savos	manās	tavās	savās

The PRONOUN **PATS/PATI has no direct English equivalent.**

It could be compared to the English oneself/-self

	SINGULARIS		PLURALIS	
nom.	pa-t-s	pa-t-i	pa-š-i	pa-š-as
gen.	pa-š-a	pa-š-as	pa-š-u	pa-š-u
dat.	pa-š-am	pa-š-ai	pa-š-iem	pa-š-ām
acc.	pa-š-u	pa-š-u	pa-š-us	pa-š-as
instr.	ar pa-š-u	ar pa-š-u	ar pa-š-iem	ar pa-š-ām
loc.	pa-š-ā	pa-š-ā	pa-š-os	pa-š-ās

DEMONSTRATIVE PRONOUNS

	SINGULARIS				PLURALIS			
	masculine		*feminine*		*masculine*		*feminine*	
nom.	šis	tas	šī	tā	šie	tie	šās/šīs	tās
gen.	šā/šī	tā	šīs	tās	šo	to	šo	to
dat.	šim	tam	šai	tai	šiem	tiem	šīm	tām
acc.	šo	to	šo	to	šos	tos	šās/šīs	tās
instr. (ar)	šo	to	šo	to	šiem	tiem	šīm	tām
loc.	šinī	tanī	šinī	tanī	šinīs	tanīs	šinīs	tanīs
	šai	tai	šai	tai	šais	tais	šais	tais
	šajā	tajā	šajā	tajā	šajos	tajos	šajās	tajās

PREPOSITIONS with different cases

genitiv	**aiz** (away/behind) **no** (down/off) **pirms** (before) **zem** (below/under)	**ārpus** (outside) **pēc** (after) **priekš** (before)	**bez**(without) **pie** (at/near) **virs** (above)
accusative	**ap** (around) **par** (about)	**caur** (through) **pret** (towards)	**gar** (along) **starp** (between)
dativ	**līdz** (until)		
instr.	**ar** (with)		
genitiv/ accusative	**uz** (on/upon) (to)		
dativ	**pa** (on/along/during)		

IRREGULAR VERBS

	būt (to be)			**iet** (to go)		
	pres	*imperf*	*futurum*	*pres*	*imperf*	*futurum*
es	esm-u	bij-u	būš-u	ej-u	gāj-u	ieš-u
tu	es-i	bij-i	būs-i	ej	gāj-i	ies-i
v.v.	*ir*	bij-a	būs	*iet*	gāj-a	ies
mēs	es-am	bij-ām	būs-im	ej-am	gāj-ām	ies-im
jūs	es-at	bij-āt	būs-iet (-it)	ej-at	gāj-āt	ies-iet (-it)
	nebūt (not to be)			**dot** (to give)		
es	neesmu	nebiju	nebūšu	dod-u	dev-u	doš-u
tu	neesi	nebiji	nebūsi	dod	dev-i	dos-i
v.v.	*nav*	nebija	nebūs	dod	dev-a	dos
mēs	neesam	nebijām	nebūsim	dod-am	dev-ām	dos-im
jūs	neesat	nebijāt	nebūsiet (-it)	dod-at	dev-āt	dos-iet (-it)

INDICATIVE

	Person	I conj.		II conj.		III conj.	
		aktive	*refl.*	*aktive*	*refl.*	*aktive*	*refl.*
present SG.	1.	ceļ-u	ceļ-os	runāj-u	runāj-os	māc-u	māc-os
	2.	cel	cel-ies	runā	runāj-ies	māc-i	māc-ies
	3.	ceļ	ceļ-as	runā	runāj-as	māc-a	māc-ās
present PL.	1.	ceļ-am	ceļ-amies	runāj-am	runāj-amies	māc-ām	māc-āmies
	2.	ceļ-at	ceļ-aties	runāj-at	runāj-aties	māc-āt	māc-āties
	3.	ceļ	ceļ-as	runā	runāj-as	māc-a	māc-ās
imperfect SG.	1.	cēl-u	cēl-os	runāj-u	runāj-os	mācīj-u	mācīj-os
	2.	cēl-i	cēl-ies	runāj-i	runāj-ies	mācīj-i	mācīj-ies
	3.	cēl-a	cēl-ās	runāj-a	runāj-ās	mācīj-a	mācīj-ās
imperfect PL.	1.	cēl-ām	cēl-āmies	runāj-ām	runāj-āmies	mācīj-ām	mācīj-āmies
	2.	cēl-āt	cēl-āties	runāj-āt	runāj-āties	mācīj-āt	mācīj-āties
	3.	cēl-a	cēl-ās	runāj-a	runāj-ās	mācīj-a	mācīj-ās
future SG.	1.	celš-u	celš-os	runāš-u	runāš-os	mācīš-u	mācīš-os
	2.	cels-i	cels-ies	runās-i	runās-ies	mācīs-i	mācīs-ies
	3.	cels	cels-ies	runās	runās-ies	mācīs	mācīs-ies
future PL.	1.	cels-im	cels-imies	runās-im	runās-imies	mācīs-im	mācīs-imies
	2.	cels-iet (-it)	cels-ieties (-ities)	runās-iet (-it)	runās-ieties (-ities)	mācīs-iet (-it)	mācīs-ieties (-ities)
	3.	cels	cels-ies	runās	runās-ies	mācīs	mācīs-ies

COMPOUND TENSES

			Active verbs (cēlis, cēlusi)		*Reflexive verbs (cēlies, cēlusies)*	
Perfect	sg.	es	esmu		esmu	
		tu	esi	-is, -usi	esi	-ies, -usies
		v.v.	ir		ir	
	pl.	mēs	esam		esam	
		jūs	esat	-uši, -ušas	esat	-ušies, -ušās
		v.v.	ir		ir	
Pluperfect	sg.	es	biju		biju	
		tu	biji	-is, -usi	biji	-ušies, -ušās
		v.v.	bija		bija	
	pl.	mēs	bijām		bijām	
		jūs	bijāt	-uši, -ušas	bijāt	-ušies, -ušās
		v.v.	bija		bija	
Future II	sg.	es	būšu		būšu	
		tu	būsi	-is, -usi	būsi	-ies, -usies
		v.v.	būs		būs	
	pl.	mēs	būsim		būsim	
		jūs	būsiet(-it)	-uši, -ušas	būsiet(-it)	-ušies, -ušās
		v.v.	būs		būs	

		RELATIVE	CONDITIONAL		DEBITIVE
present	es tu v.v. mēs jūs v.v.	ceļ-ot ceļ-oties	cęl-tu cęl-tos	man tev v.v. mums jums v.v.	jā-ceļ jā-ceļas
future	es tu v.v. mēs jūs v.v.	celš-ot celš-oties		man tev v.v. mums jums v.v.	būs jā-ceļ jā-ceļas
perfect	es tu v.v. mēs jūs v.v.	esot cēlis/cęlusi cēlies/cęlusies esot cęluši/cęlušas cęlušies/cęlušās	būtu cēlis/cęlusi cēlies/cęlusies būtu cęluši/cęlušas cęlušies/cęlušās	man tev v.v. mums jums v.v.	bija jā-ceļ jā-ceļas
future II	es tu v.v. mēs jūs v.v.	būšot cēlis/cęlusi cēlies/cęlusies būšot cęluši/cęlušas cęlušies/cęlušās			

Passive

pres.	es *esmu* / tieku / topu / kļūstu tu esi / tieci / topi / kļūsti etc.	mācīts / -a	*I am taught* you are taught etc.
imperf.	es *biju* / tiku / tapu / kļuvu etc.	mācīts / -a	*I was taught* etc.
fut.	es *būšu* / tikšu / tapšu / kļūšu etc.	mācīts / -a	*I shall be taught* etc.
perf.	es *esmu* etc.	mācīts / -a	*I have been taught* etc.
pluperf.	es *biju* (*bijis* / ticis / tapis / kļuvis) etc.	mācīts / -a	*I had been taught* etc.
fut. II	es *būšu* etc.	mācīts / -a	*I shall be taught* etc.
cond.	es *būtu* / tiktu / taptu / kļūtu etc.		*I should have been* etc.
debitive	man *jābūt* / jātiek / jātop / jākļūst mācītam / -ai etc.		*I must be taught* etc.
relative	es *esot* / tiekot / topot / kļūstot etc.	mācīts / -a	*I am supposed to be* etc.

LATVIAN – ENGLISH GLOSSARY

This glossary consists of 1900 words which are only intended for this book. Verbs are given the 3rd person singular (v.v.) and conjugation. Compound verbs are usually refered to the main verb, if the meaning has not been radically changed. Main verbs are followed by compound verbs which appear in the text. Difficult nouns have the genitive singular and plural given. Numbers indicate the lesson where the word first appeared in its given meaning.

A

abas, abi (f/m pl.) both *6*
ābele (f) apple tree *19*
ābols (m) apple *19*
acenes (pl.) spectacles, glasses *19*
acs (f, gen.sg. **acs,** gen.pl. **acu**) eye *4*
acumirklis (m) moment *16*
āda (f) skin, even: leather *4, 14*
agrāk (adv.) earlier *14*
agrs (adj.) early *11*
aicināt (III, aicina, aicināja, aicinās) invite *5*
aita (f) sheep *19*
aiz (+ gen.) behind, for, through *8, 13*
aizdomīgs (adj.) suspicious *24*
aiz|dot (I, -dod, deva, dos) lend *22* see: **dot**
aiz|dzīt (I, -dzęn, -dzina, -dzīs) drive away, *15* see: **dzīt**
aiz|ceļot (II, -ceļo, -ceļoja, -ceļos) go away, depart *26* see: **ceļot**
aiz|iet (I, -iet, -gāja, -ies) go away *12* see: **iet**
aiziet bojā perish *26*
aizkars (m) curtain, drapes *3*
aiz|lidot (II, -lido, -lidoja, -lidos) fly away *25* see: **lidot**
aiz|liegt (I, -liedz, -liedza, -liegs) forbid *16* see: **liegt**
aiz|migt (I, -mieg, -miga, -migs) fall asleep *14* see: **migt**
aiz|mirst (I, aizmirst, aizmirsa, aizmirsīs) forget *19*
aiz|nest (I, -nęs, -nesa, -nesīs) carry away, take away *21* see: **nest**
aiz|ņemt (I, -ņęm, -ņēma, -ņems) occupy, fill *20* see: **ņemt**
aiz|ņemties (I, -ņęmas, -ņēmās, -ņemsies) borrow, lend *22* see: **ņemt**
aizsargs (m) (sportā) defender *20*
aiz|skriet (I, -skrien, -skrēja, -skries) run away *15* see: **skriet**
aiz|taisīt (III, -taisa, -taisīja, -taisīs) shut, close *15* see: **taisīt**
aizvakar (adv.) the day before yesterday *15*
akls (adj.) blind *26*
akmens (m, gen. sg. **-ns,** pl. **-ņi**) stone *10*
aknas (f, pl.) kidney *4*
aktuāls (adj.) topical, current *22*
alksnis (m) alder *19*
alnis (m) moose *19*
amatnieks (m) tradesman *15*
Anglija England *2*
angliete (f) Englishwoman *2*
anglis (m) Englishman *2*
angliski (adv.) English *2*
antikvariāts (m) used book store, second-hand book store *21*
ap (+acc.) around, about *8*
apakšā (adv.) down, below *5*
apakšējs (adj.) lower *5*
apakšzemes vilciens the tube, subway *13*
apaļš (adj.) round *18*
ap|braukt (I, -brauc, -brauca, -brauks) drive around *20* see: **braukt**
ap|ciemot (II, apciemo, apciemoja, apciemos) visit *9*
ap|dāvināt (II, -dāvina, -dāvināja, -dāvinās) load with presents *18* see: **dāvināt**
ap|ēst (I, -ēd, -ēda, -ēdīs) eat up *18* see: **ēst**
apgaismojums (m) lighting *8*
ap|gaismot (II, -gaismo, -gaismoja, -gaismos) light up, illuminate *11*
ap|griezties (I, -griežas, -griezās, -griezīsies) turn round *24* see: **griezt**
ap|grūtināt (III, -grūtina, -grūtināja, -grūtinās) trouble *20*
apkārt (adv.) around *2*
ap|klusināt (III, -klusina, -klusināja, -klusinās) silence *26* see: **klusināt**
aplēse (f, gen. pl. **-šu)** calculation, estimate *23*
ap|lipināt (III, -lipina, -lipināja, -lipinās) infect *14*
aploksne (f, gen. pl. **-šņu)** envelope *13*
ap|mainīties (III, -mainās, -mainījās, -mainīsies) exchange *26* see: **mainīt**
ap|maldīties (III, -maldās, -maldījās, -maldīsies) go astray, get lost *24* see: **maldīties**
apmeklēt (II, apmeklē, apmeklēja, apmeklēs) visit, attend *22*
apmēram (adv.) approximately *17*
ap|mierināt (III, -mierina, - mierināja, -mierinās) satisfy *25* see: **mierināt**
apnikt (+dat, I, apnīk, apnika, apniks) become tedious *11*
ap|rakstīt (III, -raksta, -rakstīja, -rakstīs) describe *22* see: **rakstīt**
ap|rakt (I, -rok, -raka, -raks) bury *24* see: **rakt**

apse (f) aspen *19*
ap|sēsties (I, -sēžas, -sēdās, -sēdīsies) sit down *19* see: **sēsties**
apskate (f) tour *25*
ap|skatīt (III, -skata, -skatīja, -skatīs) look at *22* see: **skatīt**
ap|skriet (I, -skrien, -skrēja, -skries) run around *20* see: **skriet**
ap|solīt (III, -sola, -solīja, -solīs) promise *14* see: **solīt**
apstādījumi (pl.) park, (ornamental) gardens *25*
apstāklis (m) circumstance *26*
ap|stāties (I, -stājas, -stājās, -stāsies) stop *23* see: **stāties**
ap|strādāt (II, -strādā, -strādāja, -strādās) work (a material) *26* see: **strādāt**
ap|sveikt (I, -sveic, -sveica, -sveiks) congratulate *5* see: **sveikt**
apsveikums (m) congratulations *17*
ar (+ instr.) with *6*
ārā (adv.) outside *7*
ardievu! farewell! *1*
arī (adv.) also, even *1*
ārkārtīgi (adv.) extraordinarily *10*
arods (m) profession *25*
ārpus (+ gen.) outside *14*
ārste (f), **ārsts** (m) doctor *14*
ārzemes (pl.) foreign countries, abroad *23*
asins (f, gen.sg. **-ns**, gen.pl. **-ņu**) blood *4*
ass (adj.) sharp *19*
astoņi eight *2*
atbalsts (m) support *22*
atbilde (f, gen.pl. **-žu**) answer *1*
atbildēt (III, atbild, atbildēja, atbildēs) answer *3*
at|braukt (I, -brauc, -brauca, -brauks) arrive *16* see: **braukt**
ateja (f) WC, toilet *3*
at|griezties (I, -griežas, -griezās, -griezīsies) return *19* see: **griezties**
at|iet (I, -iet, gāja, -ies) depart *12* see: **iet**
atkal (adv.) again *3*
atkārtojums (m) repetition, review *15*
atkārtot (II, atkārto, atkārtoja, atkārtos) repeat *26*
at|klāt (I, -klāj, -klāja, -klās) open (exhibit etc.) *22* see: **klāt**
atklātne, pastkarte (f) postcard *13*
atkritumi (pl.) trash, garbage, rubbish *3*
at|lidot (II, -lido, -lidoja, -lidos) come flying *22* see: **lidot**
atļauja (f) permit *16*
at|maksāt (II, -maksā, -maksāja, -maksās) repay *15* see: **maksāt**
atminēt/-ies (III, -min/as, minēja/ās, -minēs/ies) remember *9*
atmiņa (f) memory *21*
at|nākt (I, -nāk, -nāca, -nāks) come, arrive *15* see: **nākt**
at|nest (I, -nęs, -nesa, nesīs) fetch, bring *7* see: **nest**
atpakaļ (adv.) back, return *7*
at|pūsties (I, -pūšas, -pūtās, -pūtīsies) rest *15* see: **pūsties**
atpūta (f) rest *9*
atraitne/-nis widow/widower *23*
at|rakstīt (III, -raksta, -rakstīja, -rakstīs) write to, answer by letter *16* see: **rakstīt**
atrast (I, atrod, atrada, atradīs) find *3*
atrasties (I, atrodas, atradās, atradīsies) be situated *22*
ātrs (adj.) quick, fast *4*
ātrvilciens (m) express train *20*
at|sacīties (III, -sakās, -sacījās, -sacīsies) give up, relinquish *26*
atslēdznieks (m) locksmith *19*
atslēga (f) key *26*
at|stāstīt (III, -stāsta, -stāstīja, -stāstīs) retell, relate *15* see: **stāstīt**
atstāt (I, atstāj, atstāja, atstās) leave *17*
at|sūtīt (III, -sūta, -sūtīja, -sūtīs) send home *23* see: **sūtīt**
at|šķirties (I, -šķiras, -šķīrās, -šķirsies) differ, stand out *13* see: **šķirt**
at|taisīt (III, -taisa, -taisīja, -taisīs) open *15* see: **taisīt**
at|vadīties (III, -vadās, -vadījās, -vadīsies) bid farewell *26*
at|vainot (II, atvaino, atvainoja, atvainos) excuse *3*
atvase (f, gen.pl. **-šu**) shoot, sprout *15*
atvasināt (III, atvasina, atvasināja, atvasinās) derive *15*
at|vērt (I, -ver, -vēra, -vērs) open *15* see: **vērt**
at|vest (I, -vęd, -veda, -vedīs) bring *16* see: **vest**
atvilkne (f, gen.pl. **-ņu**) drawer *3*
atzveltne (f, gen.pl. **-ņu**) back support *3, 19*
at|zīmēt (II, -zīmē, -zīmēja, -zīmēs) make note of, celebrate *16* see: **zīmēt**
audzināt (III, audzina, audzināja, audzinās) raise, bring up *12*
audzinātājs/-a educator, teacher *15*
auglis (m) fruit *4*
augstums (m) height *25*
augsts (adj.) high *2*
augšā (adv.) up (there) *5*
augšējs (adj.) upper *5*
augt (I, aug, auga, augs) grow *4*; **uz|augt**
augums (m) body, growth *4*
auksts (adj.) cold *10*
auns (m) ram *19*
auss (f, gen.sg. **-ss**, gen.pl. **-su**) ear *4*
aut(kājas) (I, auj, āva, aus) put on footwear *11*
auto (m), **automašīna** (f) car *4*
autobuss (m) bus *6*
avīze (f, gen.pl. **-žu**), **laikraksts** (m) newspaper *1*
avots (m) spring *13*
auzu pārslas (pl.) oats (oatmeal) *5*
āzis (m) billy-goat *19*

B

bagāts (adj.) rich *20*
bagātība (f) wealth, riches *13*
baidīties (III, baidās, baidījās, baidīsies) be frightened *24*
balodis, (m), **dūja** (f) dove, pigeon *19*
balss (f, gen.sg. **-ss**, gen.pl. **-su**) voice *10*
Baltijas jūra (f) the Baltic sea *21*
balts (adj.) white *1*
baltu valodas Baltic languages *11*
balva (f) gift, prize *14*
bārda (f) beard *4*
bargs (adj.) severe, harsh *19*
bārties (I, baras, bārās, bārsies) quarrel, grumble *18*
baskets, basketbols (m) basket ball *21*
baumas (pl.) rumour *26*
baznīca (f) church *17*
bāzt (I, bāž, bāza, bāzīs) shove, stick out *19*
bēdas (pl.) grief, sorrow *12*
bēdīgs (adj.) sad *12*
bedre (f, gen.pl. **-ru**) hole, pit *18*
bēgle (f, gen.pl. **-ļu**) refugee *23*
bēglis (m) refugee (m) *23*
beidzot (adv.) at last, finally *18*
beigas (pl.) end *17*
beigt/-ies (I, beidz [-as], beidza [-ās], beigs [-sies] finish, end *13; iz|*beigt, *no|*beigt, *pa|*beigt, *sa|*beigt

bēniņi (pl.) attic *3*
bēres (pl.) funeral *15*
bērnība (f) childhood *15*
bērnišķīgs (adj.) childish *19*
bērns (m) child *7*
bērzs (m) birch *19*
bet (conj.) but *1*
bez (+ gen.) without *12*
bez tam furthermore *12*
bezjēdzīgi (adv.) meaningless *19*
beztiesīgs (adj.) without rights *21*
bibliotēka (f) library *6*
biedrene (f), **biedrs** (m) comrade, companion *19*
biezpiens (m) cottage cheese *6*
biezputra (f) porridge *6*
biezs (adj.) thick *14*
bieži (adv.) often *8*
bikses (pl.) trousers, slacks *11*
biļete (f, gen.pl. **-šu**) ticket *6*
bīstams (adj.) dangerous *14*
bite (f, gen.pl. **-šu**) bee *14*
blakus (adv.) next to *22*
bļoda (f) bowl *7*
brālēns (m) cousin *7*
brālis (m) brother *2*
brauciens (m) journey *12*
braukt (I, brauc, brauca, brauks) drive, travel *6*; *aiz*|braukt, *ap*|braukt, *at*|braukt, *ie*|braukt, *iz*|braukt, *no*|braukt, *pa*|braukties, *pār*|braukt, *sa*|braukt, *uz*|braukt
brīdis (m) moment *16*
briedis (m) deer *24*
brilles, acenes (pl.) (eye) glasses, spectacles *19*
brīnišķīgs (adj.) wonderful *20*
brīnīties (III, brīnās, brīnījās, brīnīsies) be amazed *8*
Brīvdabas muzejs (m) Ethnographic, open-air-museum *25*
Brīvības piemineklis (m) monument for Freedom *25*
brīvlaiks (m) vacation, holiday *19*
brīvs (adj.) free *11*
brokastis (f, pl.) breakfast *4*
brūns (adj.) brown *1*
bumba (f) ball *20*
bumbieris (m) pear *8*
burkāns (m) carrot *10*
burtnīca (f) exercise book *2*
būt (ir, bija, būs) be, exist; have *1*

C

cālis (m) chicken *19*

caur (+ acc.) through *8*
celis (m) knee *4*
celt (I, ceļ, cēla, cels) lift, raise, build *10*; *iz*|celt, *pa*|celt, *uz*|celt
celties (I, ceļas, cēlās, celsies) rise *11*; *pār*|celties, *pie*|celties, *uz*|celties
celtnieks (m) construction worker *15*
ceļojums (m) trip, journey *23*
ceļot (II, ceļo, ceļoja, ceļos) travel *26*; *aiz*|ceļot
ceļš (m) way, road 2
cena (f) price *9*
censties (I, cenšas, centās, centīsies) endeavour, strive *19*
centrs (m) city center, downtown, *8*
cepamā plāts (f) baking sheet *18*
cepetis (m) roast *6*
cept (I, cep, cepa, ceps) bake, fry, roast *16*
cepumi (pl.) biscuits *8*
cepure (f, gen.pl. **-ru**) hat, cap *6*
cerams (adv.) hopefully *14*
cerēt (III, cer, cerēja, cerēs) hope *20*
cerības (pl.) hope *19*
ceturksnis (m) quarter *12*
ceturtdiena (f) Thursday *9*
ciemiņš (m) guest *5*
ciems (m) village *11*
ciest (I, cieš, cieta, cietīs) suffer 21; *pa*|ciest
cietoksnis (m) fortress *25*
ciets (adj.) hard *10*
cietums (m) prison, gaol, jail *8*
cik ? how much ? *8*
cik ilgi ? how long ? *13*
cikos ? at what time ? *8*
cilts (f, gen.pl.**-šu**) tribe, family *21*
cilvēks (m) person; man *4*
cīnīties (III, cīnās, cīnījās, cīnīsies) struggle *14*
cīņa (f) struggle, battle *20*
ciska (f), **augšstilbs** (m) thigh *4*
citrons (m) lemon *10*
cits (pron.) another *2*
cūka (f) pig *15*
cukurs (m) sugar *4*
cukurtrauks (m) sugar bowl *18*

Č

četri four *1*

D

daba (f) landscape, nature *16*
dabūt (II, dabū, dabūja, dabūs) get *13*
daiļava (f) beauty *6*

daiļliteratūra (f) fiction *22*
daiļš (adj.) beautiful, fair *6*
daina, tautasdziesma (f) folksong *23*
dakšiņa (f) fork *7*
dāma (f) lady *7*
dāniete (f) Danish, female *2*
Dānija (f) Denmark *2*
dānis (m), Dane, male *2*
dāniski (adv.) Danish *2*
darbdiena (f) working day, weekday *8*
darbinieks (m) employee *23*
darbs (m) work *5*
dārgs (adj.) expensive *13*
darīt (III, dara, darīja, darīs) do 3; *iz*|darīt, *pa*|darīt
dārznieks (m) gardener *15*
dārzs (m) garden *23*
daudz (adv.) much, many *4*
daudzas (f) **daudzi** (m) many, much *11*
Daugava (f) Daugava (river) *17*
dāvana (f) gift *5*
dāvināt (III, dāvina, dāvināja, dāvinās) present, give 5; *ap*|dāvināt, *uz*|dāvināt
dažāds (adj.) various *18*
dažs (pron.) some *2*
debess (f, gen.**-su**) sky, heaven *8*
degt (I, dęg, dega, degs) burn 5; *ie*|degt, *ie*|degties, *no*|degt
dęguns (m) nose *4*
deja (f) dance *13*
dejot (II, dejo, dejoja, dejos) dance *13*
dēls (m) son *1*
dēļ (+ gen.) for the sake of, because *9*
deniņi (pl.) temple *4*
dęsa (f) sausage *4*
desmit ten *2*
deviņi nine *2*
diemžēl (adv.) unfortunately *23*
diena (f) day *3*
dienasgrāmata (f) diary *3*
diennakts (f,gen.sg.**-ts**,gen.pl. **-šu**) day and night *23*
dievkalpojums (m) divine/church service *17*
Dievs (m)God *17*
diezgan (adv.) enough *12*
dilles (pl.) dill *6*
dīvains (adj.) strange, wonderful *20*
dīvāns, zvilnis (m) sofa, couch *3*
divi two *1*
divreiz twice *8*

divritenis, ritenis (m) bicycle *14*
dobe (f, gen.pl. **-bju**) flower-bed, vegetable-plot *10*
domāt (II, domā, domāja, domās) think 5; *iz*|domāt
dot (I, dod, deva, dos) give 4; *aiz*|dot, *ie*|dot, *iz*|dot, *no*|dot, *pa*|dot
doties (I, dodas, devās, dosies) set out, depart, proceed *21*
draudzene (f) girlfriend *10*
draugs (m) friend *3*
drēbes (pl.) cloth *12*
drēbnieks (m) tailor *15*
drīkstēt (III, drīkst, drīkstēja, drīkstēs) be allowed *12*
drīz (adv.) soon *7*
droši (adv.) certainly *20*
drošs (adj.) sure, safe, brave *4*
drusku (adv.) a little *5*
drūzma (f) folk crowd *18*
dubultoties (II,-jas,-jās,-sies) double in size *17*
dūcis (m) carver *18*
dūmenis, skurstenis (m) chimney *3*
dumjš (adj.) stupid *11*
durvis (f, gen. pl. **-vju**) door *11*
dusēt (III, dus, dusēja, dusēs) sleep, rest *18*
dusmīgs (adj.) angry *10*
dusmoties (II, dusmojas, dusmojās, dusmosies) be angry *14*
dūšīgs (adj.) clever, capable *15*
dvēsele (f, gen.,pl.-**ļu**) soul *23*
dvielis (m) towel *11*

DZ

dzęguze (f, gen.pl.-**žu**) cuckoo *24*
dzeja (f), **dzejolis** (m) poetry, poem, verse *5, 19*
dzejnieks (m) poet *23*
dzeltenīgs (adj.) yellowish *21*
dzęltęns (adj.) yellow *5*
dzert (I, dzer, dzēra, dzers) drink 4; *ie*|dzert, *pa*|dzert, *iz*|dzert
dzērve (f, gen.pl. **-vju**) crane *19*
dziedāt (II, dzied, dziedāja, dziedās) sing 5; *iz*|dziedāt, *uz*|dziedāt
dziesma (f) song *9*
Dziesmu svętki (pl.) Song Festival *9*
dziļš (adj.) deep *2*
dzimšanas diena (f), **dzimumdiena** birthday *5*
dzimt (I, dzimst, dzima, dzims) be born *7*
dzimtene (f, gen. pl. **-ņu**) fatherland *23*
dzintars (m) amber *26*
dzirdēt (III, dzird, dzirdēja, dzirdēs) hear *3*
dzīt (I, dzęn, dzina, dzīs) drive, push *15; aiz*|dzīt, *ie*|dzīt, *pa*|dzīt
dzīve (f, gen.pl. **-vju**) life *7*
dzīvnieks (m) animal *11*
dzīvojamā istaba (f) living room *3*
dzīvot (II, dzīvo, dzīvoja, dzīvos) live *2; no*|dzīvot, uz|dzīvot
dzīvoklis (m) apartment, flat *2*

DŽ

džemperis (m) pullover *26*

E

ēdamistaba (f) dining room *5*
ēdiens (m) food, meal *7*
ēdnīca (f) dining place *20*
egle (f, gen.pl. **-ļu**) fir tree *18*
ęka (f) building *2*
ęlkonis (m) elbow *4*
ęlpot (II, ęlpo, ęlpoja, ęlpos) breathe *26; uz*|ęlpot
ērģeles (pl.) organ *17*
ērglis (m) eagle *19*
ęrts (adj.) comfortable *23*
es (pron.) I *1*
ēst (I, ęd, ēda, ēdīs) eat *3; ap*|ēst, *ie*|ēst, *pa*|ēst, *pie*|ēsties, *pār*|ēsties
ēstgriba (f) appetite *14*
etiķis (m) vinegar *6*
ēzelis (m) donkey *19*
ęzęrs (m) lake *14*

F

fotoaparāts (m) camera *22*

G

gabals (m) piece *13*
gadījums (m) occasion, chance *17*
gads (m) year *5*
gadsimts, gadusimtenis (m) century *12*
gaidīt (III, gaida, gaidīja, gaidīs) wait 3; *pa*|gaidīt, *sa*|gaidīt
gailis (m) rooster, cock *11*
gaisa pasts (m) air mail *13*
gaisma (f) light *11*
gaiss (m) air *21*
gaišmatis (m), **gaišmate** (f) light haired *19*
gaišs (adj.) light, bright *2*
gaitenis, koridors (m) corridor, hallway *3*
gājējs (m) walker, passer-by, pedestrian *17*
galdauts (m) tablecloth *3*
galds (m) table *1*
galīgi (adv.) entirely *10*
galotne (f,gen.pl.-**ņu**) ending *15*
gals (m) end *3*
galva (f) head *4*
no galvas by heart *12*
gaļa (f,sg.) meat *6*
gan (part.) indeed *5*
gandrīz (adv.) allmost, nearly *10*
gans (m) shepherd *18*
gar (+acc.) along *14*
garęns (adj.) oblong *19*
garīgs (adj.) spiritual *21*
garlaicīgi (adv.) boring *15*
garš (adj.) long *11*
garša (f) taste (food) *20*
garšīgs (adj.) tasty, savoury *7*
garšot (II, garšo, garšoja, garšos) (+ dat.) taste 7; *pa*|garšot
garšviela (f) spice *6*
gatavot (II, gatavo, -voja, -vos) prepare *10; sa*|gatavot
gatavs (adj.) ready, prepared, ripe *8*
gāzt (I, gāž, gāza, gāzīs) overturn, fall *19*
gāzties (I, gāžas, gāzās, gāzīsies) collapse, ruin *19*
glabāt (II, glabā, glabāja, glabās) take care, keep *25; no*|glabāt, *sa*|glabāt
glābējs (m) saviour *18*
glābt (I, glābj, glāba, glābs) save *19; iz*|glābt, *iz*|glābties
glāstīt (III, glāsta, glāstīja, glāstīs) caress *26; no*|glāstīt
glāze (f, gen.pl. **-žu**) glass *5*
glęzna (f) painting *3, 22*
glęznotājs (m) painter(artist) *15*
gludeklis (m) iron *3*
gludināt (III, gludina, -nāja, -nās) iron, press *11*
gluds (adj.) smooth, supple *17*
gluži (adv.) completely, quite *10*

gluži labi (adv.) pretty good *15*
godīgs (adj.) honest *18*
govs (f, gen.pl.-**vju**) cow *21*
grāds (m) degree *17*
grāmata (f) book *1*
grāmatplaukts (m) bookcase *3*
grāmatvedis (m) book-keeper, accountant *15*
gramofons (m) record player *4*
grędzęns (m) ring *26*
gribēt (III, grib, gribēja, gribēs) want *3*
gribēties (III, gribas, gribējās, gribēsies) (+ dat.) want, wish, (shold like to) *14*
grīda (f) floor *2*
grīdsęga, (f) **tepiķis** (m) carpet, rug *3*
griesti (pl.) ceiling *2*
griezt (I, griež, grieza, griezīs) cut *10*
griezties (I, -žas, -zās, -zīsies) turn *19; at*|griezties
grūbas (pl.) grain, barley *6*
grūti (adv.) difficult *5*
gudrot (II, gudro, gudroja, gudros) ponder, wonder *16; iz*|gudrot
gudrs (adj.) clever, wise *8*
gulbis (m) swan *19*
guldināt (III, guldina, -nāja, -nās) put to bed *14*
gulēt (III, guļ, gulēja, gulēs) sleep *7; iz*|gulēties, *pār*|gulēt
gulta (f) bed *2*
gulties (I, guļas, gūlās, gulsies) lie down *19*
guļamistaba (f) bedroom *3*
guļus (adv.) lying down *14*
gurns (m) hip *4*
gūt (I, gūst, guva, gūs) receive, obtain *14*

Ģ

ģērbt/ģērbties (I, *ģērb*/-jas, ģērba/-ās, ģērbs/-ies) get dressed *11*
ģērbtuve (f, gen.pl.-**vju**) dressing room, cloak room *14*
ģimene (f, gen.pl.-**ņu**) family *2*

I/IE

ie|bāzt (I, -bāž, -bāza, -bāzīs) shove up, thrust in *19 see*: **bāzt**
ie|braukt (I, -brauc, -brauca, -brauks) drive in *19 see*: **braukt**
ie|degt (I, -dędz, -dedza, -degs) light up 19 see: **degt**
ie|domāties (II, -mājas, -mājās, -māsies) imagine 12 see: **domāt**
ie|dot (I, -dod, -deva, -dos) give, hand (someone) *14 see*: **dot**
ie|draudzēties (II, -ējas, -ējās, -ēsies) make friends, be friends *22*
ie|dzert (I, -dzer, -dzēra, -dzers) drink something 20 see: **dzert**
ie|dzīt (I, -dzęn, -dzina, -dzīs) drive in *15*: **dzīt**
iedzīvotājs (m) inhabitant *22*
ieeja (f) entrance *20*
ie|ēst (I, -ęd, -ēda, -ēdīs) eat a little bit *20* see:**ēst**
ie|gribēties (III, -bas, -bējās, -bēsies) long for, wish for *22* see: **gribēties**
ie|gūt (I, -gūst, -guva, -gūs) obtain, acquire *14* see: **gūt**
ie|iet (I, -iet, -gāja, -ies) enter *19* see: **iet**
ie|karot (II, -karo, -karoja, -karos) conquer *21* see: **karot**
ie|kārtot (II, -kārto, -kārtoja, -kārtos) arrange, furnish, establish *25* see: **kārtot**
iekšā (adv.) inside, in *3*
iela (f) street *2*
ie|liet, (I, -lej, -lēja, -lies) pour in *5* see: **liet**
ie|likt (I, -liek, -lika, -liks) put in, set in *15* see: **likt**
ie|mācīties (III, -cās, -cījās, -cīsies) learn, study *21* see: **mācīties**
iemīļots (partc.=adj.) favorite *22*
ie|nākt (I, -nāk, -nāca, -nāks) come in, enter *15* see: **nākt**
ie|nest (I, -nęs, -nesa, -nesīs) carry in *8* see:**nest**
iepazīstināt (III, -na, -nāja, -nās) introduce *7*
ie|pazīties (I, -pazīstas, -pazinās, -pazīsies) become acquainted with *7* see: **pazīties**
iepriekš (adv.) before, former *19*
ie|rasties (I, -rodas, -radās, -radīsies) arrive *21* see: **rasties**
ierēdnis (m) employee, office worker *15*
iesācējs (m) beginner *18*
ie|saukties (I, -saucas, -saucās, -sauksies) call out, shout *13* see: **saukt**
ie|sēsties (I, -sēžas, -sēdās, -sēdīsies) sit down (in) *19* see: **sēsties**
ie|skriet (I, -skrien, -skrēja, -skries) run in *19* see: **skriet**
iesnas (pl.) head cold *14*
iespaids (m) impression *25*
iespēja (f) possibility *19*
iet (I, iet, gāja, ies) go *2; aiz*|iet, *ie*|iet, *iz*|iet, *pār*|iet
ie|teikt (I, -teic, -teica, -teiks) recommend *20* see: **teikt**
ieva (f) berry adler, bird cherry *23*
ievārījums (m) jam *6*
ievērojams (adj.) noteworthy *25*
ie|vērot (II, -ęro, -vęroja, vęros) notice, observe *15* see: **vērot**
ie|vest (I, -vęd, -veda, -vedīs) import, lead in *21* see: **vest**
Igaunija (f) Estonia *23*
igauniete (f), **igaunis** (m) Estonian woman, Estonian *11*
īkšķis (m) thumb *4*
ilgas (pl.) longing, desire *19*
ilgi (adv.) for a long time *3*
ilgoties (II, -jas, -jās, -osies) long (for), yearn *19*
ilgt (I, ilgst, ilga, ilgs) to last (time) *25*
interesēt (II, interesē, interesēja, interesēs) (+ dat.) have interest *17*
īpaši (adv.) particularly, especially *21*
īre (f, sg.) rent *2*
istaba (f) room *1*
istabas biedrs/-e (m/f) roommate *26*
īsts (adj.) real *16*
it kā (conj.) as if *21*
iz|beigt (I, -beidz, -beidza, -beigs) finish, terminate *24* see: **beigt**
iz|braukt (I, -brauc, -brauca, -brauks) depart, go away *20* see: **braukt**
izbraukums (m) excursion *25*
iz|celt (I, -ceļ, -cēla, -cels) take out, expose *19* see: **celt**
izcīnīt (III, izcīna, izcīnīja, izcīnīs) conquer, overmaster *20*
izdevīgs (adj.) favourable, advantageous *23*
iz|domāt (II, -domā, -domāja, -domās) work out *15* see: **domāt**
iz|dot (I, -dod, -deva, -dos) give out, publish *22* see: **dot**
iz|dzert (I, -dzer, -dzēra, -dzers) drink up *19* see: **dzert**
iz|dzied, (I, -dzied, -dziedāja, -dziedās) sing all songs out *20* see: **dziedāt**

izeja (f) exit *20*
iz|glābt (I, -glābj, -glāba, -glābs) save, rescue *20* see: **glābt**
iz|gudrot (II, -gudro, -gudroja, -gudros) invent, contrive *18* see: **gudrot**
izgudrotājs (m) inventor *18*
iz|gulēties (III, -guļas, -gulējās, -gulēsies) have enough sleep *11* see: **gulēt**
iz|iet (I, -iet, -gāja, -ies) go out, walk out *15* see: **iet**
iz|just (I, -jūt, -juta, -jutīs) feel deeply *21* see: **just**
iz|kāpt (I, -kāpj, -kāpa, -kāps) disembark, get off *9* see: **kāpt**
iz|karot (II, -karo, -karoja, -karos) fight to the finish, fight *21* see: **karot**
iz|kārtot (II, -kārto, -kārtoja, -kārtos) arrange *23* see: **kārtot**
iz|kārt (I, -kar, -kāra, -kārs) hang out *18* see: **kārt**
iz|krist (I, -krīt, -krita, -kritīs) fall out *17* see: **krist**
iz|labot (II, -labo, -laboja, -labos) correct *15* see: **labot**
iz|lasīt (III, -lasa, -lasīja, -lasīs) read (through) *3* see: **lasīt**
iz|lemt (I, -lemj, -lēma, -lems) decide *23* see: **lemt**
iz|liet (I, -lej, -lēja, -lies) pour out *24* see: **liet**
izlietne (f, gen.pl. **-ņu**) sink *3*
iz|mācīties (III, -mācās, -mācījās, -mācīsies) learn thoroughly *25* see: **mācīties**
iz|mainīt (III, -maina, -mainīja, -mainīs) exchange *13* see: **mainīt**
iz|maksāt (II, -maksā, -maksāja, -maksās) cost, treat *20* see: **maksāt**
iz|mantot (II, -manto, -mantoja, -mantos) exploit, utilize *21* see: **mantot**
iz|mazgāt (II, -mazgā, -mazgāja, -mazgās) wash out *16* see: **mazgāt**
iz|mērīt (II, -mērī, -mērīja, -mērīs) measure *14* see: **mērīt**
iz|mest (I, -męt, -meta, -metīs) throw out *26* see: **mest**
iz|mētāt (II, -mētā, -mētāja, -mētās) throw around *24* see: **mētāt**
iz|mirt (I, -mirst, -mira, -mirs) die out *21* see: **mirt**
iz|nākt (I, -nāk, -nāca, -nāks) come out *15* see: **nākt**
iz|ņemt (I, -ņęm, -ņēma, -ņęms) take out *15* see: **ņemt**
izņēmums (m) exception *15*
iz|pildīt (III, -pilda, -pildīja, -pildīs) fulfill, carry out *19* see: **pildīt**
iz|prast (I, -prot, -prata, -pratīs) comprehend *23* see: **prast**
izrāde (f, gen.pl. **-žu**) performance *13*
iz|rakstīt (III, -raksta, -rakstīja, -rakstīs) write out *15* see: **rakstīt**
iz|rakt (I, -rok, -raka, -raks) dig out *18* see: **rakt**
iz|rēķināt (III, -rēķina, -rēķināja, rēķinās) solve, calculate *23* see: **rēķināt**
izruna (f) pronunciation *8*
izsalcis (m), **izsalkusi** (f), (I am), hungry *20*
iz|sapņot (II,- sapņo, -sapņoja, -sapņos) finish dreaming *24* see: **sapņot**
iz|saukt (I, -sauc, -sauca, -sauks) exclaim *20* see: **saukt**
iz|skatīties (III, -skatās, -skatījās, -skatīsies) look, appear, seem *12* see: **skatīt**
iz|skriet (I, -skrien, -skrēja, -skries) run through *25* see: **skriet**
iz|slimot (II, -slimo, -slimoja, -slimos) go through many diseases *16* see: **slimot**
iz|smieties (I, -smejas, -smējās, -smiesies) laugh one's full *19* see: **smiet**
izstāde (f, gen.pl. **-žu**) exhibition *22*
iz|stāstīt (III, -stāsta, -stāstīja, -stāstīs) relate, report *24* see: **stāstīt**
iz|sukāt (II, -sukā, sukāja, -sukās) comb out *11* see: **sukāt**
iz|vadīt (III, -vada, -vadīja -vadīs) lead, guide *23* see: **vadīt**
iz|veidot (II, -veido, -veidoja, -veidos) to shape *22* see: **veidot**
iz|vēlēties (III, -vęlas, -vēlējās, -vēlēsies) choose *19* see: **vēlēties**
izveltnēt (II, izveltnē, izveltnēja, izveltnēs) roll out (dough) *17*
iz|vilkt (I, -vęlk, -vilka, -vilks) draw, pull *24* see: **vilkt**
izvilkums (m) excerpt, fragment *24*

J

ja (conj.) if *5*
jā yes *1*
jaka (f) jacket *14*
Jāņi (pl.) midsummer *21*
jau already *3*
jauks (adj.) fine, nice, pleasant *7*
jaunatne (f, gen. pl. **-ņu**) youth *21*
jaunieši (pl.) youth *17*
jauniete (f), **jaunietis** (m) young woman, man *17*
jauns (adj.) young, new *1*
jautājums (m) question *4*
jautāt (II, jautā, jautāja, jautās) ask *4*
jeb (conj.) or *20*
jel (part.) imperative particle *17*
jērs (m) lamb *19*
jo (conj.) because, for *3*
jocīgs (adj.) funny, strange *7*
jokot (III, joko, jokoja, jokos) joke *8*
joks (m) joke *19*
jumts (m) roof *5*
jūra (f) sea *20*
jūrmala (f) seaside, beach *20*
jūrmalnieks (m) beach resident *26*
jūs (pron.) you (pl.) *1*
just (I, jūt, juta, jutīs) feel *14*
jūsu (pron.) your (pl.) *2*

K

ka (conj.) that *3*
kā (conj.) how, like, than as *2, 4*
kā... tā arī (conj.) both... as well as *21*
kā tad! of course! *9*
kabata (f) pocket *19*
kad ? when? *8*
kādēļ? why? *20*
kāds (pron.) someone, anyone *3*
kafija (f) coffee *4*
kails (adj.) naked *6*
kaimiņš (m) neighbor *11*
kāja (f) foot, leg *4*
kājām (adv.) on foot *5*
kāju pirksti (pl.) toes *4*
kakls (m) neck *4*
kaķis (m) cat *10*
kālis (m) turnip *10*
kalpot (II, kalpo, kalpoja, kalpos) do service *23:pa|kalpot*
kamēr (conj.) while, until *17*
kamīns (m) fireplace *3*
kanna (f) kettle *19*
kāpēc? why? *3*

kapi (pl.), **kapsēta** (f) cemetery, churchyard *24*
kāpnes (pl.), **trepes** (pl.) stairs *14*
kāposts (m) cabbage *10*
kāpt (I, kāpj, kāpa, kāps) climb *8; iz*|kāpt, *no*|kāpt
karalis (m) king *21*
karavīrs, kareivis (m) soldier *21*
kārdinājums (m) temptation *26*
karogs (m) flag *17*
karot (II, karo, karoja, karos) make war, fight *21; ie*|karot, *iz*|karot
karote (f, gen. pl. **-šu**) spoon 7
kārs (+pēc) (adj.) craving for, eager *26*
karsts (adj.) hot *11*
karš (m) war *20*
kārt (I, kar, kāra, kārs) hang *19; iz*|kārt
kārtība (f) order *8*
kārtīgi (adv.) properly, thoroughly *11*
kārtot (II, kārto, kārtoja, kārtos) put in order, regulate *25*: *at*|kārtoties, *ie*|kārtot, *iz*|kārtot
kartupelis (m) potato *10*
kas (pron.) what, who *1*
kāstuve (f, gen. pl. **-vju**) strainer, sieve *18*
katrs (pron.) each (one), every *4*
kaukt (I, kauc, kauca, kauks) howl *19*
kauls (m) bone *21*
kauns (m) shame *11*
kaut gan (conj.) although *11*
kaut kas (pron.) something, anything *3*
kaut kur (adv.) somewhere *5*
kavēt (II, kavē, kavēja, kavēt) delay 12; no|kavēt/-ies, *pa*|kavēties
kaza (f) goat *19*
kazlēns (m) kid *19*
kažoks (m) fur coat *14*
kino (m), **kinoteātris** (m) cinema, movie *3*
kiosks (m) kiosk, news-stand *12*
kā klājas? how are you? *9*
klase (f, gen. pl. **-su**) class, classroom *2*
klāt (adv.) here *5*
klau! hark! listen! *8*
klausīties (III, klausās, klausījās, klausīsies) listen 19; no|klausīties, *uz*|klausīt
klausule (f, gen. pl. **-ļu**) receiver (telephone) *3*
kleita (f) dress *12*
klępus (m) cough *14*
kliegt (I, kliedz, kliedza, kliegs) shout *26*
kliņģeris (m) a saffran yeast dough cake, baked in a special shape *5*
klupt (I, klūp, klupa, klups) stumble *18*
klusēt (II, klusē, klusēja, klusēs) be quiet, still *26; pa*|klusēt
klusināt (III, klusina, klusināja, klusinās) calm, set at rest *26; ap*|klusināt
kluss (adj.) quiet *3*
kļava (f) maple *19*
kļūda (f) mistake, error *8*
kļūt (I, kļūst, kļuva, kļūs) become *7, 14; no*|kļūt
koks (m) tree *8*
komanda (f) team *21*
konfesija (f) confession, creed *17*
kopā (adv.) together *6*
kopīgs (adj.) mutual *17*
kopsaimniecība (f) kolchoz, collective farm *17*
koris (m) choir *13*
korķis (m) cork *18*
kost (I, kož, koda, kodīs) bite *19; ie*|kost, *no*|kost, *pie*|kost
krājējs (m) collector *23*
krāns (m) tap, faucet *3*
krāsa (f) color, paint *15*
krāsns, (f, gen. sg. **-ss**) stove, oven *10*
krāsot (II, krāso, krāsoja, krāsos) paint *15*
krasts (m) coast *23*
krāšņs (adj.) colorful/colourful, magnificent *23*
krāt (I, krāj, krāja, krās) save, collect *9; sa*|krāt
krējums (m) cream *4*
krękls (m) shirt *11*
krēsls (m) chair *1*
kreiss (adj.), **pa kreisi** left, to the left *6*
krieviete (f), **krievs** (m) Russian woman, man *2*
Krievija (f) Russia *2*
krieviski (adv.) Russian *2*
krist (I, krīt, krita, kritīs) fall, tumble *14; iz*|krist, *no*|krist, *sa*|krist
kristības (pl.) christening *19*
krona (f) crown *9*
krūms (m) bush *24*
krustdēls (m) godson *23*
krustmāte (f) godmother, aunt *7*
krustmeita (f) goddaughter *23*
krūts (f, gen. pl. **-ts**) chest, breast *4*
krūze (f, gen. pl. **-šu**) jug, mug, cup *4*
kūciņa (f) pastry *7*
kuģis (m) boat, ship *23*
kuilis (m) boar *19*
kūka (f) cake *20*
kūkot (II, kūko, kūkoja, kūkos) call (cuckoo) *24*
kukulis (m) loaf *16*
kumelītes (pl.) camomile *14*
kumeļš (m) foal, horse *15*
kumode (f, gen. pl. **-žu**) dresser *3*
kundze (f, gen. pl. **-džu**) Mrs. *9*
kungs (m) Mr. *9*
kuņģis (m) stomach *4*
kur (conj.) where *1*
kurls (adj.) deaf *26*
kurp? where to? *6*
kurpe (f, gen. pl. **-pju**) shoe *12*
kurš (pron.) who *6*
kurši (pl.) Couronians *21*
kurvis (m) basket *8*
Kurzeme (f) Courland, province in Latvia *17*
kustēties (III, kustas, kustējās, kustēsies) move, stir *26*
kutināt (III, kutina, kutināja, kutinās) tickle *24*
kūts (f, gen. pl. **-šu**) byre, barn *18*
kvieši (pl.) wheat *18*

Ķ

ķeblis (m) stool *3*
ķemme (f, gen. pl. **-mju**) comb *11*
ķermenis (m) body *4*
ķert (I, ķer, ķēra, ķers) catch, seize *10*
ķēve (f, gen. pl. **-vju**) mare *19*
ķīmiķis (m) chemist *15*
ķirsis (m) cherry tree *19*
ķiselis (m) compote, stewed fruits *6*

L

labdien ! good day ! *1*
labi (adv.) well *5*
pa labi (adv.) to the right *5*
labot (II, labo, laboja, labos) improve, correct *7; uz*|labot
labprāt (adv.) gladly *4*
labrīt ! good morning ! *1*

labs (adj.) good *6*
labvakar ! good evening ! *1*
labvēlīgs (adj.) favorable *26*
lācis (m) bear *14*
laikam (adv.) probably, perhaps *3*
laikraksts, (m), **avīze** (f, gen.pl. **-žu**) newspaper *22*
laiks (m) time; weather *10*
pa to laiku during, while *11*
laime (f, gen.pl. **-mju**) happiness, good fortune, fate *11*
laimēties (II, laimējas, -jās, -sies) (+dat.) succeed *26*
laimīgi (adv.) happily *5*
laipni (adv.) friendly *10*
laipnība (f) kindness *25*
laist (I, laiž, laida, laidīs) let go *24*
laiva (f) boat *21*
lakats (m) scarf, shawl *5*
lakstīgala (f) nightingale *16*
lapa (f) leaf, sheet of paper *8*
lappuse (f, gen.pl. **-šu**) page *12*
laps (m) Lapp *11*
lapsa (f) fox *19*
lasīt (III, lasa, lasīja, lasīs) read; gather up, pick *3; iz|*lasīt, *sa|*lasīt
Latgale (f) province in Latvia *17*
latviete (f, gen. pl **-šu**) Latvian woman *2*
latvietis (m) Latvian man *2*
Latvija (f) Latvia *2*
latvis (m) (archaic) Lett *17*
latviski (adv.) Latvian *2*
laukos, uz laukiem in the country *8*
lauks (m) field *8*
lauksaimniecība (f) farm *21*
laukums (m) square *18*
lauva (m, dat.sg. **-am**) lion *18*
lauzt (I, laužu, lauza, lauzīs) break *16; no|*lauzt, *sa|*lauzt
lędus (m, gen. sg. **-us**) ice *10*
lędus skapis (m) refrigerator *3*
lekcija (f) lecture *9*
lekt (I, lęc, lēca, leks) jump *11*
lelle (f, gen.pl. **-ļļu**) doll *19*
lemt (I, lemj, lēma. lems) decide *19; iz|*lemt, *no|*lemt
lēnām (adv.) slowly *15*
lępns (adj.) proud, arrogant *19*
lēts (adj.) cheap, inexpensive *13*
lidmašīna (f) airplane, aeroplane *23*
lidojums (m) flight, flying *23*
lidot (II, lido, lidoja, lidos) fly *22; aiz|*lidot. *at|*lidot
lidotājs (m) pilot *15*
līdz (+dat) until, to *5*
līdz (i) (+dat) with *5*
līdzeklis (m) means *26*
līdzīgs (adj. + dat.) similar to *13*
liecināt (III, liecina, liecināja, liecinās) testify, witness *22*
liegt (I, liedz, liedza, liegs) deny, forbid *16; aiz|*liegt
liekt, (I, liec, lieca, lieks) bend, bow *24; no|*liekt
Lieldienas (f, pl.) Easter *21*
lielisks (adj.) marvellous, great *20*
lielpilsēta (f) large city, metropolis *2*
liels (adj.) large, big *1*
liepa (f) linden *19*
liet (I, lej, lēja. lies) pour 5; *ie|*liet, *iz|*liet, *pie|*liet
lieta (f) thing *8*
lietot (II, lieto, lietoja. lietos) use *13*
lietus (m, gen.sg.**-us**) rain *10*
lietuviete (f) **lietuvietis** (m) Lithuanian woman, man *11*
lifts (m) lift, elevator *20*
līgava (f) bride *11*
līgodziesma (f) midsummer song *22*
Līgosvētki (m, pl.) midsummer *22*
līgot (II, līgo, līgoja,līgos) sing midsummer songs, celebrate midsummer *22*
likt (I, liek, lika, liks) put, order *8; ie|*likt, *no|*likt, *pie|*likt, *uz|*likt
liktenis (m) destiny *26*
likties (I, liekas, likās, liksies) (+dat) seem *11*
likums (m) law *21*
līt (I, līst, lija. līs) rain *8*
locītava (f) joint *4*
logs (m) window *1*
loki (m, pl.) chives, scallions *6*
lūdzu! please! *2*
luga (f) play *22*
lūgšana (f) prayer *8*
lūgt (I, lūdz, lūdza, lūgs) ask, beg, pray *4*
lūgums (m) request *8*
lūk! (interj.) see! *4*
lūpa (f) lip *4*

Ļ

ļaut (I, ļauj, ļāva, ļaus) allow *11*
ļoti (adv.) very *7*

M

mācīt (III, māca, mācīja, mācīs) teach II
mācīties (III, -ās, -ījās, -ies) learn; study *11; ie|*mācīties, *iz|*mācīties, *pa|*mācīties
mācītājs (m) minister, pastor *17*
mainīt (III, maina, mainīja, mainīs) change, exchange, vary *9; ap|*mainīties, *iz|*mainīt, *pār|*mainīties, *sa|*mainīt
maiņa (f) shift, also: change *24*
maisījums (m) mixture *17*
maisīt (III, maisa, maisīja, maisīs) mix, mingle *17; sa|*maisīt
maize (f, gen.pl. **-žu**) bread *4*
māja (f) house *2*
mājā, mājās (adv.) at home *2*
mājlops (m) domestic animal *19*
mājputni (m, pl) poultry *19*
mājsaimniecība (f) household *26*
mākonis (m) cloud *8*
mākoņains (adj.) cloudy *8*
maks (m), **naudas maks** (m) wallet *14*
maksāt (II, maksā, maksāja, maksās) pay, cost *9; at|*maksāt, *iz|*maksāt, *sa|*maksāt
māksla (f) art *15*
mala (f) edge, coast *5*
maldīties (III, maldās, maldījās, maldīsies) get lost *24; ap|*maldīties
malka (f) firewood *10*
malt (I, maļ, mala, mals) grind *15*
malta gaļa (f) ground (minced) beef *6*
mandele (f) almond *18*
mans (pron.) mine *2*
manta (f) article, thing, object *13*
marka, pastmarka (f) stamp *9*
māsa (f) sister *2*
māsīca (f) cousin *7*
māte (f. gen.pl. **-šu**) mother *1*
mati (pl.) hair *4*
maz (adv.) little, few *7*
mazāk (adv.) less *4*
mazdēls (m) grandson *23*
mazgāt (II, mazgā, mazgāja, mazgās) wash *10; iz|*mazgāt, *no|*mazgāt
mazgāties (II, mazgājas, -jās, -sies) wash oneself *11*
mazmeita (f) granddaughter *23*
mazs (adj) small *1*
mędalus (m) mead *20*

mędus (m, gen. sg. **-us**) honey *10*
mēdz (I, v.v., **mēdza**) be in the habit *16*
mēģinājums (m) rehearsal *13*
mēģināt (II, mēģina, mēģināja, mēģinās) try *7; pa|mēģināt*
meita (f) daughter, girl *1, 5*
meklēt (II, meklē, meklēja, meklēs) look for, search, seek *3*
mēle (f. gen. pl. **-ļu**) tongue *4*
męlns (adj.) black *1*
męlot (II, męlo, męloja, męlos) lie *26*
mēms (adj.) mute, dumb *10*
mēnesis (m) month *8*
mēness (m, gen. sg. **-ss**) moon *5*
mērce (f, gen. pl. **-ču**) gravy, sauce *6*
mēriņš (m) measure *18*
mērīt (III, mēra, mērīja, mērīs) measure *14; iz|mērīt*
mēs (pron.), we *1*
mest (I męt, meta, metīs) throw *20; iz|mest*
mētelis (m) coat *6*
mežs (m) forest, wood *8*
mīcīt (III, mīca, mīcīja, mīcīs) knead *17; sa|mīcīt*
miegs (m) sleep *14*
mierīgi (adv.) calmly *26*
mierināt (III, mierina, mierināja, mierinās) calm, appease *19; ap|mierināt, no|mierināt*
miers (m) peace *21*
miesa (f) flesh *4*
miesnieks (m) butcher *15*
migla (f) fog *8*
migt (I; mieg, miga, migs) fall asleep *14; aiz|migt*
mīkla (f) riddle *1*
mīkla (f) dough *17*
mīksts (adj.) soft *18*
mīlēt (III, mīl, mīlēja, mīlēs) love *6*
mīlīgs (adj.) loveable *19*
milti (m, pl.) flour *17*
milzīgi (adv.) enormously *20*
milzis (m) giant *20*
mīļš (adj.) dear *11*
minēt (III, min, minēja, minēs) mention; guess *25; at|minēt*
minūte (f, gen.pl.-**šu**) minute *12*
mirdzēt (III, mirdz, mirdzēja, mirdzēs) glitter, shine *18; at|mirdzēt*
mirt (I, mirst, mira, mirs) die *7; iz|mirt*
miza (f) bark, peel *16*
mosties (I, mostas, modās, modīsies) awake *24; pa|mosties*
mugura (f) back *4*
mugurkauls (m) spine *4*
muita (f) customs *25*
muiža (f) estate *13*
muižnieks (m) nobleman *21*
muļķības (f, pl.) stupidity, folly *11*
muļķīgs (adj.) stupid *4*
muļķot (II, muļķo, muļķoja, muļķos) make fun of *5*
muskulis (m) muscle *4*
mūsu (pron.) our *2*
mute (f. gen. pl. **-šu**) mouth *4*
mūžs (m) liefetime, age *20*

N

nabags (adj) poor *10*
nagliņas (f, pl.) cloves *18*
nags (m) nail *4*
nākamais, nākamā (adj./partc) next, up-coming *19*
nākt (I, nāk, nāca, nāks) come *5; at|nākt, ie|nākt, iz|nākt, no|nākt, pār|nākt, pie|nākt, uz|nākt*
nakts (f, gen. sg.-**ts**) night *10*
nāss (f, gen. sg. **-ss**) nostril *4*
nauda (sg.) money *6*
nāve (f, gen. pl. **-vju**) death *16*
nazis (m) knife *7*
ne... ne (conj.) neither... nor *5*
ne tikai... bet arī (conj.) not only... but also *8*
nē no *1*
nedēļa (f) week *8*
nediena (f) misfortune, ill-luck *17*
neizšķirts/-ta (partc.) unresolved, undecided *20*
nekā (part.) than *8*
nemaz (adv.) not at all *5*
nepareizi (adv.) wrong, incorrect *12*
nepatikšanas (f, pl.) trouble *25*
nepazīstams (partc.) stranger, unidentified *16*
nēsāt (II, nēsā, nēsāja, nēsās) carry *12*
nesējs (m) porter *20*
nest (I, nęs, nesa, nesīs) carry, bear *8; aiz|nest, ie|nest, pa|nest*
neviens (pron.) nobody *12*
netaisnība (f) injustice *21*
nieks (m) trivial matter *24*
niere (f, gen. pl. **-ru**) kidney *4*
no (+ gen) from *7*
no|beigt (I, -beidz, -beidza, beigs) end, conclude *13 see*: **beigt**
no|braukt (I, -brauc, -brauca, -brauks) come down *19* see: **braukt**
no|darboties (+ instr.) (II,-bojas, -bojās, -bosies) participate *20*
no|degt (I, -dęg, -dega, -degs) burn down *25* see: **degt**
no|dot (I, -dod, -deva, -dos) hand over, deliver *26* see: **dot**
no|dzīvot (II, -dzīvo, -ja, -dzīvos) live 17 see: **dzīvot**
no|gāzt (I, -gāž, -gāza, -gāzīs) cast, throw down 19 see: **gāzt**
no|glabāt (II, -glabā, -glabāja, -glabās) hide, conceal *25* see: **glabāt**
no|glāstīt (III, -glāsta, -glāstīja, -glāstīs) caress *19* see: **glāstīt**
noguris/-usi (partc.) tired *15*
no|kāpt (I, -kāpj, -kāpa, -kāps) descend, alight *15* see: **kāpt**
no|kavēt (II, -kavē, -kavēja, -kavēs) miss *12* see: **kavēt**
no|klausīties (III, -klausās, -klausījās, -klausīsies) listen, hear out *20* see: **klausīties**
no|kļūt (I, -kļūst, -kļuva, -kļūs) get somewhere *25* see: **kļūt**
no|kost (I, -kož, -koda, -kodīs) bite *19* see: **kost**
no|krist (I, -krīt, -krita, -kritīs) fall down, drop 18 see: **krist**
no|lauzt (I, -lauž, -lauza, -lauzīs) break off *16* see: **lauzt**
no|lemt (I, -lemj, -lēma, -lems) decide *19* see: **lemt**
no|liekt (I, -liec, -lieca, -lieks) bend, curve, bow *24* see: **liekt**
no|likt (I, -liek, -lika, -liks) put down *12* see: **likt**
no|mazgāt (II, - mazgā, -mazgāja, -mazgās) wash out *16* see: **mazgāt**
no|mierināt (III, -mierina, -mierināja, -mierinās) calm down *26* see: **mierināt**
no|nākt (I, -nāk, -nāca, -nāks) come to *16* see: **nākt**
no|ņemt (I, -ņęm, -ņēma, -ņems) take off, take away *10* see: **ņemt**
no|pirkt (I, -pęrk, -pirka, -pirks) buy *16* see: **pirkt**
nopietns (adj.) serious *16*
no|postīt (III, -posta, -postīja, -postīs) destroy *21* see: **postīt**
norise (f, gen. pl. **-šu**) course of action *20*
no|runāt (II, -runā, -runāja, -runās) agree upon *26* see: **runāt**

norvēģiete (f) **norvēģis** (m) Norwegian woman, man *2*
Norvēģija (f) Norway *2*
no|saukt (I, -sauc, -sauca, -sauks) call, name *26* see: **saukt**
no|slēgt (I, -slēdz, -slēdza, -slēgs) lock up *21* see: **slēgt**
no|slimot (II, -slimo, -slimoja, -slimos) be ill for a long time *16* see: **slimot**
nost (adv.) off, away *15*
no|sūtīt (III, -sūta, -sūtīja, -sūtīs) send out, dispatch *23* see: **sūtīt**
nosūtītājs (m) sender *13*
no|svērt (I, -sver, -svēra, -svērs) weigh *9* see: **svērt**
noteikts/-a (partc.) definite *22*
notikt (I, notiek, notika, notiks) happen *14*
no|tīrīt (III, -tīra, -tīrīja, -tīrīs) clean *6* see: **tīrīt**
no|vēlēt (III, -vēļ, -vēlēja, -vēlēs) congratulate, wish *18* see: **vēlēt**
no|vērot (II, -vēro, -vēroja, -vēros) observe *26* see: **vērot**
no|zagt (I, -zog, -zaga, -zags) steal *18* see: **zagt**
nozīme (f, gen. pl. **-mju**) meaning *15*
no|zīmēt (II, -nozīmē, -nozīmēja, -zīmēs) mean *15* see: **zīmēt**
nu (adv.) now *3*
nudien! really! *24*
nulle (f, gen. pl. **ļļu**) zero *14*
nupat (adv.) just now *20*

Ņ

ņemt (I, ņem, ņēma, ņems) take *3*
ņēmējs, saņēmējs (m) receiver, recipient *17*

O

oga (f) berry *8*
ola (f) egg *4*
omulīgi (adv.) cozy *19*
otrdiena (f) Tuesday *9*
osis (m) ash *19*
ozols (m) oak *10*

P

pa (+ acc.) on, upon, through; during (for time) *6*
pa (+ dat) along, according to *10*
paaudze (f. gen.pl. **-džu**) generation *21*
pa|beigt (I, -beidz, -beidza, -beigs) finish *25* see: **beigt**
pa|braukties (I, -braucas, -braucās, -brauksies) go for a drive *19* see: **braukt**
pa|celt (I, -ceļ, -cēla, -cels) lift up *24* see: **celt**
pa|ciest (I, -cieš, -cieta, -cietīs) endure, suffer *26* see: **ciest**
pa|darīt (III, -dara, -darīja, -darīs) do, finish *16* see: **darīt**
padēls (m) stepson *23*
Padomju Savienība (f) Soviet Union *17*
padoms (m) wisdom, advice *19*
pa|dot (I, -dod, -deva, -dos) give, hand *16* see: **dot**
pa|dzīt (I, -dzęn, -dzina, -dzīs) drive off *21* see: **dzīt**
paduse (f, gen.pl. **–šu**) armpit *4*
pagaidām! for the time being! *3*
pa|gaidīt (III, -gaida, -gaidīja, -gaidīs) wait for *6* see: **gaidīt**
pagājušais/-šā (partc.) previous, preceding *16*
pa|garināt (III, -garina, -garināja, -garinās) extend, lenghten *15*
pagātne (f, gen.pl. **-ņu**) past *20*
pagulte (f) under the bed *11*
pagrabs (m) cellar, basement *3*
pa|jautāt (II, -jautā, -jautāja, -jautās) ask, question *16* see: **jautāt**
paka (f), **paciņa** (dim.) package *5*
pakalne (f, gen.pl. **-ņu**) hill, slope *22*
pa|kalpot (II, -kalpo, -kalpoja, -kalpos) do a service *23* see: **kalpot**
pakāpiens (m) step *3*
pakausis (m) nape of the neck *4*
pa|kavēties (II, -kavējas, -kavējās, -kavēsies) spend some time *16* see: **kavēties**
paklājs (m) rug *2*
paklusām (adv.) quietly *18*
pa|klusēt (II, -klusē, -klusēja, -klusēs) be quiet a little *17* see: **klusēt**
paldies! thank you! *2*
lielu lielais, sirsnīgs paldies! many thanks! *2*
palikt (I, paliek, palika, paliks) remain *13*
palīdzēt (III, palīdz, palīdzēja, palīdzēs) help *10*
palodze (f, gen.pl. **-džu**) window sill *3*
pamāte (f, gen.pl. **-šu**) stepmother *23*
pamats (m) foundation, ground *25*
pamazām (adv.) gradually *5*
pa|mācīties (III, -mācās, -mācījās, -mācīsies) learn a little *15* see: **mācīties**
pa|mēģināt (III, -mēģina, -mēģināja, -mēģinās) try a little *16* see: **mēģināt**
pameita (f) stepdaughter *23*
pa|mosties (I, -mostas, -modās, -modīsies) wake up suddenly *24* see: **mosties**
pa|nākt (I, -nāk, -nāca, -nāks) reach, overtake *15* see: **nākt**
pa|nīkt (I, -nīkst, -nīka, -nīks) deteriorate, degenerate *21* see: **nīkt**
panna (f) cookie sheet, baking sheet *17*
papēdis (m) heel *4*
papīrkurvis (m) waste paper basket *3*
papīrs (m) paper *1*
pa|pļāpāt (II, -pļāpā, -pļāpāja, -pļāpās) gossip (a little) *20* see: **pļāpāt**
pār (+ acc.) about *7*
pārāk (adv.) too *16*
paraksts (m) signature *22*
parasti (adv.) usually *12*
paraugs (m) example, pattern *8*
pār|braukt (I, -brauc, -brauca, -brauks) drive/come home, cross *19* see: **braukt**
pārdevējs (m) salesman *6*
paredzēt (III, parędz, paredzēja, paredzēs) foresee *19*
pareizi (adv.) correct *12*
pāreja (f) crossing *20*
pārējais/-ā (adj.) remaining *24*
pār|ēsties (I, -ēdas, -ēdās, -ēdīsies) overeat *16* see: **ēst**
pār|gulēt (III, -guļ, -gulēja, -gulēs) sleep the night over *24* see: **gulēt**
pār|ģērbties (I, -ģērbjas, -ģērbās, -ģērbsies) change one's clothes *11* see: **ģērbt**
pāri (+ dat. adv.) over *10*
pār|iet (I, -iet, -gāja, -ies) pass, go over *16* see: **iet**
pāris (m) a pair *16*
parīt (adv.) the day after tomorrow *11*
parks (m) park *2*

pār|lauzt (I, -lauž, -lauza, -lauzīs) break to pieces *16* see: **lauzt**
pārliecināt (III, -liecina, -liecināja, -liecinās) convince *26*
pār|mainīties (III, -mainās, -mainījās, -mainīsies) change *21* see: **mainīt**
pārmest (I, -męt, -meta, -metīs) reproach *19*
pār|nākt (I, -nāk, -nāca, -nāks) return *5* see: **nākt**
pār|raidīt (III, -raida, -raidīja, -raidīs) broadcast *20* see: **raidīt**
pār|skaitīt (III, -skaita, -skaitīja, -skaitīs) recount *16* see: **skaitīt**
pār|skatīt (III, -skata, - skatīja, - skatīs) see over, look over *25* see: **skatīt**
pār|spriest (I, -sprież, -sprieda, -spriedīs) think about, discuss *21* see: **spriest**
pārsteigts/-a (partc.) surprised *15*
pārtika (f) food, provision *6*
pārtraukt (I, pārtrauc, pārtrauca, pārtrauks) interrupt *13*
paruna (f) proverb *3*
pa|runāties (II, -runājas, -runājās, -runāsies) talk a little, chat *15* see: **runāt**
pār|valdīt (III, -valda, -valdīja, -valdīs) rule over *21* see: **valdīt**
pār|veidot (II, -veido,- veidoja,- veidos) reform, reorganize *24* see: **veidot**
pasaka (f) fairy tale *10*
pasakains (adj.) enchanting *21*
pasaule (f. gen.pl. **-ļu**) world *4*
pa|sēdēt (III, -sēž, -sēdēja, -sēdēs) sit down a while *15* see: **sēdēt**
pa|skatīties (III, -skatās, -skatījās, -skatīsies) look at, glance at *15* see: **skatīt**
pa|slēpt (I, -slēpj, slēpa, slēps) hide *19* see: **slēpt**
pa|smaidīt (III, -smaida, -smaidīja, -smaidīs) smile a little *16* see: **smaidīt**
pa|smieties (I, -smęjas, -smējās, -smiesies) laugh a little *19* see: **smieties**
pa|sniegt (I, -sniedz, -sniedza, -sniegs) hand to *20* see: **sniegt**
pastaiga (f) walk, stroll *25*
pa|staigāties (II, -staigājas, -staigājās, -staigāsies) take a walk *16* see: **staigāt**
pa|stāstīt (III, -stāsta, -stāstīja, -stāstīs) tell about *15* see: **stāstīt**
pasts (m) post office *6*
pa|sukāt (II, -sukā, -sukāja, -sukās) brush a little *17* see: **sukāt**
pasūtināt/pasūtīt (III, -sūtina, -sūtināja, -sūtinās) order *20*
pašapkalpošanās (f) self-service *20*
pateikties (I, pateicas. pateicās, pateiksies) thank *5*
patēvs (m) stepfather *23*
patikt (+ dat.) (I, patīk, patika, patiks) like *5*
patīkami (adv.) pleasantly *15*
patiesība (f) truth *24*
patlaban (adv.) right now *11*
pats (m) **pati** (f) (pron.) oneself/-self *3*
pa|turēt (III, -tur, -turēja, -turēs) keep, retain *19* see: **turēt**
pavārs (m) cook *15*
pavasaris (m) spring *21*
pavēle (f. gen. pl. **-ļu**) command, order *8*
pavisam (adv.) quite, entirely *10*
pazemīgs (adj.) humble *21*
pazemis, pazemes vilciens (m) the tube, subway *13*
paziņa (m + f) acquaintance *12*
pazīstams/-a (partc.) acquainted *9*
pazīt (I, pazīst, pazina, pazīs) know *7; ie|*pazīt
pa|zust (I, -zūd, -zuda, -zudīs) disappear, vanish *10* see: **zust**
pēc (+ gen.) for *13*
pēc tam (conj.) afterwards, after that *3*
pēcpusdiena (f) afternoon *9*
pēda (f) foot *4*
pēdas apakša (f) sole *4*
pēdējais/-ā (adj.) the last one *22*
pęka (f) paw *14*
pēkšņi (adv.) suddenly *3*
peldēt (III, pęld, peldēja, peldēs) swim *10*
pęldętājs (m) swimmer *23*
peldēties (III, pęldas, peldējās, peldēsies) bathe, take a swim *20*
pelēcīgs (adj.) greyish *21*
pęlęks (adj.) grey/gray *6*
pęlnu trauks (m) ash-tray *3*
pelt (I, peļ, pēla, pels) criticize *22*
pētīt (III, pētī/pęta, pētīja, pētīs) explore, investigate *18*
pētnieks (m) researcher *15*
pie (+ gen.) at, near *8*
pie tam besides *9*
pieaugušais/pieaugusī (part.) adult *19*
pieci five *1*
pie|celties (I, -ceļas, -cēlās, -celsies) raise *19* see: **celties**
piedalīties (III, -dalās, -dalījās, -dalīsies) participate *17*
piedēklis (m) suffix *15*
piederēt (+ **pie** + dat.) (III, piedęr, piederēja, piederēs) belong to *11*
piederēt (+ dat.) (III) own *4*
piederīgie (m, pl.) next-of-kin, relatives *26*
piedot (I, piedod, piedeva, piedos) forgive *3*
pie|ēsties (I, -ędas, -ēdās, -ēdīsies) eat one's fill *17* see: **ēst**
pieklājīgs (adj.) polite *4*
pie|kost (I, -kož, -koda, -kodīs) take a snack *18* see: **kost**
piekraste (f. gen. pl. **-šķu**) shore *26*
piektdiena (f) Friday *9*
pieliekamais (m) pantry *3*
pie|likt (I, -liek, -lika, -liks) add, affix *15* see: **likt**
piemęroties (II, -męrojas, -męrojās, -męrosies) adjust *21*
piemęrs (m) example *16*
piemineklis (m) monument *22*
piemiņa (f) reminder, souvenir *22*
pie|nākt (I, -nāk, -nāca, -nāks) arrive *8* see: **nākt**
pienākums (m) duty *26*
pienene (f, gen. pl. **-ņu**) dandelion *22*
piens (m) milk *4*
pie|pildīt (III, -pilda, -pildīja, -pildīs) fill (up), fulfill *22* see: **pildīt**
pie|rādīt (III, -rāda, -rādīja, -rādīs) prove *21* see: **rādīt**
pie|rakstīt (III, -raksta, -rakstīja, -rakstīs) note down *25* see: **rakstīt**
pierast (I, pierod, pierada, pieradīs) become accustomed to *26*
piere (f. gen. pl. **-ru**) forehead *4*
pie|sēsties (I, -sēžas, -sēdās, -sēdīsies) take a seat *25* see: **sēsties**
pie|skatīt (III, -skata, -skatīja, -skatīs) take care, look after *14* see: **skatīt**
pie|skriet (I, -skrien, -skrēja, -skries) run up *20* see: **skriet**
piestātne (f, gen.pl. **-ņu**) stop (traffic) *8*
piestāvēt (+ dat.) (III, piestāv, piestāvēja, piestāvēs) fit, suit *14*
pie|stumt (I, -stumj, -stūma, -stums) push *19* see: **stumt**
pieteikt sarunu order/book a call *25*
pietikt (+ dat.) (I, pietiek, pietika,

pietiks) be enough *14*
pietura, piestātne (f) stop *20*
pie|zvanīt (III, -zvana, -zvanīja, -zvanīs) call, telephone *14* see: **zvanīt**
pildījums (m) filling *17*
pildīt (III, pilda, pildīja, pildīs) fill *19*
pīle (f) duck *16*
pilnīgi (adv.) completely *10*
pilns (adj.) full *8*
pilsēta (f) city *2*
pilsētniece (f) **pilsētnieks** (m) townsperson, urban dweller *16*
pils (f, gen.sg. **-s**) castle *10*
pipari (m, pl.) pepper *17*
piparkūka (f) ginger biscuit, gingersnap *18*
piparnīca (f) pepper pot/shaker *18*
pīrāgs (m) filled roll
pircējs (m) buyer, consumer *9*
pirmatnējs (adj.) original *15*
pirmdiena (f) Monday *9*
pirms (+ gen.) before *12*
pirksts (m) finger, toe *4*
pirkt (I, pērk, pirka, pirks) buy *6; no|*pirkt
plakstiņš (m) eyelid *4*
plašs (adj.) spacious, wide *22*
plauksta (f) palm *4*
plauša (f) lung *4*
plats (adj.) wide *2*
plaukts (m) shelf *8*
plecs (m) shoulder *4*
pliks (adj.) bare, naked *19*
plīts (f, gen. sg. **-ts**) stove *10*
pludmale (f, gen.pl. **-ļu**) beach, shore *23*
plūme (f, gen. pl. **-mju**) plum *19*
pļāpāt (II, pļāpā, pļāpāja, pļāpās) chat, prattle *20; pa|*pļāpāt
pods (m) pot *14*
poga (f) button *6*
poliete (f) **polis** (m) Polish woman, man *11*
postīt (II, posta, postīja, postīs) destroy *21; no|*postīt
potīte (f, gen.pl. **-šu**) ankle *4*
praktisks (adj.) practical *14*
prasīt (III, prasa, prasīja, prasīs) ask for *4*
prast (I, prot, prata, pratīs) know how (to), be able (to) *5; iz|*prast, *sa|*prast
prātīgs (adj.) sensible *14*
prāts (m) mind, intellect *9*
precēt (III, pręc, precēja, precēs) marry *15*
pret (+ acc) against, toward *14*
pretī (adv. + dat) against, toward *13*
pretinieks (m) opponent *21*
priecāties (II, priecājas, priecājās, priecāsies) be pleased, *8*
priecīgs (adj.) happy, glad *12*
priede (f, gen.pl. **-žu**) pine *26*
priedēklis (m) prefix *15*
priekšā (adv.) in front of *15*
priekšlikums (m) proposal, suggestion *20*
priekšmęts (m) object, thing *26*
priekšnams (m) hallway *5*
priekšpilsēta (f) suburb *8*
priekšpusdiena (f) forenoon, morning *19*
projām (adv.) away, gone *10*
protams (adv.) of course, certainly *7*
publika (f) public, audience *24*
pūce (f, gen.pl. **-ču**) owl *19*
puika (m, dat.sg. **-am**) boy *4*
puisis (m) fellow, lad *13*
puķe (f, gen. pl. **-ķu**) flower *5*
pūlēties (III, pūlas, pūlējās, pūlēsies) take pains, exert oneself *7*
pulkstenis (m) clock, watch *7*
Pulvertornis (m) Gunpowder tower *25*
pusdienas (f, pl.) dinner *6*
puse (f, gen.pl. **-šu**) half *12*
puslīdz (adv.) tolerably, fairly *10*
pusotra one and a half *23*
pūst (I, pūš, pūta, pūtīs) blow *14; uz|*pūst
pūsties (I, pūšas, pūtās, pūtīsies) rest *19; at|*pūsties
putekļains (adj.) dusty *21*
putekļi (m, pl.) dust *13*
putekļu sūcējs (m) vacuum cleaner *3*
putns (m) bird *19*
putotājs (m) beater, whisk *18*
putra (f) porridge *11*
putukrējums whipped cream *6*

R

radiniece (f) **radinieks** (m) relative *7*
rads (m) relative *23*
rādīt (III, rāda, rādīja, rādīs) show *6; pa|*rādīt, *pie|*rādīt
ragavas (pl.) sleigh, sledge *19*
rags (m) antler, horn *24*
raidāmluga (f) radio play *24*
rakstāmgalds (m) desk *3*
rakstāmmašīna (f) typewriter *3*
rakstnieks (m) author *22*
rakstīt (III, raksta, rakstīja, rakstīs) write *3; ap|*rakstīt, *at|*rakstīt, *iz|*rakstīt, *pie|*rakstīt, *sa|*rakstīties, *uz|*rakstīt
rakt (I, rok, raka, raks) dig *10; ap|*rakt, *iz|*rakt
raudāt (III, raud, raudāja, raudās) cry *10*
raugs (m) yeast *17*
raža (f) harvest *10*
recepte (f, gen.pl **-šu**) recipe *17*
redzēt (III, rędz, redzēja, redzēs) see *3; pa|*redzēt
reize (f, gen. pl. **-žu**) time (multiplied), turn *5*
rēķināt (III, rēķina, rēķināja, rēķinās) calculate *8; iz|*rēķināt
rēķins (m) bill *8*
reportāža (f) report *9*
ręsns (adj.) fat *19*
ręti (adv.) seldom *6*
ręts (adj.) rare *11*
riba (f) rib *4*
rīdzinieks (m) Rīga resident *25*
rīkle (f, gen.pl. **-ļu**) throat *4*
rinda (f) row, line, queue *8*
rīt (adv.) tomorrow *10*
rīts (m) morning *4*
robeža (f) border, frontier *26*
roka (f) hand, arm *4*
rokdarbs (m) handwork, handicraft *20*
rokturis (m) handle *3*
rota (f) ornament, jewelry *18*
roze (f, gen.pl. **-žu**) rose *14*
rudens (m, gen.sg. **-ns**) autumn *8*
rudzumaize (f) rye bread *20*
rūgušpiens (m) sour (curdled) milk *17*
rūgt (I, rūgst, rūga, rūgs) ferment (dough) *17*
rūķis (m) gnome, dwarf *18*
runāt (II, runā, runāja, runās) speak *2; no|*runāt, *pa|*runāties, *sa|*runāties
rupjš (adj.) coarse *17*
rūpnīca (f) factory *21*

S

saaukstēties (II, -ējas, -ējās, -ēsies) catch cold *14*
sa|beigt (I, -beidz, -beidza, -beigs) destroy, spoil *22* see: **beigt**

sabiedrība (f) company, society *26*
sa|braukt (I, -brauc, -brauca, -brauks) drive/run over, assemble *22* see: **braukt**
sacensības (f, pl.) contest *14*
sacīkstes (f, pl.) contest, match *17*
sacīt (III, saka, sacīja, sacīs) say *3; pa|*sacīt
sa|derēt (+ **uz**, + acck.) (III, -dęr, -derēja, -derēs) make a bet *20* see: **derēt**
sa|gaidīt (III, -gaida, -gaidīja, -gaidīs) expect *17* see: **gaidīt**
sa|gatavot (II, -gatavo, -gatavoja, -gatavos) prepare *25* see: **gatavot**
sa|glabāties (II, -bājas, -bājās, -bāsies) preserve *25* see: **glabāt**
sa|ģērbt (I, -ģęrbj, -ģērba, -ģērbs) clothe, dress 17 see: **ģērbt**
saim(i)niece (f) mistress of the household *16*
saimniecība (f) household, farm *21*
saimnieks (m) farmer *21*
sajūta (f) feeling *24*
sakne (f, gen.pl. **-ņu**) root *15*
saknes (f, pl.) vegetables *6*
sa|krāt (I, -krāj, -krāja, -krās) save up, collect, gather *23* see: **krāt**
sa|krist (I, -krīt, -krita, -kritīs) fall apart *10* see: **krist**
sākt (I, sāk, sāka, sāks) start, begin *5*
sa|lauzt (I, -lauž, -lauza, -lauzīs) break, demolish *21* see: **lauzt**
saldētājs (m) freezer *18*
saldumi (m, pl.) sweets *19*
sālnīca, (f), **sālstrauks** (m) salt-cellar, salt-shaker *18*
salds (adj.) sweet *7*
saldais ēdiens (m) dessert *7*
saldu dusu! good night, sweet dreams! *1*
sals (m) frost *19*
sāls (f, gen. sg. **-ls**) salt *7*
salt (I, salst, sala, sals) freeze, get cold *7*
sa|mainīt (III, -maina, -mainīja, -mainīs) exchange *25* see: **mainīt**
sa|maisīt (III, -maisa, -maisīja, -maisīs) mix *17* see: **maisīt**
sa|maksāt (II, -maksā, -maksāja, -maksās) pay, settle (an account) *24* see: **maksāt**
samērā (adv.) fairly *13*
sānis (adv.) aside, sideways *22*
sāns (m) side *4*
saņēmējs (m) receiver *13*
sa|ņemt (I, -ņęm, -ēma, -ņems) receive, welcome *13* see: **ņemt**
sapnis (m) dream *22*
sapņot (II, sapņo, sapņoja, sapņos) dream *24*
sa|prast (I, -prot, -prata, -pratīs) understand *7 see*: **prast**
sapulce (f, gen. pl **-ču**) meeting, conference *14*
sa|rakstīties (III, -rakstās, -rakstījās, -rakstīsies) correspond (with) *22* see: **rakstīt**
sarīkojums (m) event, function *22*
sarkans (adj.) red *5*
saruna (f) conversation *2*
sa|runāties (II, -runājas, -runājās, -runāsies) converse *15* see: **runāties**
sa|sist (I, -sit, -sita, -sitīs) strike together see: **sist**
sa|skaitīt (III, -skaita, -skaitīja, -skaitīs) count up *8* see: **skaitīt**
sa|spiest (I, -spiež, -spieda, -spiedīs) squeeze together *17* see: **spiest**
sastapt (I, sastop, sastapa, sastaps) meet *1*
sa|sukāt (II, -sukā, -sukāja, -sukās) comb *17* see: **sukāt**
sa|taupīt (III, -taupa, -taupīja, -taupīs) save, amass *26* see: **taupīt**
satiksme (f, gen. pl. **-mju**) traffic *13*
satikt/-ies (I, satiek/-as, satika/ās, satiks/-ies) meet *17*
saturs (m) contents *19*
saudzēt (II, saudzē, saudzēja, saudzēs) spare, protect *11*
saukt (I, sauc, sauca, sauks) call, *9; ie|*saukties, *iz|*saukt, *no|*saukt, *uz|*saukt
mani sauc I am called *9*
saule (f, gen.pl. **-ļu**) sun *5*
saulains (adj.) sunny *21*
sausiņš (m) rusk *7*
sauss (adj.) dry *26*
savādi (adv.) peculiar *23*
savienojums (m) connection *13*
sa|vienot (II, -vieno, -vienoja, -vienos) unite, join *25* see: **vienot**
savienots/-a (partc.) connected *19*
savs (pron.) one's own *7*
sēdēt (III, sēž, sēdēja, sēdēs) sit *5; pa|*sēdēt
sędus (adv.) sitting up *14*
sęga (f) blanket *10*
segt (I, sędz, sedza, segs) cover *22*
seja (f) face *4*
sējums (m) volume *23*
sękla (f) seed *1*
sękls (adj.) shallow *26*
sękot (II, sęko, sękoja, sękos) follow *26*
sen (adv.) a long time ago *22*
sēne (f, gen.pl. **-ņu**) mushroom *8*
septiņi seven *2*
sestdiena (f) Saturday *9*
sēsties (I, sēžas, sēdās, sēdīsies) sit down *19; ap|*sēsties, *ie|*sēsties, *pie|*sēsties
seši six *2*
sęta (f) yard, fence *11*
sevišķs (adj.) special *16*
Sibīrija (f) Siberia *23*
siena (f) wall *2*
siers (m) cheese *4*
sieva (f) wife *12*
sievasmāte (f) mother-in-law *23*
sievastęvs (m) father-in-law *23*
sieviete (f, gen.pl. **-šu**) woman *6*
sīknauda (f) change *9*
sile (f. gen.pl. **-ļu**) manger *18*
silts (adj.) warm *3*
siltums (m) warmth *26*
sinepes (pl.) mustard *6*
sīpols (m) onion *17*
sirds (f, gen.sg. **-ds**) heart *10*
sirdsapziņa (f) conscience *26*
sirms (adj.) gray-haired *23*
sirsnība (f) affection, friendliness *26*
sirsnīgi (adv.) sincerely *22*
sist (I, sit, sita, sitīs) strike, hit, slam *18; sa|*sist
sivęns (m) suckling pig *19*
skābs (adj.) sour *16*
skaidri (adv.) clearly, distinctly *12*
skaists (adj.) beautiful *6*
skaitīt (III, skaita, skaitīja, skaitīs) count (up) *8; pār|*skaitīt, *sa|*skaitīt
skaļi (adv.) loudly *3*
skanēt (III, skan, skanēja, skanēs) sound *12; at|*skanēt
skaņa (f) sound *5*
skapis (m) cupboard, closet *1*
skarbs (adj.) harsh, abrupt *23*
skatīties (III, skatās, skatījās, skatīsies) look at, observe *11; ap|*skatīt, *iz|*skatīt, *pa|*skatīties, *pār|*skatīt, *pie|*skatīt
skats (m) view, sight *17*
skola (f) school *2*
skolas biedrs (m) schoolmate *21*
skolniece (f) pupil, school-girl *1*
skolnieks, skolęns (m) pupil, schoolboy *1*
skolotājs/-a (m/f) teacher *1*
skraidīt (III, skraida, skraidīja, skrai-

dīs) run about *18*
skriet (I, skrien, skrēja, skries) run *7; aiz|*skriet, *ap|*skriet, *ie|*skriet, *iz|*skriet, *pa|*skriet, *pie|*skriet
skropsta (f) eyelash *4*
skujas (f) fir needles *18*
skūpstīt (III, skūpsta, skūpstīja, skūpstīs) kiss *26*
skurstenis (m) chimney *5*
slapjš (adj.) wet *10*
slava (f) fame *26*
slavęns (adj.) famous *23*
slavēt (II, slavē, slavēja, slavēs) praise *18*
slāvi (pl.) Slavs *11*
slēgt (I, slędz, slēdza, slēgs) lock, close *21; no|*slēgt
slępęns (adj.) secret *19*
slēpes (f, gen.pl. **-pju**) skies *19*
slēpēt/slępot (II, slēpē, slēpo, -ēja/-oja, -ēs/-os) ski *19*
slēpt (I, slēpj, slēpa, slēps) conceal *19; pa|*slēpt
slidas (pl.) ice skates *19*
slidot (II, slido, slidoja, slidos) ice skate *19*
slieksnis (m) threshold *3*
slikti (adv.) badly *16*
slimība (f) illness, disease *14*
slimnīca (f) hospital *15*
slimnieks (m) patient *14*
slimot (II, slimo, slimoja, slimos) be ill *14; iz|*slimot, *no|*slimot
slims (adj.) sick *14*
slinks (adj.) lazy *10*
slota (f) broom *18*
sludināt (III, sludina, sludināja, sludinās) advertize, announce *11*
smaganas (f, pl.) gums *4*
smags (adj.) heavy *10*
smaidīt (III, smaida, smaidīja, smaidīs) smile *5*
smalki (adv.) fine *17*
smarža (f) odor, scent *24*
smēķēt (II, smēķē, smēķēja, smēķēs) smoke *26*
smiekli (m, pl.) laughter *19*
smiet/-ies (I, smej/-as, smēja/-ās, smies/-ies) laugh *24; iz|*smieties, *pa|*smieties
smilts (f, gen.sg. **-ts**) sand *23*
sniegs (m) snow *16*
sniegt (I, sniedz, sniedza, sniegs) hand, reach *20; pa|*sniegt
snigt (I, snieg, sniga, snigs) snow *19*
solis (m) step *15*
solīt (III, sola, solīja, solīs) promise *13; ap|*solīt
soma (f) handbag *2*
Somija (f) Finnland *2*
somiete (f) **soms** (m) Finnish woman, man *2*
spainis (m) bucket *18*
spārns (m) wing *16*
spēcīgi (adv.) powerfully, forcefully *17*
speķis (m) bacon *17*
spēle (f, gen.pl. **-ļu**) game *21*
spēlēt/-ies (II, spēlē/-jas, spēlēja/-ās, spēlēs/-ies) play, perform *13*
spēt (I, spēj, spēja, spēs) be able, manage *18; pa|*spēt
spiest (I, spiež, spieda, spiedīs) press squeeze *17; sa|*spiest
spīdēt (III, spīd, spīdēja, spīdēs) shine *19*
spilvęns (m) pillow, cushion *14*
spogulis (m) mirror *14*
spriest (I, spriež, sprieda, spriedīs) judge, decide *21; pār|*spriest
spuldze (f, gen.pl. **-džu**) lightbulb *3*
stacija (f) station *12*
staigāt (II, staigā, staigāja, staigās) walk *8; pa|*staigāties
starp (+ acc.) between *14*
starp citu = by the way *22*
stāstīt (III, stāsta, stāstīja, stāstīs) tell, narrate *7; at|*stāstīt, *iz|*stāstīt, *pa|*stāstīt
stāsts (m) story *10*
stāties (I, stājas, stājās, stāsies) place, stand *23; ap|*stāties
stāvēt (III, stāv, stāvēja, stāvēs) stand *5*
stāvlampa (f) floor lamp *3*
stāvs (m) storey, floor *2*
steigties (I, steidzas, steidzās, steigsies) make haste, hurry *12; pa|*steigties
stilbs, liels (m) shin, calf *4*
stirna (f) roe, roe-deer *19*
strādāt (II, strādā, strādāja, strādās) work *6; ap|*strādāt
strādīgs (adj.) industrious *21*
strādnieks (m) worker *6*
straujš (adj.) hasty, rash *13*
strīdēties (III, strīdās, strīdējās, strīdēsies) quarrel *11*
strīds (m) battle, quarrel, controversy *21*
stumt (I, stumj, stūma, stums) push *19; pie|*stumt
stunda (f) lesson, hour *1*
stūrains (adj.) angular *18*
stūris (m) corner *19*
sudrabs/sidrabs (m) silver *24*
sūdzēties (III, sūdzas, sūdzējās, sūdzēsies) complain *21*
suka (f) brush *11*
sukāt (II, sukā, sukāja, sukās) brush, comb *11*
sula (f) juice *4*
suns (m, gen.sg. **suņa**) dog *16*
sūtīt (III, sūta, sūtīja, sūtīs) dispatch, send *17; at|*sūtīt, *pa|*sūtīt
sūtniecība (f) embassy *23*
svaigs (adj.) fresh *7*
svainis (m) brother-in-law *23*
svari (m, pl.) scales *18*
svarīgi (adv.) important *18*
svārki (m, pl.) skirt (jacket, coat) *11*
svece (f. gen.pl. **-ču**) candle *5*
svečturis (m) candlestick *3*
sveicināt (III, sveicina, sveicināja, sveicinās) greet, salute *5; pa|*sveicināt
sveika! sveiks! sveiki! hello! hi! *1*
sveikt (I, sveic, sveica, sveiks) greet *6 ap|*sveikt
sveķi (m, pl.) resin *26*
svērt (I, sver, svēra, svērs) weigh *9; no|*svērt
svešs (adj.) strange, unfamiliar *7*
svētdiena (f) Sunday *9*
svētīgs (adj.) holy *21*
svētīt (II. svētī, svētīja, svētīs) bless *17*
svętki (m, pl.) festival, holiday *9*
svęts (adj.) holy *9*
sviestmaize (f. gen.pl.- **žu**) sandwich *4*
sviests (m) butter *4*
svilpe (f, gen.pl. **-pju**) whistle *20*
svilpt (I, svilpj, svilpa, svilps) whistle *19*
svilpot (II, svilpo, svilpoja, svilpos) whistle *19*
svinēt (III, svin, svinēja, svinēs) celebrate *17*
svinīgi (adv.) in a solemn and festive manner *17*

Š

šad tad (adv.) now and then *10*
šāds (pron.) such, of this kind *9*
šaurs (adj.) narrow *25*
šausmas (f, pl.) horror *21*

še! (= ņem!) take! *14*
šeit (adv.) here *9*
šis/šī (m/f dem.pron.) this *1*
šis tas (pron.) this and that *22*
šķiņķis (m) ham *6*
šķirstīt (III, šķirsta, šķirstīja, šķirstīs) turn over, leaf through *19*
šķirt (I šķir, šķīra, šķirs) part, divide *13; at|šķirties*
šķirtenis/-e (m, f) divorcee *23*
šķīvis (m) plate *7*
šodien (adv.) today *5*
šoferis (m) driver *20*
šoreiz (adv.) this time *5*
šorīt (adv.) this morning *4*
šoziem (adv.) this winter *21*
šūpoties (II, šūpojas, šūpojās, šūposies) swing *22*

T

taču (part.) indeed *9*
tad (adv.) then *5*
tādēļ ka (conj.) because *20*
tāds (pron.) such *5*
tāfele (f, gen.pl. **-ļu**) blackboard *2*
tagad (adv.) now *2*
tagadne (f) present *11*
taisīt (III, taisa, taisīja, taisīs) prepare, make *8; aiz|taisīt, at|taisīt, uz| taisīt*
taisīties (III, taisās, taisījās, taisīsies) get ready *22*
taisni (adv.) straight *5*
taisnība (f) truth *6*
taksometrs (m) taxi *25*
tālāk (adv.) further *19*
tālrunis, telefons (m) telephone *3*
tālu (adv.) far off *8*
tante (f, gen.pl. **-šu**) aunt *7*
tāpat (vien) (adv.) nothing in particular *3*
tāpēc (conj.) therefore *4*
tāpēc ka (conj.) because *21*
tapt (I, top, tapa, taps) become *18*
tas/tā (m/f dem.pron.) that *1*
ta pati (f), **tas pats** (m) the same *9*
tase (f. gen.pl. **-šu**) cup *5*
taukains (adj.) fatty, greasy *17*
taupīt (III, taupa, taupīja, taupīs) save *26; sa|taupīt*
tauta (f) folk, nation *11*
tautasdziesma (f) folksong *11*
tautisks (adj.) national *20*
tavs (pron.) your(s) sg.*2*
te (adv.) here; suddenly *1, 6*
tecēt (III, tęk, tecēja, tecēs) run along, flow *19*
teikt (I, teic, teica, teiks) say, tell *19; ie|teikt, pa|teikt, pie|teikt*
tēja (f) tea *4*
tējkarote (f, gen.pl. **-šu**) teaspoon *17*
televīzija (f) TV *4*
tēlnieks (m) sculptor *25*
tęlpa (f) space *22*
teļš (m) calf *19*
tērps (m) dress, attire *20*
tētis (m, gen.sg. **tēta**) daddy *1*
tēvabrālis, tēvocis (m) uncle *2*
tēvija (f) fatherland, native country *17*
tęvs father *1*
ticējums (m) belief *16*
ticēt (III, tic, ticēja, ticēs) believe *11*
tiesības (f, pl.) rights, (licence) *19*
tiesnesis (sportā) referee *20*
tiešām! really! indeed! *6*
tieši (adv.) precisely *12*
tievs (adj.) thin *19*
tik (adv.) so *3*
tikai (adv.) only *2*
tikpat (adv.) just as *4*
tikšanās (f) **satikšanās** (f) meeting, rendezvous **26**
tikt (I, tiek, tika, tiks) get *13; sa|tikt, sa|tikties*
tilts (m) bridge *8*
tirgus (m, gen. sg. **-us**) market *18*
tīrīt (III, tīra, tīrīja, tīrīs) clean *11; no|tīrīt*
tīrs (adj.) clean *6*
tīrums (m) field *1*
tomēr (conj.) however *9*
tornis (m) tower *22*
toreiz (adv.) at that time *9*
trakot (II, trako, trakoja, trakos) go berserk, rage, rave *19*
trauks (m) dish *16*
trauki (pl.) china, crockery *16*
treneris (m) coach *20*
trenēties (II, trenējas, trenējās, trenēsies) go to training practice, workout *17*
trepes (f, pl.) stairs *14*
trešdiena (adv.) Wednesday *9*
trimda (f) exile *22*
trīs three *1*
troksnis (m) noise, sound *19*
trokšņains (adj.) noisy *19*
trolejbuss (m) trolleybus *25*
trūkt (I, trūkst, trūka, trūks) be lacking *9*
tu (pron.) you (sg) *1*
tukšs (adj.) empty *13*
tūlīt (adv.) immediately *12*
tulkot (II, tulko, tulkoja, tulkos) translate *22*
tumsa (f) darkness *11*
tumšs (adj.) dark *7*
tur (adv.) there *1*
turēt (III, tur, turēja, turēs) hold, keep *8; pa|turēt*
turēties (III, turas, turējās, turēsies) hold on (to) *13*
turp (adv.) there *6*
turpināt (III, turpina, turpināja, turpinās) continue *20*
tuvinieks (m) relative *26*
tuvu (adv.) near *5*
tuvums (m) nearness, proximity *7*

U

ūdens (m, gen.sg. **-ns**) water *11*
ūdenszāle (f, gen.pl. **-ļu**) seaweed, water-plant *26*
uguns (f, gen.sg. **-ns**) fire *10*
un (conj.) and *1*
un tā tālāk (= **u.t.t**) and so on, etc. *8*
upe (f, gen.pl. **-pju**) river *8*
ūsas (pl.) moustache, mustache *19*
uz (+ acc.) to, (+ gen.) on *3, 5*
uzacs (f, gen.sg. **-cs**) eyebrow *4*
uz|augt (I, -aug, -auga, -augs) grow up *10* see: **augt**
uz|braukt (I, -brauc, -brauca, -brauks) drive up, drive on/over *19* see: **braukt**
uz|brucējs (m) (sportā) attacker *20*
uz|celt/-celties (I, ceļ/-as, cēla/-ās, cels/-ies) lift up, rise, get up *22* see: **celt**
uz|dziedāt (III, -dzied, -dziedāja, -dziedās) start singing *20* see: **dziedāt**
uz|dzīvot (II, -dzīvo, -dzīvoja, -dzīvos) go out to a party/entertainment *17* see: **dzīvot**
uz|ęlpot (II, -ęlpo, -ęlpoja, -ęlpos breathe in *26* see: **ęlpot**
uz|gāzties (I, -gāžas, -gāzās, -gāzīsies) fall upon *17* see: **gāzt**
uz|kāpt (I, -kāpj, -kāpa, -kāps) ascend, climb up *17 see*: **kāpt**
uz|klausīt (III, -klausa, -klausīja, -klausīs) listen to *23* see: **klausīt**
uz|labot (II, -labo, -laboja, -labos) improve *7 see*: **labot**

uz|likt (I, -liek, -lika, -liks) put on *18* see: **likt**
uz|nākt (I, -nāk, -nāca, -nāks) come up (suddenly) *17* see: **nākt**
uzmanība (f) attention *23*
uzmanīgi (adv.) carefully *8*
uz|ņemt (I, -ņem, -ņēma, -ņems) pick up *26* see: **ņemt**
uzņēmums (m) firm, company *21*
uz|pūst (I, -pūš, -pūta, -pūtīs) blow *10* see: **pūst**
uz redzēšanos! uz redzi! be seeing you! so long! *3*
uz|saukt (I, -sauc, -sauca, -sauks) shout to *26* see: **saukt**
uzskats (m) opinion *19*
uz|smaidīt (III, -smaida, -smaidīja, -smaidīs) smile at *16* see: **smaidīt**
uzstādīt (III, -stādu, -stādīju, -stādīs) (sportā) achieve, set *20*
uztraukties (I, uztraucas, uztraucās, uztrauksies) be upset, disturbed *26*
uzvara (f) victory *20*
uzvārds (m) surname *8*
uzvarēt (III, uzvar, uzvarēja, uzvarēs) win *20*
uz|vārīt (III, -vāra, -vārīja, -vārīs) boil *18* see: **vārīt**
uzvešanās (f) behavior, conduct *17*
uz|vilkt (I, -vęlk, -vilka, -vilks) put on *18* see: **vilkt**
uz|zīmēt (II, -zīmē, -zīmēja, -zīmēs) design, draw *19* see: **zīmēt**
uz|zināt (III, -zina, -zināja, -zinās) come to know, find out *22* see: **zināt**

V

vācelīte (f, gen, pl. **-šu**) little box *14*
vāciete (f) **vācietis** (m) German woman, man *2*
Vācija (f) Germany *2*
vai (interrog. part.) *1*
vai (conj.) or *2*
vaigs (m) cheek *4*
vainags (m) wreath *18*
vainīgs (adj.) guilty *8*
vairāk (compar. part.) more *4*
vairāki (adj. pl.) several *2*
vairs (adv.) no longer *6*
vajadzēt (III, vajag, vajadzēja, vajadzēs) (+ dat.) need *8*
vajadzīgs (adj.) necessary *9*
vakar (adv.) yesterday *13*
vakariņas (f, pl.) evening meal, dinner, supper *3*
vakars (m) evening *3*
vakarējs (adj.) yesterday's *23*
valdīt (III, valda, valdīja, valdīs) rule *21; pār|*valdīt
valoda (f) language *7*
valsts (f, gen.sg. **-ts**) state, nation *10*
vaļā (adv.) free, open *5*
vanags (m) hawk *19*
vanna (f) bathtub *11*
varbūt (adv.) maybe, perhaps *5*
vārdnīca (f) dictionary *15*
vārds (m) name, word *7*
varęni (adv.) magnificient, grand *17*
varēt (III, var, varēja, varēs) be able *3*
vārīt (III, vāra, vārīja, vārīs) cook, boil *18; uz|*vārīt
vārna (f) crow *19*
varonis (m) hero *26*
vārti (m, pl.) gate *25*
vārtsargs (m) (sportā) goalkeeper *20*
vasara (f) summer *21*
vasarnīca (f) summer house, cabin *8*
vęcāki (m, pl.) parents *4*
vecīgs (adj.) aged *21*
vęcmāmiņa (f) grandmother *4*
vęcmodīgs (adj.) old fashioned *14*
vęcs (adj.) old *1*
vęctēvs (m) grandfather *12*
vęcums (m) age *8*
vędękla (f) daugther-in-law *23*
vędęrs (m) stomach, abdomen *4*
VEF = Valsts elektrotehniskā fabrika State Electrical Factory *23*
veidlapa (f) questionnaire *8*
veidot (II, veido, veidoja, veidos) form, shape *11; iz|*veidot, *pār|*veidot
veikals (m) shop, store *6*
vējš (m) wind *14*
vēl (adv.) still *3*
vēlreiz (adv.) once more *5*
vēlāk (adv.) later on, afterwards *22*
vēlēt/-ies (III, vēl/-as, vēlēja/-ās, vēlēs/-ies) wish, desire; elect *13, 18*
vęlns (m) devil *13*
vęls (adj.) late *6*
veltīt (II/III, veltī/vęlta, veltīja, veltīs) dedicate, donate *23*
vęlu (adv.) late *3*
veļa (f) washing *11*
veļas mašīna (f) washing machine *3*
vęrot (II, vęro, vęroja, vęros) observe, watch *22; ie|*vęrot, *no|*vęrot
vērsis (m) ox 19
vērt (I, ver, vēra, vērs) open *5; at|*vērt
vērtēt (II, vērtē, vērtēja, vērtēs) appraise *26*
veselība (f) health *15*
veselīgs (adj.) healthy *15*
vęsęls (adj) a whole, healthy *10*
vest (I, vęd, veda, vedīs) carry *9; at|*vest, *ie|*vest, *pār|*vest
vęstule (f. gen.pl. **-ļu**) letter *3*
vęsture (f, gen.pl. **-ru**) history *13*
vęsturisks (adj.) historical *25*
vęsturnieks (m) historian *21*
vętra (f) storm *19*
vidus (m, gen.sg. **-us**) middle *17*
Vidzeme (f) province in Latvia *17*
viegls (adj.) light, easy *10*
vieglprātīgs (adj.) scatter-brained, irresponsible *21*
vien (part.) only *3*
vienāds (adj.) one of a kind, identical *8*
vienība (f) team *20*
vienīgais/-ā (adj.) the only one *22*
vienkāršs (adj.) simple *15*
vienmēr (adv.) always *3*
vienot (II, vieno, vienoja, vienos) unite *25*
viens one *1*
viens pats (m), **viena pati** (f) alone *3*
viesmīle (f, gen.pl. **-ļu**) waitress *20*
viesmīlīgs (adj.) hospitable *23*
viesnīca (f) hotel *23*
vieta (f) place, seat *10*
vietējs (adj.) local *13*
vīksna (f) elm *19*
vilciens (m) train *12*
vilināt (III, vilina, vilināja, vilinās) tempt *23*
vilkt (I, vęlk, vilka, vilks) put on (cloth), pull, move *14: ie|*vilkt, *iz|*vilkt, *uz|*vilkt
vilnis (m) wave *22*
vingrinājums (m) exercise *15*
vingrošana (f) gymnastics, physical education *17*
vingrot (II, vingro, vingroja, vingros) exercise *17*
vīns (m) wine *5*
viņa (pron.) she *1*
viņa (m, gen.sg.) his *2*
viņas (f, gen.sg.) her *2*
viņas (f, pl.) they (f) *1*
viņi (m, pl.) they (m) *1*
viņš (pron.) he *1*
viņu (f/m gen.pl.) their *2*
vira, zupa (f) soup *7*
vīramāte (f) mother-in-law *23*

vīratēvs (m) father-in-law *23*
vīrietis (m) man *6*
vīrs (m) man, husband *16*
virs (+ gen.), **virsū** (adv.) above, on top *14*
virtuve (f, gen.pl. **-vju**) kitchen *3*
vis (emphat. part.) by no means, too *14*
visāds (adj.) of all kinds, various *16*
vispār (adv.) generally *22*
vispārīgs (adj.) general, public *17*
vispirms (adv.) first of all *4*
viss (sg.) **visi** (pl.) all, everybody *2*
vista (f) hen *16*
visur (adv.) everywhere *9*
vītne (f, gen.pl. **-ņu**) garland *18*
vizošs/-a (partc.) glittering *22*

Z

zābaks (m) boot *6*
zagt (I, zog, zaga, zags) steal *18; no|*zagt
zaķis (m) rabbit, hare *19*
zāle (f, gen.pl. **-ļu**) grass *21*
zāle (f, gen. pl. **-ļu,** note: intonation!) hall *25*
zāles (pl.) medicine *14*
zaļot (II, zaļo, zaļoja, zaļos) blossom *10*
zaļš (adj.) green *2*
zarna (f) intestine *4*
zaudēt (II, zaudē, zaudēja, zaudēs) lose *20; pa|*zaudēt
zeķe (f, gen.pl. **-ķu**) sock, stocking *12*
zęlts (m) gold *13*
zem (+ acc.) under *10*
zeme (f, gen.pl. **-mju**) earth, land *8*
Zęmgale province in Latvia *17*
zęms (adj.) low *2*
zęmu (adv.) low *9*
zēns (m) boy *4*
ziedēt (III, zied, ziedēja, ziedēs) bloom *14*
ziedot (II, ziedo, ziedoja, ziedos) contribute *22*
ziema (f) winter *10*
Ziemsvētki (m, pl.) Christmas *18*
ziepes (pl.) soap *11*
ziest (I, ziež, zieda, ziedīs) smear *17; ap|*ziest
zilbe (f, gen.pl. **-bju**) syllable *15*
zils (adj.) blue *2*
zīmēt (II, zīmē, zīmēja, zīmēs) draw *15; at|*zīmēt, *uz|*zīmēt
zīmētājs (m) draftsman *15*
zīmulis (m) pencil *2*
zināt (III, zina, zināja, zinās) know *2; uz|*zināt
zinātne (f, gen.pl. **-ņu**) science *8*
zinātnieks (m) scientist *15*
ziņa (f) information, note *21*
ziņkārīgs (adj.) curious *19*
zirgs (m) horse *16*
zirnis (m) pea *16*
zivs (f, gen.sg. **-vs,** *dim.*: **zivtiņa**) fish *10*
zobs (m) tooth *8*
zobu sāpes toothache *14*
zods (m) chin *4*
zoss (f, gen.sg. **-ss**) goose *16*
znots (m) son-in-law *23*
zupa (f) soup *7*
zust (I, zūd, zuda, zudīs) disappear, vanish *10;* **pa|zust**
zvaigzne (f, gen.pl. **-žņu**) star *17*
zvanīt (III,zvana, zvanīja, zvanīs) call (on the telephone), ring *3; pie|*zvanīt
zvans (m) bell *17*
zvejnieks (m) fisherman *19*
zvērs (m) animal *13*
zvērudārzs (m) zoo *13*
zviedriete (f) **zviedrs** (m) Swedish woman, man *2*
Zviedrija (f) Sweden *2*
zviedru laiki (m, pl.) the period of Swedish rule *21*
zviegt (I, zviedz, zviedza, zviegs) neigh *24*
zvirbulis (m) sparrow *19*

Ž

žāvētājs (m) dryer *3*
žēl (adv.) a pity *9*
žēlums (m) pity *22*
žoklis (m) jaw *4*
žurnāls (m) magazine *2*

ENGLISH – LATVIAN GLOSSARY

(consists of 1500 words)

A

(be) able to prast, spēt I
about ap (+ acc.), par (+ acc.)
above virs (+ gen.)
abroad (adv.) ārzemēs (loc.pl.)
abrupt skarbs (adj.)
acquaintance paziņa (m, f)
acquire, tr. iegūt I
adjust, tr. piemēroties II
adults pieaugušie (m, pl.)
advantageous izdevīgs (adj.)
advertise, tr. sludināt III
affection sirsnība (f)
affix, tr. pielikt I
afternoon pēcpusdiena (f)
afterwards, (adv.) pēc tam
again atkal (adv.)
against pret (+ acc.)
age vecums (m)
aged vecīgs (adj.)
agree upon, intr. norunāt II
air gaiss (m)
air mail gaisa pasts
aeroplane/airplane lidmašīna (f)
alder alksnis (m)
all viss (pron.)
allow, tr. ļaut I
(be) allowed būt atļautam, drīkstēt III
almost gandrīz (adv.)
alone (adj.) viens pats/pati (pron., m/f)
along gar (+ acc.), pa (+ dat.)
already jau (adv.)
also arī (adv.)
although kaut gan (conj.)
always vienmēr (adv.)
(be) amazed brīnīties III
amber dzintars(m)
and un (conj.)
angry dusmīgs (adj.)
(be) angry dusmoties II
angular stūrains (adj.)
animal zvērs (m)
ankle potīte (f)
another cits (pron.)
answer, tr. atbildēt III
subst. atbilde (f)
antler (briežu) rags (m)
anyone kāds (pron.)
anything kaut kas (pron.)
apartment dzīvoklis (m)
appear, intr. izskatīties III
apple ābols (m)
apple tree ābele (f)
appraise, tr. vērtēt II
appetite ēstgriba, apetīte (f)
approximately apmēram (adv.)
arm roka (f)
armpit paduse (f)
around apkārt (adv.)
arrange, tr. iekārtot, izkārtot II
arrive, intr. ierasties, pienākt I
art māksla (f)
article manta (f)
as kā (conj.)
ask, tr. intr. jautāt II, lūgt I, prasīt III
ash (tree) osis (m)
ash-tray pelnu trauks (m)
aspen apse (f)
at pie (+ gen.)
attend, tr. apmeklēt II
attention uzmanība (f)
attic bēniņi (pl.)
aunt tante, krustmāte (f)
author rakstnieks (m)
autumn rudens (m)
away nost, projām (adv.)

B

back mugura (f)
back atpakaļ (adv.)
bacon speķis, bekons (m)
badly slikti, ļauni (adv.)
bake, tr. cept I
baking sheet, tray cepamā plāts (f)
balcony balkons (m)
Baltic languages baltu valodas (pl.)
(the) Baltic sea Baltijas jūra (f)
bare pliks (adj.)
basement pagrabs (m)
basket kurvis (m)
basket ball basketbols, baskets (m)
bathe, intr. peldēties III
bathroom vannas istaba (f)
battle cīņa (f)
beach pludmale, jūrmala (f)
bear lācis (m)
beard bārda (f)
beater, whisk putotājs (m)
beautiful daiļš, skaists (adj.)
beauty daiļava (f), skaistums (m)
be, intr. būt (irreg.)
because jo (conj.)
become, intr. kļūt, tapt I
become accustomed (to) pierast (pie) I
become tedious apnikt I (+ dat.)
bed gulta (f)
bedroom guļamistaba (f)
bee bite (f)
before iepriekš, pirms (+ gen.)
beg, tr. lūgt I
begin, tr. sākt I
beginner iesācējs (m)
behind aiz (+ gen.)
belief ticējums (m)
believe, tr. ticēt III
bell zvans (m)
belong (to), intr. piederēt III (+ dat.)
berry oga (f)
berry alder ieva (f)
besides (adv.) pie tam
between starp (+ acc.)
bicycle divritenis, ritenis (m)
big liels (adj.)
bill rēķins (m), aplēse (f)
billy-goat āzis (m)
birch bērzs (m)
bird putns (m)
birdcherry ieva (f)
birthday dzimšanas diena (f), dzimumdiena (f)
biscuits cepumi (m, pl.)
bite tr. kost I
black melns (adj.)
blackboard tāfele (f)
blanket sega (f)
bless, tr. svētīt II
blind akls (adj.)
blood asins (f)
bloom, intr. ziedēt III
blossom, intr. zaļot II
blow tr. (uz) pūst I
blue zils (adj.)
boar kuilis (m)
boat kuģis (m), laiva (f)
body augums, ķermenis (m)
bone kauls (m)
book grāmata (f)
bookcase gāmatplaukts (m)
book-keeper grāmatvedis (m)
boot zābaks (m)

border robeža (f)
boring garlaicīgi (adv.) (+ dat.)
(be) born būt dzimušam, dzimt I
borrow tr. aizņemties (I)
both abi (m) abas (f)
bottle pudele (f)
boundary robeža (f)
bowl bļoda (f)
boy zēns, puika (m)
brave drošs (adj.)
bread maize (f)
breakfast brokastis (f, pl.)
breast krūts (f)
breathe, intr. ņelpot II
breathe out izņelpot, uzņelpot II
bride līgava (f)
bridge tilts (m)
bright gaišs (adj.)
bring, tr. atvest I
broadcast, tr. pārraidīt, raidīt III
broom slota (f)
brother brālis (m)
brother-in-law svainis (m)
brown brūns (adj.)
brush, tr. sukāt II
subst. suka, birste (f)
bucket spainis (m)
building ēka (f)
build, tr. celt I
burn, intr., tr. degt I
bus autobuss (m)
bush krūms (m)
but bet (conj.)
butcher miesnieks (m)
butter sviests (m)
button poga (f)
buy, tr. pirkt I
buyer pircējs (m)
byre kūts (f)

C

cabbage kāposts (m)
calculate, tr. rēķināt III, skaitīt III
calculation rēķins (m), aplēse (f)
calf teļš (m)
call, tr. saukt I
(telephone) piezvanīt III
calm (down), tr. (no) mierināt III
calmly mierīgi (adv.)
candle svece (f)
capable dūšīgs, spējīgs (adj.)
car auto (m), automašīna (f)
carefully uzmanīgi (adv.)
caress, tr. glāstīt III
carpet/rug grīdsēga (f), tepiķis (m)
carrot burkāns (m)
carry, tr. vest, nest I
(in) ienest I
carver/carving knife dūcis (m)
castle pils (f)
cat kaķis (m)
catch, tr. ķert I
ceiling griesti (m, pl.)
cellar, basement pagrabs (m)
celebrate, tr. svinēt III
(midsummer) līgot III
cemetery kapsēta (f), kapi (pl.)
century gadsimts, gadusimtenis (m)
certainly droši, noteikti (adv.)
change, tr. intr. mainīt, mainīties III
(subst.) maiņa (f), **(also:** sīknauda (f)
chair krēsls (m)
chat, intr. parunāties (ar) II
cheap lēts (adj.)
cheek vaigs (m)
cherry ķirsis (m)
cheese siers (m)
chicken cālis (m)
child bērns (m)
childhood bērnība (f)
childish bērnišķīgs (adj.)
chemist ķīmiķis (m)
chimney dūmenis, skurstenis (m)
chin zods (m)
china trauki (m, pl.)
chives loki (m, pl.)
choir koris (m)
choose, tr. izvēlēties III
christening kristības (f. pl.)
Christmas Ziemsvētki (m, pl.)
church baznīca (f)
church service dievkalpojums (m)
cinema kino, kinoteātris (m)
circumstance apstāklis (m)
city pilsēta (f)
class klase (f)
clean, tr. tīrīt III, (adj.) tīrs
clearly skaidri (adv.)
clerk ierēdnis (m)
clever gudrs (adj.)
climb, tr. kāpt I
clock pulkstenis (m)
closet, cupboard skapis (m)
clothes drēbes (f, pl.)
cloud mākonis (m)
cloudy mākoņains (adj.)
cloves, pl. nagliņas (f, pl.)
coarse rupjš (adj.)
coast krasts (m)
coat mētelis (m) svārki (m, pl.)
cock/rooster gailis (m)
coffee kafija (f)
cold auksts (adj.)
(get) cold salt I
(catch) a cold saaukstēties II
collapse, intr. sagāzties, sabrukt I
collect, tr. krāt I
collector krājējs (m)
colour/color krāsa (f)
colourful/colorful krāsains, krāšņs (adj.)
colt kumeļš (m)
comb, tr (iz) sukāt II
(subst.) suka, ķemme (f)
come, intr. nākt I
comfortable ērts (adj.)
coming, next nākamais /-ā (partc.)
command pavēle (f)
camomile kumelītes (f, pl.)
company sabiedrība (f), uzņēmums (m)
complain, intr. sūdzēties III
completely pilnīgi, gluži (adv.)
compote/stewed fruit kompots (m)
comrade biedrs (m), biedre, biedrene (f)
conclude, tr. nobeigt I
congratulate, tr. apsveikt I
congratulation apsveikums (m)
connected savienots /-a (partc.)
connection savienojums (m)
conquer, tr. iekarot II, izcīnīt III
conscience sirdsapziņa (f)
consumer pircējs (m), patērētājs (m)
contents saturs (m, sg.)
contest sacīkstes (f, pl.)
continue, tr., intr. turpināt, turpināties III
contribute, tr. ziedot II
conversation saruna (f)
converse, intr. sarunāties II
convince, tr. pārliecināt III
cook, tr. vārīt III
(subst.) pavārs (m)
cork korķis (m)
corner stūris (m)
correct, tr. izlabot II, (adj.) pareizs
corridor, hallway gaitenis, koridors (m)
cost, intr. (iz) maksāt II
cottage cheese biezpiens (m)
couch dīvāns, zvilnis (m)
cough klępus (m)
of course protams (adv.)
cousin māsīca (f), brālēns (m)
count, tr. skaitīt, rēķināt III

country lauki (m, pl.)
cow govs (f)
cozy/cosy omulīgi (adv.)
crane dzērve (f)
cream krējums (m)
creed konfesija (f), ticības apliecība
criticize, tr. pelt I, kritizēt II
crockery (mālu) trauki (m, pl.)
crossing pāreja (f)
crow vārna (f)
crowd drūzma (f)
crown krona (f)
cry, intr. raudāt III, kliegt, brēkt I
cuckoo dzęguze (f)
cup krūze (f)
cupboard skapis (m), bufete (f)
curious ziņkārīgs (adj.)
Curonians kurši (m, pl.)
curtain, drapes aizkars (m)
cushion spilvęns (m)
customs muita (f, sg.)
cut, tr. griezt I

D

dance deja (f)
dandelion pienene (f)
dangerous bīstams (adj.)
dark tumšs (adj.)
darkness tumsa (f)
daughter meita (f)
daughter -in-law- vędekla (f)
day diena (f)
deaf kurls (adj.)
dear mīļš (adj.)
death nāve (f)
decide, tr. nolemt I
dedicate, tr. veltīt III
deer briedis (m), strina (f)
degenerate, intr. panīkt I
degree grāds (m)
definite noteikts (adj.)
delay, tr. kavēt II
depart, intr. atiet, doties I
derive, tr. atvasināt III
desire, tr. vēlēties III
desk rakstāmgalds (m)
dessert saldais ēdiens (m), deserts (m)
destiny liktenis (m)
destroy, tr. nopostīt III
deteriorate, intr. panīkt I, bojāties II
devil vęlns (m)
diary dienasgrāmata (f)
dictionary vārdnīca (f)
die, intr. mirt I
dig, tr. rakt I
differ, intr. atšķirties I
difficult grūti (adv.)
dill dilles (f, pl.)
dining room ēdamistaba (f)
dinner pusdienas (f, pl.)
disembark, tr., intr. izkāpt I
dispatch, tr. nosūtīt III
disease slimība (f)
dish trauks (m)
(be) disturbed būt uztrauktam, uztraukties I
divorcee šķirtenis (m), šķirtene (f)
do, tr. darīt III
dog suns (m)
doctor ārsts (m), ārste (f), doktors
doll lelle (f)
donkey ēzelis (m)
door durvis (f. pl.)
dough mīkla (f)
dove balodis (m), dūja (f)
down apakšā (adv.)
draftsman/draughtsman zīmētājs (m)
drapes aizkari (m, pl.)
draw zīmēt II, also: vilkt I
drawer atvilkne (f)
dream sapnis (m)
dress tērps (m), kleita (f)
(get) dressed ģērbt mugurā, ģērbties
dresser kumode (f)
drink, tr. dzert I
drive, tr. braukt, dzīt I
dry sauss (adj.)
dryer žāvētājs (m)
duck pīle (f)
dumb mēms (adj.)
during (this time) = pa (to laiku)
dust putekļi (m, pl.)
dusty putekļains (adj.)
duty pienākums (m)
Dvina (river) Daugava (f)
dwarf rūķis (m)

E

each katrs (pron.)
eager kārs (+ pēc) (adj.)
eagle ērglis (m)
ear auss (f)
early agrs (adj.)
earth zeme (f)
Easter Lieldienas (f, pl.)
eat, tr. ēst I
easy viegls (adj.)
edge mala (f)
egg ola (f)
eight astoņi
elbow ęlkonis (m)
elevator lifts (m)
elm vīksna (f)
embassy sūtniecība (f)
employee ierēdnis, darbinieks (m)
empty tukšs (adj.)
enchanting pasakains (adj.)
end, tr., intr. nobeigt I
(subst.) gals (m), beigas (f, pl.)
endeavour, intr. censties I
ending galotne (f)
enormous milzīgs (adj.)
enough diezgan (adv.)
(be) enough pietikt I
enter tr., intr. ienākt I
entrance ieeja (f)
entirely galīgi, pilnīgi (adv.)
envelope aploksne (f), kuvērs (m)
especially īpaši, speciāli (adv.)
estate muiža (f)
Estonian igaunis(m), igauniete (f), igauniski (adv.)
etc., et cetera = u.t.t., un tā tālāk
eternal mūžīgs (adj.)
evening vakars (m)
evening meal vakariņas (f. pl.)
event sarīkojums, gadījums (m)
every(one), everybody katrs, ikviens (pron.)
everywhere visur (adv.)
eye acs (f)
eyebrow uzacs (f)
eyelash skropsta (f)
eyelid plakstiņš (m)
exact pareizs, precīzs (adj.)
example paraugs, piemērs (m)
exception izņēmums (m)
exchange, tr. intr. (iz) mainīt, apmainīties III
exercise, intr. vingrot II
(subst.) vingrinājums (m)
exert, tr. pūlēties III
excerpt izvilkums (m)
excuse, intr. atvainot II
excursion izbraukums (m), ekskursija (f)
exhibition izstāde (f)
exile trimda (f)
exit izeja (f)
exploit, tr. izmantot II
explore, tr. pētīt III
expensive dārgs (adj.)
extraordinarily ārkārtīgi (adv.)

F

face seja (f)
factory rūpnīca, fabrika (f)
fairly samērā (adv.), puslīdz (adv.)
fairy tale pasaka (f)
fall, intr. gāzties, krist I
fame slava (f)
family ģimene (f), cilts (f)
famous slavens (adj.)
farm lauksaimniecība, saimniecība, farma (f)
farmer zemnieks, lauksaimnieks (m)
fast ātrs (adj.)
fat resns (adj.)
father tēvs (m)
father-in-law vīratēvs, sievastēvs
fatherland dzimtene, tēvija (f)
fatty taukains (adj.)
favorite/favourite iemīļots (adj.)
favourable izdevīgs, labvēlīgs (adj.)
feel, tr., intr. just, justies I
feeling sajūta (f)
fellow puisis (m)
few maz (adv.)
ferment, intr. rūgt I
festival svētki (m, pl.)
fiction daiļliteratūra(f)
field lauks, tīrums (m)
fill (in) izpildīt III
filling pildījums (m)
finally beidzot (adv.)
find,. tr. atrast I
fine jauks, smalks (adj.)
finger pirksts (m)
finish, tr., intr. beigt, beigties I
Finn soms (m), somiete (f)
fire uguns (f)
firewood malka (f)
fireplace kamīns (m)
firm uzņēmums (m), firma (f)
fir needle skuja (f)
first (of all) vispirms (adv.)
fir tree egle (f)
fish zivs (f), zivtiņa (dim.)
fisherman zvejnieks (m)
fit, tr., intr. piestāvēt (+ dat.) III
five pieci
flag karogs (m)
flat/apartment, condominium (Amer.) dzīvoklis (m)
flesh miesa (f)
flight lidojums (m), lidošana
floor grīda (f), **also:** stāvs (m)
floor lamp stāvlampa (f)
flour milti (m, pl.)
flow, intr. tecēt III
flower puķe (f), zieds (m)
fly, intr. lidot II
foal kumeļš (m)
fog migla (f)
folk tauta (f), ļaudis (m, pl.)
folksong tautasdziesma (f)
follow, tr., intr. sekot II
food pārtika (f), ēdiens (m)
fool, tr. muļķot II
foot kāja, pēda (f)
forbid, tr. aizliegt I
forehead piere (f)
forenoon priekšpusdiena (f)
foresee, tr. paredzēt III
forest mežs (m)
forget, tr. aizmirst I
fork dakšiņa (f)
form veidlapa (f)
fortress cietoksnis (m)
four četri
foundation pamats (m)
fox lapsa (f)
free brīvs (adj.)
freeze, intr. salt I (+ dat.)
freezer saldētājs (m)
fresh svaigs (adj.)
friend draugs (m), draudzene (f)
friendliness draudzība, sirsnība (f)
friendly laipni (adv.)
(be) frightened baidīties III
from no (+ gen.)
frontier robeža (f)
frost sals (m)
fruit (sg.) auglis (m)
fry, tr. cept I
Friday piektdiena (f)
fulfill/fulfil, tr. izpildīt III
full pilns (adj.)
function sarīkojums (m)
funny jocīgs (adj.)
fur coat kažoks (m)
further tālāk (adv.)
furthermore = bez tam
future nākotne (f)

G

game spēle (f)
garbage atkritumi (m, pl.)
gardener dārznieks (m)
garland vītne (f)
gate vārti (m, pl.)
gather (up), tr. (sa)lasīt III
general vispārīgs (adj.)
generation paaudze (f)
get, tr. dabūt II
get off izkāpt I
get ready, tr., intr. taisīties III
get (somewhere) intr. nokļūt (kaut kur)
giant milzis (m)
gift balva, dāvana (f)
ginger bread piparkūka (f)
girl meita, meitene (f)
girlfriend draudzene (f)
give, tr. dot I
give up atsacīties III
glad priecīgs (adj.)
gladly labprāt (adv.)
glass glāze (f), stikls (m)
glasses brilles, acenes (pl.)
glitter, intr. mirdzēt III
go, intr. iet (irreg.)
go astray/get lost, intr. apmaldīties III
goat kaza (f)
God Dievs (m)
goddaughter krustmeita (f)
godfather krusttēvs (m)
godmother krustmāte (f)
godson krustdēls (m)
gold zelts (m)
good labs (adj.)
good day! labdien!
good evening! labvakar!
good morning! labrīt!
good night! ar labu nakti!

Saldu dusu!

goose zoss (f)
gossip (a little), intr. papļāpāt II
gradually pamazām (adv.)
grain graudi (m, pl.)
grand varens (adj.)
grandfather vectēvs (m)
granddaughter mazmeita (f)
grandmother vecmāmiņa (f)
grandson mazdēls (m)
grass zāle (f)
gravy mērce (f)
gray/grey pelēks (adj.)
greet, tr. sveikt I
green zaļš (adj.)
greyish pelēcīgs (adj.)
grief bēdas (f, pl.)
grind, tr. malt I
ground/foundation pamats (m)
group grupa (f)
grow up uzaugt I
growth augums (m), augšana (f)
guide, tr. (iz) vadīt III
gums smaganas (f, pl.)
guest ciemiņš, viesis (m)
gymnastics vingrošana (f)

H

hair mati (m, pl.)
half pause (f)
hall zāle (f)
hallway priekšnams, koridors (m)
ham šķiņķis (m)
hand (to), tr. pasniegt I
(subst.) roka (f)
handbag soma (f)
handle rokturis (m)
hang, tr. kārt I
hang out izkārt I
happen, intr, notikt I
happily laimīgi, priecīgi (adv.)
happiness prieks (m), laime (f)
happy priecīgs, laimīgs (adj.)
hard ciets (adj.)
harsh skarbs (adj.)
harvest raža (f)
hasty straujš (adj.)
hat cepure (f)
hawk vanags (m)
he viņš (pron.)
head galva (f)
head cold iesnas (f, pl.)
healthy veselīgs, veselīgs (adj.)
hear, tr. dzirdēt III
heart sirds (f), sirsniņa (dim.)
(by) heart = no galvas
heaven debess (f)
heavy smags (adj.)
heel papēdis (m)
height augstums (m)
help, intr. tr. palīdzēt III
hen vista (f)
her viņas (pron., f, gen.)
here šeit, te klāt (adv.)
hero varonis (m)
hide, tr. (pa) slēpt I
high augsts (adj.)
hill pakalne (f), kalns (m)
hip gurns (m)
his viņa (pron.m, gen.)
historical vēsturisks (adj.)
history vēsture (f)
hold, tr. turēt III
hold on (to), intr. turēties III
hole bedre (f)
holiday svētki (m, pl.) brīvlaiks, atvaļinājums (m)
holy svēts, svētīgs (adj.)
(at) home = mājā(s)
honest godīgs (adj.)
honey mēdus (m)
hope, intr. cerēt III
(subst.) cerības (f, pl.)
hopefully cerams (adv.)
horror šausmas (f, pl.)
horse zirgs (m)
hospitable viesmīlīgs (adj.)
hospital slimnīca (f)
hour stunda (f)
house māja (f)
household saimniecība, mājsaimniecība (f)
hot karsts (adj.)
hotel viesnīca (f), hotelis (m)
how kā (conj.)
how are you? = kā tev/jums klājas? kā iet?
how much cik (+ gen.pl.)
however tomēr (conj.)
howl, intr. kaukt I
humble pazemīgs (adj.)
hurry, intr. steigties I
hurt, intr. sāpēt III (+ dat.)
husband vīrs (m)

I

I es (pron.)
ice ledus (m)
iceskate, intr. slidot II
(subst.) slida (f)
identical vienāds (adj.)
if ja (conj.)
(be) ill slimot II
illness slimība (f)
imagine, intr. iedomāties II
immediately tūlīt (adv.)
important svarīgs (adj.)
impression iespaids (m)
improve, tr. uzlabot II
indeed! tiešām! taču, gan (part.)
industrious strādīgs (adj.)
infect, tr. aplipināt III, inficēt II
information bureau = pakalpojumu birojs
injustice netaisnība (f)
inside (in) iekšā (adv.)
interrupt, tr. pārtraukt I
intenstine zarna (f)
introduce, tr. iepazīstināt III
iron, tr. gludināt III
(subst.) gludeklis (m); dzelzs (f)
inventor izgudrotājs (m)
invite, tr. aicināt III

J

jacket jaka (f), žaķete (f)
jam ievārījums (m)
jaw žoklis (m)
join, tr. savienot II
joint locītava (f)
joke, intr. jokot II
(subst.) joks (m)
journey brauciens, ceļojums (m)
jug krūze (f)
juice sula (f)
jump, intr. lēkt I
just as = tikpat (kā)

K

keep, tr. (pa)turēt III
key atslēga (f)
kid kazlēns (m)
kidney niere (f)
kind laipns (adj.)
king karalis (m)
kiss, tr. skūpstīt III
kitchen virtuve (f), ķēķis (m)
knead, tr. mīcīt III
knee celis (m)
knife nazis (m)
know, tr. pazīt I, zināt III
know how (to) prast I, mācēt III

L

lack, tr. trūkt I
lad puisis (m)
lady dāma (f), lēdija (f)
lake ezers (m)
lamb jērs (m)
land zeme (f)
landscape daba (f)
language valoda (f)
Lapp laps(m), lapiete (f)
large liels (adj.)
last, intr. ilgt I
(the) last (one) pēdējais/-ā (adj.)
late vēls (adj.)
Latvia Latvija
Latvian latvietis (m), latviete (f), latviski (adv.)
laugh, intr. smiet I
laughter smiekli (m, pl.)
law likums (m)
lazy slinks (adj.)
lead, tr. (iz) vadīt III

leaf lapa (f)
learn, tr., intr. mācīt, mācīties III
leather āda (f)
leave, tr. atstāt I
lecture lekcija (f)
to the left = pa kreisi
lemon citrons (m)
lenghthen, tr. pagarināt III
less mazāk (adv.)
lesson stunda (f)
Lett latvis (m) latvietis
letter vęstule (f)
letter (of alphabet) burts (m)
library bibliotēka (f)
lie, intr. męlot II
life dzīve (f)
lift lifts (m)
lift, tr. celt I
light gaišs, viegls (adj.)
(subst.) gaisma (f)
light up, tr., intr. iedegt I
lightbulb spuldze (f)
lighting apgaismojums (m)
like (adv.) kā, līdzīgi (adv.)
like, tr., intr. patikt (+ dat.) I
linden/lime tree liepa (f)
lineage cilts (f)
lion lauva (m)
lip lūpa (f)
listen, tr. klausīties III
Lithuanian lietuvietis (m) lietuviete (f), lietuviski (adv.)
(a) little drusku (adv.)
little mazs (adj.)
live, tr., intr. dzīvot II
liver aknas (f, pl.)
living room dzīvojamā istaba (f)
loaf kukulis (m)
loan/lend, tr. aizņemties, aizdot I
local vietējs (adj.)
locksmith atslēdznieks (m)
long garš, ilgs (adj.)
(a) long time ago = sen (adv.)
long, tr. ilgoties II
longing ilgas (f, pl.)
look! skaties!
look, tr., intr. (iz) skatīties III
(subst.) skats (m)
lose tr. zaudēt II
loud skaļš (adj.)
love, tr. mīlēt III
loveable mīlīgs (adj.)
low zęms (adj.)
lower apakšējs (adj.)
luck laime (f)
lung plauša (f)

M

magazine žurnāls (m)
make, tr. taisīt III
man vīrietis, vīrs (m)
manage, tr., intr. spēt I
manger sile (f)
many daudz (adv.), daudzi (m, pl.), daudzas (f, pl.)
maple kļava (f)
mare ķēve (f)
market tirgus (m)
marry, tr., intr. precēt, precēties III
marvellous/marvelous lielisks (adj.)
maybe varbūt (adv.)
mead mędalus (m)
meal ēdiens (m)
mean nejauks (adj.)
mean, intr. nozīmēt II
meaning nozīme (f)
meaningless bezjēdzīgs (adj.)
means līdzekļi (m, pl.)
measure, tr. (iz) mērīt III
(subst.) mēriņš, męrs (m)
meat gaļa (f, sg.)
medicine zāles (f, pl.)
meet, tr. sastapt I, satikt I
meeting sapulce, (sa) tikšanās (f)
memory atmiņa, piemiņa (f)
mention, tr. minēt III
mercy žēlums (m)
middle vidus (m)
midsummer Jāņi (m, pl.) Līgosvētki
midsummer songs līgodziesmas (f, pl.)
milk piens (m)
mistake kļūda (f)
mine mans, manējs (pron.)
minister, pastor mācītājs (m)
mirror spogulis (m)
miss, tr. (no) kavēt II
mix, tr. (sa)maisīt III
moment brīdis, acumirklis (m)
Monday pirmdiena (f)
money nauda (f, sg.)
month mēnesis (m)
monument piemineklis (m)
Monument of Freedom Brīvības piemineklis
moon mēness (m)
moose alnis (m)
more vairāk (adv.)
morning rīts (m)
mother māte (f), māmiņa (dim.)
mother-in-law sievasmāte, vīramāte (f)
moustache ūsas (f, pl.)
mouth mute (f)
move, tr., intr. kustēties III
movies/cinema kino (m)
Mr. kungs (m)
Mrs. kundze (f)
much daudz (adv.)
mug krūze (f)
muscle muskulis (m)
mushroom sēne (f)
mustard sinepes (f, pl.)
mute męms (adj.)
mutal kopīgs (adj.)

N

nail nags (m)
naked/bare kails, pliks (adj.)
name vārds (m)
narrate, tr. stāstīt III
narrow šaurs (adj.)
nation valsts (f), tauta (f), nācija (f)
national tautisks (adj.)
nature daba(f)
near tuvu (adv.), pie (+ gen.)
nearly gandrīz (adv.)
nearness tuvums (m)
neck kakls (m)
need, tr., vajadzēt III (+ dat.)
neigh, intr. zviegt I
neighbour kaimiņš (m)
neither... nor ne... ne (conj.)
new jauns (adj.)
newspaper avīze (f), laikraksts (m)
next to = blakus (adv.)
next nākamais/-ā (partc.)
next-of-kin piederīgie (m, pl.)
nice jauks, patīkams (adj.)
nine deviņi
night nakts (f)
nightingale lakstīgala(f)
no nē
nobleman muižnieks (m), augstmanis (m)
nobody neviens (pron.)
noise troksnis (m)
noisy trokšņains (adj.)
nose dęguns (m)
nostril nāss (f)
notice, tr. ievērot II
now tagad, nu (adv.)
now and then = šad tad

O

oak ozols (m)

oats (oatmeal) auzu pārslas (f, pl.)
object priekšmęts (m), objekts (m)
oblong garęns (adj.)
observe, tr. vęrot II
obtain, tr. iegūt I
odour/odor smarža (f)
off nost (adv.)
often bieži (adv.)
office worker, clerk ierēdnis (m)
old vęcs (adj.)
on uz (+ gen.)
once more = vēlreiz
one viens
one and a half pusotra
one/ -self pati/pats (pron.)
onion sīpols (m)
only tikai (adv.), vien (part.)
the only one vienīgais /-ā (adj.)
open, tr. vērt, atklāt I
opinion uzskats (m)
opponent pretinieks, oponents (m)
or vai, jeb (conj.)
order, tr. likt I, pavēlēt III
(subst.) kārtība (f)
order (meal) pasūtīt, pasūtināt III
order a call = pieteikt sarunu
organ ērģeles (f. pl.)
original pirmatnējs (adj.)
ornament rota (f)
our mūsu (pron. gen. pl.)
outside ārā, ārpus (adv.) (+ gen.)
over pār, pāri (+ dat.)
owl pūce (f)
ox vērsis (m)

P

package paka (f), paciņa (dim.)
page lappuse (f)
paint. tr. krāsot II, glęznot II
painter glęznotājs (m)
painting glęzna (f)
(a) pair pāris (m)
palm plauksta (f)
pantry pieliekamais (m)
paper papīrs (m)
parents vęcāki (m, pl.)
park apstādījumi (m, pl.), parks
participate, intr. piedalīties III, nodarboties II (ar)
particularly īpaši (adv.)
past pagātne (f)
pastor, minister mācītājs (m)
pastry kūciņa(s) (f)
pattern paraugs (m)
patient slimnieks (m)
paw pęka (f)
pay, tr. maksāt II
pea zirnis (m)
peace miers (m)
pear bumbieris (m)
peculiar savāds (adj.)
pencil zīmulis (m)
pepper pipari (m, pl.)
pepper pot/pepper shaker piparnīca (f)
performance izrāde (f)
perhaps varbūt (adv.)
perish, intr. aiziet bojā, zust I
permit atļauja (f)
person cilvēks (m), persona (f)
phone, tr. intr. piezvanīt III
pick, tr. (sa)lasīt III
piece gabals (m)
pig cūka (f)
pillow spilvęns (m)
pilot lidotājs, pilots (m)
plum plūme (f)
pine priede (f)
a pity žēl (adv.), žēlums (m)
place vieta (f)
plate šķīvis (m)
play, tr., intr. spēlēt/-ies II
(subst.) luga
pleasant patīkams (adj.)
please! lūdzu!
pocket kabata (f)
poem dzejolis (m)
poet dzejnieks (m)
poetry dzeja (f)
Pole polis (m), poliete (f)
Polish poliski (adv.)
polite pieklājīgs (adj.)
ponder, tr. intr., gudrot II
poor nabadzīgs (adj.)
porridge putra (f)
porter nesējs (m)
possibility iespēja (f)
post(office) pasts (m)
postcard atklātne, pastkarte (f)
pot pods (m)
potato kartupelis (m)
poultry mājputni (m, pl.)
pour, tr (ie)liet I
powerful spēcīgs (adj.)
practical praktisks (adj.)
praise, tr. slavēt II
pray, tr. intr. lūgt I
prayer lūgšana (f)
prepare, tr. taisīt III, gatavot II
present, tr. dāvināt III
(subst.) dāvana (f)
(the) present tagadne (f)
(be) preserved, intr. saglabāties II
previous pagājušais/-ā, iepriekšējais (adj.)
price cęna (f)
prison cietums (m)
prize balva (f)
probably laikam, varbūt (adv.)
proceed, intr. doties I
proclaim, tr. pasludināt III, spredķot II
profession arods (m), profesija (f)
promise, tr. (ap)solīt III
pronunciation izruna (f)
properly kārtīgi (adv.)
proportionately samērā (adv.)
proposal priekšlikums (m)
proud lępns (adj.)
protect, tr. saudzēt II, aizsargāt II
prove, tr. pierādīt III
proverb paruna (f), sakāmvārds (m)
publish, tr. izdot I, publicēt II
pullover puloveris (m), džemperis (m)
pupil skolnieks, skolēns (m)
purse (naudas) maks (m)
push, tr. (pie) stumt I
put, tr. likt I
put down nolikt I
put on vilkt I
put to bed guldināt III

Q

quarrel, intr. bārties I, strīdēties III
quarter cęturksnis (m), cęturtdaļa (f)
question jautājums (m)
queue rinda (f)
quick ātrs (adj.)
quiet kluss (adj.)

R

rabbit zaķis (m), trusis (m)
rage, intr. trakot II
rain, intr. līt I
(subst.) lietus (m)
raise, tr., intr. celt I ; audzināt III
ram auns (m)
rare ręts (adj.)
rather diezgan (adv.)
read, tr. lasīt III
ready gatavs (adj.)
real īsts (adj.)
really! nudien! tiešām!

receive, tr. gūt I, (sa) ņemt I
receiver (telefona) klausule (f); saņēmējs (m)
recipe recepte (f)
recommend, tr. ieteikt, I, rekomendēt II
red sarkans (adj.)
refrigerator ļedus skapis (m)
refugee bēglis (m)
rehearsal mēģinājums (m)
relate, tr. (pa)stāstīt III
relative radinieks, tuvinieks (m)
remain, intr. palikt I
remember, tr. atminēt III
reminder/souvenir piemiņa (f)
remaining pārējais /-ā (adj.)
rent īre (f)
repeat, tr. atkārtot II
repetition atkārtojums (m)
reporting reportāža (f)
reproach, tr. pārmest I
request lūgums (m)
resercher/research worker pētnieks (m)
resin sveķi (m, pl.)
rest, intr. (at) pūsties I
(subst.) atpūta (f)
return, intr. pārnākt, atgriezties I
review/repetition/revision atkārtojums (m)
rib riba (f)
rich bagāts (adj.)
riddle mīkla (f)
Rīga resident rīdzinieks (m)
rights tiesības (f, pl.)
to the right = pa labi
ring grędzęns (m)
ripe gatavs (m)
rise, intr. celties I
river upe (f)
road ceļš (m)
roe-deer stirna (f)
roast cepetis (m)
roof jumts (m)
room istaba (f)
roommate istabas biedrs/-e (m, f)
rooster gailis (m)
root sakne (f)
rose roze (f)
round apaļš (adj.)
route ceļš (m)
row rinda (f)
rubbish/garbage atkritumi (m, pl.)
rug paklājs (m), grīdsęga (f)
rule (over), tr. (pār) valdīt III
rumour/rumor baumas (f, pl.)
run, intr. skriet I
run about skraidīt III
run through izskriet I
rusk sausiņš (m)

S

sad bēdīgs (adj.)
safe drošs (adj.)
salt sāls (f)
salt-cellar/salt-shaker sālnīca (f), sāls trauks (m)
salesman pārdevējs (m)
the same = tas pats, tā pati
sand smilts (f)
sandwich sviestmaize (f)
satisfy, tr. apmierināt III
Saturday sestdiena (f)
sausage dęsa (f)
sauce/gravy mērce (f)
save, tr. taupīt III, krāt I; glābt I
saviour glābējs (m)
say, tr., intr. sacīt III, teikt I
scales svari (m, pl.)
scallions/chives loki (m, pl.)
scarf lakats (m)
scatter-brained vieglprātīgs (adj.)
scent smarža (f)
school skola (f)
school-girl skolniece (f)
schoolmate skolas biedrs/-re (m, f)
science zinātne (f)
scientist zinātnieks (m)
sculptor tēlnieks (m)
sea jūra (f)
search, tr., intr. meklēt II
seaside jūrmala (f)
seaweed ūdenszāle (f)
secret slępęni (adj.)
see, tr. redzēt III
see over pārskatīt III
seed sēkla (f)
seek, tr. meklēt II
seem, intr. likties I
seize, tr. ķert I
seldom ręti (adv.)
send, tr. sūtīt III
sender (no) sūtītājs (m)
sensible prātīgs (adj.)
serious nopietns (adj.)
service/information bureau = pakalpojumu birojs
(do) a service, do a favour/favor pakalpot II
set out intr. doties I
seven septiņi
several vairāki (m, pl.)
severe bargs (adj.)
shallow sękls (adj.)
shame kauns (m)
sharp ass (adj.)
she viņa (pron. f)
sheep aita (f)
sheet (paper) lapa (f)
shelf plaukts (m)
shepherd gans (m)
shift maiņa (f)
shin stilbs (m)
ship kuģis (m)
shirt krękls (m)
shoe kurpe (f)
shoot atvase (f)
shop veikals (m)
shore piekraste (f)
shoulder plęcs (m)
shout, tr., intr. kliegt, brēkt I, iesaukties I
shove, tr. bāzt I; grūzt I
show, tr. rādīt III
sick slims (adj.)
side sāns (m)
sideways sānis (adv.)
sieve kāstuve (f)
sign zīme (f)
signature paraksts (m)
silence, tr. apklusināt III
silver sudrabs/sidrabs (m)
similar (to) līdzīgs (adj.) (+ dat.)
similarly tāpat, līdzīgi (adv.)
simple vienkāršs (adj.)
sincerely sirsnīgi (adv.)
sing, tr., intr. dziedāt III
sink izlietne (f)
sister māsa (f)
sit, intr. sēdēt III
sit (down) sēsties I
(be) situated atrasties I
six seši
ski, intr. slępot, slēpēt II
(subst.) slēpe (f)
skin āda (f)
skirt svārki (m, pl.)
sky debess (f)
slacks bikses (f, pl.)
Slavs slāvi (m, pl.)
sleigh ragavas (f, pl.)
sleep, intr. gulēt, dusēt III
slope pakalne (f), nogāze (f)
slowly lęnām (adv.)
small mazs (adj.)
smear, tr. ziest I
smile, intr. smaidīt III

smoke, tr. smēķēt II
smooth gluds (adj.)
so tik (adv.)
soap ziepes (f, pl.)
society sabiedrība, biedrība (f)
sock zeķe (f)
sofa/couch dīvāns, zvilnis (m)
soft mīksts (adj.)
soldier karavīrs, kareivis (m)
solemn svinīgs (adj.)
some dažs (pron.)
someone kāds (pron.)
something kaut kas (pron.)
somewhere kaut kur (adv.)
son dēls (m)
son-in-law znots (m)
song dziesma (f)
soon drīz (adv.)
soul dvēsele (f)
sound, tr., intr. skanēt III
(subst.) skaņa (f)
soup vira, zupa (f)
sour skābs (adj.)
souvenir piemiņa (f)
snow, intr. snigt I
(subst.) sniegs (m)
space tęlpa (f)
spacious plašs (adj.)
spare, tr. saudzēt II
sparrow zvirbulis (m)
speak (with), tr., intr. runāt/-ies II
special sevišķs, speciāls (adj.)
spectacles, glasses, brilles, acenes (f, pl.)
spend some time = pakavēties II
spice(s) garšviela(s) (f)
spiritual garīgs (adj.)
spine mugurkauls (m)
spoon karote (f)
spring avots (m)
spring pavasaris (m)
square laukums (m); četrstūris (m)
stamp marka, pastmarka (f)
stand, intr. stāvēt III
star zvaigzne (f)
stairs kāpnes, trepes (f, pl.)
start, tr., intr. sākt/-ies I
state valsts (f)
station stacija (f)
steal (no) zagt I
step solis, pakāpiens (m)
stepdaughter pameita (f)
stepfather patēvs (m)
stepmother pamāte (f)
stepson padēls (m)
stewed fruit kompots (m)
still vēl (adv.)
stocking zeķe (f)
stomach kuņģis, vēdęrs (m)
stone akmens (m)
stool ķeblis (m)
stop, tr., intr. (ap)stāties I
(subst.) piestātne (f)
store veikals (m)
storey stāvs (m)
storm vētra (f)
story stāsts (m)
stove krāsns, plīts (f)
strainer/sieve kāstuve (f)
straight taisni (adv.)
strange dīvains, svešs (adj.)
stranger nepazīstamais/-ā (m, f)
street iela (f)
strike, tr. (together) (sa)sist I
stroll pastaiga (f)
struggle, tr. intr. cīnīties III
(subst.) cīņa (f)
stumble, intr. klupt I
stupid muļķīgs, dumjš (adj.)
stupidity muļķība, dumjība (f)
suburb priekšpilsēta (f)
subway apakšzemes dzelzceļš; metro; pazemis
succeed, intr. laimēties II
such šāds, tāds (pron.)
suddenly pēkšņi, te (adv.)
suffer, intr. ciest I
sugar cukurs (m)
sugar bowl cukurtrauks (m)
suit, tr., intr. piestāvēt III (+ dat.)
summer vasara (f)
sun saule (f)
Sunday svētdiena (f)
sunny saulains (adj.)
support atbalsts (m)
sure drošs (adj.)
surname uzvārds (m)
surprise, tr. pārsteigt I
suspicious aizdomīgs (adj.)
swan gulbis (m)
Swedish rule = zviedru laiki
sweet salds (adj.)
sweets saldumi (m, pl.)
swim, intr. peldēt III
swimmer peldētājs (m)
swing, intr. šūpoties II
syllable zilbe (f)

T

table galds (m)
tablecloth galdauts (m)
tailor drēbnieks (m)
take ! = še!, ņem !
take, tr. ņemt I
take off noņemt I
take care pieskatīt III
talk, tr., intr. runāt/-ies II
tap//faucet krāns (m)
taste, tr., intr. garšot II (+ dat.)
(subst.) garša (f)
taxi taksometrs (m), taksītis (m)
tea tēja (f)
teacher skolotājs (m)
team vienība, komanda (f)
teaspoon tējkarote (f)
telephone, tr. zvanīt III
(subst.) tālrunis, telefons (m)
tell, tr. stāstīt III
temple deniņi (m, pl.)
tempt, tr. vilināt, kārdināt III
temptation kārdinājums (m)
ten desmit
testify, tr. liecināt III
than nekā (conj.)
thank pateikties II
thanks! paldies!
thanks very much = lielu lielais paldies, sirsnīgs paldies
that tas/tā (pron. m. f.)
that ka (conj.)
their viņu (pron. m/f gen. pl.)
then tad (adv.)
there tur, turp (adv.)
therefore tāpēc (conj.)
they viņi, viņas (pron. m/f)
thick biezs (adj.)
thing priekšmęts (m), lieta (f)
thigh ciska (f)
thin tievs (adj.)
think, tr. domāt II
think about pārspriest I, pārdomāt II
this šis, šī (pron. m/f)
thumb īkšķis (m)
Thursday cęturtdiena (f)
three trīs
threshold slieksnis (m)
through caur (+ acc.)
throw, tr. mest I
throw around (iz) mētāt II
ticket biļete (f)
tickle, tr. kutināt III
time laiks (m)
time (multiply) reiz (reizināt)
that time = toreiz (adv.)
this time = šoreiz (adv.)
at what time? kurā reizē? cikos?
for a long time = ilgi (adv.)

tired noguris/-usi (partc.)
to uz (+ acc.)
today šodien (adv.)
toe (kāju) pirksts (m)
together kopā (adv.)
toilet ateja (f), tualete (f)
tolerably puslīdz (adv.)
tomorrow rīt (adv.)
tongue mēle (f)
too pārāk (adv.)
tooth zobs (m)
toothache zobu sāpes (f. pl.)
tour apskate (f), ekskursija (f)
toward uz (+ acc.), pretī (+ dat.)
towel dvielis (m)
tower tornis (m)
townsperson/town dweller pilsētnieks (m)
tradesman amatnieks (m)
traffic satiksme, trafika (f)
train vilciens (m)
translate, tr. tulkot II
travel, intr. braukt I, ceļot II
tribe cilts (f)
trip ceļojums, izbraukums (m)
tree koks (m)
trouble, tr. apgrūtināt III
(subst.) nepatikšanas, rūpes (f. pl.)
trousers bikses (f, pl.)
truth taisnība, patiesība (f, sg.)
try, tr. mēģināt III
(the) tube apakšzemes dzelzceļš, pazemis, metro
turn (over) tr. griezt I, šķirstīt III
turnip kālis (m)
TV, television televīzija (f)
twice divreiz
two divi, divas
typewriter rakstāmmašīna (f)

U

under zem (+ acc.)
understand, tr. saprast I
unfortunately diemžēl (adv.)
unite, tr. savienot II
unresolved neizšķirts /-a (partc.)
until līdz (+ dat.), kamēr (conj.)
up (there) augšā (adv.)
upper augšējs (adj.)
upset, tr., intr. uztraukties I
use, tr. lietot II
usually parasti (adv.)
utilize, tr. izmantot II

V

vacation brīvlaiks (m)
vacuum cleaner = putekļu sūcējs
various dažāds (adj.)
vast plašs (adj.)
vegetables saknes (f. pl.)
verse dzejolis (m), pants (m)
very ļoti (adv.)
victory uzvara (f)
view skats (m)
village ciems (m)
vinegar etiķis (m)
visit, tr. apmeklēt, apciemot II
volume sējums (m)
voice balss (f)

W

wait, tr., intr. gaidīt III
waitress viesmīle (f), apkalpotāja (f)
wake, tr., intr. mosties I
walk, intr. staigāt II
(subst.) pastaiga (f)
wall siena (f)
wallet (naudas) maks (m)
want, tr., intr. gribēt/-ies (+ dat.) III
war karš (m)
warm silts (adj.)
warmth siltums (m)
wash tr. mazgāt II
wash oneself mazgāties II
washing veļa (f)
waste paper basket = papīrkurvis (m)
watch, tr. vērot II
(subst.) rokas pulkstenis (m)
water ūdens (m)
wave vilnis (m)
WC, toilet ateja, tualete (f)
we mēs (pron.)
wealth bagatība (f)
wear (clothes) nēsāt II
weather laiks (m)
Wednesday trešdiena (f)
week nedēļa (f)
weigh, tr. (no) svērt I
well labi (adv.)
wet slapjš (adj.)
what? kas?
wheat kvieši (m, pl.)
where? kur? kurp?
while kamēr (conj.)
whipped cream putu krējums
whistle, tr., intr. svilpot II
white balts (adj.)
when kad (conj.)
who kas, kurš (pron.)
why kāpēc, kādēļ (conj.)
wide plats, plašs (adj.)
widower, widow atraitnis /-e (m/f)
wife sieva (f)
win, tr. uzvarēt III
wind vējš (m)
window logs (m)
window sill palodze (f)
wine vīns (m)
wing spārns (m)
winter ziema (f)
wisdom gudrība, (f), padoms (m)
wise gudrs (adj.)
wish, tr., intr. (no)vēlēt, vēlēties III
with ar (+ instr.), līdz (i) (+ dat.)
without bez (+ gen.)
witness, tr., intr. liecināt III
woman sieviete (f)
wonder, intr. gudrot II
wonderful brīnišķīgs (adj.)
wood mežs (m)
word vārds (m)
work, tr., intr. strādāt II
(subst.) darbs (m)
worker strādnieks (m)
working-day darbdiena (f)
wreath vainags (m)
write, tr. rakstīt III
wrong nepareizs (adj.)
world pasaule (f)

Y

yard sēta (f), pagalms (m)
year gads (m)
yeast raugs (m)
yellow dzeltens (adj.)
yellowish dzeltenīgs (adj.)
yes jā
yesterday vakar (adv.)
you (sg. + pl.) tu + jūs (pron.)
young jauns (adj.)
your (sg. + pl.) tavs, tava + jūsu (pron.)
youth jaunatne (f), jaunieši (m. pl.)

Z

Zoo zvērudārzs (m)
zero nulle (f)